

M. 218

BAKY.

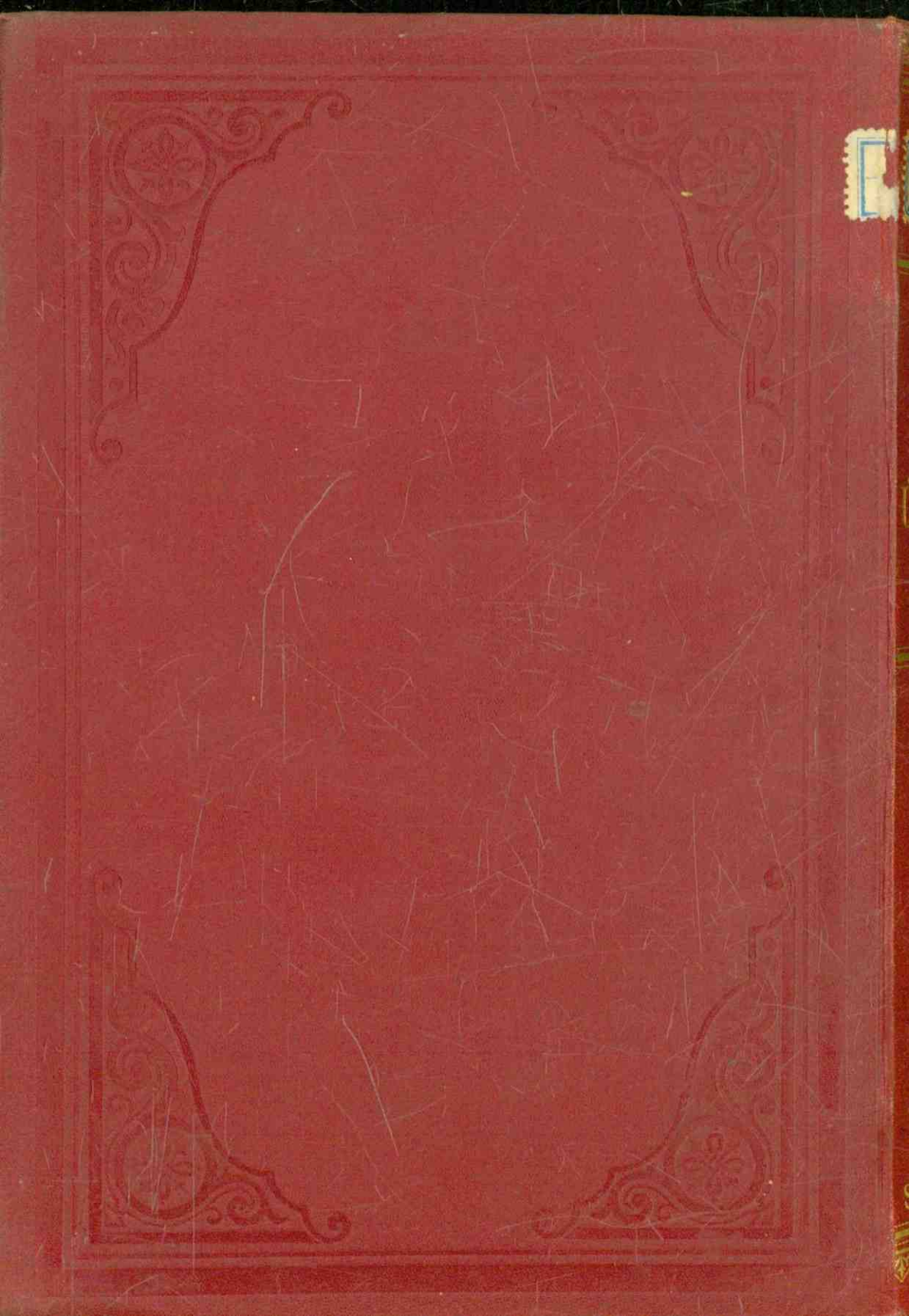
AZ

ÚRBÉR.

Székelly S.
Szabadkán.

AZ

ÚRBÉR

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI

KÉZIKÖNYV

KIEGÉSZÍTVE

A BIRTOKSZABÁLYOZÁSOK FOLYTÁN SZÜK-
SÉGESSÉ VÁLT

TELEKKÖNYVEK ÁTALAKÍTÁSA

TÁRGYÁBAN KIADOTT

IGAZSÁGÜGYMINISZTERI SZABÁLYRENDELETTTEL

ÉS A

TELEKKÖNYVI BETÉTEK

SZERKESZTÉSÉRŐL INTÉZKEDŐ 1886. ÉVI XXIX. T.-CZIKKEL, AZ ENNEK
VÉGREHAJTÁSA TÁRGYÁBAN KIADOTT UTASÍTÁSSAL ÉS IGAZSÁGÜGY-
MINISZTERI RENDELETEKKEL.

BÍRÁK, ÜGYVÉDEK, ÚRBÉRI MÉRNÖKÖK, KÖZSÉGI JEGY-
ZŐK ÉS A JOGÁSZ IFJÚSÁG HASZNÁLATÁRA

ÍRTA

BAKY GEDEON

NY. KIR. TÖRVSZÉKI BÍRÓ, KÖZ- ÉS VÁLTÓ-ÜGYVÉD.

M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI és
ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA
KÖNYVTÁRA
7.218 SZÁM.

SZABADKA, 1889.

SZÉKELY SIMON KIADÁSA.

ck

8990

ME FŐKÖNYVTÁR
2004
LELT-ELLENŐRZÉS

Szabadkán, 1889. Székely Simon könyvnyomdájából.

ELŐSZÓ.

Ma már nem divat a tagosítási s általában az úrbéri rendezési ügyekkel való foglalkozás; azt tartják ugyanis legtöbben, hogy miután a jobbágyi s nemesi birtokok közti különbség megszüntetve lett, s a földesúri jogok eltöröltettek, ennek folytán az úrbéri ügyek úgy is végleg lekerülvén a napi rendről, úrbéri dolgokkal, az ide vonatkozó törvényekkel és szabályrendeletekkel tehát foglalkozni többé nem is érdemes.

Igaz ugyan, hogy az 1832/6. törv.-czikk vonatkozó §§-ainak rendelkezései már részint elavultak, részint pedig hatályon kívül helyezettek — a mennyiben az úrbéri kapcsolat az 1848-iki törvények által megszüntetve lévén, a volt földesúr és jobbágyság közötti viszonyok nagyrésztben rendezvék, s az összesítések s elkülönítések, vagyis a tulajdonképeni úrbéri rendbeszedések is, a volt földesúr és jobbágyság között már több helyeken keresztül vezettettek.

Az is bizonyos, hogy az 1848. évi törvények által véglegesen megszüntetett úrbéri kapcsolatból eredő s még fennmaradt jogok, kötelezettségek és birtokviszonyok idők múltával teljesen elfognak enyészni; mégis miután az 1836: IV. t.-czikk 9. és 10. §§-aiban, úgy az 1840: VIII. t.-czikk 4. §-ában foglalt — az úrbéri birtok eldarabolását tiltó, — intézkedések, az 1871: LIII. t.-czikk 55. §-a által eltöröltettek: a volt úrbéresekre nézve, ezen túl is mindenkor — a szerint a mint azt a most már szabadon eszközölhető eldarabolás folytán egyes községek-

ben beállott szükség igényelni fogja, — időről időre annál is inkább felfognak merülni a tagosítási kérdések; mert tapasztalásból tudom és mondhatom, hogy az ország minden részeiben vannak községek, hol egy egész úrbéri telekkel bíró gazdának birtoka a határnak különböző részein harmincz, negyven helyen elszórva fekszik; de nagy számmal léteznek egyes gazdák, a kiknek úrbéres természetű birtoka a határnak különböző részein elszórva száz, százhusz darabban fekszik el, minek következtében az illető tulajdonos összes birtokának gazdaságilag való művelésére teljesen képtelen lévén, nagyrésztben csakis haszonbérbe adás útján kénytelen azt jövedelmeztetni.

Hogy pedig ezen állapotok — akkor, midőn a tulajdonos ily helyzetben birtokának értékét s hasznait javítás, okszerű gazdálkodás s egyéb módokon nem hogy fokozni képes lenne, de sőt a status quo fenntartását is elérni képtelen, — tagosítás nélkül idővel mire vezethetnének, s úgy az egyesekre, mint nemzetgazdasági s egyéb tekintetekből az államra nézve is minő következményekkel járnának, annak megírtását a szakközönségre bízom.

És habár a legelő elkülönzések, a volt földesúr és jobbágyság között, az 1836. évi VI. t.-czikk 3. §-ának rendelkezése alapján már legnagyobb részben szintén megtörténtek; de minthogy az elkülönzések folytán a volt telkes jobbágyoknak, zselléreknek és a curialis nemesi családoknak közösen jutott legelők s egyéb közösek, csekély kivétellel még mindig közösségben birtokoltatnak; azoknak egyéenkénti felosztása és művelés alá vétele is már csak rövid idő kérdése, a minthogy a közöseknek egyéenkénti felosztása már is több községben bekövetkezett.

Ha tehát a fent elősoroltakat komolyan mérlegeljük, s másrésről figyelembe vesszük azt is, hogy az 1871:

LIII. törvénycikk 49. §-a értelmében a tagosítás eszközésének azon körülmény, mikép az úrbéri rendezés valamely községben már egyszer megtörtént, akadályul szintén nem szolgálhat; ha tekintetbe vesszük azon nagyfontosságú körülményt, hogy az 1886: XXIX. t.-cikk megalkotása és életbeléptetése folytán, a telekkönyvi betétek vagyis a végleges telekkönyvek szerkesztésére vonatkozó munkálatok már folyamatba tétettek; ha figyelembe vesszük azt, hogy ezen munkálatok a tagosítási és úrbéri rendezési műveletekkel a legszorosabb kapcsolatban állanak, s mint azt a törvénynek egyszerű betekintése után is észlelhetjük, a betétek most már nagyrészen nem is az eredeti telekkönyvezéskor létezett, hanem a tagosítás vagy úrbéri rendezés által megváltozott helyzetek alapján szerkesztendők; s ha figyelembe vesszük, hogy a helyes alapokon jól keresztül vezetett úrbéri tagosítási vagy birtokrendezési munkálat, a különben is felette complicált s ennél fogva nehéz feladatokkal járó betét szerkesztési művelet keresztül vitelét s a betét szerkesztő bizottság működését felette megkönnyítendi; míg ellenben a tévesen vezetett birtokrendezési munkálatok csak zavarólag s bénítólag fognak hatni annak munkálkodására; végül ha tekintetbe vesszük, hogy azon tagosítási vagy úrbéri rendezési munkálatok, melyek előzetes komoly tanulmány s alapos ismeret nélkül véglegeztettek, nem felelhetnek meg azon követelményeknek, melyekre a birtokrendezési munkálatoknál a fő súly fektetendő, jelesen: hogy az új birtok kiosztási földkönyv s általában a birtokrendezési műszaki munkálatok, úgy a tagosítás előtti, valamint a tagosítás utáni állapotokat is, a hiteltelekkönyvnek s a kataszternek megfelelőleg híven és úgy tüntessék elő, hogy ezen munkálatok összehasonlításából s egyéb a rendezés folyamán beszerzett adatokból mindenkor megállapítható lehessen, hogy az egyesített területekből a telek-

könyvi jószágtestek mindenikének, minő terület felel meg: ha mindezeket szorosán szem előtt tartjuk, nyomban átlátandjuk, hogy téves felfogást osztanak azok, kik úgy vélekednek, mintha az úrbéri úton eszközendő tagosítási s általában a birtokszabályozási kérdések, mint lényegtelen elavult dolgok, a napi rendről rövid idő alatt úgy is lekerülnek, tehát azokkal foglalkozni többé nem is lenne érdemes.

S miután hosszas bírói gyakorlatomból merített szerény véleményem szerint, az úrbéri rendezésre vonatkozó törvényeink, a mai viszonyokhoz mérve — gyakorlati szempontból tekintve, — nem eléggé kimerítőek, s az eljárásra vonatkozó rész sem nyújt oly összefüggő vezérfonalat a bírónak, a jogi képviselő s a műszaki részt vezető szakértő mérnök kezéhez, melynek nyomán ezen tényezők minden fennakadás nélkül, a véghezhozni kellő eredménnyel s rövid idő alatt eljuthassanak;

miután továbbá számos évi bírói működésem folyamán tett kutatásaim sem eredményezhették azt, hogy oly segédkönyvet fedezhettem volna fel, mely a birtokrendezésnek a mai viszonyokkal, a fennálló törvényekkel és szabályrendeletekkel összeegyeztethető szabályszerű keresztülvezetésére alkalmas útmutatásul szolgálhatna; mert habár hazai jogirodalmunkban vannak ugyan igen becses és kitűnő oly művek is, melyek egészben vagy részben az úrbéri ügyeket is tárgyalják, de minthogy ezek nincsenek tekintettel újabb törvényeinkre s már fejlettebb judikaturánkra, s elejtik ott a fonalat, hol a legfontosabbra, a tagosításra, s általában véve az úrbéri rendezésre kerülne a sor; ezen művek tehát a gyakorlatban — mint már részben elavultak — sikerrel nem is igen alkalmazhatók.

Ezen elősorolt körülmények hatása alatt állva, minden melléktekintetek nélkül, egyedül azon meggyőződés-

től vezéreltetve, hogy ha csak egy paránykával járulhatok is hosszas gyakorlatomból merített munkámmal a tagosítási s úrbéri rendezési ügyekre vonatkozó peres és perenkívüli eljárásnak felépítéséhez, — mely ügyek éppen a tájékozatlanság következtében elhagyatva, félretéve, hogy ne mondjam elhanyagolva vannak, — ez által a közérdeknek talán némi szolgálatot tehetek, — határoztam el magamat ezen munka megírására; meglévén győződve a felől is, hogy munkám a birtokszabályozási ügyeknek egyöntetűbb, alaposabb és sikeresebb keresztülvitelére a jövőben némi befolyást gyakorland.

Jelen gyakorlati kézikönyvem a fenálló birtokszabályozási törvényekre és szabályrendeletekre való tekintettel

három részre oszlik fel:

az

I-ső Rész

tárgyalja az úrbéri tagosítási eljárást;

a

II-ik Rész

a legelő elkülönzést;

a

III-ik Rész

a legelő felosztást;

mind a három rész szoros kapcsolatba hozattatván, a birtokrendezést nyomban követő

hiteltelekkönyvek átalakításával

és

a telekkönyvi betétek szerkesztésével,

melyeknek figyelmes szemelött tartása nélkül alapos tagosítási s úrbéri rendezési munkálat előállítására el sem képzelhető;

miért is

jelen gyakorlati munkámat a birtokszabályozások folytán szükségessé vált telekkönyvek átalakítására vonatkozó eljárással s a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló 1886: XXIX. t.-cikkkel s az erre vonatkozó utasítással mint függelékkal kiegészítve, a szakközönség pártfogásába ajánlom.

A szerző.

BEVEZETÉS.

Nem létezett és nem is létezik a continensen egy állam sem, melynek jogtörténelmi fejlődését, a mi különleges helyzetünkből s viszonyainkból keletkezett jogtörténelmi fejlődésünkhöz hasonlítani lehetne.

Századok keltek s századok multak, míg a megváltást hozó s létjogunkat biztosító 1848-iki törvények megalkotásáig eljutottunk; de nehéz küzdelmek árán jutott el a nemzet az ezen nagy év szülte üdvös s alkotmányos érzületét oly híven visszatükröző törvények megalkotásáig is, melyek azután nagy megrázkodtatásokkal söpörték el a hűbériségen alapuló úrbéri viszonyokból keletkezett földesúr és jobbágyság közti különbséget; kimondották a közterheknek különbség nélkül, egyenlően és aránylagosan való viselését; örök időkre eltörölték az úrbér és az azt pótló szerződések alapján gyakorlatban volt szolgáltatásokat és egyéb terheket, szabaddá tették a súlyos terheket hordozó alsóbb osztályokat, s felemelték őket a szolgaságból az állam többi polgárainak sorába.

Az elmúlt nehéz idők nyomait azonban nem lehetett egyszerre csak úgy eltörölni, hogy annak utóhatását a későbbi nemzedék is ne érezze, miután egy nemzet életében századok által teremtett viszonyok s helyzetek, évtizedek során meg nem változtathatók.

De nehéz idöket kellett megérni a nemzet zömének különösen addig, míg a nemzeti létünkben annyira megcsontosodott úrbéri viszonyok első rendezését Mária Theresia feleséges királynénk uralkodása alatt megértük; ekkor nyer-

tek ugyanis a már csaknem tarthatatlan állapotok először némi lendületet az ugynevezett Mária Theresia-féle úrbéri rendezés által, a későbbi kifejlődés elé. Ezt követték azután több üdvös intézkedések, de különösen az 1832. és 1836. évi országgyűlések által alkotott 1832/6. évi törvények, a hol már a szolgálásra kárhóztatott jobbágyok szabad költözködése, a beruházások szabad adás vétele és a jobbágyok kezén lévő minden úrbéri természetű földbirtokokra nézve a használati jogok is részletesen szabályoztattak; míg végre az 1848-iki törvények által a volt jobbágyoknak a fent érintett földbirtokokra vonatkozó teljes tulajdoni és szabadrendelkezési joga is kimondva lett.

De ezen fennállott úrbéri viszonyokból — az úrbéri kapcsolatnak megszüntetése után is — sok oly úrbéri természetű ügyek maradtak hátra reánk, melyek még mindig megoldásra várnak; ilyenek a többek között az 1832/6. évi VI. X. XII-ik és az 1871. évi LIII-ik törvénycikkekben tárgyalt úrbéri úton eszközendő rendbeszedési, arányosítási és az úrbéri úton megoldandó tagosítási, legelő elkülönzési és felosztási kérdések is sat.

Az úrbéri rendbeszedés és tagosítás között azonban — a mint azt az alábbiakból látni fogjuk — különbség létezik, ugyanis:

az 1832/6: X. t-cikk 6. 7. 8. 9. és 10. §§-ai az úrbéri úton eszközendő rendbeszedésről intézkednek.

Ezen rendbeszedés alatt pedig azon úrbéri eljárást kell érteni, mely a határoknak a földesúr és jobbágyok közötti rendezését öleli fel.

Rendbeszedésnek tehát csak a volt földesúr és jobbágyok között, és csak azon határokbán lehetett helye, a hol az összesítés és elkülönzés még keresztül nem vezetett, és ott is csak akkor, ha azt a földesúr, vagy a jobbágyoknak nagyobb része kívánta.

Az úrbéri rendbeszedés folyama alatt elkövetett hibák megigazítása, vagy helyreállítása pedig már — ugyan-csak úrbéri megszabott úton, — egyes jobbágyok panaszára is több ízben eszközölhető volt.

A rendbeszedést mindenk előtt az összesítésnek kellett megelőznie, a mikor az úrbér behozatalakori állapot az akkor készült lajstromokból, végrehajtási jelentésekből és egyéb segédadatokból már eleve kinyomozandó és a jobbágyi tartozmányok akkori állapota, a vállalkozó mérnök által eszközölt felmérés folytán meghatározandó volt; ennekutána pedig a haszonvehetetlen s a rendes mezei munkára nem alkalmás földek, közbenfekvő utak, s a határjárás által elszakasztott területek külön kimutattattak, a dülök becslése és osztályozása eszközöltetett, a jobbágyi tartozmányok állapota felmertetett s meghitelesített, a mikor azután a megállapított jobbágyi illetőségek, amennyire lehetséges volt egytagban — a földesúrétól egy választó vonallal elkülönítve, — kihalítottak; végül a fennmaradó földeknek, írtásoknak és javításoknak állapota, mennyisége és értéke kinyomoztatott, s miután minden perbeli segédeszközök beszereztek, az úriszék küldöttség kirendelése végett a megyéhez folyamodott, ki azután a felek közt fennforgó kérdéseket barátságos egyezkedés útján kiegyenlíteni igyekezett, az egybehasonlító irományokat elkészítette, s azokat a többi segédadatokkal — földkönyvvel és térképpel, — az úriszék elé terjesztette sat.

A fentebb csak röviden előadottakból tehát azt látjuk, hogy alább az I-ső rész toldalékában olvasható 1832/6. évi X. t.-cz. 6. 7. 8. 9. és 10-ik §§-aiban foglalt rendelkezések, nem a tulajdonképeni tagosítási eljárásra vonatkoznak, miután a tagosítás tárgyát már azon birtokrészletek (úrbéri jobbágy és úrbéri zsellértelkek) képezik, melyeket a volt úrbéresek a fentebb tárgyalt

rendbeszedés és elkülönítés (segregatio) folytán egyénenként és lehetőleg egytagban kihalva, teljes tulajdoni és szabadrendelkezési joggal megkaptak, melyek azonban idők múltával adásvétel, öröklés vagy egyéb jogcímenek elidegenítettén, elannyira szétdaraboltattak, hogy azoknak okszerű művelése nagy nehézségekkel és hátrányokkal járna, s így az összesítést és az egy vagy két tagbani újabb kiosztást igénylik.

Hogy a most részletezett tulajdonképeni tagosításnak mikor legyen helye, ez irányban sem törvény, sem szabályrendelet határozottan nem intézkedik; miután az 1871. évi LIII. t.-cz. VII-ik fejezete a volt jobbágyoknak és zseléreknek az elkülönítés folytán közösen jutott legelő felosztásról rendelkezik; az ugyanazon t.-cz. VIII-ik fejezete pedig, mely már az eljárást tárgyalja, a tagosítás megengedhetőségének kérdését szintén teljesen mellőzi.

De az 1848. évi törvények is a birtokszabályozásokról alaki tekintetekben csak nagyon röviden szólnak; az orszb. ért. pedig csupán annyit jelent ki, hogy miután az úrbéri és arányosítási ügyek keresztülviteléről az 1836. 1840. és 1848. évi törvények által kellőleg gondoskodva van, az eljárásra nézve tehát további intézkedésnek szüksége fenn nem forog.

Ily körülmények között tehát felmerül azon kérdésnek tisztába hozatala, mikor lesz a tagosítás iránti kérelemnek hely adandó.

Véleményem szerint a tagosítás megengedhetőségének kérdésénél az 1832/6. évi X. t.-cz. 6-ik §-ának a) pontját kell mégis irányadóul tekinteni, mely az úrbéri rendbeszedést tárgyalja, miután az 1871. évi LIII. t.-cz. 45-ik §-a, a tagosítási eljárásra nézve is ezen törvényzikk vonatkozó szabványait rendeli alkalmazandóknak,

A most érintett t.-cz. 6-ik §-a a) pontja pedig következőképen rendelkezik.

»Ott lesz helye a rendbeszedésnek, hol azt a földesúr vagy a jobbágyok nagyobb része kivánni fogja ;« a jobbágyok nagyobb része alatt minden esetre azoknak birtoktöbbsége lévén értendő.

Az úrbéri jobbágy és úrbéri zsellértelkek állományának törvényes mértéke az 1832/6. évi V. t.-cz. által lévén megállapítva, az úrbéri ügyek tárgyalásánál tehát e részben a most hivatkozott törvényczikk fog szolgálni zsinórmértékül.

Egyébiránt pedig a szoros értelemben vett magyarországi úrbéri rendbeszedési, tagosítási, legelő elkülönzési és felosztási ügyekről a következő törvényczikkek és szabályrendeletek szólnak.

Kútfők

- »az 1723. évi XVIII. t.-cz.«
- »az 1791. évi XXXV. t.-cz.«
- »a Mária Therézia-féle úrbér végrehajtására vonatkozó királyi utasítások 1767. és 1770-ik évekről.«
- »az 1807. évi XXI. t.-cz. a tagosításról.«
- »az 1832/6. évi V. VI. VII. X. és XII. t.-czikkek (lásd a T o l d a l é k b a n.)«
- »az 1840. évi VII. VIII. t.-czikkek.«
- »az 1848. évi IX. X. XII. és XIII. t.-czikkek.»
- »az 1853. évi úrbéri pátens.«
- »az 1861. évi orszb. ért.«
- »az 1868. évi XXXIII. és XXXVIII. t.-czikkek (lásd a T o l d a l é k b a n.)«
- »az 1871. évi LIII. t.-cz.«
- »az 1877. évi XII. t.-cz. (lásd a Toldalékban.)«
- »az 1878. évi XXVIII. t.-cz. (a mérnöki szerződésekről.)«
- »az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdő törvény.)«

Igazságügyminiszteri rendeletek.

- $\frac{3147}{\text{I. M. 1880.}}$ A birtokrendezési ügyekben működő bírósági és szakértő közegek díjazása tárgyában.
- $\frac{3148}{\text{I. M. 1880.}}$ A birtokrendezési előirányzatok szerkesztése, felszerelése és felterjesztése tárgyában.
- $\frac{2366}{\text{I. M. 1881.}}$ A tagosítás és arányosítás esetén a mérnöki szerződések jóváhagyásának időpontja tárgyában.
- $\frac{1152}{\text{I. M. 1882.}}$ A birtokrendezéseknél eljáró közegek és szakértők utazási költségeinek és napi díjaknak újabb szabályozása tárgyában.
- $\frac{2144}{\text{I. M. 1882.}}$ A birtokrendezési költségek kiutalványozása tárgyában.
- $\frac{51056}{\text{I. M. 1884.}}$ A birtokrendezési ügyekben követendő eljárás tárgyában, a véderdőkre vonatkozólag.
- $\frac{1209}{\text{I. M. 1873.}}$ Körrendelet a közöseknek hivatalból eszköz-
lendő elkülönzése tárgyában.

I. R É S Z.

I. FEJEZET.

A t a g o s í t á s r ó l.

A tagosítás megengedhetősége.

1. §.

A tagosítási, arányosítási, legelő elkülönítési és felosztási ügyek és peres kérdések azon kir. törvényszék illetőségéhez tartoznak, melynek területén a rendezés vagy per tárgyát képező ingatlan birtok fekszik.

2. §.

Ott lesz helye a tagosításnak, hol a tagosítást kérők birtoka a tagosítandó birtoknak legalább fele részit képezi, és akkor lesz helye, ha a tagosításnak törvényes vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak.

Jegyzet.

Törvény vagy szabályrendelet ez irányban tüzetes vezérelvül nem szolgálván, azon nézetben vagyok, hogy ha a tagosítás a határnak csak egyes részére kérelmeztetik, a megengedhetőség kérdésének eldöntésénél, nem a község egész határa, hanem annak csak azon része vehető számításba, melyre a tagosítás kérelmeztetett; miután szavazati jogosultsággal is csak azok birhatnak, kiknek birtoka tagosítás alá vétetik.

3. §.

A tagosítás minden község határára nézve külön eszközendő, s rendszerint a község határának egész területére kiterjed.

A tagosítás kérelmezhető az egész határra, vagy pedig annak csak egy bizonyos részére is.

4. §.

Tagosítás tárgyát nem képezik.

1. Az erdők.
2. A szőlő, gyümölcsös és komlókertek.
3. A belső telkek és az azokkal egybefüggő bekerített gyümölcsös vagy szérűskertek, habár azok a külbirtokhoz tartoznának is.
4. Fövény, kavics, agyag, kőszén és egyéb bányatelepek.
5. Az ásványvíz-források, rév- és vámhelyek.

5. §.

A tagosítást a birtokosok bármelyike kérheti s az mindenkor elrendelendő, ha a tagosítást kívánók birtoka a tagosítandó birtokrészeknek legalább fele részét képezi, s ha a tagosítás elrendelésére törvényes vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak.

6. §.

Hogy a tagosítás valamely község határára megengedtettsék, mindenek előtt tudni kell azt, hogy megvan-e a törvény által követelt birtok többsége azoknak, kik a tagosítást kívánják s hogy a tagosításnak törvény vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak-e?

E végből a tagosítást kívánók az illető törvényszékhez mint úrbéri bírósághoz jogiképviselőjük által ellenjegyzett kérvényt tartoznak benyújtani; mely kérvényben a helyi elnevezések szerint tüzetesen körülírandó a határnak azon része, melyre a tagosítás czéloztatik; például kérjük az összes úrbéres telkeknek és legelő földeknek

tagosíthatása tekintetéből a szavazást a helyszínén egyik bírói tagjának kiküldése mellett eszközölni.

Jegyzet a 6. §-hoz.

A tagosítandó területeknek a kérvénybeni tüzetes megnevezése azon oknál fogva szükséges, hogy már az érdekeltek megszavaztatása végett hozandó bírói határozatban s az ennek alapján kibocsájtandó hirdetményben megérinthező és közhírré tehető lehessen, hogy a tagosítás a határnak mely részére szándékolatik.

7. §.

A jogosítottak megszavaztatása iránti kérvényhez a szavazási lajstrom csatolandó.

A szavazási lajstrom a községi előjáróság által, a tagosítani kívánók szóbeli kérelmére, a cataszteri birtokívekből, az érdekelt birtokosok A, B, C sorrendjében hivatalból készítendő el, a községi bíró és jegyző által aláírandó és a községi pecséttel ellátandó.

Jegyzet a 7. §-hoz.

A szavazási lajstromnak a cataszteri ívekből leendő elkészítése azon oknál fogva mutatkozik legczélszerűbbnek, mivel ezek térfogat tekintetéből megfelelnek a természetbeni tényleges állapotnak.

8. §.

A szavazási lajstrom következő rovatokból áll:

az 1-ső rovat magában foglalja az adóbirtokív számát;

a 2-ik rovat a birtokos ház számát;

a 3-ik rovat a birtokos vezeték- és kereszt-nevét, esetleg elő- vagy mellék-nevét;

a 4-ik rovat a jogosított törzsbirtokának térfogatát, cat. holdakban;

az 5. és 6-ik rovatok üresen hagyandók, s csupán a fejezetek töltendők be, és pedig:

az 5-ik rovat fejezete »a tagosítást kívánják«;

a 6-ik rovaté pedig »a tagosítást nem kívánják« kifejezésekkel és hold öllel;

a 7. rovat mint jegyzet-rovat szintén üresen marad.

Jegyzet.

Ha a tagosításba a közöslegelő is bevonattatnék, miután az 1840. évi VII. t.-cz. 3-ik §-a rendelkezése szerint — mely az 1836. évi VI. t.-cz. 3-ik §-át világosítja meg, — a felosztandó közös legelőből az úrbéri zsellérek is részesítendők, ez esetben a házas zsellérek beltelkei is a szavazási lajstrom egy nyitandó rovatába kitüntetendők lesznek, ezen kifejezéssel »zsellérjoggal bírók.«

9. §.

Benyújtván az ily módon felszerelt szavazás iránti kérvény, a kir. törvényszék a nyomozást az iránt, vajjon a 3-ik §-ban körülírt megkívántatóságok fennforognak-e? elrendelni tartozik. E végből a szavazás eszközzésével mindenkor egyik bírói tagját bízza meg, s egyúttal az iránt is nyomban intézkedik, hogy a beterjesztett lajstrom legalább is 14 napi határidőre — a záros határnap nap-tár szerint kitűzendő, — a község házában mindenki által leendő megtekinthetés végett kitérassék, egyszersmind a folyamodókat végzésileg, a többi érdekelt feleket pedig a községben szokott módon közléteendő dobszó, és a községben közhelyeken kifüggesztendő hirdetmény által felhívja, hogy amennyiben a szavazási lajstromra nézve észrevételeik lennének, azokat a községi előljárásnál a kitűzött határidőn belől, szóval vagy írásban annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy a felszólamlási határidő lejártával többé a kifogások bírói figyelembe vétetni nem fognak.

A községi előljárásság a bejelentett észrevételekről jegyzőkönyvet felvenni s azt a hirdetményi határidő lejártával a szavazási lajstrom kapcsában a törvényszékhez jelentés mellett beterjeszteni köteles.

10. §.

A kir. törvényszék mint úrbéri bíróság, a községi előljárásság által beterjesztett panaszjegyzőkönyvet a ki-

küldött bírói tagnak a panaszoknak a helyszínén leendő megvizsgálása, elintézése és a szavazás eszközlése végett kiadja.

Jegyzet.

Curiai határozat értelmében a szavazás eszközlésével csak törvényszéki bíró bízható meg, különben az eljárás semmis.

11. §.

A kiküldött törvényszéki bíró hivatkozással a törvényszéktől nyert megbízatására, az észrevételezőknek megidézése, a községi előjáróság és a felek képviselőinek értesítése mellett a szavazási lajstromnak a catastzeri birtokívekkel leendő egybehasonlítása, a bejelentett észrevételeknek megvizsgálása, azoknak elintézése s a megigazított szavazási lajstromnak hitelesítése, egyideűleg pedig az érdekelt felek megszavaztatása tekintetűből, a helyszínere, a községházához legalább is 15 napra terjedű határidűt tűz ki, a szavazáshoz a községi előjárók közül — a személyazonosság igazolása tekintetűből, — két bizalmi férűt kinevez, s hirdetményt bocsájt ki, melyben az érdekelt feleket, esetleg azok jogi képviselőit a szavazás idejéről és helyéről értesíti, a hirdetményt a községben kifűggeszteti, s a helyi szokás szerint a szavazás napját dobszó által is közzé téteti, azon világos kijelentés mellett, hogy csakis a tényleges szavazatok fognak figyelembe vétetni, s a tagosítás megrendelése csak azon esetben várható, ha a tagosítást kívánók szavazatának eredménye, a tagosítandó birtokrészleteknek legalább is felerészét kihozza.

Végűl pedig az előjáróságot a hirdetmények kifűggesztésere, meghirdetésere s annak igazolására, hogy ez megtörtént, felhívja.

12. §.

Elérkezvén a panaszok megvizsgálására, a szavazási lajstrom meghitelesítésere és a szavazás megejtésere ki-

tűzött határidő, a kiküldött törvényszéki bíró a helyszínen megjelen, s ugyanott a panaszok megvizsgálása, elintézése s a szavazási lajstrom egybehasolítása és hitelesítése után, a szavazást — a bizalmi férfiak jelenlétében — nyilvánosan eszközli, s a hitelesítésről, valamint a szavazás lefolyásáról és eredményéről, egyszóval egész eljárásáról a felek netáni észrevételeinek bejegyzése mellett folytatólagos jegyzőkönyvet vesz fel, s azt a szavazás eredménye szerint kitöltött szavazási lajstrom, s az összes iratok kapcsában, a megbízó kir. törvényszékhez jelentés mellett beterjeszti, — egyidejűleg az érdekelteket vagy azoknak bejelentett jogi képviselőit értesíti, hogy amennyiben eljárása ellen bárkinek is kifogása lenne, e részben a kir. törvényszék előtt előterjesztéssel élhet.

Jegyzet.

Szükségesnek tartom itt felvetni azon kérdést, hogy amennyiben a község mint politikai testület ingatlan vagyonnal rendelkeznek, a községnek mint politikai testületnek, továbbá a közintézeteknek, társulatoknak, lelkészeknek, községi jegyzőknek, tanítóknak és azon árváknak nevében, kiknek vagyona árvatárilag kezeltetik, szükséges leendő szavazataikat tényleg érvényesíteni, vagy pedig ezeknek birtoka minden szavazás nélkül, a tagosítást kívánók birtokához számítandó.

Ez irányban sem törvény, sem szabályrendelet nem intézkedvén, miután az erdélyi részre vonatkozó 1871. évi LV. t.-cz. 19. §-a rendelkezéséhez képest ezen birtokrészletek minden tényleges szavazat nélkül, a tagosítást kívánók birtokához számítandók; nézetem szerint a magyarországi tagosítási eljárásnál is ezen elv követendő, és pedig azért, mert a tagosítás a testületek, társulatok, közintézetek és a kiskorúak érdekében, de nemzetgazdasági szempontokból s állami érdekekből is kívánatosnak és szükségesnek mutatkozik.

Ha azonban ezen elv el nem fogadtatnék, ez esetben a község nevében a községi bírót, az egész árvák nevében a községi közgyámot, ki egyszersmind azok vagyonának kezelője is, a társulatok s intézetek nevében azoknak igazgatóját, a lelkészek,

községi jegyzők és tanítók nevében pedig az illető lelkészeket, jegyzőket és tanítókat illethetné meg a szavazati jog.

Ennek eldöntése lényeges kérdés annyiban, amennyiben esetleg ha a felsőbb bíróságok más nézetet osztanának, ezen körülmény a már megejtett szavazásnak megsemmisítésére vezethetne, miáltal pedig a birtokszabályozási ügyek évekre visszavetethetnének, s így csak a közérdek szenvedne, s a feleknek is haszontalan költségek okoztatnának.

13. §.

A bírósági kiküldött a szavazási lajstrom kapcsában beterjesztvén az eljárásáról felvett jegyzőkönyvet, az úrbéri bíróság azt vizsgálat alá veszi, s ha a megejtett szavazásokból az derülne ki, hogy a tagosítást kívánók birtoka, a tagosítandó birtokrészletek felénél kevesebb, a további eljárást megszünteti.

Ez esetben a meghiusult tárgyalások költségeit a kérvényezők tartoznak viselni; egyébként pedig a birtokrendezési költségek mindegyik birtokos által, a neki jutott birtokarányhoz képest fedezendőek.

Lelkészeket, tanítókat s községi jegyzőket azonban a birtokrendezési költségek semmi esetben sem terhelhetik, hanem helyettök azokat az illető egyházi és községi pénztárak fizetendik.

14 §.

Ha pedig a szavazási lajstromból az tűnnék ki, hogy a tagosítást kívánók birtoka a tagosítandó birtokrészletek felét megüti, a bíróság ezen körülményt végzésileg meghatározni, s a tagosítani óhajtókat jogi képviselőjük útján erről értesíteni tartozik, azon kijelentéssel, hogy a megengedhetőség iránti előleges keresetüket, a végzés vételétől számítandó 30 nap alatt annál bizonyosabban benyujtsák, minthogy különben úgy fognak tekintetni, mintha a tagosítástól elállottak volna, s ez esetben a

megengedhetőség iránti kereset csak újabb szavazás alapján leend megindítható.

Jegyzet a 14. §-hoz.

Ezen záros határidő kitűzése a kereset benyújtására azért szükséges, nehogy az egész közönség hónapokon, esetleg éveken keresztül várákozó helyzetbe tartassék, miután tapasztalatból jól tudjuk, hogy minden birtokrendezés a községekben kisebb-nagyobb mérvű izgatottságot szokott előidézni, mely körülmény pedig a közönségnek csak hátrányára szolgálhatna.

15. §.

A megengedhetőségi kereset tehát a zároshatáridő alatt, és annyi példányba nyújtandó be, hogy mindegyik alperesnek egy-egy példány jusson.

Ha a kereset a záros határidő alatt be nem nyújtatnék, a megejtett szavazás érvénytelennek tekintendő, s a tagosítási eljárás csak újabb kérelem és szavazás alapján lesz megindítható.

16. §.

A megengedhetőségi keresetnél azoknak, kik a tagosítás mellett szavaztak, felperesekül kell fellépni, kik azután a kereset megindításával megbízandó jogi képviselőjüknek meghatalmazó levelet adnak ki az előleges kereset megindíthatására.

Ha a tagosítás mellett szavazók közül bárki is az ügyvédi megbízást kiadni vonakodnék, az mint alperes leszen perbe idézendő.

Egyébiránt alperesként mindazok perbe idézendők, kik a szavazási lajstromban mint jogosított birtokosok előfordulnak, ha felperesekül fellépni nem akarnának.

17. §.

A kiskorúak vagy természetes és törvényes gyámjuk, kirendelt gondnokuk, vagy amennyiben teljesen árvák

lennének, s még részökre gondnok ki nem rendeltetett volna, úgy az elmebetegeknek s tékozlóknak nyilvánítottak is az illetékes árvaszék által kirendelt vagy kirendelendő gondnok által, az ismeretlen tartózkodásúak s távollévők, a bíróság által kinevezendő ügygondnok képviselőjében, a község mint politikai testület pedig a községi bíró személyében lesznek megperlendők; a távollévők és ismeretlen tartózkodásúak érdekében a keresetre hozott idéző végzéssel egyidejűleg hirdetmény is kibocsájtandó, s a hivatalos hírlapban közzéteendő.

Jegyzet.

Miután a m. kir. Curia (Dtár XV. 45.) kimondotta, hogy az úrbéri kereset a községi bíró ellen intézhető akkor is, ha nem az egész község, hanem a községi birtokosoknak csak egyik osztálya ellen van irányozva; ebből következik, hogy az úrbéri ügyekben indítandó minden kereset akár az egész község, akár a községi birtokosoknak csak egyik osztálya ellen intéztetik, az érdekelt egyes birtokosoknak mint alpereseknek megnevezése nélkül s azok mellőzésével egyenesen a községi bíró, mint a község lakosának képviselője ellen is intézhető. Ez esetben tehát azok részére, kik felperesekül fel nem léptek, kereseti példány nem is szükséges. Nézetem szerint azonban a kereset ez esetben is nemcsak a községi bíró, hanem az ismeretlen tartózkodásúak részére kinevezendő ügygondnok ellen is intézendő lesz, a bíróság pedig a távollévő ismeretlen tartózkodásúak részére ez esetben is köteles leendő a 17. §. értelmében ügygondnokot kirendelni, s a hirdetmény kibocsájtása iránt intézkedni.

A megengedhetőség iránti keresethez a tagosítani óhajtó község határának összes területét felölelő alábbi kimutatás csatolandó.

Közműtartás

Veresegyháza község határainak összes területéről átlonként.

A föld megnevezése	T e r t l e t ö l e k e m						Jegyzet
	számít és rét L. oszt.	számít és rét II. oszt.	dtűf- nádás dűnk és rét	legelő	szől- víz dűnk	dűnk összesen	
Parlag	1157893	398765	67829	587973	387392	12877	164579/2335964
Szalás	893457	278939	45793	321801	178121	9123	91245/1437132
Krumpli föld	913511	163142	19357	91328	183121	9213	93564/1645974
Közlegelő . . . . . sat.				987491			
Közös- ben				maradt			köz- legelő 989812
Községi nádas és rét							987042
Községi eprés							56811
Arok utak a brecska és szénus közt. .							11382
Arandi országút							123891
Biklyi út . . . . . sat.							100001
Bortny József volt uradalmi dézsmakert							6897
Zsidó temető							11389
Kath. temető							22489
Beltelkek utcákkal							646959
Szőlők, káposztások							1495374
Intó területek							4398
Összesen							8971102

Kelt Veresegyházán, 1887. júni 30.

Belcsany Ferencz
hites mérnök.

18. §.

A megengedhetőség tárgyában benyújtott kereset felett, az 1868. évi LIV. t.-cz. 144. §-a által szabályozott jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye, mindegyik félnek csak két-két perbeszéd engedtetvén meg.

A jegyzőkönyvi tárgyalás három nap alatt befejezendő; halasztásnak birtokrendezési perekben, az előleges kereset tárgyalásánál — tekintettel annak sürgős természetére, — csak mindkét fél közös megegyezésével s csak egyszer lehet helye.

19. §.

Ha alperesek a tárgyalási határidőre meg nem jelennének, s perbeszédeiket ügyvéd által képviselve a kitűzött határidőre be nem igtatnák, a törvényszék részökre újabb tárgyalási határidő kitűzése mellett ügygondnokot rendel ki. (1871: LIII. 48. §.) Makacssági ítéletnek úrbéri perekben nincs helye.

20. §.

A bíróság a megengedhetőség kérdésében ítéletileg határoz, mely ellen egész a harmadbíróshoz jogorvoslat alkalmazható. A felebbezés az ítélet kézbesítésétől számított 15 nap alatt lévén benyújtandó.

II. FEJEZET.

Az előmunkálatokról.

21. §.

A birtokrendezés megengedése iránt hozott ítélet jogerőre emelkedése után a törvényszék a felmérés, becslés, osztályozás eszközzésével, s az 1832/6. évi X. t.-cz.

6. §-ának g) pontja szerint megkívántató mindennemű segédadatok megszerzésével, egybeállításával s hitelesítésével, ideértve az összehasonlító okiratokat is, mindíg egyik bírói tagját bízza meg. (1871: LIII. t.-cz. 44. §.)

22. §.

Az előmunkálatokat képezik

a) a rendezni kívánó község és a szomszédos községek közt a határok pontos megállapítása s tisztába hozatala; s amennyiben ez barátságos úton eszközölhető nem lenne, a feleknek a határkérdés eldöntése végett az illetékes bírósághoz leendő utasítása (határjárás);

b) a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos útvonalakra nézve az érdekelt szomszéd községek meghallgatása, a járási és illetőleg a megyei vagy országos hatóságok határozatainak kikérése;

c) a felek közt fennforgó kérdéseknek barátságos egység útján való megkísérlése (1871: LIII. 44. §.);

d) a tagosítás előtti egyénenkénti törzsbirtokok térfogatának kiszámítása s osztályzat szerinti kimutatása;

e) a tagosítandó területek becslése s osztályozása;

f) a haszonvehetetlen területek s a foglalások kimutatása;

g) a tagosítandó területek általános felmérése, térkiszámítása, térképezése és hitelesítése.

Ha a tagosítás tárgyát képező területekről korábbi használható felvétel léteznék (például kataszteri munkálatok, vagy a rendbeszedés alkalmával készült térképek és térkiszámítások) és ha ezt a felek egyetértőleg alapul elfogadnák, ez esetben az egyénenkénti törzsbirtok állapotok újabb felmérése mellőzhető, s a törzsbirtokok a meglévő adatok, felvételek s kimutatások alapján lesznek kitéüntetendők.

Azon körülményről, hogy a meglévő adatok a felek

részéről közmegegyezéssel elfogadtattak, jegyzőkönyv veendő fel;

h) a kiküldött bíró eljárásáról köteles folytatólagos alakban jegyzőkönyvet vezetni, a hozzá intézett kérvényeket, jogorvoslatokat, bírósági meghagyásokat és jelentéseket folyó sorszám alatt, az érkezés idejének feljegyzése mellett beigtatni, s hozandó határozatait, megkereséseit s meghagyásait, igató számával ellátni, s a beszerzett összes adatokat, valamint az egyességi pontozatokat is, annak idején jelentés kíséretében, a megbízó törvényszékhez beterjeszteni.

A segédadatokban netán mutatkozó hiányok kiegészítése iránt, a kir. törvényszék hivatalból intézkedik. (1871. évi LIII. t.-cz. 44. §.)

Jegyzet.

A kiküldött bírósági tag a megbízó kir. törvényszék ellenőrzése alatt áll, s szükség esetén a törvényszék a kiküldöttnek utasításokat is adhat.

23. §.

Az előmunkálatok folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó bírói eljárásnak van helye, s a megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Jegyzet.

Amint a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedett, a törvényszék a birtokszabályozás további vezetésével is mindig egy bírói tagját bízza meg.

S minthogy a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedése után, a tagosítás többé meg nem gátolható, továbbá

minthogy az 1832/6. évi X. t.-cz. 6. §-a g) pontja azt rendeli, hogy az osztályozás és becslés a felek s az egybehívandók jelenlétében, nemkülönbén alkalmas részre nem hajló, a felek által szabadon és egyenlő számban választandó személyek hozzájárultával történjék: ennél fogva

tekintettel arra, miszerint a tagosítási eljárásnál felmerülhetők egyes kérdésekhez az érdekelt feleknek legalább is gazdasági

tekinteteből mindenesetre hozzászólási és szabadrendelkezési joguk van; továbbá

tekintettel arra, hogy a tulajdonosoknak szabadrendelkezési jogukat, a birtokrendezés folyamán is amennyire csak lehetséges, tiszteletben kell tartani; végül

tekintettel arra, hogy a birtokrendezés folyamán koronként sok oly kérdések merülnek fel, melyeket az érdekeltek hozzájárulása nélkül megoldani úgy sem lehetne, ilyenek a többek között;

a) a földmérő mérnök felfogadása;

b) a dülők s dülő utak irányának s fekvésének megállapítása, s a marha itatásra és úsztatásra szükséges utaknak kijelölése;

c) a dülő utak és marhacsapások szélességi térfogatának meghatározása;

d) az osztályozás és becslés szükségességének megállapítása;

e) a becsüsök megválasztása;

f) az úrbéri egység megkísérlésénélí képviselőt, az egység elfogadása és aláírása sat.

S minthogy a kiküldött törvényszéki bíró, sem a most felsorolt, sem pedig a 22. §. a) b) c) és d) pontjaiban kifejezett kérdéseknél az érdekelt felek összességével nem tárgyalhatna, de azok nagy tömegével czélszerű megállapodásokra sem igen juthatna: ezeknél fogva a kiküldött bírósági tagnak — a szerint, amint a volt telkes és zsellér jobbágyok a tagosítás mikéntjére nézve különböző érdekcsoportokat képeznek, — legelsőben is egy 6 vagy 12 tagból álló, a szükséghez képest azonban egész 24 tagig szaporítható szakértő bizottságot (úrbéri választmányt) kell alakítani.

24. §.

Az úrbéri bizottság megalakítása akként eszközlendő, hogy a különböző érdekcsoportok, a kiküldött bíró által hirdetményileg felszólítandók, miszerint egy a helyszínére kitűzendő határnapon a községházánál megjelenvén, a kiküldött törvényszéki bíró vezetése alatt saját kebelökből, a szükséghez képest meghatározandó bizonyos számú bizalmi férfiakat, (úrbéri bizottság) — egyidejűleg póttagokat is, — szavazás útján maguk közül válaszszanak meg, kik azután az összes érdekeltek nevében és képviselőtében, a kinevezett ügygondnokok s jogi képviselők közben-

jöttével és hozzájárulásával fognak eljárni a tagosítás körül felmerülendő gazdasági kérdésekben.

A választást elmulasztó érdekcsoport helyett szakértő bizalmi férfiakat, az előjáróság meghallgatása után, a kiküldött törvényszéki bíró hivatalból nevez ki. A megválasztott vagy kinevezett, de meg nem jelenő bizalmi férfiakat, a póttagok fogják helyettesíteni.

25. §.

Ezen bizalmi férfiaktól alakult úrbéri bizottság, továbbá az ügygondnokok és a jogi képviselők fogják meghatározni az összes érdekeltek nevében:

a) hogy tekintettel a tagosítandó területek minőségére és fekvésére, az osztályozás és becslés közérdekből szükségesnek mutatkozik-e? s ha igen, hány osztály lenne felállítandó, hogy a tagosítás az egyesek megkárosításának lehető kikerülése mellett legcélszerűbben eszközölthessék;

b) megfogja határozni a működő mérnök közbenjöttével a dülök hosszát és fekvését, a dülök, marha itatók és az úszatóhoz szükséges utak szélességét és irányát;

c) meghatározza, hogy az osztályok szerint az I. II. és esetleg a III-ad osztályú becsholdak hány ölből álljanak;

d) meghatározza a közös használatra szükséges itatók, úszatók, temetők, faiskolák, földhányó gödrök sat. miségét, mennyiségét és fekvését;

e) működő mérnököt fogad, s azzal a szerződést megkötöti;

f) a becslés és osztályozás megejtésére saját kebeléből becsüsoket választ;

g) a határjáráshoz saját kebeléből bizottságot küld ki;

h) a működő mérnököt ellenőrzi, s esetleg a tagosítási eljárás egész folyamata alatt, a netán észlelt hiányok-

ról a bírósági kiküldöttnek, a szükséghez képest esetről esetre jelentést tesz;

i) az egyezkedésekbe befolyik, s a megkövetendő úrbéri egyességet az összes érdekeltnek nevében elfogadja s aláírja, s egész eljárásáról folytatólagos jegyzőkönyvet vezet.

Jegyzet.

Az úrbéri bizottság intézkedései önállóak nem lévén, azok a kiküldött törvényszéki bíró vezetése s felügyelete alatt eszközlendők, s ugyanannak felülvizsgálása s jóváhagyása után jutandak érvényre.

26. §.

A kiküldött törvényszéki bírónak azonban kötelességében állandó, az úrbéri bizottság jelentéseit figyelembe venni, s ha az azokban előterjesztetteket alaposnak, a közérdek szempontjából helyeseknek és szükségeseknek találja, azokra nézve haladék nélkül intézkedni tartozand.

27. §.

Az úrbéri bizottságnak a tagosítás gazdasági részére s az osztályozásra vonatkozólag szótöbbséggel történt megállapodása, bíróilag figyelembe veendő.

Jegyzet a 27. §-hoz.

Érdemleges kérdésekben, ha az úrbéri bizottság megállapodásra nem juthatna, gyakorlat szerint minden egyes kérdésre nézve, a kiküldött törvényszéki bíró, a különböző érdekcsoportok összeségét is meghallgatja, mely esetben a szavazás birtokaránylagos többsége fog dönteni.

28. §.

Tagosítási eljárásnál működő mérnök gyanánt, csak oklevéllel bíró mérnök alkalmazható.

Ha a felfogadott mérnök személye ellen bármely irányban is kifogások emeltetnének, e részben az érdekelt fe-

leknek jegyzőkönyvi meghallgatása után, első sorban a kiküldött törvényszéki bíró határoz (curiai döntvény).

Jegyzet.

A birtokrendezésnek műszaki részét vezető vállalkozó mérnökkel kötendő szerződés felette lényeges dolog lévén, e részben tehát a következő irányelvek lennének szem előtt tartandók.

1. A szerződés, a megalakított úrbéri bizottság által a közönség nevében kötendő meg a vállalkozó mérnökkel, s ugyanezek által aláírandó.

2. A szerződés megkötésénél különös tekintettel kell lenni arra, hogy a tagosítás, úrbéri rendezés vagy felosztás alá eső területek a helyi elnevezések szerint is lehetőleg pontosan körülírassanak, hogy a tagosítás, rendezés vagy felosztás alá eső területekből semmi ki ne maradjon.

3. Meghatározandó, hogy a tagosítás alá került területek, becslés és osztályozás alá fognak-e vétetni, s kitüntetendő, hogy hány osztály fog felállítani.

4. Meghatározandó, hogy a vállalkozó mérnök cat. holdankint, a külön részletekre nézve is mily díjazásban részesülend.

5. Részletesen megállapítandó azon határidő, melyben a vállalkozó mérnöknek bizonyos részlet munkálatokat teljesíteni kötelessége leend.

A szerződési feltételek ezekhez képest a következő módokkal és csoportokban lennének megállapítandók.

A) csoport.

a) Ezen csoportban kifejezendő, hogy köteles a vállalkozó mérnök a határjárás alkalmával a bírói meghívásra megjelenni, s az eljárás folyamán jelen lenni; továbbá köteles a tagosítás alá vett összes területek általános felmérését eszközölni, ezekről általános térképet készíteni, s a tagosítandó s felosztandó területek térkiszámítását eszközölni.

b)* A megelőző évek hosszú során át egyes birtokosok által a földesúri magánbirtokokból és a közösekből netán eszközölt foglalásokat köteles kinyomozni, felmérni, s ezeket a felvételi térképbe beigatni, s területileg részletenkint kimutatni.

c) A felosztási tervezetet (combinatorium) köteles elkészíteni.

d) Az összes e csoportba tartozó mérnöki munkálatokat kötelességében álland hitelesítés alá bocsájtani,

B) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök a tagosítás alá eső összes területeknek osztályszerinti kitüntetését a térképen eszközölni, e végből az osztályozás és becslés alkalmával, a becselő bizottsággal együttesen a helyszínén mindenkor megjelenni, s ugyanott mint jegyző működni.

b) Köteles a tagosítandó összes területek felosztási és kihasítási tervezetének az egyesség tartalma, a gazdasági rész tekintetében pedig az úrbéri bizottság részletes utasításai értelmében való kidolgozását teljesíteni.

c) Köteles a tényleges kiosztást a helyszínén, az egyes birtokokosok illetményeinek czövekekkel való ellátása által eszközölni.

d) Köteles a tagosítás alá eső összes területekről készítendő felosztási térképet két példányban elkészíteni.

e) Köteles az egyes birtokok szélességét, hosszát, térfogatát s osztályát tartalmazó új kihasítási birtokkönyvet két példányban úgy elkészíteni, hogy a birtokkönyv egyik, vagyis a baloldali lapja, a törzsbirtokok egyénekenkénti régi állapotát — a telekkönyvi lapszámok, helyrajzi számok, művelési ágak, a térfogatok és a jogositottak neveinek bejegyzésével, — tüntesse elő.

f) Köteles az új kihasítási birtokkönyvhöz betűsorozatos névjegyzéket és birtokrészlet lajstromot készíteni.

g) Végül az ezen csoportba tartozó mérnöki munkálatokat köteles leendő hitelesítés alá bocsájtani.

C) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök az egyénekenkénti törzsbirtokok kimutatását, vagyis az egyénekenkénti törzsbirtok könyvet, a kataszteri munkálatok alapján név szerinti betűsorozatos rendben elkészíteni, s a mennyiben szükségesnek mutatkoznék, a kataszteri felmérés térképét és kiszámítási protocolumát beszerezni, s az egyénekenkénti régi birtokokról készített birtokkönyvet, az egyesek által bejelentendő s kiderített hiányokhoz képest, bírói utasításra rectificálni.

b) Köteles a hiteltelekkönyveket lemásoltatni. •

c) Végül az ezen csoportban foglalt mérnöki munkálatokat köteles leendő hitelesítés alá bocsájtani.

D) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök A) B) C) név szerinti sorrendben a sorshúzási lajstromot, az érdek csoportok számához képest, két-két példányban elkészíteni s azt hitelesítés alá bocsájtani.

b) A fentebbi módon összecsoportosított mérnöki munkálatokért fizetend a tagosításban résztvevő közönség a vállalkozó mérnöknek, és pedig:

I. Az A) csoportban foglalt mérnöki munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

II. A B) csoport a) pontjában foglalt osztályozási munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

III. A B) csoport b) pontjában foglalt tervezeti munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

IV. A B) csoport c) pontjában foglalt tényleges kihatásokért . . . krajczárt 1600 □ holdanként.

V. A B) csoport d) pontjában foglalt térképek készítéséért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

VI. A B) csoport e), f), g) pontjaiban foglalt birtokkönyv, betűsorozatos névjegyzék készítéséért és a hitelesítés körüli eljárásért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

VII. A C) csoport a) pontja alatt felsorolt kataszteri munkálatok beszerzéséért — ha azok szükségességeknek mutatkoznak — . . . krajczárt cat. holdanként.

VIII. A C) csoport b) pontja alatt érintett hiteltelekkönyvek lemásolásáért összesen . . . forintot.

IX. A C) csoport c) pontja és a D) csoport a) pontja alatti munkálatokért a vállalkozó mérnöknek semmi díj sem jár.

7. A vállalkozó mérnök sem fuvar, sem napszám, sem egyéb a tagosítási munkálatok körül felmerülendő kiadásaiért s munkálkodásaiért, a fentebb felsoroltakon kívül költséget vagy díjt nem követelhet; tartozik azonban minden a tagosítás körül felmerülendő kézi és írás napszámokat, irodai eszközöket, nyomtatványokat, póznákat, karókat, szóval az összes szerelvényeket a maga költségén előállítani.

Megjegyeztetik azonban, hogy a jelen szerződésben esetleg nyíltan fel nem említett, de a célba vett tagosítási munkálatokhoz elkerülhetlenül szükséges, vagy a bíróság által követelendő munkálatok teljesítéséért, a vállalkozó mérnök külön díjat nem követelhet.

8. A vállalkozó mérnök magára vállalja a felelősséget és szavatosságot az összes tagosítási munkálatok helyességéért.

9. Köteles a vállalkozó mérnök a tagosítandó összes területről kidolgozandó térképet 1"—100⁰ mértékben, a lehető legnagyobb pontossággal elkészíteni.

10. A felmért területekről kidolgozandó eredeti térképek horgony, vagy vastáblákra ragasztva, a munkálatok befejezte után a birtokosság tulajdonába mennek át.

11. A vállalkozó mérnök köteles az A) csoportban foglalt összes munkálatokat — ha csak általa el nem hárítható akadályok közbe nem jönnek — 18 . . év végéig; a B) csoportban foglaltakat az egyesség vagy a per érdemében hozandó ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 8 hónap alatt, azon esetben elkészíteni, ha általa el nem hárítható akadályok fel nem merülnek, vagy esetleg a téli hónapok közbe nem esnek; a C) csoportban foglalt munkálatokat pedig, minthogy azokra csak a kihasításnál lesz szükség, valamint a D) csoportban érintett sorshúzási lajstromot is akkorra elkészíteni, mikor ezeknek szüksége előálland s a bíróság által kívántatni fog.

12. A 6-ik pontban kikötött munkadíjak a következő részletekben, illetőleg módozatok szerint lesznek a közönség által, a vállalkozó mérnöknek szabályszerű nyugtáira kifizetendők, és pedig:

a) Az A) csoportbeli munkálatokért 1600 □ öles holdanként járó . . . krajczárnyi összegnek $\frac{3}{5}$ része azok befejezése után azonnal; a fennmaradó $\frac{2}{5}$ része pedig azon munkálatok hitelesítése után fizetendő ki.

b) A B) csoportban foglalt munkálatokért járó díjak következő módozatokkal lesznek kifizetendők, jelesül: minden egyes rész munkáért járó díjnak $\frac{3}{5}$ része annak befejeztekor azonnal; $\frac{2}{5}$ része pedig a hitelesítés megtörténte után.

c) A C) csoport a) és c) pontjai alatt felsorolt munkálatokért 1600 □ ölenként járó . . . krajczár, a vállalkozó mérnöknek előlegképen akkor fog kifizettetni, midőn ezt a mérnök kívánni fogja; az ugyanazon csoport b) pontjában előadott telekkönyvi másolatokért kikötött összeg pedig akkor lesz kifizetendő, ha a másolatok mind elkészültek.

13. Az úrbéri választmány a községi előjáráságnál szigorú intézkedést eszközöl, hogy a működő mérnök a vetések közti szabad járás-keelésben és a mérésekben senki által ne gátoltassék, és hogy a kitűzött mérnöki jelek sértetlenül maradjanak.

14. A hitelesítés alkalmával netán felfedezendő hiányok pótlása a vállalkozó mérnök kötelessége, a nélkül, hogy ezekért újabb díjakat követelhetne.

15. Azon esetre, ha a vállalkozó mérnök a jelen szerződésben körülírt mérnöki teendőket hiányosan vagy hanyagul végezné,

illetve ha a jelen szerződésben vállalt kötelezettségeinek eleget nem tenne — mi a választmány által leendő constatalandó, — jogában állandó a választmánynak, a közönség képviselőjében a vállalkozó mérnök kárára és költségére más mérnököt felfogadni, és a munkálatokat az által végeztetni.

16. A vállalkozó mérnök jelentése folytán tartozik az úrbéri bizottság a munkálatok hitelesítése iránt azonnal kérelmezni.

17. A foglalások kimutatásához szükséges térképek és egyéb adatok beszerzése közül az úrbéri bizottság segédkezet nyújtani tartozik.

18. A mérnök kívánságára tartozik a bizottság a határra vonatkozó felvilágosításokat a helyszínén megadni.

19. A mérnök halála a jelen szerződést felbontja. Az esedékessé vált munkadíjak az örökösöket illetik; az esedékessé nem vált díjakra azonban az örökösöknek igényük nincs és azok kötelesek a munkálatokat halál esetén a bírósághoz azonnal beadni.

Ezen szerződés a vállalkozó mérnökre az aláírás után azonnal kötelező; a munkaadó birtokosokra nézve azonban csak a bírósági jóváhagyás után válik kötelezővé.

20. A jelen szerződésből keletkező peres esetekre nézve szabadon választandó sommás bírói eljárás köttetik ki.

21. Jelen szerződési pontozatok a szerződő felek által jól megértetvén, ezennel elfogadtatik.

Kelt sat.

29. §.

A megkötött szerződés a kiküldött bírói taghoz nyújtandó be, ki azt — ha az ellen kifogások az érdekelt felek részéről nem emeltek, — a kiküldő bírósághoz beterjeszti, a bíróság pedig felülvizsgálás után tudomás vétel mellett a rendezési iratokhoz csatoltatni rendeli s erről a mérnököt és a feleket értesíti.

Ha azonban akár a mérnök személye ellen, akár a szerződésre vonatkozólag a felek részéről kifogások emeltnének, e részben a felek meghallgatása után elsősorban a kiküldött bírósági tag határoz, s ha abban a felek meg nem nyugodnának, az ellen a kir. törvényszékhez, esetleg a felsőbb bíróságokhoz folyamodhatnak (curiai határozat).

Az 1878. évi XXVIII. t.-cz. értelmében a mérnöki szerződés bélyeg- és illetékmentes.

30. §.

Megalakíttatván az úrbéri bizottság, a vállalkozó mérnök felfogadása után a kiküldött törvényszéki bíró, a rendezkedni kívánó község és a szomszédos községek közötti határok tisztába hozatala, és a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos utvonalak megállapítása tekintetéből, s a határok körüljárása céljából, a helyszínére határidőt tűz ki, erről a megyei alispáni hivatalt végzésileg értesíti, s egyidejűleg a kitűzött határnapra a megyei törvényhatóság részéről az illető szolgabírákat, a felfogadott vállalkozó mérnököt és az érdekelt szomszédos községeket, előjárásaik útján meghívja s illetve megidézi, s a helyszínén mindeneket meghallgatván, amennyiben a határjárás alkalmával a határdombok fekvésére, valamint a községi közlekedési és országos utvonalakra nézve hiányok nem mutatkoznának, a községi közlekedési és országos utvonalak elnevezésének, irányának s átmérőjének bejegyzése mellett a határokat megállapítja, s a felfogadott vállalkozó mérnököt a tagosítandó területekbe — az általános felmérés eszközlése végett, — ünnepélyesen bevezeti; ezen eljárásáról jegyzőkönyvet vesz fel, s azt a jelenlevőkkel aláíratván, felülvizsgálás és jóváhagyás végett a megyei törvényhatóságnak megküldi, s amennyiben a megyei törvényhatóság részéről helybenhagyatik, a működő mérnöknek használatul hiteles másolatban kiadja.

Jegyzet a 30. §-hoz.

A határjárás befejezése után szükséges a vállalkozó mérnököt a rendezés tárgyát képező területekbe bíróilag bevezetni.

E végből tehát a kiküldött törvényszéki bíró, az úrbéri bizottságot és a vállalkozó mérnököt végzésileg felhívja, hogy egy naptár szerint kitűzött határnapon, (ezen határnap lehetőleg a ha-

tárjárás befejezését közvetlen követő napra tűzendő ki) a község-házánál jelenjenek meg, a vállalkozó mérnöknek a rendezés alá vett területekbe leendő bírói bevezetése céljából.

A kitűzött határnapra azután a kiküldött törvényszéki bíró a helyszínén (rendszerint a község-házánál) megjelen, s onnan a vállalkozó mérnök, az úrbéri bizottság, s az ezen alkalomra a községi tanács tagjai közül kinevezett két bizalmi férfi kíséretében, a felosztandó területeknek a községhez legközelebb eső részére ki-útazik, s ott a felosztandó területből egy göröngyöt felvévén, azt a működő mérnöknek ünnepélyesen átadja, (jelképi bevezetés) s egyszersmind kijelenti, hogy ezzel a működő mérnök a rendezés alá eső összes területekbe bíróilag bevezetettnek tekintendő, s amennyiben működésében ezentúl bárki által is gátoltatnék, vagy éppen ellentállásra találna, az illető ténykedése bünyfenyítő úton fogna megtoroltatni.

A működő mérnöknek ünnepélyes bírói bevezetése főképen azon oknál fogva szükséges, mivel azon esetben, ha a mérnök bírói bevezetés nélkül kezdené meg munkáját, s abban meggátoltatnék, eredményyel nem fordulhatna bírói segélyhez: ellenben ha már bíróilag bevezettetett, a gátló akadályok elhárítása tekintetéből nemcsak bírói segélyben részesül, de sőt azt is elérndi, hogy az ellentálló egyén fenyítő eljárás alá vonatik, s esetleges kára megtérített fog. A mérnök bevezetésének megtörténtét a kiküldött bíró a községben szokott módon meghirdetteti, s közhelyeken kifüggesztendő hirdetményyel a közön-séget az ellentállás következményeiről is értesíti.

31. §.

A működő mérnöknek az általános felméréseket és térkiszámításokat cataszt. holdakban, és pedig a tájaknak helyi elnevezése szerint, külön-külön és haladék nélkül kötelességében álland teljesíteni, az általános térképet és térszámításokat pontosan elkészíteni, s azokat a kiküldött törvényszéki bírónak a hitelesítés eszközlése végett be-terjeszteni.

32. §.

Az általános felmérési és térszámítási műszaki munkálatok beérkeztén, a kiküldött törvényszéki bíró az úr-

béri bizottságnak s a jogi képviseletnek előleges meghallgatása után hitelesítő mérnököt nevez ki, s az általános műszaki munkálatok hitelesítése végett a helyszínére hataridőt tűz, ahhoz az érdekelt feleket jogi képviselőjük útján, továbbá az úrbéri bizottságot, a hitelesítő és működő mérnököt megidéri.

33. §.

A hitelesítés alá bocsájtott térkép és a térkiszámítási munkálat a helyszínen kitarandó, mely alkalommal, a kiküldött törvényszéki bíró ezen munkálatokat a hitelesítő mérnöknek átadja, azon kijelentéssel, hogy a hitelesítés tárgyát ezen munkálatok képezendik; egyben a hitelesítő mérnököt az 1868. évi LIV. t.-cz. 216. §-a értelmében előlegesen megesketteti, ennek utána pedig a térképen több különböző helyeken veres irónnal próbamérési vonalakat jelöl meg, s a vonalak végpontjait betűkkel jelezvén, felhívja a hitelesítő mérnököt ezen vonalaknak felmérésére s a térfogat kiszámítására, s egyszersmind a letett esküre való figyelmeztetéssel a mérnököt odaútasítja, hogy a kijelölt hitelesítési vonalak felmérése és térkiszámítása után — midőn előbb már maga is, a bíró által kijelölt vonalakon kívül, más egyéb vonalakra próbaméréseket eszközölt volna, — adjon szakvéleményt az iránt, hogy a működő mérnök által eszközölt általános felmérések és térkiszámítások megfelelnek-e természetben is a valóságnak, s hogy ehez képest a működő mérnök munkálatai hitelesítés alá bocsájthatók-e vagy sem? Ezen eljárásról a kiküldött bíró által jegyzőkönyv veendő fel, s az az illetők által aláírandó.

34. §.

Ha a hitelesítő mérnök mérési vagy kiszámítási hibákat fedezne fel, azokra vonatkozólag írásban részletes szakvéleményt adni tartozik,

A hitelesítő mérnök véleménye alapján, a kiküldött törvényszéki bíró a szükségesnek mutatkozó kiigazításokat végzésileg elrendeli, s az általános műszaki munkálatokat hitelesíti, s ebbeli eljárásáról folytatólagos jegyzőkönyvet vesz fel.

Jegyzet.

Az úrbéri bizottság, és a jogi képviselők is jogosítva vannak a bíró által kijelölt próbamérési vonalakon kívül más hitelesítési vonalak kijelölésére.

III. FEJEZET.

Az érdembeni tárgyalás az »Egyesség.«

35. §.

A működő mérnök által elkészített általános felmérési munkálatok hitelesítettvén, s ehez képest a községi közlekedési és országos útvonalak átmérője és iránya az itatók, úsztatók, földhányó gödrök fekvése s térfogata, úgy a tagosítás alá veendő birtokrészletek összes területe is, külön-külön megállapítva és kiszámítva lévén, a kiküldött törvényszéki bíró, a működő mérnököt a tagosítási tervezet elkészítésére és bemutatására hívja fel; melynek beérkezte után a tervezetnek tárgyalására, és a felek közt netán fennforgó érdemleges kérdéseknek s általában a tagosítás mikéntjének, s illetve a barátságos egyesség megkísérlésének eszközzésére határnapot tűz ki, melyhez a tagosítást kérelmezők jogi képviselőit, az ügygondnokokat, az úrbéri bizottságot és a működő mérnököt megidézi.

36. §.

Ez alkalommal a kiküldött törvényszéki bíró részéről mindenek előtt kijelentendő lesz, hogy az új kiosztásnál mindegyik tulajdonos járandósága lehetőleg egy tagban,

vagy a határ fekvéséhez s a helyi viszonyokhoz képest minél kevesebb részletekben, a mezőgazdaság érdekeinek megfelelőleg kell hogy kihasíttassék, és pedig úgy, hogy az új birtok, a tulajdonos előbbi birtokával lehetőleg egyenértékű legyen, s amennyiben valamely birtokos előbbeni birtokán hasznos épületek és beruházások léteznének, azok valódi értéke — ha előbbi birtokát meg nem tartaná, — annak megtérítendő; végül kijelentendő lesz a kiküldött bíró részéről az is, hogy ha a jogi képviselők, az ügygondnokok s az úrbéri bizottság a fennforgó kérdésekre nézve egyhangú megállapodásra nem jutnának, ez esetben a vitás pontokra nézve perbeszèdeik beadására fognak útasíttatni. (1871. évi LIII. t.-cz. 45. §-a.)

37. §.

A tagosítás iránti egyezkedés alkalmával

1-ső sorban az lesz eldöntendő, hogy a tagosítás alá vett birtokrészletek minőségéhez képest a földek osztályozandók lesznek-e? s ha igen, legcélszerűbben hány osztály lenne felállítandó?

2-od sorban eldöntendő lesz, hogy a különböző érdekcsoportok között, az új birtok hány tagban lesz kihasítandó?

Jegyzet a 37. §-hoz.

Ezen kérdéseknek elsősorban megvitatása és eldöntése azért szükséges, mivel lehetnek oly határok is, melyeknek tagosítása a birtokosság egy részének megkárosítása nélkül éppen nem lenne eszközölhető, ha csak az osztályozás nem alkalmaztatik; már pedig úgy a kiküldött törvényszéki bírónak, valamint az érdekelt felek képviselőtének is kötelességszerűleg azon irányelvet kell megtartani s követni, hogy a tagosítás amennyire csak lehetséges egyeseknek, avagy egy résznek megkárosítása nélkül eszközöltessék.

3-or. Az egyességben kitüntetendő lesz a tagosítás alá veendő területek fekvése s helyi elnevezése, továbbá

azoknak térfogata, a hitelesített általános felmérés alapján cat. holdakban.

4-er. Megállapítandó, hogy a becsholdak I. II. III-ad osztályok szerint hány □ ölből fognak állani.

5-ör. Megállapítandó lesz, hogy az új kiosztásnál az elhelyezés tekintetéből, a volt telkes jobbágyokra nézve, a kis- és nagybirtokosok között, továbbá a házas zsellérekre nézve, s általában a különböző érdekcsoportok szerint miféle intézkedések tétessenek.

6-or. Meghatározandó, hogy az úrbéres telkek tulajdonosai 100 □ öl törzsbirtok után az I. II. és III. osztályokból hány □ ölet fognak kapni az új kiosztás szerint.

7-er. Amennyiben a közösségben volt legelők is felosztás és tagosítás tárgyát képezendik, meghatározandó lesz a kulcs s illetve a részesülési arány külön-külön a volt telkes jobbágyokra és a házas zsellérekre nézve.

8-or. Megállapítandó, hogy az iskolai alap — mely a törvény szerint a tagosítandó résznek legalább is 1%-át képezi, összesen hány cat. holdban, s a határnak mely részén fog kihasíttatni. (1868: XXXVIII. t.-cz. 39. §. és 1871: LIII. t.-cz. 88. §.)

9-er. Meghatározandó, hogy a község mint politicalai testület — amennyiben ingatlan vagyonnal birna, — a lelkesz, a tanító és a községi jegyző illetménye a határnak mely részén fog kihasíttatni.

10-er. Megállapítandó, hogy a dülözés mely irányban s hány öl hosszban eszközendő, s hogy a dülő utak és marhacsapások mily szélességben lesznek kihasítandók.

11-er. Meghatározandó, hogy a közös használatra szolgálendő temetők, földhányó gödrök, itatók, úsztatók sat. hol és mily térfogattal fognak kiadatni.

12-er. Megállapítandó, hogy a tényleges kiosztás megkezdéséig előforduló birtokváltozások, előleges bejelentés mellett az új kiosztásnál figyelembe veendőek lesznek-e.

13-or. Meghatározandó, hogy ha a házastársak te-
lekkönyvileg is külön vagyonnal rendelkezének, ezeknek
az egytagbani kihalás — ha az általuk kérelmeztetnék,
— megengedtesék-e.

14-er. Megállapítandó, hogy a maradvány földek kit
fognak illetni.

15-ör. Meghatározandó, hogy a kinyomozott fogla-
lásokkal mi történend.

16-or. Megállapítandó a tagosítás alatti területen
fekvő, de kicserélés tárgyát nem képező birtokrészletek
misége és mennyisége.

17-er. Meghatározandó a kiegyenlítést, vagy kárpótlást
igénylő tárgyak kiegyenlítésének s kárpótlásának módozatai.

18-or. Az elhelyezések tekintetéből sorshúzási eljá-
rás főbb vonalaiban körülírandó.

19-er. Meghatározandó, hogy a tagosítás folytán fel-
merülendő költségek kik által és mily arányban lesznek
viselendőek sat.

Jegyzet.

Ott, hol a közlegelő még el nem különítettett, vagy fel nem
osztatott, s az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 39. §-a értelmében az
iskolai alap ki nem adatott, a tagosítás alkalmával az 1871. évi
LIII. t.-cz. 88. §-a rendelkezéséhez képest a törvényszékek hiva-
taltól tartoznak felügyelni arra, hogy az 1868. évi XXXVIII.
t.-cz. 39. §-ában foglalt intézkedésnek érvény szereztessek, mely
szerint az iskolai vagyon gyarapítására, a felosztandó területnek
mindenki illetményébe aránylag beszámítandó, legalább egyszázad-
része kihalásandó.

Ezen iskolai alap a község által külön számadás mellett ke-
zelendő, s az úrbéri egyesség a kerületi tanfelügyelővel, tudomás
vétél végett, a vallás és közoktatási miniszteriummal pedig jóvá-
hagyás végett közlendő.

38. §.

Ha a tagosítás iránti úrbéri egyesség megkötöttet,
azt a kiküldött törvényszéki bíró az eljárásáról folytató-

lagosan felvett jegyzőkönyv és az összes beszerzett adatokkal együtt jelentés mellett a törvényszék elé terjesztendi.

39. §.

A törvényszék a felek között létrejött egyességet rendszerint csak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá, s azt a feleknek hivatalból hiteles alakban kiadja, egyszersmind annak vagy esetleg a jogerős bírói ítéletnek végrehajtását hivatalból elrendeli.

Ha azonban az 1877. évi XII. t.-cz. 2. §-ában érintett eset forogna fenn, akkor egyesség esetén, a törvényszék a felek közt létrejött egyességet nem csak alaki tekintetben, hanem az úrbériség megállapítására nézve érdemileg is vizsgálat alá veszi (az 1877. évi XII. t.-czikket lásd a toldalékban).

40. §.

Ha az egyesség létre nem jött volna, az érdekelt felek a vitás pontokra nézve perbeszédeik beadására utasítandók; ez esetben a peres eljárásnál az 1871: LIII. t.-cz. 45. §-a szolgál irányadóul.

Különben az eljárásra nézve az 1832/6: VI. t.-cz. 3. §-a, az 1836: X. t.-cz. 6. 10. §§-ai és az 1868. évi LIV. s illetve az 1881: LIX. t.-czikkeknek a rendes perekre vonatkozó határozatai alkalmazandók.

41. §.

Midőn ügygondnok védi az alpereseket, mind az előkérdésekben, mind az érdemben hozott ítélet az alpereseknek is kézbesítendő.

42. §.

Az ugyanazon egy határra vonatkozó összes birtokszabályozási kérdések, ideértve a tagosítást, az irtványok, bérföldek, foglalások sat. iránti kérdéseket is, jövőre egy

kereset levélben foglalandók, és pedig úgy, hogy a célbavett birtokszabályozási műveletek, amelyeknek keresztülvitelére a segédadatok szükségeltetnek, már az előkezeset levélben egyenként megneveztesse, a segédadatok beérkezte utáni érdemleges kereset levélben pedig, minden egyes kérelem külön pontban adandó elő. (1871: LIII. 46. §.)

43. §.

Közbirtokosságokban, hol az arány még be nem hoztatott, az arányosítás az úrbéri birtokszabályozással egyidejűleg s ugyanazon bíróság előtt, de külön perben eszközendő. (1871: LIII. 47. §.)

44. §.

Ahol a tagosítási eljárás már folyamatban van, azal együtt az erdő, nádas s a legelő elkülönzése és minden egyéb birtokszabályozás, úgy az irtványok, foglalások sat. iránti kérdések s egyidejűleg az arányosítás elintézése is eszközendő.

Más esetekben a volt földesúr köteles az 1871: LIII. t.-cz. hatályba léptét követő egy év alatt a legelő, az erdő és nádas elkülönítése iránti pert megindítani, s illetőleg újabb folyamatba tenni, mi ha meg nem történék, a tövényszék a pert a mulasztó volt földesuraság költségére, egy e célra kinevezendő gondnok által folyamatba téteti (hivatalbóli eljárás). (1871: LIII. t.-cz. 48. §.)

45. §.

A jelen perekben hozandó ítéleteket, akár a birtokszabályozás megengedhetőségének kérdésére, akár az érdemre vonatkoznak, másod folyamodásilag a kir. ítélő táblához, harmad folyamodásilag pedig a kir. Curiához lehet felebb vinni, és pedig még akkor is, ha a kir. ítélő tábla az első bírósági ítéletet helybenhagyta, a semmisségi okok is a felebbvitelben lévén előadhatók.

46. §.

Az ítéletek és jóváhagyott egyességek hivatalbóli felterjesztésének csak az 1877. évi XII. t.-czikk 2. §-ában körülírt esetben van helye, de csak a kir. táblához, és ha a kir. táblai határozat ellen felebbezés törvényes idő alatt be nem adatnék, a végrehajtás hivatalból rendelő el. (1871: LIII. 51. § és 1877: XII. 2. §.)

47. §.

Birtokszabályozási perekben a végítélet ellen a felebbvitelen, és az 1836: X. t.-cz. 10. §-ában érintett kiigazítási kereseten kívül egyéb perorvoslatnak (perújításnak) nincs helye. (1871: LIII. t.-cz. 52. §)

IV. FEJEZET.

A végrehajtásról.

48. §.

A jogerejű ítélet vagy egyesség végrehajtása végett a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, ki a végrehajtás összes ügyeiben hivatalból s önállóan jár el, s a végrehajtás szabályszerűségéért első sorban felelős.

A kiküldött köteles az eljárása ellen, annak folyama alatt netán benyújtott észrevételeket bírói eldöntés végett a törvényszék elé terjeszteni. A törvényszék határozata ellen fennmaradván, a felebbvitel a kir. ítélő táblához. (1871: LIII. 45. 50. 51. §§.)

49. §.

Amint a kiküldött törvényszéki tag a kiküldő végzést kezéhez vette, legelsőben is útasítja a működő mérnököt, hogy a tagosítandó birtokrészleteket az ítélet vagy

egyesség értelmében megfelelő számú dülőkre ossza be, ennek utána pedig a dülözést úgy a természetben, valamint a térképen is a dülök számainak római számokkal leendő megjelölésével, a dülök vonalainak kihúzása és természetbeni kihasítása mellett eszközölje.

Ha a mérnök ezen munkálataiban bárki által is háborgattnék, avagy a helyszíni méréseknél és kiczövekeléseknél ellentállásra találna, a községi előljáráóság ötlet mindaddig támogatni tartozand, valamíg e részben a kiküldött törvényszéki bíró a törvénynek érvényt nem szerzend.

Jegyzet a 49. §-hoz.

Dülözés alatt a tagosítandó vagy felosztandó területeknek gazdasági tekintetéből több részre való felosztását kell érteni: jelesül

miután a tagosítás következtében a tagosítandó területek összesítettnek, s e szerint a határnak korábbi mezőgazdasági felosztása egészen eltöröltetik, annak e részbeni új felosztása szükségessé váland; mihez képest a működő mérnöknek az általános felmérés és annak hitelesítése után legelső kötelessége leend az úrbéri bizottság megállapodásához, vagy esetleg az úrbéri egyeségben kifejezettekhez képest, az összesített tagosítandó egész területet bizonyos számú dülökre czélszerűen s úgy beosztani, hogy az a mezei gazdálkodásnak teljesen megfeleljen.

Ezen műveletet a működő mérnök első sorban a hitelesített térkép másolatán mint tervezeten az egyességnek vagy a bírói ítéletnek megfelelőleg eszközölni, s az úrbéri egyeség, bírói ítélet avagy az úrbéri bizottság utasításainak szoros szemelött tartása mellett ugyanott tünteti ki azt is, hogy minden egyes dülő hány cataszt. holdat foglal magában.

Hogy pedig gazdasági tekintetből mindenki saját tagosított birtokához hozzáférhessen, a működő mérnök a dülök mentében, egyességileg is már meghatározott irányban és térfogattal, dülő utakat hasít ki, azoknak térfogatát kiszámítja, végül pedig a dülök függőleges hosszát és szélességét kitünteti, s az ekként alakított dülöket római számokkal látja el, oly formán, hogy a községhez legközelebb eső részek a kisebb, a távolabb esők pedig a nagyobb dülő számokat nyerendik.

50. §.

A dülözés keresztül vezetettvén, ha a tagosítandó határra nézve az osztályozás egyességileg megállapított, vagy bírói ítélettel kimondatott, a kiküldött törvényszéki bíró az úrbéri bizottságot felhívja, hogy saját kebeléből egy, legalább 7 tagból álló becslőbizottságot alakítson oly formán, hogy ezen becslőbizottságban mindenik érdekcsoport egyenlő számmal képviseltessék, kik azután maguk közül elnököt választván, a megalakulásról a kiküldöttnek jelentést tegyenek.

Jegyzet az 50. §-hoz.

Amennyiben az elnökválasztásra nézve a megválasztott tagok megállapodásra nem juthatnának, ez esetben elnököt a tagok közül a kiküldött bíró fog kinevezni.

Ha a tagosító községben oly részrehajlás nélküli érdektelen egyének, kiket becsüsökkül alkalmazni lehetne, nem volnának találhatók, vagy az úrbéri bizottság tagjai ellen kifogások emeltetnének; ez esetben a kiküldött bíró nyomban intézkedni tartozik, hogy a szükséges számú becsüsök, a szomszéd községbeli lakosokból — az ottani előjáróság meghallgatása után, annak ajánlata, kineveztessenek.

51. §.

A kiküldött a vett jelentés után, a megalakult becslőbizottság megesketeése iránt a helyszínére kiúztatik, előzőleg azonban a megválasztott vagy kinevezett becsüsöket a községházánál egy bizonyos napon való megjelenésre felhívja, s ezen napra a vállalkozó mérnököt is megidézi.

52. §.

A kitűzött határnapon a kiküldött, a megválasztott becsüsöket, a becsléssel járó teendőikről részletesen felvilágosítja, s különösen előterjeszti, hogy az általuk eszközlendő becslésektől fog legfőképen függeni az, hogy a tagosítás folytáni új kiosztás által senki kárt ne szenved-

jen; azért is a becslést és osztályozást a földek minőségéhez képest lelkiismeretesen, részrehajlás és minden mellék tekintetek nélkül, jólélekkel a valósághoz híven, szakismeretökhöz képest eszközöljék, s ugyan ilyen értelemben őket meg is esketteti; végül pedig a felől is felvilágosítja, hogy miután az egyesség vagy ítélet értelmében három osztály állítatott fel oly formán, hogy az I-ső osztályú becshold 1000 vagy 1200 □ ölet; a II-od osztályú 1600 vagy 1800 □ ölet; a III-ad osztályú pedig 2000 vagy 2200 □ ölet foglaland magában, a becslést és osztályozást ennek különös figyelembe vételével, a működő mérnök és lehetőleg egy jegyzőkönyvvezető közbenjöttével, kint a helyszínén eszközöljék, s eljárásukról folytatólagos jegyzőkönyvet vezessenek. Megjegyeztetvén, hogy a becslés és osztályozási eljárás is mindenkor a bírósági kiküldött felügyelete alatt eszközölnöd.

Az osztályozás és becslés foganatba vétele előtt a kiküldött eljáró bíró a működő mérnöknek meghagyja, hogy az általános térképet magához vévén, a kinevezett becsüsökkel együtt a helyszínén folytonosan jelen legyen, a becsüsök által megbecsült, osztályozott s kijelölt területet nyomban kompoltassa ki, s azt felmértvén, az eredményt a térképen az osztályzat kitüntetése s a vonalak kihúzása mellett jegyezze be, s az osztályzat szerinti térfogatokat számítsa ki; s mindaddig, valamíg a becslési és osztályozási munkálatok nem véglegzettenek, a becslőbizottsággal együttesen és folyton működjék.

A kiküldött törvényszéki bíró az ezen §-ban felsorolt eljárásáról jegyzőkönyvet tartozik felvenni, s azt az eljárásnál résztvevőkkel aláíratni.

53. §.

A becslés és osztályozás szüksége elő áll ott, hol a község határa — mely tagosítás alá vétetik, — oly te-

rületekből áll, melyek minőségileg és így értékükben is egymástól nagyobb mérvben eltérnek;

mert a tagosítás a tagosítandó területek összesítését s újbóli felosztását vonván maga után, ennek folytán az egyesített régi birtokrészletek helyébe a tagosítás következtében mindenki lehetőleg egy tagban kapja ki új birtokát; minthogy pedig senki előre nem tudhatja azt, hogy a tagosítás folytán nyerendő új birtoka a határnak mely részén fog kihasíttatni: ennél fogva az, ki például a tagosítás előtt $\frac{3}{4}$ telek első osztályú ingatlannal rendelkezett, nem kényszeríthető arra, hogy az új kiosztás folytán ezen első osztályú $\frac{3}{4}$ teleknek megfelelő területet a határnak bármely rosszabb minőségű részén is régi első osztályú birtokához hasonló térfogattal fogadja el, hanem amennyiben a sorshúzás folytán új birtoka oly helyre esnék, hol a terület régi birtokánál minőségileg silányabb, s így csekélyebb értékű is, az illetőt ezért kárpótolni kell oly formán, hogy a minőségileg rosszabb területből nagyobb részt nyerjen.

A tagosítandó birtokrészletek tehát, a beosztott új dülők szerint a becslőbizottság által felbecslendők, s az eredményhez képest becsholdak alakítása által akképpen osztályozandók, hogy például az I-ső osztályú becsholdak 1000 vagy 1200 □ ölet, a II-od osztályúak 1600 vagy 1800 □ ölet, a III-ad osztályúak pedig 2000 esetleg 2200 □ ölet foglaljanak magukban.

Ha azonban a tagosítandó területek minőségileg egyenértékűek lennének, vagy csak nagyon csekély eltérések mutatkoznának, ily körülmények közt a becslés és osztályozás mellőzendő, minthogy ez esetben ha az új birtok a határnak bármely részén hasíttatik is ki, joghátrányt nem vonhat maga után.

Jegyzet.

Bírói gyakorlatom folyamán azon tapasztalatra jutottam, miszerint a tagosítások alkalmával felmerült sérelmek, s az ebből folyólag keletkezett panaszok legfőképen onnan erednek, hogy a tagosító község határában elterülő földek minőségileg és így értékben is rendszerint annyira különböznek egymástól, mikép nagyobb mérvben előfordulnak oly mérvek, melyek 3000 □ öl térfogattal sem érnek fel értékben egyes más helyeken eső területeknek 1600 □ öles holdjával; ily körülmények között tehát, ha a közönség a helyzetről, a tagosítás következményeiről, s a becslés és osztályozás szükséges voltáról eleve kellőleg fel nem világosították, és ha a becslőbizottság nem fogja fel helyesen feladatát, vagy pedig a tagosítás éppen az osztályozás mellőzésével vezetteik keresztül; elő állhat azon utóbb helyrehozhatatlan nagy hiba, miszerint egy birtokos, ki a tagosítás előtt első osztályú földekkel rendelkezett, a tagosítás folytán oly helyre jut, hol tagosított új birtoka harmad osztályúnak sem válik be, s mégis azt az osztályozás mellőzése, vagy a tévesen eszközölt becsbér és osztályozás következtében, vagy előbbi birtokával egyenértékben, vagy pedig első, vagy másod osztályú minőségben kénytelen lenne elfogadni.

A becslés és osztályozás mellőzése, avagy annak helytelen keresztülvitele tehát, mint a fentebbiekből látni való, esetleg egyesekre kiszámíthatatlan súlyos veszteségeket okozhat, ha ez irányban kellő időben és helyen a közönség fel nem világosítottatik.

Hogy mindezeknek eleje vétessék, a kiküldött bírósági tagnak egyik főfeladatát képezendi, miszerint az érdekelteket mindenek előtt az osztályozás és becslés nagy fontosságáról alaposan felvilágosítsa, s a mulasztások káros következményeit úgy a közönség, valamint a becslőbizottság előtt is részletesen feltárja.

Amennyiben az osztályozás egyességileg vagy bírói ítélettel kimondatott, az osztályzat szerinti bocsholdak térfogata már az egyességben vagy ítéletben meghatározandó.

54. §.

Befejeztetvén a becslés és osztályozás, a becslőbizottság ebbeli eljárásáról a felvett jegyzőkönyv betérjesztése mellett a kiküldöttnek nyomban jelentést tenni tartozik.

A kiküldött törvényszéki bíró a becslés és osztályo-

zásról felvett jegyzőkönyvet és a kimutatást a működő mérnöknek kiadja, s ugyancsak ötlet oda útasítja, hogy az egyesség vagy ítéletnek megfelelőleg a jelenlegi egyéni törzsbirtok állapotokat mérje fel, vagy pedig az elfogadott s beszerzett kataszteri felmérések alapján mutassa ki, s a netáni foglalásokat egyénenként kinyomozván, azoknak térfogatát a birtokrészletek megjelölése mellett egyénenként számítsa ki, s ezen munkálatairól egy egyénekenkénti törzsbirtokkönyvet készítsen, még pedig lehetőleg akként, hogy az illető telkes jobbágyok és zsellérek A B C betű sorrendben legyenek felvéve, az egyik rovatban a házszámok is kitüntetendők lévén.

Ha a tagosítás tárgyát képező birtokokról korábbi használható felvételek léteznének, (például cataszteri munkálatok) s azt a felek egyességileg alapul elfogadnák, ez esetben az újabb felmérés mellőzésével, az elfogadott adatokból készíti el a működő mérnök az egyénekenkénti törzsbirtokkönyvet a fentebbi módozatok szerint, s azt a kiküldött törvényszéki bírónak haladék nélkül bemutatja.

Jegyzet az 54. §-hoz.

Az egyénekenkénti törzsbirtokkönyv alatt a működő mérnök által könyv alakban készítendő azon kimutatást kell érteni, melylyel a tagosításban részesülőknek az összesítés és tagosítás előtti régi birtokaik egyénekenként, és pedig osztályzat és térfogat tekintetéből névszerinti betűsorozatos sorrendben kimutatattanak.

Az összesítés és tagosítás folytán ugyan is rendszerint mindenki elesik azon birtokától, melyet a tagosítás előtt esetleg szétosztótan több részletekben birtokolt, hogy azok helyett azután a megejtett sorhúzás eredményéhez képest lehetőleg egy tagban kapja ki új birtokát.

A törzsbirtokkönyv készítése a többek közt főképen azon oknál fogva is szükséges, hogy abból — midőn az elkészül s a községházánál közszemlére kitűzetik, — a bíró által kibocsájtott felhívás s közzétett hirdetmény általi értesítés folytán, mindenki meggyőződhesék a felől, hogy régi birtoka — amely helyett az újat

kapni fogja, — helyesen lett-e a mérnök által kimutatva, s hogy amennyiben a felvétel bárkire nézve is hiányosnak mutatkoznék, a bíró által kitűzött határidő alatt (rendszerint 30 nap) a kiigazítás iránt felszólalhatson.

Felette lényeges adatot képez ezen törzsbirtokkönyv a tagosítási, vagy legelő felosztási eljárásnál, miután éppen ezen könyv képezi az új kiosztási földkönyv elkészítésének egyik főalapját, miért is ennek alapos s a valóságnak megfelelő elkészítésére s felülvizsgálására, a kiküldött bírósági tag szigorúan felügyeljen.

55. §.

Az egyénekenkénti törzsbirtokok és zsellérjogok kimutatása a következő alapokon eszközzendő.

Miután a volt földesúr és a jobbágyok közötti rendbeszedési eljárás, vagyis az 1836. évi X. t.-cz. 6-ik §-a szerinti összesítés és elkülönítés (segregatio) alkalmával az úrbér behozatalakori állapotok, az akkor készült úrbéri lajstromokból, végrehajtási jelentésekből és egyéb segéd adatokból kinyomoztattak, a jobbágyi tartozmányok akkori állapota felmértet s meghitelesített, a fennmaradó földeknek s irtásoknak mennyisége meghatározott, a volt telkes jobbágyok telki állományai, és a házas zsellérek illetményei is külön-külön egyénekenként kimutatva lettek: ugyanazért az ezen rendbeszedés alkalmával megigazított vagy helyesnek elfogadott eredeti úrbéri lajstromok, a rendezés folyamán készült földkönyvek és térképek szolgáljanak az egyéni kültelki állományok és zsellérilletmények számának megállapításánál s kitüntetésénél.

Ezen adatokkal szemben azonban a kataszteri felmérések alapján, ugyancsak egyénekenként kimutatandó a külbirtok tényleges térfogata, annak osztályzata és a kinyomozott foglalások területe is a következő könyv alakban készítendő táblázat szerint.

Birtokkönyv

a Csaba községbeli tagosítandó egyénekenkénti törzsbirtokokról és zsellérbirtokokról
a tagosítás előtti állapot szerint.

Folyó szám	Hátszám	Kütelekkel és zsellérbirtokkal bírók nevei	Az ürbéri lap- szám szerinti kültelék / 1/2 ad- telénekenként		A kataszteri felmérés szerinti kütelek térfogata cat. holdakban				Hány zsellér- birtok van	A foglalások terfogata		Jegyzet	
			hold	számt.	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	hold		számt.	hold		számt.
1	96	Adorján Péter	3	9	850	6	—	3	50	1	—	890	
2	125	Balog Pál	4	12	360	9	82	3	501	—	—	1004	
3	131 132	Csaplár Imre	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
4	590	Dallos János	1	4	—	—	2800	—	—	—	—	300	
5	1003	Erdős Károly	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	
6	890	Farkas Gábor	2	8	—	—	—	—	2300	—	—	—	
7	59	Gál András	6	20	251	8	50	3	100	1	1	90	
1-ső lap összege			16	53	1461	27	932	11	951	5	2	734	

Jegyzet. Amennyiben a közös legelő a tagosítással egyidejűleg fel nem oszthatnák, ez esetben a zsellérbirtokok és a zsellérbirtokkal bírók kitüntetése mellőzendő.

56. §.

A működő mérnök által elkészített s bemutatott egyéni törzsbirtokról és a foglalásokról szóló birtokkönyv s illetve kimutatás, a községházánál legalább is 30 napi határidőre közszemlére kitárandó, s egyben az érdekeltek a kiküldött tszki bíró által kibocsájtandó hirdetmény által felhívandók lesznek, hogy a tagosítás előtti egyéni törzsbirtokokról készített birtokkönyvet, és a foglalásokról kimutatást, a kitűzött záros határidőben mindenki megtekintheti, s amennyiben bármely irányban is azt magára nézve sérelmesnek találná, a kitűzött határidőn belől a községházánál az úrbéri bizottság előtt panaszát szóval, vagy írásban bejelentheti, minthogy a kitűzött záros határidőn túl többé ez úton a panaszok elfogadtatni nem fognak.

57. §.

Az úrbéri bizottság ezen felszólamlási határidő első napján mindjárt a községházánál összeül, a jegyzőkönyvet azonnal megnyitja, s amennyiben az nap panaszos nem jelentkeznék, ezt a jegyzőkönyvben megjegyzi s a hivatalos óra után a jegyzőkönyvet mindennap bezárja.

Ha panaszos jelentkezik, a panasz röviden jegyzőkönyvbe vezetendő, s a panaszos féllal aláíratandó.

Példa.

J e g y z ő k ö n y v

felvétetett Szeremlén 1888. évi Márcz. hó 31-én; a Szeremle községbeli tagosítási úrbéri ügyben, a működő mérnök által az egyénenkénti törzsbirtokokról készített kimutatás ellen egyes birtokosok részéről emelt panaszok tárgyában, a tagosítás vezetésével megbízott törvényszéki bírónak f. évi $\frac{75}{k. k.}$ sz. a, kelt útasító határozata folytán,

Jelen lévők az alólírtak.

1. Kiss István személyesen megjelenvén, panaszolja, hogy neki természetben s telekkönyvileg is 15 hold törzsbirtoka van, mégis az egyéenkénti törzsbirtokkönyvbe részére csak 12 hold törzsbirtok mutattatott ki a mérnök által, kér vizsgálatot s az eredményhez képest kiigazítást.

2. Nagy Péter panaszolja, hogy ő törzsbirtokából már több évvel ezelőtt 5 holdat eladott Vörös Péternek, mégis részére 20 hold törzsbirtok lett kimutatva, holott neki jelenleg csak 15 hold törzsbirtoka van, ennélfogva a szintén személyesen megjelent Vörös Péterrel együttesen kérelmezik a megigazítást, s a többlet 5 holdnak Vörös Péter birtokához leendő átírását.

3. Kovács Imre személyesen megjelent és panaszolja, hogy szérüs kertje és legelő jutaléka törzsbirtokánál ki nem mutattatott, holott a tagosítás ezen birtokrészekre is kiterjesztetett, s miután ezen birtoka együtt véve 4 hold területet képez, kéri ennek utólagos felvételét megrendelni.

A mai napon több panaszos nem jelentkezvén, a jegyzőkönyv bezáratik.

Kmft.

Aláírás a bizottság által.

Folytatva 1888. évi ápril 1-én.

Jelen lévők az alólírtak.

A mai napon panaszos nem jelentkezvén, a jegyzőkönyv bezáratik.

Kmft.

Aláírás a bizottság által.

Folytatva 1888. évi ápril 2-án.

Jelen lévők az alólírtak.

Varga József megjelent s panaszolja, hogy az ő részére a működő mérnök 900 □ öl foglalást mutatott ki,

holott ő és az ő jogelődei jelenlegi birtokát több mint 30 éve a mai határok között békésen birtokolja és birtokolták, ha tehát birtokánál foglalás mutatkoznék is, az már 1820. év előtti időből származhatott, és minthogy a kereset ez iránt 1859. évi december hó 31-ig különben is meg nem indíttatott, a kimutatott foglalás az 1871. évi LIII. t.-cz. 10-ik §-a rendelkezéséhez képest az ő terhére be nem számítható, kér vizsgálatot és megigazítást.

Vagy; amennyiben a panaszos birtokánál az 1820. év óta történt foglalás mutattatott ki; miután a kimutatott foglalásra nézve sem a jelen tagosítás folyamán, sem korábban 1859. év végéig a kereset meg nem indíttatott, a kereseti jog a fent hivatkozott t.-cz. értelmében elenyészett, s így a foglalás többé meg nem támadható sat.

58. §.

Lejárván a felszólamlási határidő, az úrbéri bizottság a folytatólagosan felvett jegyzőkönyvet bezárja, s azt aláírva a bírói kiküldöthöz jelentés mellett haladék nélkül beterjeszti.

59. §.

A felosztás előtti egyénenkénti törzsbirtokokról készített birtokkönyv, és a foglalásokról kimutatás, továbbá az ezekre vonatkozólag felvett felszólamlási jegyzőkönyv, a bírósági kiküldöthöz beérkezvén, a kiküldött törvényszéki bíró a panaszosok, a jogi képviselők, az úrbéri bizottság, a működő és hitelesítő mérnökök megidézése mellett a panaszok megvizsgálása, s az egyénenkénti törzsbirtokokról és a foglalásokról készített kimutatások hitelesítése tekintetéből, de ezzel egyidejűleg a sorshúzás eszközlése végett is a helyszínére határidőt tűz ki, s a működő mérnöknek meghagyja, hogy a sorshúzási lajstromot a kitűzött határidőig elkészítve, mutassa be,

Jegyzet az 59. §-hoz.

A sorshúzási lajstrom pedig áll egy rovatos kimutatásból, melyben minden a tagosítás által érdekelt, s az új kiosztásban részesülendő felek nevei A B C betűsorozatos sorrendben bejegyzendők lesznek. A sorshúzási lajstrom a működő mérnök által két példányban készítendő el, s a kiküldött által, az úrbéri bizottság közbenjöttével felülvizsgálandó, hitelesítési záradékkal ellátandó, s az egyik példány a rendezési iratokhoz csatolandó.

Ha a sorshúzás, előleges megállapodás s illetve megegyezés folytán érdek csoportonként lenne eszközzendő, jelesül: oly formán, hogy a zsellérjoggal bírók külön, a kisebb birtokosok ismét külön, végül a nagybirtokosok szintén külön, előre meghatározott dülökbe lennének elhelyezve, s így sorsoltatnának ki, akkor a sorshúzási lajstrom mindegyik csoportra nézve, ugyancsak A B C betűsorozatos sorrendben külön-külön lesz a működő mérnök által két-két példányba elkészítendő.

60. §.

Elérkezvén a panaszok megvizsgálására kitűzött határidő, a kiküldött bíró a helyszínére kiutazik, s ott a bejelentett panaszokat megvizsgálja, s azokat a működő mérnök nyilatkozata, a hitelesítő mérnök véleménye, a meglévő adatok és esetleg a helyszínén kihallgatandó tanúk vallomásai alapján, a panaszolkodók meghallgatása, s az úrbéri bizottság felvilágosítása után, az elért eredményhez képest külön-külön indokolt határozattal sorrendben elintézi, határozatát az illetők előtt szóval nyomban meghirdeti, a helytadó határozatokat foganatosítás végett a működő mérnöknek kiadja, s amennyiben a panaszos fél a hozott határozatban meg nem nyugodnék, ezen körülményt s illetve azt, hogy a panaszolkodó a határozat ellen felfolyamodással élt, a meghirdetési záradék után a jegyzőkönyvbe bejegyzí, ennek utánna pedig a tagosítás előtti állapotnak egyéenkénti felmérésére, a térfogatok kiszámítására és a foglalásokra vonatkozó műszaki munkálatokra nézve, a hitelesítő mérnökkel próbaméré-

seket eszközöltet, s amennyiben a tagosítás előtti törzsbirtok állapotokat kitüntető kimutatást s a kitüntetett foglalásokat a hitelesítő mérnök véleménye alapján helyeseknek találná, a kiigazítandók kiigazítása után azokat a hitelesítési záradékkal ellátja, s a működő mérnöknek kiadja.

61. §.

A foglalások kimutatása ellen emelt panaszok szintén a helyszínén vizsgálandók meg, s a régi állapot igazolására hivatkozott tanúk is — kik a mesgye vonal fennállási idejének, a birtokban lévő terület békés birtoklásának s a birtoklás időtartamának igazolására felhíva lettek, — a helyszínén hallgatandók meg. Ezen eljárásról a kiküldött által külön jegyzőkönyv vezetendő, s minden egyes panasz a bizonyítékok alapján végzésileg lesz elsősorban ugyancsak a kiküldött bíró által eldöntendő.

62. §.

A kinyomozott, de meg nem támadható foglalások után sem jár legelő, vagy erdő illetmény, de ezek be sem számíthatók senkinek illetményébe; ellenben az 1860. év elejétől történt foglalások az illetményekbe beszámítandók lesznek.

Az egyénekenkénti törzsbirtokokra és foglalásokra vonatkozó kimutatások ellen emelt panaszok ekként megvizsgálva és elintézve lévén, a kimutatásoknak a hitelesítési záradékkal lett ellátása után a kiküldött bíró a sorshúzási eljárást veszi foganatba.

V. FEJEZET.

A sorshúzásról az elhelyezések tekintetéből.

63. §.

A sorshúzás alatt azon bírói eljárás értendő, melynek alapján a tagosítás folytán összesített birtokrészleteknek egyéneenként leendő újbóli részletes felosztása, kiosztása s a jogosítottakat illető új birtokrészleteknek lehelyezése döntetik el.

Ezen eljárás által határozatlik meg tehát azon kiváló kérdés, hogy ki-ki elszórtan fekvő régi birtoka helyett, a tagosítás következtében melyik dülöben s a dülö mely részén fogja kapni egyesített s illetve tagosított új birtokát.

64. §.

A sorshúzási eljárás vagy az úrbéri egyességben már körvonalozandó, vagy amennyiben az egyességben bent nem foglaltatnék, a sorshúzásra kitűzött határnapon az egész eljárás az úrbéri bizottság és jogi képviselők közbenjöttével leszen megállapítandó.

Ez pedig következőleg történik.

Ha több érdekcsoportok vannak, kik a tagosítás által érdekelték, s ha már az úrbéri egyességben meg lett határozva, hogy ezen érdekcsoportok miképpen lesznek csoportonként lehelyezendők; például a házas zsellérek csoportja a községhez legközelebb eső dülöben; az $\frac{1}{8}$ -tól az $\frac{1}{4}$ telkesekig való csoport pedig a házas zsellérek után következő dülökben; végül az $\frac{1}{4}$ teleknél nagyobb birtokkal rendelkezők csoportja a dülöknek minden további meghatározása nélkül a következő dülökben fogják új birtokaikat kikapni. Ez esetben minthogy három külön érdekű csoport részesülend a kiosztásban, mind a három csoportra nézve A B C sorrendben külön-külön sorshúzási lajstrom készítendő a működő mérnök által.

A sorshúzásra kitűzött határnapon legelsőben is a házas zsellérekre nézve leszen eszközendő a sorshúzás, s amennyiben a házas zsellérek több dülöben lennének elhelyezendők, a sorshúzás első sorban a zsellérek részére kijelölt dülökre nézve eszközöltetik, úgy azonban, hogy már előzetesen jegyzőkönyvileg megállapítandó lesz, hogy azon dülöne, mely kihúzzattatni fog az úrnából, mely részén kezdődjék a kiosztás.

E végből azon dülök számai, melyekben a zsellérek elhelyezendők lesznek — például az egyesség szerint a községhez legközelebb eső dülök, — úrnába vettetnek, s amely dülő száma onnan kihúzzattatik, az osztás azon dülöben fog megkezdetni, és a következő számú dülöben folytatattani.

A dülő száma kihúzzattatván, ezután a sorshúzási lajstromból a jogosított zsellérek nevei írandók fel négyszögű papírkákra, s ezen papírkák szintén úrnába vettetvén, a mely egyén neve onnan kihúzzattatik, az fogja kapni a már kihúzott dülöne azon részén való új birtokát, mely rész előzetesen már jegyzőkönyvileg kijelölve lett.

És ha Nagy István neve húzzattatott ki az úrnából, s Nagy István után a sorshúzási lajstromban A B C sorrendben Nagy Péter következik, akkor Nagy István mellett közvetlenül Nagy Péter, és így tovább a sorshúzási lajstrom szerint A B C sorrendben a következő zsellérek fogják kikapni új birtokaikat. És amennyiben a fentebbiek szerint legelsőben Nagy István névvel az N betű húzzattatott ki az úrnából, a további kiosztásoknál az A B C rendjében végig kell menni a sorshúzási lajstromon; és ha a sorshúzási lajstromban megnevezettek egész a legutolsó V betűig kikapták illetményüket, akkor a sor az A betűvel kezdődő, s a lajstromban legelső helyen megnevezettre kerülendő, a honnan a lajstrom szerint folyta-

tandó a kiosztás ismét betűsorrendben egész az N betűig, honnan a kiosztás kezdetét vette.

65. §.

A házas zsellérekre nézve a sorshúzás megtörténvén, következnek a $\frac{1}{4}$ telekig való kisbirtokosok, ezek után pedig a nagybirtokosok.

Ezekre nézve a sorshúzási eljárás ugyancsak az illető sorshúzási lajstromok alapján éppen úgy eszközzendő, mint az a zsellérekre nézve már fentebb körvonaloztatott.

Jegyzet.

Ha azon eset állana elő, hogy a dülő végére oly birtokos esnék, kinek jutaléka a dülőben fennmaradt részből ki nem kerülne, ez esetben ennek helyébe a dülő végére következő más, és pedig oly birtokos lesz helyezendő, kinek illetménye a dülőben fennmaradt részből kitelik.

Ha pedig az egyik dülő már egészen kiosztatott, és ha a következő dülő a kiosztott dülövel párhuzamos, ez esetben a kiosztás alá veendő következő dülőben a kiosztás folytatása a dülönek azon részén veszi kezdetét, hol az előző dülőben a kiosztás befejezve lett. Ha a tagosításban részesülők külön érdeksoportokat nem képeznének, ez esetben a sorshúzási lajstrom, az összes érdekeltek betűsorozatos sorrendjébe két egyenlő példányban lesz elkészítendő.

Mіндеzen körülmények azonban már előzetesen a sorshúzás kezdete előtt az úrbéri bizottság és ügygondnokok megállapodása folytán szabatosan jegyzőkönyvbe vezetendők lesznek.

Az egész eljárásról a kiküldött által jegyzőkönyv vezetendő, s az illetők által aláírandó.

VI. FEJEZET.

Az új birtokállomány földkönyvének elkészítése körüli eljárás.

66. §.

A sorshúzás eszközöltetvén, az eljáró törvényszéki bíró útasítja a működő mérnököt, hogy az ítéletnek, vagy egyességnek megfelelőleg, a hitelesített törzsbirtokkönyv, a sorshúzási lajstrom s egyéb adatok alapján a tagosítás új térképét, az új birtokállomány földkönyvét, úgy a régi és új birtok összehasonlítási okiratát záros határidő alatt készítse el.

67. §.

Az új kihalású földkönyv alatt a műszaki részt vezető működő mérnök által könyv alakban készítendő (lásd 64. lapon) azon kimutatást kell érteni, melynek egyik lapján a tagosításban részesülőknek a tagosítás előtti régi birtokaik, azoknak nevei, a házsámok, a telekkönyvi betétek lapszámjai, a tagosítás előtti régi birtokrészletek művelési ága (szántó, kaszáló, rét, legelő) és térfogata; a jobb oldali másik lapján pedig, az újonan kiosztott, a régi birtokrészletek helyébe lépő új birtokrészletek, azoknak művelési ága, osztályzata, a dülök hosszúsága és szélessége, s végül az új birtoknak cat. holdakbani térfogata mutattatik ki.

A működő mérnök ezen munkálat előállítására tekintetből a hiteltelekjegyvek lemásolását eszközölni köteles, miután a régi állapot csakis a hiteltelekjegyzőkönyvek betekintése mellett tüntethető ki helyesen. A régi állapotot kitüntető baloldali lapon a telekkönyvi tulajdonos neve után a tényleges birtokos neve is bejegyzendő, ha a kettő egy személyben nem egyesül.

Ezen földkönyv egyik alapját fogja képezni a telekkönyvek átalakításának, s illetve a telekkönyvi betétek szerkesztésének.

Jegyzet.

Már fentebb megérintettem, hogy helyes tagosítási munkálat, annak szemelött tartása nélkül, hogy az majdan a hitellekkönyv átalakításának alapul szolgáland, nem készíthető ;

és minthogy az ezentúl eszközendő tagosítási eljárásnál már a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló 1886. évi XXIX. t.-cz. egynémely szabványait is figyelemmel kell kísérni: ezeknél fogva a működő mérnöknek legelső kötelessége leendő, a tagosítás alá vett községbeli hitellekjegyzőkönyvek A B lapjainak lemásolása, miután azoknak kéznél létele nélkül a földkönyv szabályszerűleg el sem készíthető.

68. §.

Az új birtokállományi földkönyv tervezete.

Hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok egy tekintetre kitudathassék, a birtokszabályozásnál a kiküldött bíró által a működő mérnök oda útasítandó, hogy a kihasítási tervezetet akként szerkeszse, hogy abból biztosan kilehessen tudni, mely új birtokrészletek léptek a telekjegyzőkönyvek birtok lapjain bevezetett régi birtokrészletek helyébe, és mily más birtokváltások történtek a szabályozás folytán a korábbi kiosztás előtti birtokkal.

Ezekhez képest az új birtokállományi földkönyv a következő rovatos minta szerint szerkesztendő.

Az új kiosztási birtokkönyv alakja.

T a r g o s í t á s e l ő t t i á l l a p o t				T a r g o s í t á s u t á n i ú j k i o s z t á s i á l l a p o t																
Folyó szám	A telekkönyvi tulajdonos és tényleges birtokos neve	Házszám	Hiteltelekkönyv száma	A telekkönyvi birtoktest megjelölése	Telekkönyvi hr. szám	A részletek művelési ágak szerint	A felosztás alá esett közlegelő telekkönyvi hr. száma	kiterjedése		A régi birtok		A kiosztott új birtok térképi száma	A részleteknek az új földadókönyvbeni hr. számai			A közös legelőből kapott cat. hold	A kiosztott új birtok összes területe cat. hold	Függőleges		
								h.	□	h.	□		I. oszt. földyü. hold	□ öles becs-hold	II. oszt. földyü. hold			□ öles becs-hold	III. oszt. földyü. hold	□ öles becs-hold
1	Nagy István telekkönyvi tulajdonos	67	125	A I	(4564 számtó 5170 kaszáló 5180 rét)	2 800 4 800 1 900	2341	2	6 800	I.	h.	□	h.	□	h.	□	h.	□	1200	400
	Kis Péter tényleges birtokos			A +	(6811 kert 6812 szterűs-kert)	1300 900	3689												1200	10 400
2	Vörös József házas zsellér	901	1800	A I	871 bel-telek	3689	3689												900	900
3	sat. sat.																			

Jegyzet. Amennyiben a közlegelőbéli jutalek a törzsbirtokkal egytöbbségben használt ki, ez esetben a közlegelő a törzsbirtokkal együtt egy térképi számot fog kapni, mégis a földkönyvben a felosztott közlegelő régi hr. száma a tagosítás előtti állapotnál mindig kitüntetendő, s a jegelőjutalek terfogatja az új kiosztási állapotnál szintén külön kimutatandó.

69. §.

A működő mérnöknek kötelességében állandó a műszaki munkálatok elkészítésénél arra is különösen ügyelni, hogy az új kiosztási birtokrészletek hr. számai folyó sorrendben szakadatlan lánczolatossá összefüggésben állíttassanak elő, s különösen, hogy két egyforma térképi számok elő ne forduljanak.

És ha valamely községben csupán az úrbéri telkek és a legelők vonatnak tagosítás alá, ellenben egyéb területekre a tagosítás ki nem terjed, a tagosítás alá nem vont birtokrészletek hr. számai érintetlenül maradnak.

Ha pedig a tagosítás tárgyát képező közlegelő még a tagosítás előtt egyéenként felosztva nem volt, hanem közösségbe birtokoltatván, telekkönyvileg is, osztatlan állapotban, a közbirtokosság nevében állott, ez esetben mint-hogy a tagosítással együttesen a közös legelő is felosztatik, az eldarabolás folytán az új kiosztásnál ezen közös legelőnek régi telekkönyvi hr. számai megtartandók, s alszámokkal lesznek elosztandók: például

3689	3689	3689	3689	3689	3689
124	243	2	3	15	37

sat. s ezek fogják képezni a térképi hr. számokat is; azonban a földkönyvnek azon lapjára, mely a tagosítás előtti állapotot tünteti fel, a felosztott közös legelőnek régi hr. számát minden egyes birtokos nevével, aki csak a közlegelőből részesült, kitüntetni kell; egyben pedig, miután a felosztott közlegelő a tagosítás előtti törzsbirtoknak tartozékát képezi, minden birtokosnál kitüntetendő lesz térfogatilag is, hogy törzsbirtoka után kiki mennyit kapott a közlegelőből.

Fordulhat elő eset, hogy valaki törzsbirtoka után járó legelőjutalékát még a tagosítás előtt elidegenítette, s ezen körülmény a tagosítás folyamán okmányilag igazoltatik is, melynek folytán a legelőilletmény a vevő ja-

vára és nevénél jegyeztetik be a földkönyvbe. Ilyen esetekben a működő mérnök által a jegyzet rovatban ki-
teendő, hogy a törzsbirtok után járó eladott legelő-
illetmény kinek javára, mely térképi szám alatt és mily
területtel lett a földkönyvbe felvéve. Például: a törzsbir-
tokok után járó legelő jutalék a 136. lapon $\frac{3689}{420}$ hr.
szám alatt 900 □ öl területtel Varga Péter vevő javára
vezettetett be a földkönyvbe. Az eladás s illetve a vétel
azonban vagy eredeti okirattal, vagy pedig az eladó fél
személyes szóbeli kijelentésével igazolandó.

70. §.

Hogy két egyforma térképi számok az új kiosztásnál
elő ne forduljanak, továbbá hogy magából az új kiosz-
tási térképből a térképi számok alapján az illető birtokos
neve a földkönyvben nyomban feltalálható lehessen, vé-
gül annak megállapíthatása tekintetéből, hogy az új ki-
osztási hr. számok közül a földkönyvből egy sem maradt
ki, a tagosítás folytán előállított új térképi hr. számok
úgynevezett birtokrészlet lajstromban foglalandók, és folyó
sorrendben összeírandók, s azok az új kiosztási földkönyv
folyó sorszámával ellátandók.

Ezenkívül pedig a működő mérnöknek kötelességé-
ben állandó egy betűsorozatos névjegyzéket is előállítani,
s minden egyes birtokos nevénél annak új kiosztási bir-
tokrészlet számaát bejegyezni.

I.

Birtokrészlet lajstrom.

A 70. §-hoz.

Az új kiosztási föld- könyv folyó száma	Az új kiosztási tér- képi számok	Az új kiosztási föld- könyv folyó száma	Az új kiosztási tér- képi számok	Az új kiosztási föld- könyv folyó száma	Az új kiosztási tér- képi számok	Az új kiosztási föld- könyv folyó száma	Az új kiosztási tér- képi számok	Az új kiosztási föld- könyv folyó száma	Az új kiosztási tér- képi számok
145	1	391	7	9	13	81	19	311	25
560	2	33	8	420	14	93	20	50	26
92	3	39	9	116	15	180	21	63	27
451	4	567	10	121	16	182	22	312	28
390	5	18	11	350	17	282	23	340	29
26	6	568	12	28	18	310	24	1	30

Ehez hasonló, de külön birtokrészlet lajstrom lesz készítendő a felosztott legelő térképi számaira nézve is.

II.

A tagosításban részesült birtokosok betűsorozatos névjegyzéke.

A 70. §-hoz.

A birtokos neve	Az új kiosztási földkönyv folyó száma	Az új kiosztási térképi számok	A birtokos neve	Az új kiosztási földkönyv folyó száma	Az új kiosztási térképi számok	Jegyzet
Antal Pál	45	6	Éri Imre	189	170 3689 249	Ezen kimutatásba a felosztott legelők tér- képi számai is bevonandók.
Balogh Imre	451	341	Földes Gábor	460	25	
Csapó Péter	92	350	Görög József	461	35	
Dallos Pál	26	18	Hatos Béla	320	453	

Jegyzet.

A fentebb felsorolt műszaki munkálatok a vállalkozó mérnök által már a szerződés megkötése alkalmával figyelembe veendőek lesznek, munkadíjait tehát ezek szemelött tartása mellett kösse ki, miután ezen munkálatok elkészíttetésére a rendezkedni kívánó község bíróilag is kötelezendő.

71. §.

A működő mérnök a most felsorolt munkálatokat elkészítvén s beterjesztvén, a kiküldött törvényszéki bíró ezen műszaki munkálatok betekinthezése végett az új birtokállomány földkönyvét a község házában kitarja, s az érdekelt feleket záros határidő kitűzése mellett hirdetményileg felhívja, hogy a kiosztási munkálatok a község házában mindenki által megtekinthetők, s amennyiben azok ellen bárkinek is kifogása lenne, észrevételeit a kitűzött záros határidő alatt az úrbéri bizottságnál szóval vagy írásban bejelentheti. E végből az úrbéri bizottságnak legalább is három tagja a község házában a hivatalos órák alatt megjelenni, ott a felszólamlási határidő első napján a jegyzőkönyvet mindjárt megnyitni, s a panaszokat napoként folyó sorszám alatt jegyzőkönyvbe vezetni tartozik.

VII. FEJEZET.**A hitelesítés és birtokba vezetésről.****72. §.**

Lejárván a felszólamlási határidő, az úrbéri bizottság a panaszokról felvett jegyzőkönyveket aláírva, jelentés mellett a kiküldött bíróhoz beterjeszteni tartozik.

A kiküldött törvényszéki bíró ennek folytán a panaszok megvizsgálására és a kihatás megkezdésére a helyszíneire határidőt tűz, arra a panaszos feleket, a működő

és hitelesítő mérnököket, az ügygondnokokat, jogi képviselőket és az úrbéri bizottságot megidézi, s mindenkinek meghallgatása, a panaszok megvizsgálása, próbamérések eszközlése, a hitelesítő mérnök szakvéleménye és a beszerzett egyéb adatok alapján, minden panasz felett — hivatkozással a jegyzőkönyvileg felvett panaszok folyó sorszáma, — külön-külön határoz, s amennyiben valamely panaszt alaposnak találja és kiderítené, hogy a működő mérnök munkálatai egyes részletekre nézve nem felelnek meg az ítéletnek vagy egyességnek, a hiányok megigazítását végzésileg elrendeli, annak záros idő alatti foganatosításával a működő mérnököt megbízza, ennek utánna pedig az összes műszaki munkálatokat a hozott megigazító határozatok foganatosítása, s a végleges kiosztási földkönyvnek s térképnek elkészítése végett a működő mérnöknek kiadja, és a tényleges kiharítás megkezdése iránt nyomban intézkedik.

73. §.

A megigazított műszaki munkálatok alapján a kiharítás bevégeztetvén, az eljáró bíró a már véglegesen elkészített műszaki munkálatoknak hitelesítésére, s a feleknek az új birtokba leendő ünnepélyes bevezetésére határidőt tűz, s ezt hirdetményileg is közzé teszi; az ezen alkalommal netán jelentkező panaszosokat jegyzőkönyvileg — mely folytatólagosan vezetendő s a jelentkezések sorrendjében folyó sorszámmal ellátandó, — meghallgatja, a panaszjegyzőkönyvet felülvizsgálás s véleményadás végett a hitelesítő mérnöknek kiadja, s az általa adandó vélemény alapján — hivatkozással a panaszok folyó sorszáma, — minden egyes panasz felett külön-külön határoz, határozatát meghirdeti, s ennek nyomán a netán megigazítandók megigazítására a működő mérnököt — a megigazítást rendelő határozat kiadása mellett, — újból

útasítja, a megigazított részletes műszaki munkálatokat — földkönyv, térkép, birtokrészlet lajstrom sat. — a nyomban felveendő jegyzőkönyvre való hivatkozással, a hitelesítő záradékkal ellátja, s a jogosítottakat az új birtokba ünnepélyesen bevezeti; mely alkalommal a feleket felvilágosítja az iránt is, hogy amennyiben a végrehajtás ellen bárkinek is kifogása lenne, e részben az úrbéri bírósághoz 8 nap alatt előterjesztését benyújthatja, vagy esetleg a törvényben kiszabott idő alatt kiigazítási keresettel élhet. (1871: LIII. t.-cz. 52. §.)

Jegyzet a 73. §-hoz.

Az eljárás alkalmával folytatólagosan felvett jegyzőkönyvek az úrbéri bizottság, a jogi képviselők, a működő és hitelesítő mérnökök, esetleg a törvényhatóság részéről kiküldött s megjelent tisztviselők által is aláírandók.

Ha a tagosítás folytán kihasított birtok az új birtokosnak az úrbéri bíróság által átadatik, a régi birtokos annak termését leszedni jogosítva nincs, hacsak be nem bizonyítja, hogy az átadás a fennlévő termés leszedéséhez való jogainak fenntartása mellett történt. (Dtár 14.)

74. §.

A kiigazítás iránti kereset a végrehajtási eljárás befejezésének napjától számítandó egy év alatt az eljárás kir. törvényszékhez mint úrbéri bírósághoz nyújtandó be, jegyzőkönyvileg tárgyalandó s ítélettel döntendő el.

Később benyújtott kérelem hivatalból visszaútasítandó. (1871: LIII. 52. §.)

75. §.

A kiküldött törvényszéki bíró megbízatásához képest az ítéletet vagy egyességet végrehajtván, a hitelesített műszaki munkálatokat, az eljárásáról felvett jegyzőkönyvek és a felszólamlások kapcsában, jelentés mellett a megbízó kir. törvényszékhez beterjeszti,

76. §.

A kir. törvényszék köteles az első felvételtől szóló és az új birtokállapotot kitüntető földkönyvet és térképet az adófökönyv alakítása végett az illető pénzügyigazgatóságnak haladék nélkül megküldeni.

A pénzügyigazgatóság ezen okmányok alapján az 1868. évi XXV. t.-cz. és a pénzügyi szabályok értelmében az új adómunkálat lehető leggyorsabb elkészítését, megvizsgálását, és ennek alapján az egyéni adókivetést eszközli, ezután pedig az említett birtokrendezési okmányokat és térképet az illetékes telekkönyvi hatósághoz átküldi, ez utóbbit egyszersmind arról is értesíti, hogy mely időben fognak az új adómunkálatok rendelkezése alá bocsájtatni.

Egyidejűleg az illető adóhivatal is útasítandó lesz, hogy az adómunkálatokat az egyéni adó kivetés után az illető telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsássa.

77. §.

A tagosítási eljárás folytán teljesített bírói eljárásért és létesített ügyletekért bélyeg és kincstári illeték nem fizettetik. (1878. évi XXXVIII. t.-cz.)

VIII. FEJEZET.

A k ö l t s é g e k r ől.

78. §.

A tagosítás költségeit a volt telkes jobbágyok és zsellérek a mindegyikőjük részére jutott osztályozott terület aránya szerint viselendik.

Ha azonban a tagosítás iránti kérelemnek hely nem adatnék, a meghiusult tárgyalásoknak hivatalos költségeit a kérvényezők kötelesek viselni.

Jegyzet.

A m. kir. Curia kimondotta, hogy az 1871. évi LIII. t.-cz. 45. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a birtokrendezési eljárás költségeinek fedezésére nézve az 1836: VI. t.-cz. szabályai alkalmazandók, — nem bír kihatással azon ügyekre, melyekben a birtokrendezési munkálatokért járó költségek miként leendő fedezésére nézve már előbb hozott bírói határozattal intézkedés történt. (Dtár 10.)

79. §.

A tagosítást ismételten alaptalanul kérő fél, a többi birtokosoknak okozott költségekben elmarasztható.

Jegyzet.

Nem zárkozhatom el azon már többször szellőztetett kérdés elől sem, hogy vajjon a kiküldött bírósági tagnak az előmunkálatok beszerzése körül teljesített eljárása ellen minden lépten-nyomon benyújtandó észrevételek és felfolyamodások következtében a kiküldöttől az addig beszerzett adatok bemutatása mellett jelentés követelhető-e az előmunkálatok befejezése, s a szükségesnek mutató adatok beszerzése előtt, s amennyiben a felek a törvényszék határozatában foglalt utasításokat sem találnák megnyugtatóknak, az ily elsőbírósági végzésekkel szemben további szabályszerű és egész a Curiához vezető perorvoslatnak van-e helye?

s ha igen, ezen perorvoslatok jogérvényes elintézéséig az adatok folytatólagos beszerzése körüli további eljárása a kiküldöttnek felfüggesztendő lesz-e?

Következményeiben szerfelett fontos lenne ezen kérdésnek helyes megoldása, mivel a kir. törvényszék is könnyen tévedhet, és csak akkor válnék lehetségessé az, hogy hasonló kérdésekben a kir. ítélőtábla és esetleg a kir. Curia is határozzon, s ne legyenek kitéve az úrbéri perek azon eshetőségnek, hogy a kir. törvényszék által az előmunkálatokra nézve tett intézkedések és határozatok, melyek jogorvoslattal megtámadva lettek, a kir. táblán esetleg a kir. Curián, az évek mulva bekövetkező érdemleges felülvizsgálatkor vettessenek el, s ennek következtében az összes érdemleges tárgyalások és határozatok megsemmisítésével ismét az előmunkálati stadiumba tereltesék vissza az úrbéri per, — ha a kiküldött törvényszéki bírónak, és a kir. törvényszéknek az elő-

munkálatok körül teljesített eljárása s határozatai ellen bejelentett jogorvoslatok útja — az érdemleges intézkedéseket megelőzőleg is — egész a kir. Curiáig nyitva tartatnék.

Nézetem szerint miután az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a értelmében a segédadatok összeállításában észlelt hiányok kiegészítésére vonatkozó intézkedés az első folyamodású törvényszékekre van ruházva; a felek részéről a kiküldött törvényszéki tagnak az adatok beszerzése körüli eljárása ellen benyújtott észrevételek s felfolyamodások következtében, a kiküldöttől jelentés követelhető.

A kiküldött által azonban csupán azon iratok, melyek éppen megtámadott eljárását tartalmazzák, lennének jelentés kapcsában betérjesztendők, s ha a törvényszéknek az észrevételek folytán hozott határozatán a felek meg nem nyugodnának, megengedendő lenne, hogy a kérdés egész a kir. Curiához — de mindig csak az éppen oda vonatkozó iratok kapcsában, — felterjesztessék. Ezen eljárással elhárítható lenne az ügynek esetleg több évre való visszavetése.

Ha tehát a kiküldött törvényszéki tagnak az előmunkálatok körüli egynémely eljárása ellen benyújtott jogorvoslatok folytán a kir. törvényszék a kiküldöttől jelentést követelne is, azzal egyidejűleg a kiküldött további eljárása fel nem függesztendő, s a kiküldött az előmunkálatok és segédadatok beszerzése körüli eljárását folytatni tartoznék; jelentése mellett pedig csak azon adatokat mutatná be a kir. törvényszékhez, melyek ellen a jogorvoslat alkalmaztatott;

mert az e féle panaszok legtöbbszörre alaptalanoknak bizonyulnak, s gyakorlatból tudjuk, hogy minden rendezés folyamán gomba módra keletkeznek, ha tehát minden egyes panaszok, vagy felfolyamodások következtében felfüggesztetnék a kiküldött további eljárása, akkor a tagosítási eljárás a közönség nagy hátrányára, a végtelenségig elhúzódhatnék.

IX. FEJEZET.

A m a r a d v á n y f ö l d e k r ő l.

80. §.

Megkülönböztetendők a tagosításnál előforduló maradványföldek, az úrbéri kapcsolatból eredő maradványföldektől.

A tagosításnál előfordulható maradványföldek úgy keletkezhetnek, hogy miután a működő mérnöknek már előre ügyelni kell arra is, miszerint az egyeseket illető, előzetesen térképileg már kidolgozott s kiszámított terület mennyiség, a természetben is mindenkinek hiány nélkül kiadható lehessen, a természetbeni kihalás alkalmával, a földmérő már rendszerint oda működend, hogy inkább maradjon fenn valamely csekély terület a tagosítandó területekből, mintsem hogy esetleg valakinek illetősége kiadható egyáltalán ne lehessen.

A működő mérnöknek ezen eljárása azután — mint a tapasztalat igazolja — rendszerint azt eredményezi, hogy a kihalások után bizonyos csekély terület (egy, két hold) az egészből fennmaradni szokott.

Ellenben az úrbéri kapcsolatból eredő úrbéri maradványföldeket képezik azon területek, melyeket a volt jobbágyság az úrbéri állománynak akár az úrbéri táblában foglalt, akár későbbi rendbeszedés alkalmával megállapított mérvén felül bírnak, amennyiben se foglalásnak, se pusztá teleknek, se bérföldnek nem tekinthetők, s amelyekből az 1848. évig fennállott törvények szerint a volt földesúr új telkeket tartozott volna alakítani. A volt jobbágyság ezen maradványbirtoktöbblet után legelőilletményre igényt nem tarthatnak. (1871: LIII. t.-cz. 14. §.)

Jegyzet. Curiai határozat.

1. Előbbi törvényeink szerint a földesúr csak saját jobbágyságánál mutatkozott maradványföldekből tartozván új telkeket alakítani, ebből következik, mikép az úrbéri váltásösszeg is csak azon maradványföldek után jár, melyek a volt földesúr saját volt jobbágyságának birtokában találtak.

2. Ennélfogva ezen a volt földesúrat megillető váltásösszeg meg nem állapítható s meg nem ítéhető, ha ki nem mutatja, hogy az egyes jobbágytelkek után mennyi maradványföld találtak. (Curiai határozat Dtár 21.)

81. §.

A zsellértelkek belsőségeinél maradvány felszámításának nincs helye. (1871: LIII. 15. §.)

Jegyzet.

A tagosítás alkalmával a teljes kiosztás után mutatkozó maradványföldek nézetem szerint, mint azt a gyakorlat is igazolja, a község mint politicalai testület javára írandók.

82. §.

A haszonvehetetlen terület az 1871. évi LIII. t.-cz. 41. §-a értelmében senki illetményébe be nem számítható, hanem ez annak tulajdona leend, kinek egyéni birtoka közé esik.

X. FEJEZET.

P u s z t a t e l k e k r ő l.

83. §.

Pusztá telkeknek azon telkek tekintendők, melyek akár már mint pusztá telkek, akár pedig mint bel és külsőséggel ellátott volt úrbéri házhelyek lettek az úrbéri táblába bevezetve, azonban birtokosaik által később elhagyattak.

Ezen pusztá telkek azoknak, illetőleg azok jogutódainak tulajdonai lesznek, kik azoknak 1848. évi január 1-én birtokában voltak. (1871: LIII. 7. §.)

84. §.

Pusztá telkek után, melyekért országos kárpótlás fizettetett, vagy fizettetni fog, az úrbéri legelő, erdő és nádas illetmény éppen úgy kiadandó, mint más úrbéri birtokok után (1871: LIII. 8. §.)

XI. FEJEZET.

A f o g l a l á s o k r ó l.

85. §.

Az úrbéri állománynak a földesúri magánbirtokokból, vagy akár a már elkülönzött közlegelőkből foglalás által keletkezett minden nagyobbítása, nemkülönben annak a volt földesuraság által tett foglalásból származó kevesbítése foglalásnak neveztetik.

a) az 1820. évi január 1-ig fennállott békés birtoksenki által meg nem támadható.

b) az 1820. évi január 1-je óta 1859. év végéig történt foglalások iránti kereset csak azon esetben érvényesíthető, ha ezen kereset akár külön per útján, akár pedig együttesen az úrbéri rendbeszedési, legelő vagy erdő különzési perrel, már 1859. év december 31-ig megindíttatott.

c) mind az 1859. év végéig tett foglalások iránti kereset, amennyiben ennek az a) és b) pontok értelmében helye van, mind pedig az 1859. évi december 31-dike óta történt újabb foglalásokra vonatkozó kereset összefoglalandó a már folyamatban lévő úrbéri rendbeszedési, tagosítási s illetőleg a legelő elkülönzési vagy felosztási perrel, s ezzel együtteleesen jön tárgyalás és bírói eldöntés alá.

86. §.

A volt jobbágyoknál létező foglalások után legelő vagy erdő illetmény nem jár, de az 1859. év előtti foglalások, — melyek a törvényben kiszabott idő alatt meg nem támadtattak, az illetményekbe be sem számíthatók. (1871: LIII. 10. 12. §.)

XII. FEJEZET.

A z i r t v á n y o k r ó l.

Az úrbér behozatala alkalmávali rendezkedéskor s az 1832/6. évi VI. t.-cikk intézkedései által a telek haszonvételén kívül a jobbágyokat illető egyéb haszonvételek is szabályozva lettek.

Ezen haszonvételekhez tartozott a többek között a telek utáni állományba be nem számított, vagy eredetileg s egyedül a jobbágyok élelmére nem szánt úgynevezett irtványföldek használata is.

Az irtványföldek pedig úgy keletkeztek, hogy azon megyékben, ahol nagyrészt az őserdőségek foglalták el a betelepítés kezdetén az egyes községek határait, sem a földesuraság, sem a jobbágyok elegendő szántás-vetés alá eső földekkel nem rendelkezvén, ez okból a földesúr a jobbágyoknak előre meghatározott helyen s mennyiségben szántás-vetésre alkalmas erdőrészeket jelölt ki koronként való kiirtás végett, kik azután a kiirtás körül teljesített munkálataikért természetbeni adózások vagy szolgáltatásokért az erdősegtől kiirtott egész területet, vagy annak egy részét a földesúrtól bizonyos időre, avagy örök időkre is használatul nyerték meg, s ez iránt a földesúrral szóbeli, vagy írásbeli szerződésre léptek.

De nemcsak ily természetű irtásföldek jutottak a volt jobbágyok használatába; hanem ezeken kívül voltak a jobbágyoknál oly irtásföldek is, melyeket ezek a földesúr beleegyezése nélkül, vagy annak nyílt ellenmondása ellenére irtottak ki, vettek birtokukba s használatukba, s ezek, amennyiben az 1848. évi január 1-je óta keletkeztek, már foglalásoknak tekintetnek, és az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló t.-cz. 10. és 11. §§-ainak hatálya alá esnek,

Az 1836. évi VI. t.-cz. értelmében, a jobbágyok az irtásföldeket mindaddig, míg az tőlük vagy úrbéri úton vissza nem vétetik, a földesúrral kötött szerződés vagy kötendő egyesség szerint, ha pedig ez nem eszközöltet-
hetnék, az eddig divatban volt föld vagy haszonbér fizetés mellett használandják.

Az 1871. évi LIV. törvényczikk pedig az irtványokról
következőleg szól:

1. §.

Az 1848. évi január 1-je óta, a volt földesúr beleegyezése nélkül keletkezett irtványok foglalásoknak tekintetnek; és az 1848-ik évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló t.-cz. 10. és 11. §-ainak hatálya alá esnek; azon irtványokra nézve pedig, amelyek 1848. január 1-je óta a volt földesúr beleegyezésével keletkeztek: a szerződés határozatai irányadók.

Az 1848. évi január 1-je előtt már fennállott irtványokra a jelen törvény következő határozatai alkalmazandók.

2. §.

Ha mind a visszaválthatóság, mind az irtásföldeken fekvő beruházások mennyisége iránt már a jelen törvény hatályba léptéig jogérvényes ítélet hozatott, vagy jogérvényes egyesség jött létre: a végrehajtás az ítélet, illetőleg egyesség határozatai szerint eszközlendő.

3. §.

Azon irtványokra nézve, amelyeknek visszaválthatósága jelen törvény hatályba léptekor jogérvényes ítélet által már meg van állapítva, amelyekre nézve azonban a beruházások mennyisége iránt sem jogérvényes ítélet még nem hozatott, sem jogérvényes egyesség nem jött

létre, a visszaváltás az alábbi 5-ik §-ban foglalt szabályok szerint eszközöltetik.

4. §.

Amennyiben a visszaválthatóság iránt a jelen törvény életbe léptéig sem érdemleges ítélet nem hozatott, sem jogérvényes egyesség létre nem jött: e kérdés a következő alapelvek szerint döntendő el.

Vissza nem válthatók azon irtványok:

a) amelyek valamely úrbéri telekhez törvényesen olykép csatoltattak, hogy előbbi minőségüket elvesztették, s az úrbéri telek alkatrészére váltak;

b) amelyek a volt úrbéreseknek már eredetileg életfenntartás végett engedtetek át;

c) amelyeken még szállítások léteznek, ha ezen irtványok birtokosainak ezen megszállításokon kívül a megszálláskor egyéb úrbéri telekhez tartozó birtokuk nem volt;

d) amelyek a birtokosoknak földbér, természetbeni adózások, vagy szolgáltatások mellett, szerződésileg örök időkre adattak át;

e) amelyekre nézve a visszaváltási kereset az 1859. év végéig az illető bíróságnál be nem nyújtatott;

f) amelyek az e) pontban foglalt rendelkezés alá nem esnek, és bizonyos feltételek mellett s meghatározott időre engedtetek át, amelyekre nézve azonban a volt földesúr a visszaváltási keresetet a feltételek teljesítése s a megállapított határidő lefolyta után, 3 év alatt meg nem indította.

Mindezen irtványok a birtokosok tulajdonává válnak; ezek azonban kötelesek az ily irtványokon fekvő tartozásokat, az alábbi 7. 8. 9. 10. §§-ok értelmében megváltani.

5. §.

A jelen törvény 3-ik §-a alá tartozó irtványokra, valamint azon irtványokra nézve is, amelyek nem esvén

a fennebbi 4-ik §. rendeletei alá, ezentúl fognak visszaválthatóknak kimondatni: a visszaválthatás azon esetre, ha ennek módozata az 1832/6: t.-cz. 1-ső §-ának második bekezdésében érintett szerződés által van szabályozva, ezen szerződés értelmében, különben pedig a következő szabályok szerint hajtandó végre:

a) azon irtványokból, melyekért a birtokos évi adózás fejében tizedet, vagy kilenczedet tartozott adni: az irtványbirtokost az irtványok $\frac{2}{3}$ -da, a volt földesurat pedig $\frac{1}{3}$ -da illeti;

b) ahol évi adózás fejében kilenczednél nagyobb hányadrészt, például: nyolczadot, hetedet stb. volt köteles a birtokos adni: az irtvány a volt földesúr és az irtványbirtokos közt egyenlő részben osztatik meg;

c) ahol az évi adózás fejében tizednél is kevesebb hányadrész volt kiszolgáltatandó: az irtvány $\frac{1}{4}$ része a volt földesurat, s $\frac{3}{4}$ része az irtványbirtokost illeti;

d) amennyiben az évi szolgáltatás nem hányadrészből, hanem készpénz fizetésből, szolgálmányokból vagy vegyesen, mind hányadrészből, mind egyéb szolgáltatásokból állott: az évi összes szolgáltatások értékéhez képest a fentebbi a) b) és c) pontok alatt felsorolt kulcsok egyike alkalmazandó;

e) amennyiben pedig az irtványbirtokos az irtvány után semmiféle szolgáltatást, vagy fizetést nem teljesített, és ilyenek teljesítésére sem a multban nem volt köteles, sem jövőre nézve nem lenne kötelezhető; az egész irtvány őt illeti.

Ellenben ha a volt földes úrbér az irtványbirtokos semmi szolgáltatást vagy fizetést nem teljesített is, s közte és az irtványbirtokos között valamely szolgáltatásra vagy fizetésre nézve semmi megállapodás nem létezett, és bebizonyítja, hogy ily szolgáltatást vagy fizetést tulajdoni jog címén követelni jogosítva lett volna, az irtványnak

$\frac{1}{8}$ része őt illeti, a többi pedig az irtványbirtokos tulajdonában marad.

Mindezen esetekben az irtványbirtokos beruházás, rajtfekvés, vagy irtásbér címe alatt a tulajdonos ellenében semmi megtérítést nem követelhet.

6. §.

Ha a visszaváltható irtvány a volt földesúrnak akár általános, akár annak egyes esetre adott engedélye mellett, vétel útján került a birtokos kezére: a visszaváltás az irtványbirtokos választása szerint vagy a vételár megtérítésével, vagy az irtvány egy részének az 5-ik §-ban megállapított kulcs szerint leendő átengedésével történik.

7. §.

A vissza nem váltható irtványokon fekvő tartozások megváltásánál, a váltáságtőkét azon összeg képezi, mely az évi tartozások értékének húszszoros összegéből, $\frac{1}{6}$ -od résznek beszedési és kezelési költség fejében való levonása után fennmaradt.

Ezen váltáságot a birtokos köteles fizetni.

8. §.

Az évi tartozások értékének meghatározásánál, amennyiben a szolgálmány készpénzből állott: ennek összege szolgál alapul; ha pedig kézi vagy igás napszámból állott a szolgálmány: amannak értéke $17\frac{1}{2}$, emezé pedig o. é. 35 krral veendő fel; végre terménybeli szolgálmányok esetében az 1842—1847 (hat évi) összes terménybeli szolgálmánynak, — mely egyéb bizonyítékok hiányában bírói becsü útján lesz megállapítandó, $\frac{1}{6}$ része veendő évi szolgálmányul, s ennek értéke az 1842—1847 években (6 évi) azon vidéken fennállott közép ár szerint számítandó ki.

A szolgálmányok egyéb itt nem érintett nemeinek értéke szintén bírói becsü útján fog meghatározatni.

9. §.

Ha az úrbéri rendbeszedés s illetőleg tagosítás még meg nem történt, a felek szabadon egyezhetnek a felett, hogy a tartozások megváltására kötelezettek az irtványok egy részét engedhessék át a volt földesúrnak.

10. §.

Az országos közvetítés segélye az irtványok megváltásaira is kiterjesztetik, s e tekintetben az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló törvény-czikk 90—95. §-ai irányadók.

11. §.

Amennyiben a felek az állam közvetítését igénybe nem veszik: a váltság összege és jelzálogi biztosítása felett szabadon egyezkedhetnek.

Tiltva van és semmis annak kikötése:

- a) hogy az egyes váltság kötelezettek egymásért egyetemleges kötelezettséget vállaljanak;
- b) hogy a megváltandó földek, amennyiben külön birtokosok kezén vannak, egyetemlegesen lekötessenek;
- c) hogy a községi vagyon magánbirtokosok váltság-tartozásaiért köttessék le jelzálogul.

12. §.

Az irtványok s azok után járó tartozások kinyomozása, valamint a váltságösszeg megállapítása körül követendő bírói eljárás ugyanazon szabályok szerint történik, amelyek az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok

rendezéséről szóló törvényczikk XI-ik fejezetében vannak megállapítva.

13. §.

Ha az irtványok jogérvényes ítélet által visszaválthatatlanoknak mondattak ki, vagy fognak ezentúl kimondatni: a volt földesurak kötelesek első esetben a jelen törvény életbe léptétől, utóbbi esetben pedig az ezentúl hozandó ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó egy év alatt, az érintett irtványokon fekvő tartozások megváltására vonatkozó keresetöket azon törvényszékhez benyújtani, amelynek kerületében a megváltás alá tartozó irtványok fekszenek. E határidő elmulasztása a megváltási kereset elévülését vonja maga után. Amennyiben az irtványok kérdése a többi birtokszabályozási kérdésekkel együtt tárgyalatik, a megváltási kereset a birtokszabályozási perben is érvényesíthető.

14. §.

Ha azon határookban, amelyekben a jelen törvény 5-ik §-a alkalmazásba jő, az úrbéri rendbeszedés, s illetőleg tagosítás már megtörtént: a visszaváltható irtványok természetben való felosztása gazdasági szempontból lehetőleg olykép eszközendő, hogy az egyes irtványbirtokosok által, a volt földesúrnak átengedendő osztalékok összegezevő, osztályozott becsholdakban, az irtványbirtokosétól elkülönítve, egy tagban hasíttassanak ki a volt földesúr részére.

Ha az a helyi viszonyoknál fogva nem volna lehetséges, vagy a kellő kiegyenlítés az egyes irtványbirtokosok közt az elhelyezésre nézve nem volna eszközölhető: a volt földesúr a természetben járó osztalék helyett követelheti, hogy a visszaváltható irtványok mint megváltandó irtványok kezeltesse; s ezen esetben a jelen törvénynek 7. 8. 10. és 11-ik §§-ai az ily irtványokra

is alkalmazandók, míg ellenben a 9-ik §. hatálya ezen esetekre nem terjed ki.

A jelen §-ban adott választási joggal azonban a volt földesúr többé nem élhet: ha a végrehajtás az 5-ik §. értelmében már megtörtént.

15. §.

Az irtványoktól járó szolgáltatások behajtása az 1881: LIX. t.-cz. 13-ik §-ának 1) pontjában kijelölt bíróság előtt, az ugyanott szabályozott eljárás szerint eszközlendő.

Azonban a hátralékok, amennyiben ezek jogérvényes ítélet vagy egyesség által megállapítva nincsenek, elévülteknek tekintendők:

- a) ha azok az 1862-ik évet megelőző időre esnek;
- b) ha azok e hátralék iránti kereset megindítását megelőző 3 éven túl terjednek.

16. §.

Az ezen törvények alapján létesítendő ügyletekért, telekkönyvi átíratásokért és teljesített bírói eljárásért díj, bélyeg és kincstári illeték nem fizettetik.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyi és igazságügyminiszterek bízhatnak meg.

Jegyzet.

A fenti törvény Erdélyre, úgy Kraszna, Közép Szolnok, Zaránd megyékre és Kővár vidékére, valamint a Király földre nem vonatkozik.

Az 1832/6. VI. t.-cz. 1-ső szakasza következőket tartalmazza.

Azokra nézve, melyek a telek haszonvételén felül a jobbágyok hasznai közé tartoznak, következők határozatnak.

I. §.

A telek utáni állományba be nem számított, vagy eredetileg, s egyedül a jobbágyok élelmére nem szánt minden irtásokat a jobbágyok addig, míg azok úrbéri úton vissza nem vétetnek, a földesúrral kötött, vagy a törvényes bizonyság s tiszti ügyész közbenjöttével, akik ez iránt tudósításaikat a vármegye közönségének beadni kötelesek, kötendő szabad egyezés szerint; ha pedig ez nem eszközölthetnék, az eddig divatban volt föld vagy haszonbér fizetés mellett fogják használni, mihelyt pedig azok visszaváltatnak, nyomban az uraság szabad rendelkezése alá jutnak. Hogy pedig az irtások visszaváltása iránt meghatározott szabály legyen: azok, melyek az uraság ellenmondása mellett történtek, a reájok fordított munka megtérítése nélkül az uraság által visszavétethetnek, azokra nézve pedig, melyek az uraság ellenmondása nélkül, bármely időpontban ekkoráig tétettek, valamint azokra is, melyek iránt vagy a földesúrral kötött egyesség szolgál alapul, vagy amelyeken valamely somma pénz törvényesen fekszik, ezennel határoztatik: hogy ez utóbbiak csak a törvényesen rajtok fekvő pénz lefizetése mellett, vagy illetőleg az egyezés tartalma szerint, az előbbiek pedig, melyek iránt az érintett két eset nem forog fenn, akármikor, mindazonáltal a bírói becsü ár lefizetése mellett vétethessenek vissza. Mely bírói becsü árt úgy kell érteni: hogy mindenkor előre bocsájtván a reája fordított munka mennyisége s minősége iránti vizsgálat, ez számba vétessék, s ezek mindenesetre úrbéri úton vizsgáltassanak meg és a kir. helytartó tanácsnak, a dolog addigi egész voltában leendő fenntartása mellett terjesztessenek fel.

Hogy a jövődöben leendő irtásokra nézve, melyek földesúri engedelem nélkül teljességgel tiltatnak, egyik vagy másik fél rövidséget ne szenvedjen, ezen földesúri

engedelem szükségkép mindenkor írásban foglaltassék, abban a visszaváltáskor megtérítendő munkabér világosan feljegyeztessék, s így az uraság jegyzőkönyvébe, ami az adásvevési szerződések okáért minden uradalomnál, s minden községnél fog tartatni, beigtattassék, az nyilván kijelentetvén: hogy a földesúr a jobbágy által írásban foglalt uradalmi engedelem nélkül tett irtásokat, törvényes bizonyság s tisztí ügyész jelenlétében, — kik arra felvigyázni kötelesek, hogy sem az úrbéri állományokból, sem a jelen törvény kihirdetése idejénél régibb irtásokból valami ez úton el ne szakasztassék, minden bér megtérítése nélkül visszaveheti; mely sommás visszavehetési juss azonban minden irtás esetében csak az illetén irtás használatának kezdetétől számlálendő, 3 esztendeig fog gyakoroltathatni, azok lefolyta után pedig az uradalmi engedelem nélkül tett irtások is egyedül úrbéri úton lesznek visszaszerzendők; ellenben ha a földesúr a kiváltás feltételeit írott engedelmébe foglalni elmulasztaná, akkor a kiváltás csak szabad egyezés útján történhessék meg.

TOLDALÉK

az I-ső részhez.

Az 1836. évi V. törvénycikk következőleg szól.

A jobbágytelki állományról.

Minthogy a helyek osztályzata, s a jobbágytelki állománynak ezen épült mennyisége az illető úrbéri szabályok által az ország minden részeiben már régóta meg van határozva, s annyi időtől fogva igen sok telekosztály s határrendbeszedés az érdeklött intézetekben alapul, az eddigleni úrbéri rendeletek által megállapított hely, osztályzat s állománymennyiség jövendőre is fenn fog tartatni.

Ezekhez képest ugyanazon jobbágytelki állomány, mely Magyar- és Horvátországra nézve a helyosztályzati rendszeres munka folytában Mária Theresia alatt kelt úrbéri rendelet által 1100—1200 vagy 1300 □ öltre számított holdak, vagy illetőleg kaszálók mennyiségével minden helyekre nézve kiszabatott, valamint Temes, Torontál és Krassó megyékben is minden holdra határozott 1600 □ ölemben a legelőre nézve is megállapíttatott, és végre Pozsega, Szerém és Verőcze vármegyékben különös helyosztályzat mellett és minden megyében meghatározott holdszám mértékben, jelesen Szerém és Verőcze megyékben egy hold szántóföldet 2000, a kaszálót 1000 □ öltre, Pozsega vármegyében pedig mind a szántóföldet, mind a kaszálót 1296 □ öltre számított mennyiséggel mai napig divatban vagyon, mind belső, mind külső járandóságra nézve jövendőre is alapul tartatik meg, és azért

1. §. A belső egész telki állomány (Pozsega, Szerém és Veröcze, nemkülönben Temes, Torontál és Krassó vármegyékben is meghagyatván az eddigi szokás) mindennütt egy holdban határoztatik meg, — a külső tartozmányok pedig állani fognak:

A jobbágytelki állományról.

Vármegye	Osztályzat	Szántó-	Rétben	Vármegye	Osztályzat	Szántó-	Rétben
		földben	hold			hold	földben
Abauj	Három osztályrend: 1-ső) rendű 2-ik) osztályban 3-ik)	22 24 26		Bács	Négy osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban 4-ik)	32 34 36 38	
	A rétekre nézve: Hol sarjut kaszálni lehet . . . . . Hol sarjut kaszálni nem lehet		6 8		Minden osztály iránti különbség nélkül		22
Arad	Négy osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban 4-ik)	26 28 30 32		Baranya	Három osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban	22 24 26	
	A rétekre nézve: Hol mindig kaszál- tatik a sarju . . Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . . Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		8 10 12		A rétekre nézve: Hol mindig kaszál- tatik a sarju . . Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . . Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		8 10 12
Árva	Négy osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban 4-ik)	24 26 32 40		Bars	Négy osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban 4-ik)	18 20 22 24	
	A rétekre nézve: Hol sarjut kaszálni lehet . . . . . Hol sarjut kaszálni nem lehet		6 8		A rétekre nézve: Hol sarjut kaszálni lehet . . . . . Hol sarjut kaszálni nem lehet		6 8
Békés	Három osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban	34 36 38		Békés	Három osztályrend: 1-ső) 2-ik) rendű 3-ik) osztályban	34 36 38	
	A rétekre nézve: Hol sarjut kaszálni lehet . . . . . Hol sarjut kaszálni nem lehet		6 8		A rétekre nézve: Minden osztály iránti különbség nélkül		22

Osztályzat	Szántó- földben	Rétben	Vármegye	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben
	hold	ka- száló			hold	ka- száló
Öt osztályrend:			Csanád	Két osztályrend:		
1-ső)	18			1-ső) rendű	36	
2-ik) rendű	20			2-ik) osztályban	38	
3-ik) osztályban	22			A rétekre nézve:		
4-ik)	24			Minden osztály iránti különbség nélkül		20
5-ik)	28		Csongrád	Három osztályrend:		
A rétekre nézve:				1-ső) rendű	34	
Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8		2-ik) osztályban	36	
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10		3-ik)	38	
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12		A rétekre nézve:		
				Minden osztály iránti különbség nélkül		6
Négy osztályrend:			Esztergom	Három osztályrend:		
1-ső)	26			1-ső) rendű	20	
2-ik) rendű	28			2-ik) osztályban	22	
3-ik) osztályban	30			3-ik)	24	
4-ik)	32			A rétekre nézve:		
A rétekre nézve:				Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		6
Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8		Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		8
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		10	
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12				
Négy osztályrend:			Fejér	Három osztályrend:		
1-ső)	26			1-ső) rendű	22	
2-ik) rendű	28			2-ik) osztályban	24	
3-ik) osztályban	30			3-ik)	26	
4-ik)	32			A rétekre nézve:		
A rétekre nézve:				Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8
Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8		Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12	
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12				

Vármege	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben	Vármege	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben
		hold	ka- száló			hold	ka- száló
Gömör	<i>A kishonti kerületben:</i> Három osztályrend: 1-ső) rendű 18 2-ik) osztályban 20 3-ik) osztályban 22			Heves	Négy osztályrend: 1-ső) rendű 26 2-ik) osztályban 28 3-ik) osztályban 30 4-ik) osztályban 32		
	A rétekre nézve: Hol mindig kaszál- tatik a sarju	—			Hol mindig kaszál- tatik a sarju		8
	Hol ritkán kaszálta- tik a sarju	6			Hol ritkán kaszálta- tik a sarju		10
	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju	8			Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		12
Gömör	Négy osztályrend: 1-ső) 24 2-ik) rendű 26 3-ik) osztályban 28 4-ik) osztályban 32			Hont	Három osztályrend: 1-ső) rendű 18 2-ik) osztályban 20 3-ik) osztályban 22		
	A rétekre nézve: Hol mindig kaszál- tatik a sarju	8			Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol ritkán kaszálta- tik a sarju	10			Hol sarjut kaszálni nem lehet		8
	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju	12					
Győr	Három osztályrend: 1-ső) rendű 20 2-ik) osztályban 22 3-ik) osztályban 24			Komárom	Három osztályrend: 1-ső) rendű 20 2-ik) osztályban 22 3-ik) osztályban 24		
	A rétekre nézve: Hol mindig kaszál- tatik a sarju	6			Hol mindig kaszál- tatik a sarju		6
	Hol ritkán kaszálta- tik a sarju	8			Hol ritkán kaszálta- tik a sarju		8
	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju	10			Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		10

Vármegye	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben	Vármegye	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben
		hold	ka- száló			hold	ka- száló
Krássó	Ezen vármegyében osztályrend nem lévén; egy egész telkes jobbágy birni fog			Liptó	Három osztályrend:		
	Szántóföldben	24			1-ső) rendű	18	
	Rétben	6			2-ik) osztályban	20	
	Közlegelőben	3			3-ik)	24	
	Belső telki járandóságban	1		A rétekre nézve:			
	Összesen:	34		Hol sarjut kaszálni lehet		6	
	Egy fél telkes jobbágy			Hol sarjut kaszálni nem lehet		8	
	Szántóföldben	12		Négy osztályrend:			
	Rétben	4		1-ső)	22		
	Közlegelőben	2		2-ik) rendű	24		
	Belső telki járandóságban	1		3-ik) osztályban	26		
	Összesen:	19		4-ik)	30		
Egy negyed telkes jobbágy			A rétekre nézve:				
Szántóföldben	6		Hol mindig kaszál- tatik a sarju		8		
Rétben	3		Hol ritkán kaszál- tatik a sarju		10		
Közlegelőben	1		Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		12		
Belső telki járandóságban	1		Négy osztályrend:				
Összesen:	11		1-ső)	20			
Egy nyolczad telkes jobbágy a körülállásokhoz képest akár rétbén, akár			2-ik) rendű	22			
Szántóföldben	5		3-ik) osztályban	24			
Közlegelőben	1		4-ik)	26			
Belső telki járandóságban	1		A rétekre nézve:				
Összesen:	7		Hol mindig kaszál- tatik a sarju		—		
Némely helyeken pedig	8		Hol ritkán kaszál- tatik a sarju		8		
			Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		10		

Vármegye	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben	Vármegye	Osztályzat	Szántó- földben	Rétben
		hold	ka- száló			hold	ka- száló
Nógrád	Négy osztályrend:			Pozsony	Négy osztályrend:		
	1-ső)	20			1-ső)	16	
	2-ik) rendű	22			2-ik) rendű	18	
	3-ik) osztályban	24			3-ik) osztályban	20	
	4-ik)	26			4-ik)	22	
	A rétekre nézve:				A rétekre nézve:		
Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		6	Hol sarjut kaszálni lehet		6		
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		8	Hol sarjut kaszálni nem lehet		8		
Nyitra	Öt osztályrend:			Sáros	Négy osztályrend:		
	1-ső)	13			1-ső)	20	
	2-ik) rendű	18			2-ik) rendű	22	
	3-ik) osztályban	20			3-ik) osztályban	24	
	4-ik)	22			4-ik)	26	
	5-ik)	24			A rétekre nézve:		
A rétekre nézve:			Hol sarjut kaszálni lehet		6		
Hol sarjut kaszálni nem lehet		8	Hol sarjut kaszálni nem lehet		8		
Pest	Négy osztályrend:			Somogy	Három osztályrend:		
	1-ső)	24			1-ső) rendű	22	
	2-ik) rendű	26			2-ik) osztályban	24	
	3-ik) osztályban	28			3-ik)	26	
	4-ik)	30			A rétekre nézve:		
	A rétekre nézve:				Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8
Hol mindig kaszál- tatik a sarju . .		8	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10		
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . .		10	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12		
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . .		12					

Vármegye	Osztályzat	Szántó-	Rétben	Vármegye	Osztályzat	Szántó-	Rétben
		földben	hold			hold	földben
Sopron	Négy osztályrend:			Szatmár	Négy osztályrend:		
	1-ső)	16			1-ső)	26	
	2-ik) rendű	18			2-ik) rendű	28	
	3-ik) osztályban	20			3-ik) osztályban	30	
4-ik)	22		4-ik)	32			
A rétekre nézve:			A rétekre nézve:				
Hol sarjut kaszálni lehet		6	Hol mindig kaszál- tatik a sarju			8	
Hol sarjut kaszálni nem lehet		8	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju			10	
			Hol sohasem kaszál- tatik a sarju			12	
Szabolcs	Három osztályrend:			Szepes	Négy osztályrend:		
	1-ső)	28			1-ső)	22	
	2-ik) rendű	30			2-ik) rendű	24	
	3-ik) osztályban	32			3-ik) osztályban	26	
A rétekre nézve:			4-ik)	30			
Hol mindig kaszál- tatik a sarju		8	A rétekre nézve:				
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju		10	Hol mindig kaszál- tatik a sarju			8	
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		12	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju			10	
			Hol sohasem kaszál- tatik a sarju			12	
Szala	Három osztályrend:			Temes	Ezen megyében osztályrendnek helye nem lévén		
	1-ső)	18			Egy egész telkes jobbágy birni fog		
	2-ik) rendű	20			Szántóföldben	24	
	3-ik) osztályban	22			Rétben	6	
A rétekre nézve:			Közlegelőben	3			
Hol sarjut kaszálni lehet		6	Belső telki járandó- ságban	1			
Hol sarjut kaszálni nem lehet		8	Összesen :	34			

Vármege	Osztályzat	Szántó- földben		Vármege	Osztályzat	Szántó- földben	
		hold	ka- száló			hold	ka- száló
Temes	Egy fél telkes jobbágy			Torontál	Ezen megyében semmi osztálynak helye nem lévén		
	Szántóföldben	12			Egy egész telkes jobbágy birni fog		
	Rétben	4			Szántóföldben	24	
	Közlegelőben	2			Rétben	6	
	Belső telki járan- dóságban	1			Közlegelőben	3	
	Összesen :	19			Belső telki járan- dóságban	1	
	Egy negyed telkes jobbágy				Összesen :	34	
	Szántóföldben	6			Egy fél telkes jobbágy		
	Rétben	3			Szántóföldben	12	
	Közlegelőben	1			Rétben	4	
Belső telki járan- dóságban	1		Közlegelőben	2			
Összesen :	11		Belső telki járan- dóságban	1			
Egy nyolczad telkes jobbágy a körülményekhez képest akár rétbén, akár			Összesen :	19			
Szántóföldben	5		Egy negyed telkes jobbágy				
Közlegelőben	1		Szántóföldben	6			
Belső telki járan- dóságban	1		Rétben	3			
Összesen :	7		Közlegelőben	1			
Némely helyeken	8		Belső telki járan- dóságban	1			
			Összesen :	11			
Tolna	Három osztályrend: 1-ső) rendü	22		Egy nyolczad telkes jobbágy a körülményekhez képest akár rétbén, akár			
	2-ik) osztályban	24		Szántóföldben	5		
	3-ik) osztályban	26		Közlegelőben	1		
	A rétekre nézve:			Belső telki járan- dóságban	1		
	Hol mindig kaszál- tatik a sarju		8	Összesen :	7		
	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju		10	Némely helyeken pedig	8		
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju		12					

Vármege	Osztályzat	Szántó- földben		Vármege	Osztályzat	Szántó- földben	
		hold	Rétben ka- száló			hold	Rétben ka- száló
Trencsén	Négy osztályrend:			Ung	Négy osztályrend:		
	1-ső)	16			1-ső)	20	
	2-ik) rendű	18			2-ik) rendű	22	
	3-ik) osztályban	20			3-ik) osztályban	24	
4-ik)	22		4-ik)	26			
A rétekre nézve:				A rétekre nézve:			
Hol sarjut kaszálni lehet			6	Hol mindig kaszál- tatik a sarju			8
Hol sarjut kaszálni nem lehet			8	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju			10
				Hol sohasem kaszál- tatik a sarju			12
Turócz	Három osztályrend:			Vas	Három osztályrend:		
	1-ső)	16			1-ső)	18	
	2-ik) rendű	20			2-ik) rendű	20	
	3-ik) osztályban	22			3-ik) osztályban	22	
A rétekre nézve:				A rétekre nézve:			
Hol sarjut kaszálni lehet			6	Hol sarjut kaszálni lehet			6
Hol sarjut kaszálni nem lehet			8	Hol sarjut kaszálni nem lehet			8
Ugozca	Három osztályrend:			Veszprém	Három osztályrend:		
	1-ső)	20			1-ső)	22	
	2-ik) rendű	22			2-ik) rendű	24	
	3-ik) osztályban	24			3-ik) osztályban	26	
A rétekre nézve:				A rétekre nézve:			
Hol mindig kaszál- tatik a sarju			8	Hol mindig kaszál- tatik a sarju			6
Hol ritkán kaszál- tatik a sarju			10	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju			8
Hol sohasem kaszál- tatik a sarju			12	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju			10

Vármegye	Osztályzat	Szántó-földben		Vármegye	Osztályzat	Szántó-földben	
		hold	Rétben ka- száló			hold	Rétben ka- száló
Zemplén	Négy osztályrend:			Pozsega, Szerém Verőcze	Három osztályrend:		
	1-ső)	20			1-ső) rendű	24	
	2-ik) rendű	22			2-ik) osztályban	32	
	3-ik) osztályban	24			3-ik)	40	
	4-ik)	26					
	A rétekre nézve:				A rétekre nézve:		
	Hol mindig kaszál- tatik a sarju . . .		6		Minden osztály rendre nézve . . .		8
	Hol ritkán kaszál- tatik a sarju . . .		8				
	Hol sohasem kaszál- tatik a sarju . . .		10				
Zólyom	Négy osztályrend:				Jegyzet.		
	1-ső)	18			Az 1836. évi V. t. c. 1-ső §-a		
	2-ik) rendű	20			az 1840. évi VII. t. c. 1-ső §-a		
	3-ik) osztályban	22			által következőleg módosítottak:		
	4-ik)	24			»Verőcze vármegye diakovári		
	A rétekre nézve:				járásbeli minden helységek hatá-		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6		rában az eddigi szokás megtartá-		
	Hol sarjut kaszálni nem lehet		8		sával, egy hold urbéri szántó- föld 1620, — a kaszáló pedig		
					1296 □ ölelkel számítatik.»		

Az 1836. évi X. törvényczikk 6., 7., 8., 9., 10-ik §§-ai a következőket tartalmazzák.

6. §.

A helybeli határoknak úrbéri per útján eszközlendő rendbeszedése tekintetében megállapíttatik

a) Ott lesz helye ezen rendbeszedésnek, hol azt a földes úr, vagy a jobbágyok nagyobb része fogja kivánni; azon határok mindaz által, melyek a telkek összesítése,

úgy a telki állományok és legelőnek megkülönözése mellett már az előtt rendbe szedettek, vagy a jelen törvény szabálya s elvei szerint ennek utánna rendbeszedetni fognak, azok új rendbeszedés alá nem eshetnek.

b) Azon határokra nézve, melyek már egymás közti szerződés, vagy az eddig megállapítva volt szabály értelme szerint hozott, és felsőbbi megvizsgáláson is keresztül vitt bírói ítélet következtében szedettek rendbe, az új rendbeszedésnek célja egyedül az összvesztés, vagy telekbeli tartozmányok, és legelőnek elkülönözése, és így a jobb és értelmesebb gazdálkodás behozatala lehet; ezen rendbeszedés által azonban a jobbágyok azon úrbéri illetősége, melyet már egyezés vagy bírói ítélet mellett bírnak, soha meg nem fogyaszthatik, sem úrbéri tartozásaik változtatást nem szenvedhetnek, s még annál kevésbé szaporíthatatnak. Mihez képest az is magában értetődik, hogy a fennemlített esetben az előbbeni rendbeszedés alapja, és feltételei egész kiterjedésükben megtartandók lévén, a jobbágyok telki állományait mennyiségekre és minémiségekre nézve tökéletes annyit erőben kell kihasítani és kiadni.

c) A még rendbe nem szedett helyeken, hol egyezésből származott bánásmód divatoz, a rendbeszedés, ha ezt szinte a földesúr vagy a jobbágyok nagyobb része kíváná, csak az egyezés által megállapított elvekhez s feltételekhez alkalmaztatva s mindenkor a földek összesítésére és elkülönözésére való figyelemmel fog megtörténni.

d) Mely közbirtokosságokban nincs még behozva a törvényes arány, ott, ha valamely közbirtokos vagy a jobbágyok nagyobb része az úrbéri rendbeszedést kíváná, ez a meghatározott elvek szerint a törvényes arány behozatalával eszközözendő, s azzal együtt végrehajtandó lészen.

c) Az úrbéri rendbeszedés minden előszámlált eseteiben egyszersmind, amennyire eszközölhető, az összesítést megrendelni és végrehajtani kellekik.

A mi pedig magát, a rendbeszedési pert, s ennek elkészítése és folytatási módját illeti:

f) A per kezdetén az úriszék mindenenk előtt megvizsgálja, s a beperlett okok útmutatása szerint hozandó birói ítélet által határozza meg, nincs-e oly törvényes vagy szerződési akadály, mely az előrebocsájtottak értelmében kívánt rendbeszedésnek ellent állana? — Ítéletét azonban minden esetben a törvényszék vizsgálata alá terjeszti; a meg nem nyugvó félnek a birtokon belőli fellebbvitel megengedtetvén.

Ezen előleges kérdésnek birói eldöntése után,

g) minthogy a rendbeszedési pernek tulajdona s természeté azt hozza magával, az úrbér behozatala idejébéli állapot az akkoron készült úrbéri lajstromokból, és végrehajtási jelentésekből s egyéb segéd adatokból a törvényes bizottság, tiszti ügyész és munkálódó földmérő által nyomoztassék ki, valamint a jobbágyi tartozmányok jelen állapota is mérettessék fel, és ezen felmérés hitelesíttessék meg, — ezek után pedig a düllők osztályzata megtétetvén, a rendbeszedési terv, a telki állományok új rajzolatát egyetemben kimutató földabrosszal együtt oly móddal készíttessék el, hogy a haszonvehetetlen, s a rendes mezei munkára nem alkalmas földek, a közben fekvő utak, valamint az olyan tájak is, melyek határjárás avagy valamely viszontagság által elszakasztattak, a földmérői számvetésből kihagyatván, az illetőségek a mennyire lehet egy tagban jelöltesse ki, vagy a környül állásokhoz képest (figyelmeztetvén lehetőségig a szomszédságokra és vetői nyomásokra — calcatura) osztassanak fel, végre a fennmaradó földeknek, irtásoknak és javításoknak állapota, mennyisége és ezeknek illendő ára voltakép világosíttassék ki; a düllők minéműsége s mennyiségének osztályzata iránt pótlólag különösen rendeltetvén: hogy ezen osztályzat a felek, s az egybehivandók jelenlétében nem különben alkalmas, részre nem hajló, az uraság és jobbágyok

által szabadon s egyenlő számmal választandó személyek hozzájárultával történjék meg. Miután minden perbeli segédeszközök készen lesznek, az úri szék a megyéhez folyamodand, mely küldöttséget rendel ki, ez pedig részre nem hajló földmérő közbenjöttével a munkálkodó földmérő által készített földabrosz, s a dülök osztályzata és a földkönyv meghitelesítése előrebocsájtásával, a felek között fennforgó kérdéseket azon felek szabad és önkénti összeegyeztetésükkel kiegyenlíteni igyekezzék; mely barátságos egyezés akár eszközöltetik, akár nem, a küldöttség pontos egybehasonlító irományt készít, s azt a többi segédeszközökkel nem különben a földkönyvvel és minden telki állományoknak számszerinti rajzolatát kimutató földabroszszal egyetemben mindazon körülállásoknak, melyek ezen kívül a helyszínén kifejlődtek különös előszámlálása mellett, a dolgot addig mindig a maga épségében hagyván, az úriszék elébe terjesztendi.

h) A birói ítélet által valóságosoknak és hasznot hajtóknak ismert épületek és javítások árát az fogja fizetni, kinek egyenes és hasznos birtokába kerülnek azok, s ha ez iránt a felek meg nem egyezhetnének, a fizetendő mennyiség illendő becsü által törvényesen számíttassék ki és az úriszék által határozassék meg; az oly épületek és javítások árát azonban, melyek az előbbeni birtokosnak hasznot hajtottak ugyan, de az új birtokosra nézve haszonvehetetleneknek tekintetnének, nem az, hanem a rendbeszedést kívánó fél tartozzék az előbbeni birtokosnak megtéríteni; az úriszék által hozandó végső ítélet minden esetben bővebb megvizsgálás végett lépcsőnkénti feljebbvitel útján birtokon belől, a királyi helytartó tanácsnak felterjesztetni kellettén.

7. §.

Ily új rendbeszedés alkalmával kijelölendő telkek mennyiségét azon állomány földmérői kimérése fogja meg-

határozni, mely az úrbér behozatala idejében telki illetőségkép a jobbágyok által használtatott; minélfogva, ha az új rendbeszedés alkalmával, azon eredeti úrbéri lajstromokra nézve, melyekben akkor a jobbágyok bemondásának hibája folytán fogyatkozás tapasztaltatnék, az úrbéri lajstromok a telkek számának leszállításával fognak megigazíttatni; hogy ha pedig az úrbér behozatala idejében kimért telkek illetőségén felül valamely földek maradnának fel, ezekből az 1723. XVIII. törvényczikk rendelete szerint új úrbéri telkek alkottassanak, s ezekhez, ha az eddig birt közlegelőből ki nem telik, szinte a felmaradott földekből kihasítandó legelő is adattassék; ha mindazon által az elsőbbi esetben a jobbágyok azt bizonyíthatnák, hogy azon fogyatkozás onnét eredett, mivel az uraság az úrbér behozatala óta az általok telki illetőségeken felül használt földeket elvette, akkor ezen fogyatkozás kipótlására köteleztetik az uraság-, — valamint viszont azon fennmaradott földek, melyekre nézve bebizonyíttatnék, hogy azok a közös legelőből, vagy az uraság egyéb földeiből elszántással vagy más móddal a jobbágyok által elfoglaltattak, s az úrbéri tartozmányok azokkal szaporíttattak, ezek a földesúr szabad rendelkezése alá esnek vissza, amazok pedig, melyek az 1832/6: IV. t. cz. 14. §-a értelmében haszonvehetetlennékké lettek, jegyzésbe tétessenek.

8. §.

A dolog folytában az illető földmérő által elkészített minden munka, biróikép kiküldöttek által részre nem hajló földmérő közbenjöttével hitelesíttessék meg, a felmérés költségeit pedig a földesúr viselni köteleztetvén, csupán azon esetben, melyben a jobbágyok kívánják a rendbeszedést, fogja a házi és szekeres munkák kiszolgáltatásának terhe ezeket illetni, — s mivel a határok megcsönkítéséből a jobbágyokra nézve is kár szokott háramlani erre nézve a munkák és költségek hozzá járulta tekinte-

tében rendeltetik, hogy ha a földesúr a helység határai iránt megtámadtatik, akkor a jobbágyok a kézi és a szekeres munkához ingyen járulni kötelesek; ellenben ha az uraság részéről mozdíttatik elő a kereset, ezen kötelesség a jobbágyokat nem illeti.

9. §.

A hol pedig a jobbágyi állományban vagy legelőben tapasztalt részbeli fogyatkozás az egész határ rendbeszedését szükségessé nem teszi, ottan fogyatkozást részben szenvedő minden jobbágy csak az úrbéri lajstrom megigazítását kívánhatja.

10. §.

Az úrbéri rendbeszedés megigazítása, annak folyamatja alatt történt számolás vagy kimérésbeli hibák helyrehozása, vagy időjárással történt fogyatkozások miatt, szinte úrbéri megszabott úton több ízben is eszközölhető, s azt egyes jobbágyok alapos panaszára is végre kell hajtani, mely megigazításbeli perben mindazok megtartassanak és teljesíttessenek, melyek a rendbeszedési perre nézve rendeltettek és megállapítottak.

1868. évi XXXIII. törvényczikk az úrbéri örökváltságokért a országos alaptól adandó megtérítésről.

1. §.

Mindazon községeknek és volt jobbágyoknak, kik az úrbér, vagy az azt pótló szerződések alapján, akár készpénz, akár pedig természetbeli adózásokról állott úrbéri szolgálataikat az 1840. évi VII. t. cz. kihirdetése után úrbéri örökváltsági szerződések mellett 1848. évi május

1-ig megváltották: az ilyenmő szerzödéseken alapuló váltáságtöke az alábbi 5-ik §-ban megállapított mérv szerint az országos alapból megtérítetik, ha különben azon szerzödések mind lényeg, mind alak tekintetében az 1840. évi VII. t. cz. 9. §-ában foglalt kellékeknek megfelelnek.

2. §.

A megtérítés tárgyát képezik:

az úrbéri örökváltsági szerzödés értelmében lejárt s tényleg befizetett töke részletek, melyek után azonban kamat nem jár.

3. §.

Ellenben a megtérítés nem terjed ki:

azon töke részletekre, a melyek az országos alapból eddig már kárpótoltattak.

4. §.

Ezen országos megtérítés egyedül csak az 1848. IX. t. cz. által megszüntetett, tisztán úrbéri természetű szolgáltatások és adózások után jár; azért ha az örökváltsági szerzödésekkel a községeknek, vagy egyes jobbágyoknak nem úrbéri természetű földek, vagy földesúri jogok is adattak át; az úrbériségekre eső összeg az örökváltsági szerzödés alapján, s ha ez nem volna lehetséges, nyomozás útján a váltáságtöke többi részétől elkülönzendő.

5. §.

A megtérítendő összeg kiszámításánál azon elv szolgál irányadóul, hogy az egyenlő legyen azon kárpótlási tökével, a melyet az illető úrbériségekért, ha ezek meg nem váltattak volna, a földesúr vehetne az országos alapból igénybe.

Ennélfogva minden egy egész úrbéri telek, s ehez aránylag a kisebb telki állományok után, a megyéknek

és helységeknek az úrbéri törvényekben megállapított osztályaihoz képest, tőke gyanánt az alább látható táblázatban foglalt összegek lesznek megtérítendőek.

6. §.

Ha az örökváltsági szerződésben kikötött váltságtőke túlhaladná az alábbi táblázatban foglalt mérvet; a megtérítendő tőke megállapításánál a jelen törvény szabályai alkalmazandók; míg ellenkező esetben, az úrbéri váltsági szerződés által megállapított váltságtőke veendő alapul.

7. §.

A jelen törvény alapján megállapítandó tőke névszerinti értékben számítandó és 1868. évi november hó 1-től folyó 5 % kamatszelvényekkel ellátott földtehermentesítési kötelezvényekben térített meg.

Ezek hasonlólag az ugyanezen cím alatt kibocsátott többi kötelezvényekhez, az ország jótállása alá helyeztetvén, szabályszerű kisorsolás alá esnek; és kisorsolás után az országos pénztárnál névszerinti értékben beváltatnak.

8. §.

A jogosultság ezen országos megtérítés iránt egyedül és kizárólag azokat s illetőleg azok örököseit illeti, a kik az úrbéri örökváltsági tőke és kamat részleteket kifizették. Ez okból ha az úrbéri telek birtokosa a váltságtőke teljes letörlesztése előtt változott, a birtok előd, s a birtok utód, illetőleg ezek örökösei közt a felszámítandó megtérítési összeg, amennyiben az adásvevési szerződés mást nem határozott volna, azon arányban osztandó fel, a mely szerint azok a tőke vagy kamat fizetéshez járultak.

Ellenben az olyan birtokutód, a ki valamely megváltott úrbéri telek birtokában vétel útján akkor jutott a mikor az már az úrbéri váltság terhétől teljesen mentes volt, a

jelen törvényen alapuló országos megtérítést nem veheti igénybe.

A mely arányban a tőke vagy kamat törlesztés a község közjövödelmeiből eszközöltetett, az országos megtérítés fejében adandó közkötelezvények ugyanazon arányban a község vagyonát fogják képezni.

9. §.

Azon esetben ha az örökváltsági szerződés többek egyetemleges kötelezettsége mellett kötött: az ily szerződésekben foglalt összes úrbériségek után a megtérítési összeg az országos alap részéről együttesen számíttatik fel, s a kielégítés is egy vagy több közös kötelezvény kiszolgáltatása által történik, az érdekelt felek feladata lévén azokat maguk közt felosztani.

10. §.

Zár határidőül a jelen törvény alapján követelendő országos megtérítés iránti folyamodványok benyújtására 1869. évi december 31-ke tüzetik ki, a később folyamodók ebbeli igényeiket elvesztik.

11. §.

A folyamodványok e tárgyban az országos földtehermentesítési alap igazgatóságához nyújtandók be, a mely ha a megtérítés alapjául szolgáló birtok úrbéri természetét előre bocsátott nyomozás után bebizonyultnak látja; megállapítja a megtérítési tőkét s járulékait, s e határozatáról értesíti azon birtokbiróságot, a melynek területén a megváltott úrbériségek vannak.

A birtokbiróság e határozatot közli az illető folyamodókkal, s ezeknek joguk van a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt a földtehermentesítési alap igazgatóságának határozatát a birtokbiróság útján felebbezni azon felebb-

viteli hatósághoz, a mely e tárgyakra nézve a bel- pénz és igazságügyi miniszteriumok személyzetéből fog szerveztetni.

A felebbviteli hatóság határozata ellen a megtérítési tőke mennyiségét illetőleg további felebbezésnek nincs helye.

12. §.

A birtokbíróság, ha a földtehermentesítési alap igazgatóságának határozata ellen a 11. §-ban kitűzött határidő alatt felebbezés nem történt, vagy felebbezés esetében mihelyt a felebbviteli hatóság határozata leérkezett: azonnal hirdetvényt bocsát ki, a melyben mindazokat, a kik a megállapított megtérítési összegre nézve igényt tartanak, (8. §.) felszólítja, hogy ebbeli igényeiket zár határidő alatt, különbeni jogvesztés terhe mellett előtte bejelentsék.

A hirdetvényi határidő sem két hónapnál kevesebb, sem három hónapnál hosszabb nem lehet, s az mind a bíróság kapuján, mind pedig a hivatalos hírlap útján köz-tudomásra hozandó.

Ezen hirdetvényről azok, a kiknek folyamodása alapján a földtehermentesítési alap igazgatósága, illetőleg a felebbviteli hatóság határozata keletkezett, mindíg külön értesítendők.

13. §.

Ha a hirdetvényi határidő leteltével a szóban forgó megtérítési tőkére nézve igény bejelentés nem történt: a birtok bíróság erről 3 nap alatt a földtehermentesítési alap igazgatóságának jelentést tesz.

14. §.

Ha ellenben a hirdetvényi határidő alatt igény nyujtatik be, a birtok bíróság ennek tárgyalására határidőt tűz ki, s arra mind az igénylőt, mind pedig azt, a ki ellen az igény bejelentetett, megidézi.

A tárgyalás rövid uton, jegyzőkönyvi alakban történik, s az igény fölött a birtokbiróság ítéletileg dönt.

Ez ítélet ellen a pprsban megengedett jogorvoslások alkalmazhatók.

A jogerőre emelkedett ítélet a földtehermentesítési alap igazgatóságához szintén 3 nap alatt felterjesztendő.

15. §.

A földtehermentesítési alap igazgatósága a 13. §. esetében a folyamodók részére a 14. §. esetében pedig a hozott jogérvényes ítéletben kijelölt jogosultak részére kiállítván a földtehermentesítési kötelezvényeket, ezeket kézbesítés végett a birtokbirósághoz teszi át, a mely a kézbesítést rendes elismervény mellett eszközli, s ezen elismervényeket a földtehermentesítési alap igazgatóságához haladék nélkül beküldi.

Ha a földtehermentesítési kötelezvény több érdekelt felet közösen illet, (9. §.) ezek annak átvételére egy közös meghatalmazottat tartoznak megnevezni.

16. §.

A birtokbiróság van hivatva itélni azon esetben is, midőn az egyetemleg kötelezett felek közt (9. §.) a megtérítési összeg felosztása fölött vita támad s közülök egyik vagy másik birói segélyt vesz igénybe.

Az ily esetben azonban a kötelezvények ha hirdetvényi határidő alatt más igénylő a folyamodókon kívül nem jelentkezett, a határidő lejártával azonnal kiállíthatók, de a vita jogérvényes eldöntéséig, mint letétemény, a birtokbiróság őrizete alatt maradnak.

17. §.

Ha a megtérítésre bejelentett birtok úrbéri terméskete részben vagy egészben akár a földtehermentesítési

alap igazgatósága, akár pedig a felebbviteli hatóság részéről el nem ismertetik: az elutasított félnek szabadságában áll a kézbesítéstől számítandó 30 nap alatt a kérdésben forgó birtok úrbéri természetének igazolására az illető úrbéri bíróság előtt rendes keresetet indítani.

A kereset levél ez esetben a földtehermentesítési alap ellen intézendő, s az úrbéri bíróság által a belügyminiszterhez küldetik be, a ki az országos alap védelmére megbizottat fog kinevezni.

Az ilyen keresetek tárgyalásánál mind az első, mind pedig a felsőbb bíróságok előtt úrbéri eljárás szabályai követendők.

18. §.

Minden beadvány, kereset, elismervény, jegyzőkönyv, határozat és ítélet, a mely a jelen törvény tárgyaira vonatkozik, díj-, bélyeg- és illetékmentes.

19. §.

A folyamodványok felszerelése és megbirálása s elintézése körül követendő eljárást a bel-, pénz- s igazságügyi miniszterek egyetértőleg rendeleti uton fogják szabályozni.

20. §.

A jelen törvény intézkedései által az úrbéri kárpótlás ügye végleg befejeztetvén, az országos alap ellen az 1848. IX. t. cz. alapján többé semmi követelésnek helye nem lesz.

21. §.

Erdélyben, továbbá Kraszna, Zaránd és Közép-Szolnok megyékben, valamint Kővár vidékén is az úrbéri jog- és birtokviszonyok az ország többi részeiben létezők-

től lényegesen eltérők lévén; a most említett területekre a jelen törvény hatálya nem terjed ki.

22. §.

A jelen törvény végrehajtásával a bel-, pénz- és igazságügyi miniszterek bizatnak meg.

Az 1868. évi XXXIII. t. cz.-hez.

Minden egy egész úrbéri telek s ehez aránylag a kisebb telki állományok után, a megyéknek és helységeknek az úrbérben s úrbéri törvényekben megállapított osztályaihoz képest, töke gyanánt a következő táblázatban foglalt összegek lesznek megtérítendőök.

Az úrbéri örökváltságokért az országos alaphól adandó megtérítésről
t á b l á z a t.

Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	I.						Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	II.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		735	—	682	50	630	—			682	50	630	—	577	50
		Fehér Sopron Mozsony Pozsony Tolna Vas Bács-Bodrog Temes Torontál								Békés Csanád Esztergom Győr Nyitra Pest					
Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	III.						Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	IV.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		630	—	577	50	525	—			577	50	525	—	472	50
		Baranya Borsód Csongrád Komárom Somogy Veszprém								Abauj Arad Bars Bihar Heves Nógrád Zala Torna					

Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	V.						Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	VI.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		525	—	472	50	420	—			472	50	420	—	367	50
		Gömör Hont Szabolcs Szatmár Zemplén Zólyom								Sáros Szepes Ung Trencsén					

Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	VII.						Osz- tálya	a me- gyének a ha- tárnak	VIII.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtérítendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		420	—	367	50	315	—			367	50	315	—	—	—
		Bereg Ugocea Liptó Krassó								Árva Mármaros Turóc					

A zsellér telkekért megtérítendő tőke a megye és a határ osztályzatának különbsége nélkül 52 frt 50 krban állapittatik meg.

Jegyzet.

Előbbi törvényeink szerint a földesúr csak saját jobbágyainál mutatkozott maradvány földekből tartozván új telkeket alakítani: ebből következik, hogy az úrbéri váltság összeg is csak azon maradvány földek után jár, melyek a volt földes úr saját volt jobbágyainak birtokában találtak: ennél fogva ezen a volt földes urat megillető váltság összeg meg nem állapítható, s meg nem ítéhető, ha ki nem mutatattik, hogy az egyes jobbágy telkek után mennyi maradvány föld találtak (Dtár XXI. 2. és 157.) úrbéri kármentesítési ügyekben a felelbbviteli határidő 15 nap. (Dtár 10.)

Az 1877. évi XII. törvényczikk.

Az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog és birtokviszonyok rendezését tárgyazó 1871. évi LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-nak módosításáról és a 6-ik §. pótlásáról.

1. §.

Azon perekben, a melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása is képezi, az 1871. LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-ban foglalt következő általános rendelkezéseknek:

»a törvényszék a felek közt létrejött egyezséget csak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá«; és

»a törvényszék által hozott ítéletek és jóváhagyott egyezségek a kir. ítélő táblához hivatalból többé fel nem terjeszthetők«,

csak akkor van helye, ha a volt földesúr vagy jogutódja az úrbériséget megállapító egyezés vagy ítélet alapján az állam irányában netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről világosan és határozottan lemond.

2. §.

Ha az 1. §-ban érintett perekben a volt földesúr vagy jogutódja az úrbériséget megállapító egyezés vagy ítélet alapján netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről az állam irányában világosan és határozottan lemond, — akkor

a) egyezés esetén a törvényszék a felek közt létrejött egyezséget nemcsak alaki tekintetben, hanem az úrbériség megállapítására nézve érdemileg is vizsgálat alá veszi, — és oly egyezségtől, a melyben több úrbériség állapíttatik meg, mint a mennyi az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a szerint hivatalból eszközölt szabályszerű nyomozás által kinyomoztatott — a jóváhagyást megtagadja.

A jóváhagyást megtagadó törvényszéki határozat a kir. táblához s onnan a kir. Curiához felebbezhető.

b) Ítélet hozatal esetén a törvényszék az úrbériség kérdésében az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a szerint hivatalból eszközölt szabályszerű nyomozat alapján határoz.

c) A jóváhagyott egyezség vagy a meghozott ítélet kir. táblához hivatalból mindig felterjesztendő, mely azt az úrbériség megállapítására nézve felülvizsgálat alá veszi, szükség esetén pótnyomozást rendel, és annak alapján érdemileg határoz.

A kir. tábla határozata hivatalból nem terjesztetik fel a kir. Curiához, és ha az törvényes határidő alatt nem felebbeztetik, a végrehajtás hivatalból rendelendő el.

3. §.

Az 1871. LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-ai — azon perekre nézve, melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása nem képezi — egész terjedelmükben, — azon perekre nézve pedig, a melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása is képezi, a jelen törvény által nem érintett intézkedéseikben továbbra is érvényben maradnak.

4. §.

Az 1871. LIII. t.-cz. 6-ik §-hoz pótlólag rendeltetik:

a) mindazok, kik vesztett úrbériségekért földtehermentesítési kárpótlást, illetőleg utólagos kárpótlást meg ezután kívánnak igénybe venni, tartoznak ebbeli igényüket az annak alapjául szolgáló ítélet vagy egyezség jogérvényre emelkedésétől, ha pedig az ítélet vagy egyezség jelen törvény hatályba lépte előtt már jogérvényre emelkedett, jelen törvény hatályba léptétől számítandó 6 hónap alatt a földtehermentesítési országos alap igazgatóságánál bejelenteni, különben igényük elenyészik.

b) Urbéri perekben keletkezett ítélet, illetőleg egyezség alapján kárpótlás ezentúl csak az esetben igényelhető, ha az úrbéri per, a mennyiben az a fennálló törvények és szabályoknál fogva még ezentúl is megindítható, jelen törvény hatályba léptétől számítandó egy év alatt az illetékes törvényszéknél folyamatba tétetik.

(Szentesítést nyert 1877. máj. 22-én, kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1877. évi május 26-án).

II. RÉSZ.

I. FEJEZET.

A legelő elkülönzésről.

I. §.

Hogy a jobbágyság azon vonó marhái részére, melyek a úri szolgálatokra és úrbéri földjeiknek művelésére szükségképpen megkívántatnak, elegendő legelő legyen a Mária Theresia alatt kelt úrbéri rendelettel a jobbágyok részére a legelőbeli haszonélvezeti jog szintén meghatározott; s ezen az úrbért szabályozó királyi rendelettel kimondatott az is, hogy a földesuraság a jobbágyoknak a körülményekhez képest elegendő legelőt adni tartozik.

A fentebbiek szerint tehát az érintett kir. rendelettel a jobbágyoknak a határbeli legelőhöz csupán haszonélvezeti jogaik lettek megállapítva, melynek alapján azután a jobbágyok — a kezeiken létező jobbágy telkek és zsellér jogok arányához képest, — ezen jogaikat a határban lévő legelőkön bizonyos számú jószág kihajtásával a földes urasággal közösen gyakorolhatták; a volt jobbágyok legelőbeli illetménye azonban az úrbér által mennyiségileg meghatározva nem lett, s e részben csupán Temes, Torontál és Krassó vármegyék képeztek kivételt, a hol is minden egy egész telek után 3 hold legelő kiadása mondatott ki.

Idők multával a legelőnek közösségben való használásából zavarok és visszaélések keletkezvén, a legelő megszorításából s aránytalan használatából eredő panaszok megszüntetése, s a nemzeti iparnak előmozdítása tekintetéből, a törvényhozó testület szükségesnek találta a jobbágyságnak a legelőhöz való jogait törvényileg szabályozni; így jött létre azután az 1832—6. évi VI. t.-cikk 3-ik §-a; melylyel kimondatott, hogy a jobbágyság legelője

a földesúrtól — valahol csak azt a helyzet engedi, — ha azt a földesúr vagy a közbirtokosok közül egy, vagy végre a jobbágyoknak nagyobb része kívánni fogja szabad egyezés mellett, vagy ha az egyezés nem sikerülne, úrbéri perúton is elkülöníttessék.

A legelő elkülönzés alatt tehát azon eljárás értendő, melynélfogva a volt jobbágyok törvényileg meghatározott legelőbeli illetőségei, a volt földesúrtól tényleg elválasztatik, elhatároltatik, s a törvényben meghatározott kules alapján annak térfogata is megállapíttatik.

2. §.

Az 1832—6. évi VI. t.-cikk 3. §-a értelmében már a volt jobbágyok legelőbeli mennyisége — egy egész telekre rendszerinti esetekben legkisebb térfogattal 4, legnagyobb térfogattal pedig 22 holdban (1200 □ öllel) számítva állapíttatván meg, ennek alapján lesznek tehát a telkes jobbágyokat illető legelő területek minden egyes határban a jövőben megállapítandók; míg a házas zsellérek minden 8 zsellérjog után egy egész telki járandóságban részesítendők.

Megjegyeztetik, hogy oly helyeken, a hol földesúr és volt jobbágyai között a legelő elkülönzés akár egyezés, akár úrbéri perúton már végrehajtatott, az többé fel nem bontathatik. — (1848. évi X. t.-cz. 1-ső §-a).

3. §.

Az 1848. évi IX. t.-cikk értelmében az úrbériség megszüntettetvén, ez által a volt jobbágyok a használatukra rendelt legelő földekre nézve a tulajdonjogot is megszerezték.

4. §.

A legelő elkülönzés az 1832—6. évi VI. és az 1871. évi LIII-ik t.-cikknek idevonatkozó §§-ainak határozatai

szerint történik, oly megjegyzéssel azonban, hogy az úrbéri legelő illetménynek ott 4 holdban megállapított legkisebb mértéke csak azon esetben szállítható le, ha az az illető volt földesúrnak ugyanazon határbeli legelő illetőségéből ennek elégtelensége miatt ki nem kerülne.

5. §.

A legelő-illetmény képzeleti telkek után szabandó ki oly községekben,

a) hol az úrbér behozatalakor a jobbágy telkek száma nem határozott meg;

b) hol az úrbér végrehajtva, vagy behozva nem volt;

c) hol a község az úrbér helyett reglamentum instrumentummal volt ellátva;

d) hol az úrbéresek 1848. év előtt bel- és külbirtokait eldarabolva és szabadon adták és vették;

e) hol a maradvány földekre vonatkozó úrbéri rendbeszedési kereset 1857. évi junius hó végéig meg nem indíttatott.

Ezen képzeleti telkek alakításánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül. A házas zsellérek jelen esetben is minden 8 zsellérjog után egy egész telki járandóságban részesítendőek (1832/6. VI. t.-cz. 3. §), (1871. LIII. 22., 28., 39. §§.)

6. §.

A hol a gyeplegelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőkben is gyakorolták, a legelő-illetmény az 1832--6. évi VI. t.-cz. 3-ik §-ában meghatározott kulcs szerint lesz az erdei legelőből is kiadandó.

Az erdőkből kihaló legelőrész a volt úrbéresek erdő-illetményétől külön jelölendő ki, de a csupán legelőül kijelölt téren találtató fák, ha a felek ez iránt másképp nem egyeztek, a volt jobbágyokat nem illetik, (1871. LIII. 40. §.)

Jegyzet a 6. §-hoz.

Megjegyeztetik itt, miszerint az úrbéri törvények értelmében a legelő kétféle, t. i. »gyep-legelő és erdei legelő«, amaz a közön­ ségesen és kizárólag csakis legeltetésre alkalmas területekből áll, míg emez alatt azon erdőségeket kell érteni, melyek a gyep-legelő szűk volta vagy hiánya miatt jelöltettek ki az uradalom által a jobbágyok igavonó marhái részére.

7. §.

Közhasználatú csapások, utak, teljesen haszonvehetlen terek, úgy a községi utczák és a rendes közlekedéshez szükséges térségek senki illetményébe be nem számíthatók.

A haszonvehetetlen tér annak tulajdona leend, a kinek egyéni birtoka közé esik, különben a volt földesur utat illeti.

A közlekedési utak, az utczák és a község beltelkén létező magánjogi tulajdont nem képező terek, községi vagyont képeznek, érintetlenül hagyatván az ily téreken másokat illető vásárjog.

A gazdasági utak és közhasználatú csapások a volt úrbéresnek birtokán ezeket, a volt földesúr birtokán pedig az utóbbit illetik, de az illetén utakon és csapásokon kölcsönösen fennálló szolgálomak jövőre is érintetlenül maradnak. (1871. LIII. 41. §.)

8. §.

A hol a legelő elkülönzés még nem történt meg, minden egyes jobbágy vagy zsellér követelheti, hogy legelő-illetménye külön, s a mennyiben a helybeli körülmények engedik, többi birtokával együttesen hasíttassék ki. (1871. LIII. 42. §.)

9. §.

Ha a volt földesuraság a legelő elkülönzés által ne­ talán neki jutható részről akár az 1871. évi LIII. t.-cz.

48. §-ában érintett egy év alatt, akár később lemond, a legelő elkülönzésre minden igénye elenyészik, és habár a közlegelő használatának gyakorlatában volt is, ez is végkép megszűnik. (1871. LIII. 42., 43. §§.)

10. §.

Ott, hol a legelő elkülönzés a földes úr és jobbágyok között már megtörtént, a volt úrbéres zsellérek a magok legelő illetményét a volt teljes jobbágyok legelő illetményétől is elkülöníthetik, ha az elkülönítést kérők legelő illetménye a zselléreket összesen illető legelőnek legalább negyedrészt teszi. — (1871. LIII. 42. §.)

Jegyzet a 10. §-hoz.

Amennyiben a legelő elkülönzés alkalmával a volt teljes jobbágyok és házas zsellérek együttesen közösségben kapták a földes úrétől elkülönített legelőjüket, a házas zsellérek az 1871. évi LIII. t. cz. 42. §-a értelmében követelhetik, hogy az őket illető legelő jutalék az 1836. évi VI. t. cz. 3. §-ában körülírt kulcs szerint megállapíttassék, s a teljes jobbágyakétól elkülöníttessék; megjegyeztetvén, hogy 8 házas zsellér részesül egy egész telki illetményben.

11. §.

Minthogy a jobbágyoknak amennyire a helyi körülmények engedik, elegendő legelőt kell kiadni, leginkább az ennek megszorításából s aránytalan használatából eredő panaszok és perek megszüntetése tekintetéből a jobbágyi legelő a földes úrétől, a hol csak azt a helyzet engedi, ha ezt a volt földes úr, vagy a közbirtokosok közül egy, vagy az úrbéri telkekkel bíró volt jobbágyoknak nagyobb része az illető törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz benyújtandó kérvénnyel szorgalmazni fogja, — elkülönítendő. (1832—6. VI. 3. §. és 1871. LIII. 42. §.)

12. §.

Az egyezkedés megkísérlése végett a kir. törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, s a mennyiben az elkülönítés szabad egyezség útján nem eszközölthetnék, az úrbéri úton, az illetékes kir. törvényszékhez benyújtandó keresettel fog eszközölni.

Jegyzet.

Ott, hol az 1832—6. X. t.-cz. 6. §-ában érintett úrbéri rendbeszedés még nem eszközöltetett volna, a legelő elkülönzése a rendbeszedéssel együttesen kérelmezhető.

És ha az elkülönzés szabad egyezkedés által a földesúr ellenkezése folytán eszközölhető nem lenne, a volt jobbágyok — a végből, hogy kimutatható lehessen, miszerint az elkülönzést a nagyobb rész kívánja, — első sorban megszavazás végett tartoznak folyamodni az illető törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz. Ezen kérvényhez melléklendő a telkes és zsellér jobbágyok névszerinti lajstroma, továbbá a jobbágy telkek számát, és a zsellér-jog mennyiségét kitüntető úrbéri lajstrom.

A szavazás eszközzésével mindenkor a törvényszék egyik bírói tagja bízandó meg.

Ha a megejtendő szavazás a törvényben előírt arányt eredményezendi, ez esetben a szavazási lajstrom mellékelésével az elkülönítés iránti kereset a földesúr ellen megindítandó.

A mennyiben az egyezség megkötötnék, vagy jogerős bírói ítélet hozattatnék, a további eljárásnál az 1836. VI., X. és az 1871. LIII. t.-cikkek vonatkozó §§-ai alkalmazandók.

13. §.

A volt jobbágyság legelőjének kihalásában különösen arra kell tekinteni, hogy a legelő járandóság oly tájon ne adassék ki, mely egyáltalán haszonvehetetlennek mutatkozik, például árvíz, homoktorlás stb. (1832—6. VI. 3. §.)

14. §.

A legelő elkülönzést nemcsak a gyepek felosztására, hanem a megállapított elvek és mód szerint, ha lehet-

séges más földekre is ki kell terjeszteni. — (1832|6. VI. 3. §.)

Jegyzet a 14. §-hoz.

A legelő elkülönítése körül a telki illetmények megállapításánál az 1879. évi XXXI. t. cikknek (erdőtörvény) a véderdőkre és a feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedéseire különös figyelem fordítandó.

15. §.

A volt földes urat saját rétjein, ugarjain, tarlóin és egyéb majorsági földjein a volt jobbágyok kizárásával, ellenben az urbériekben egyedül magukat a jobbágyokat fogja a legeltetési gyakorlat illetni. (1836. VI. 3. §.) Ugyanez áll kölcsönösen az erdő, nádas és legelő részekre is, melyek az elkülönítés folytán egyik vagy másik félnek jutottak. (1871. LIII. 38. §.)

16. §.

Hogy pedig a kizárólag nyert legelő hasznával minden egyes volt jobbágy is elkülönözve élhessen, a rendbeszedés alkalmával amennyire eszközölhető és a mezei gazdálkodás követelné, ha a volt jobbágyság nagyobb része kívánni fogja, minden egyes jobbágnak egész tartozmánya az illető legelővel együtt, egy tagban, vagy ha a helybeli körülmények nem engednék, legalább düllo szerint hasítandó ki.

Hogy azonban a legelő elkülönzése eseteiben, — melyet a legelőnek szük volta sem akadályozhat, — a volt földes úr csorbát ne szenvedjen, kimondatik, hogy a volt földes urat a legelő használatától, sem azért, hogy ő eddig annak gyakorlatában nem volt, sem a legelő szük volta miatt elzárni nem lehet.

Kivételnek ez alól azon határok, melyekben a volt földes úr a legelő használatáról vagy az úrbér behozatala alkalmával lemondott, vagy későbbi rendbeszedés által

abból kirekesztetett, vagy végre szerződések alapján attól önként elállott.

Továbbá kivétnak azon határok, a melyekben a volt földesúrnak az úrbérin kívül semmi belső vagy külső birtoka nincs és a legeltetési joggal eddig sem élt.

Ezen kivételeken kívül a szűk legelő minden egyéb esetében mind a jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek, mind a földesúrnál megmaradandó résznek a helybeli viszonyok szerint leendő meghatározása az úrbéri bíróságok ítéletére bízatik.

Egyébiránt az ország legnagyobb részén előforduló rendszerinti esetekben egy egész telekre a legelőbeli haszonvételnek legkisebb mennyisége 4; legnagyobb 22 holdban (1200 □ öllel számítva) és így a kisebb állományokhoz képest aránylag alapítatik meg, oly módon, hogy ezen határvonalak között a volt jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek a jobbágység szükségletéhez képest mérsékelten leendő meghatározása az úrbéri bíróságok ítéletére bízatik. (1832—6. V. és VI. 1. és 3. §§.)

17. §.

Azon határookban pedig, melyek az ország többi részeiben lévő arányon túl tágas és felette bő legelővel vannak ellátva, ezekben a fent elősorolt körülményekhez képest a rendes esetekre határozott legnagyobb illetőség-nél nagyobb mennyiség is adathatik úrbéri úton; önként értetődvén, hogy a meghatározandó mennyiségek kiadása után fennmaradó legelő minden esetben és mindenütt egyedül a volt földes urat illeti. (1832—6. VI. 3. §.)

18. §.

Hogy a legelő kihasítása alkalmával az összehasonlításra nézve támadható kétségek elmellőztessenek, mind a két kath. és görög nem egyesült szertartású plebánusi,

ugy mind a két vallásu lelki pásztori járandóság, akár legyen azoknak fiók-egyházuk, akár nem, egy egész telki, a tanítóé pedig és a helység jegyzőé külön-külön féltelki illetőséghez fognak hasonlítottani, kivévén ha ezeknek valamelyike élleme fejében nagyobb, azaz egy egész telket felülhaladó mennyiséget birna, mivel ez esetben a legelő mennyiséget is ehez kell szabni. — (1832|6. VI. 3. §)

19. §.

Nyolcz urbéri zsellérnek egy egész telki járandóság fog kiadatni.

20. §.

Végre Temes, Torontál és Krassó megyékben, melyekben a legelő illetőség már meg van határozva, az eddigi szokás továbbra is fenn fog tartatni. (1832|6. VI. t. cz. 3. §.)

21. §.

A legelő elkülönzésből felmerülő minden perek és kérdések az e. f. kir. törvényszék hatásköréhez tartoznak.

22. §.

A rendbeszedés és felmérés költségeit a földes úr tartozik viselni, s csupán azon esetben, midőn a volt jobbágyok kívánják a rendbeszedést, fogja a kézi és szekeres munkák kiszolgáltatásának terhe ezeket illetni. (1832|6. évi X. t. cz. 8. §.)

A földes uraság fogja viselni azon esetben is a költségeket, midőn a legelő elkülönzés a bíróság által hivatalból eszközöltetik.

Jegyzet.

Ámbár a legelő elkülönzés iránti birtokrendezési ügyek volt földes úr és jobbágyok között csekély kivétellel már megtörténtek; mégis minthogy a volt telkes jobbágyoknak és zselléréknek közösen

jutott legelő illetmények legtöbbszörre máig is közösen birtokoltatnak, az elkülönítési eljárás ezekre nézve tehát még ezentúlra is időről-időre felmerülni fog, mely alkalommal a fentebbi szabályokban felsorolt és kizárólag a legelő elkülönítésre vonatkozó törvények fognak alkalmazást nyerni; ezeknél fogva tehát hogy szükség esetén jelen munkámban az elkülönítésre vonatkozó összes törvények feltalálhatók lehessenek, czélszerűnek tartottam az 1836. évi VI. t. cz. vonatkozó §-át is egész terjedelmében ide felvenni.

Igazságügyminiszteri körrendelet a magyarországi e. f. kir. törvényszékekhez. (1873. febr. 7.)

Az úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló 1871. évi LIII. t. cz. 48. §-a értelmében, a volt földes urak a legelő, erdő és nádas elkülönítése iránti pert köteleztettek ezen törvény hatályba léptét követő egy év alatt megindítani, illetőleg újabb folyamatba tenni; a mennyiben pedig ezen kötelezettségüknek a volt földes urak eleget nem tettek, a kir. törvényszék kötelemévé vált, az érintett természetű pereket a mulasztó volt földes urak költségére, e célra kinevezendő gondnok által folyamatba tétetni.

Az érintett pereknek a volt földes urak által leendő megindítása, illetve újabb folyamatba tétele iránt kitűzött határidő letelvén, felhivom a kir. törvényszéket, hogy a mennyiben az érintett törvény hatályba léptét követett egy év alatt folyamatba tett elkülönítési pereknek gondnokok általi megindítására eddigelé nem intézkedett volna, az érintett §. rendelkezésének saját hatáskörében mielőbb foganatot szerezzen, s a kir. törvényszék területéhez tartozó azon községekről, melyekben a legelő, erdő vagy nádas elkülönítése iránti per az 1871. LIII. t. cz. hatályba léptéig még be nem fejeztetett, kimutatást készítsen, s azt jelentése kíséretében hozzám mielőbb terjessze fel.

Kelt Budapesten, 1873. febr. 7-én. *Pauler Tivadar*, s. k.

II. FEJEZET.

Az erdei haszonvételekről az 1871. évi LIII. t. cz. következő §§-ai szólnak.

23. §.

Urbéri rendezés alá nem esnek, hanem a volt úrbéreszek tulajdonát képezik azon erdők vagy erdőrészek :

a) a melyek már az úrbérben, vagy az azt pótló regulamentum instrumentumban mint saját községi vagy házhoz osztott erdők fordulnak elő ;

b) a melyek akár az úrbér, vagy az azt pótló »regulamentum instrumentum» behozatala előtt, akár azután, örök szerződés, vagy végérvényes ítélet útján a községnek kizárólagos haszonvételéül adattak át.

A mennyiben ilyen erdőkben, vagy erdőrészekben egyedül csak a volt földes úr tisztjei vagy cselédei részére volt fenntartva erdei vagy legeltetési haszonvétel: az a volt úrbéreszek tulajdoni jogát nem csonkitja, hanem a fenntartott fajzasi vagy legeltetési haszonvételnek megfelelő erdőrész a volt földes úrnak kiadandó.

24. §.

Amennyiben a 23-ik §-ban érintett erdő vagy erdőrész a községbeli volt úrbéreszek csak egy részének volt kizárólagos használatában, és a többi úrbéreszek a fajzást a vizontszolgáltatások mellett a volt földes úrakkal egymás erdejében gyakorolták: ezek erdő illetménye az alábbi szakaszok értelmében külön adandó ki.

25. §.

A hol a volt jobbágyok 1848. évi január 1-ig a fajzás törvényes élvezetében voltak, ahelyett számukra azon erdőből, melyben a fajzást törvényesen gyakorolták, egy, azon haszonvételnek megfelelő rész leszen kihatandó.

Mind a volt jobbágyokat ezen kihatott erdőrészen, mind a volt földes úrat a fennmaradó téren teljes tulajdonjog, és mindegyik felet a számára kihatott erdőrészen az erdőrendszabályok megtartása mellett — mint erdei haszonvétel illeti.

Ezen rendelkezés az egyes volt jobbágyok, vagy az egész községek számára már kihatott erdőkre nézve is szabályul szolgálанд.

Jegyzet a 25. §-hoz.

Az erdei haszonvételek szabályozása és a legelő elkülönítése körül a telki illetmények megállapításánál az 1879. évi XXXI. t. cikknek (erdő törvény) a véderdőkre és a feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedései figyelemben tartandók.

26. §.

Ha a már befejezett erdőszabályozásnál a volt úrbéreseknak jutott erdőben a volt földes úr részére, vagy a volt földes úrnak fennmaradt erdőben a volt urbéresnek számára egyes erdei szolgáltatások s illetőleg haszonvételek tartattak fenn, ezek megváltandók.

27. §.

A volt jobbágyok számára kihatandó erdőter menynisége és helye, ha az iránt egyezkedés nem jönne létre, bírói ítélet által határozatik meg.

A bíróságok e végre kötelesek mindenek előtt a volt jobbágyokat az 1836. évi VI. t. cz. 4-ik §-a értelmében törvényesen illető fajzasi és makkoltatási haszonvételeknek valamint az 1836. VII. t. cz. 8. §. értelmében a volt földes uraknak járó viszonyszolgáltatásoknak miségét és menyniségét kinyomozni; továbbá szakértők előleges meghallgatása után megállapítani, vajjon minden egyes telek után aránylag mennyi erdőter felel meg hold szám sze-

rint a helyi viszonyokra, különösen az erdő minőségére való tekintettel azon úrbéri fajzasi haszonvételeknek, melyeknek gyakorlatára eddig a volt úrbéresek jogosítva voltak, és a melyek ezentúl erdőtér kihatása által lesznek fedezendőek.

Nyolcz, volt úrbéri zsellér számára az erdőből egy egész telek után járó illetőség hasítandó ki.

28. §.

A telki illetmény megállapításánál azon szabály tartandó szem előtt, hogy az erdei törvényes vizonszolgáltatások beszámítása mellett az erdőből rendszerint egy egész telekre két holdnál csekélyebb, s nyolcz holdnál nagyobb tér — holdját 1200 □ öllel számítva nem szabathatik; és csak ott, hol a helyviszonyokhoz képest ezen mérték mellett az eddigi törvényes haszonvétel nem kerül ki, lehet kivételképen nagyobb területet megállapítani, de az alábbi §-ban érintettek kivételével semmi esetben sem tizenkét holdon felül, 1200 □ öllel számítva.

Az illetmény két holdnál csekélyebb mértékekre csak ott szállíthatatik le, hol a volt jobbágyok által 1848. évi január 1-ig élvezett haszonvétel oly csekély volt, hogy annak kielégítésére két holdnyi erdőter sem kívántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a volt jobbágyok számára oly minőségű erdőrészt hasítottassék ki, mely a fajzás rendes gyakorolhatására alkalmas.

Az I-ső rész 80. §-ában a maradvány földeknél érintett községekben az erdő illetmény képzeleti telkek után szabandó ki, mely képzeleti telkek alakításánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül.

29. §.

A hol a volt jobbágyok a volt földes úr erdejében úrbéri czimen a rendes fajzasi haszonvételeken fölül fa-

kereskedést, szénégetést, vagy más kivételes haszonvételeket is gyakoroltak; úrbéri eljárás útján eszközlendő becsü alapján határozandó meg azon erdőtér mennyisége, a mely jövőre az 1848. évig élvezett haszonvételeknek megfelel, mely azonban egy egész telek után 16 holdat meg nem haladhat.

Oly községekben pedig, a hol a volt földes úr semmimű más birtokkal nem birt, s erdejében a haszonvételt a volt jobbágyok kizárólagosan gyakorolták, habár a volt úrbéresek az erdő kizárólagos használatára nézve a szakadatlan gyakorlatokon kívül egyéb jogalapot nem is képesek felmutatni, az erdei illetmény a helyi körülmények tekintetbe vételével úrbéri eljárás útján bírói határozattal 22 holdig emelhető fel.

30. §.

Ha a volt úrbéresek a volt földes úrnak valamely idegen határbeli erdejében gyakorolták a fajzást, illetményük azon erdőből hasítandó ki.

31. §.

A hol az erdőilletmények kihasítása megtörténik, vallás különbség nélkül a lelkészek számára, egy egész telki, a tanítók számára pedig féltelki erdőilletmény hasítandó ki, a mennyiben vagy gyakorlatnál, vagy egyezségnél, vagy elvégre külső birtokuknak egy, s illetőleg féltelki állományt meghaladó terjedelménél fogva nagyobb illetményre nem jogosítvák.

32. §.

A volt úrbéresek számára eként kihasítandó erdőtér, mint ezeknek közös erdeje kezelendő, s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fennálló, vagy utóbb kibocsátandó

szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandók.

A lelkészek és iskolatanítók számára kihatandó erdőilletmények is, amennyiben ez iránt a volt földes úrral más egyezmény nem jött létre, mindig a községi erdővel foglalandók össze, és ezen esetben az illetménynek megfelelő famennyiséget a község tartozik kiszolgáltatni.

Jegyzet.

A kir. Curia kimondotta, hogy a volt jobbágyokat a földes úri erdőkből illető rész, nem a belső, hanem a külső birtok jutalékát képezi.

Az erdőrész a birtoknak a kiosztás idejéni tulajdonosát illeti, habár e jutalék azon adásvételi szerződésben, melylyel e tulajdonjogot megszerezte, mint adásvétel tárgya nincs is fel- emlitve. (Dr. 6.)

33. §.

Addig míg az erdei haszonvételek törvény által rendeztetnek, az eddigi törvények és szabályrendeletek, úgy az ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezekért járó viszonyszolgáltatokra nézve épségükben fennmaradnak.

Jegyzet.

Az erdei haszonvételekre vonatkozó 1832/6. VI. t. cz. 4-ik és az 1832/6. VII. t. cz. 8-ik §§-ai a következőleg szólnak.

4. §. Hol a helység határában erdővel bir az uraság, és a jobbágyoknak, úgy szinte a község szolgálainak az úrbérek, vagy következő úrbéri rendbeszedések, vagy a divatozó szokás szerint engedtetett a tüzi fajzás haszonvétele, ott azokat a tüzi fajzás továbbra is ingyen illeti; mire nézve ha ez iránt panasz támadna az uraság és jobbágyok között, a megyei közgyűlés által rendelő kiküldöttségnek — mely ez iránt tudósítását beadni köteles leszen — közbenjöttével szabad egyezés leszen kötendő, mely ha nem eszközölthetnék, a tüzi fajzás tárgya az előbocsájtottakhoz képest szokott úrbéri úton határozottassék meg; az ügynek végső elintézéseig a jobbágyok azon haszonvételekben, melylyel ekkoráig éltek, megtartatni elrendeltetvén.

Azon helyeken pedig, melyeknek határában az uraság erdejében annyi épületfa találtatik, hogy abból az erdei rend sérelme nélkül eladni lehet, s a jobbágyoknak az úrbér, vagy következő úrbéri rendbeszedések, vagy pedig a divatozó szokás szerint ingyen való épületi fajzás engedtetett — a földes úr továbbra is az eddigi gyakorlatban volt, és ennél nem nagyobb mennyiségben, jobbágytelki vagy úrbéri zsellérház s istálló fedelére (ide nem értvén azonban a zindelyt és deszkát) a szükséges fát ingyen adni köteles, egyedül a hármass törvény 1-ső része 40-ik cikkelyének rendelete esetében történő elbecsülés alkalmával szabadságában fog állani a földes úrnak az: hogy a jobbágyainak ingyen szolgáltatott épületi fák árát a becsár általános sommájából levonhassa.

Mind a két katholikus és görög nem egyesült szertartású, úgy a két vallású lelkipásztorokra és iskolamesterekre nézve egyedül azon helyekben, hol a fajzás az előtti állandó szokásnál, vagy nyilvános egyezésnél fogva eddig azokat ingyen illette, ezen szokás vagy egyezés jövődre is a maga épségében fennmarad.

A makkoltatás a jobbágyoknak az urodalmi erdőben, de csak abban, mely lakhelyük határában fekszik, 6 krral olcsóbban, mint más idegennek, azonban csupán tulajdon szükségükre és nem kereskedés végett engedtetik meg. Temes, Torontál és Krassó vármegyékben pedig a makkoltatás a jobbágyoknak ugyanazon uradalomban, melyhez tartoznak, ha szintén határ kívüli erdeiben is, (külön uraság jobbágyai, és az olyanok, kiknek határában makkos erdő vagyon, ide nem értetvén) az eddig szokásban volt bér mellett, mely egy nagyobb darabtól csak 6, a kisebbtől pedig 3 krajczárban határozottatott meg, egyedül tulajdon, nem pedig más helyről hajtott, vagy kereskedés végett vett sertéseikre nézve a szerint leszen szabad, hogy a befogadandó sertések a makk mennyiséggel legalább három hónapig beérjék, — azon esetben pedig, ha a makk az uraság által befogadott idegen sertések száma miatt három hónapoknak lefolyta előtt elfogyva, a jobbágyinak innen következő kára téríttessék meg. — Végre Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyékben a makkoltatás ekkoráig divatozott úrbéri rendelet szerint oly móddal fogja illetni a jobbágyot, szintén tulajdon szüksége, nem pedig kereskedés végett szerzett sertéseire nézve, hogy hol a makk mennyiség legalább 8 hetekre elegendő, egy nagyobb sertéstől 12, a közepszerütől pedig 9, a kisebbtől végre 6 krajczár fizetessenek bér fejébe a földes úrnak; minden alattomban behajtott darabtól ezentúl is kettős taksa fizetés állapítottván meg.

Ezeken kívül a jobbágyokat semmi egyéb kedvezés vagy haszon a határjuk körében fekvő uradalmi erdőkből nem fogja illetni, annál kevésbé követelhetnek azok valamit a határjokon kívüli erdőekben, ha csak a fajzás haszonvétele a jobbágyoknak ily határkívüli erdőekben az úrbér behozatalakor, vagy későbbi rendbeszedés, vagy eddigi gyakorlat szerint nem engedtetett; mert ez esetben a kijelölt határkívüli erdőben a jobbágyságot a tüzi fajzás, sőt ezen §. 2-ik részében foglalt rendelkezéshez képest az épületi fajzás is továbbá is fogja illetni; egyébiránt pedig a földes úr saját határbeli erdeiből sem kézi művekre, sem pálinka égetésre, vagy éppen a kereskedésre jobbágyainak fát adni nem leszen köteles; úgy a makkoltatás vagy gubacs szedés jussa is az uraságnak szabad, és szoríthatatlan rendelkezésétől fog függeni; ellenben (a gesztenyét, diót és más nemes gyümölcsöket kivéven) minden egyéb erdei vad gyümölcsöknek szedése a jobbágyoknak szabad leszen.

Ha mindazáltal az erdők valamely helyekben, szántóföld vagy rét helyett adatván, a jobbágy telki állománynak részét tennék, azokkal jövedőre a jobbágyok szintúgy, mint egyéb úrbéri javaikkal szabadon és megszorítás nélkül fognak élni, a hol pedig az állományon felül akár a községnek, akár egyes jobbágyoknak külön telke után lennének kivágva, mint az épületi, úgy a tüzi fajzás, nem különben a makkoltatás és gubacs szedése is a jobbágyokat fogja illetni (fenntartatván mindezekre nézve az uraság használata is, amennyire annak gyakorlatában lenne, úgy fenntartatván mindenkor az erdővágás módjának és rendének elhatározása iránt az uraság tehetősége és fölügyezési jussa), sőt ha az érintett erdők oly állapotban volnának, hogy megtartatván az erdei rend, a jobbágyok tüzi és épületi fajzás szükségén felül még kereskedésre is szolgálhatnának, az a jobbágyoknak megengedtetik, és e végre mindenkor az uraság rendező felügyelése alatt vágandó fák, még pedig ha az erdő összevéve az egész községet illeti, a község által meghatározandó, s ugyancsak nékie jutandó aránylagi taksa fizetés mellett, ha pedig az erdő a lakosok közt személyenkint van kiosztva, a helybeli telkes jobbágyoknak önkereskedés üzésre fizetés nélkül adattassanak ki.

8. §. Az úrbéri telkek állományába be nem foglalt erdőben fajzás használatában élő jobbágyok tartozni fognak jelesen: minden egész telkes jobbágy, s ehez aránylag a kisebb állománnyal bírók lakóhelyektől két közönséges mértföldnyi távolságnál nem mesz-

szebb, az uraság által kijelölendő erdőből egy pozsonyi mértékű ölfát, a földes úr által jószága határán belől kimutatandó, és a vágás helyétől a lerakás helyéig két közönséges mértföldnél szintén messzebb nem eshető helyre hordani, s azt a fentjegyzett mértékben összerakni. A házas zsellérek pedig fejenként fél ölfá összevágásával kötelesek; azonban nem csak Temes, Torontál és Krassó vármegyékben, hol e cím alatti úri adózás eddig sem divatozott, hanem Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyékben is, hol az a marhátlan jobbágyok által összevágott ölfá behordásának kötelessége a marhás gazdákat, de csak ezeknek lakhelyök határában fekvő erdőkre nézve illette, az e részben fennálló szokás jövődre is fenntartatik.

Hol pedig a jobbágyok úrbér nádlás használatával élnek, ott minden földdel bíró jobbágy egy egész telektől 40 kéve nád levágására, és az ölfá behordása tekintetében meghatározott távolság aránya szerinti összehordására köteles, a nádlási jótékonytágot használó zsellérek is fejenként 20 kéve nád levágásával szintén tartoznak.

III. FEJEZET.

1871. évi LIII. t. cz. a nádlási haszonvételekről.

34. §.

Ott, a hol a volt úrbéresek az 1836. VI. t. cz. 5-ik §-a értelmében nádlási haszonvételt gyakorolnak, s a haszonvétel eddig se egyezkedés, se bírói eljárás útján nem rendeztetett, annak szabályozása olyképp eszközlendő, hogy a volt földes úrral közösen használt nádastérből a volt úrbéresek számára, azok eddigi haszonvételének megfelelő rész egy egész volt úrbéri jobbágyi, vagy nyolcz volt úrbéri zsellértelek után két holdnál nem kisebb, nyolcz holdnál nem nagyobb mennyiségben kizárólagos tulajdonul hasíttassék ki, vagy pedig e helyett, a felek kölcsönös beleegyezése alapján, ugyanazon határban más egyenértékű földek adassanak.

Az illetmény kiszabásánál a volt úrbéresek által eddig teljesített vizonszolgáltatások értéke számításba veendő.

35. §.

A mely határookban pedig a nádlási haszonvétel rendezése már megtörtént, és a nádasnak egy bizonyos része a községeknek, vagy egyes volt úrbéreseknél akár illetményök fejében, akár az őket illető úrbéri földeken felül kizáró használatukra átengedett, ez teljes tulajdonukká válik, és a rajta fekvő adózások megváltandók.

36. §.

Ha nádlásnak, a melyben a volt úrbéreseknél nádlási haszonvételt gyakoroltak, kizáradása akár természeti, akár mesterséges úton, már a jelen törvény életbe lépte előtt bekövetkezett, a nádlási haszonvétel szüntéte, mint a viszonyszolgáltatások kölcsönösen elenyészetteknek tekintendők s a kizáradt nádasról mind a 34., mind pedig a 35-ik §§-ok eseteiben a volt földes úr tulajdona marad.

37. §.

A viszonyszolgáltatások megváltása a 35. §. eseteiben, az 1871. évi LIII. t. cz. 89—95. §§-aiban foglalt szabályok szerint eszközöltetik.

Jegyzet az 1871. évi LIII. t. cz. 34., 35., 36. és 37-ik §§-aihoz.

Az 1836. évi VI. t. cz. 5-ik §-a a következőket tartalmazza:

»A mely határban nádas vagyon, és hol a nádlási haszonvétel az úrbér behozatalakor, vagy későbbi rendbeszedés által, a községnek és község szolgálóinak megengedett, vagy ezek az eddigi gyakorlatnál fogva annak használatában voltak; ott azon nádlási haszonvétel az eddigi használat rendje szerint ezentúl is azokat fogja illetni; a mely helyeken pedig a nádas kizárított s annak haszonvétele elenyészett, azokban a jobbágyságok a megszünt haszonnal együtt járó 40 kéve nádi tartozás megszüntetésén felül, semmi egyéb kárpótlást az uradalmon nem követelhetnek; kivévén azon helyeket, hol a nádasnak bizonyos része, ha szintén

40 kéve nád adózás mellett is a községnek, vagy egyes jobbágyoknak külön-külön telkek után úrbéri állományokon felül s ki-rekesztő használatukra, akár az úrbér, akár az uradalom által lenne kijelölve ; mert az ily nádas kiszáritott földjeit a jobbágyoknak ezéntúli használatára kell átengedni, a jobbágyok pedig a 40 kéve nád, eddig divatban volt tartozásnak természetben, vagy ha ez iránt a kölcsönös egyezés nem eszközölhető, a törvényhatóság által a helybeli körülményekhez képest meghatározandó annyit-érőnek megadására, ezentúl is fognak köteleztetni.

III. RÉSZ.

I. FEJEZET.

A legelő felosztásról.

1. §.

A legelő felosztás alatt azon eljárást kell érteni, melynél fogva a volt telkes jobbágyokat és házas zselléreket illető, térfogat és természetbeni fekvés szerint meghatározott, a földes úrétől elkülönített, közösségben kihasított legelőföldek a volt jobbágyok között — ezeknek az illetékes bírósághoz benyújtott kérelmére, az előzetes bírói eljárás megejtése után, az esetleg megkötött bírói egyezség, vagy pedig jogerős bírói ítélet alapján, — egyénileg is felosztatik, s tényleges birtokukba adatik.

A legelő felosztásról az 1832|6. évi VI. és az 1871. évi LIII. t. cikkek vonatkozó §§-ai intézkednek, az eljárásnál tehát a most idézett törvénycikkek tartandók szem előtt.

2. §.

A volt telkes jobbágyoknak és zselléreknek közösen jutott legelő az egyesek között felosztandó, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka, a határban lévő úrbéri birtoknak legalább egynegyed részét képezi. (1871. LIII. 42. §.)

Jegyzet.

Ha az elkülönzés már végbe ment, s a volt úrbéres zsellérek s telkes jobbágyok legelő illetőségüket közösen megkapták, a volt telkes jobbágyok legelőbeli illetményüknek felosztását külön mind-

addig nem kérelmezhetik, míg az 1871. évi LIII. t. cz. 42. §-a értelmében a maguk illetményének a zsellérek illetményétől való elkülönítését úrbéri úton nem eszközölték. Ezen szabály viszont a zsellérekre is alkalmazandó.

Ha a volt telkes jobbágyok legelő illetménye a zsellérek illetményétől már elkülönítve van; azon jobbágyoknak, kik közösségben maradni nem akarnak, jogukban áll a felosztást az egészre, vagy annak egy részére is úrbéri úton követelni azon esetben, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka, a határban lévő úrbéri birtoknak legalább egy negyed részét teszi.

Indokolva van a részleges felosztás megengedhetősége különösen az által, hogy lehetnek oly községek, melyekben a közös legelőnek csak egy bizonyos része, fele, vagy egyharmada alkalmas arra, hogy egyénenkint felosztva, művelés alá vétessék; míg a másik rész egyénenkint felosztva, teljesen használhatatlanná lenne; például szikviz, zsombék, s általában csak kizárólag legeltetésre alkalmas. Azért tehát, mert a legelő egy része egyénileg felosztva használhatatlanná válnék, s mint ilyen fel nem osztható, nem lehet elzárni a felosztást kérelmező többséget attól, hogy a közlegelőnek művelésre alkalmas egyes részeit egyénenkint feloszthassa, annál is inkább, miután úgy az állami valamint a közgazdasági érdekek is a felosztás mellett harcolnak.

3. §.

A legelő felosztásból keletkező minden perek az e. f. kir. törvényszék hatásköréhez tartoznak.

4. §.

Azon kulcs, mely szerint a közösek felosztása eszközlendő, a következőkben határozatik meg.

Midőn már a közösekben évek hosszú során át egyesek által történt foglalások térfogata egyénenkint megállapított, s egyúttal meghatározott, hogy a kimutatott foglalások mily arányban s kiknek lesznek illetményeikbe beszámítandók, továbbá midőn már a felosztandó közös területek térfogata hiteles felmérés folytán kiszámítva lett,

a) első sorban az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 39. és az 1871. évi LIII. t. cz. 88. §§-ai értelmében a fennálló vagy netalán felállítandó népiskola alap javára az egésznek egy százaléka térfogatilag kiszámítandó ;

b) második sorban a két vallású lelkipásztori járandóság egy-egy egész telki, az iskolamesteré és a községi jegyzőé pedig külön-külön féltelki illetőség után kihatandó, ha csak egyik vagy másik élleme fejében nagyobb, azaz egész telket meghaladó mennyiséget nem birna, mivel ez esetben a legelőt is ehhez kell mérsékelni ;

c) harmadsorban — betudván a betudandókat, — a házas-zsellérek illetménye az 1836. VI. t. cz. 3 §-a rendelkezéséhez képest, — mely szerint minden 8 úrbéri zsellérnek egy egész telki járandóság esik — lesz kiszámítandó ;

d) mindezen illetmények és járandóságok kiszámítása és levonása után fennmaradandó terület a telkes jobbágyok részére jutand, mely azután a telkes jobbágyok között a betudandók betudása mellett úrbéri telkeik aránya szerint leszen felosztandó.

Jegyzet.

Ha a közősekből valamely terület közhasználatra fenntartatnék, ezen terület az egészből előzetesen szintén beszámítandó leszen.

5. §.

Oly községekben, hol az úrbér behozatalakor a jobbágy telkek száma meghatározva, vagy a hol az úrbér behozva vagy végrehajtva nem lett, továbbá a hol a község az úrbér helyett regulamentum instrumentummal volt ellátva, a hol az úrbéresek 1848. előtt bel- és külbirtokaikat eldarabolva szabadon adták és vették, s a hol a maradvány földekre vonatkozó úrbéri rendbeszedési kereset 1857. évi junius hó végéig meg nem indított, a felosztási kulcs képzeleti telkek után határozandó meg, s a felosztás az iskolai alap bevonása után az el nem évült

foglalások beszámítása mellett, — ezen és a fentebbi 4-ik §-ban felsorolt kulcs alapján eszközendő.

6. §.

Hogy a legelő felosztás valamely községben megengedtesék, mindenek előtt tudni kell azt, hogy meg van-e a törvény által követelt birtok többsége azoknak, kik a legelő felosztást kívánják.

E végből a legelő felosztást kívánók az illetékes törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz jogi képviselőjük által ellenjegyzett kérvényt tartoznak benyújtani, mely kérvényben előterjesztendő, hogy ők a részökre közösen jutott legelőföldeknek egyénekenkénti felosztását kívánják, s e végett az érdekelteknek megszavaztatását kérelmezik.

7. §.

A jogositottak megszavaztatása iránti kérvényhez a szavazási lajstrom csatolandó.

A szavazási lajstrom pedig a községi előljáróság által a felosztást kívánók szóbeli kérelmére hivatalból készítendő el, s a községi bíró és a jegyző által aláírva a községi pecséttel ellátandó.

Ezen szavazási lajstromba a határban lévő úrbéri birtokok és zsellértelkek összesége felveendő, és pedig a cataszteri birtok ívek alapján a képen, hogy

a) az első rovat magában foglalja az adó birtokív számát ;

b) a második rovat a birtokos vagy házas-zsellér ház számát ;

c) a harmadik rovat a birtokos vagy házas zsellér vezeték- és keresztnévét, esetleg elő- vagy melléknevét, A, B, C, sorrendben ;

d) a negyedik rovat a telkes jobbágyok urbéri birtokának térfogatát cat. holdakban és az úrbéri zsellérházakat.

e) az ötödik és hatodik rovatok üresen hagyandók, s csupán a fejezetekbe irandó be a hold □ öl;

f) a hetedik rovat, jegyzet rovat szintén üresen marad.

8. §.

Benyújtván az eként felszerelt szavazás iránti kérvény, ennek folytán a kir. törvényszék egyik bírói tagja által a nyomozást az iránt, valjon az 1871. LIII. t. cz. 42. §-a értelmében a felosztást kérők úrbéri birtoka a határban lévő úrbéri birtoknak egynegyedrészt kiteszi-e, elrendelni, s illetve ez irányban a jogosítottak megszavaztatása iránt intézkedni tartozik, egyúttal pedig az iránt is nyomban rendelkezik, hogy a beterjesztett szavazási lajstrom legalább is 15 napi határidőre — a záros határnap naptár szerint kitűzendő, — a község házánál mindenki által leendő megtekinthetés végett kitéssék.

Egyebekben pedig a legelő felosztásra vonatkozó szavazási eljárás, annak hitelesítése, a szavazatok eredményének megállapítása, a költségeknek kik által leendő viselése, a megengedhetőség iránti kereset benyújtása, a határidők elmulasztásának következményei, a fel- és alperesség, valamint a jogi képviselő kérdése körül is már a tagosítási eljárásra nézve ugyanott 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. és 18. §§-okban részletesen kifejtett irányelvek követendők úgy a kir. törvényszék, valamint a kiküldött bírósági tag részéről is, azon kivétellel mindazonáltal, hogy mint már fentebb is kimondatott, a legelő felosztás megrendelendő lesz akkor is, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka a határban lévő úrbéri birtoknak egy negyedrészt teszi.

9. §.

A megengedhetőség iránti kereset annyi példányban nyújtandó be, hogy mindegyik alperesnek egy-egy példány jusson.

10. §.

Makacssági ítéletnek a legelő felosztás iránti perekben sincs helye, és ha alperesek a tárgyalási határidőre ügyvédjök által meg nem jelennének, a törvényszék részökre újabb tárgyalási határidő kitűzése mellett ügygondnokot rendel ki.

11. §.

A megengedhetőség tárgyában benyújtott kereset az 1868. évi LIV. t. cz. 144. §. értelmében jegyzőkönyvileg tárgyalandó, mindegyik félnek csak két perbeszéd engedtetvén meg.

A jegyzőkönyvi tárgyalás 3 nap alatt befejezendő; halasztásnak az előkérdések megvitatásánál csak mind két fél közös megegyezésével s csak egyszer lehet helye.

12. §.

A bíróság a megengedhetőség kérdésében ítélettel határoz, mely ellen egész a harmadbíróshoz jogorvoslat alkalmazható.

 II. FEJEZET.

Az előmunkálatokról.

13. §.

Legelő felosztási ügyekben az adatok beszerzése körül ugyanazon irány elvek követendők, mint az már a tagosítási eljárásra nézve III-ik fejezet 23. és 24. §§-aiban kifejtetett.

14. §.

A mint a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedett, a kir. törvényszék a felmérés, becslés, osztályozás

és mindennemű segéd adatok beszerzésével, egybe-hasonlításával és hitelesítésével egyik bírói tagját bizza meg.

A kiküldött törvényszéki tag a legelő felosztási eljárásnál is legelsőbbben úrbéri bizottságot alakít, és pedig ugyanazon módozatokkal, mint az már a tagosítási eljárásnál a 24., 25., 26., 27. és 28-ik §§-aiban körülményesen leírva van.

Az úrbéri bizottság is hasonló hatáskörrel birand, mint a tagosítási eljárásnál.

15. §.

Az előmunkálatokhoz tartoznak:

- a) a felosztandó legelőföldek határainak tüzetes és pontos megállapítása, (határjárás) s az egész területnek mérnöki felvétele;
- b) a volt úrbéresek törzsbirtokainak felvétele egyénenként és a térfogatok kimutatása, úgy az urbéri zselérjogok számának megállapítása;
- c) a felosztás alá eső legelőföldek esetleges osztályozása és becslése, s ezzel egyideűleg a hasznavehetetlen területek kitüntetése;
- d) a foglalások kinyomzása, s megállapítása;
- e) az általános mérnöki munkálatok hitelesítése.

16. §.

Ha a törzsbirtokokról korábbi használható felvétel létezik, és ha azt a felek alapul elfogadják, ez esetben az egyénenkénti birtokrészletek újabb felmérése mellőzendő; a foglalások azonban ez esetben is kinyomozandók lesznek.

17. §.

Az előmunkálatok folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó eljárásnak van helye.

A megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

18. §.

Az úrbéri bizottság megalakítása s a vállalkozó mérnök felfogadása után a kiküldött törvényszéki bíró a szomszédos határok tisztába hozatala, a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos útvonalak megállapítása, s egyéb fennforgó kérdések tisztába hozatala tekintetéből határjárást rendel, s e részben minden irányban hasonlólag jár el mint az már a tagosítási eljárásnál körülírva van.

Jegyzet a 18. §.-hoz.

A vállalkozó mérnök felfogadása, a szerződés kiállítás, annak bemutatása, s a működő mérnöknek a felosztandó közösekbe való bevezetése körül hasonlóképen kell eljárni, mint az már a tagosítási eljárásnál részletesen kifejtve van.

19. §.

A határjárás megejtése után a működő mérnök az általános felmérések s térkiszámítások foganatosítására, úgy a foglalásoknak egyénekenkénti kimutatására utasítandó, melynek eszközlése után a kiküldött bíró az úrbéri bizottságnak s a jogi képviselőknek előleges meghallgatása után, hitelesítő mérnököt nevez ki, s az általános felmérési műszaki munkálatok hitelesítésére a helyszínére határidőt tűz, s a hitelesítést a tagosítási eljárásnál körülírt módon eszközli.

III. FEJEZET.

Az érdembeni egyezség.

20. §.

A működő mérnök által elkészített általános felmérési munkálatok hitelesítettén, a közösekbeli egyénekenkénti foglalások kinyomoztatván, s az egyénekenkénti foglalások beszámítandó területei megállapítottán, midőn már a községi közlekedési és országos útvonalak, valamint a marhacsapások iránya és térfogata, s a felosztandó közöseknek összes térfogata is külön-külön meghatározva s kitüntetve lett, a kiküldött bíró a működő mérnököt a felosztási tervzet elkészítésére és bemutatására végzésileg felhívja, ennek bemutatása után pedig a tervzetnek tárgyalására, s a felek közt netán fennforgó érdembeni kérdéseknek, s általában a felosztás mikéntjének s illetve a barátságos egyezség megkísérlésének eszközlésére a helyszínére határnapot tűz ki, melyhez a felosztást kérelmezők jogi képviselőit, az ügygondnokokat, az úrbéri bizottságot és a működő mérnököt megidézi.

Ez alkalommal az úrbéri bizottság, az ügygondnokok és a jogi képviselők előlegesen értesítendőek lesznek, hogy amennyiben a fennforgó kérdésekre nézve egyhangú megállapodásokra nem jutnának, e részben a vitás pontokra nézve per beszédek beadására fognak utasíttatni. (1871. LIII. 45. §.)

21. §.

A fegelő felosztás iránti egyezkedés alkalmával:

1-ső sorban az lesz eldöntendő, hogy a felosztás alá vett közösek osztályozást és becslést igényelnek-e, s ha igen, hány osztály lenne felállítandó.

2-od sorban megállapítandó, hogy a becsholdak osztály szerint hány $\square$ ölből álljanak.

3-ad sorban meghatározandó a hiteles felmérés alapján a felosztandó terület térfogata, cat. holdakban.

4-ed sorban megállapítandó, hogy a kimutatott egyéenkénti foglалások az illetők jutalékába beszámítandók lesznek-e?

5-öd sorban meghatározandó, hogy az elhelyezéseknél a volt telkes jobbágyokra kis- és nagybirtokosok szerint, továbbá a házas-zsellérekre nézve — tehát a különböző érdekcsoportok között, — mifele intézkedések tételnek.

6-od sorban megállapítandó, hogy 100 □ öl törzsbirtok után az osztályok szerint hány □ öl lesz kiadandó.

7-ed sorban meghatározandó az iskolai alap térfogata cat. holdakban, és annak fekvése.

8-ad sorban megállapítandó, hogy a község, mint politikai testület, a lelkész, a tanító és a községi jegyző illetménye hol fog kiharítottani.

9-ed sorban megállapítandó, hogy a közöseköl közhasználatra kívánnak-e valamely területet fennhagyni, ha igen, menyit, mi célra és hol?

10-ed sorban meghatározandó a düllözés iránya és hossza, továbbá a düllő utak és marhacsapások szélessége.

11-ed sorban megállapítandó, hogy amennyiben a házastársak külön vagyonnal rendelkeznek, ezeknek jutaléka együtt, egy tagban lesz-e kiharítottandó.

12-ed sorban megállapítandó, hogy esetleg a maradvány földek kit fognak illetni.

13-ad sorban megállapítandó lesz az úrbéri bizottság hatásköre.

14-ed sorban meghatározandó lesz, hogy a birtokrendezésből keletkező költségeket kik és minő arányban viselendik stb.

Egyéb tekintetekben pedig a további eljárásnál, a tagosításnál már kifejezett elvek lesznek követendők, —

megjegyeztetvén, hogy a haszonvehetetlen területek törvény szerint, minden beszámítás nélkül azok tulajdonává lesznek, kiknek jutaléka közé fognak esni.

22. §.

Ha a legelő felosztásra vonatkozó egyezség megkötöttet, azt a kiküldött bíró az eljárásáról folytatólagosan felvett jegyzőkönyv és az összes adatok kapcsában, jelentés mellett, a megbízó törvényszékhez beterjeszti.

A kir. törvényszék az egyezség felülvizsgálása, és ha egyezség nem jött volna létre a feleknek adandó utasítása tekintetéből, hasonlólag jár el, mint az a tagosításra vonatkozólag már kifejeztetett.

23. §.

Midőn ügygondnok védi az alpereseket, mind az előkérdésekben, mind pedig az érdemben hozott ítélet alpereseknek is kézbesítendő.

24. §.

A legelő felosztás iránti perben hozott ítéleteket akár a megengedhetőség kérdésére, akár az érdemre vonatkoznak, másod folyamodásilag a kir. ítélő táblához, harmadfokulag pedig a kir. Curiához lehet feljebb vinni, és pedig még akkor is, ha a kir. ítélőtábla az elsőbírótság ítéletét helybenhagyta, a semmiségi okok is a felelbbvitelben lévén előadhatók

25. §.

Az ítéletek és jóváhagyott egyezségek hivatalbóli felterjesztésének többé helye nem lévén, a felelbbviteli határidő leteltével a végrehajtás hivatalból rendelő el. (1871. LIII. 51. §.)

26. §.

Birtokrendezési perekben a végítélet ellen a felelbitelen és az 1836. évi X. t. cz. 10. §-ában érintett kiigazítási kereseten kívül egyéb perorvoslatnak (perújításnak) nincs helye.

IV. FEJEZET.

A végrehajtásról.

27. §.

A jogerejü itélet vagy egyezség végrehajtása végett a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, ki a végrehajtás minden részleteiben hivatalból és önállólag jár el, s a végrehajtás szabályszerűségéért első sorban felelős.

Egyébiránt pedig a kiküldött törvényszéki tag a kiküldő végzés és az adatok átvétele után a beclsbizottság alakítása, a beclés és osztályozás foganatosítása körül mindenekben úgy fog eljárni, miként az már a tagosításnál 50., 51. és 52-ik §§-ban körülírva van.

28. §.

Befejeztetvén a beclés és osztályozás, a beclő bizottság ebbeli eljárásáról a felvett jegyzőkönyv beterjesztése mellett a kiküldöttnek nyomban jelentést tenni tartozik.

29. §.

A kiküldött törvényszéki bíró ennek utána utasítja a működő mérnököt, hogy az egyezség értelmében az egyénekenkénti törzsbirtokokat mérje fel, a netáni foglalásokat egyénekenként mutassa ki, s az egyénekenkénti törzsbirtok könyvet készítse el oly módon, hogy a jogosítottak a kimutatásban betűsorrendben legyenek felvéve, a kimutatás egyik rovatában az egyénekenkénti foglalásokat, egy másik rovatban pedig a házzámokat tüntesse ki, az alábbi minta szerint.

BIRTOKLEJELNYEV

a Feketehegy községbeli azon törzsbirtokokról és zsellérjogokról, melyek után a közös legelő
K i o s z t a t n i f o g.

Folyó szám	Ház szám	Kültekekkel és zsellérjoggal biró nevei	Külbirtok $\frac{1}{8}$ -ad telkenként	A kataszteri felmérés szerinti térfogata a kültekeknek cat. holdakban			Hány zsellérjoggal bir?	A foglalkások térfogata	Jegyzet					
				I. osztályú hold ☐	II. osztályú hold ☐	III. osztályú hold ☐								
1	187	Ador Gábor	3	9	850	6	—	3	50	—	600			
2	91	Boros János	4	12	360	9	82	3	501	—	1004			
3	1001	Cseh Antal	—	—	—	—	—	—	—	2	—	90		
4	64	Dér Imre	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—		
5	2	Éles Károly	2	8	500	2	—	2	100	—	—	—		
6	751	Földi Márton	6	20	251	8	60	2	100	1	—	930		
1-ső lap összege				15	49	1461	25	142	10	751	4	1	1024	

Ha a törzsbirtokokról korábbi használható felvételek léteznének (például cadaszteri munkálatok) s azt a felek egyezségileg alapul elfogadták, ez esetben a törzsbirtokok újabb felmérése mellőzendő.

30. §.

A működő mérnök által elkészített egyéni törzsbirtokkönyv s a foglалásokról kimutatás bemutatván, ezekre nézve a felszólamlások tekintetéből ugyanazon eljárás követeendő, mint már a tagosítási eljárásnál kifejeztetett.

31. §.

Ha panaszos jelentkezik, a panasz az úrbéri bizottság által mint a tagosítási eljárásnál, röviden jegyzőkönyvbe vezetendő, s a felszólamlási határidő lejártával a kiküldött törvényszéki biróhoz betérjesztendő.

Jegyzet.

Az 1871. évi LIII. t. cz. 55. §-a rendelkezése folytán ez úttal már számos esetek fordulhatnak elő, hogy az úrbéri külső birtokok a belsőségektől elszakítva, elidegenítettek, minek következtében a közösek felosztásánál azon kérdés is felmerülend, hogy a legelő, nádas vagy erdő illetmény az elidegenített külső birtok, vagy pedig a belsőség tartozékaul lesz-e tekintendő, vagyis hogy a kiosztás a kül, vagy beltelek után lesz-e eszközendő.

E részben az 1871. LIII. t. cz. 56 §-a következőleg rendelkezik:

»Az úrbéri telek után járó erdő, nádas és legelő illetmények szintén különváltan elidegeníthetők, mihelyt azok a telekkönyvben külön vannak kitüntetve. Ennek megtörténteig, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyíttatnék, a belsőség tartozékaul tekintendők.

A fent hivatkozott törvénycikk rendelkezése szerint tehát mindaddig, míg a közösek telekkönyvileg is külön kitüntetve nincsenek, a felosztás alá eső erdő, nádas vagy legelő illetmények, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyíttatnék, a belsőség tartozékaul tekintendők.

Ha tehát a volt úrbéri jobbágy, a közöseknek a telekkönyvben való külön kitüntetését megelőzőleg külső birtokát a belsőségtől elszakítva, elidegenítette, a mennyiben az adásvételi jogügyletben különösen meghatározva és kifejezve nem lett, hogy a külbirtokkal a legelő illetmény is eladatott, vagy a mennyiben a külső birtok vevője azon körülményt, mikép az adásvétel alkalmával ő az úrbéri telek után járó illetményt is megvette, más módon be nem bizonyítaná, — a legelő illetmény, mint a belsőség tartozéka tekintendő, és a kiosztás is feltétlenül a belsőség után eszközlendő.

Kimondotta ezt a kir. ítélő tábla is, 1874. évi szeptember 12-én 3452. sz. a. kelt határozatával.

32. §.

A kiküldött törvényszéki tag a panaszok megvizsgálása körül hasonlólag jár el mint a tagosításnál, hozott határozatait nyomban meghirdeti, s foganatosítás végett a működő mérnököknek kiadja; az eljárása ellen netán bejelentett, vagy hozzá benyújtott észrevételeket a felvett jegyzőkönyvhöz csatolja, s befejezés után az összes munkálatok s iratok kapcsában a törvényszéknek határozathozatal végett bemutatja.

V. FEJEZET.

A sorshúzásról.

33. §.

Az érdekcsoportoknak düllönkénti lehelyezése, s az egyénekenkénti illetmények kiosztása tekintetéből eszközlendő sorshúzási eljárásnál minden tekintetben ugyanazon elvek követendők, mint a tagosításra vonatkozólag tüzetesen körülírva vagyon.

Az eljárásról a kiküldött által jegyzőkönyv lesz vezetendő,

VI. FEJEZET.

A felosztott közlegelők földkönyvének elkészítése.

34. §.

A sorshuzás eszközlése után a kiküldött törvényszéki bíró utasítani fogja a működő mérnököt, hogy az ítéletnek, vagy egyezségnek megfelelőleg az egyéenkénti törzsbirtokok hitelesített kimutatása, és a sorshuzási lajstrom alapján a felosztás új térképét s a felosztott közös legelőkről földkönyvet záros határidő alatt elkészítve terjessze be.

35. §.

A működő mérnök a vett utasítás folytán mindazok telekjegyzőkönyveinek A. és B. lapjait, kik a felosztás folytán a közökben részesülni fognak, a B. lapon kihagyván a már fent nem álló bejegyzéseket, — lemásolni, s ennek és a beszerzett adatok és felmérések alapján a kiosztási földkönyvet elkészíteni köteles.

A földkönyv pedig a következő rovatos mintából álland:

Minta a 34-ik §-hoz.

A földkönyv alakja.

Küüntetése azon úrbéri törzsbirtokoknak és zsellér jogoknak, melyek után a közös legelők kiosztattak.

A kiosztás utáni állapot.

Folyó szám	A telekkönyvi tulajdonos és tényleges birtokos neve	Ház szám	A hitellekjegyzőkönyv száma	A telekkönyvi hr. számok	Az úrbéri törzsbirtok kiterjedése cat. h.			A zsellérjog beltelek kiterjedése cat. h.			A törzsbirtok területének összesége cat. h.			A kiosztott legelő illetmény térképi hr. száma	Cataszteri hr. szám	Osztalvány szerinti minőségűre a kiosztott legelőnek			A kiosztott legelő illetmény összes területe cat. holdakban	Független leges		Jegyzet				
					h.	☐	h.	☐	h.	☐	h.	☐	h.			☐	I. osztályú 1200 öles becs. hold	II. oszt. 1800 öles becs. hold		h.	☐		hosszuság	szélesség		
1	Nagy Péter telekkönyvi tulajdonos Kis Imre tényleges birtokos	154	1210/2181	2182 3201	2	800	1	400	2	600	1549	—	—	9	449	2871 120	1	1	200	—	—	—	900	600	250	150 ☐ öf foglaltás illetményébe beutdatott.
	Törő József telekkönyvi tulajdonos	240	431	1546	—	—	—	—	—	650	—	—	—	—	2871 790	—	—	—	—	—	—	900	600	250		

36. §.

A működő mérnök a felosztandó közös legelők h. r. számainak alakításánál vagy a hitelkönyvi h. r. számokat fogja használni, mely esetben a h. r. számok megosztandók lesznek, például ha a felosztás alá vett s telekkönyvileg még közösségben lévő legelők 4561. és 6582. h. r. számokkal bírnának, ezen h. r. számok alszámokkal osztandók meg ilyen formán $\frac{4561}{1}$, $\frac{4561}{2}$, $\frac{4561}{3}$ stb. és $\frac{6582}{1}$, $\frac{6582}{2}$ és így tovább, mindaddig, míg csak az ezen h. r. számok alatti területek a kiosztás folytán ki nem merítették.

Több helyeken gyakorlatban van azon eljárás, hogy elejtetnek a régi tkvi helyrajzi számok, ez esetben a felosztandó részletek egészen új térképi h. r. számokkal látatnak el. Ez esetben czélszerű, hogy az új térképi számok a községbeli telekkönyvi h. r. számok legnagyobb száma után közvetlen következő számmal vegyék kezdetüket.

Ezen eljárás azonban helytelen, de ellenkezik az a miniszteri szabályrendelettel is.

37. §.

A birtokrészlet lajstrom, valamint a kiosztásban részesültek betűsorozatos névjegyzéke, a legelő felosztásnál is épen úgy, mint a tagosításnál elkészítendő a működő mérnök által, a tagosítási eljárásnál már körülírt indokokból.

38. §.

A mint a működő mérnök az új kiosztási földkönyvet s a tervezeti térképet beterjesztette, a kiküldött törvényszéki bírónak ezen munkálatok betekinthesése, a felszólamlási határidő kitűzése, a panaszok felvétele, megvizsgálása és elintézése körül hasonlóképpen fog eljárni, mint az már a tagosítási eljárásra nézve részletesen körülírva van.

39. §.

Megvizsgáltatván, s a hitelesítő mérnök véleménye alapján elintéztetvén a bejelentett panaszok, a kiküldött bíró a működő mérnököt a műszaki munkálatoknak újbóli kiadása mellett a kiharítás megkezdésére utasítja, mely mindaddig, valamíg az összes felosztandó területek kiosztva nincsenek, szakadatlanul felosztandók.

40. §.

A kiharítás bevégzése után az eljáró bíró a munkálatoknak végleges hitelesítésére, s a feleknek az új birtokba leendő bevezetésére a helyszinén határidőt tűz ki, s azt hirdetményileg is közzé teszi. — Az ezen alkalommal netán jelentkező panaszokat jegyzőkönyvbe vezeti, azokat megvizsgálja, s a hitelesítő mérnök által adandó vélemény alapján ezek iránt végzésileg határoz, végzését meghirdeti, s ennek nyomán a megigazítandókat megigazítja, a részletes műszaki munkálatokat a felveendő jegyzőkönyv alapján a hitelesítési záradékkal ellátja, s a feleket az új birtokba ünnepélyesen bevezeti, egyszersmind kijelenti, hogy a mennyiben a végrehajtás ellen bárkinek is kifogása lenne, a végrehajtás befejezésétől számítandó egy év alatt e részben kiigazítási kereslettel élhet.

41. §.

A kiküldött törvényszéki bíró megbízatásához képest az ítéletet vagy egyezséget végrehajtván, a hitelesített műszaki munkálatokat az eljárásáról felvett jegyzőkönyvek, s a netán benyújtott vagy bejelentett felfolyamodások kapcsában, jelentés mellett a megbízó kir. törvényszékhez beterjeszti.

A törvényszék az új kiosztási térképet és a földkönyvet az illető telekkönyvi és adószorozati hivatallal további hivatalos eljárás végett azonnal közölni köteles.

VII. FEJEZET.

A költségekről.

42. §.

A legelő felosztási költségeket a volt telkes jobbágyok és zsellérek a mindegyikőjük részére jutott terület aránya szerint viselendik.

Ha azonban a felosztás iránti kérelemnek hely nem adatnék, a meghiusult tárgyalások hivatalos költségeit a kérvényezők kötelesek viselni.

VIII. FEJEZET.

A kiigazítási keresetekről.

43. §.

A kiigazítási kereset a végrehajtás befejezésétől számítandó egy év alatt a birtokrendezés körül eljáró kir. törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz nyújtandó be.

44. §.

A kereset annyi példányban szerkesztendő s adandó be, hogy mindegyik félnek egy-egy példány jusson.

45. §.

A kiigazítási kereset a helyszinén működő és esetleg a hitelesítő mérnökök meghívása, s a vonatkozó birtokrendezési adatok kitérása mellett jegyzőkönyvileg tárgyalandók, s ítélettel döntendők el, mely ellen egész a harmad bíróságig felebbezésnek van helye.

A mennyiben a kiigazítási keresetnek hely adatnék, a bíróság az ítéletnek végrehajtásával mindig egyik bírói tagját bízza meg.

FÜGGELÉK.

A telekkönyveknek a birtok szabályozások folytán szükségessé vált átalakításáról.

A közhitel érdeke követelvén, hogy a telekkönyv a tényleges birtoklási viszonyokat mindenkor hiven tüntesse fel, és az ingatlan javak értékének meghatározhatása végett az adófőkönyvvvel is kapcsolatba hozassék; ez okból oly esetekben, midőn a telekkönyvben foglalt eddigi állapot, tagosítás, arányosítás, úrbéri rendbeszedés, legelő és erdő elkülönítés vagy bármely más birtokszabályozás folytán változást szenvedett, a telekkönyvnek megfelelő átalakítása — a törvényhozás további rendelkezéséig — a következő szabályok szerint lesz foganatosítandó; önként értetvén, hogy a mennyiben az alábbi szabályok kivételes intézkedést nem tartalmaznak, a hatályban lévő 1855. évi december 15-iki telekkönyvi rendelet általános szabályai ezen eljárásnál is megtartandók.

Igazságügyminiszteri szabályrendelet, kibocsájtott az átalakításnál követendő eljárás tárgyában, 1869. évi ápril 8-án ^{2279.}_{I M.} szám alatt.

I. Általános szabályok.

1. §.

Minden tagosítás, arányosítás, úrbér ibirtokrendezés, legelő és erdőelkülönítés, vagy oly birtokszabályozás folytán is, mely az illető határnak csak egyik részében

létesítettett, köteles a telekkönyvi hatóság a telekkönyvet hivatalból átalakítani, és a régi birtok helyébe a »birtoklapra« a kiosztott új birtokot bevezetni.

Ezen átalakításnál a telekkönyvi hatóság felelőssége alatt köteles arra ügyelni:

- a) hogy a régi birtokból semmi ki ne maradjon;
- b) hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok a telekkönyvi tulajdonos nevére vezettessék be;
- c) hogy a régi birtokra szerzett minden dologbani jog az új birtokra átvezettessék, és az átalakítás következtében csorbát ne szenvedjen.

2. §.

Hogy azonban jövendőre a régi birtok helyébe kiosztott új birtok könnyebben kitudathassék, a folyamatban lévő, vagy pedig ezentul megindítandó mindennemű birtokszabályozásnál az eljáró bizottság által a működő mérnök odautasítandó, hogy az egyéni birtok jelenlegi állapotának felmérésénél a birtokrészleteknek a telekkönyvben és telekkönyvi vázrajzokban előforduló helyrajzi számait megtartva, különösen a kihasítási tervet akképp szerkessze, hogy belőle biztosan ki lehessen tudni, mely új birtokrészletek léptek a telekjegyzőkönyvek birtok lapjain bevezetett régi birtokrészletek helyébe, és mily változások történtek a szabályozás folytán a korábbi birtokkal.

(Lásd a tagosítási eljárásra vonatkozó §§-ait.)

3. §.

Az úrbéri bíróság köteles az új birtok állapot hitelesítése után 8 nap alatt az első felvételtől szóló, és az új birtokállapotot kimutató földkönyveket és térképet az adófölkönyv átalakítása végett az illető pénzügyigazgatóságnak átküldeni.

A pénzügyigazgatóság ezen okmányok alapján az 1868. XXV. t. cz. 9., 10., 11., 12. és 13. §§-ai, és a pénzügyi szabályok I. füzetének II. fejezete szerint az új adómunkálat lehető leggyorsabb elkészítését, megvizsgálását és ennek alapján az egyéni adókivetést eszközli, ezután pedig az említett birtokrendezési okmányokat és térképeket a telekkönyvi hatósághoz visszaküldi, ez utóbbi egyszersmind arról is értesítvén, mely időben fognak az új adó munkálatok rendelkezése alá bocsájtathatni, és mely utasítás adatott e részben az illető adóhivatalnak.

Az illető adóhivatal pedig egyúttal utasítandó lesz, hogy az adómunkálatokat az egyéni adókivetés befejezése után a telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsássa.

4. §.

A telekkönyvi hatóság köteles az átalakításnál, a telekkönyvi helyszínelés alkalmával megállapított részlet-számok helyett a telekjegyzőkönyvekbe az egyes birtokrészletek megjelöléseül az adóföldkönyvben használt helyrajzi számokat átvenni, és azt még azon esetben is mindannyi birtokrészletre nézve foganatosítani, mikor a birtokszabályozás a határnak csak egyik részére terjed ki.

5. §.

A 4. §. rendelkezése alól kivételnek van helye:

a) ha az adóföldkönyv a birtokszabályozás alapján még ki nem igazított;

b) ha az adóföldkönyv annyira hiányos, hogy abban minden egyes birtokrészlet fel nem található;

c) ha az adóföldkönyv elkészülte óta eszközölt birtokeldarabolások folytán egyes helyrajzi számok már több ízben betűk, vagy törtszámok által el lettek osztva.

Az a) és b) pont alatt említett esetekben a telekkönyvi hatóság helyszínelési számok alkalmazását enged-

heti meg; minden egyes eset azonban a pénzügyigazgatóságnak és az igazságügyminiszternek bejelentendő.

A c) pont esetében pedig a telekkönyvvezető a törzshelyrajzi szám megtartása mellett, az elosztást önállóan eszközölheti.

Ha az adóföldkönyvbe bevezetett és a hitelesített kihasítási földkönyvben kimutatott térmérték közt eltérés tapasztalatik: ez a kihasítási földkönyv szerint viendő át a telekkönyvbe; az ily eltérésről azonban a pénzügyigazgatóság szintén értesítendő.

II. Az új telekkönyv tervezetének elkészítése.

6. §.

A telekkönyvi hatóság a 3. §-ban érintett iratok beérkezéssel egy telekkönyvvezetőt az új telekkönyv tervezetének elkészítésével megbíz.

E tervezetben különösen kitüntetendő, hogy mindegyik telejkönyvbe a régi birtok helyébe mily új birtok fogna bevezettetni.

A tervezetben a telekjegyzőkönyvek lapszámai megtartandók, az esetben azonban, midőn több oly birtokrészlet, mely eddig több telekjegyzőkönyvbe külön volt bevezetve, az új kiosztásnál egybe csatolatik: az egyesített új birtok a többi megszűnt telekjegyzőkönyv megemlékezésével csak a legközelebbi telekjegyzőkönyv birtoklapján veendő fel, a megszűntekben pedig kitüntetendő, hogy a bennök felvett birtok hová vezetett át.

7. §.

A 6-ik §-ban említett előleges tervezet elkészítésénél a következők szolgáljanak irányul:

a) ha valamely birtoktest, mely az eddigi telekjegyzőkönyvben csak egy h. r. számmal van megjelölve,

az adófldkönyvben akár az osztályzat, akár a művelési ág különbözősége miatt több részletre van felosztva, és így több adófldkönyvi részletszám alatt fordul elő: az átalakításkor a kérdéses birtoktest az illető telekjegyzőkönyvbe csak egy sorszám alatt vezetendő ugyan be, a sorszám mellé azonban a birtoktestre vonatkozó adófldkönyvi részlet számok zárjel alatt idézendők, — például 1-ső sorszám (304—315) szántó föld és rét; 160 hold.

b) Az új birtok rendszerint annak tulajdonául vezetendő be, kinek nevén a régi birtok állt. — Azonban, ha a tagosítás folyama alatt, vagy általában a telekkönyv átalakítása előtt valamely új birtokrészletre nézve a tulajdonos személyében időközben változás történt, az új tulajdonos neve a telekkönyv átalakításakor az átalakított telekjegyzőkönyvbe közvetlenül bevezetendő, ha az új tulajdonos az átalakítás előtt a telekkönyvi hatóságnál a változást igazoló okiratoknak és a felosztási földkönyv hiteles kivonatának felmutatása mellett szerzett jogának a tulajdon lapra leendő feljegyzését kérelmezte. — E bevezetés azonban a telekkönyvi hatóság által mindig oly záradékkal rendelendő el, hogy a végleges bejegyzés csak a telekkönyv átalakításakor fog eszközöltetni.

c) Az új birtok ugyanazon birtoktesti jegy és felírás alatt veendő fel, mely alatt a régi előfordul, így például $1\frac{1}{4}$ telek; de ha a birtok minősége megváltás folytán időközben változott, ez az átalakításkor kitüntetendő, mint például »megváltott« írtások és hasonlók.

d) Ha a maradvány írtvány, bérföldek stb. egy része váltság fejében a volt földesúrnak átengedett; ezen átengedett rész tehermentesen a volt földes úr nevére átvezetendő.

e) Ha több osztálytársak, valamely birtokot magok között felosztottak és a kihalású földkönyvben már mindegyiknek osztályrésze külön van ugyan kimutatva, de a telekkönyvben még az egész birtok az örökhatáry

nevéen áll, akkor az átalakítás alkalmával az egyes osztályrészek külön helyrajzi számok alatt ugyan, de még is az örökhatyó tulajdona gyanánt vezetendők be a régi telekkönyvi birtoklapra.

f) Ha ellenben az osztálytársak a már nevökre irt közös birtokot felosztották, és egyéneként kihasították, akkor mindegyiknek osztályrésze külön lapra jegyezhető, csakhogy a közös birtokot terhelő tartozások egyetemlegesen átvezetendők.

g) Ha a legelő, erdő vagy más fekvőségek, a volt úrbérések számára közösen és osztatlanul hasíttatnak ki: ezen ingatlanok nem a község telekjegyzökönyvébe, hanem egy külön telekjegyzökönyvbe vezetendők, melyben azon telkek, a melyeknek eme legelő, erdő stb. tartozmányait képezi, kiteendők, és egyúttal minden egyes teleknél a szabályszerű hivatkozás kitüntetendő.

h) Ha valamely közös legelő, erdő stb. a jogosultak között felosztatott volna, és ezen fekvőséget egy közös tartozás terhelné: az egyes részletek az illető tulajdonosok telekjegyzökönyvébe mindaddig be nem vezetethetnek, míg a hitelező kellőleg biztosítva nincsen.

i) Ha valamely vasút vagy csatorna részére a kisajátítás már a tagosított birtokból eszközöltetett: a tagosított birtok bevezetése és a telekkönyv átalakítása alkalmával a vállalati vonal a térképen kitüntetendő; a birtoklapon pedig a kisajátított térmérték levonásával csak a fennmaradt térfogat veendő fel; a vállalati vonalnak telekkönyvezésére nézve azonban az 1868. I. t. cz. és az ahoz kiadott utasítás szabályai irányadók.

8. §.

Az új birtok bevezetésénél mindegyik birtokrészlet mellé a hihasíttási, és az adóföldkönyvek alapján a térmérték és kiteendő.

9. §.

A telekkönyvvezető ezen telekkönyvi tervezetet a községtől bekívánt telekkönyvek másolatának birtoklapjára, ily másolat hiányában pedig az általa lemásolt telekjegyzőkönyvek birtok lapjára jegyzi be, s egyúttal a következő rovatokkal ellátott lajstromot vezet :

1. helyrajzi szám,

2. térképi szám,

3. telekjegyzőkönyvi lapszám. Ezen felül egy más jegyzéket is vezet, melyben a telekjegyzőkönyvek sorrendje szerint a felmerülő hiányokat és észrevételeket bejegyzi. Ezenkívül tartozik még a telekkönyvvezető a térképet is lemásolni, melyen a térképi számok fekete ténával, az adóföldkönyvi és telekkönyvi h. r. számok pedig vörössel kitüntetendők.

10. §.

A térkép és birtokrészlet lajstrom azon esetben is, ha a határnak csak egyes része, illetőleg egyes dűllői kerültek volna tagosítás vagy szabályozás alá, az egész határra nézve újjonnan elkészítendők, és a munkálatnál mindannyi birtokrészlet megjelölésére nézve az adóföldkönyvi számok is használandók.

Ha ellenben csak a legelő, erdő vagy egyéb közös fekvőség különíttetik el, avagy osztatik tel, akkor csak ezen felosztásról felvett térvázlat csatolandó a birtokrészlet lajstromhoz, és az eddig közös fekvőség egyes részletei alszámokkal megjelöltetnek.

11. §.

A telekkönyvvezető az általa vezetett jegyzékben egyúttal feljegyzi, hogy a telekkönyv átalakítása következtében a teherlapon miféle változások történjenek.

E tekintetben általános szabályul szolgáljon, hogy a teherlapon semmiféle változásnak helye nincs mindazon esetekben, melyekben a telekjegyzőkönyvben foglalt birtoknak megjelölése és telekkönyvi természete az átalakítás után is ugyanaz maradand, mely alatt addig is külön álló telekkönyvi testként a telekkönyv birtoklapján előfordult.

Igy például ha a jelzáloggal terhelt telekkönyvi test a helyszinelési munkálat folytán A. I. alatt volt felvéve, és az előbbi helyettesítő új birtoktest a telekjegyzőkönyvben az átalakítás után ismét A. I. alatt forduland elő, a teherlap változást nem szenved.

Ellenben szükséges a változás bejegyzése a teherlapon :

a) ha a teherlapi bevezetés nem az egész telekkönyvi testre, hanem csak bizonyos részletszámra terjed ki, mely esetben a teherlapon azon új adóföldkönyvi szám kitüntendő, mely alatt az új birtokrészlet az átalakított telekjegyzőkönyvbe bevezettetett, mi különösen a zálogjognál, haszonbérletnél és haszonélvezetnél fordulhat elő ;

b) ha oly birtok, mely a telekjegyzőkönyvben eddig egy telekkönyvi testül volt felvéve, az átalakításkor több telekkönyvi testté szétdaraboltatik ; a rajta fekvő teher minden ezen új telekkönyvi testeket tartalmazó telekjegyzőkönyvbe átvezetendő, és az egyetemlegesség is mindegyikben kitüntetendő ;

c) ha egyetemleges jelzáloggal terhelt birtoktestek egyesítettek, és annak folytán az egyetemlegesség megszűnik ;

d) ha a terhelt birtoknak egyes részlete a kihalási földkönyvben másnak nevére iratott volna, vagy ha a régi birtok helyébe kiosztott új birtok csekélyebbnek mutatkozik, és egyrésze valószínűleg másnak nevére iratott.

12. §.

A telekkönyvvezető a megelőző §§-ban érintett előmunkálatokat rendszerint a telekkönyvi irodában teljesíti; ha azonban a birtok ugyanazonossága, vagy más körülmény iránt felmerülő kétely csak a helyszínen volna elosztható, a törvényszék elnökének engedelmével és felügyelete alatt a helyszínére is kimehet.

13. §.

A telekkönyvvezető az előmunkálatokat befejezván, azokat az összes iratokkal együtt a telekkönyvi hatóság elé terjeszti, mely azt megvizsgálja, és kiigazítván, annak a helyszínen leendő hitelesítésére határnapot tűz ki.

III. A hitelesítés.

14. §.

E határnapról a volt földes urak különbség nélkül, és a községben nem lakó összes érdekeltek végzés által felzetten külön-külön, a községben lakó többi érdekeltek pedig hirdetmény úján értesítendők.

A hirdetmény a községben helyi szokás szerint közzé teendő és egyszer a hivatalos lapba igttatandó.

A hitelesítési határnap akként tűzendő ki, hogy közte és a kézbesítés vagy kihirdetés valószínű napja között 30 napi időköz essék.

Ugy a végzésben, mint a hirdetményben is az összes érdekeltek felhivandók, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat a jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

15. §.

A hitelesítés a telekkönyvi hatóságtól e célra kiküldendő bizottság által a helyszínen eszközöltetik.

E bizottság a telekkönyvi előadóból és az előmunkálatokkal megbízott telekkönyvvezetőből áll.

A hitelesítő bizottság feladatához tartozik:

a) pontosan megvizsgálni, hogy a tervezett új birtoklap helyesen vétetett-e fel, azaz, hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok helyesen vezetett-e át?

b) köteles a 9. §-ban említett jegyzékben felvett hiányokat és észrevételeket hivatalos nyomozás útján az érdekeltek s a községi előjáróság meghallgatása mellett kiigazítani;

c) köteles különösen arra ügyelni, hogy a bejegyzett telekkönyvi érdekeltek jogai megvédessenek és csorbát ne szenvedjenek, ha mindjárt ezek valamelyike meg nem jelent, vagy észrevételt nem tett volna is.

16. §.

A hitelesítő bizottság eljárása nyilvános.

A bizottság köteles a községbelieket a megjelenési határnapon a helybeli előjáróság által kidoboltatás, vagy a helyi szokás szerinti módon a megjelenésre újólág figyelmeztetni és a megjelent feleket az eljárás céljáról és következményeiről felvilágosítani.

17. §.

A hitelesítési eljárás akkép intézendő, hogy a telekjegyzőkönyvek sorrende szerint a tervezett új birtoklap mind a kihalás szerinti földkönyvvel, mind az eredeti telekjegyzőkönyvvel gondosan összegegyeztessék és a tulajdonos, valamint a többi érdekeltek előtt felolvastassák; mely alkalommal, valamint a már följegyzett, úgy a most elő-

adott észrevételek is tárgyalandók és felderítendők és a netán talált hiba, ha az összes érdekeltek beleegyeznek, azonnal kiigazítandó. Ezen tárgyalásoknál minden telekjegyzőkönyvre vonatkozólag külön jegyzőkönyv vezetendő és az érdekeltek által aláírandó.

Ha azonban valamelyik telekjegyzőkönyvre nézve megjegyzés nem tétetnék, ez csak az általános tárgyalási jegyzőkönyvben említendő meg és erről külön jegyzőkönyvet felvenni nem szükséges.

18. §.

A felmerülhető hibák kiigazítása szempontjából a 7. §-ban felsoroltakon kívül különösen a következők emelendők ki:

a) ha férj és nőnek, avagy több testvérnek külön birtokai egy tagban egyesítették, akkor ezen egyesített birtoktest a felek kívánsága szerint vagy közös tulajdonul és az egyes tulajdonosok tulajdon arányának meghatározásával ugyanazon telekjegyzőkönyvbe veendő fel; vagy pedig minden egyes tulajdonostárs része elkülönítendő, és mindegyik külön telekkönyvi testül telekkönyvezendő;

b) ha a teherlapi bejegyzés bizonyos részletre vonatkozik, akkor az újbirtok adóföldkönyvi száma kinyomozandó;

c) ha oly részletek, melyeken különböző terhek fekszenek, egy tagba egyesítettnek, és ha a tulajdonos és az érdekelt hitelezők közt a terhek sorrendjére nézve egyezés nem jön létre: akkor az egyes régi birtokrészletek helyébe lépő új birtok elkülönözendő és mindegyik külön birtokrészletként vezetendő be;

d) a hitelesítő bizottság köteles oly birtokrészletekre nézve, melyek újonnan keletkeztek és a telekkönyvben még elő nem fordulnak, a tetteges birtokosokat a hely-

szinén kinyomozni és ezek kívánságához képest ama új birtokrészleteket, vagy azon telekjegyzőkönyveket, melyekben az illető tulajdonosok más birtokai felvéve vannak, vagy más újonnan nyitandókba bevezetni, - úgyszintén

e) a közös ingatlanoknál a birtoklási arányt felvenni, s ugyanezt a közbirtokosságokban netalán létező közös korcsmákra s malmokra nézve is eszközölni, mely utóbbiakra vonatkozólag az egyes tulajdonosokra eső illetőség mindegyik közös tulajdonostársnak saját telekkönyvi lapján kitüntetendő, a közös lapon pedig csak az ezen lapokra való hivatkozás teendő ki.

19. §.

A hitelesítő bizottság köteles a bejelentett birtokváltozásokról szóló átíratási kérelmeket a jogcímrre vonatkozó iratok melléklése mellett jegyzőkönyvileg felvenni és egyuttal a birtok elnevezésére, eldarabolására s fekvésére, úgy az okiratok egyéb hiányaira vonatkozó aggályokat a felek, a községi előljárók meghallgatása mellett felderíteni, nemkülönben az érdekelt hitelezőknek netaláni nyilatkozatait bejegyezni.

20. §.

A hitelesítő bizottság mindazon esetekben, midőn valamely részlet a fentebbiek szerint eldarabolandó, a tér-vázlatot hivatalból elkészíteni köteles.

21. §.

A hitelesítő bizottság munkáját befejezván, az általános jegyzőkönyvet a községi előljároság által aláíratja és azt, valamint a felvett külön jegyzőkönyveket is a telekkönyvi hatóság elé terjeszti.

IV. Végleges bevezetés.

22. §.

A telekkönyvi hatóság ezen telekjegyzőkönyveket átnézi és a kiigazítások, valamint a birtokváltozások felett végzésileg határoz.

Ezen végzések az érdekelt feleknek kézbesítendők, kik az ellen az 1855. évi december 15-ki telekkönyvi rendelet 142—147. §§-ai szerint felfolyamodással élhetnek.

23. §.

A telekkönyvvezető az elrendelt kiigazításokat a tervezetben kitünteti, az egész munkálatot egy telekkönyvi hivatalnokkal újlag összeegyezteti, s ha hiba nem mutatkozik, erről a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz.

A telekkönyvi hatóság ennek folytán az egészet újlag átvizsgálja s ha mindent rendben talál, az átalakítási munkálatnak az eredeti telekjegyzőkönyvre leendő bevezetését elrendeli, és ez alkalommal egyúttal a teherlapon teendő változásokról is intézkedik.

24. §.

A telekkönyvvezető ennek folytán az eredeti telekjegyzőkönyvekben a birtok és esetleg a teherlapot a tervezet szerint a következő szabályok megtartásával kiigazítja:

a) a régi birtok a birtoklapon keresztvonalakkal áthúzzatik és az új birtok ugyanazon lapra bevezetetik, mely célra, ha szükséges, a birtoklaphoz új ív fűzendő;

b) ha a régi birtoknak csak néhány részleténél történt változás, akkor csak ezen részletek húzzatik keresztül és az azokat helyettesítő új részletek folyó sorszám alatt bejegyeztetnek, önként értetvén, hogy a változatlanul megmaradó birtokrészleteknél is a keresztülhúzendó

régi helyrajzi számok fölött az illető adókönyvi számok kitüntetendők;

c) ha csak a közösből kihalított részletek vezetendők be, a folyó sorszám megtartandó;

d) a teherlapon csak a 11. §. eseteiben történik bevezetés;

e) az átalakítást elrendelő végzés csak általános tárgyalási jegyzőkönyvbe íratik, az egyes telekjegyzőkönyvekben arra hivatkozni nem szükséges;

f) ha a birtokrészletek egyesítése folytán valamely birtoklap megszűnik, akkor az abban megjegyzendő és a megszűnt lap az irattárba elteendő, annak számával azonban a legközelebb nyitandó új lap jelölendő meg;

g) a tulajdonlapon csak akkor történhetik új bejegyzés, ha vagy a telekjegyzőkönyv egészen megszűnik, vagy pedig abba más telekjegyzőkönyvből jegyeztetett át valamely birtok, esetleg innen történt bejegyzés, vagy végre a 7. §. b) pontjában említett kivételes esetben;

h) a 22. §. szerint elrendelt birtokváltozások bejegyzése ez alkalommal szintén teljesítendő;

i) ha a 22. §. szerint elrendelt kiigazítás vagy birtokváltozás ellen felfolyamodás adatott be, ez a foganatosítást nem gátolja ugyan, azonban a felfolyamodás iktató száma az illető telekjegyzőkönyvben szabályszerűleg feljegyzendő.

25. §.

A telekkönyvvezető azzal kapcsolatosan elkészíti:

a) az új térképet, melyből a térképi számok már kihagyandók, és abba csak az adófldkkönyvi számok vezetendők fel a házzámokkal együtt; — továbbá

b) a birtokrészlet lajstromot; és

c) kiigazítja a névjegyzéket, mely munka befejezése és összeegyeztetése után erről a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz,

26. §.

A telekkönyvi hatóság a bevezetést megvizsgálván, azt helybenhagyja, esetleg a szükséges kiigazításokat elrendeli és egyúttal,

a) az eredeti kihasítási földkönyvet, térképet és első felvételi földkönyvet az illető úrbéri bírósághoz visszaküldi, továbbá

b) a községnek az új telekkönyv másolatát megküldi azon megjegyzéssel, hogy jövőben a telekkönyv eszerint fog vezetettetni;

c) az adóhivatalnok a 3-ik §. szerint közlött adómunkálatokat visszaküldi.

V. Az átalakítás jogi hatálya.

27. §.

A telekkönyveknek ezen szabályok szerint eszközölt átalakítása véglegesnek tekintetvén, az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bárminemű igények jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetők. Mások irányában azonban a kiigazítás a fennálló szabályok szerint bármikor is kérelmezhető.

VI. Bélyegilleték mentesség.

28. §.

E rendeletben szabályozott átalakításra vonatkozó mindennemű jegyzőkönyv, beadvány és azok mellékletei bélyeg- és illetékmentesek.

A 14. §-ban érintett hirdetmény a hivatalos lapba díjmentesen iktatandó be

VII. A költségekről.

29. §.

A kiigazításnál felmerülő, különösen pedig a helyszíneire kirendelt bizottságnak, vagy egyes telekkönyvi

tisztviselőknek kiküldetésével járó költségek a magyarországi igazságügyi alapból fedeztetnek, miért is azok a havi szükségleti kimutatásba felveendők és az e célra az igazságügyi miniszteriumtól nyerendő előlegből fedezendők.

A szabályszerint vezetendő utazási naplók az igazságügyminiszteriumhoz beküldendők, hol azok átvizsgálatni és a költségek a vizsgálat eredményéhez képest utalványoztatni fognak, — ezen utalványok alapján teljesített fizetésekről vezetendő számadások pedig kellőleg felszerelve, felülvizsgálat végett félévénként szintén az igazságügyminiszteriumhoz felterjesztendők.

J e g y z e t e k

a telekkönyveknek a birtokszabályozás folytán szükségessé vált átalakítására vonatkozó szabályrendelethez.

I.

Midőn az úrbéri bíróságnak a tagosításra, arányosításra, úrbéri birtokrendezésre, legelő és erdő elkülönítésre, vagy bármilyen birtokszabályozásra vonatkozó munkálatai (térképek és az új kihalású földkönyv) a telekkönyvi hatósághoz beérkeznek; a telekkönyvi hatóság első sorban is a földkönyvet veszi vizsgálat alá, legfőképen azon szempontból, ha vajjon abból a szabályrendelet 2-ik §-a értelmében kitudható-e, mely birtokrészletek léptek a telekkönyvek lapján bevezetett régi birtokrészletek helyébe, s mily változások történtek a szabályozás folytán a korábbi birtokkal; továbbá kitudható-e az új kiosztási földkönyvből, hogy a felosztott és kihalású legelő illetmények, mely telekkönyvi jószágtestek, mint törzsbirtokok után lettek kiosztva az illető jogosítottak részére.

A telekkönyvi hatóság továbbá felelősség terhe alatt megvizsgálja a tagosítási munkálatokat különösen azon irányban, hogy minden régi birtok helyébe az új birtok pontosan kiosztott s bejegyzetett-e, hogy a telekkönyvi helyrajzi számok a kiosztási földkönyvben a régi birtok állapotot kitüntető lapon kivétel nél-

kül mind elő fordulnak-e? hogy a tagosítás következtében egy területté egyesített több birtokrészletek — melyek esetleg több telekkönyvben is fordulnak elő, — térfogatilag megfelelnek-e az újonnan kihasított részletek térfogatának és hogy a kiosztási földkönyvben bejegyzett számok megegyeznek-e a térképen kitüntetett térképi számokkal.

Amennyiben ezen lényeges körülmények a kiosztási földkönyvben kitüntetve nem lennének, vagy a kiosztási földkönyv egyéb lényeges hiányokban szenvedne, az a telekkönyvi átalakítás alapjául nem szolgáltatván, mint ilyen az észlelt hiányok tüzetes megjelölése mellett a beérkezett többi műszaki munkálatokkal együtt további kiegészítés végett az illetékes úrbéri bírósághoz végzésileg visszateendő lesz, miután a rendezési munkálatok körül felmerült hiányok kiegészítésére csak az eljáró úrbéri bíróság lehet illetékes.

II.

Az új telekkönyvi tervezetnek elkészítésével megbízott telekkönyvvezetőnek pedig legelső teendője közé tartozand, hogy ha a telekjegyzőkönyvnek másolatai az illető községnél meg nem volnának, azokat — a fenn nem álló bejegyzések kihagyásával — az eredetiekről, az átalakításhoz rendelt díjokkal lemásoltatja, ilyen nemlétében pedig maga lemásolja s azokat az eredetiekkel pontosan összehasonlíttja; ennek utána pedig az új kihasítási térképet sajátkezűleg, lehetőleg nagyobb léptékben (scala) — hogy a szükségesnek mutakozó lejegyzések, illetőleg eldarabolások abban könnyebben eszközölhetők lehessenek, — szintén lemásolja.

A lemásolt térképen a térképi számok fekete, az adóföldkönyvi számok pedig veres tintával tüntetendők ki. (Szabr. 9. §.)

A telekkönyvvezető a tervezetet a lemásolt telekjegyzőkönyvek birtoklapjára (A lap) jegyzi be a következő folyó sorszám alatt, a sorszám mellett a birtoktestre vonatkozó adó földkönyvi részlet számok zárjel alatt idézendők, például 8 sor szám (640—645.) szántóföld a 14-ik dűllőben. (Szabr. 7. §. a) pontja.)

154. betét szám.

A)

Birtok állási lap.

Kanizsa község.

Sorszám	Helyrajzi szám	I. Drei achtel Session	Terület		Jegyzet
			hold	☐ öl	
1	133	Haus No. 121 sammt Hof u. Garten		964	
2	1897/a	Szántó föld a Nagyvölgyben	1	1250	
3	1937/a	» »	1	1250	
4	2171/a	» a Papközi	1	1250	
5	2211/a	»	1	1250	
6	3775/a	» a Zöld	1	1250	
7	3815/a	» és kaszáló a vad- zsályában	7	725	
8	1252	(640.645.) Szántó föld a 14-ik düllőben	16	1096	
9	1661	(1230) Legelő a 43. düllőben	2	656	

B)

Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	<p>Érkezett 1887. évi Ápril 24-én 15463. sz.</p> <p>A kir. törvényszéknek 1877. évi 366. szám alatt kelt átalakítást rendelő határozata alapján az 1252. 1661. h. r. számok alatti új birtokrészletek, a megszűnt régi 2—7 sor sz. alatti részletek helyébe itt bejegyeztetnek.</p>	

III.

Ezekután a tervezet elkészítésével megbízott telekkönyvvezető vagy segédtelekkönyvvezető a következő rovatokkal ellátott úgynevezett birtokrészlet lajstromot vezet. (Szabr. 9. §.)

Birtokrészlet lajstrom mintája.

Helyrajzi szám	Térképi szám	Telekjegyzőkönyvi lapszám
681		5
682		940
683/a		5
684		15

stb.

Megjegyeztetik itt, hogy a fentebbi lajstromba egyenlőre csak a telekkönyvi helyrajzi számok — és pedig a legkisebb számon kezdve, — folyó sorrendben, s ezen helyrajzi számoknak megfelelő telekjegyzőkönyvek lapszámait vezetendők be. Az új kiosztási térképi számok pedig már csak akkor lesznek bejegyzendők, midőn már minden kétséget kizárólag kinyomoztatott, hogy mely kihatási térképi számok felelnek meg a bejegyzett telekkönyvi helyrajzi számoknak.

A térkép és birtokrészlet lajstrom azon esetben is, ha a határnak csak egyes része, illetőleg egyes dűllői kerületek volna tagosítás vagy szabályozás alá, az egész határra nézve elkészítendők. (Szabr. 10. §.)

Ha ellenben csak a közös fekvőségek oszthatnak fel, akkor csak ezen felosztásról felvett térképzet csatolandó a birtokrészlet lajstromhoz, és az addig közös fekvőségek egyes helyrajzi számai alszámokkal jelöltetnek meg. (Szabr. 10. §.)

A telekkönyvvezető ezenkívül egy más jegyzéket is vezet, melyben a telekkönyvek sorrende szerint a felmerülő hiányokat és észrevételeket bejegyzi. Ezen jegyzékbe a telekkönyvvezető

feljegyzzi azt is, hogy a telekkönyv átalakítása következtében a teherlapon miféle változások történjenek. (Szab. rend. 9–11. §.)

IV.

A mennyiben a tervezet elkészítésével megbízott telekkönyvvezető olynemű akadályokba ütköznék, melyeket csak a helyszíni nyomozás által lenne képes elhárítani, a törvényszék elnökénél teendő előleges jelentést annak beleegyező nyilatkozata után a helyszínére kiutazik, a hol is a szükséges felvilágosító adatokat beszerzi, az érdekelt feleket meghívja s kihallgatja, esetleg a községi előljároság véleményét is kikéri s ezen eljárásáról minden egyes esetre vonatkozólag külön jegyzőkönyvet vesz fel, s a beszerzett adatokat az átalakítási munkálatokhoz csatolja. (Szabr. 12. §.)

V.

A hitelesítés alkalmával az átalakító bizottság elsősorban pontosan megfogja vizsgálni, hogy a tervezeti új birtoklap helyesen vétetett-e fel, azaz hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok helyesen vezetett-e át. (Szabr. 15. §.)

Ezek után a bizottság a telekkönyvvezető által készített jegyzékben felvett hiányokat, a felek által előadott észrevételeket s az ezekre vonatkozó tervezeti új birtoklapokat veszi tárgyalás és szoros vizsgálat alá; mely alkalommal minden felmerült kérdések külön jegyzőkönyvileg tárgyalandók, s az eredményhez képest a szükséges lejegyzések és szétdarabolások a tervezeti térképen is keresztül vezetendők, a vázrajzok egyidejűleg felveendőek s úgy ezek, valamint a felvett külön jegyzőkönyvek is a felek által aláírandók, s mindenkinyomozott s felderített hiányok az érdekelt felek beleegyezésével azonnal kiigazítandók, az így beszerzett adatok az után a felvett jegyzőkönyvek kapcsában az átalakítási iratokhoz csatolandók. (Szabr. 17. §.)

A bizottság másod sorban a telekjegyzőkönyvek sorrendje szerint azon tervezeti birtoklapokat veszi hitelesítés alá, melyekre vonatkozólag a tervezet elkészítésénél hiányok fel nem merültek, s melyekre észrevételek vagy ellenmondások sem tétettek. (Szabr. 17. §.)

Ezekre nézve a hitelesítési eljárás akkép eszközlendő, hogy a telekjegyzőkönyvek sorrendje szerint a tervezett új birtoklap mind a kihatási földkönyvvel, mind pedig az eredeti telekjegyzőkönyvvel gondosan összeegyeztessék, és a jelenlévő összes érdekeltel előtt felolvastassék.

Az ezen irányban felveendő általános tárgyalási jegyzőkönyvbe ezen telekjegyzőkönyvek lapszámai folyó sorrendben bejegyeztetnek azon megjegyzéssel, hogy »kifogás alá nem esett telekjegyzőkönyvek.« Egyidejűleg az általános tárgyalási jegyzőkönyvben megjegyzendő lesz az is, hogy mely telekjegyzőkönyvi tervezetre emeltettek kifogások s illetve ellentmondások.

Az általános tárgyalási jegyzőkönyv a községi előjáróság által aláírandó.

Az átalakító bizottságnak, valamint az eljáró telekkönyvi hatóságnak is különösen óvakodni kell attól, hogy az átalakítás folyamán alaptalan igény bejelentések következtében az átalakítandó telekjegyzőkönyvek tulajdoni igényekkel terheltessenek meg, miután az illetén eljárás által a telekkönyvi tulajdon szentsége, s a hitel lenne alapjában megtámadva s megingatva.

Midőn már a telekkönyvi hatóság a felülvizsgált s helybenhagyott tervezet alapján való bevezetést helybenhagyta, a bevezetést helybenhagyó végzéssel azt is elrendeli, hogy minden egyes átalakított telekjegyzőkönyv B. lapján az átalakítás megtörténte bejegyeztessék, miért is ennek fogatosításával a telekkönyvi irodát megbízza.

1886. XXX. Törvényczikk

a telekkönyvi betétek szerkesztéséről.

(Szentesítést nyert 1886. évi július hó 14-én, kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban, 1886. évi július hó 22-én.)

B e v e z e t é s.

Jelen törvénynek nem az a tárgya és rendeltetése, hogy új telekkönyvi rendtartást s hitelkönyvi rendszert állítson elő, mi a polgári törvénykönyv létrehozatala előtt czélszerűen nem is lenne eszközölhető, hanem csak az, hogy a legégetőbb hiányokat pótolja, s az eddigi nagyobb mulasztásokat helyre hozza.

És ilyen az mindenek felett, hogy jelenlegi telekkönyveinket még mindig azon ideiglenes telekjegyzőkönyvek képezik, melyek az 1855. évi tkrtás szerint, az eszközölt helyszínelési munkálatok alapján vétettek fel és a melyek a legnagyobb hiányokat, ellenmondásokat és téves adatokat foglalják magukban.

Elrendelte ugyan már az 1855. évi trendtás, hogy a hirdetményi határidő letelte után a telekjegyzőkönyvekből különös betétek készítenők, de ez nem teljesített. És daczára annak, hogy azóta már 32 év mult el; a betétek, melyeknek az állandó telekkönyveket kell képezni, máig sem lettek előállítva.

Törvényhozásunk ezen mulasztás helyrehozásának továbbra is elodázását nem engedheté meg és így a jelen törvény főczélja az lett, hogy a telekkönyvi betétek most már előállíttathassanak.

Ezzel azonban még magában véve távolról sem tétetnék elég azon jogi kívánalmaknak, melyek a birtokviszonyokban a telekkönyvekhez köttetnek; miután köztudomásu, mikép az eredeti helyszínelés alapján felvett jegyzőkönyvek a tényleges birtokállapotot legtávolabbról sem tüntetik elő hiven és valódilag.

S miután az ország legnagyobb részében ezen különös betétek szerkesztésének ideje még a messze távolban van; tekintettel arra, hogy a tagosítás, arányosítás, úrbéri rendbeszedés, legelő és erdőelkülönítés, vagy bármely más birtokszabályozás folytán változást szenvedett telekkönyvek átalakításánál már a jelen törvényczikkben kifejtett főbb elvekre is különös figyelemmel kell lenni, s ezen elvekhez legnagyobb részben alkalmazkodni is: ugyanazért az 1886. évi XXIX. t. cikknek a függelékbeni felvételét szükségesnek tartottam.

I. R é s z.

Általános határozatok.

1. §.

Az 1855. évi december 15-én és az 1870. évi febr. 5-én kelt telekkönyvi rendeletek szerint vezetett telekkönyvekből, a jelen törvény értelmében, telekkönyvi betétek szerkesztendők.

Jegyzet az 1-ső §.-hoz.

Azon egyes telekkönyvi ingatlanokra vonatkozó adatok és nyilvánkönyvi jogokat tartalmazó okiratok, melyek kiválólag a telekjegyzőkönyvek alapján fognak szerkesztetni, »betétnek« neveztetnek.

2. §.

A betétek községenként 1-től kezdve folyó számokkal jelöltetnek meg és az összes betétek a község telekkönyvét képezik.

Minden ingatlan annak a községnek telekkönyvi betéteibe veendő fel, a mely községhez az ingatlan közigazgatási beosztás szerint tartozik.

(Lásd az utasítás 2. és 3-ik §§-ait.

3. §.

Mindenik betét A. birtokállási, B. tulajdoni és C. teheralapból áll.

Az A. lap, melybe az illető telekkönyvi jószágtestnek a telekjegyzőkönyvben kitüntetett jogi természete is bejegyzendő, hat rovatból áll:

Az 1-ső rovat tartalmazza a részleteknek folyó (sor) számait 1-től kezdve;

a 2-ik a részleteknek az új földadókönyvben foglalt helyrazi számait;

a 3-ik a részleteknek a földadó kataszteri munkálatokban kitett művelési águk és helyi fekvésük szerint tüzetes megjelölését.

Ugyanazon rovatokba jegyzendők be a szőlő és maradvány, vagy írtvány váltsági, valamint az ezekhez hasonló egyéb terhek.

A 4-ik rovatba irandó a kataszteri felmérés alapján a térfogat;

az 5-ikbe a kataszteri tiszta jövedelem összege; és a 6-ikba a megjegyzések.

B. és C. lapok oly rovatokból állanak, mint a telekjegyzőkönyvi hason lapok.

(Lásd az utasítás 3. §-át).

Jegyzet a 3-ik §-hoz.

Az igazságügyminiszternek ezen §-ra vonatkozó indoklása következőleg hangzik:

»Az ingatlanok jogi természetének bejegyzését szükségesnek tartom; mert azzal oly köztörvényi jogok lehetnek összekötve, melyek a tervezett bejegyzés nélkül igen gyakran vitáskká vál-

hatnának, és így a tervezett bejegyzés által sok esetben szükségtelen perlekedéseknek vétetik eleje. A kataszteri térfogat és a tisztajövedelemnek a birtoklaponi bejegyzése, — habár e két adat tényleges szerződési kikötés nélkül az átruházási jogügyleteknél felelősséget nem vonhat maga után, az általános indokolásban foglaltakon kívül még azért is igen czélszerű, mert ezen adatoknak hiteles kimutatása a pénzintézetek részéről következetesen megkívántatván, a hitelt kereső közönség azon adatoknak eddigi fáradságos külön megszerzésétől ez által felmentetik. Ugy a külföldi mint a hazai pénzintézetek és a venni szándékozó közönség sokkal nagyobb bizalommal fognak viseltetni telekkönyveink iránt, ha a kataszternek állami érdekekből lelkiismeretesen gyűjtött ezen adatait telekkönyvi betéteinkben bejegyezve látandják, és a hitel alapja az eddiginél biztosabb lesz.

A kataszterről az 1875. VII. 1881. XL. és XLII. 1882. XXIX. 1884. XII. 1885. XXII. t. cikkek és az 1881. június 13-án 1885. július 18-án és az 1885. szept. 10-én kelt pénzügyminiszteri rendeletek szólanak.

4. §.

A betétekbe a megfelelő telekjegyzőkönyvekből csak is azok a tételek jegyeztethetnek be, a melyek a betétek szerkesztése alkalmával a telekjegyzőkönyvekben foglalt bevezetések szerint még fennállanak.

(Lásd az utasítás 4-ik §-át.)

Jegyzet a 4-ik §.-hoz.

Az eljárás folyamán a telekjegyzőkönyvek a 27., 36., 38. és 51. §§-ok rendelkezéseihez képest négyszer fognak átvizsgáltatni és a betét tervekkel összehasonlítani; de a négyszeri átvizsgálás mellett is nem egy olyan tétel jöhet az új betétbe, mely többé fenn nem áll, mert a kiküldött telekkönyvvezető, valamint a bizottság is csak a telekjegyzőkönyvekben foglalt bevezetések szerint többé fenn nem álló tételeket hagyhatja ki, az olyanokat pedig, melyek a telekjegyzőkönyvek szerint még fennállanak, habár azok megszüntéről tudomással birna is az új betétbe átvenni köteles.

A törvény azonban módot nyújtott arra, hogy mindazok, kiket érdekel, a betét tervek tartalmáról értesüljenek, egyúttal

alkalmat szolgáltat arra is, hogy a már megszünt tételek könnyen és gyorsan töröltethessenek.

De nincs kizárva az sem, hogy a telekkönyvvezető és a bíró jegyzéket készíthessenek azon tehertételekről is, melyek a telek-jegyzőkönyvek szerint még fennállanak ugyan, de tudomásuk szerint már megszűntek, s a törlés eszközölése végett a feleket a tárgyalások folyamán értesíthessék.

5. §.

Az egy személynek kizárólagos, vagy több személynek közös tulajdonát képező jószágtestek, ha ugyanazon községnek több telekjegyzőkönyveiben vannak felvéve, és az egyes jószágtestek jogi természete vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége azt nem akadályozza: a jogosultak kívánságára egy betétben, egy jószágtestté egyesítve vétetnek fel, és a vonatkozó telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett terhek is ugyanazon betét C) lapjára jegyeztetnek be.

Ha a jogi természet, vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége az egyesítést akadályozza: a jogosultak kívánságára az illető jószágtestek a szabályszerű megjelölésekkel (I. II., illetőleg †) mint különálló jószágtestek, egy betétbe vétetnek fel, és a C) lapbeli bejegyzések a terhelt egyes jószágtestek vagy részletek pontos megjelölésével jegyeztetnek be.

A betétek szerkesztésére kiküldött bizottság az ilyen kívánságot mindaddig figyelembe venni köteles, míg a helyszínen működik.

(Lásd az utasítás 5. §-át.)

6. §.

Abban a községben, a melyben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv a betétek szerkesztéséig még át nem alakítottatott (1869. évi április 8-án kelt igazságügyminiszteri rendelet) ezen munkálat a

betétek szerkesztésével együttesen teljesítendő, és az A. lapra a régi helyébe az új birtok jegyzendő be.

(Lásd az utasítás 6., 7., 66. §§-ait.)

Jegyzet a 6-ik §-hoz.

Az igazságügyminiszteri indokolás szerint »a két művelet együttes teljesítésének czélszerűsége nem csak a munka egyszerűsítése és költségkiméltése, hanem az által is igazolva van, hogy a telekjegyzőkönyveknek különállóan alakítása ezen törvénynek fogantatását hosszabb időre meggátolná.«

7. §.

Ha a telekkönyvbe külön h. r. számok alatt több részletként bejegyzett ingatlan a tagosítás következtében vagy a kataszteri munkálatban egy területté egyesítettett és az előbbi egyes részletekre vagy egy oly részletnek egyes tulajdonos társat illető jutalékára nyilvánkönyvi jog van a telekjegyzőkönyvben bejegyezve: a bejegyzésre vonatkozó iratok, továbbá a helyszínelési, a kataszteri és esetleg a tagosítási térképek, valamint a kiosztási földkönyv segedelmével és a nyilvánkönyvileg érdekelt felek meghallgatásával kipuhatólandó, hogy a nyilvánkönyvi joggal terhelt részletnek az egyesített területből minő terület felel meg, és az hol jelölendő ki.

Az elért eredményhez képest az egyesített terület a nyilvánkönyvi bejegyzésnek megfelelően részletekre osztatik fel, a felosztást magában foglaló szabályszerű térvázrajz hivatalból elkészíttetik, és az egyes részletek ezen vázrajzon a szabályszerű törtszámokkal megjelöltetvén, a telekkönyvi rendelet intézkedéseire képest vagy ugyanazon betét A. lapjára egymásutáni sorrendben, vagy egy más betét A. lapjára jegyeztetnek be, az A. lap 5-ik rovata azonban ama részleteket illetőleg egyelőre ki nem töltetik. (10. §)

Ugyan ezen eljárás követendő azon esetben is;

a) ha egy személynek több telekjegyzőkönyvben foglalt és különbözőleg terhelt ingatlanai, vagy

b) ha oly ingatlanok, a melyek a telekjegyzőkönyv szerint egy másik személy tulajdonát képezik, a tagosítás alkalmából a tényleges birtokos egyéb telekkönyvi ingatlanaival együtt egy tagban osztattak ki, vagy a kataszteri térképen egy számmal jeleltettek meg.

A b) pont esetében ezen eljárásnak csak akkor van helye, ha a tényleges birtokos a jelen törvény 15—18 §§-ai értelmében a kérdéses ingatlanokra nézve tulajdonosul be nem jegyezhető.

(Lásd az utasítás 7. §-át.)

Jegyzet a 7-ik §-hoz.

Ezen szakaszra vonatkozó miniszteri indokolás következőleg szól:

»Előre láthatólag tapasztaltatni fog a betétek szerkesztésekor oly eset, hogy a tagosítás vagy kataszteri felvétel alkalmával a telekjegyzőkönyv szerint külön h. r. számokkal jelölt több oly részlet egyesítettett egy területté, a melyek különbözőleg voltak terhelve, vagy melyeknek bizonyos hányadára az, kinek javára a tag (egyesített részlet) a tagosításkor kihalított, még telekkönyvi tulajdonjogot nem szerzett; és ilyent a betétek szerkesztésekor sem képes érvényesíteni. Kellett tehát gondoskodni oly célszerű módról, melynek alkalmazása mellett egyrészt a nyilvánkönyvi jogok megóvassanak, másrészt pedig e törvény a telekkönyvi rendtartás értelmében foganatosítható legyen.«

8. §.

Ha az a körülmény, hogy a tagosítás alkalmával egy tagban kihalított ingatlan milyen — elébb külön állott — részleteket helyettesít, a 7-ik §-ban felsorolt adatokból, vagy az érdekelteknek és bizalmi férfiaknak nyilakozataiból meg nem állapítható: a betétek szerkesztésével megbízott közegek kötelesek e célból a szakértő mérnököt, lehetőleg a tagosító mérnököt meghallgatni.

(Lásd az utasítás 8., 9., 10., 61., 81. §§-ait.)

Jegyzet a 8-ik §-hoz.

A 8-ik §-ra vonatkozó miniszteri indokolás következőleg hangzik:

»Ezen intézkedést indokolja a tagosítási munkálatoknak azon tapasztalt hiánya, hogy a régi területek telekkönyvszerűleg sem a felszámításnál meg nem jelöltetnek, sem a kiosztási földkönyvben nincs kimutatva, hogy a kiosztott új terület mely előbbi birtokrészletet helyettesít?«

9. §.

A mennyiben a vízrendészeti társulatok ártér fejlesztése a betétek szerkesztéséig már jogerejűleg és olyan módon eszközöltetett, hogy az egyes ártéri részletek biztosan kimutathatók: az e társulatok kötelékébe bevont ártér birtokok a betétekbe külön helyrajzi számok alatt veendőek fel, és ártér minőségök az A. lap rovatában kitüntetendő.

Ha a földkönyvben egy helyrajzi szám alatt felvett ingatlannak csak egy része képez ártér birtokot: e rész a betétek szerkesztése alkalmával külön helyrajzi szám alatt elkülönítve veendő fel a nélkül, hogy e végből a jelzálogos hitelezők beleegyezése és meghallgatása szükséges lenne. A szabályszerű térvázrajznak hivatalból való elkészítésére és az elkülönített részleteknek törtszámokkal való megjelölésére, úgyszintén az A. lap 5-ik rovatának egyelőre ki nem töltésére a 7-ik §. intézkedései alkalmazandók.

(Lásd az utasítás 11. §-át.)

Jegyzet a 9-ik §-hoz.

A vízszabályozási társulatokról az 1871. évi XXXIX. t. cz. ennek módosításáról és kiegészítéséről pedig az 1879. évi XXXIV. t. czikk intézkedik.

10. §.

A 7. és 9. §§-ok alapján teljesített felosztásokról a betétek szerkesztésére kirendelt bizottság külön jegyzéket

készít és azt a tervvázrajzzal együtt az illető község betéteinek elkészítése után az adókataszter nyilvántatásával megbízott pénzügyi hatóságnak megküldi.

E hatóság a kataszteri kimutatást és térképet kiigazítván és a kérdéses területből alakított részleteknek tisztajövedelmét kiszámítván, a tisztajövedelemről az illető betét A. lapja 5-ik rovatának kitöltése céljából (7., 9. §§.) a telekkönyvi hatóságot értesíti.

(Lásd az utasítás 13. §-át.)

Jegyzet a 10. §-hoz.

A 10. §. rendelkezéseit igazolja azon főczél, hogy a hitel telekkönyv és a földadó kataszter adatai összhangban legyenek.

11. §.

Ha valamely ingatlanra a telekjegyzőkönyvben telki szolgalmom van bejegyezve: az uralgó jószágtestről készített betét A. lapján közvetlenül az illető birtokrészlet után a 6-ik rovatban e körülmény a szolgálommal terhelt ingatlan tüzetes megjelölése mellett kitüntetendő.

(Lásd az utasítás 14. §-át.)

Jegyzet a 11. §-hoz.

A szolgálmi jognak az uralgó jószágtest A. birtok lapján leendő bejegyzése, nem csak a birtok értékét emelendi, de egyúttal figyelmeztetés is azokra nézve, kik az uralgó jószág tekintetében valamely jogügyletbe bocsájtkoznak.

12. §.

Azokat az ingatlanokat, a melyek a helyszínelési eljárás alkalmával felmerült mulasztás folytán, vagy azok miatt nincsenek telekkönyvvezve, mert a helyszínelési eljárás után képződtek; a betétek szerkesztésével megbízott közegek a tényleges birtokos nevére veszik fel.

(Lásd az utasítás 15., 71. §§-ait.)

13. §.

A B. lapon a mennyiben a 12—15—18. §§-ok eltérő intézkedést nem tartalmaznak, csak az jegyeztetik be tulajdonosnak, ki az illető telekjegyzőkönyv szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő.

Ha a telekkönyvi tulajdonos az eredeti felvétel (helyszinelés) óta nem változott: a tulajdonos neve alá »eredeti felvétel alapján« kitétel, ellenkező esetben pedig a tulajdon szerzésnek jogcíme (öröklés, adásvétel, ajándékozás stb.) a reá vonatkozó beadvány számának és érkezési időpontjának kitételével jegyzendő be.

Ha valamely B. lapbeli bekebelezés felfolyamodással, (folyamodással, felebbezéssel) van megtámadva; a felfolyamodás eredményétől függő telekkönyvi tételek is bejegyzendők és a még jogerőre nem emelkedett bekebelezés, a sorrendben önálló tételként veendő fel. Ugyan ily módon eszközendő a bejegyzés a tulajdonjog előjegyzése esetében is és pedig akkor is, ha az előjegyzés felfolyamodással megtámadva nincsen.

Ha az ingatlan előbb többeknek osztatlan közös tulajdonát képezte, és az egyes jutalékok zálogjogi bejegyzéssel vannak terhelve: a B. lapra mindazon bejegyzések átvezetendők, a melyek a zálogjoggal terhelt jutalékok arányát és egymáshoz való viszonyát kimutatják.

(Lásd az utasítás 16. §-át.)

14. §.

A B. lap szerkesztésénél még a következő intézkedések tartandók meg:

1) Ha a tulajdonjog a telekjegyzőkönyvi bejegyzés szerint valamely feltételhez vagy idő meghatározáshoz van kötve, vagy utóörökösödés esete forog fenn: tulajdonosul az a személy jegyzendő ugyan be, kinek tulajdon-

joga korlátozva van, de bejegyzendő a feltétel vagy időmeghatározás, illetve az utó örökös neve is.

2. A tulajdonos személyét illető egyéb törvényes korlátozások (kiskorúság, a gondnokság alatt létel, csőd stb.) szintén bejegyzendők.

3. Ha a telekkönyvben a telekkönyvi rendelet I. része szerint igény bejelentések, zálog visszaváltási vagy az ősiségi viszonyból származott egyéb jogok vagy törlési perek vannak feljegyezve: ezek a feljegyzéssel nyert rangsorozatban szintén bejegyzendők. Ha a feljegyzések a betét A. lapján bejegyzett részleteknek csak némelyikére vagy egy részletnek csak bizonyos hányadára vonatkoznak: a bejegyzés által terhelt részletnek új helyrajzi száma és esetleg az is kitüntetendő, hogy a feljegyzés a részletnek mily hányadát terheli.

(Lásd az utasítás 17. §-át.)

Jegyzet.

A fentebbi 13—14. §-ok részletes utasításokat adnak a »Tulajdon« lap szerkesztésére, melyek a jelen törvény intézkedései folytán is szükségesekké váltak. Ezekből kiemelendők a következők.

Szükségesnek találtatott annak kitüntetése: hogy a tulajdonjog eredeti felvételen, vagy oly szerzési jogcímen alapszik-e, mely későbbi bekebelezés tárgyát képezi — azon okból, mivel különösen az elbirtoklás iránt felmerülő kérdésekben, azon joghatály, mely telekkönyvi bejegyzés által nyeretik, lényegesen különbözik azon tulajdonjog bejegyzés hatályától, mely az eredeti felvételre van fektetve.

Ellenben a törvényben azon szabály felvétele mellőztetett, hogy a betétek szerkesztésével megbízott közegek kutassák s utána nézzenek, vajjon a telekkönyvi bejegyzések jogerejüvé váltak, vagy függőbe vannak-e? miután ez az okirat gyűjtemény nagyrésznél utóvizsgálását tenné szükségessé; de felesleges is miután a felfolyamodás fejezhető s nyilvántartandó, mi által a jogerejűség, vagy függőben létel kérdése tisztázható.

15. §.

A B. lap szerkesztésénél az ingatlan tényleges birtokosának tulajdonjoga jegyzendő be :

a) ha a tényleges birtokos az ingatlannak megszerzését a telekkönyvi tulajdonos által kiállított eredeti okirattal igazolja s a mennyiben ezen okirat alapján a tulajdonjog a telekkönyvi rendelet szerint be nem kebelezhető, a tényleges birtoklást helyhatósági bizonyítvánnyal vagy az eljáró bizottságnál alkalmazott bizalmi férfiaknak (40. §.) szóbeli nyilatkozatával tanusítja, vagy

b) ha írásbeli okirat hiányában a jogügylet létrejötté az átruházó telekkönyvi tulajdonosnak a bizottság előtt szóval tett beismerésével igazoltatik.

Ugyan ezen módon jegyzendő be a tényleges birtokos tulajdonjoga akkor is, ha az ingatlannak megszerzése a telekkönyvi tulajdonosnak jogerőre emelkedett bírósági átadási okirattal vagy ítélettel igazolt örököse, vagy hagyományosa által kiállított, de bekebelezésre nem alkalmas okirattal, vagy a fentebbiek szerint igazolt jogutódnak a bíróság előtt szóval tett beismerésével igazoltatik.

(Lásd az utasítás 18., 22. §§-ait.)

16. §.

A tényleges birtokos jegyzendő be akkor is: ha az ingatlannak 3 évi békés birtoklását a helyhatóság és a bizalmi férfi által igazolja, és a telekkönyvi tulajdonos a betétek szerkesztésére kirendelt bizottságnak szabályszerű idézése és felszólítása (44. §.) daczára a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyzéseinek a bejegyzés eszközléséig ellent nem mond.

A telekkönyvi tulajdonos által a bejegyzés eszközlése után, valamint a telekkönyvi tulajdonos jogutóda által

előterjesztett ellenmondás hatályáról az 53., 61., 63. és 64. §§-ok rendelkeznek.

(Lásd az utasítás 19., 22. §§-ait.

Jegyzet a 16 §-hoz.

A 16. §. azon esetről intézkedik, mikor a tényleges birtokosnak egyáltalán véve nincs okirata, melylyel tulajdonát igazolhatná, de a telekkönyvi tulajdonos még él, de nyilatkozattétel végett a bizottság előtt megjelenni nem akar.

Ekkor a tényleges birtokos, ha az ingatlanak 3 évi békés birtoklását a helyhatóságnak bizonyítványával és két bizalmi férfinak a bizottság előtt élő szóval teendő és jegyzőkönyvbe veendő (40., 42., 43. §.) nyilatkozatával igazolni tudja, arra kérheti a bizottságot, hogy a telekkönyvi tulajdonost saját kezeihez adandó végzéssel maga elé idézze azon kijelentéssel, hogy ha az idéző végzésben — telekkönyvi és helyrajzi szám, művelési ág és térfogat szerint — közelebbről meghatározott ingatlanak a végzésben megnevezett tényleges birtokos nevére való átrása ellen kifogása van: ellentmondását a bizottság előtt megjelenve, élőszóval terjessze elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által kitűzendő félévi hirdetményi határidő alatt közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz intézendő beadványba nyujtsa be. (44. §.)

17. §.

A tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be, továbbá: ha az ingatlan nyilvánkönyvön kívül több átruházásnak képezte tárgyát, és ezen átruházások mindenike szabályszerű okirattal, vagy a 15. §. értelmében teendő beismeréssel nem igazoltatik ugyan; de az, hogy a kérdéses ingatlan a telekkönyvi tulajdonos vagy igazolt örököse vagy hagyományos (15. §.) által átruházott, legalább is telekkönyvi előjegyzésre alkalmas okirattal, vagy a 15. §. értelmében az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a további átruházásról hiányzó okiratok pedig a helyhatóságnak azzal a nyilatkozatával pótoltnak, hogy az illető átruházásról tudomással bírnak, s ezen

felül a helyhatóság és a bizalmi férfiak bizonyítják, hogy az igénylő az illető ingatlanok tényleges birtokában van.

(Lásd az utasítás 20., 22. §-ait.)

Jegyzet a 17. §-hoz.

Nézetem szerint a helyhatóságnak (a községi Elöljáróságnak) nyilatkozatai, melyek a bizottság előtt tételnek, jegyzőkönyvbe foglalandók, bizonyításai pedig hivatalos alakban szabályszerűleg kiállított okiratban adandók ki.

S minthogy a bizalmi férfiaknak nyilatkozatai előszóval történnek, ezen nyilatkozatok is a bizottság által jegyzőkönyvbe vezetendők.

Az írásba leendő foglalás azon bizonyos oknál fogva szükséges, mert ezen nyilatkozatok a hiányzó — s a telekkönyvi betét szerkesztésére vonatkozó — okiratokat pótolandják.

18. §.

A tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be végre: ha a telekkönyvi tulajdonos legalább 3 év előtt elhalt, vagy holléte legalább 3 év óta nem tudatik, és a helyhatóság igazolja, hogy tudomással bir azon egy vagy több átruházásról, a melyek által a tényleges birtokos a kérdéses ingatlant megszerezte, s egyszersmind a helyhatóság és a bizalmi férfiak által az is igazoltatik, hogy a tényleges birtokos maga, vagy ő és birtok elődei legalább 10 év óta az ingatlanok békés birtokában vannak.

Ha a telekkönyvi tulajdonos holléte nem tudatik: a tényleges birtokos tulajdonjoga csak akkor jegyezhető be, ha a helyszini működés befejezéséig a telekkönyvi tulajdonos a bejegyzésnek ellent nem mond.

A telekkönyvi tulajdonos által a bejegyzés eszközlése után, valamint a telekkönyvi tulajdonos jogutóda által előterjesztett ellentmondás hatályáról az 53., 61., 63. és 64. §§-ok intézkednek.

(Lásd az utasítás 21., 22. §§-ait.)

19. §.

Tényleges birtokosnak a jelen törvény értelmében az tekintetik, a ki az ingatlant élők közötti jogügylettel vagy öröklés folytán megszerezte, és azt mint sajátját birtokában tartja, de tulajdonjoga telekkönyvileg bejegyezve nincsen.

(Lásd az utasítás 23. §-át.)

Jegyzet a 15—19. §§.-hoz.

A jelen törvény 15—19. §§-ai a legfontosabb szakaszok közé sorozandók, mert:

ezen §§-ok segélyével van célba véve azon kimagasló eszme keresztülvitele, hogy telekkönyvveink a valósággal, vagy is a tényleges birtokállapottal összhangzásba hozassanak, mi által a telekkönyvek az ingatlanoknak és az azokra vonatkozó jogoknak hű tükrét fogják előtűntetni.

20. §.

A 15—18. §§-ok eseteiben előbb a telekkönyvi tulajdonos tulajdonjogának bejegyzése vezetetik át, és azután külön tétel alatt a tényleges birtokos tulajdonjoga jegyeztetik be.

15—18. §§-ok szerint bejegyzendő tényleges birtokosnak kizárólagos, vagy több ilyen tényleges birtokosnak közös tulajdonát képező ingatlanok, ha különben az 5-ik §. feltételei fennforognak is, egy betétbe csak akkor vehetők fel, ha mindezek az ingatlanok egy telekkönyvi tulajdonosnak kizárólagos, vagy több telekkönyvi tulajdonosnak közös tulajdonául vannak a telekjegyzőkönyvbe felvéve.

(Lásd az utasítás 24. §-át.)

21. §.

A C. lapra csak a meg nem szűnt tételek és az azokra vonatkozó további bekelezések, előjegyzések és

följegyzések, és pedig első sorban a jelzálogilag átkebelezett tételek azzal az elsőbbséggel és tartalommal szó szerint jegyeztetnek be, a mint az illető telekjegyzőkönyv C/a. és C. lapjain előfordulnak.

Ha a tehertételek a telekjegyzőkönyvi bejegyzések szerint az A. lapon felsorolt jószágtesteknek csak némelyikére terjednek ki, -- ez a C. lapon a terhelt jószágtest szabatos megjelölésével kiteendő; abban az esetben pedig, ha valamely tehertétel az ingatlanok előbb valamely tulajdonostársat illetett jutalékát terheli, az eredeti kötelezettnek neve, valamint esetleg azon hányad is kiteendő, a mely a terhelt jószágtestből az eredeti kötelezettet mint tulajdonos társat a zálogjog bejegyzése idejében tulajdonjogilag illette.

(Lásd az utasítás 25., 26. §§-ait.)

22. §.

A telekjegyzőkönyvi tulajdonos, továbbá a tényleges birtokos, ha ez utóbbinak tulajdonjoga a jelen törvény alapján (15 — 18. §§.) a betét B. lapjára leendő bejegyzés céljából a betétek szerkesztésére kirendelt bizottság által igazoltnak elfogadtatott, úgy szintén az, a kinek javára valamely nyilvánkönyvi jog bejegyezve van, jogosítva vannak a telekjegyzőkönyv szerint még fennálló, de tényleg már megszűnt jogra vonatkozó bejegyzésnek törlését, a törlésre alkalmas okirat alapján vagy a jogosítottnak a bizottság előtt előszóval tett elismerése alapján az eljáró bizottság előtt kérelmezni. (Lásd az utasítás 27. §-át.)

Jegyzet a 22. §.-hoz.

A 22. §-ban igen fontos s nagy hasznú törekvés nyilvánul, midőn a még telekkönyvileg fennálló, de tényleg megszűnt terheknek, vagyis a már tényleg megszűnt jogra vonatkozó bejegyzéseknek törlését kívánja eszközölni. — Fontos ez nem csak jogilag,

a jogbiztosság érdekében, hanem nemzetgazdasáztalag is az ingatlant illető hitel emelése céljából. Az ország hitelképességének nyilvántartására; ugyan is nem lehet kedvező, hogy az állandó telekkönyvekbe, melyek az ingatlan vagyron hitelének tükréül szolgálnak, oly terhek is átvezettessenek, melyek többé nem léteznek.

Ennélfogva, hogy a törlések eszközlése minél inkább biztossíttassék, célszerűnek mutatkozott azt némi szentesítéssel is ellátni; és e célra javaslatba hozatott, hogy a C. lapra bekeblezett kamatozó követelések után a tőke kamat-adó akkor is beszedendő, ha a hitelező a követelés megszüntét később igazolná, hogy a törlés kieszközlése az adós kötelessége volt, s ő arra a törlési engedélyt azon adó kivetése előtt okiratban megkapta, s hogy e szerint a törlés az adós mulasztásából nem eszközöltethetett, a mennyiben igazolatnák, a bekövetkezett károkért az adós felelős. A törvényhozás azonban ezen javaslatot mellőzte.

II. Rész.

A z e l j á r á s.

23. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésénél az eljárás két részből áll:

- a) a tervezet elkészítéséből, és
- b) a betétek szerkesztéséből.

(Lásd az utasítás 43. §-át.)

24. §.

Az eljárás első sorban azon községekben fogantatosítandó, a melyekben az állandó kataszteri részletes felmérés az utóbbi években befejeztetett, vagy a korábbi felmérés a tényleges állapotnak megfelelőleg kiigazíttatott.

Az ily községek közül pedig azoknak adandó az elsőbbség, a melyekben a tagosítás, arányosítás, vagy úrbéri rendezés már befejeztetett, de a telekkönyv még át nem alakíttatott.

Az ugyan azon tekintet alá eső községekre nézve a sorrendet, melyben a betétek szerkesztése céljából az eljárás fogantató, az igazságügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Azokra a községekre nézve, a melyekben a kataszteri részletes felmérés még meg nem tétetett, vagy ha megtétetett is, de már elavult, és a tényleges állapotnak megfelelőleg még ki nem igazított, valamint azokra a községekre nézve is, a melyekben akkor, a mikor a betétek szerkesztendők lennének, tagosítási, arányosítási, úrbéri rendezési munkálatok, vagy az ezekre vonatkozó perek még folyamatban vannak: a betétek szerkesztése arra az időre halasztandó, midőn az említett munkálatok végleg befejezve lesznek.

A telekjegyzőkönyvek közzététele alkalmával kibocsátott egy évi hirdetményi határidő eltelte előtt a betétek szerkesztésére vonatkozó eljárás meg nem kezdhető.

25. §.

Az előző 24. §. értelmében megállapított sorrendnek megfelelően az illető pénzügyi hatóságok a földadó-kataszteri munkálatokat az állandó kataszteri felmérés alkalmával felvett térképnek egy általuk készített másodlatával együtt, az illető telekkönyvi hatóságnak megküldik.

A telekkönyvi betétek elkészítése után ez a térkép fogja a hiteles telekkönyvi térképet képezni.

26. §.

A telekkönyvi hatóság az előző §-ban érintett munkálatok vétele után a tervet elkészítése végett egy telekkönyvvezetőt vagy segédtelekkönyvvezetőt rendel ki és egyidejűleg az illető pénzügyi hatóságot egy adó-kataszteri közeg kijelölése végett megkeresi.

A 9. §. esetében a mennyiben ez az ártér birtokok kimutatása és bejegyzése végett szükségesnek mutatkozik, az illető vizrendészeti társulat egy szakközeg kirendelése végett szintén megkeresendő.

27. §.

A betét-tervek elkészítése előtt a kiküldött telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyveket gondosan átvizsgálni köteles, és ha jogerőre emelkedett elutasító végzések feljegyzéseit, vagy megszünt és hivatalból törlendő becslés és árverés feljegyzéseket talál, e feljegyzéseknek törlése végett minden ily telekjegyzőkönyvre nézve külön a telekkönyvi hatóságnak jelentést tesz.

28. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyveknek az előző szakasz értelmében való átvizsgálása alkalmával külön jegyzéket készít azokról a közadóbeli tartozásokról (államadókról, illetékekről és a közadók módjára behajtandó más tartozásokról), a melyek a községbeli ingatlanokra bekebelezve vagy előjegyezve vannak.

E kimutatásban a tulajdonos neve, az ingatlan telekjegyzőkönyvi száma, a bejegyzést rendelő végzés, a bejegyzett összeg és a mennyiben a telekjegyzőkönyvből kitűnik, a bejegyzés alapjául szolgáló hatósági kimutatás, vagy megkeresés száma is kitüntetendő.

A kiküldött e kimutatást a kir. adófelügyelőnek késedelem nélkül megküldi, és a kir. adófelügyelő e kimutatás vételétől számított 60 nap alatt a bejegyzett közadóbeli tartozások átvizsgálását eszközöltetni, s az egészben vagy részben megszünt tehertételeknek teljes vagy részletes kitörlése végett a telekkönyvi hatóságot hivatalból megkeresni köteles.

(Lásd az utasítás 45. §-át.)

29. §.

A 27. és 28. §§-ok értelmében beadandó jelentésekkel egyidejűleg a kiküldött telekkönyvvezető a tekkönyvi hatóságnak jelentést tesz azokról az ingatlanokról is, a melyek, vagy a melyeknek egy része, mint közös vagyon, több tulajdonostárs nevére határozatlan részekben van bejegyezve.

A telekkönyvi hatóság az e tárgyban minden ilyen telekjegyzőkönyvre külön beadandó jelentés folytán, az az összes érdekettek beidézése mellett, hivatalból jegyzőkönyvi tárgyalást rendel, s a tulajdonjog aránya felett a netalán szükséges bizonyítási eljárás után, ítélet által határoz.

Ha ellenkező nem bizonyíttatik; valamennyi bejegyzett tulajdonostárs hányada egyenlőnek tekintetik; kivéve, ha valamely elhalt egyénnek házastársa és leszármazói vannak határozatlan részekben közös tulajdonosokul bejegyezve; mely esetben az ingatlanak egyik fele a házastárs tulajdonának, másik fele pedig fejenkénti, illetőleg törzsönkénti egyenlő osztályrészekben a tulajdonosokul bejegyzett leszármazók tulajdonának tekintetik.

Az ítélet elleni felebbezésre nézve az 1881. LIX. t.-czikk rendelkezései alkalmazandók.

Arányosítás tárgyát képező közbirtokossági közös vagyonra, azon közös havasak és legelőkre, melyekre nézve a birtoklás használati arány szerint gyakoroltatik, továbbá a volt földesúr és a volt jobbágyok között birtokrendezés tárgyát képező közös vagyonra, valamint a birtokrendezés folytán a volt jobbágyoknak kiadott közös illetőségekre a jelen szakaszban meghatározott eljárásnak helye nincsen.

(Lásd az utasítás 46. §-át.)

30. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a betétek terveit a telekjegyzőkönyvek tartalma alapján, kiváló figyelemmel a 4. §. intézkedésére, a telekkönyvi hatóság helyiségében készíti el.

A betét tervéhez használandó lapok a 3. §-ban meghatározottaktól annyiban térnek el, hogy az A) lap hét rovatból áll, a melyek közül

az 1-ső a telekkönyvi részleteknek folyó (sor) számaikat és

a 2-ik a részleteknek a telekjegyzőkönyvi helyrajzi számaikat tartalmazza,

a 3., 4., 5., 6. és 7-ik rovatok pedig a betét A) lapjára nézve megállapított, illetve 3., 4., 5. és 6-ik rovatoknak felelnek meg.

A terv készítésekor e terv A) lapjának 3. és 6-ik rovata kitöltetlenül hagyatik.

(Lásd az utasítás 49., 50., 51. §-ait.)

31. §.

A betétek tervének elkészítése után a kiküldött telekkönyvvezető jelentésére a telekkönyvi hatóság kitűzi a határnapot, a melyen a kiküldött eljárásának folytatása véget az illető községben megjelenend.

Az erről szóló értesítésben felhívandók mindazok, a kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött előtt a kitűzött határnapon megkezdendő eljárása alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

Az értesítvény az illető község előljárásióságának oly időben küldendő meg, hogy annak vétele és a kitűzött határnap között legkevesebb 30 napi időköz legyen.

Az értesítvényt a községi előjáróság a községi képviselő testület ülésében és ezen kívül a községben szokott módon közzé teszi, és ennek megtételéről a kiküldöttnek bizonyítványt ad.

Azoknak a községi birtokosoknak, kik a községben állandó lakhelylyel nem bírnak, és ott megbízottuk nincs, de lak- vagy tartózkodási helyük ismeretes, az értesítvény a községi előjáróság által postabérmentes ajánlott levélben megküldendő. Ezen értesítés nem küldése vagy kézhez nem jutása jogi következménnyel nem bír.

A felhívás egy példánya a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztendő.

(Lásd az utasítás 55., 56. §-ait.)

Jegyzet a 30. és 31. §§-hoz.

Teljesen indokolt a 30. §. azon rendelete, hogy a kiküldött telekkönyvvezető a betétek terveit a telekkönyvi helyiségekben köteles elkészíteni; mert különben az eredeti telekjegyzőkönyveket a telekkönyvi hatóság helyiségeiből elkellenék vitetni, mi már a biztonság igényeinek sem felelne meg, de a telekkönyvi forgalmat is megakasztaná s illetve késleltetné a munkát egész ideje alatt, mit a telekkönyvek természetével, s a felek érdekeivel sem lehetne összeegyeztetni.

Helyes az is, mikép a hirdetés és közlések minden lehető módja felhasználandó arra, hogy azon nap, melyen a kiküldött telekkönyvvezető a betéti tervek elkészítése után munkája folytatására a községekben megjelenend, minél szélesebb körben tétesék közhírré. (31. §.) Ez természetesen maguknak a feleknek érdekében fekszik, szükséges lévén jogaik és igényeik biztosítása végett, hogy ott megjelenjenek.

32. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a községben a pénzügyi hatóság által kirendelt kataszteri közeg, s esetleg a vízrendezési társulat által kirendelt szakközeg közreműködésével, a betéti tervek, a helyszínelési térkép, az

adókataszteri munkálatok és térkép egybevetése, valamint a szükséghez képest helyszíni szemle mellett és esetleg a 7., 8. és 9. §§-ok szerinti eljárás után, mindenek előtt a tervezet A) lapjain 3. és 6-ik rovatokat tölti ki.

Ha a 7. és 9. §§-okban meghatározott eljárás szüksége merül fel: a kiküldött telekkönyvvezető, a kataszteri közegnek és szükség esetében a vízrendezési társulat szakközegének esetleges segédkezése mellett, egyszersmind a szükséges vázrajzokat is elkészíti.

(Lásd az utasítás 57., 61. §-ait.)

33. §.

A kiküldött telekkönyvvezető az előtte megjelent felek által a telekkönyvi állapot megváltoztatása céljából felmutatott okiratok közül azokat, a melyek telekkönyvi bejegyzésre alkalmasaknak mutatkoznak, lehetőleg egy a fél által benyújtandó egyszerű másolattal együtt átveszi, és a bekeblezés keresztülvitele céljából kérvényt pótló jegyzőkönyveket vesz fel, melyeket az illető felekkel aláírat, s a kiküldő telekkönyvi hatósághoz az okiratokkal együtt késedelem nélkül beterjeszt. Az átvett okiratokról a kiküldött a feleknek térítvényt adni köteles.

A telekkönyvi hatóság a jegyzőkönyveket, a telekkönyvi rendelet értelmében soron kívül intézi el.

(Lásd az utasítás 69. §-át.)

34. §.

A kiküldött telekkönyvvezető, ha a kataszteri adatokból, vagy egyébként azt tapasztalja, hogy a betéti tervekben, illetve a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzésektől a tényleges állapot eltér: ha az érdekelt felek az eltérés telekkönyvi foganatosítása céljából előtte meg sem jelennek, nyomozás útján lehetőleg minden adatot összegyűjt a végből, hogy a betétek szerkesztésére kiren-

delt bizottság által az érdekelt felek beleegyezésével, illetve a jelen törvény intézkedései szerint, a tényleges állapot telekkönyvileg keresztülvihető legyen.

E végből a kiküldött az érdekelt feleket is szükség esetén meghallgathatja, és azokat a szükséges adatok megszerzésére, s annak idejében a szerkesztő bizottságnál felmutatásra felszólíthatja,

(Lásd az utasítás 70. §-át.)

Jegyzet a 34. §-hoz.

A miniszteri indokolás szerint, hogy a bírósági kiküldött a betét szerkesztésében szükséges adatokat összegyűjthesse, a felek által felmutatott okiratokat át kell vizsgálnia, mert csak azok alapján teheti meg a tényleges állapotra vonatkozó jegyzeteit.

Az okiratok közül, tehát azokat, melyeket a bekeblezésre alkalmasnak tart, fáradság nélkül kiválaszthatja.

A kérvényt pótló jegyzőkönyv felvétele külön időt és munkát igényel ugyan, de e munka szaporulat által ismét a betét szerkesztésére kirendelt bizottság munkája fog kevesbedni, és okvetlenül előny, ha a betét a telekjegyzőkönyvi tételek alapján készíthető, a mi a javaslat által legalább részben elérhető.

A bírósági kiküldöttnek a nyomozás tételre utasítását, és annak a rendszerintnél nagyobb hatáskörrel felruházását a kitűzött cél követeli.

35. §.

A kiküldött telekkönyvvezető eljárása közben jegyzőkönyvet csak a 33. §. esetében vesz fel, egyébként pedig a betéti terveken — illetve a telekjegyzőkönyvekben foglaltaktól eltérő tényleges állapotra és a 11. §-ban érintett esetre nézve szerzett adatait az illető betét tervezetének megfelelő lapjaira írja rá, és körülményes leírással sorolja fel mindazon okiratokat, a melyek a felek által előtte felmutattatnak, valamint megemlíti a felek által tett azon nyilatkozatokat, a melyek a 15—18. §§-okban meghatározott eljárás alapját képezhetik.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos elhalálozott — vagy ha valamely elárvereztetett ingatlanra a vevőnek tulajdonjoga be nem kebleztetett, — a kiküldött telekkönyvvezető a betéti tervekre tett feljegyzéseken kívül külön-külön jegyzéket készített, melyekbe folyó szám rendben beírja az illető telekjegyzőkönyv és esetleg a részlet helyrajzi számait, és ezen felül az első esetben az örökhagyó nevét és elhalálozási idejét, továbbá a vélelmezett örökösök neveit és esetleg azt a hatóságot, a mely előtt az örökösödési ügy folyamatban van; a második esetben pedig a telekkönyvi tulajdonos nevét, továbbá azt a hatóságot, a mely az árverést elrendelte, valamint az árverés napját és az árverési vevő nevét. Ha megtudható az az ok, a mely a vevő tulajdonjogának bekeblezését akadályozza: a jegyzékben ez az ok is kitüntetendő.

(Lásd az utasítás 69., 72. §-ait.)

36. §.

A helyszínén teljesítendő eljárás befejeztével a kiküldött telekkönyvvezető a telekkönyvi hatóságnál a betétek terveit a telekjegyzőkönyvekkel újra összehasonlítja és a mennyiben valamely telekjegyzőkönyv A és B lapjain időközben oly bejegyzések tétettek, a melyek a 4. §. szerint újabb betéti tervek készítését teszik szükségessé, e felirattal a helyszínén teljesített eljárás után felvett terv új betéti terveket készített, és azokat az illető első tervekhez csatolja.

Ha a B. lapon időközben tett bejegyzések ily intézkedést nem igényelnének, akkor azok az első betéti terv B. lapjára csak folytatólag jegyzendők be.

Igy folytatólag jegyzendők be az első terv C. lapjára a telekjegyzőkönyv C. lapjára időközben bejegyzett tehertételek is. Ha pedig az első terv C. lapján bejegyzett tételek időközben jogerejüleg megszűntek volna, ez a

körülmény a vonatkozó beadvány érkezési idejének és számának kitételével a terv C. lapján az illető tétel mellett a »jegyzet« rovatba irandó.

Az elkészített terveket a telekkönyvi kiküldött jelentés mellett a telekkönyvi hatósághoz terjeszti be,

(Lásd az utasítás 73., 74. §§-ait)

Jegyzet a 35. és 36-ik §§-hoz.

A kiküldött telekkönyvvezető működése a községekben, melyet a fentebbi §§-ok szabályoznak, nagy fontossággal bír, mert attól lényegesen függ az, hogy oly betétek, tehát állandó telekkönyvek alkottathassanak, melyek a valóságnak, a birtoklási tényleges állapotnak megfeleljenek. — Azért szükséges, hogy a kiküldöttek nagy gondnal és pontossággal összeszerezzék mindazon adatokat, melyek annak kiderítésére s kimutatására szolgálhatnak.

Szükséges tehát, miszerint a felek által felmutatott okiratokat alaposan átvizsgálják, hogy azokból a tényleges állapotot kiismerjék, és arról jegyzeteket tehessenek, s végül hogy azok közül a bekeblezésre alkalmasakat kiválaszszák.

Szükséges volt, hogy a kiküldött nagyobb mérvű nyomozási hatáskörrel ruháztassék fel, főképp azon esetekben, midőn tudomás nyeretik arról, hogy a telekkönyvi állapot eltér a ténylegestől; miért is a dolog tisztázására a feleket beidézheti, azokat kihallgatja, és ha meg nem jelennek, más úton szerez felvilágosító adatokat.

A nyomozásnak a 35. §. 2-ik pontja értelmében különösen az örökösödési és árverési változásokra kell kiterjedni, mert ezek főbb forrásai a telekkönyvi új alakulásoknak, s ezek folytán jönnek elő a legtöbb eltérések a tényleges állapottól.

A munka egyszerűsítése s főleg a gyorsaság tekintetéből a kiküldött végzésbeli elintézéseket ne tegyen, s jegyzőkönyvi tárgyalásokat ne tartson, miután ezek jogorvoslatok használatára vezethetnének.

37. §.

A telekkönyvi hatóság :

a) a 35. §. szerint készített kétrendű jegyzék alapján az eljáró hatóságokat az illető ingatlanok telekkönyvi

átíratását gátló ügyeknek soronkívüli elintézése végett megkeresi; ha pedig olyan ügy annál a bíróságnál volna folyamatban, melyhez a telekkönyvi hatóság tartozik: ugyan ezen célból a bíróság főnökének tesz jelentést; és

b) a betétek szerkesztésére bizottságot küld ki, mely áll egy bíróból és egy telekkönyvvezetőből. E bizottságba ha akadály nem forog fenn, az a telekkönyvvezető (segédtelekkönyvvezető) küldendő ki, ki a betét terveket készítette.

(Lásd az utasítás 75. §-át.)

Jegyzet a 37-ik §-hoz.

Miniszteri indokolás szerint a munka tetemesen megkönnyítetik, ha a betétek szerkesztésével megbízandó bíróhoz a tervezetet készített hivatalnok osztatik be; mert ez már a tervezeti eljárás alatt oly tájékozást nyert, melynél fogva a szükséges felvilágosítást azonnal megadhatja.

38. §.

A bizottság a betétek terveit a telekkönyvi hatóság helyiségében a telekjegyzőkönyvekkel összehasonlítja, az észlelt hiányokat kiigazítja, és a mennyiben időközben tett bejegyzések folytán szükségessé válnék, az illető betétekhez újabb betéti terveket készít, az illető C. lapokat pedig kiegészíti.

(Lásd az utasítás 76. §-át.)

39. §.

Az előző §-ban meghatározott teendők végeztével a bizottság az illető községben tartandó tárgyalásra határidőt tűz és erről hirdetményt bocsájt ki.

A hirdetményben felszólítandók:

1. azok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárás bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratot át nem adták, a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését a kitűzött határidőig vagy a

telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközölni, — vagy az átírásra a jelen törvény 15—18. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényüket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassenak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa ; mert ellen esetben jogait ez úton nem érvényesíthetik és a bélyeg- s illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek ; és

2. azok a jelzálogi hitelezők, vagy azok, a kiknek javára egyéb nyilvankönyvi jogok bejegyezve vannak, de a bejegyzett követelések vagy egyéb nyilvankönyvi jogok már megszűntek, úgy szinte az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítása végett a szerkesztő bizottság előtt jelenjenek meg ; mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és abban a vidéki lapban, a melyet az illető bíróság hirdetményeinek közzétételére használ, háromszor közzéteendő, továbbá az illető község előljárási eljárásának megküldendő, mely a hirdetmény közzétételére és azok értesítésére nézve, a kik a községben állandó lakhelylyel nem birnak és ott megbizottjuk nincs, de lak- vagy tartózkodási helyük ismeretes, a 31. §-ban meghatározott eljárást követi.

Ugyan az a hirdetmény a telekkönyvi hatóságnak, továbbá annak a kir. járásbírósnak hirdetményi tábláján, melynek területén az illető község fekszik, valamint az illető község házánál kifüggesztendő.

A határidő és a hirdetménynek a hivatalos közlönyben lett első beigtatása között legkevesebb 30 napi időköz legyen.

(Lásd az utasítás 77., 78. §§-ait.)

40. §.

A bizottság eljárása nyilvános.

A községi előjáróság a bizottság mellé bizalmi férfikként a szükséghez mért számban minden tekintetben kifogástalan és jó vagyoni viszonyok között élő községi lakosokat jelöl ki, a kik közül legalább ketten a bizottság minden hivatalos intézkedésével jelen lenni és azt eljárásánál felvilágosítással vagy egyébként támogatni, azonossági kérdésekben pedig nyilatkozni tartozik.

A bizottság csak is két bizalmi tag együttes jelenlétében működhetik.

(Lásd az utasítás 79. §-át.)

Jegyzet a 40. §-hoz.

A bizalmi férfiak a községben lakó tisztességes s a helyi viszonyokat s a községbeli lakosokat teljesen ismerő egyénekből neveztesse ki. Ezen bizalmi tagok feladata leendő a szükséges felvilágosításokat szolgáltatni, a jelentkezők személy azonosságát és esetleg a tényleges birtoklást, valamint annak jogcímét is bizonyítani; azért mindazon esetekben, midőn a törvény értelmében jegyzőkönyv veendő fel, azt a bizalmi tagok is aláírni kötelesek.

41. §.

A bizottság a községben, szükség esetén a helyszínen az azonosságról, illetve arról szerez meggyőződést: vajjon az ingatlanok az új helyrajzi számokkal helyesen jelöltettek-e meg a betéti tervekben.

E czélból tekintettel a 7-ik §-ban felsorolt adatokra, szükség esetében a 8. §-nak, ártérbirtokra nézve pedig a 9-ik §-nak alkalmazása mellett jár el, és az észrevett hiányokat a tervezeti íveken kiigazítván, azokat aláírja; a helyeseknek talált tervezeti íveket pedig »kifogástalan« megjelöléssel és hasonlókép aláírásával látja el.

(Lásd az utasítás 80., 81. §§-ait.)

42. §.

A 15—18. §§-ok alapján tulajdonjogi igényt támasztóknak, valamint a 22. §. alapján tényleg már megszűnt telekkönyvi jogok törlését szorgalmazóknak kérelmeiről, illetve nyilatkozatairól, továbbá az ellenmondásokról a bizottság külön jegyzőkönyvet vesz fel.

Az ilyen jegyzőkönyvi kérelem, illetve nyilatkozat érvényére szükséges, hogy a kérelmező, illetőleg nyilatkozó vagy ellenmondó személy azonossága két bizalmi férfitől, vagy a községi előjáróság által ismert két azonossági tanú által bizonyíttassék, és a jegyzőkönyv az érdekelt felek aláírásával, vagy ha írni nem tudnak, vagy nem képesek, kézjeggyével elláttassék s a jegyzőkönyv a bizottság mindkét tagjának aláírásával megerősíttessék. Ezen felül a jegyzőkönyv a bizalmi férfiaknak s a netán alkalmazott azonossági tanúknak névaláírásával, illetőleg kézjeggyével is ellátandó. Az írni nem tudóknak vagy nem képeseknek neveit a telekkönyvvezető írja alá.

(Lásd az utasítás 82., 83., 84., 85. §§-ait.)

Jegyzet a 42. §-hoz.

A bejegyzéseket szorgalmazó felek kérelmeiről a jegyzőkönyvek felvétele a felek előnyére és a kitűzött cél biztosabb elérése szempontjából kívánatos.

Igaz, hogy ez a bizottság eljárását tetemesen lassítani fogja; minthogy azonban az esetben, ha a tényleges állapotnak kesztülvitele a jelen törvényben nyújtott könnyebbség mellett is teljesen a felekre bizatnék, a cél vagy éppen nem, vagy csak hosszabb idő múlva lenne elérhető, (miniszteri indokolás.)

43. §.

Az a fél, a ki a 15. §. alapján kéri tulajdonjoga bejegyzését, köteles a vonatkozó szerzési okiratot eredetben és lehetőleg egy a bizottság által láttamozandó

másolatban, valamint az annak pótlására netalán szükséges helyhatósági bizonyítványt is eredetben a bizottságnak átadni. A tényleges birtoklásnak a bizalmi férfiak által való bizonyítása, valamint írásbeli szerződés hiányában az átruházó telekkönyvi tulajdonos beismerése jegyzőkönyvbe veendő, az átadott okiratok pedig a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

Ha a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése a telekkönyvi tulajdonos örökösei vagy hagyományosai által kiállított okirat alapján, vagy ugyanazok beismerésén kéretik: az öröklési vagy hagyományos minőséget igazoló átadási okiratok vagy ítéletek szintén bemutatandók, azoknak jogerőre emelkedése szabályszerűen bizonyítandó és ezek az okiratok is a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

Ugyan ezek a szabályok megfelelően alkalmazandók a 17. §. eseteiben is.

(Lásd az utasítás 86. §-át.)

44. §.

A 16. §. esetében a tényleges birtokos által előterjesztendő és jegyzőkönyvbe veendő kérelem folytán, és a három évi békés birtoklásnak az eredetben becsatolandó helyhatósági bizonylattal, valamint két bizalmi férfiúnak a jegyzőkönyvbe iktatandó nyilatkozatával való szabályszerű igazolása után, a telekkönyvi tulajdonos a bizottság elé saját kezeihez kézbesítendő végzés által azzal idéztetik meg, hogy ha a végzésben megjelölendő ingatlanoknak a végzésben megnevezendő tényleges birtokos nevére való átírása ellen kifogása van: ellenmondását a bizottság előtt megjelenve, előszóval terjeszse elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által kitűzendő felévi hirdetményi határidő alatt közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz intézendő beadványban nyújtsa be.

E végzés kézbesítését a bíróságok székhelyén a tényleges birtokos költségére a bírósági végrehajtók, más helyeken a községi vagy körjegyző és egy előjárásági tag együttesen teljesítik, és a vétbizonylatok a saját kézhez való kézbesítésen felül annak az egyénnek, a kinek a végzés kézbesített, a telekkönyvi tulajdonossal való azonossága is tanúsítandó; mi végből, ha a végzés megkeresés útján eszközöltetik, a megkeresésben az idézendő egyén lakása, állása és foglalkozása tüzetesen megjelölendő.

A végzésnek kézbesítéséről szóló vétbizonyítvány, ha a kézbesítés helyben eszközöltetett, a jegyzőkönyvhöz csatoltatik; a kézbesítés végett megkeresett hatóság pedig a vétbizonyítványt közvetlenül a telekkönyvi hatóságnak küldi meg.

Az írásbeli ellenmondást tartalmazó beadvány az ellenmondó által sajátkezüleg aláírandó, illetve két tanú alkalmazása mellett, a kiknek egyike az ellenmondó nevét írja alá, kézjeggyével ellátandó. A szóval előterjesztett ellenmondás jegyzőkönyvbe iktatandó.

Ha a telekkönyvi tulajdonos ellentmondását a bizottság helyszíni működésének befejezéséig előszóval előterjeszti: a bizottság a tényleges birtokost, kinek okiratai visszaadandók, igényeinek a törvény rendes útján való érvényesítésére utasítja.

(Lásd az utasítás 87. §-át.)

45. §.

A 18. §. esetében a telekkönyvi tulajdonos halála szabályszerű anyakönyvi kivonattal, vagy az, hogy a telekkönyvi tulajdonos holléte legalább 3 év óta nem tudatik, a községi előjáróság által kiadott bizonyítvánnyal igazolandó.

Ezek az okiratok, valamint a helyhatóság által a 18. §. értelmében az ingatlan megszerzése és tíz éves birtoklása tárgyában kiadott bizonyítvány szintén eredetben csatolandók a jegyzőkönyvhöz. A két bizalmi férfiúnak a tíz évi birtoklást tanusító nyilatkozata a jegyzőkönyvbe iktatandó.

A bizottság a bizonyítványokban és a bizalmi férfiak által igazolt tényállás kérdésében a szükséghez képest a szomszédokat, az illető hitfelekezeti helybeli lelkészét, valamint az elhalt vagy ismeretlen tartózkodású telekkönyvi tulajdonosnak a községben netalán lévő házastársát és törvényes örökösödésre hivatott rokonait is kihallgatja, s nyilatkozatukat egyéb, netán kipuhatolt tényadatokkal együtt jegyzőkönyvbe iktatja.

A kihallgatott egyének által a jegyzőkönyv a 42. §. szerint aláírandó, s ha ezek az aláírást megtagadják, ezen körülmény az ok rövid előadása mellett megjegyzendő.

Ha a hivatalos nyomozás folytán a kérelem alapját képező bizonyítványok és nyilatkozatok tartalmának valódisága meggingattatnék: a bizottság a tényleges birtokost, kinek okiratai visszaadandók, igényeinek érvényesítése végett a törvény rendes útjára utasítja.

Ha a telekkönyvi tulajdonos házastársa és törvényes örökösödésre hivatott rokonai távollétük miatt meg nem idézhetők, de lakhelyük, vagy tartózkodási helyük tudatik: a bizottság őket az eljárás folyamatba léételéről az illető ingatlanak, a telekkönyvi tulajdonosnak és a tényleges birtokosnak megjelölésével, ajánlott levélben értesíteni, s a netaláni jogsérelem esetében őket megillető ellentmondási jogukra figyelmeztetni köteles. Ezen értesítés el nem küldése, vagy kézhez nem jutása jogi következménnyel nem bír.

(Lásd az utasítás 88. §-át.)

46. §.

A telekkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jogutódainak a 18. §. esetében is jogában áll a 44. §. értelmében ellentmondással élni.

Ha e joggal a bizottság előtt maga a telekkönyvi tulajdonos él: az eljárás megszüntetésére a 44. §. rendelkezései alkalmazandók.

Ha pedig jogutód él ellentmondással; azt, hogy ő a telekkönyvi tulajdonosnak jogutóda, kellően kimutatni, s bizonyítékait csatolni tartozik. A telekkönyvi tulajdonos leszármazó örököse és házastársa ellentmondás esetében csupán rokoni, illetve házastársi minőségüket tartoznak anyakönyvi kivonattal igazolni.

(Lásd az utasítás 89. §-át.)

47. §.

A bizottság a 15—18. és 22. §. eseteiben felvett jegyzőkönyvekről naplót vezet és a jegyzőkönyveket csatolmányaival együtt a 15., 17. és 22. §§-ok eseteiben hetenkint egyszer; a 16. és 18. §§-ok eseteiben pedig a helyszíni eljárás befejezése után a telekkönyvi hatóságnak beiktatás végett bemutatja.

Azokban az esetekben, a melyekben az eljárás a 44., 45. és 46. §§-ok szerint megszüntettetik, a jegyzőkönyvek beiktatás végett külön be nem mutattatnak, hanem az 58. §. szerint beadandó jelentés mellé csatoltatnak.

(Lásd az utasítás 90. §-át.)

48. §.

Ha a 15—18. és 22. §§-ok eseteiben a kérelem támogatására felmutatott adatok a jelen törvény kivánalmainak egyáltalán meg nem felelnek, jegyzőkönyv sem veendő fel, hanem a jelentkező szóval elutasítandó, és a

felmutatott okíratra ráírandó: »A betét szerkesztő bizottság a további eljárásra alkalmasnak nem találta«, — a mely záradékot a bizottság mindkét tagja aláírja. A megnyiben a felmutatott okiratok hiányai pótolhatóknak mutatkoznak: a bizottság a jelentkező felet kellő utasítással ellátni köteles.

(Lásd az utasítás 91. §-át.)

49. §.

Ha a 7. §-ban felsorolt esetekről a bizottság szerez tudomást: a szabályszerű vázrajznak hivatalbóli elkészítéséről gondoskodik.

(Lásd az utasítás 81. §-át.)

50. §.

Ha a bizottság a telekjegyzőkönyvben, — illetve a betéti tervben a telekkönyvi rendelet 168. §-a alá eső szabálytalanságot vesz észre, iparkodjék azt az érdekeltek meghallgatása mellett megszüntetni, hogy azt a betétbe átvezetni ne kellessék. Ha ez nem sikerül, a bizottság a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz, mely azt soronkívül azonnal elintézi.

(Lásd az utasítás 93. §.

Jegyzet az 50 ik §.-hoz.

A telekkönyvi rendelet 168. §-a esetében nagy előnyére leend a szerkesztési műveletnek, ha a fennforgó hibát a bizottság saját körében szüntetheti meg.

Azon esetre pedig, ha ez nem sikerül, alkalmat kellett a jelentés tétel által szolgáltatni a telekkönyvi hatóságnak, hogy a hiba addig, míg a betétek szerkesztésére kerül a sor, már kiigazítható legyen. — (Min. indokolás.)

51. §.

A helyszini működés befejezte után a bizottság a hivatali székhelyen a beiktatott külön jegyzőkönyveket

átvévén, a betétek szerkesztését kezdi meg, a melynél ismét a telekjegyzőkönyvi állapot veendő figyelembe.

Ha ez időközben változott: a betét A., B. és C. lapjai a változott telekjegyzőkönyvi állás és esetleg a 40—45. §§-ok értelmében felvett jegyzőkönyvek alapján, — ha pedig nem változott, és a 15—18 és 22. §§-ok esete sem forog fenn: a helyeseknek talált vagy helyesbített tervek alapján szerkesztendők.

(Lásd az utasítás 96., 97., 98. §-ait.)

52. §.

Ha a külön jegyzőkönyveket megelőző elintézetlen beadványok vannak: azok a telekkönyvi hatóság által soron kívül, késedelem nélkül elintézendők.

Ha a telekkönyvi állapot időközben akként változott, hogy az a külön jegyzőkönyvben bizonyított tényleges jog telekkönyvi fogantatását, a telekkönyvi rendelet 61—71. §§-ai szerint gátolja, vagy ha a 16. és 18. §§-ok eseteiben maga a telekkönyvi tulajdonos szabályszerű ellentmondást adott be: az illető külön jegyzőkönyv annak rávezetésével »Telekkönyvi akadály, illetőleg ellentmondás miatt nem teljesíthető«, az irattárba teendő; és erről a tényleges birtokos azzal értesítendő, hogy igényét a törvény rendes útján érvényesítheti.

Ha ellenben a fentebbi akadályok fenn nem forognak: a külön jegyzőkönyvben bizonyított jog a 15—18. és 22. §§-ok alapján, hivatkozással a külön jegyzőkönyv érkezési időpontjára és iktatói számára, valamint a jelen törvénynek vonatkozó szakaszára, a beiktatás elsőbbségével a betétben telekkönyvileg keresztül vitetik. Ez esetben a bizottság az illető jegyzőkönyvre ezen záradékot írja: »Figyelembe vétetett.«

A 15., 16. és 17. §§-ok eseteiben a telekkönyvi tulajdonos, illetve igazolt örökösei vagy hagyományosai,

a 18 §. esetében az elhalt vagy távollévő telekkönyvi tulajdonosnak a helyszíni eljárásnál kipuhatolt házastársa s törvényes örökösödésre hivatott legközelebbi rokonai a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről; — a 22. §. esetében pedig az, a kinek javára bejegyzett nyilvántartási jog töröltetett, e törlésről lakhelyökre vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levélben értesítendő. Ezen értesítés el nem küldésének vagy kézhez nem jutásának jogi következménye nincsen.

(Lásd az utasítás 95., 96., 97., 98., 99. §-ait.)

Jegyzet az 52. §.-hoz.

A tényleges birtokállapot tisztára hozatala fő feladatot képez ugyan az új telekkönyvezési műveletnél, de ennek úgy kell létesíttetni, hogy jogsérelmekre ne vezessen. Ez okból a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről a telekkönyvi tulajdonos, ennek örökösei, hagyományosai a 18. §. esetében a helyszíni eljárásnál kipuhatolt házastársa, s törvényes örökösödésre hivatott rokonai — valamint azok is, kiknek nyilvántartási joguk töröltetett — kellően értesítendő — azért, hogy így kellően értesítve képesek lehessenek a bejegyzés által netán okozott jogsérelmek orvoslását eszközölni; mi a jogbiztonság előmozdítására szükséges.

53. §.

A 16. és 18-ik §§-ok eseteiben, ha a telekkönyvi tulajdonosnak jogutódja élt ellentmondással: ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem akadályozza ugyan, de a külön jegyzőkönyv az arra vonatkozó ellentmondással együtt a bizottság által a 61. és 64. §§-ban előírt további eljárás végéig a telekkönyvi hatósághoz bemutatandó.

Ha a 18. §. eseteiben a végzés a telekkönyvi tulajdonosnak saját kezeihez szabályszerűen nem kézbesített: a bizottság a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről

zését mellőzi, s erről őt azzal értesíti, hogy igényeit a törvény rendes útján érvényesítheti.

(Lásd az utasítás 105. §-át.)

54. §.

Ha valamely terület a 7. és 9. §§-ok értelmében eldarabolva, külön részletszámok alatt vétetik fel: a szerkesztő bizottság ennek a térképen is szabályszerűleg leendő foganatosítása iránt intézkedik.

(Lásd az utasítás 106. §-át.)

55. §.

Mihelyt valamely telekjegyzőkönyvre nézve a betétek szerkesztése (51. §.) megkezdett, az abban felvett ingatlanokra és jogokra vonatkozólag a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések már nem a telekjegyzőkönyv, hanem a betét illető lapján foganatosíttatnak.

Azok a telekjegyzőkönyvek, a melyekből a betétek már szerkesztettek, a bizottság jelentésére a telekkönyvi hatóság által végzésileg hatályon kívül helyeztetnek és külön kezelendők.

Az ilyen telekjegyzőkönyvekből másolatok adhatók, de e másolatok fejére kifrandó: »Hatályon kívül helyezett telekjegyzőkönyv másolata.«

(Lásd az utasítás 107. §-át.)

Jegyzet az 55-ik §.-hoz.

A köz- és magánérdek egyiránt elengedhetlenül követeli, hogy a telekkönyvi forgalom a legrövidebb időre se legyen megszakítva.

A telekkönyvi kérvények tehát folytonosan elfogadandók, és a betétek szerkesztési munkálataira tekintet nélkül intézendők el.

Mig egyrésztől mellőzni kellett minden intézkedést, mely a forgalom megakasztására alkalmas lenne, — másrésztől arról kellett gondoskodni, hogy a nyilvánkönyvi jogok keresztülvitelénél se jöhessen létre zavar, vagy oly állapot, mely a feleket téve-

désbe ejthesse, felesleges munkát okozzon, vagy visszaélésre is tért nyithasson.

E tekintetben célhoz vezetőnek egyedül oly intézkedés kívánatik, melyszerint, ha egy telekjegyzőkönyvre nézve a betétnek szerkesztése foganatba vétetik, az abban felvett ingatlanokra vonatkozólag a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések többé nem a telekjegyzőkönyvben, hanem ennek széljegyzeteire figyelemmel, már a betét illető lapján lesznek foganatosítandók.

56. §.

A bététek kiegészítő részét képezi a részlet-lajstrom, melyet szintén a bizottság készít el.

E lajstrom három rovatból áll:

1. Az elsőbe írandók a helyrajzi számok folyó sorrendben;

2. a másodikba azon betét száma, a melynek A) lapján a részlet foglaltatik; és

3. a harmadikba, illetve annak alrovataiba azon betét száma, a melybe a részlet vagy annak bizonyos hányada valamely jogügylet következtében átvitetik.

Valamely vasút vagy csatorna tulajdonát képező, a központi telekkönyvben már felvett részleteknek helyrajzi számai a kataszteri munkálatokból nem veendőek fel a részlet-lajstrom 1. és 2. rovataiba; de a helyrajzi számok és pedig, ha egymásutáni sorrendben következnek, csakis az első és utolsó kivételével, — valamint a tulajdonos vasút vagy csatorna megnevezésével a 3-ik rovatba azzal a számmal írandók be, a melynél a megszakítás kezdődik.

A köz- vagy nyilvános javakra vonatkozó kataszteri helyrajzi számok megfelelő megjelöléssel a fentiek szerint a részlet-lajstromnak szintén 3-ik rovatába írandók be.

(Lásd az utasítás 108. §-át.)

57. §.

A bététek szerkesztésére kirendelt bizottság intézkedései és a bététek tartalma ellen az 58. §. értelmében

beadható törlési kereseten, ellentmondáson és felszólaláson kívül csupán az 58. §-ban megállapított hirdetményi határidő kitűzéséig beadandó előterjesztésnek van helye.

A telekkönyvi hatóság az előterjesztést azonnal megvizsgálja és a szükségesnek vélt intézkedéseket megteszi. A telekkönyvi hatóságnak az előterjesztés tárgyában hozott határozata vagy intézkedése ellen jogorvoslatnak helye nincs.

(Lásd az utasítás 109. §-át.)

58. §.

Mihelyt egy község összes betétei elkészítették, a bizottság eljárásáról a telekkönyvi hatóságnak jelentést tesz, mely a betétek elkészültét hirdetményileg közzé teszi.

Ezen hirdetményben, mely ugyanazon telekkönyvi hatósághoz tartozó több községre nézve együttesen is kibocsátható, felszólítandók:

1. mindazok, kik a jelen törvény 15., 17. és 22. §§-ai alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, hogy e végből törlési keresetöket hat hónap alatt a telekkönyvi hatóságnál nyújtsák be; mert e határidő eltelte után indítandó törlési keresetök annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, joghátrányára nem szolgálhat;

2. mindazok, a kik a tényleges birtokos tulajdonjogának a jelen törvény 16. és 18. §§-ai alapján való bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, hogy írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be; mert e határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. mindazok, a kik a fentebbi 1. és 2. pont esetein kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban megsértve vélik, hogy a felszólalásaikat tartalmazó kérvényt a telekkönyvi hatósághoz legkésőbb hat hónap alatt nyújtsák be, mert e határ-

idő eltelte után a betétek tartalma csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek sérelme nélkül támadható meg.

Végere figyelmeztetendők a felek: hogy a betétek szerkesztésére kirendelt bizottságnál benyújtott eredeti okiratokat, a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy olyanokat pótlólag benyújtanak, a telekkönyvi hatóságnál visszavehetik.

A határidőnek utolsó napja a hirdetményben naptárral megjelölendő.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és abban a vidéki lapban, a melyet az illető bíróság egyéb hirdetményeire igénybe vesz, háromszor közzéteendő, és a közzétételre megteendőek még azok az intézkedések is, melyeket a jelen törvény 31. és 39. §§-ai tartalmazznak.

(Lásd az utasítás 110., 112. §-ait.)

59. §.

Az 58. §. rendelkezésein felül a hirdetmény egy példányban ajánlott levélben megküldendő az osztrák magyar banknak, a magyar földhitelintézetnek, a kisbirtokosok országos földhitelintézetének, a magyar jelzálogbanknak s a kormány által rendeleti úton meghatározandó azon többi magyarországi vagy ausztriai pénzüzeteknek, a melyek Magyarország területén jelzálog üzlettel nagyobb kiterjedéssel foglalkoznak, továbbá a királyi jogügyek igazgatóságának, a közalapítványi ügyigazgatóságának, az illető törvényhatóság területén lévő pénzüzetnek, azoknak a püspökségeknek, káptalanoknak és más egyházi főhatóságoknak, a melyeknek hatásköre az illető községre kiterjed, és végre mindazoknak, a kik az illető községre nézve kibocsátandó hirdetményről való értesítést a hirdetmény közzétételének elrendeléséig a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó írásbeli beadványban kérik,

Az olyan kérvény, a melyben több községre vonatkozó hirdetménynek közlése iránti kérelem foglaltatik, figyelembe nem vétetik.

A jelen szakaszban megrendelt értesítés el nem küldésének vagy kézhez nem jutásának jogi következménye nincsen.

(Lásd az utasítás 111. §-át.)

Jegyzetek az 58. és 59. §§-hoz.

Kiváló fontossággal bírnak a jogbiztonság megóvása szempontjából az 58. és 59. §§-ok, melyek a hirdetményi határidő kitűzése és közzététele tárgyában intézkednek.

A hirdetmény tartalmának az ellentmondás előterjesztésére vonatkozó pótlása a 16. és 18. §§-ok rendelkezéseinek képezi folyamányát, a melynek a szövegbe való felvétele mellett a bizottság a 15., 17. és 22. §§-ok eseteiben beadandó ellentmondásnak és a másnemű sérelmek orvoslása végett beadandó felszólalási kérvénynek benyújtására szolgáló határidőt egyöntetűen, hat hónapban azért állapította meg, mert egyfelől a különböző határidők közül ha a hosszabbik le nem járt, a telekkönyvi betétek a lejárt rövidebb határidő daczára nem bírnak a megtámadhatatlanság biztosítékával.

A hirdetményi határidő elmulasztásának következményét a bizottság az 58. §. 1., 2. és 3-ik ponjaiban a különböző eseteknek megfelelően, tüzetesen szabályozta, figyelemmel lévén arra, hogy a nyilvánkönyvi bejegyzés biztossága és hitele követeli, hogy a hirdetményi határidő lejárta után a betét többé az időközben nyilvánkönyvi jogot nyert harmadik személy sérelmére megtámadható ne legyen.

60. §.

Az elkéssetten benyújtott törlési keresetek, ellentmondások és felszólalási kérvények hivatalból visszautasítandók.

Az ilyen visszautasítandó végzés ellen 15 nap alatt benyújtandó felfolyamodásnak van helye. E kérdésben a kir. tábla végérvényesen határoz.

(Lásd az utasítás 113., 114. §§-ait.)

Jegyzet a 60-ik §-hoz.

Az, hogy az elkésett törlési keresetek, felszólamlások (60. §.) hivatalból visszautasítandók, általános elvek alapján indokolt: de ezen felül az, mi a miniszteri javaslatba foglaltatott, hogy t. i. ez történjék azon keresetekkel s felszólalásokkal is, melyeket a telekkönyvi átruházók, vagy azok nyújtanak be, kik a szerkesztő bizottság előtt már beegyezésüket jegyzőkönyvileg nyilvánították: ezt már helyeselni nem lehetett volna, mert fennforoghat azon eset, mikép a bejegyzés eltérő a kijelentett bejelentéstől, mely eltérés a bejegyző tévedéséből könnyen származhatik. De különben is a bizottság előtt tett nyilatkozatra nézve foroghatnak fenn oly körülmények, melyek az arra fektetett bejegyzés érvénytelenségét vonhatják maguk után. Ily esetekben tehát a jobbiztonsággal ellenkeznék, a fentebbi szigorat alkalmazni.

Hasonlóan a jog és igazság érvényesítése érdekében nem fogadhatta el a törvényhozás azon tilalmat sem, hogy a visszautasító végzés ellen jogorvoslattal élni ne lehessen; miután történhetik, hogy az említett törlési kereseteknek s felszólalási kérvényeknek visszautasítása valami elnézésen, tévedésen alapszik, mely esetekben a kellő orvoslás használásának kizárása súlyos jogsérelemre vezethetne.

61. §.

A hirdetményben meghatározott idő alatt benyújtott keresetek, ellentmondások és felszólalási kérvények valamint a bizottság által a telekkönyvi hatósághoz az 53. §. értelmében bemutatott ellentmondások, egy, e célra nyitandó és a vonatkozó betét számával ellátandó felszólalási lapra, a telekkönyvi hatósághoz való beérkezés napján feljegyzendők.

Azok a törlési keresetek, ellentmondások és felszólalási kérvények, a melyek a hirdetményi határidő eltelte előtt hiányosan adatnak be, hiánypótlás végett 15 napi zárhatáridő kitűzése mellett vissza adatnak.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

Jegyzet a 61-ik §-hoz.

A felszólalási lap a felszólalási kérvények és törlési keresetek nyilvántartására szolgál.

Annak vezetése az egyszerű mintánál fogva sem terhes, sem nagy munkát vagy időt nem igényel; azon felekre nézve pedig, kik a felszólalási határidők alatt óhajtanak jogokat szerezni, azon lap igen előnyös szolgáltatásokat teend; mert minden nehézség nélkül és igen rövid idő alatt tudomást szerezhetnek arról, hogy valamely nyilvántartási jog a kiviteles idő alatt meg lett-e támadva?

62. §.

Az 58. §. 1. pontja alá eső törlési keresetek a feljegyzés eszközzése után (61. §.) az illető betét hiteles másolatával a telekkönyvi hatóság által a birtokbíróshoz teendőek át, és az 1868. LIV., illetőleg az 1881. LIX. t. cz. intézkedései szerint tárgyalandók és intézendők el.
(Lásd az utasítás 112. §-át.)

63. §.

Az 58. §. 2-ik pontjában megszabott hirdetményi határidő alatt maga a telekkönyvi tulajdonos által beadott ellentmondás esetében a telekkönyvi hatóság a tényleges birtokos tulajdonjogának a jelen törvény 16. és 18. §§-ai alapján eszközölt bejegyzését végzés által kitöröltetni rendelí s erről úgy az ellentmondót, mint a tényleges birtokost, utóbbi azzal értesíti, hogy igényeit a törvény rendelkezés útján érvényesítheti.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

64. §.

Ha a 16. és 18. §§-ok eseteiben a telekkönyvi tulajdonos jogutóda él, az 58. §. 2-ik pontjában meghatározott hirdetményi határidő alatt ellentmondással, valamint a hirdetményi határidő kezdete előtt beadott és az 53. §. értelmében a telekkönyvi hatósághoz áttett ilyen ellentmondások eseteiben is, a telekkönyvi hatóság szükség esetében az érdekelteknek jegyzőkönyvi tárgyalás

útján való meghallgatása, s netalán előre bocsátandó bizonyítási eljárás folytán csupán abban a kérdésben dönt, vajjon az ellentmondó azt, hogy a telekkönyvi tulajdonos jogutóda, kellőleg kimutatta-e? Ha e jogosultság ki van mutatva: a tényleges birtokos tulajdonjogának törlése s az azt megelőző telekkönyvi állapot helyreállítása végzés által elrendelendő és a felek a 63. §. szerint értesítendők; ellenkező esetben pedig az ellentmondás elutasítandó, s erről a felek, különösen az ellentmondó azzal értesítendő, hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését törlési keresettel a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt akkor is megtámadhatja, ha időközben az 58. §. 1. pontjában kitűzött hat hónapi hirdetményi határidő lejárt volna.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

65. §.

Ha az 58. §. 3-ik pontja alá eső felszólalásban csak világos íráshibának kiigazítása, vagy egyéb olyan intézkedés kéretik, mely által harmadik személyek nyilvankönyvi jogai nem érintetnek: a felszólalás tárgyalás nélkül végzésileg intézendő el, s erről az összes telekkönyvi érdekelték értesítendők; ha ellenben a kérelem teljesítése által harmadik személyek jogai változást szenvednének: az érdekelték meghallgatása végett jegyzőkönyvi tárgyalás tűzendő, és annak alapján szükség esetében bizonyítási eljárás előrebocsajtása után, a kérdés végzés által döntendő el.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

Jegyzet a 65. §-hoz.

Miniszteri indokolás a 65-ik §-ra.

Írásbeli hiba kiigazítása vagy oly intézkedés tétele céljából, mely által mások nyilvankönyvi joga nem is érintetik, tárgyalást tar-

tani felesleges volna; ellenben minden más esetben csak tárgyalás mellett intézhető el a felszólalás és pedig végzéssel, mert itt csak arról lehet szó: vajjon az új betét tartalma a régi telekkönyvi állapotnak megfelel-e vagy sem?

Minthogy ez esetben is úgy, mint a telekkönyvi rendelet I-ső része alá eső ügyekben, kiigazításról van szó, a fokozatos felfolyamodást a harmadbíróshoz is megengedni kellett.

66. §.

Az előző 63., 64. és 65. §§-ok eseteiben a telekkönyvi hatóság által hozott végzés ellen 15 nap alatt a másodbíróshoz, és ha a másodbíróshoz az elsőbíróshoz végzését megváltoztatja, további 15 nap alatt a harmadbíróshoz felfolyamodásnak van helye.

(Lásd az utasítás 115. §-át.)

67. §.

Azok a bírói határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelemnek, az ellentmondásnak, illetve a törlési keresetnek hely adatik, — jogerőre emelkedés után a betétekbe keresztül viendők, a felszólalási lapon pedig az illető feljegyzések áthuzandók.

Azok a határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelemnek, az ellentmondásnak, illetve a törlési keresetnek hely nem adatik, a betétekbe be nem jegyeztetnek, hanem a felszólalási lapon az illető feljegyzések áthuzandók; s ez a körülmény a felszólalási lap »jegyzet« rovatában a megfelelő végzés számára való hivatkozással megjegyeztetik. Ugyan ez az eljárás követendő akkor is, ha a hiánypótlás végett visszaadott törlési kereset, ellentmondás vagy felszólalási kérvény a 15 napi zárhatáridő alatt kellően hiány pótolva be nem adatik.

(Lásd az utasítás 116., 117. §-ait.)

Jegyzet a 67-ik §-hoz.

A miniszteri javaslat e §-ának indokolása következő:

A telekkönyvi intézmény természetéből és a felszólalási határidők céljából következik, hogy azon bírói határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelem teljesítettik, — vagy a törlési keresetnek hely adatik, jogerőre emelkedés után telekkönyvileg hivatalból és ne a fél külön kérelmére, keresztül vitessenek. Oly határozatokat azonban, melyekkel a felszólalási kérelem, vagy törlési kereset elutasítottatik, miután sem a kérvény, sem a kereset fel nem jegyeztetett, egész felesleges telekkönyvileg keresztül vinni.

Miután a felszólalási lap egyúttal nyilvántartási jegyzéket is képez, szükséges volt annak további vezetésére nézve is intézkedni.

Egyébiránt a hirdetményi határidő alatti felszólalásoknak és törlési kereseteknek a felszólalási lapon való feljegyzése által azon előny is eléretik, hogy a betét lapjai szükségtelen feljegyzésekkel nem töltetnek be, — hanem ha alapos a felszólalás, csak a szükséges bejegyzés tétetik meg, ha pedig a felszólalásnak nincs alapja, a betét egészen érintetlenül marad.

68. §.

A teljesen alaptalanul felszólalók vagy törlési keresetet indítók az elutasító végzésben, illetőleg ítéletben már az első bíróság által 300 forintig terjedő pénzbírságban marasztalhatók.

(Lásd az utasítás 116., 117. §-ait.)

69. §.

Mindenik község telekkönyvéről betűsoros névjegyzék készítenendő, mely két rovatból áll:

1. az elsőbe írandó a tulajdonos neve, a netaláni megkülönböztető jelzővel; és

2. másodikba írandók azon betétek számai (2. §.), a melyeknek A) lapjain az első rovatban megnevezettnek tulajdonát képező ingatlanok bejegyezve vannak.

A betétek szerkesztésére vonatkozó iratok (tervezeti ívek, továbbá a szerkesztő bizottság eljárására vonat-

kozó összes iratok és a külön jegyzőkönyvek) községenként elkülönítve együtt kezelendők.

(Lásd az utasítás 118., 119. §-ait.)

Jegyzet.

Azon javaslati szabály, mely szerint új helyszinelési eljárás alkalmaztatott volna, azon községekben, melyeknek telekjegyzőkönyveiben oly mérvű szabálytalanságok mutatkoznak, melyek ezen törvény alkalmazását lehetetlenné tehetik, mellőztetett, és pedig mellőztetett nem csak azért, mivel a törvény más helyein, nevezetesen a 16., 18. §§-ban már úgy is gondoskodva van más-képen e bajok orvoslásáról; hanem azon okból is, mivel az új helyszinelési munkálat az illető vidéken a telekkönyvi hitel megakasztását vonná maga után.

III. Rész.

Vegyes határozatok.

70. §.

Ha valamely ingatlan több, a telekkönyvbe be nem jegyzett átruházásnak képezte tárgyát és az utolsó tényleges birtokos joga a jelen törvényben megállapított eljárás folyamán lesz a telekkönyvbe bejegyezve: azon közben eső jogügyletek után, a melyek a jelen törvény hatályba lépte előtt köttettek, de illetékszabás végett ezen időig be nem jelentettek, vagy ha bejelentettek is, de az illetékről szóló fizetési meghagyás a törvény hatályba léptét követő egy éven belül nem kézbesítetik, bélyeg és illeték nem fizetendő, hanem csak is az utolsó vagyonátruházástól jár a szabályszerű illeték. Ezen illeték kiszabásnál azonban, ha megelőző birtokváltás címén illetékmérséklésnek van helye (1881. XXVI. t. cz. 2. §.), csak is oly megelőző birtokváltás vehető a fennálló szabályok keretén belül figyelembe, a melytől az illeték kiszabott.

(Lásd az utasítás 122. §-át.)

71. §.

A jelen törvény alapján felvett jegyzőkönyvek, beadványok és határozatok — kivéve a felek által az 58. §. alapján benyújtott felszólalási kérvényeket és törlési kéréseket, és az azok tárgyalásaira vonatkozó iratokat, valamint az azok alapján hozott bírói határozatokat, nemkülönben a jelen törvény 59. §-a alapján beadandó kérvényeket, — bélyeg- és illetékmentesek.

Nyilvánkönyvi jogoknak a jelen törvény 22. §-a értelmében való törlése esetében a nyugta és a beadvány, illetőleg a jegyzőkönyv és mindennemű a jog megszűntére vonatkozó okirat bélyegmentes akkor: ha a törlést kéri az 1885. év végéig megszűnt.

(Lásd az utasítás 121., 122. §-ait.)

72. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztése végett a helyszínen működő kiküldött telekkönyvvezető (31. §.) kirendelt kataszteri közeg (32. §.) és bizottság (38. §.) részére a községek iroda és lakásul alkalmas helyiséget kiszolgáltatni, annak fűtéséről és világításáról, valamint az eljárás közben a község határán belől szükséges fuvarozásról gondoskodni kötelesek.

73. §.

A Budapest fővárosa Duna balparti részében fekvő ingatlanokról az 1874. XVII. t.-cz. alapján készített telekkönyvi betétekre nézve a jelen törvény I. és II. része csak annyiban alkalmazandó, hogy

a) az A. lapon a »jegyzet« rovatba a kataszteri tiszta jövedelem összege befrandó és

b) az ezentúl nyitandó betéteknél a 3-ik §-ban meghatározott lapok használandók.

(Lásd az utasítás 120. §-át.)

74. §.

Jelen törvény hatálya a polgárosított határörvidékre ki nem terjed; az igazságügyminiszter azonban felhatalmaztatik, hogy a házközösségek megszüntetésének keresztülvitele után a telekkönyvi betéteknek a polgárosított határörvidéken való elkészítettése tárgyában, a jelen törvény alapján, a fennforgó körülmények által indokolt eltérésekkel rendeleti úton intézkedjék.

(Lásd az utasítás 120. §-át.)

75. §.

Az igazságügyminiszter és a pénzügyminiszter felhatalmaztatnak a jelen törvény megfelelő határozatai alapján rendeletileg intézkedni az iránt;

a) hogy azokban a községekben, a melyekben tagosítás vagy úrbéri birtokrendezés folytán a telekkönyvek átalakítása, a telekkönyvi betétek szerkesztését megelőzőleg fog eszközölni; a telekkönyvi helyrajzi számok az új földadó kataszteri helyrajzi számokkal azonosíttassanak;

b) hogy a művelési ágaknak és a kataszteri tiszta jövedelemeknek a betétek szerkesztése után való változásai a telekkönyvi betétekben hivatalból kiigazíttassanak.

c) hogy a betétek szerkesztésénél alkalmazandó bírósági tagok és telekkönyvvezetők részére napidíj és fuvar helyett évi átalányt állapítsanak meg, melynek összege az állam költségvetésről szóló törvénybe leszen felveendő.

76. §.

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, a telekkönyvi rendeleteket ideiglenesen, a törvényhozás további intézkedéséig rendeleti úton módosítani és pótolni a következő irányban:

1. hogy a telekkönyvi betétek szerkesztése után a bejegyzési kérvényekhez a kataszteri térkép léptékének (scala) alkalmazásaival készített vázrajzok mellékeltesenek;

2. hogy a vízrendezési társulatoknak kérelmére és költségére, a jelen törvény 9-ik §-ában foglalt előfeltételek esetében és a jelen törvény vonatkozó intézkedéseinek megfelelő alkalmazása mellett, az ártér birtokok a telekkönyvi betétek szerkesztése előtt a telekjegyzőkönyvben, a telekkönyvi betétek szerkesztése után pedig a betétekben elkülöníthetők és külön helyrajzi számok alatt bejegyezhetők legyenek; és hogy a vízrendezési társulatok költségei — elsőbbségük sértetlen fenntartása mellett — a társulatok kérelmére az ártér birtokokra bekebelezhetők legyenek;

3. hogy az ország azon részében, a melyben az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a bányauigyekre vonatkozó VII. része érvényben van, a kőszén kutatási, kőszénbánya nyitási és kőszénkiaknázási jogosultság a telekjegyzőkönyvek, illetőleg telekkönyvi betétek B. lapjaira bekebelezhető vagy előjegyezhető jogok közé soroztassék; a mely bekebelezés vagy előjegyzés azonban a volt földes urak részéről kötött és az 1871. LIII. t.-cz. 84. §-ának második bekezdése szerint a birtokrendezés alkalmával kimutatott vagy már fogantatba vett szerződéseken alapuló jogoknak és a bánya törvények értelmében mások által a telekkönyvi bekebelezés vagy előjegyzés előtt szerzett bánya jogoknak sérelmére nem szolgálhat;

4. hogy a betétek szerkesztése után elrendelt tulajdonjog bekebelezés esetében a jogerőre emelkedett végzés az adóköteles személyben bekövetkezett változás bejegyzése céljából és pedig be és hozzájegyzés esetében a vázrajzzal együtt, az adó kataszter nyilvántartására hivatott hatóságnak megküldessék; a mely hatóság utóbbi esetben a vázrajzot vett használat után visszaküldeni és a betétek A. lapja 5-ik rovatainak kitöltése, illetőleg kiigazítása céljából azt is közölni köteles legyen, hogy az eldarabolt birtoktest jövedelme az új részletek között mikép osztatott fel;

5. hogy a telki szolgálomak az uralgó jószágtestnél is bejegyeztessenek;

6. hogy a jelzálog intézeteknél, árvapénztáraknál és minden egyéb nyilvános számadásra kötelezett takaré- és így pénzüzeteknél fennálló jelzálog kölcsönköveteléseknek ezen testületek bármelyike útján történő átváltoztatása (conversio) alkalmával a zálogjog az új kölcsönből fizetendő tehertételek rangsorozatában legyen bekebelezhető, ha az új kölcsön a kitörlendő tehertételekből még kifizetetlenül fennálló tartozási összeget, tőke és járulékok tekintetében felül nem haladja és a fennálló tartozás az új kölcsönből kifizettetik;

7. hogy az egyetemleges zálogjogok törlése mindazon mellék betétekbe, a melyekből a zálogjog töröltetett, teljes tartalommal és oly módon vezetessék be, hogy a zálogjog kitörlésének igazolására a főbetétre szükség ne legyen;

8. hogy az, a ki magát nyilvánkönyvi jogaiban sértve véli, illetőleg annak törvényes képviselője, ha a bekebelezést rendelő végzés részére saját kezéhez szabályszerűen kézbesítettet, — a polgári eljárás alá tartozó törlési keresetet (telekkönyvi rendelet 148—151. §§-ok) az időközben nyilvánkönyvi jogokat nyert harmadik személyek ellen való hatálylyal csak a végzés kézbesítésétől számított hat hónap alatt legyen jogosítva megindítani, de ezen határidő alatt is csak azon előfeltétel mellett, ha ebbeli szándékát a végzésnek saját kezéhez való szabályszerű kézbesítésétől számított hatvan nap alatt feljegyzés végett a telekkönyvi hatóságnak írásban bejelenti; a később bejelentett vagy benyújtott kereset folytán harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai törlésének pedig csak abban az esetben legyen helye, ha ezek jogaik szerzése körül roszhizsemüleg jártak el, és ezen körülmény perrendszerűleg igazoltatik;

9. hogy az ősiségi nyílt parancs szerint elenyészett, valamint az elévülés folytán megszűnt jogok törlése tárgyában, nemkülönben az alzálogjoggal való terheltetés vagy más ok miatt ki nem fizethető, de bírói kézhez való letétel által fedezett tehertételek törlése iránt indított keresetek jegyzőkönyvileg tárgyalassanak és soron kívül intéztessenek el;

10. hogy akár a helyszínelés alkalmával, akár később eszközölt szabályellenes tulajdonjog bejegyzések megfelelő eljárás mellett helyesbíthetők legyenek;

11. hogy a telekkönyvi betétek elkészítését tárgyzó hirdetmény kibocsátása után a telekkönyvi rendeletek első részén alapuló igények bejelentésének többé hely ne adassék;

12. hogy a telekkönyvi bejegyzés alapjául szolgáló okiratok magyar nyelven állíttassanak ki, illetőleg a más nyelven szerkesztett okiratokhoz bírósági hiteles tolmács vagy az illető nyelvre jogosítvánnyal bíró kir. közjegyző által kiállított bélyegmentes hiteles fordítás csatoltassék, s hogy ezen fordításokért a hiteles tolmácsokat, illetve a kir. közjegyzőket megillető mérsékelt tolmács-díjt külön szabályozza.

Jegyzet a 76-ik §-hoz.

Miniszteri indokolás, a javaslathoz.

A vázrajz kellékei a telekkönyvi rendeletben csak annyiban vannak megjelölve, hogy azoknak az eredeti okiratok mintájára kell kiállítva lenni.

Hogy a közönség e tekintetben teljes tájékozottsággal bírjon: szükséges azon egyéb kellékeket is meghatározni, a melyekkel a vázrajznak bírnia kell a célból, hogy az a le és hozzájegyzés alapjául szolgálhasson, nehogy a felek határozott intézkedések nemlétében, esetleg jogaik hátrányára vissza utasíttassanak, mi jelenleg éppen nem ritka eset.

Minthogy pedig a rendelkezésre állandó telekkönyvi térképek szabályszerű felmérés útján készítették, a lejegyzésnek azon térképen keresztülvihetése szempontjából meg kellett határozni, hogy a vázrajzok műértelemmel és a kataszteri térkép készítésénél használt léptéknek (scala) alkalmazásával készíttessenek; mert

más léptékkal vagy műértelem nélkül készített vázrajzot nem lehetne használni — illetve olyannak alapján a lejegyzést lehetetlen volna a telekkönyvi térképen keresztülvezetni.

77. §.

Felhatalmaztatik az igazságügyminiszter továbbá, hogy a törvényhozás további intézkedéséig a bemutatóra szóló vagy forgatmány útján átruházható részkötvények (elsőbb-ségi kötvények, sorsjegyek stb.) birtokosait illető követelések telekkönyvi bejegyzését és a részvény-birtokosok közös képviselőjét rendeleti úton szabályozhassa.

78. §.

Felhatalmaztatik az igazságügyminiszter arra is, hogy a telekkönyvi betétek szerkesztése végett a szükséges számú és bírósági székhelyhez nem kötött bírák és albírák kinevezése iránt intézkedjék oly módon, hogy a kinevezendő albírák a telekkönyvi betétek szerkesztésére a kir. törvényszéknél lévő telekkönyvi hatóságoknál is alkalmaztathassanak.

Az ily módon kinevezett bírákra és albírákra az át-helyezhetlenség kivételével az 1869. IV. és 1871. VIII. és IX. t. cz. intézkedései alkalmazandók s ezen bírák és albíráka midőn a telekkönyvi betétek szerkesztésére többé igénybe nem vétetnek, a törvényszékekhez, vagy járásbíróságokhoz megfelelő minőségben beosztandók lesznek.

79. §.

Felhatalmaztatnak az igazságügy- és földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterek, hogy a bányakönyveknek, a bányajog szabályai szerint, a közönséges telekkönyvi szabályok megfelelő alkalmazása mellett leendő átalakítása és vezetése iránt rendeleti úton intézkedjenek.

80. §.

Ezen törvény végrehajtásával az igazság-, bel-, földművelés-, ipar-, kereskedelmi- és pénzügyminiszterek bizatnak meg.

UTASÍTÁS

a telekkönyvi betétek szerkesztéséről intézkedő 1886: XXIX.
törvényczikk végrehajtása tárgyában.

(Kelt 1888. márczius 7-ik napján.)

I. Rész.

**Előkészítő intézkedés és a betét szerkesztési munká-
latra vonatkozó általános szabályok.**

I. §.

Mindazon községekre nézve, a melyekben a betét szerkesztési munkálat megkezdendő, a telekkönyvi hatóság köteles gondoskodni arról, hogy az azon községek telekjegyzőkönyveire vonatkozó összes beadványok a telekkönyvi betétek szerkesztését tárgyazó munkálat megkezdéséig, a lehetőségig elintézést nyerjenek és az elrendelt bejegyzések szabályszerűleg foganatosíttassanak.

Köteles továbbá a telekkönyvi hatóság főnöke azon esetben, midőn az illető községben a törvény (1886. évi XXIX. t. cz.) 9. §-a alá eső ártéri területek léteznek, a vízrendezési társulat elnökét már előre átíratilag felhívni, hogy egy szakközeget rendeljen ki, a kivel a betéteket szerkesztő közegek rövid úton könnyen érintkezhessenek, köteles lévén a társulatnak ezen szakközege a szükséges felvilágosításokat megadni és a megfelelő árfejllesztési adatokat és térképeket előterjeszteni, szóval a betét szerkesztési munkálat során a szükséghez képest segédkezni.

2. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó munkálat két részből áll:

- a) a tervezet elkészítéséből és
- b) a betételek szerkesztéséből.

Az a) pont alatti munkálatot egy e végből kiküldött telekkönyvvezető, vagy segédtelekkönyvvezető, a b) alattit pedig egy bíróból, vagy albíróból és egy telekkönyvvezető, vagy segédtelekkönyvvezetőből alakított bizottság végzi.

3. §.

A törvény 3. §-a a telekkönyvi betétek egyes lapjairól és e lapok rovatairól és tartalmáról tüzetesen intézkedvén, (I. minta), ezen intézkedés szabatos végrehajtása körül figyelem fordítandó a következő körülményekre:

1. A telekkönyvi betétek községenként 1-től kezdve folyó számokkal láttatnak el, és ezen betétek összesége képezendi a községnek végleges telekkönyvét.

2. Minden ingatlan annak a községnek telekkönyvi betéteibe veendő fel, a mely községhez az ingatlan közigazgatási beosztás szerint tartozik. Ennélfogva az illető község telekkönyvi betéteibe felveendőek azon ingatlanok is, melyek mint valamely uradalom alkatrészei, ugyanazon vagy egy másik telekkönyvi hatóság kezelése alatt álló uradalmi össztelekjegyzőkönyvben foglaltatnak.

3. Az A) lapon a birtokrészletek elősorolása előtt a telekkönyvi jószágtest illető jelzője: I., II., †, azután az ingatlanoknak a telekjegyzőkönyvben kitüntetett jogi természete: nemesi birtok, volt úrbéri birtok (egész, féltelek stb.), bérköteles (taxás) birtok, udvartelki zsellérség, megváltott szőlő stb. teendő ki. (I. minta betéti része, A) lap). Önként értetik, hogy a midőn a telekkönyvi betétek szerkesztésével egyidejűleg a megtörtént tagosi-

tás és úrbéri rendezés folytán a telekkönyv átalakítása is eszközöltetik, az egyes ingatlanok jogi természetének bejegyzésére vonatkozólag az 1869. április 8-án 2579. sz. a. kelt átalakítási szabályrendelet értelmében az úrbéri rendezési perben hozott ítélet, illetőleg létrejött egyezség tartalma irányadó.

4. Minthogy a telekkönyvi helyrajzi számoknak az adókataszteri munkálatban, és illetőleg kataszteri térképen létező helyrajzi számokkal azonosoknak kell lenniök, minden telekkönyvi jószágtest a törvény 7-ik és 9-ik §-ai értelmében eszközölni való felosztások eseteinek kivételével, annyi birtokrészletből álland, a hányra az adókataszteri munkálatban felosztva van. Minden ilyen külön helyrajzi számú részlet a telekkönyvi betét A) lapjára külön sorszám alatt vezetendő be. Ha a telekjegyzőkönyvben † jelző alatt felvett valamely birtokrészlet a telekkönyvi betétbe a kataszteri munkálat alapján több részletre osztatik fel, a több birtokrészletre osztott ilyen telekkönyvi jószágtest a telekkönyvi betétben nem többé †, hanem római számú jelzővel látandó el.

5. A telekkönyvi betét A) lapja 3-ik rovatában a művelési ág kitétele után, ha azt a birtokrészlet valamely váltság terheli, annak összege és a lehetőséghez képest a lerovási kötelezettség időtartama is kiteendő ilyképen: »Terheli 10 év alatt törlesztendő 5%-os 160 forint szülő (maradványföldbeli) váltság tőke.« (I. minta A) † 1. s. sz.)

4. §.

A törvény 4. §-ából kifolyólag a telekjegyzőkönyvek lapjai a legnagyobb gonddal vizsgálándók át és a telekkönyvi betétek akként készítendők, hogy azokba a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával a telekjegyzőkönyvbe foglalt bevezetések szerint még fennálló tételek és azon tételek jegyeztessenek be, a melyeknek bejegyzését a törvény 13. és 21-ik §-ai rendelik,

Például:

a mártonfalvi 14. számú telekjegyzőkönyv A) lapján állott eredetileg Kovács István nevén I. 1—4. s. sz. alatt egy egész úrbéri telek és † 1. s. sz. alatt egy darab szőlő;

Kovács István meghalván, hagyatékán négy fia:

János,

József,

Kristóf és

Bálint akként osztottak meg, hogy az I. egész telekből a kültelek felerésze átvezettetett János nevére egy külön telekjegyzőkönyvbe;

József egyéb módon elégttetvén ki osztályrészére nézve, a 14. sz. telekjegyzőkönyvben visszamaradt egész belsőség és szőlő, valamint a külsőségnek 5—7. sorszám alatt visszajegyzett másik felerésze öröklés jogcímén átíratott Kristóf és Bálint nevére.

Bálint, ki ellen kétrendű jelzálogi teher volt bejegyezve, eladta saját jutalékát Béres Andrásnak, ki tulajdonjogát bekebleztette és Kovács Bálint jelzálogi tartozásait törölte;

Béres András később eladta saját jutalékát Kovács Kristófnak és a Béres-féle felerésznyi tulajdoni jutalékra nézve Kovács Kristóf tulajdonjoga be is kebleztetett.

Igy állván a telekjegyzőkönyvi állapot a telekkönyvi betét szerkesztése idejében, minthogy az előbb közös tulajdont képezett ingatlan Kovács Bálint kizárólagos tulajdonává vált, s minthogy az előbbi jutalékok egyikére sincs zálogjog bekebelezve, a törvény 4. §-a szerint az I. minta alatti mártonfalvai 14. számú telekjegyzőkönyvből, a megfelelő telekkönyvi betét A), B) lapjai ugyancsak az I. alatti minta betétlapjai szerint lesznek szerkesztendőek, a C) lap pedig, miután átvezetendő teherfétetel nincsen, üresen marad.

5. §.

A törvény 5. §-a által engedett egyesítésnél következők tartandók szem előtt:

1. Több telekkönyvi jószágtesteknek — legyenek azok a telekjegyzőkönyvekben akár egy, akár több birtokrészletből összeállítva — egy telekkönyvi jószágtestté egyesíthetéseére megkivántatik:

a) hogy az egyesítendő telekkönyvi jószágtestek ugyanazon természeti vagy jogi személynek tulajdonát, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányu közös tulajdonát képezzék. Nem lehet tehát egyesíteni oly telekkönyvi jószágtesteket, melyeknek egyikére nézve az egyik tulajdonostárs $\frac{1}{3}$ részben, a másikára nézve pedig $\frac{1}{2}$ részben van a telekjegyzőkönyvekben tulajdonosul bejegyezve;

b) szükséges, hogy az egyesítendő ingatlanok ugyanazon egy jogi természettel birjanak. Így például nem egyesíthető a nemesi birtok volt úrbéri birtokkal; valamint ezeknek egyike sem egyesíthető megváltás alá eső, de még meg nem váltott ingatlanokkal: taxás birtokkal, szőlővel stb. Ha azonban a megváltás tényleg már megtörtént, vagy az ily birtokok a volt földesúr által magához váltattak, a kívánt egyesítés megengedendő;

c) szükséges, hogy az egyesítést a C) lapbeli bejegyzések különbözősége ne akadályozza. Nem egyesíthető e szerint két vagy több telekkönyvi jószágtest akkor, ha a telekjegyzőkönyvek C) lapjainak bejegyzései szerint az ugyanazon telekkönyvi tulajdonost illető különböző jószágtestekre, illetve tulajdonjog-közösség esetén ugyanazon tulajdonostársat illető különböző jutalékokra más-más követelések, vagy bár ugyazon követelések, de különböző elsőbbséggel vannak zálogjogilag bejegyezve.

2. A fenn körülírt kellékek hiányában is kívánhatja a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, illetőleg kívánhatják a

közös ingatlanoknak azonos arányú tulajdonostársai, hogy különböző telekjegyzőkönyvekben levő, habár különböző jogi természetű ingatlanaik, mint külön telekkönyvi jószágtestek egy telekkönyvi betét A) lapjára vétessenek fel. Ezen esetben a telekkönyvi jószágtestek a telekjegyzőkönyvekben foglalt összeállításokban, jogi természetüknek kitétele a szabályszerű római számú, illetőleg † megjelöléssel vezetendők be egymásután, a C) lapon pedig az egyes tehertételek bevezetésénél a telekjegyzőkönyvi állapot útmutatása szerint világosan kitüntetendő, hogy mindegyik tehertétel az A) lapra bevezett telekkönyvi jószágtesteknek melyikét, illetőleg azokból melyik közös tulajdonosnak jutalékát terheli.

Az egyesítési kívánság a betétek készítésével foglalkozó hivatalos közegek által mindaddig figyelembe veendő, míg a betétszerkesztő bizottság a helyszínen működik.

A fentebbiek szerint eszközölhető egyesítésnek, illetőleg egy A) lapra több jószágtest bevezetésének előnyeiről az illető felek, ha azt egyenesen nem kérelmezik is, hivatalból felvilágosítandók és arra ösztönözendők, hogy ezen reájuk nézve nagy előnnyel bíró művelet kérelmezését saját jól felfogott érdekükben el ne mulasztják.

6. §.

Azon községekre nézve, melyekben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv az 1869. április 8-án 2579. sz. alatt kelt szabályrendelet értelmében a betétszerkesztési munkálat megkezdéséig átalakítva még nem lett, a törvény 6. §-a szerint az átalakítási művelet a telekkönyvi betétek szerkesztésével együttesen eszközözendő. Ezen eljárásnál az idézett átalakítási szabályrendeletnek és az arra vonatkozólag később kiadott rendeleteknek intézkedései csak annyiban mérvadók, a meny-

nyiben az 1886: XXIX. t.-cikk határozmányai és a jelen rendeletben foglalt utasítások által nem módosítottak, illetőleg ezeknél fogva feleslegessé nem váltak. E szerint a külön átalakítási tervezet és külön hitelesítési eljárás, valamint az általános és külön tárgyalási jegyzőkönyvek felvétele elmarad. Azonban különös gond fordítandó a következőkre:

1. A telekjegyzőkönyvekben foglalt előbbi ingatlanok helyett kiosztott új területeknek azonossága: a tagosítási felszámítás, a kiosztási földkönyv és a tagosítási vagy úrbéri rendezési és kataszteri térkép segédelmével, az érdekelteknek és esetleg a tagosító mérnöknek meghallgatása mellett, minden kétséget kizárólag megállapítandó. A mérnök meghallgatása azonban csak oly esetben veendő igénybe, ha az azonosság az ügyiratok és különösen a fennemlített adatok tartalmából meg nem állapítható.

2. A betétek oly módon szerkesztendők, hogy a telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett nyilvánkönyvi jogok semmiféle csorbulást ne szenvedjenek, különösen a bejegyzett tehertételek fedezetéül szolgáló jelzalogok egész épségükben megtartassanak.

3. A volt úrbéres birtokok után felosztva kiadott legelőilletőségek, a mennyiben az illető úrbéres birtokkal ugyanazon egyénnek képezik telekkönyvi tulajdonát, az illető úrbéres birtokot tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára az ott foglalt telekkönyvi jószágtesthez csatoltan külön helyrajzi szám, illetőleg számok alatt vezetendők be.

4. A volt úrbéres birtokok után kiadott, de közösen maradt legelő a volt úrbéreseknek kiadott erdőilletőséggel egy telekkönyvi betétbe nem vehető fel, hanem ezek mindenikéről külön-külön telekkönyvi betét szerkesztendő.

7. §.

Ha a megtörtént tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán a telekkönyvek átalakítása már eszközöltetett és a

tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával közösben maradt legelőterület, vagy annak egy része a telekkönyvi betétek szerkesztése előtt bírói uton már tényleg egyénenként felosztott, de e felosztás telekjegyzőkönyvileg még keresztül nem vitetett: bekivánandók a felosztásra vonatkozó ügyiratok és térkép és a felosztás tekintetbevételével a telekkönyvi betétek szerkesztésénél következő szabályok tartandók meg:

1. Ha a telekjegyzőkönyvben a közös legelő az 1881. évi 40101. számú igazságügyminiszteri rendelet értelmében a közös tulajdonosokra névszerint lett felvéve, de ezek ellenében harmadik személyek önállólag nyilvánkönyvi jogokat még nem nyertek, akkor a telekkönyvi betétek szerkesztésénél egyszerűen a jelen utasítás 6. §-a 3. pontjában foglalt szabály követendő, vagyis az egyes legelőjutalék a felosztás alapján külön helyrajzi szám alatt azon telekkönyvi betét A) lapjára vezetendő, melyben a fővagyonot képező úrbériség foglaltatik. Ha azonban

2. a névszerint kitüntetett tulajdonosok valamelyike ellen a közös telekjegyzőkönyvben harmadik személyek már önálló tulajdonjogi bejegyzést nyertek, az ily legelőjárandóság a telekjegyzőkönyvi harmadik tulajdonos nevére nyitandó külön telekkönyvi betétbe, vagy ha kívánja, az ő egyéb ingatlanait tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára vezetendő, de az ugyanazon betétbe foglalt többi ingatlanokkal egy telekkönyvi jószágtestté csak akkor egyesíthető, ha azon volt úrbéri birtokra, mely után a kérdéses legelő-illetőség kiosztatott, ezen legelő illetőség telekkönyvi átruházását megelőző elsőséggel telekkönyvi tehertételek bejegyezve nincsenek: vagy ha a telekjegyzőkönyv tartalma szerint a fővagyonot képező volt úrbéri birtok legelőjárandóság nélkül lett más tulajdonos nevére átrúva, és annak telekkönyvi terheltetése ezen átrúás után az új tulajdonos ellenében történt, tehát a járulékot képező

legelő-járandóságra ki nem hat. Ellenkező esetben, vagyis akkor, ha a fővagyonra előbbi elsőbbségű tehertertelek vannak a telekjegyzőkönyben bejegyezve, az önnállólag szerzett legelőilletőség a harmadik tulajdonos telekkönyvi betétének A) lapjára csak külön telekkönyvi jószágtestként vezethető be, és arra a fővagyon terhelő elsőbbségű tehertertelek mellékjelzőlogilag bejegyzendők.

8. §.

A törvény 7. §-ára tekintettel, következő szabályok szolgálnak zsinórmértékül:

Elkülönítés nem teljesítendő:

1. ha az ingatlanok egy részére, vagy az ingatlanok egy meghatározott mennyiségére csupán bérleti, haszonbérleti, használati, vagy haszonélvezeti jog van bejegyezve, avagy pedig az ingatlanok egy részére, vagy meghatározott mennyiségű részre vonatkozó per van feljegyezve;
2. ha a tagosítás alkalmával több oly terület hasítatott ki együttesen, mely a telekjegyzőköny, illetőleg telekjegyzőkönyvek tartalma szerint több telekkönyvi jószágtestet képez ugyan, de ugyanazon egy személynek kizárólagos vagy ugyanazon tulajdonos-társaknak azonos arányú közös tulajdonát képezi, és a külön telekkönyvi jószágtestekre a telekjegyzőkönyvekben vagy semmi nyilvántartási jogok nincsenek bejegyezve, vagy csak olyanok, melyek ugyanazon személyeket, ugyanazon elsőbbséggel illetnek meg.

Azonban az elkülönítés okvetlenül eszközendő és erről a szabályszerű vázrajz elkészítendő:

1. ha valakinek telekjegyzőkönyvi tulajdonát tevő ingatlanaihoz oly terület csatoltatott a tagosítás, vagy úrbéri rendezéskor, mely a telekjegyzőkönyvben nevére átírva nincs, vagy ha az adókataszteri részlet számok alatt oly ingatlanok vannak összefoglalva, a melyek külön-

böző személyeknek telekjegyzőkönyvi megosztott (nem közös) tulajdonát képezik. (61. §.)

2. Ha a tagosításkor egy taggá, vagy a kataszteri munkálatban egy részletszám alatt oly ingatlanok egyesítették, melyek a telekjegyzőkönyvekben mint külön telekkönyvi jószágtestek vannak bevezetve és azoknak egyikére vagy másikára harmadik személyek javára külön nyilvánkönyvi jogok: tulajdonjog, utóörökösödési jog, zálogjog stb. állanak bejegyezve.

9. §.

Ha a betétek szerkesztése a telekkönyvi átalakítással kapcsolatosan eszközendő és a tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával összemért területek különítendő el, megállapítandó, hogy az egyesített területből a telekkönyvi jószágtestek mindenkének minő terület felel meg és az hol jelölendő ki. Ezen körülményeknek kipuhatolására biztos adatokként szolgálhatnak: a tagosítási felszámítás, a régi és az új területeknek osztályozása, a kiosztási földkönyv, a helyszínelési, tagosítási és kataszteri térkép egybe-hasonlítása és az érdekelt személyek meghallgatása: ha pedig mindezek a kellő sikerre még nem vezetnének, a törvény 8. §-a alapján szakértő mérnök, lehetőleg a tagosító mérnök hallgatandó meg.

10. §.

A megosztott területek a vázrajzon a szabályszerű törtszámokkal látandók el és vagy ugyanazon egy telekkönyvi betét A. lapjára külön telekkönyvi jószágtestenként egymásután vezetendők be, vagy — ha ennek a telekkönyvi rendelet 55. §-ában foglalt szabályok szerint helye nem volna — a harmadik személyek nyilvánkönyvi jogával terhelt terület vagy az illető telekjegyzőkönyvnek

megfelelő, vagy pedig egy újonnan nyitandó külön telekkönyvi betét A. lapjára viendő át.

Így például:

a) nem kell egy külön betétbe átvinni azon elkülönített területet, a melyre a telekjegyzőkönyv állása szerint utóörökösödés, zálogvisszaváltási jog, használati, avagy haszonélvezeti jog van harmadik személy javára bejegyezve, mert ezen bejegyzések, a terhelt telekkönyvi jószágtestre hivatkozás mellett, a többi ingatlanokat is tartalmazó betét B), illetőleg C) lapjára minden akadály nélkül átvezethetők. Ellenben

b) ha a megosztott területnek megfelelő előbbi birtokrészletre, vagy összetett telekkönyvi jószágtestre az illető telekjegyzőkönyv állása szerint harmadik személy javára tulajdonjogi előjegyzés van bejegyezve, akkor az elkülönített részlet a telekkönyvi rendelet 55. §-a szerint nem maradhat oly betét A) lapján, a melyben foglalt többi ingatlanoknak más volna a nyilvánkönyvi tulajdonosa; hanem egy külön telekkönyvi betét A) lapjára viendő át.

11. §.

A mely község határában a vízrendezési társulatok ártérfejlesztési munkálata már jogerejüleg, és oly módon eszközöltetett, hogy az egyes mentesített ártéri részletek biztosan kimutathatók, ott a törvény 9. §-a értelmében az ártéri területek e minősége a betét A) lapjának 6-ik (jegyzet) rovatában kitüntetendő.

Itt két eset adhatja magát elő, t. i.:

A kataszteri munkálatban egy birtokrészletként szereplő, következőleg a betét A) lapjára is szabály szerint így bevezetendő terület, vagy egészben esik az ártérbe, vagy csak részben:

első esetben felosztásnak esete nem forogván fenn, az egész ártéri birtokrészlet a betét A) lapjára saját sor-

száma alatt vezetetik be, és ártéri minősége a fentebbi módon kitüntettetik;

a második esetben pedig a törvény 7. §-a értelmében a vízrendezési társulat elnöke által kijelölt szakértőnek segédkezése mellett, az ártérfejlesztési munkálat alapján elkészítetik a szabályszerű vázrajz, melyben az ártéri és az ármentes terület külön kitüntettetik, az elkülönített két terület a kataszteri helyrajzi szám törtjeivel szabályszerűleg megjelöltetik, és a betét A) lapjára az ármentes rész az adókataszteri munkálat szerinti helyén, utána pedig közvetlenül az ártéri rész külön sor- és helyrajzi szám alatt vezetetik be. (Lásd a II. minta A) lap 4., 7. sorszámát.)

Az ártéri részletek ily bevezetése esetében az előbb egy jószágtestet képező ingatlanok továbbra is egy és ugyanazon jószágtest alkatrészeit képezendik, és ennélfogva a telekjegyzőkönyvben † alatt felvett ingatlanok ármentes és ártéri birtokrészletei egymás melletti sorszám alatt római számokkal (I., II., III.) megjelölve, vezetendők a betétbe. (Lásd a III. alatti mintát.)

Az ármentes birtoknak az ártéri birtoktól való elkülönítéséhez a jelzálogos hitelezők beleegyezése és meghallgatása nem szükséges.

12. §.

A törvény által kijelölt esetekben eszközendő felosztásokról készítendő vázrajzoknál mindenkor a kataszteri térkép léptéke (scala) alkalmazandó.

13. §.

A szükségessé vált felosztások esetében a felosztott területekre nézve az illető telekkönyvi betét A) lapjának 5. rovata egyelőre kitöltetlen marad.

A felosztásokról a betétszerkesztő bizottság rovatos jegyzéket vezet, (lásd a IV. mintát), melyet a község telekkönyvi betétei szerkesztésének befejezése után a vonatkozó felosztási vázrajzokkal együtt, az adókataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóságnak megküldi. E hatóság tartozik a között adatok alapján a megosztást, a nála levő kataszteri térképen azonnal keresztülvinni, a kataszteri nyilvántartást ahhoz képest kiigazítani, és kiszámítván egyenkint a megosztás által keletkezett új részleteknek tiszta jövedelmét, a jegyzéknek megfelelő 9. rovatát szabatosan kitölteni, azután pedig a jegyzéket a vázrajzokkal együtt az illető telekkönyvi hatósághoz visszazármaztatni, mely annak alapján az illető telekkönyvi betétek A) lapjainak kitöltetlenül maradt 5. rovatait azonnal kitölti.

14. §.

A telki szolgálomnak kitüntetését a törvény 11. §-a a telekkönyvi betétekben az uralgó ingatlannál is rendelvén, midőn valamely telekjegyzőkönyv C) lapján vagy esetleg szabályellenesen B) lapján a szolgálommal terhelt ingatlanra valamely telki szolgálom bejegyezve találtatik, és a bejegyzés tartalmából az uralgó ingatlanság ki nem vehető, az az illető bejegyzési ügyirat betekintése által puhatolandó ki, és a szerkesztendő betét A) lapján az uralgó részlet mellett a 6. rovatban az illető telki szolgálom: úthasználás, vízmerítés, marhahatás stb. a szolgálommal terhelt ingatlan helyrajzi számának kitétele mellett, kitüntetendő. (Lásd a II. minta A) lapja 3. sorszámát.)

Ha tagosítás folytán a kültelkek fekvése olyképen változott, hogy a tagosítás előtt azokra nézve bejegyzett telki szolgálom a változott helyzetnél fogva kétségtelenül tárgytalanná vált; a telekjegyzőkönyvekben bejegyzett ilyen szolgálmi jognak a betétekbe való átvitele mellőzendő. Erről azonban a telekjegyzőkönyv tartalma szerint

jogosított fél, a mennyiben személyesen megjelenve, beleegyezőleg nem nyilatkozott volna, lakhelyére vagy tartózkodási helyére intézendő ajánlott levélben értesítendő (39. §.) és ezen értesítésben a törvény 58. §-ának 3-ik pontja szerint őt megillető felszólalási jogra figyelmeztetendő.

15. §.

Ha kétségtelenül kiderül, hogy valamely terület az eredeti helyszínelés alkalmával telekkönyveztetni elmulasztott, valamint azon esetben is, ha valamely terület az eredeti helyszínelés után, például természetes iszapolás, a mederben való szigetképződés, vagy a vízmeder kiszáradása útján képződött, és az ily terület utóbb sem lett telekkönyvvezve, az ingatlan a törvény 12. §-a értelmében mindenkor a telekkönyvi betétben a megfelelő adókataszteri helyrajzi szám alatt a tényleges birtokos nevére veendő fel.

A természetes iszapolások és a mederben támadt szigetek az 1885. évi XXIII. t. cz. 5-ik §-a értelmében a parti birtok tulajdonát képezvén, ha azon személyek tényleges birtokában van, ki a telekjegyzőkönyv szerint a parti birtoknak nyilvánkönyvi tulajdonosa, akkor az az új terület a parti birtokot tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára, ezzel egy jószágtestté egyesítve, vezetendő be, mely esetben az új területre vonatkozólag a C) teherlapon külön bejegyzés sem szükséges, mert a fővagyonra szerzett zálogjogok, ezen csak most telekkönyvezett növedékre is kiterjednek.

Kötelessége azonban, úgy a tervezetet készítő telekkönyvvezetőnek, valamint a betét-szerkesztő bizottságnak úgy a szomszéd birtokosok, valamint a községi előljáráóság és a bizalmi férfiak meghallgatása mellett hivatalból ki-
puhatolni: vajjon az elszámolt területek tulajdonára nézve nincs-e per folyamatban, illetőleg annak tulajdoni joga

nem vitás-e? Ha igen, akkor az ily területnek a betét A) lapjára való bevezetésekor a »Jegyzet« rovatban e kitétel: »A tulajdonjog vitás«, jegyzendő be. (Lásd az V. alatt mintát.) Ezen bejegyzés az igénylők tulajdoni igényeinek biztosítása végett bejegyezve marad addig, míg vagy a felszólalási határidőn belül beadandó felszólamlás folytán az igény érvényesíttetik, illetőleg elutasítatik, vagy pedig a felszólalási idő letelik a nélkül, hogy ily joglépés igénybe vétetett, vagy pedig a tulajdoni per folyamatban léte bejelentetett volna.

Az ily felvételtől a tulajdoni jogot igénylő személyek, lak- vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levél útján értesítendők. (39. §.)

A fentebbi szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha valamely tényleg telekkönyvvezett birtokrészlet több telekjegyzőkönyv A) lapjára van bevezetve.

16. §.

A telekkönyvi betét B) lapjának szerkesztésére nézve a törvény 13. §-a értelmében főszabály az, hogy oda tulajdonosnak — a későbbi tulajdonjogi bejegyzések által hatálytalanná vált bejegyzési tételek mellőzésével — csak azon természetes vagy jogi személy vezetendő be, ki a megfelelő telekjegyzőkönyv állása szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő. E főszabálytól eltérő kivételek a törvény 12. és 15—18. §§-aiban foglaltatnak.

Ha a tulajdonos az eredeti helyszinelés óta nem változott, a tulajdonos neve alá a B) lapon: »Eredeti felvétel alapján«, ha pedig a telekkönyvi kiigazítás alapján jegyeztetett be tulajdonosnak: »Telekkönyvi kiigazítás alapján« irandó. (Lásd a VI. minta B) 1. tételét.) Ha azonban a tulajdonjog már a telekkönyvi rendelet II. része szerinti bejegyzésen alapul, a tulajdonos neve mellett ki- teendő a szerzés jogcíme: öröklés, vétel, ajándék stb.

és a vonatkozó bejegyzés alapjául szolgáló beadvány beérkezési időpontja és száma is. (Lásd az I. minta betéti részének B) 1. tétel-számát).

Ha a telekjegyzőkönyv B) lapjabeli tulajdonjogi bekeblezés felfolyamodással (felebbezéssel) van megtámadva, a betét B) lapjára a telekjegyzőkönyvből azon előbbi bejegyzési tételek is átvezetendők, melyek azon esetre, ha a felfolyamodásnak hely adatik, előbbi hatályukat érintetlenül megtartják. Ugyanezen eljárás követendő akkor is, ha valamely bekeblezett tulajdonos ellen a telekjegyzőkönyv B) lapján, harmadik személy részére tulajdonjog van előjegyezve, mert az igazolás vagy nem igazolástól függ: vajjon az előjegyzett tulajdonjog bekeblezéssel feltétlenné váland, vagy az előjegyzés törlése következtében az azzal terhelt bekeblezett tulajdonjog ezen feltételes bejegyzés alól menekül-e. (Lásd a II. minta B) 1., 2., 3. tételeit.

Ha a telekjegyzőkönyv tanusítása szerint valamely ingatlan vagyon, többeknek képezte közös tulajdonát és egy vagy több tulajdonostársnak jutalékaira a C) lapon egy vagy több zálogjog van még bejegyezve, habár a B) lap későbbi bejegyzése szerint a telekkönyvi betét készítésekor azon összes ingatlan vagyon egy személy telekkönyvi tulajdonát képezi, tehát tulajdonképen a betét B) lapján tulajdonosnak csak ez utóbbi volna bejegyzendő, még sem mellőzhetők a telekjegyzőkönyv B) lapjának azon bejegyzési tételei, melyekből kitűnik, hogy a bejegyzett, tehát a betét C) lapjára átviendő tehertételek melyik volt tulajdonostársnak minő birtokjutalékára lettek bejegyezve, tehát az A) lapon lévő ingatlan vagyonnak mily arányu részét terhelik. Ennélfogva ilyen esetben a telekjegyzőkönyv B) lapjának megszűnt ilyenmü bejegyzési tételei a betét B) lapján akként vezetendők át, miként ezt a II. mintának B) 1. tétele után bejegyzett tartalom mutatja.

17. §.

A betét B) lapjának szerkesztésénél még következő szabályok követendők:

1. Ha az eredeti telekkönyvezéskor a telekjegyzőkönyvben egyik személy zálogtulajdonosnak vagy zálogbaadónak, a másik pedig zálogbirtokosnak vagy zálogbavevőnek lett felvéve: a telekkönyvi betét B) lapján a zálogbirtokosnak vagy zálogbavevőnek nevezett személy jegyzendő be tulajdonosul; utána pedig külön tétel alatt a zálogtulajdonosnak vagy zálogbaadónak nevezett személy javára a zálogvisszaváltási jog feljegyzendő. (Lásd a VI. minta B) 1. és 2. tételét).

2. Ha a telekjegyzőkönyvben valamely tulajdonjogi bejegyzés valamely feltételhez van kötve, vagy arra nézve utóörökösödési jog van bejegyezve, a betét B) lapjára tulajdonosnak az így korlátozott joggal bíró személy jegyzendő be, egyuttal azonban az illető feltétel, vagy korlátozás is kitüntetendő, és illetőleg a tulajdonos bejegyzése után közvetlenül feljegyzendő az utóörökösödés a lehetőséghez képest, az utóörökösödésre jogosított személy nevének kitételével. (Lásd a VII. minta B) 1., 2., 3. tételét).

Oly birtokok, melyek valamely hitbizományhoz tartoznak, telekkönyvi betétben úgy veendő fel, miképen az illető telekjegyzőkönyvben előfordulnak.

3. Ha a telekjegyzőkönyvben a tulajdonos személyére vonatkozólag kiskorúság, gondnokság alatt létel, vagy csőd van bejegyezve, ez a telekkönyvi betét B) lapján a tulajdonos bejegyzése mellett tüntetendő ki akként, hogy a mennyiben a telekjegyzőkönyvi bejegyzésből a gondnokságnak, illetőleg csődnek elrendelését tárgyazó végzés kelte és száma kivehető, a betéti kitüntetésben is arra hivatkozás történjék. (Lásd a VII. minta 1. és 2. tételét).

4. Ha a telekjegyzőkönyvben a B), vagy még az igénylapon a telekkönyvi rendelet I. része szerinti igénybejelentvények vagy igények, vagy zálogvisszaváltási jog, vagy per és az ösiség viszonyból származtatott egyéb igények, — vagy végre a telekkönyvi rendelet II. része 14. fejezete értelmében indított törlési vagy bár egyéb jogalapú perek vannak feljegyezve, ezek — nyert rangsorozatuk szerint — szintén a betét B) lapjára vezetendők be; és ha ugyanazok a telekjegyzőkönyvben foglalt bejegyzés szerint az A) lapon előforduló ingatlanoknak csak egy részére vonatkoznak, az illető betéti bejegyzésben a terhelt birtokrészletek helyrajzi szám szerint, illetőleg a terhelt hányadrész vagy terület is kiteendő. (Lásd a VII. minta B) 4. tételét).

18. §.

Azon főszabálytól, hogy a telekkönyvi betét B) lapjára tulajdonosnak az jegyzendő be, ki az illető telekjegyzőkönyv állása szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő, a törvény 15—18. §-ai eltérést nem csak engednek, hanem azt egyenesen rendelik.

Ennélfogva a telekjegyzőkönyvi állapot daczára tulajdonosnak bevezetendő a telekkönyvi betét B) lapjára a tényleges birtokos (23. §.)

a) ha az ingatlanak megszerzését a telekjegyzőkönyvi tulajdonos által kiállított, bár bekeblezési kellékekkel nem bíró eredeti okirattal igazolja; egyuttal azonban vagy helyhatósági bizonyítvánnyal, vagy az eljáró bizottság mellett működő bizalmi férfiaknak szóbeli nyilatkozatával tanusítja azt is, hogy az ingatlanak háborítlan békés birtoklásában van; vagy

b) ha a tényleges birtokos nem képes ugyan szerzési okiratot felmutatni, azonban a jogügylet létrejöttét az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a bizottság

előtt szóval tett beleegyezése, illetőleg beismerése által bizonyítja; ezenfelül pedig a tényleges birtoklást az a) pontban körülírt módon kimutatja.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos már nem él, de hagyatéka örökösének vagy hagyományosának jogerejű átadási okirattal már átadatott, vagy jogerős birói ítélettel oda ítéltetett, az ily örökös vagy hagyományos által az örökhagyó részéről történt átruházásról, illetőleg átadásról kiállított eredeti elismerő okiratnak, vagy a hizottság előtt szóval tett nyilatkozatnak ugyanazon joghatálya van, mintha azt maga az átruházó vagy átadó telekjegyzőkönyvi tulajdonos tette volna. Ha pedig az átruházási jogügylet már a fentebbi módon elismert örökössel vagy hagyományossal kötöttet, az ezáltal kiállított eredeti átruházási okirat és a tényleges birtoklásnak az a) pont értelmében bizonyítása, illetőleg a b) pont szerinti beismerő nyilatkozat alapján szintén a tényleges birtokos jegyzendő be a betét B) lapján tulajdonosnak.

Ha a kérdéses ingatlanság több telekkönyvön kívüli átruházás tárgyát képezte és mindezen átruházások és a tényleges birtoklás a jelen §. a) vagy b) pontjai értelmében tanusíttatnak, a törvény 15. §-a ugy alkalmazandó, mintha csak egy átruházás történt volna.

19. §.

A tényleges birtokos (23. §.) tulajdonosnak jegyzendő be a betét B) lapján a törvény 16. §-a értelmében akkor is, ha ő helyhatósági bizonyítvánnyal és két bizalmi férfinak szóbeli nyilatkozatával bebizonyítja, hogy a telekjegyzőkönyvben nevében nem álló ingatlannak a törvény 42. §-a értelmében felveendő jegyzőkönyv keltét megelőzőleg már három évi békés birtoklásában van és a betét-szerkesztő bizottság által a törvény 44. §-a által előszabott módon megidézett telekjegyzőkönyvi tulajdonos

a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellen a bejegyzés eszközléseig ellenmondással nem él.

A törvény 16. §-a szerinti tényleges birtokos tehát tulajdonosnak a betét B) lapján már akkor sem jegyeztethető be, ha az idéző végzés a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak bármilyen okból szabályszerűleg nem kézbesíthető.

20. §.

Több rendű nyilvántartáson kívüli átruházás folytán a tényleges birtokos (23. §.) tulajdonjoga a betét B) lapján bejegyzendő a törvény 17. §-a szerint akkor is: ha ezen átruházások mindenike szabályszerű okirattal, vagy a törvény 15. §-a értelmében teendő beismeréssel nem igazoltatik ugyan, de az, hogy a kérdéses ingatlan a telekkönyvi tulajdonos, vagy igazolt örököse, hagyományosa (15. §.) által átruházott, legalább is telekkönyvi előjegyzésre alkalmas okirattal, vagy a törvény 15. §-a értelmében az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a törvény 15. §-a értelmében, az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a törvény 15. §-a értelmében nem igazolt többi további átruházások megtörténte pedig a helyhatóságnak azon nyilatkozatával bizonyítottatik, hogy azon átruházásokról tudomással bír; azonfelül a helyhatóság és a bizalmi férfiak bizonyítják azt is, hogy az igénylő a kérdéses ingatlannak tényleges birtokában van.

21. §.

A tényleges birtokosnak (23. §.) tulajdonjoga végre bejegyzendő a törvény 18. §-a értelmében azon esetben is: ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos legalább három év előtt elhalt, vagy holléte legalább 3 év óta nem tudatik és a tényleges birtokos a telekkönyvi tulajdonosnak elhunytát anyakönyvi kivonattal, vagy holttá-nyilvántartási jogerős birói határozattal, illetőleg annak ismeretlen tar-

tózkodását helyhatósági bizonyítvánnyal, valamint ugyancsak a helyhatóság bizonyítványával azt is igazolja, hogy a helyhatóság az átruházásról, illetőleg azon átruházásokról, melyeknek lánczolata mellett az igénylő az igényelt ingatlant megszerezte, tudomással bír; azonfelül a helyhatóság és két bizalmi férfi által az is igazoltatik, hogy a tényleges birtokos maga, vagy ő és birtokelődei együtt legalább 10 év óta az ingatlanak békés birtokában vannak. Ha a telekkönyvi tulajdonos holléte nem tudatik, a tényleges birtokos tulajdonjoga a fentebbi feltételek esetében is csak akkor jegyzendő be, ha a szerkesztő-bizottság helyszini működése befejezéseig a telekjegyzőkönyvi tulajdonos a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellen ellentmondással nem élt.

A törvény 18. §-a által előszabott 3, illetve 10. évi határidő szintén a kérelemről, a bizottság által felvett jegyzőkönyv keltétől visszafelé számítandó.

22. §.

Ha a tényleges birtokosnak tulajdonjoga ez előző §-ok szerint csak lejegyzés útján jegyezhető be, vagyis midőn az ily szerzés valamely telekkönyvi jószágtestnek vagy egyes birtokrészletnek csak egy részére vonatkozik, a telekkönyvi rendelet 56. §-a alkalmazandó, következő eltérésekkel:

1. Ha valamely birtokrészlet eldarabolásáról van szó, a szabályszerű vázrajz hivatalból készítenőd el.

2. A jelzálogos hitelezők beleegyezésének kimutatása nem szükséges, hanem az illető telekjegyzőkönyv C) lapján bejegyzett terhek a bejegyzett részre is mellékjelzálogilag hivatalból átviendők.

23. §.

Tényleges, tehát oly birtokosnak, kinek tulajdonjoga a telekkönyvi betét B) lapján a törvény 15—18. §§-ai

szerint bejegyzendő, csak az tekintethetik, ki az illető ingatlant élők közötti jogügylettel (ajándék, adásvétel, cseré, stb.) vagy öröklés folytán megszerezte és azt, mint sajátját tartja birtokában, de tulajdonjoga telekkönyvileg még bejegyezve nincs. (A törvény 19. §.)

Ennélfogva a kezelő, bérlő, haszonbérlő és haszonélvező, kik az ingatlant, nem mint sajátjukat tartják birtokukban, hanem azt másnak nevében, illetőleg jogán pusztán birlalják, tényleges birtokos tekintete alá nem esnek.

24. §.

Midőn a törvény 15—18. §§-ai szerint a tényleges birtokosnak tulajdonjoga jegyeztetik a telekkönyvi betét B) lapjára, ez a törvény 20. §-a értelmében akként esz-közlendő, hogy előbb a telekjegyzőkönyvi tulajdonos tulajdonjoga vezetetik át a telekjegyzőkönyv állásához képest, és azután külön tétel alatt a tényleges tulajdonos tulajdonjoga jegyeztetik be. (Lásd a VIII. mintabeli B) lapot.)

Egy telekkönyvi betét A) birtoklapjára tényleges birtoklás alapján többrendű ingatlan csak azon esetben vezethető be, ha az összes ingatlanok ugyanazon egy személynek kizárólagos telekjegyzőkönyvi tulajdonát, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányu közös telekjegyzőkönyvi tulajdonát képezték, és a tényleges birtokosok közötti birtokközösség fennforgása esetén a tényleges birtoktársakat azonos arányban illetik. A különböző telekjegyzőkönyvi tulajdonosoktól szerzett külön telekjegyzőkönyvbeli ingatlanok ily bevezetése már csak azért sem történhet meg, mert az ilyen egyesítés a felszólalási, illetőleg törlési eljárásra zavaró hatást gyakorolhatna. (Törv. 5. §.)

25. §.

A telekkönyvi betét C) lapjára a telekjegyzőkönyv C) lapjáról csak a telekjegyzőkönyvi bejegyzések szerint

még meg nem szűnt tételek és az ezekre vonatkozó, még meg nem szűnt további bekelezések, előjegyzések, vagy feljegyzések vezetendők át. (A törvény 21. §-a.)

Ezen átvezetésnél először pontosan átvizsgálandó a régi betáblázott követelések bejelentési lapja, és a régi C)a. teherlap.

Ha a bejelentési lapon még ki nem törült feljegyzések találhatók, első sorban ezen feljegyzések vezetendők át a telekkönyvi betét C) lapjára, és pedig a benyújtás sorrendjében. (Lásd a IX. minta C) 1., 2. tételeit.)

Azután átvezetendők a betét C) lapjára a telekjegyzőkönyv C)a) régi teherlapján bejegyzett és még meg nem szűnt tehertételek az átkelezési határozat tartalma szerint nyert elsőbbségük sorrendjében és ezen elsőbbségnek világos kitétele mellett. (Lásd a IX. minta C) 3., 4. tételeit.)

Ez megtörténvén, következnek a telekjegyzőkönyv C) lapján foglalt bejegyzések szerint még fennálló tételek. Ezek a betét C) lapjára beérkezésük sorrendjében vezetendők át. Miután pedig ezek közt lehetnek olyanok, melyek jelzálogi átkelezés útján ugyan, de a hirdetményi határidő letelte után benyújtott bejelentés alapján jegyeztettek be, vagy melyek az elsőbírósági elutasító végzésnek megváltoztatása mellett, a másodbíróság által rendeltettek el, ezekre nézve az elsőbbségi rangsorozatot az átkelezési igénybejelentvény, illetőleg a bejegyzési kérvény benyújtási ideje határozván meg, a betét C) lapjára való átvezettetésük, a beérkezésnek említett sorrendjében és annak elsőbbségével eszközendő. (Lásd IX. minta C) 5. tételét.)

Ha az átvezetendő tehertételek a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzések tartalma szerint a betét A) lapjára vezetett ingatlanoknak csak egy részét terhelik, az ily tehertételeknek a betét C) lapjára való átvezetésénél

a terhelt ingatlanok telekkönyvszerű megjelölése, vagyis ezek nyert új helyrajzi számainak kitétele mellett, ezen körülmény világosan kitüntetendő. Ha pedig a kérdéses tehertételek bejegyeztetése után a tulajdonos változott, tehát a betét B) lapján az utóbbi tulajdonos jegyeztetett be, akkor a betét C) lapjára átvezetett tehertételeknél a törvény 13. és illetőleg a jelen utasítás 16. §-ával összhangzásban a terhelt eredeti adósnak neve és terhelt jutalékának hányadrésze is megjelölendő. (Lásd a II. minta C. 1., 2., 3. tételbeli bejegyzéseit és a IX. minta C) 4. tételét.)

26. §.

Ha az átvezetendő tehertétel a telekjegyzőkönyvben már részben törölve van; akkor az eredeti bejegyzés száma alatt és sorrendjében csupán a még fennálló részkövetelés vezettetik át; a jegyzet rovatban pedig kitüntetik az eredetileg bejegyzett összeg és az, hogy abból minő szám alatt és mennyi törültetett. (Lásd X. minta C) 1. tételét.)

Ha pedig az eredetileg bejegyzett tehertétel a telekjegyzőkönyvbe bejegyzett engedmény útján másra egészben átruháztatott: az eredeti bejegyzés sorrendjében s az eredeti hitelezőre, valamint az engedmény bejegyzésének alapjául szolgáló kérvény számára és érkezési időpontjára való hivatkozással, a tehertétel az engedményes javára vezetendő át. (Lásd X. minta C) II. tételét).

Részben való engedmény esetében, az átvezetés tárgyában, a jelen utasítás 102. §-nak rendelkezései tartandók meg.

27. §.

A telekjegyzőkönyvek C) lapjain lehetnek oly tételek bejegyezve, melyek tényleg már megszűntek, de töröltetésök elmulasztott; ily tehertételeknek törlését, illetőleg azt, hogy azok a betét C) lapjának szerkesztésénél

mellőztessenek, törlésre alkalmas okirat, vagy a telek-jegyzőkönyvi jogosultnak a betét-szerkesztő-bizottság előtt élő szóval tett beleegyező, illetőleg beismerő nyilatkozata alapján jegyzőkönyvileg kérhető. Ilyen kérelmet a helyszínen működő bizottság előtt a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, továbbá azon tényleges birtokos, a ki tulajdonjoga bejegyeztetésének jogosultságát a törvény 15—18. §-ai értelmében bizonyította, végre az van jogosítva előterjeszteni, a kinek javára a törlendő, illetőleg mellőzendő jog a telekjegyzőkönyvben bejegyezve van. (A törvény 22. §-a.)

II. Rész.

Az eljárás, valamint a telekkönyvi hatóságnak erre vonatkozó teendői.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

28. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésére kirendelt bírák, albírák, telekkönyvvezetők és segédtelekkönyvvezetők azon idő alatt, míg valamely törvényszék vagy járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság területére nézve az említett munkálatokat teljesítik, az elnök, illetőleg a járásbíró, mint a telekkönyvi hatóság főnökének felügyelete alá tartoznak. Ez rendelkezik az iránt, hogy azon községekre nézve, a melyek telekkönyvi betéteinek szerkesztése a kir. igazságügyi miniszter által elrendeltetett, a betétek szerkesztése minő sorrendben kezdessék meg és folytattassék; az egyes községekre nézve azonban a telekkönyvvezetőt és a betét-szerkesztőbizottságot a telekkönyvi hatóság küldi ki. — Sürgős esetekben az ideiglenes helyettesítésről a telekkönyvi hatóság elnöke gondoskodik.

A munkabeosztásra nézve szabályul szolgáljon, hogy a szomszédos kisebb, és különösen az egy körjegyzői szövetkezethez tartozó községek telekkönyvi betéteinek szerkesztésére lehetőleg ugyanazon telekkönyvvezető, és ugyanazon bizottság küldessék ki, és hogy oly esetben, midőn több kisebb szomszédos község telekkönyvi betétei szerkesztendők, a telekkönyvvezető, mielőtt a tervezeti működés céljából a helyszínére kimenne, a körjegyzői kerületekhez tartozó több-kisebb, illetőleg a szomszédos községek betéti terveit készítse elő a telekkönyvi hatóság helyiségében, és a helyszíni működést csak azután kezdje meg. Ily esetben a helyszíni működés határnapja (a törvény 31. §-a) együttesen és akkén tüzendő ki, hogy abban az egyes községekbeni megjelenés ideje megközelítőleg jelezve legyen.

29. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke kötelezve van a előző §-ban említett tisztviselőket működésük egész folyamata alatt kellőleg ellenőrizni és meggyőződni arról, vajjon ezek munkálatukat az 1886. XXIX. t.-cz. és a jelen utasítás szabályainak megfelelő módon és a kellő pontossággal és szorgalommal teljesítik-e.

30. §.

Midőn a telekkönyvi hatósághoz tartozó azon községekben, melyekre nézve a betétek szerkesztése elrendeltetett, ezen működés egészen befejeztetett, vagy midőn a működés bárminő ok miatt egy ideig nem folytatható, jogosítva van a telekkönyvi hatóság főnöke addig is, míg a szerkesztésre kirendelt közegeknek másfelé rendelése iránt a kir igazságügyminiszter intézkedik, illetőleg míg a működés folytathatóvá válik, az illető bírákat és telekkönyvvezetőket saját hivatalában hivatalos minőségükhöz képest kellőleg foglalkoztatni.

31. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke köteles a telekkönyvi betétek szerkesztésével megbízott közegek részére, lehetőleg a telekkönyvi iroda mellett, nyugalmas helyiséget kijelölni. Egy ily helyiségben, annak nagyságához képest, egyszerre több telekkönyvvezető, illetve szerkesztő-bizottság is végezheti teendőit. Ha ily helyiségek kijelölése folytán a bíróság elkerülhetlenül szükséges helyiségeitől foszthatná meg, a kir. törvényszék elnökének teendője a szükségessé váló más helyiségek ideiglenes kibérlése iránt szabályszerűen gondoskodni.

32. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke tartozik a szerkesztési munkálat alá került község összes telekjegyzőkönyveit, a részletlajstromot, a helyszínelési általános tárgyalási jegyzőkönyvet és helyszínelési térképet (szelvényeit), továbbá a hozzá beérkezett adókataszteri munkálatokat: adókataszteri telekkönyvet, birtokíveket és a kataszteri térkép másodlatát, ha pedig a telekkönyv átalakításának este is fennforog, a beérkezett tagosítási vagy birtokrendezési ügyiratokat, a kiosztási földkönyvet és tagosítási térképet is ideiglenes használat végett elismervény mellett a betéti tervezetet készítő telekkönyvvezetőnek, illetőleg a szerkesztő-bizottságnak átadni és intézkedni arról, hogy a szerkesztő-közegek, valahányszor a betétek helyes szerkesztése végett szükségesnek találják, a vonatkozó bejegyzési ügyiratokat az irattári kezelés szabályainak megtartásával, minél könnyebben megtekinthessék.

33. §.

A telekjegyzőkönyveknek használatul átadása az időközben beérkező beadványoknak a telekkönyvi hatóság

által eszközlendő szabályszerű elintézését, és az elrendelendő bejegyzéseknek foganatosítását sem nem gátolhatja, sem fel nem függesztheti.

Az eredeti telekjegyzőkönyvek és bejegyzési ügyiratok a telekkönyvi hatóság helyiségéből rendszerint el nem vihetők. E tekintetben kivételnek csak az igazságügy-miniszternek különös engedélye mellett és csak akkor van helye, ha a helyi viszonyok egyáltalában nem engedik, hogy a betétek szerkesztésével foglalkozó hivatalos közegek a telekkönyvi hatóság helyiségében végezzék teendőiket.

A helyszínére azonban a telekjegyzőkönyvek semmi szín alatt sem lévő kivihetők: a telekjegyzőkönyvek akkor, midőn a telekkönyvvezető, illetőleg a szerkesztőbizottság helyszíni működésre megy ki, ezt megelőzőleg, ismét elismervény mellett a telekkönyvi hatóság őrizete alá adandók.

34. §.

Az 1886: XXIX. t. cikk, valamint a jelen utasítás által a telekkönyvi hatósághoz utalt összes teendőkben a kir. törvényszékeknél a telekkönyvi ügyek elintézésére kirendelt egyes bírák, a kir. járásbiróságoknál pedig a járásbírák, vagy azok az albírák járnak el, a kik a telekkönyvi ügyek elintézésével a telekkönyvi hatóság főnöke által megbízva vannak.

Ezen rendelkezés által nem érintetnek a jelen utasításnak azon intézkedései, a melyek által egyes teendők határozottan a telekkönyvi hatóság főnökének hatáskörébe utaltatnak.

35. §.

Valahányszor szakértő mérnök alkalmazása válik szükségessé, annak felszámított díjai és költségei a 74., illetőleg 110. §. értelmében benyújtandó hivatalos jelentés

folytán az illető telekkönyvi hatóság által állapítandók meg, és az ily czélokra szolgáló hivatalos pénzalapból fizetendők.

A kataszteri mérnökök és a vízrendezési társulatok mérnökei azonban, valahányszor segédkezésük a törvény vagy ezen utasítás szabályai szerint igénybe vétetik, a fentebbi elbánás alá nem esnek, hanem a kataszteri mérnökökre nézve a reájuk fennálló szabályok alkalmazandók, a vízrendezési társulatok mérnökei pedig igényeiket szolgálati feltételeikhez képest, csak saját társulatuk ellenében érvényesíthetik.

36. §.

Mindazon esetekben, a melyekben a törvény 15—18., 22. és egyéb §§-ai élő szóval való nyilatkozást kívánnak meg, a telekkönyvi tulajdonosnak, az átruhazónak, avagy annak, a ki valamely telekkönyvileg bejegyzett jog törlesztésére engedélyt ad, vagy egyébként jogáról lemond, csakis oly képviselője fogadható el évenyesen, a ki hitelesített külön meghatalmazással el van látva.

A törvényes képviselőnek, gyámnak vagy gondnoknak, a gyámolt, illetőleg gondnokolt személy jogainak megváltoztatását, vagy az azokról való lemondást tárgyazó nyilatkozata pedig csak azon feltétel alatt bír hatálylyal, ha ez irányban gyám-, illetőleg gondnokhatósági jóváhagyás, vagy utasítás mutattatik fel. A csődtömeggondnoknak e tárgybeli nyilatkozata csak akkor bír hatálylyal, ha az 1881. XVII. t. cz. 160. §. értelmében e tárgyban a csődbíróság, illetőleg a csődválasztmány által felhatalmaztatott.

Ellentmondásoknál és a tényleges birtokos nyilatkozatánál, és általában akkor, a midőn a képviselt részére csak jogszerzés vagy jogainak megvédése czéloztatik, elégséges az általános meghatalmazás; a törvényes képviselő és csődtömeggondnok pedig ezen esetekben gyám-

hatósági jóváhagyást vagy utasítást, illetőleg a csődbíróságnak vagy a csődválasztmánynak felhatalmazását igazolni nem köteles.

A meghatalmazás, gyámhatósági jóváhagyás, illetve utasítás eredetben az illető jegyzőkönyvhöz csatolandó, és ha a meghatalmazott vagy törvényes képviselő többrendű ügyben jár el, a későbbi esetekről felvett jegyzőkönyvekben hivatkozás teendő arra, hogy az eredeti okirat melyik jegyzőkönyvhöz van mellékelve.

37. §.

A telekkönyvvezető működése folyamán a neki járó hivatalos javadalmazáson, és a törvény 72. §-a szerint a község által kiszolgáltatandókon kívül egyebet nem igényelhet és sem a községtől, sem egyesektől külön jutalmazással járó magán megbízásokat nem vállalhat.

38. §.

A kiküldött telekkönyvvezető köteles eljárásának egész folyama alatt a legnagyobb szorgalmat és pontosságot kifejteni, és a hivatalos órákat szigorúan megtartani. Működését a telekkönyvi hatóság főnöke előtt igazolandó nyomós ok nélkül fel nem függesztheti.

39. §.

A midőn az 1886: XXIX. t. cz., vagy a jelen utasítás értelmében a betétszerkesztő bizottság által a felek lak- vagy tartózkodási helyükre intézett ajánlott levélben értesítendőek: köteles a betétszerkesztő bizottság a helyszínen az értesítendő személyeknek lak- vagy tartózkodási helyét és azt, hogy önjoguak-e vagy nem, valamint utóbbi esetben a nem önjogu érdekelt félnek törvényes képviselőjét (atyai hatalmat gyakorló atyát, gyámot, gondnokot), esetleg ha az értesítendő csőd alatt áll, a tömeggondno-

kot, valamint mindezeknek lak- vagy tartózkodási helyét kipuhatolni, és ezen kipuhatolás eredményét a felveendő jegyzőkönyvbe foglalni, (lásd a 85. §-ban foglalt második jegyzőkönyvi példát), ha pedig jegyzőkönyv felvételének nincs helye, az illető bététterv szerkesztőbizottsági feljegyzései közé iktatni.

Ha a puhatolásból az tűnik ki, hogy az értesítendő személy atyai hatalom, gyámság, gondnokság vagy csőd alatt áll, de a törvényes képviselőnek, illetve a tömeggondnoknak neve, vagy lak- vagy tartózkodási helye ki nem nyomozható: az értesítő levél, a fentebbi körülményekre való utalással, az illető községre nézve illetékes gyámhatóságnak, illetve a csödbíróságnak küldetik meg.

Ha az értesítendő fél lak- vagy tartózkodási helye egyáltalán nem tudatik, az értesítő-levél az illető község előljáróságának azzal adandó át, hogy a mennyiben az értesítendőnek lak- vagy tartózkodási helyét kinyomozni képes, annak részére a levelet postai uton ajánlva küldje meg és a feladási bevényt, a telekkönyvi hatóságnak mutassa be.

40. §.

Ha valamely község telekjegyzőkönyveiben előre nem látható oly általános nagymérvű szabálytalanságok fordulnak elő, melyek az 1886: XXIX. t. cz. és a jelen utasítás rendelkezéseinek helyes alkalmazását lehetetlenné, vagy legalább is az eredményt kétségessé teszik, kötelesek a telekkönyvi betétek készítésével megbízott hivatalos közegek, az akadályt képező szabálytalanságoknak kimerítő leírását tárgyzó jelentésüket az illető telekkönyvi hatóság főnökéhez (elnök, járásbíró) benyújtani és a már megkezdett működést felfüggeszteni addig, míg a telekkönyvi hatóság által haladéktalanul teendő felterjesztés folytán a kir. igazságügyminiszter a fennforgó akadályok megszüntetése iránt megfelelő módon intézkedik.

Ilyen esetben a kiküldött telekkönyvvezetőnek, illetve bírónak időközbeni alkalmaztatására nézve a jelen utasítás 30., 56., 78. §§-ai szolgálnak zsinórmértékül.

II. FEJEZET.

A betétek tervének készítése körül követendő különös szabályok.

41. §.

A betétek tervezetének készítése körüli eljárásnál a kiküldött telekkönyvvezető eljárásának egész folyama alatt az 1886: XXIX. törvénycikk és a jelen utasítás szabályait szigorúan követni tartozik és azoktól semmi szín alatt el nem térhet.

A kiküldött a felek előterjesztéseiről és nyilatkozatairól jegyzőkönyveket fel nem vehet, hanem ezeket és a betétek szerkesztésére befolyással lehető tapasztalatait a vonatkozó betét tervének illető lapján ezen felirat előrebocsátása mellett: »Telekkönyvvezetői feljegyzések« röviden összefoglalva jegyzi fel.

Jegyzőkönyvet felvenni a kiküldött jogosítva, illetőleg kötelezve egyedül a törvény 33. §-a esetében, vagyis akkor van, ha az előtte megjelent felek előtte oly okiratot mutatnak fel, mely a telekkönyvi rendelet szabályai értelmében telekkönyvi bejegyzésre: bekeblzés- vagy előjegyzésre alkalmasnak mutatkozik, és az annak alapján a telekkönyvi állapot megváltoztatására irányult kérelem teljesítése a vonatkozó tervezeti ív tartalma, tehát a telekjegyzőkönyvnek eddigi állása szerint telekkönyvi akadály által gátolva nincsen.

A telekkönyvvezető a kataszteri térkép másodlatán, mely a telekkönyvi térképet képezendi, a tervezetek elkészítésére vonatkozó egész működése alatt semmiféle változtatásokat nem tehet; következésképen a törvény 7. és

9. §§-ai esetében is a tervezett, és az általa készített vázrajzokon kitüntetett felosztásokat a térképen nem fogadhatosíthatja, hanem ez a szerkesztő-bizottság teendőihez tartozik és akkor teljesítendő, a midőn az illető telekkönyvi betét tényleg elkészítettetett.

42. §.

A telekkönyvvezető köteles mindenekelőtt meggyőződni arról, vajjon az illető pénzügyi hatóság az azonosításhoz szükséges kataszteri, — és ha a törvény 9. §-ának esete fennforog, — a vízrendezési társulat a megkívánt szakértő közeget már kijelölte-e. A mennyiben ez még meg nem történt volna, jelentésére s telekkönyvi hatóság az illető hatóságokat ez irányban megsürgetni tartozik.

43. §.

A tervezet elkészítésének munkálata három részre oszlik:

- az első a telekkönyvi hatóság helyiségében,
- a második az illető községben,
- a harmadik pedig ismét a telekkönyvi hatóság helyiségében teljesítettetik.

44. §.

Minthogy az 1886. XXIX. törvényczikk alkotásának egyik főczélja az, hogy a hiteltelekkönyv, tehát a szerkesztendő telekkönyvi betétek az adókataszterrel összhangzásba hozassanak; a kiküldött telekkönyvvezető — mielőtt a telekjegyzőkönyvek átvizsgálásához fogna — személyre veszi a rendelkezése alá bocsátott adókataszteri munkálatot és térképet. Ha ezekben oly lényeges hiányokat tapasztal, hogy azok miatt a törvény említett célját elérni: a hiteltelekkönyvet az adókataszterrel összhangzásba hozni lehetséges nem volna, ha például az adó-

telekkönyvben és a kataszteri bírtokívekben előforduló helyrajzi számok, a kataszteri térképen kitett helyrajzi számokkal meg nem egyeznek: köteles a tapasztalt hiányokat a pénzügyi hatóság által kijelölt kataszteri közzeggel rövid uton közölni. Ha a hiányok oly természetűek volnának, hogy azok a kataszteri közzeg által meg nem szüntethetők, tartozik a telekkönyvvezető a tényállás szabatos előterjesztése mellett, az illető telekkönyvi hatóságnak jelentést tenni, mely hatóság az adókataszter feletti felügyelettel megbízott pénzügyi hatóságot az akadályoknak sürgős megszüntetése végett haladék nélkül megkeresi.

Fontos esetekben, valamint akkor, ha a megkeresett pénzügyi hatóság a kívánt pótlásokat sürgősen nem eszközölné, a telekkönyvi hatóság részéről a kir. igazságügyi miniszterhez is jelentés teendő.

Míg a jelzett akadály az illető községre nézve megszűnik, a telekkönyvvezető a hozzáutalt községek közül a sorrendben következő azon község tervezetének elkészítését veszi munkába, melyre nézve ily akadály fenn nem forog.

45. §.

Ha az adókataszteri munkálatban lényeges hiányok nincsenek, illetőleg, ha azok az előző §. értelmében megszüntetve lettek, a kiküldött telekkönyvvezető köteles első sorban az átvett telekjegyzőkönyveket gondosan átvizsgálni, és a mennyiben azokban jogerejűleg elutasított kérelmek feljegyzéseit, megszünt és hivatalból törlendő becslési és árverési feljegyzéseket, telekkönyv kiigazítása, zálogvisszaváltási jog, vagy per feljegyzés, avagy betáblázott követeléseknek jelzálogi átkebelezése iránti oly igénybejelentvények feljegyzését, melyek jogerejűleg elintéztettek, tehát a feljegyzés törlése és az esetleg megállapított igény bejegyzése a telekkönyvi rendelet 27. és 42. §-ai értelmében hivatalból foganatosítandó lett volna, törületlenül,

illetve foganatosíttatlanul találná, a törlés, illetőleg foganatosítás elrendelése végett erről minden telekjegyzőkönyv átvizsgálása után a telekkönyvi hatóságnak külön jelentést teszen.

Ugyanezen átvizsgálás alkalmával köteles a telekkönyvvezető a XI. minta alkalmazása mellett külön jegyzéket készíteni azokról a közadóbeli tartozásokról, (állami adókról, illetékekről és a közadók módjára behajtandó más állami tartozásokról), melyek a községbeli telekjegyzőkönyvekben bekebelezve vagy előjegyezve vannak.

Ezen jegyzéket a község összes telekjegyzőkönyveinek átvizsgálása után az 1886. XXIX. törvényczikk 28. §-ára hivatkozólag átküldi a kir. adófelügyelőnek, ki azon tartozások fennállását halasztás nélkül gondosan megvizsgálni, és a megszünt tételek törlése végett, a jegyzék kézhezvételétől számítva, legfeljebb 60 nap alatt a telekkönyvi hatóságot megkeresni, ez pedig az ily törléseket azonnal elrendelni és foganatosítani köteles úgy, hogy azon bejegyzések a betétek szerkesztése alkalmával már mint megszüntek, a betét C) lapján mellőzhetők legyenek.

46. §.

Ha a telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyvek átvizsgálásakor azt veszi észre, hogy valamely ingatlan, vagy ennek egy része az illető telekjegyzőkönyv tartalma szerint több tulajdonostárs nevére határozatlan részekben van felvéve, minden egyes ily esetről a telekkönyvi hatóságnak külön jelentést tesz.

A telekkönyvi hatóság az ilyen jelentés folytán az 1886: XXIX. t.-cz. 29. §-a értelmében jár el.

Ezen eljárás a telekkönyvi hatóság által szintén sürgősen viendő keresztül; azonban folyamatban léte sem a tervezetek, sem a betétek szerkesztési munkálatára felfüggesztő vagy gátló befolyással nem lehet, hanem az

illető tervezeti íven az eljárás folyamatban létéről a »Telekkönyvvezetői feljegyzések közt teendő említés.

Határozatlan aránynak csak az tekintendő, a mi kifejezetten ilyennek van a telekjegyzőkönyvben kitüntetve; következésképp, a midőn a közös tulajdonosok részesülési aránya kitéve nincs ugyan, de ők kifejezetten határozatlan arányú tulajdonosoknak bejegyezve nincsenek, a törvény szerint a bejegyzett tulajdonostársak egyenlő részekbeni tulajdonosoknak lévén tekintendők, a jelentéstétel mellőzendő.

Jelentéstételnek és az arány megállapítása iránti eljárásnak nincs helye azon ingatlanokra nézve sem, melyek mint közbirtokossági közös vagyon, például erdőségek, havasok, az arányosítási külön eljárásra utalva vannak; továbbá oly közösnek kitüntetett vagyonra nézve, mely a volt földesúr és a volt úrbéresek közt az úrbéri rendezés tárgyát képezi, vagy a melyek mint a volt úrbéreseket megillető közös javadalmak: közös legelő, erdő, nádas, ezek részére az úrbéri rendezés alkalmával kiadattak.

47. §.

Ha a telekkönyvvezető valamely telekjegyzőkönyvben a telekkönyvi rendelet 168. §-a szerinti szabálytalanságot vesz észre: köteles ezt a telekkönyvi iroda vezetőjével rögtön szóbelileg közölni, hogy ez a szabálytalanság megszüntetése végett jelentését a telekkönyvi hatóságnak a telekkönyvi rendtartás 168. §-ában, illetőleg a 675 I. M. E. 888. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendeletben foglalt intézkedés végett megtehesse. Az ily szabálytalanság azonban, ha rögtön meg sem szüntetik is, a betéti terv készítését fel nem függeszti, hanem a terv illető lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt említendő meg.

48. §.

Ha a telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyvek átvizsgálása alkalmával azt tapasztalja, hogy az illető község-

beli ingatlanok más községbeli ingatlanokkal együtt valamely uradalombeli összelekjegyzőkönyvben vannak felvéve: erről a telekkönyvi hatóságnak szintén külön jelentést teszen.

A telekkönyvi hatóság ennek folytán sürgősen intézkedik, hogy az uradalmi összelekjegyzőkönyvben foglalt különböző községbeli ingatlanok az összelekjegyzőkönyv B) és C) lapján levő összes még fennálló tételek szabályszerű átvitele mellett községenkint haladéktalanul elkülöníttessenek. A mennyiben az összelekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok részben más telekkönyvi hatósághoz tartoznak, az illető elkülönített telekjegyzőkönyvek ezen telekkönyvi hatóságnak hivatalból küldendők meg.

Ha az összelekjegyzőkönyv valamely más telekkönyvi hatóságnál vezetetik: az elkülönítésnek a fentebb előadott módon sürgősen leendő eszközlése és az elkülönített telekjegyzőkönyv megküldése végett az illető telekkönyvi hatóság hivatalból keresendő meg.

49. §.

Az előző §-okban elősorolt előzetes teendők befejezése után a telekkönyvvezető a betéti tervezet készítését a telekkönyvi hatóság helyiségében tényleg megkezdi.

A betét tervezetéhez a XII. minta szerinti rovatos nyomtatvány használandó, mely a betéteknek a törvény 3. §-ában megállapított rovataitól csak annyiban tér el, hogy A) lapja nem hat, hanem hét rovatból áll; ennek 2-ik rovatába ugyanis a telekjegyzőkönyvbeli helyrajzi, illetőleg tagosztási térképi számok vezetnek be, melyek a valóságos betét szerkesztésénél azután elmaradnak; a 3—7. rovat pedig a betét 2—6. rovatainak felel meg.

50. §.

A tervezet készítése az 1-ső számú telekjegyzőkönyvnél kezdendő meg és rendszerint a telekjegyzőkönyvek számainak sorrendjében folytatandó.

Minden betétterv úgy belül az ott kijelölt helyeken, valamint kívül is az illető telekjegyzőkönyv számával jelölendő meg és összehajtva egymás mellé helyezendő.

Ha valamely telekjegyzőkönyv átvezetések folytán egészen megszűnt, annak sorrendi helyére a betétterv közé egy fél ív tiszta papir teendő s annak külzetére az illető telekjegyzőkönyv száma és azon körülmény, hogy ama jegyzőkönyv átvezetések folytán megszűnt, feljegyzendő.

51. §.

A tervezetnek a telekkönyvi hatóság helyiségében eszközendő készítésénél különösen a törvény 4. §-a tartandó szem előtt, vagyis a telekkönyvvezető a betétterv lapjait úgy tartozik kitölteni, hogy azokba — a mennyiben a törvényben kivétel nem foglaltatik — csak a telekjegyzőkönyvek tartalma szerint még fennálló tételek vezetessenek át. A telekjegyzőkönyv B) lapján levő azon bejegyzési tételek, a melyek későbbi bejegyzés folytán hatálytalanokká váltak, a betétterv B) lapjára kivételképen csak akkor vezetendők át, ha ezt a törvény 13. §-ának harmadik és negyedik bekezdésében említett esetek valamelyikének fennforgása teszi szükségessé. (Lásd a II. és XIII. mintákat).

52. §.

A betétterv A) lapjának 3. és 6. rovata egyelőre kitöltetlenül hagyandó; azon esetben pedig, ha a telekjegyzőkönyvekben, illetőleg a tagosítási térképen foglalt és az adókataszteri munkálatban előforduló számoknak egybehasonlításából már a birtok azonossága egész biztossággal ki nem vehető, a 4. és 5. rovat kitöltése is a községbeni működés idejére halasztandó.

A betétterv A) lapjának kitöltésénél figyelem fordítandó arra, hogy egy-egy telekjegyzőkönyvi részletszám-

nak rendszerint több kataszteri részletszám felel meg: minél fogva a telekjegyzökönyvi részletszámok olyan közők hagyásával vezetendők be, hogy a többi rovatoknak az adókataszteri munkálatok alapján való kitöltésére elegendő tér maradjon.

53. §.

Ha a telekkönyvi betétek az időközben megtörtént tagosítás és úrbéri rendezés folytán szükségessé vált telekkönyvi átalakítással együttesen készítendők, a betéttervek A) lapjára minden esetben előbb a telekjegyzökönyv A) lapján álló birtokrészletek vezetendők be; azután pedig »Tagosítás utáni állapot« felírás előrebocsájtása mellett írandók be azon területek, melyek a régiék helyett a kiosztási földkönyv tartalma szerint kiadattak. (Lásd a XII. mintát.) Ezen folytatólagos bevezetésnél a 2. rovatban a tagosítási térkép számai írandók be. A tagosítási állapotnak a betétterv A) lapjára való bevezetése, ha a régi területnek megfelelő új terület egész biztossággal előbb meg nem állapítható, a helyszíneni működés idejére hagyandó fenn.

54. §.

A telekkönyvi betétek készítésének egyik legfontosabb és legnehezebb feladatát az ingatlanok azonosítása, vagyis azon közülmények megállapítása képezvén, hogy a telekjegyzökönyvek A) lapjain foglalt ingatlanoknak, illetőleg az úrbéri rendezés vagy tagosításkor ezek helyett kiosztott új területeknek az adókataszteri munkálatban eltérő helyrajzi számokkal ellátott mely ingatlanok felelnek meg: a telekkönyvvezető ezen fontos munkálat során a helyszínen leendő használat végett már a telekkönyvi hatóság helyiségében készíti el a szükséges két összehasonlítási jegyzéket, és pedig a XIV. |a, és XIV. |b. minta szerint.

Ha a telekkönyvi betétek szerkesztése a telekkönyv átalakítása nélkül eszközlendő, akkor a XIV. a. minta szerinti jegyzék 1. és 2. rovata a részletlajstrommal azonos, de megfordított alakban; vagyis a birtokrészletek egymásutáni sorrendben a 2. rovatba írandók és pedig úgy, hogy a belsőségek helyrajzi számai előrebocsáttatván, azután a külsőségek helyrajzi számai dülönként elkülönítve következzenek, és midőn a helyrajzi számok a 2. rovatba már mind bevezetve vannak, töltetik ki az 1. rovat a birtokrészleteket tartalmazó telekjegyzőkönyvek számaival. Ezen jegyzék rovatai tekintettel arra, hogy egy-egy telekjegyzőkönyvi részletszámnak rendszerint több kataszteri részletszám felel meg, oly módon töltendők ki, hogy az összehasonlítás megtörténtével a 2. rovatba beírt telekjegyzőkönyvi helyrajzi számoknak megfelelő adókataszteri helyrajzi számok a 3. rovatba beírhatók legyenek. A XIV. b. minta szerinti másik összehasonlítási jegyzék 1. rovatába beírandók sorrendben az adókataszteri helyrajzi számok szintén a belsőség és dülők szerinti elkülönítés mellett, a 2. rovatba pedig a megfelelő adókataszteri birtokívek számai.

Ha a betétek szerkesztésével együttesen a megtörtént tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán a telekkönyvek átalakítása is eszközlendő: akkor ezen utasítás 6. §-a 1. pontja értelmében mindenekelőtt az lévén megállapítandó, hogy a telekjegyzőkönyvek A) lapjain foglalt régi területek helyett a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor mely új területek osztattak ki, ha e megállapítás a telekkönyvi hatóság helyiségében az úrbéri ügyiratokból nem eszközölhető a XIV. a. minta szerinti jegyzék 1. rovata egyelőre üresen hagyandó, a 2. rovatba pedig — mely ezen felírással »Tagosítási térképi számok« látandó el, a telekjegyzőkönyvi helyrajzi számok helyett szintén dülönkénti elkülönítés szerint a tagosítási térkép számai íran-

dók be, az 1. rovat kitöltése akkorra hagyatván fenn, a midőn a helyszínen megállapítva leend, hogy a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor kiosztott új területek melyik telekjegyzőkönyvbeli ingatlanok helyett adattak ki.

Ezen kétrendű jegyzék az azonosítás könnyebb nyilvántartására és a betéti tervek helyességének szabatosabb ellenőrizhetésére szolgál és akként kezelendő, hogy midőn megállapítottatik, hogy a telekjegyzőkönyvben foglalt valamely helyrajzi számú birtokrészletnek, illetőleg a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor a helyett kiadott területnek az adókataszteri muukálatban foglalt mely helyrajzi számok felelnek meg, ez utóbbiak a XIV. |a. mintabeli jegyzék 3. rovatába vezettetnek be, a XIV. |b. mintabeli jegyzék 1. rovatában pedig veres tintával egyszerűen keresztül vonatnak, jeléül annak, hogy azokra nézve az azonosság már megállapítva lett, A. XIV. |b. jegyzéknek második rovata pedig a betéttervek A) lapjai 4., 5. és 6. rovatainak könnyebb kitölthetésére szolgál segédeszközül azon irányban, hogy a megfelelő birtokívek könnyebben elővehetők legyenek.

55. §.

Midőn a telekkönyvezető a betéttervek lapjait a telekkönyvi hatóság helyiségében a már előírt módon kitöltötte, jelentést tesz a telekkönyvi hatóságnak. Ezen hatóság ennek folytán, tekintetbe véve azon körülményt, hogy a határidő az illető vidék sürgős mezei munkájának időszakával össze ne essék, kitüzi a napot, a melyben a kiküldött eljárásának folytatása végett a községben megjelenend. E határnap kitűzésénél esetleg figyelembe veendő a 28. §. azon rendelkezése, mely szerint több kisebb községre nézve a helyszíni eljárási határnap együttesen tűzendő ki.

E határnap kitűzéséről szóló értesítvény következő alakban szerkesztendő :

Értesítvény.

Az ...-i kir. törvényszék (kir. járásbíróság), mint telekkönyvi hatóság, közhirrre teszi, hogy a hatóság területéhez tartozó N. N. község (város) telekjegyzőkönyveire vonatkozólag az 1886: XXIX. törvénycikk értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tétetvén, a betéti tervek elkészítésével megbízott N. N. telekkönyvvezető ur munkálatának folytatása végett 188 évi hó -ik napján a községben megjelenend. Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, különösen, a kik a telekjegyzőkönyvi állapottal szemben az 1886: XXIX. t. cz. 15--18. §-aiban foglalt alapokon tulajdonjoguknak bejegyeztetésére, vagy ugyanazon törvénycikk 22. §-a értelmében valamely tényleg megszűnt nyilvánkönyvi jog töröltetésére vannak jogosítva, hogy a kiküldött előtt annak a fent kitett napon megkezdendő eljárása folyama alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket támogató okirataikat előtte mutassák fel.

Ezen értesítvény egy példánya a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztendő, egy-egy példány a segédkezésre kijelölt kataszteri közegnek az öt kiküldő pénzügyi hatóság útján és esetleg a vízrendezési társulat igazgatójának kézbesítendő, megfelelő számú példányban pedig az illető község előjáróságának (város tanácsának) rendelvénnyellett tudomás- és közhirrététel végett és pedig oly időben küldendő meg, hogy annak vétele és a kitűzött határnap közt legkevesebb 30 napi időköz legyen.

Ezen értesítvényt a községi előjáróság (a város polgármestere) a községi (városi) képviselőtestület ülésében és ezenfelül a községben szokott módon közhirrre tenni és az ennek megtörténtéről szóló, a közhirrététel módzatait is tartalmazó bizonyítványt a telekkönyvi hatóság-

nak a helyszíni működés megkezdésére kitűzött határnap előtt legalább nyolcz nappal beküldeni tartozik. A helyi szokás szerinti közhirretétel többször és még akkor is ismétlendő, ha a kiküldött a községben már megjelent.

Azon községi birtokosoknak, kik a községben állandó lakhelylyel nem bírnak, és ott megbizottjuk sincs, de tartózkodásuk ismeretes, az értesítvény a községi előljáráóság által postabérmentes ajánlott levélben megküldendő. (A törv. 31. §.) A mennyiben a községhez küldött példányok erre elegendők nem volnának, az előljáráóság a még hiányzó példányoknak pótlólag leendő megküldése végett a telekkönyvi hatósághoz sürgősen jelentést teend.

Mindezekre a községi előljáráóság a telekkönyvi hatóság által az értesítés kapcsán megküldendő rendelvénnyben körülményesen figyelmeztetendő, és különösen a távollevő birtokosokhoz küldendő ajánlott levelekre nézve tudtul adandó az előljáráóságnak, hogy azok e kitétellel: »Hivatalból telekkönyvi betéti ügyben« láttassanak el. Végre a törvény 72. §-ának rendelkezésére hivatkozva, utasítandó a községi előljáráóság, hogy a kiküldött részére ottani működése ideje alatt iroda és lakásul alkalmas helyiséget, világítást, esetleg fűtést és a község határára belül szükséges fuvarokat kiszolgáltasson; valamint gondoskodjék arról, hogy a szükséges küldönczök mindenkor a kiküldött rendelkezésére álljanak, és a kiküldött működése körében a községi előljáráóság segédkezését mindenkor fennakadás nélkül igénybe vehesse.

56. §.

A kiküldött az értesítvény kibocsátásának alapjául szolgáló jelentését időkimelés végett a betéttervi lapok teljes kitöltését megelőzőleg is benyújthatja, kiszámítván megközelítőleg ezen munkálata befejezésének idejét.

Ha pedig kitöltési munkálatát mégis a helyszíni megjelenésre kitűzött határnap előtt fejezné be, a hozzá utalt következő község betéti tervezetének elkészítését tartozik munkába venni, avagy pedig a működési körébe eső más nemü teendőket végezni. Ha működési köre már egészen kimerítve volna, további alkalmazására nézve a jelen utasítás 30. §-a szolgál zsinórmértékül.

57. §.

A telekkönyvvezető a telekkönyvi hatóság helyiségében általa kitöltött betétterveket, a helyszínelési térképet, a kataszteri ügyiratokat és térképet, valamint esetleg a tagosítási és úrbéri rendezési ügyiratokat, a kiosztási földkönyvet és térképet magához vevén, a kitűzött határnapon az illető községben megjelenik, és itteni munkálatát lehetőleg a betéti tervek sorrendjében végzi.

Első teendője azonban meggyőződni arról, hogy az értesítvény a községben kellőleg közhírré tétetett-e, és különösen, vajjon a távollevő birtokosoknak az értesítvény a törvény 31., illetőleg a jelen utasítás 55. §-a által előszabott módon megküldetett-e, és a mennyiben a közzététel részben elmaradt volna, annak röktöni pótlásáról gondoskodni. Ha a közzététel általánosságban sem történt volna meg, a helyszíni eljárásnak felfüggesztése mellett szabályszerű intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz tesz sürgős jelentést.

Ha az eljárás felfüggesztésének ezen esete fenn nem forog: a kiküldött helyszíni működésének megkezdésével mindenekelőtt a betéttervek A) lapjain a 3., 6. és esetleg a 4. és 5. rovatokat tölti ki; és illetőleg az A) lapokra — ha ez előbb meg nem történhetett — a tagosítás vagy úrbéri rendezés utáni állapotot, ezen utasítás 53. §-ában előirt módon bevezeti.

58. §.

Hogy az előző §. szerinti bevezetések és kitöltések megtörténhessenek, az azonosítási eljárás veendő foganatba.

És pedig a törvény 6. §-a esetében, vagyis akkor, ha az illető községben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv még át nem alakítottatott, mindenekelőtt megállapítandó a jelen utasítás 6. §-ának 1. pontja értelmében egész pontossággal, hogy a telekjegyzőkönyvek A) lapjain foglalt régi területek helyett a tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával, mely új területek osztattak ki. Ha pedig ezen megállapítás a telekkönyvi hatóság helyiségében meg nem történhetnék, az a községben eszközlendő, és annak alapján a jelen utasítás 54. §-a értelmében készült XIV.|a. minta szerinti összehasonlítási jegyzék 1. rovata kitöltendő, vagyis abba a tagosításkor, vagy úrbéri rendezéskor kiosztott és a 2. rovatban foglalt új területeknek megfelelő telekjegyzőkönyvek számai beírandók.

Ha a betétek szerkesztésével egyuttal a tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán átalakítás is eszközlendő: a kataszterrel való azonosítási eljárás a fentebbi mívelet megtörténte után teljesítendő. Ha ellenben a telekkönyvi átalakítás esete fent nem forog: az azonosítási eljárás közvetlenül kezdendő meg. Az azonosítási eljárás mindkét esetben a XIV.|a. és XIV.|b. mintának megfelelő jegyzékek alkalmazásával teljesítendő.

Az 1886: XXIX. törvénycikk szerint új helyszínelésnek egyáltalában nem lévén helye, hanem a telekkönyvi betétek a meglevő telekjegyzőkönyvekből lévén szerkesztendők és az adókataszterrel összhangzásba hozandók, helyszíni szemlélet is csak kivételesen, vagyis akkor tartandó, ha e nélkül meg nem állapítható a telekjegyzőkönyvi, illetőleg tagosítási vagy úrbéri rendezési, és adó-

kataszteri helyrajzi számokkal jelölt valamely ingatlanok ugyanazonossága.

59. §.

Az azonosság megállapítására szolgálhatnak még a következő adatok:

1. A helyszinelési- és kataszteri térképeknek dülök szerinti összehasonlítása. Ha valamely dülő időközben más elnevezést nyert volna, vagy általában a kitüntetettől eltérő név alatt volna ismeretesebb; ez is tisztaba hozandó és a XIV.a. és XIV.b. összehasonlítási jegyzékben az illető dülönök új neve »jelenleg«, illetőleg »igazabban« előrebocsátásával szintén kiteendő.

2. Az érdekelteknek és a községi elöljáróknak nyilatkozatai.

3. Egyes eseteknél valamely kötött (fix) ponttól kiinduló méretek megtétele.

4. Minthogy az átruházások telekkönyvi foganatosításának gyakori elmulasztásánál fogva a telekkönyvi állapot a tényleges birtoklásra alapuló adókataszteri munkálattal a tulajdonosok személyére nézve sok esetben nincs összhangzásban, az azonosításnak egy igen gyakorlati módjával kínálkozik annak kinyomozása, hogy a kataszteri birtokívekben foglalt és bizonyos helyrajzi számokkal megjelölt ingatlanok az ott kitüntetett birtokos által nyilvánkönyvön kívül fokenként kitől szereztettek. Ezen nyomozás természetesen egészen a telekjegyzőkönyvi tulajdonosig folytatandó.

A kataszteri munkálatban az ingatlanok művelési ágának szigorubb körvonalozása folytán nagyjából több helyrajzi szám foglaltatik, mint a telekjegyzőkönyvi, illetőleg a tagosítási vagy úrbéri rendezési felvételben. Ezen körülménynek azonban — ha az által harmadik személyek telekjegyzőkönyvi jogai nem érintetnek — magában véve fontosság nem tulajdonítható és pedig még akkor sem,

ha az egymásmellett fekvő telekjegyzőkönyvi birtokrészek együttvéve a telekjegyzőkönyvi birtokrészektől eltérő több adókataszteri birtokrészletre vannak felosztva, mert ennek csakis az a következménye, hogy az előbbi birtokrészek területének eltérő alakzatu s esetleg több kataszteri birtok részletekben s az újabb kataszteri helyrajzi számok alatt kerül ugyan a betét A) lapjára; de a birtok területe és azonossága tényleg semmi változást nem szenved. Ily esetben tehát semmiféle elválasztás vagy felosztásnak helye nincs, valamint azon esetben sem, a midőn a telekjegyzőkönyvben több helyrajzi szám alatt előforduló területek a kataszteri munkálat által egy birtokrészletté egyesítették, azonban harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai az elválasztást szintén nem igénylik.

60. §.

A telekkönyvvezetőnek a községbeni működése folyamán egyik főkötelességét képezi: az érdekelt feleket minden alkalommal a kellő felvilágosításban részesíteni, jogaiknak kellő helyen és időben eszközölni a szükséges érvényesítésére figyelmeztetni, és őket különösen a törvény 5. §-a által megengedett egyesítés, illetőleg több telekkönyvi jószágtestnek egy betét A) lapjára való bevezetése előnyeiről, ennek kellékei és módozatairól felvilágosítva oda hatni, hogy a felek ezen jogukkal éljenek. E mellett kötelessége a telekkönyvvezetőnek oda törekedni, hogy a fennforgó ellentétek a felek közt közmegegyezéssel kiegyenlíttessenek, és ez által is a telekkönyvi állapotnak a tényleges birtoklással való összhangzásba hozatala elősegíttessék.

61. §.

Ha a törvény 7. vagy 9. §-ai által előszabott elkülönítésnek esete merül fel, a telekkönyvvezető a kataszteri, illetőleg a vízrendezési szakértő közeg segédkezése mellett a szabályszerű vázrajzot elkészíti.

Az illető betéttérvek A) lapjai a törvény 7. §-a esetében a jelen utasítás 10. §-ában foglalt szabályoknak szemelött tartásával töltendők ki. A vázrajz, ha az elkülönített területek több betét A) lapjára lesznek bevezetendők, a betéttérvek közül a sorrendben előbb következőhöz csatolandó és az elkülönítés megtörténte, valamint az, hogy az elkülönített részek hova lettek vezetve, minden vonatkozó betéttér A) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt megemlíttendő.

Ha akár a tagosítási vagy úrbéri rendezés, akár a kataszteri munkálatban oly ingatlanok találtnak egyestve, melyekre nézve ugyanazon személy tulajdonjoga, részben telekjegyzőkönyvi bejegyzésre, részben tényleges birtoklásra alapíttatik, tekintettel a törvény 20-ik §-a első bekezdésének rendelkezésére és arra, hogy csak a betét szerkesztése alkalmával és az akkori telekkönyvi állapotnak megfelelően leszen eldöntendő, hogy a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyezhető-e avagy pedig nem: az ily területek a betéttérvek készítése alkalmával egymástól mindenestre elkülönítendők, a szükséges vázrajz elkészítendő, és az elkülönített területek, mint külön telekkönyvi jószágtestek egy betéttérvebe veendők fel. (Lásd a XV. mintát).

A törvény 9. §-ának esetében az elkülönített ártéri részletek a betéttér A) lapjára akként vezetendők be, miként ezt a betétek szerkesztésére vonatkozólag a jelen utasítás 11. §-a rendeli. A vázrajz az illető betéttérvehez melléklendő, és az elválasztás a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt az A) lapon szintén megemlíttendő.

62. §.

Ha ugyanazon személynek kizárólagos, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányú közös tulajdonát képező több telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok helyett

kiadott területek a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor együttesen mérettek ki, és ezen egyesítést az ingatlanok jogi természetének különbözősége, vagy a C) lapbeli bejegyzések nem akadályozzák, a betétterv folytatólagos készítésénél következő eljárás követendő:

Például: a mártonfalvi 7. számú telekjegyzőkönyvben áll Németh Péter nevén egy egész úrbéri bel- és kültelek.

A 37. számú telekjegyzőkönyvben ugyanannak nevén fél úrbéri kültelek.

Ezen két telekjegyzőkönyvbeli külsőség tagosításkor összemérve adatott ki.

A telekkönyvi hatóság helyiségében a 7. és 37. számú betétterv a telekjegyzőkönyvek állása szerint töltetvén ki, most a jelen utasítás 53. §-a értelmében a betétterv A) lapjára folytatólag a tagosítás utáni állapot vezetendő be úgy, hogy a 2. rovatba a tagosítási térkép számai vezetnek be. Miután pedig a telekkönyvvezető meggyőződést szerzett arról, hogy az egyesítést gátló telekkönyvi akadály fenn nem forog, az összemért $1\frac{1}{2}$ úrbéri állományt a 7. számú betétterv A) lapjára vezeti és ennek okát ott a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt indokolja; a 37. számú betétterv A) lapjára pedig ezt vezeti be: »A tagosítás utáni állapotot lásd a 7. számú betétterv A) lapján.« (XII. minta.)

Hasonló eljárás követendő, ha az egygyé mért terület a törvény 7. §-a szerint elválasztandó ugyan, de mégis ugyanazon egy személy tulajdonaként ugyanazon egy betét A) lapjára egymásután vezetendő be. Ily esetben természetesen a betétterv C) lapja is a jelen utasítás 25. §-ának utolsó bekezdése értelmében szerkesztendő.

63. §.

Ha a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor együtt kimért területek telekkönyvi egyesítését az illető ingatl-

noknak különböző jogi természete vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége akadályozza: akkor a telekkönyvvezető a jelen utasítás 9. §-a értelmében jár el és az elválasztott részeket a tulajdonos ugyanazonossága, és telekkönyvi akadály fenn nem forgása esetében ugyanazon betét A) lapjára egymásután, mint külön jószágtesteket vezeti be, — ha pedig ily bevezetés a telekkönyvi rendelet 55. §-a, vagy harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai által gátoltatnék (a jelen utasítás 8. §-a), akkor az elválasztott részeket a megfelelő számú betétképek A) lapjaira bevezeti; a vázrajzot a kisebb számú betéti tervhez csatolja és itt az elválasztást a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt indokolja, a másik betétkép A) lapján pedig szintén a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt azon indokolásra hivatkozik. (Lásd a példát a XVI. minta két részében)

64. §.

Ha a telekjegyzőkönyvekben foglalt telekkönyvi jószágtesteknek egyesítése, illetőleg egy telekkönyvi betétbe való felvétele iránti kívánság a kiküldött telekkönyvvezető előtt nyilváníttatik — a mit egyébként a 60. §. szerint hivatalból is előmozdítani köteles — a telekkönyvvezető gondosan vizsgálja meg a telekkönyvi hatóság helyiségében készített vonatkozó betétképeket, és ha az egyesítés az előző §-ban már körülírt akadályokba nem ütközik, a kisebb számú betétkép A) lapján a kívánt egyesítés, illetőleg átvezetés tervét ily felírás előrebocsátása mellett: »A telekjegyzőkönyvi tulajdonos (tulajdonosok) egyesítési kívánsága folytán« készítse el és a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt azt, hogy ki járult ily kívánsággal eléje, — hogy az egyesítés törvényes akadályba nem ütközik, és hogy az egyesített, illetőleg áthozatni kívánt ingatlanok, mely számú betétkép A) lapján léteznek, említse

meg; az utóbbi betéttér A) lapjára pedig jegyezze fel a következőket: »Az egyesítési (illetőleg átviteli) kívánságot és tervet lásd az N. N. számú betéttér A) lapján.« (Megfelelő példa a XVII. mintának két részében.)

A midőn csak az kívántatik, hogy több telekkönyvi jószágtest egy betét A) lapjára vezettség, akkor esetleg a C) lap szerkesztésénél a jelen utasítás 25. §-ának utolsó bekezdése követendő. (Lásd a IX. minta C) lapját.)

65. §.

Ha valamely ingatlan birtok a telekjegyzőkönyvi osztatlan birtokosok közt tényleg felosztott, de a felosztás telekkönyvileg keresztül nem vitetett és e felosztást telekkönyvi vagy közigazgatási akadályok (például a belsőségeknél) nem gátolják, a telekkönyvvezető ezen felosztáshoz képest készíti el, illetőleg idomítja át a betéttértervet, de csak azon esetben, ha ehhez mindazok, kik a telekjegyzőkönyvi állás szerint érdekelve vannak, hozzájárulnak és különösen a midőn az egyes tulajdonostársak birtokjuttalékai külön terhelve vannak, ha a jelzálogos hitelezők a megejtendő helyi és mennyiségbeli megosztásba beleegyeznek, a mely beleegyezés az illető betéttérterveken két községelőljárósági tagnak előttemezése mellett az érdekelteknek aláírásával illetőleg kézjeggyével tanúsítandó.

A mennyiben a kataszteri munkálat még nem e megosztás figyelembevételével készítettetett volna el, a telekkönyvvezető a felosztásról az érdekeltek hozzájárulásával szabályszerű vázrajzot készít; azt is a felekkel két községi előljárósági tag előttemezése mellett aláíratja, illetve kézjeggyekkel ellátatja, és azon betéttértervhez csatolja, a melybe a telekkönyvi hatóság helyiségében a kérdéses egész birtok osztatlanul bevezetve lett. Ezen betéttérterv A) lapjára azután ily felírás előrebocsátása mellett: »Tényleges meg-

osztás folytán az egyik osztályos fél jutalékát vezeti be, és ezt a B) lapon egyedüli tulajdonosnak tünteti ki, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt pedig a felosztás körülményeit és azt, hogy a többi osztályrészek melyik betéttérvekben találhatók, megemlíti; a többi tulajdonostársak birtokjutalékairól az ugyanazon betétterv törtszámaival megjelölve, új betétterveket készít, vagy ha valamely tulajdonostársnak egy, már felvett betéttervben volnának ingatlanai, a mennyiben az egyesítés, vagy egy betétbe foglalás előfeltételei fennforognak, osztályos jutalékát oda vezeti be; mindezen többi betétterv A) lapjain pedig a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt hivatkozik a megosztásra vonatkozólag azon betéttervre, melyben a birtok előbb osztatlanul volt felvéve.

Ha a tényleges felosztás már a kataszteri munkálatban vétetett figyelembe akként, hogy ott minden egyes osztályos jutalék külön önálló helyrajzi számok alatt lett felvéve, ily esetben a vázrajz készítése elmarad.

66. §.

Ha a volt úrbéreseknél közösben kiadott és ekként telekkönyvvezett legelő időközben birói úton részben vagy egészben tényleg felosztott, akkor a telekkönyvvezető az ezen utasítás 7. §-ában foglalt szabályok szoros megtartása mellett jár el, úgy hogy az egyes kiosztott területeket az illető úrbéri állományt vagy zsellérséget tartalmazó betétterv A) lapjára vezeti és ezt ott a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt megemlíti; a közös legelőt tartalmazó betétterv A) lapján pedig — ha az egész legelőterület osztatott fel — ezt jegyzi fel: »Tényleges felosztás folytán megszűnt,« ha azonban a legelőterületnek egy része tovább is közösben fentartva lett, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt tünteti ki, hogy a legelőnek melyik része vagy részlete osztatott fel.

Megjegyeztetik, hogy a legelő-illetőségek birói úton történt felosztás alapján is csak azon esetben vehetők fel elkülönítve az egyes betéti tervekbe, ha az adókataszteri munkálat e felosztásnak megfelelően lőn felvéve, illetve átalakítva. Ellenkező esetben a legelőterület a telekjegyzőkönyvi állapot szerint a jelen utasítás 6. §-ának 4. pontja figyelembe vételével veendő fel a közös betéttervbe; az adókataszteri közeg azonban a telekkönyvvezető által felhívandó, hogy a birói úton foganatosított felosztásnak az adókataszteri munkálatokban való keresztülvitele végett az adókataszter feletti felügyeletet gyakorló pénzügyi hatóságnak jelentést tegyen úgy, hogy a felosztott állapot a telekkönyvi betétek szerkesztésénél figyelembe vehető legyen.

67. §.

Ha a telekkönyvvezető a helyszínén azt veszi észre, hogy a természetben meglevő valamely terület az adótelekkönyvből és a kataszteri térképről — például a község határának helytelen kimutatása folytán — kimaradt, köteles a segédkezésre kijelölt kataszteri közeggel együttesen ez iránt a kataszter nyilvántartásának felügyeletével megbízott pénzügyi hatóságnak rögtön jelentést tenni. Ezen hatóság pedig tartozik a felfedezett hiány pótlása végett halasztás nélkül egy kataszteri nyilvántartót kiküldeni és gondoskodni arról is, hogy az adókataszteri térkép és annak a telekkönyvi hatósághoz áttett másodlata a tényleges állapothoz képest a kataszteri mérnök által lehetőleg még a telekkönyvvezetőnek a községben folytatott működése alatt szakszerűen kiegészíttessék.

68. §.

Ha a helyszinelési térképnek a helyszínével való szabatos összehasonlításából kétségtelenül kiderül, hogy valamely telekjegyzőkönyvbe bizonyos helyrajzi szám alatt

bevezetett birtokrészlet a természetben nem létezik, ezen körülmény a megfelelő betétterv A) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt világosan megemlítendő és a XIV. a. alatti minta szerinti összehasonlítási jegyzék »Jegyzet« rovatában is kitüntetendő.

69. §.

Ha a telekkönyvvezető előtt megjelent felek a telekkönyvi állapot megváltoztatása céljából oly okiratokat mutatnak fel, melyek a telekkönyvi rendelet szabályai szerint bekeblezés vagy előjegyzés alapjául szolgálhatnak, és az illető betétterv tartalma szerint az igényelt bejegyzés ellen telekkönyvi akadály fennforogni nem látszik; jelesül, ha tulajdonjogi bejegyzés kérelmezése esetében az ingatlan a betétterv tartalma szerint azon önjogu személy nevében áll, kivel az átruházási jogügylet kötött: tartozik a kiküldött a törvény 33. §-a értelmében azon okirat eredetijének és lehetőleg a fél által átadandó másolatának átvétele mellett az illető bejegyzés elrendelése és fogantatosítása céljából, kérvényt pótló jegyzőkönyveket felvenni, azokat a felek által aláíratni, csatolmányaikkal együtt késelem nélkül a telekkönyvi hatósághoz beküldeni, és az átvett okiratokról a feleknek térítvényt kiszolgáltatni.

A telekkönyvi hatóság az ily jegyzőkönyveket soron kívül köteles elintézni.

Az ily jegyzőkönyv — melyről az illető betétterv B) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt említés teendő — következő alakban veendő fel:

J e g y z ő k ö n y v .

Felvétetett 188.. évi ..... hó ...-ik napján N. N. telekkönyvvezető, mint N. N. község telekkönyvi betétei tervezete elkészítésével megbízott közeg által,

Jelenlevők:

az alulírottak.

Megjelenik N. N. x...i lakos, és felmutatván az 1879. május 1-én N. N. tulajdonossal kötött adásvételi szerződés eredetijét A) és egyszerű másolatát B) alatt, kéri az ...i 14. sz. telekjegyzőkönyvben A) I. 1—5. s. sz. alatt foglalt $\frac{1}{2}$ úrbéri telekre nézve a tulajdonjogot javára bekebelezetni.

K. m. f.

N. N. vevő.

N. N.

Előttünk:

kiküldött telekkönyvezető.

N. N. községi bíró.

N. N. községi jegyző.

70. §.

Ha a telekkönyvvezető akár a kataszteri munkálatból, akár más úton nyert értesülés folytán azt tapasztalja, hogy a telekkönyvi hatóság helyiségében a telekjegyzőkönyv tartalma szerint készített valamely betétterv a tulajdonjog tekintetében a tényleges állapottól eltér, ha az érdekelt felek előtte önként nem is jelentkeznek, köteles nyomozás útján minden adatot összegyűjteni a végből, hogy a betétek szerkesztésére kirendelendő bizottság által a törvény 15—18. §-ai szerint a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyezhető legyen.

E végből a telekkönyvvezető az érdekelt feleket és a községi előjárókat meghallgatja, az előtte felmutatott okiratokat átvizsgálja, szóval értesülést szerez arról, vajjon az előadott és kipuhatolt körülmények olyanok-e, a melyek a törvény 15—18. §-ai szerint a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetését eredményezhetik. Tapasztalatait azután a felmutatott okiratok keltének, rövid tartalmának, valamint esetleg a telekjegyzőkönyvi tulajdonos beleegyező nyilatkozatának megemlítése mellett az illető betétterv B) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt pontonként

feljegyzi, az érdekelt feleket pedig a hivatkozott §-ok által megkivánt adatok minőségéről és kellékeiről felvilágosítván, azoknak beszerzésére és annak idejében a szerkesztő bizottság előtti felmutatására utasítja.

71. §.

A törvény 12. §-a esetében a helyszínelés alul kimaradt, vagy a helyszínelés után képződött, avagy pedig tévesen több telekjegyzőkönyv A) lapjára bejegyzett területek mikénti felvételére nézve a jelen utasítás 15. §-a tüzetesen intézkedvén, itt csak annyi említetik meg, hogy az ily területre nézve akár egy új betétterv készíttetik, akár pedig ugyanaz a jogosítottnak egyéb ingatlanait tartalmazó betétterv A) lapjára vezettedik be, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt mindig megemlítendő, hogy azon terület helyszínelve nem volt, vagy a helyszínelés után képződött, avagy tévesen több és pedig mely számú telekjegyzőkönyvek A) lapjaira van bejegyezve.

Ezen esetekben, a mennyiben a helyszínelés külön betéttervek készítésének szüksége merül fel, azok a sorrendben következő folyó számokkal látandók el.

72. §.

Ha a telekkönyvvezető a községbeni működése közben arról szerez tudomást, hogy valamely telekjegyzőkönyv szerinti tulajdonos meghalt, vagy hogy valamely ingatlanság bíróilag elárvereztetett, de a vevő nevére még át nem íratott, ezen tapasztalatait is az illető betétterv B) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közé beiktatja, egyszersmind pedig az ily ingatlanokról a XVIII. és XIX. alatti minta szerint külön-külön jegyzéket vezet.

E jegyzékek -- melyeknek mikénti kitöltésére nézve a rovatok felirásai adnak kellő utasítást — a telekkönyvvezető által a telekkönyvi hatósághoz a betétek terveinek készítéséről szóló jelentéssel nyújtandó be.

73. §.

Midőn a telekkönyvvezető teendőit a községben egészen befejezte, különösen a betéttérvek A) lapjainak 3—6. rovatait a XIV. a. és XIV. b. összehasonlítási jegyzékek és illetőleg a kataszteri birtokívek tartalma alapján pontosan kitöltötte, ismét a telekkönyvi hatóság helyiségébe tér, és ott a betétek terveit a telekjegyzőkönyvekkel újra gondosan összehasonlítja, és a mennyiben időközben a telekjegyzőkönyvek A), B) lapjain oly bejegyzések történtek volna, melyek a törvény 4. §-ában foglalt szabálynál fogva új betétterv készítését teszik szükségessé, ezen felirattal:

»A helyszínén teljesített eljárás után felvett terv: új betéttervet készít és azt az előbbihez csatolja.

Példa:

A 14. számú betétterv A) lapján I. 1—7. s. sz. alatt volt egy egész bel- és kültelek bevezetve.

Arra a B) lapon idősebb Varga István volt egyedüli tulajdonosnak bejegyezve.

Idősebb Varga István időközben átruházta ezen ingatlanát két fiára: ifj. Varga Istvánra és Varga Pálra; minek folytán a 2—7. s. sz. a. kültelek felerésze egy ujonnan nyitott telekjegyzőkönyvbe átviteltvén, arra nézve a tulajdonjog Varga Pál javára, a 14. sz. tjkvbe visszamaradt egész belsőségre és visszajegyzett fél kültelekre nézve pedig ott a tulajdonjog ifj. Varga István javára bekebelezetett.

Kétségtelen tehát, hogy — miután úgy az A) mint a B) lap olyképen változott, hogy az előbb készített terv a törvény 4. §-ának már meg nem felel — új betétterv készítendő, sőt új telekjegyzőkönyv nyitása folytán Varga Pál féltelkére vonatkozólag az új telekjegyzőkönyv számával megjelölve még egy külön betétterv szerkesztendő.

A feljegyzések közti kölcsönös hivatkozásra nézve a jelen utasítás 65. §-a szolgál szabályul.

Vagy például vevén a XVI. mintában foglalt kissallói 14. és 27. számú betéttervi A) lapokat:

A telekjegyzőkönyvekbeli újabb összehasonlítás alkalmával a kissallói 27. számú telekjegyzőkönyv B) lapjából az tűnven ki, hogy az ott foglalt fél úrbéri telek bírói ítélet alapján végrehajtásilag Osváth István nevére iratott át, tehát az előbbi betéttervek készítésekor eszközölt elkülönítés alapja megszűnt, 14. sz. alatt új betétterv készítendő, annak A) lapjára a tagosításkor együttesen kiadott 1 $\frac{1}{2}$ telek egészben, minden felosztás nélkül, 140., 141., 142. és 870. helyrajzi szám alatt bevezetendő, a B) lapon pedig a féltelekre nézve a jogcím és a bejegyzés ideje és száma is kitüntetendő; ellenben a 27. számú betétterv A) lapjára azon körülmény, hogy ezen betétterv, átvezetés folytán megszűnt a 14. számú betéttervre hivatkozás mellett feljegyzendő.

Nem szükséges azonban új tervet készíteni akkor, ha a B) lapon bejegyzett tulajdonos ellen felfolyamodás alatt álló tulajdonjogi bekeblezés, vagy igazolástól függő tulajdonjogi előjegyzés lett időközben a telekjegyzőkönyvben foglalt összes ingatlanokra nézve bejegyezve; mert ezen esetben a törvény 13. §-a harmadik bekezdése szerint ezen tételek a B) lapon úgy is felveendők, tehát az illető tulajdonjogi bekeblezés vagy előjegyzéssel a már elkészített betétterv B) lapja csakis kiegészítendő.

Ha a telekjegyzőkönyv C) lapjára eszközöltettek időközben bejegyzések, ezekkel a betétterv C) lapja — azon tehertételek folytatólagos bevezetése mellett — kiegészítendő. Ha pedig a betétterv C) lapjára már előbb bevezetett tehertételek valamelyike a telekjegyzőkönyv C) lapja szerint időközben töröltetett; ezen körülmény a betétterv C) lapján az illető tételnél a vonatkozó törlési

beadvány^o beérkezési idejének és számának kitételével a »Jegyzet« rovatban kitüntetendő.

74. §.

Az elkészített betétterveket a telekkönyvvezető azután a törvény 35. §-a szerint felvett kétrendű jegyzékkel együtt a telekkönyvi hatósághoz jelentés mellett terjeszti be.

Ugyanezen jelentésével beterjeszti megállapítás és kiutalványozás végett a törvény 8., illetőleg a jelen utasítás 9. §-a értelmében netalán alkalmazott szakértő mérnök díjairól és költségeiről szóló felszámítást is. (35. §.)

III. FEJEZET.

A telekkönyvi betétek szerkesztése végett kiküldött bizottság eljárására vonatkozó különös szabályok.

75. §.

A telekkönyvi hatóság, midőn az elkészített betéttervekkel egyidejűleg bemutatott két jegyzék alapján a törvény 37. §-ának a) pontja értelmében intézkedik, egyúttal a betétek szerkesztésére a törvény 37. §-ának b) pontjában foglalt utasítás szerint bizottságot rendel ki; és esetleg a telekkönyvvezető által beterjesztett felszámítás alapján a szakértői díjak és költségek megállapítását és kiutalványozását is eszközli.

76. §.

A kirendelt bizottság eljárásában szintén a törvény 2 – 22. §-aiban, illetőleg a jelen utasításban foglalt szabályokat köteles szorosan megtartani.

Első sorban a betétterveket egymásutáni sorrendben, a telekkönyvi hatóság helyiségében, a telekjegyzőkönyvekkel egész pontossággal összehasonlítja, az észlelt hiányo-

kat kipótolja, a hibákat pedig kiigazítja, és a mennyiben az időközi telekjegyzőkönyvi bejegyzések szükségessé tennék, a jelen utasítás 73. §-át szem előtt tartva, új betétkterveket készít, illetőleg a terveket kiegészíti, a C) teherlapokra pedig az időközben bejegyzett tehertételeket bevezeti, illetőleg a tehertételek megszüntét a »Jegyzet« rovatban kitünteti. (A törvény 38. §.)

Az új tervek ily felírással: »A bizottság által készített betétkterv« látandók el és az előbbi illető tervekhez melléklendők.

77. §.

Ennek megtörténtével a bizottság maga tüzi ki a határnapot, melyen működésének folytatása végett a községben megjelenend és e tekintetben következő hirdetményt bocsát ki:

»H i r d e t m é n y.

Az N. N. község telekkönyvi szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886: XXIX. törvény-cikkben előírt helyszini eljárás végett 188 . . évi . . . hó . . -ik napján a községben megjelenend.

Felhivatnak ennélfogva:

1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyzőkönyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy — a mennyiben az eljárás bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjogok bekebelezését a fent kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközölni; vagy az 1886: XXIX. t. cz. 15—18. §§-ai értelmében az átíráshoz szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényüket a bizottság előtt annak a községben teljesítendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a

bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert ellenesetben jogaikat ezen előnyös uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékkelengedés kedvezményétől elesnek;

2. mindazon jelzálogos hitelezők, és azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvánkönyvi jogok már tényleg megszűntek, úgyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, vagy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítsa végett a szerkesztőbizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Ezen hirdetmény, melyre a törvény 15—18. és 22. §§-ainak szövege is reávezetendő, a hivatalos közlönyben és abban a vidéki hírlapban, a melyet az illető bíróság hirdetményeinek közzétételére használni szokott, háromszori beiktatás által közzéteendő; továbbá szabatos utasítást tartalmazó rendelvénnyel az illető község előljáróságának (város tanácsának) is megküldendő azon meghagyással, hogy annak a községben leendő közzététele és a távollevő birtokosok értesítése körül a törvény 31., illetőleg a jelen utasítás 55. §-ában körülírt módon járjon el, különösen a távollevő, de ismeretes tartózkodású birtokosoknak a hirdetményt ajánlott, bélyegmentes levéllel küldje meg és az erről s általában a közzététel megtörténtéről kiállítandó bizonyítványt a telekkönyvi hatósághoz a kitűzött határidő előtt legalább 8 nappal küldje be, azonfelül a törvény 40. §-ához képest a kellő számú és minősítvényű bizalmi férfiak kijelöléséről és a törvény 72. §-a értelmében a bizottság részére iroda, lakás, fűtés, világítás és fuvarozásról is gondoskodják.

Hogy pedig az illető község eme kötelességeinek pontos teljesítésében hatóságilag ellenőrizve legyen, a hir-

detmény egy példánya a járásbeli szolgabírónak is azon megkereséssel küldendő meg, hogy a mennyiben a község mulasztást követne el, a meghagyásnak hatóságilag érvényt szerezzen.

Azonfelül a hirdetmény a telekkönyvi hatóságnak hirdetményi táblájára, továbbá a telekkönyvi hatósággal fel nem ruházott azon kir. járásbíróségére is, a melynek területén a község fekszik, valamint az illető község házánál is kifüggesztendő.

A hirdetés megtörténtéről szóló községi előljárási bizonyítvány, valamint a hírlapi közzétételt igazoló lap-példányok, annak idejében a szerkesztőbizottság jelentéséhez lesznek csatolandók.

A községbeni működés megkezdésének határnapja akként tűzendő ki, hogy közte és a hirdetménynek a hivatalos közlönyben lett első megjelenése közt legalább 30 napi időköz legyen. (A törvény 39 §-a.)

78. §.

A bizottság a hirdetményt a telekkönyvi hivatal helyiségébeni működése bevégzésének megközelítő kiszámítása mellett már előbb és illetőleg a jelen utasítás 28. §-ának rendelkezése értelmében több községre nézve együttesen is kibocsáthatja. A hirdetményi határnapig esetleg teljesítendő egyéb hivatalos teendőire nézve pedig, a dolog természetéhez képest, a jelen utasítás 56. §-ában foglaltak szolgáljanak zsinórmértékül.

79. §.

A bizottságnak a községbeni eljárása nyilvános.

A bizottság tartozik az előtte jelentkező feleket meghallgatni, kellő felvilágosításban részesíteni, őket érdekeikre figyelmeztetni, jogaiknak érvényesítése módjáról

körülményesen felvilágosítani, szóval a törvénynek megfelelő útasításokkal útbaigazítani, sőt a felek egyenes felhívása hiányában is hivatalból lehetőleg odahatni, hogy a telekkönyvi állapot a tényleges birtoklással a törvény 15—18. és 22. §-ai alapján összhangzásba hozassék. E végből azokat, kik előtte meg nem jelennek, de meghallgatásukat a fentebbi célból szükségesnek tartja, bármikor maga elé idézheti.

A bizottság csak két bizalmi férfinak együttes jelenlétében teljesítheti működését.

Bizalmi férfiakul csak teljesen kifogástalan, és jó vagyoni helyzetben levő oly községi lakosok jelölhetők ki, kik a birtokváltozásokról és így a tényleges birtoklásról alapos tudomással birhatnak. A bizalmi férfiaknak a bizottság melletti működésért díj nem jár. (A törvény 40. §-a).

80. §.

A bizottságnak a törvény 41. §-a értelmében a községben első teendője: meggyőződést szerezni az azonosságuk helyes megállapításáról, illetve arról: vajjon az ingatlanok a betéttervek A) lapjain az új helyrajzi számokkal helyesen jelöltettek-e meg, — vagyis vajjon a tervekbe bejegyzett kataszteri helyrajzi számok megfelelnek-e azon ingatlanoknak, melyek a megfelelő telek-jegyzőkönyvek A) lapjain több-kevesebb birtokrészletekben más helyrajzi számok alatt vannak felvéve, illetőleg a tagosításkor ezek helyett kiosztattak.

Ezen irányban szabatosan megvizsgálandók általa a jelen utasítás 54. §-a értelmében a telekkönyvvezető által elkészített jegyzékek, és az összehasonlításnál igénybe veendő az 59. §-ban elsorolt azonosítási adatok.

A mennyiben az azonosság megállapítása végett szükséges, a bizottság helyszíni szemlét is tarthat.

81. §.

További teendője a bizottságnak meggyőződést szerezni a törvény 7. és 9. §-ai eseteiben a telekkönyvvezető által tervezett elkülönítések és vázrajzok helyességéről és arról, vajjon azon elkülönítések szükségesek, illetőleg a törvény szerint megengedhetők-e? A vázrajzok általa esetleg kijavítandók, vagy helyesekkel pótlandók.

A helyeseknek talált tervek ezen felírással: »Kifogástalan« jelölendők meg és a bizottság által aláírandók; hasonlóul aláírandók a megtörtént kijavítás után a többi tervek is.

82. §.

A bizottság jegyzőkönyvet köteles felvenni:

1. Azon felek kérelméről, a kik a törvény 15—18. §-ai szerint tényleges birtoklás alapján tulajdoni joguknak bejegyeztetésére igényt támasztanak.

2. Azoknak nyilatkozatáról, a kik a törvény 22. §-a szerint a bejegyzett, de tényleg megszűnt nyilvánkönyvi jogoknak törlésére nézve nyilatkoznak, illetve a törlést szorgalmazzák.

3. A telekjegyzőkönyvi tulajdonosoknak, illetőleg jogutódaiknak azon ellenmondásairól, a melyek a törvény 16. és 18. §-ai eseteiben a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellen irányulnak.

83. §.

A midőn ily jegyzőkönyv felvétetik, ezen körülmény az illető betétterv megfelelő lapján a telekkönyvvezetői feljegyzések után folytatólag »A szerkesztő-bizottság feljegyzései« megjelölés előrebocsátása mellett, a kérelmező, illetve nyilatkozó nevének és a vonatkozó birtokrészletnek vagy telekkönyvi jószágtestnek, illetve tehertételnek vagy jognak megemlíttésével azonnal feljegyezendő. (Lásd a XX. minta B) lapjának 1. tételét.)

84. §.

A jegyzőkönyvi kérelem érvényességére szükséges, hogy az illető kérelmező, nyilatkozó vagy ellentmondó, illetőleg ezek képviselőjének (36. §.) személyazonossága két bizalmi férfi által, vagy a községi előljáróság által ismert két azonossági tanu által bizonyítottassék, és hogy a jegyzőkönyv az érdekelt felek aláírásával, vagy ha írni nem tudnak, vagy nem képesek, kézjeggyével elláttassék és a bizottság mindkét tagjának aláírásával megerősíttessék. Ezenfelül a jegyzőkönyv a bizalmi férfiaknak és esetleg az alkalmazott azonossági tanuknak névaláírásával, illetőleg kézjeggyével is ellátandó.

Az írni nem tudók vagy nem képeseknek nevét a telekkönyvvezető írja alá.

85. §.

Az előző §. szerint a felveendő jegyzőkönyveknek tartalma és alakja következő: pld.

J e g y z ő k ö n y v.

Felvétetett 188.. évi ..... hó ...-ik napján N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kiküldött bizottság által N. N. n...i lakosnak, mint tényleges birto-
kosnak, az 1886: XXIX. t. cikk 15. §-ának b) pontján alapuló alábbi bejegyzési kérelméről.

J e l e n l e v ő k:

az alulírtak.

Megjelenik a bizottság előtt az alulírt bizalmi férfiak által személyesen ismert Kovács József és átadván eredetben és egyszerű másolatban 1/2 alatt egy 1877. október 7-én 1200 frt vételárról kiállított nyugtát, miután ezen összeg az általa Varga Imrétől vásárolt N. N. község 77. számú telekjegyzőkönyvében foglalt 1/4 úrbéri bel- és kül-

teleknek vételárát képezi és ő ezen ingatlant a nyugta kelte óta tényleg is birtokolja, az írásbeli szerződés azonban Varga Imrének hirtelen bekövetkezett elhalálozása miatt ki nem állíttathatott, kéri az illető telekkönyvi betétben tulajdonjogát bejegyeztetni.

Megjelenik egyúttal a bizalmi férfiak előtt személyesen ismert Varga Pál mint eladó, Varga Imrének a 2% alatti eredeti által jogerőjűleg elismert egyedüli örököse, Kovács József előadását valónak ismeri el és tulajdonjogának bejegyeztetésébe beleegyezését nyilvánítja.

Megjegyeztetik, hogy Kovács József itt helyben Bojt községben, Varga Pál pedig Nagyváradon, kőfaragó-utca 74. sz. a. lakik.

K. m. f.

Kovács József s. k.,
Varga Pál s. k.

A szerkesztő bizottság:

N. N. s. k., albíró.

N. N. s. k., telekkönyvvezető.

Bizalmi férfiak:

N. N. s. k.

N. N. s. k.

Vagy:

J e g y z ő k ö n y v :

Felvétetett az 188.. évi ..... hó ...-ik napján N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kiküldött bizottság által N. N. n...i lakosnak az 1886: XXIX. t. cz. 17. §-án alapuló bejegyzési kérelméről.

J e l e n l e v ő k :

az alulírtak.

Megjelenik az alulírt bizalmi férfiak által személyesen ismert Szabó Péter és előterjeszti, hogy Kuczor Gábor, ki a községbeli 7-ik sz. telekjegyzőkönyvben A) 1—4. r. sz. alatt foglalt nemesi birtoknak telekkönyvi tulajdonosa-

ként van bejegyezve, ezen birtokot az eredetben és másolatban $\frac{1}{2}$ alatt csatolt, de bekebelezési záradékkal el nem látott szerződés tartalma szerínt eladta még 1859. évben Márkus Lajosnak. Ettől ugyanazon birtokot még 1867. évben megvásárolta Boncz Albert. Ettől ismét 1877. évben Árok András, kitől azután kérelmező Szabó Péter 1879-ben a községi előljárók előtt szóbeli szerződés mellett örökáron megvette és azóta folyton tényleg birtokolja is.

A Márkus Lajos és Boncz Albert, valamint ez utóbbi és Árok András közt létrejött szerződésekről, ugy saját vételéről okiratokat felmutatni nem bír; de hogy ezen telekkönyvön kívüli átruházások megtörténtek és kérelmező tényleges birtokban van, ezt a $\frac{2}{3}$ alatti helyhatósági bizonyítvánnyal kimutatta és kéri magát a szerkesztendő telekkönyvi betétben a jelzett ingatlanokra nézve tulajdonosnak bejegyeztetni.

Azt, hogy Szabó Péter a község 7. sz. tjkvében A) 1-4. r. sz. a. foglalt ingatlanoknak 1879. óta tényleges birtokában van, a bizalmi férfiak is bizonyítják.

A község előljárósága azt adja elő, hogy Kuczor Gábor ellen 1881-ben a csőd elrendeltetett. Tudomásunk szerint maga Kuczor Gábor Kecskeméten lakik. Csőd-tömeggondnoka: Kemény Lajos ügyvéd Kecskeméten. Szabó Péter az előljáróság előadása szerint itt helyben lakik.

K. m. f.

Szabó Péter s. k.,
kérelmező.

A szerkesztő-bizottság :

N. N. albíró, s. k.

N. N. telekkönyvvezető s. k.

Bizalmi férfiak :

N. N. s. k.

N. N. s. k.

Ily alakban szerkesztendők a tartalomra való megfelelő változtatással, a tulajdonjognak a törvény 16. és 18. §§-ai alapján szorgalmazott bejegyeztetésére irányzott kérelmekről, valamint a törlési nyilatkozatokról, illetve ellenmondásokról felveendő jegyzőkönyvek is; a 18. §. esetében a jegyzőkönyvbe foglalandó lévén a törvény 45. §-a értelmében kihallgatandó szomszédoknak, lelkésznek és esetleg az elhalt vagy ismeretlen tartózkodású telekkönyvi tulajdonos házastársának, illetve rokonainak nyilatkozata, valamint a netalán kipuhatolt egyéb adatok is. (Lásd a jelen utasítás 88. §-át.)

Minden jegyzőkönyv küllapjára feljegyzendő a vonatkozó betétterv száma és a törvénynek azon §-a, melyen a jegyzőkönyv felvétele alapul, ekként:

77. számú betétterv.

15. §. (16., 17., 18., 22. §§.)

86. §.

A felek által a jog igazolása végett felmutatott okiratok, valamint a nyilatkozó örökös vagy hagyományosnak e minőségét tanúsító átadási okiratok vagy ítéletek és az ezeknek jogerőre emelkedését igazoló, netalán külön kiadott okiratok eredetben és lehetőleg a bizottság által láttamozott másolatban, a tényleges birtoklásról és a telekkönyvön kívüli szerzésről kiadott helyhatósági bizonyítványok pedig csak eredetben csatolandók a jegyzőkönyvhöz.

Ha a tényleges birtoklás a bizalmi férfiak által tanúsíttatik, ezeknek nyilatkozata, valamint a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jelzálogos hitelezőnek vagy egyéb nyilvánkönyvi jogosultnak szóval nyilvánított beleegyezése, illetve törlési nyilatkozata a jegyzőkönyv szövegébe veendő fel,

87. §.

A törvény 16. §-a esetében, vagyis akkor, ha a tulajdonjog bejegyeztetése egyedül 3 évi békés birtoklás és ennek a helyhatóság, valamint a bizalmi férfiak általi bizonyítása alapján kéretik a bizottság a jegyzőkönyv felvétele után és a tényleges birtoklásnak a helyhatóság, illetőleg a bizalmi férfiak által való igazolása után a telekjegyzőkönyvi tulajdonost saját kezéhez kézbesítendő végzés által maga elé idéztetni tartozik; azon hozzáadás-sal, hogy ha a végzésben telekkönyvszerűleg megjelölendő ingatlanoknak a szintén megnevezendő tényleges tulajdonos nevére való felvétele ellen kifogása van: ellenmondását a bizottságnak a községben való tartózkodása alatt, e bizottság előtt személyesen, illetve a jelen utasítás 38. §-a szerint meghatalmazott képviselő által megjelenve, élőszóval terjeszse elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által hirdetményileg kitiüzendő félév alatt írásban szerkesztve és sajátkezüleg aláírva, vagy ha írni nem tud, vagy nem képes, két tanu alkalmazása mellett, kiknek egyike az ellentmondó nevét írja alá, kézjegyével ellátva, közvetlen a telekkönyvi hatósághoz nyujtsa be, különben az ellenmondás figyelembe vétetni nem fog.

Az ily végzéseket a bíróságok székhelyén az igénylő tényleges birtokos költségére a bírósági végrehajtók, más helyeken a községi vagy körjegyző és egy előljárósági tag együttesen kézbesítik és pedig kivétel nélkül akként, hogy ezen kézbesítő közegek a vétbizonylaton a saját kézhez történt kézbesítésen felül azt is kötelesek tanusítani, hogy azon személy, kinek a végzés kézbesítettett, a telekjegyzőkönyvi tulajdonossal azonos. Hogy pedig ez, különösen akkor, a midőn a végzés megkeresés útján kézbesítettetik, minél szabatosabban megtörténhessék, az idézett személy lakása, állása, illetve foglalkozása a végzésben tüzetesen megjelölendő és arra nézve, hogy a kéz-

besítés miképen eszközendő és a vevényen mi bizonyítandó, határozott utasítás adandó.

A helyben történt kézbesítésről szóló vétbizonylat az illető jegyzőkönyvhez csatolandó: megkeresés esetében pedig a megkereső hatóság által közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz küldendő, mely az ily bizonylatokat külön őrzi és annak idejében a szerkesztő bizottságnak átadja. A megkeresett hatóság különösen figyelmeztetendő, hogy a vétbizonylat a megjelölendő telekkönyvi hatósághoz közvetlenül küldendő be.

Ha a helyben történt kézbesítés a fent jelzett követelményeknek meg nem felelne, a szerkesztő-bizottság, a mennyiben helyszini működése alatt ez még lehetséges, a kézbesítést a szükséges utasítás megadása mellett, újra köteles elrendelni.

Az előszóval tett ellenmondás a jelen utasítás 84. §-a szabályainak megtartása, különösen az ellenmondó személyazonosságának szabályszerű megállapítása mellett folytatólag a tényleges birtokos kérelméről felvett jegyzőkönyvbe iktatandó.

Ha a bizottság előtt annak helyszini működése befejeztéig maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos él ellenmondással: a bizottság a tényleges birtokosnak okiratait egyszerűen visszaadja és őt igényével a rendes útra utasítja, magát a jegyzőkönyvet pedig, mint a betét szerkesztésére hatálytalant, ezen körülménynek reávezetése mellett, az illető betéttérvezhez mellékli.

88. §.

A törvény 18. §-a alapján előterjesztett kérelem esetében a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak elhalálózása szabályszerű anyakönyvi kivonattal, vagy holtta nyilvánítási jogerős birói határozattal, az pedig, hogy a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak holléte legalább 3 év óta nem tu-

datik, a községi előjárásnak erről kiadott bizonyítványával igazolandó.

Úgy ezen okiratok, valamint az ingatlan megszerzése és 10 évi birtoklása tárgyában kiadott helyhatósági bizonyítvány a jegyzőkönyvhez eredetben csatolandó. A két bizalmi férfinak a tíz évi békés birtoklást tanusító nyilatkozata pedig a jegyzőkönyvbe iktatandó.

A törvény 18. §-ához képest tanusított tényállás kérdésében egyébként a bizottság a szükséghez képest, meghallgatja még a szomszédokat, az illető hitfelekezet helybeli lelkészét, valamint az elhalt, vagyis ismeretlen tartózkodású telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a községben netalán tartózkodó házastársát és törvényes örökösödésre hivatott rokonait is és nyilatkozataikat az egyéb kipuhalt tényadatokkal együtt szintén a jegyzőkönyvbe veszi fel.

A jegyzőkönyv a törvény 42. §-a rendelkezéseinek megtartása mellett az így kihallgatott személyek által is aláírandó és ha aláírásukat megtagadták, ezen körülmény az ok rövid előadása mellett megjegyzendő.

Ha az eszközlött hivatalos nyomozás folytán a kérelmezett igény alapját képező bizonylatok és nyilatkozatok tartalmának valósága megingattatnék: a bizottság az okiratokat a tényleges birtokosnak visszaadja és őt rövid úton szóval, igényével a rendes útra utasítja, a jegyzőkönyvet pedig a fentebbi intézkedések feljegyzése után, mint a tulajdonjog bejegyzésére hatálytalant, az illető betéttervhez mellékli.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak házastársa, vagy törvényes öröklésre hivatott rokonai távol laknak, vagy vannak és e miatt ki nem hallgathatók, köteles a bizottság lak- vagy tartózkodási helyüket és — a mennyiben nem önjoguk, törvényes képviselőjüket kipuhatolni, e kipuhatolás eredményét a jegyzőkönyvbe iktatni s ha a lak- vagy tartózkodási hely kipuhatható, őket a bizottság

végzésileg az igényelt ingatlanoknak telekkönyvszerű, valamint a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak és a tényleges birtokosnak névszerinti megjelölésével, ajánlott levél útján értesíteni és ellenmondási jogukra figyelmeztetni. (39., 77. §.)

89. §.

A telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jogutódainak e szerint a törvény 18. §-a esetében is van joga ellenmondással élni.

Ha e joggal a bizottság előtt maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos él, a törvény 44., illetőleg a jelen utasítás 87. §-ában foglalt szabály alkalmazandó.

Ha pedig a jogutód él ellenmondással, jogutódi minőségét kellően kimutatni és bizonyítékait csatolni tartozik. A telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak házastársa, vagy leszármazó örököse egyedül ebbeli minőségüket kötelesek anyakönyvi kivonattal bizonyítani.

A jogutódnak ellenmondása, ideértve a házastárs vagy leszármazó örökös ellenmondását is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését sem a 16., sem a 18. §. esetében nem akadályozza, hanem az ily ellenmondás a törvény 53., 61. és 64. §-aiban előszabott intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz bemutatandó.

90. §.

A bizottság a törvény 15—18. és 22. §-ai esetében felvett jegyzőkönyvekről naplót vezet, és a napló illető sorszámát a jegyzőkönyvek külzetére alól reávezeti. E jegyzőkönyvek a törvény 15., 17. és 22. §-ai eseteiben minden egyes jegyzőkönyvnek szabályszerű beiktatása és az illető telekjegyzőkönyv megfelelő lapján való széljegyzése végett hetenként legalább egyszer a telekkönyvi hatósághoz beküldendő, a 16. és 18. §-ok eseteiben fel-

vettek pedig a helyszíni működés befejezése után ott hasonló célból egyszerre bemutatandók.

A telekkönyvi hatóság a törvény 15., 17. és 22. §-ai értelmében felvett és időnként hozzá érkező ezen jegyzőkönyveknek érdemleges elintézésére nincsen hivatva; azokra tehát végzést nem hoz, hanem azokat a szabályszerű beiktatás és széljegyzés után községenként egybe gyűjti, és a helyszíni eljárás befejezése után jegyzék mellett a szerkesztő-bizottságnak adja vissza.

Az a beadvány, a mely ilyen jegyzőkönyv beiktatását követő rangsorozattal érkezik a telekkönyvi hatósághoz és ugyanazon jogokra vagy terhekre vonatkozik, a telekkönyvi hatóság által csak a telekkönyvi betétek szerkesztése után intézhető el.

A szerkesztő-bizottság által felvett azon jegyzőkönyvek, melyekre nézve a bizottság a törvény 44., 45. és 46. §-ai eseteiben a kérelmezett bejegyzésnek helyét nem találta, vagy az eljárást megszüntette, beiktatás végett külön be nem mutattatnak, hanem az összes betétek elkészültéről tett jelentéssel az illető betéttervhez csatoltan terjesztetnek be.

91. §.

Azon esetben, midőn a fél által a törvény 15—18. és 22. §-ai szerinti kérelem támogatására felmutatott okiratok és felhozott adatok a törvény, illetőleg a jelen utasítás kívánalmainak meg nem felelnek, nem veendő fél jegyzőkönyv, hanem a jelentkező fél kérelme nem teljesíthetéséről szóval felvilágosítandó, és a mennyiben a hiányok pótolhatóknak mutatkoznak, e tekintetben a kellő utasítással ellátandó; a felmutatott okiraatra pedig: »A betétszerkesztő bizottság a további eljárásra alkalmasnak nem találta« reáírandó és ezen záradék a bizottság mindkét tagja által aláírandó.

92. §.

Ha akár a tagosítás vagy úrbéri rendezési, akár a kataszteri munkálatban egyesített olyan ingatlanok, melyekre nézve ugyanazon személy tulajdonjoga részben telekkönyvi bejegyzésre, részben tényleges birtoklásra alapított, a jelen utasítás 61. §-a értelmében elkülönítve ugyanazon betéttervbe, mint külön telekkönyvi jószágtestek vezetettek be, és a bizottság helyszíni működése alatt a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem kéri, avagy kéri ugyan, de a bizottság a törvény 44., 45. és 46. §-ai értelmében a kérelmet a kellő adatok vagy bizonyítékok hiányában teljesíthetőnek nem találja, vagy pedig ellentmondás folytán az eljárást megszünteti: akkor a bizottság a már eszközölt elkülönítés alapulvétele mellett a különböző személyek telekkönyvi tulajdonát képező jószágtestek egyikét ugyanazon betéttervbe meghagyva, a másikat az illető telekkönyvi tulajdonosnak netalán létező betéttervébe, vagy egy újonan nyitandó betéttervbe viszi át, tulajdonosul pedig a telekjegyzőkönyvi tulajdonost jegyzi be.

93. §.

Ha a bizottság a telekkönyvi álláson alapuló betétterv tartalmából a telekkönyvi rendelet 168. §-a alá eső szabálytalanság fennforgását veszi észre, azon kell lennie, hogy az érdekelt felek meghallgatása és kellő felvilágosítása mellett az ily szabálytalanság, — ha a jelen utasítás 47. §-a értelmében történt figyelmeztetés folytán a telekkönyvi hatóság által meg nem szüntetett volna — egyezségileg eloszlattassék úgy, hogy a telekkönyvi betét a szabálytalanság mellőzésével legyen szerkeszthető. Ha ily kiegészítés sikerül, ezen körülmény az illető betéttervben feljegyzendő és a betétterv annak tartalmához képest

átídomítandó és a kiegyezés tanusításául az érdekelt felek és a bizalmi férfiak által aláírandó.

A kiegyezés nem sikerülte esetében a bizottság a telekkönyvi hatósághoz azonnal jelentést tesz, a mely hatóság annak alapján a telekkönyvi rendelet 168. §-a, illetőleg a ⁶⁷⁵ I. M. E. 1888. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet által előszabott eljárás szerint soron kívül intézkedni tartozik.

94. §.

Ha a bizottság előtt azon panasz terjesztetik elő, hogy valamely ingatlannak határai akár egy szomszédos birtokrészlet, akár valamely köztér, utca vagy közút irányában nem helyesen lettek a kataszteri munkálatokban és térképen kitüntetve; vagy ha szabályozás folytán köz-igazgatási úton fekvésükre nézve megváltozott vagy át-helyezett belsőségek nem ilyképen vétettek fel a kataszteri munkálatokban és a térképen: a bizottság az érdekelt szomszédokat, illetőleg a község (város) előjáróságát jegyzőkönyvileg meghallgatja és ha ezen érdekelték a térmérték és a határok kiigazítására, illetve a belsőségek szabályozása folytán szükséges kiigazításokra nézve egyértelmű megállapodásra jutnak: a megfelelő helyesbítés a helyszínén eszközölnöd.

E végből köteles a kataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóság, a bizottság felhívására halasztás nélkül egy kataszteri mérnököt kiküldeni, ki úgy a kataszteri munkálatokat és térképet, valamint utóbbinak a telekkönyvi térképet képezendő másodlatát a felek megállapodása és a bizottság utasításához képest kiigazítja.

Ha az érdekelt felek közt egyértelmű megállapodás létre nem jött, a kért kiigazítás mellőzendő és a kiigazítást kérő fél igényeit csak rendes úton érvényesítheti.

95. §.

Mielőtt a bizottság a helyszínét elhagyná, köteles a község előljáráóságát és a községi vagy a körjegyzőt az előtte való megjelenésre felkérni és nyomatékosan szívékre kötni, hogy a község lakosait a telekkönyvi betétek nagy fontosságára, valamint arra is nyomatékosan figyelmeztessék, hogy a szerkesztendő betétekbe netalán becsúsztott hibák elleni felszólalásaikat, illetőleg ellenmondásaikat és törlési kereseteiket — mely joglépések eltérő természetéről és mi módon való használásáról kimerítő felvilágosítás nyújtandó — a kibocsátandó hirdetményben foglalt határidő alatt érvényesíteni és ez úton sérelmeik orvoslását szorgalmazni el ne mulasztják és egyszersmind ismételt figyelmeztetések és felvilágosítások útján oda haszanak, hogy a betétek elkészítése után a lakosok minden birtokváltás alapján a tulajdonjognak telekkönyvi bejegyzését azonnal szorgalmazzák, minthogy addig tulajdonosoknak nem tekintethetvén, mulasztásuknak jogaik elvesztése lehet a következménye.

Ezen figyelmeztetésről a bizottság által jegyzőkönyv veendő fel és az a községi előljárók és a községi, vagy körjegyző által is aláírandó.

96. §.

A községbeni működés befejezése után a bizottság a telekkönyvi hatóság helyiségébe tér vissza és átvevén ettől a jelen utasítás 90. §-a szerint hozzá beiktatás végett beküldött és ott összegyűjtött külön jegyzőkönyveket és a törvény 16. §-a esetében a jelen utasítás 87. §-a értelmében hozzá beérkezett kézbesítési íveket, a II. minta szerinti rovatos nyomtatványi ívek alkalmazása mellett a telekkönyvi betétek tényleges szerkesztését kezdi meg és pedig akként, hogy ezen munkálatnál ismét a

telekjegyzőkönyvek akkori állapotát is szabatosan megvizsgálja. (Lásd a XIII. mintát.)

A betétek szerkesztése rendszerint a betéttervek egymásután következő sorrendjében vendő foganatba.

A betétek, a telekjegyzőkönyvek, illetőleg betéttervek sorszámaitól eltekintve, önállólag 1-től kezdődő sorrendben számokkal jelöltetnek meg. Annyi számú betétből állandó tehát egy községnek telekkönyve, a mennyi betét a törvény, illetőleg a jelen utasítás szabályai szerint szerkesztendő.

A betét száma felül a nyomtatvány jobb felén, a község neve pedig a bal felén jegyzendő fel.

97. §.

Ha a törvény 15—18. és 22. §-ai eseteiben felvett külön jegyzőkönyvek beiktatását megelőző, még elintézetlen vagy foganatosítatlan beadványok vannak a telekjegyzőkönyvekben széljegyezve: erre a telekkönyvi hatóság főnöke nyomban figyelmeztetendő, ő általa pedig intézkedés teendő, hogy ama beadványok elintézése, és a hozott határozatok telekkönyvi foganatosítása haladéktalanul eszközöltessék.

Ezen elintézés és foganatosítás megtörténteig azonban a szerkesztési munkálat nem szünetelhet, hanem a bizottság köteles addig a következő betétek szerkesztését elővenni, és pedig azokat, a melyeknek tartalmára a kérdéses elintézés befolyással nem lehet.

98. §.

Ha a telekjegyzőkönyv állása időközben nem változott és a törvény 15—18. és 22. §-ainak esete sem forog fenn, akkor a telekkönyvi betét lapjai a helyesnek talál, illetőleg helyesbített betétterv alapján szerkesztendők.

Ha a telekjegyzőkönyvi állás nem változott ugyan, de a törvény 15—18. és 22. §-ai értelmében a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyzésének, illetőleg valamely megszűnt nyilvánkönyvi jog törlésének esete forog fent, a telekkönyvi betét ugyancsak a helyesnek talált, vagy helyesbített betétterv és a vonatkozó külön jegyzőkönyv alapján szerkesztendő. Ez utóbbi esetben azonban a B) lap szerkesztésénél a törvény 20. §-ának szabálya pontosan megtartandó, vagyis előbb a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, azután külön tétel alatt a tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be. Ez utóbbi bejegyzés a külön jegyzőkönyv iktatási ideje és száma alatt és a törvény azon §-ára való hivatkozás mellett, melyen a külön jegyzőkönyvi kérelem alapul, eszközözendő, (lásd a VIII. mintát) és a külön jegyzőkönyvre »Figyelembe vétetett» záradék reávezetendő.

Azon esetre, ha az ugyanazon betéttervbe külön jószágtest gyanánt felvett ingatlanok ugyanazon tulajdonos nevére részben telekkönyvi bejegyzés alapján, részben tényleges birtoklás alapján vezetendők be: a betét oly módon szerkesztendő, mint ezt a XV. minta előtünteti.

99. §.

Ha a telekjegyzőkönyv állása időközben változott, és a törvény 15—18. és 22. §§-ainak egyik esete sem forog fenn, akkor a telekkönyvi betét lapjai a változott telekjegyzőkönyvi állás alapján a törvény 4. §-a értelmében készítenendők el.

Ha a telekjegyzőkönyvi állás időközben változott, egyszersmind a törvény 15—18. és 22. §§-ainak valamely esete forog fenn: a telekkönyvi betét szerkesztésénél, a változott telekjegyzőkönyvi állás mellett, a külön jegyzőkönyvnek tartalma csak akkor veendő alapul, ha a telekjegyzőkönyvi időközi változás a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését, vagy valamely bejegyzett teher vagy

jog törlését nem gátolja. Így például: ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos ellen a külön jegyzőkönyv beiktatását megelőzőtt rangsorozatban tulajdonjogi előjegyzés, vagy valamely követelésre nézve az engedmény előjegyzése rendeltetett el: ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetését, vagy a bejegyzett teherátvitelnek törlését a telekanyagvi rendelet 75. §-a szerinti fentartással nem gátolhatja, csak hogy ily esetben a bejegyzés módozatánál ismét a törvény 20. §-ának első bekezdése tartandó meg. (Lásd a XXI. mintát, illetve a VIII. minta C) 5., 6., 7. tételit.)

A külön jegyzőkönyv záradékolása az előző §. értelmében történik.

100. §.

Ha a telekjegyzőkönyvi állapot a külön jegyzőkönyvek beiktatását megelőzőleg beérkezett beadványokra hozott végzés folytán időközben úgy változott, hogy a külön jegyzőkönyvben foglalt kérelem teljesítését a telekanyagvi rendelet 61., 71. §-ain alapuló telekanyagvi akadály gátolja; például: ha valamely ingatlanságnak nyilvánkönyvi tulajdonjoga harmadik személy javára bekebelezett, vagy ha a telekjegyzőkönyvileg bekebelezett követelésre harmadik személy engedményi bekebelezést nyer: akkor a tényleges birtokos tulajdonjoga be nem jegyezhető, illetőleg a teherátvitel nem törölhető, hanem az illető külön jegyzőkönyvre: »Telekanyagvi akadály miatt nem teljesíthető« záradék frandó, és erről a tényleges birtokos, illetőleg a törlést kérelmező a külön jegyzőkönyv iktató száma alatt azzal értesítendő, hogy igényét esetleg a törvény rendes útján érvényesítse.

101. §.

Ha azon ingatlanság, mely a tényleges birtokos által igényeltetik, időközben a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak örökösére, vagy oly közbeeső harmadik személyre íratott át, ki a külön jegyzőkönyv tartalma szerint a tényleges

birtokosnak nyilvántökönyvön kívül közvetlen vagy közvetett jogelődje és a kire nézve szabályszerű okirattal, vagy a törvény 15. §. b) pontjához képest tett beismeréssel igazoltatott az, hogy az ingatlant a tényleges birtokosra vagy ennek jogelődére átruházta: az előző szakasz szabálya alul való kivételként az időközi telekkönyvi bejegyzés a tényleges birtokos tulajdonjogának a betétbe való bejegyeztetését nem gátolhatja; mert ez esetben egyéb nem történt, mint, hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzésébe beleegyező azon birtok-előd, ki előbb csak telekkönyvön kívüli joggal birt, telekkönyvi jogot szerzett, és ezzel a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyeztetésének egyik akadályát szüntette meg.

Ugyanezen elv alkalmazandó a törvény 22. §-a esetében az oly bejegyzett követelésekre, melyek időközben a jogosítottnak örökösére vagy oly engedményesére ruháztattak át telekjegyzőkönyvileg, a kik a külön jegyzőkönyv tartalma szerint a bizottság előtt a követelési jog megszűntét élő szóval, vagy legalább a törlés előjegyzésére alkalmas okirattal elismerte, illetőleg a zálogjogi bejegyzés mellőzésébe beleegyezett.

Az ily harmadik személyek a tényleges birtokos bejegyeztetéséről, illetőleg a tehertétel törléséről, lak- vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levél útján azzal értesítendőek (39. §.), hogy esetleges sérelmüket a törvény 58. §-ának 1. pontja értelmében törlési kereset útján, illetőleg ha a törvény 16. és 18. §-ai alapján jegyeztetett be tulajdonosul, a törvény 58. §-ának 2. pontja értelmében ellenmondás útján orvosolhatják.

102. §.

A törvény 22. §-a esetében első sorban a törlendő tétel vezettetik át és azután külön sorszám alatt a törlés vezetetik be úgy, a mint ezt a X. minta 3., 5. tétele előtűnteti,

Ha a telekjegyzőkönyvileg bejegyzett követelésnek csak egy részére nyert időközben harmadik személy engedményi bekeblezést; ez az át nem ruházott részösszeg erejéig a törlésnek a törvény 22. §-a értelmében való eszközölését nem gátolhatja.

Igy pl. Arany István javára 1879. december 22-iki elsőbbséggel a zálogjog 1000 frt erejéig lett a telekjegyzőkönyv C) lapján bekebelezve. Ezen zálogjogilag biztosított 1000 frtból később Bankos Ferencz javára 500 frt erejéig az engedmény kebeleztetett be. A betét-szerkesztő bizottság előtt Arany István élő szóval beismeri, hogy ő az átengedményezett 500 frton túl őt illető követelésére nézve teljesen ki van elégítve, tehát zálogjoga megszűnt. A betét C) lapján az 1000 frtra nézve a bejegyzések a X. minta C) 3., 4., 5. tételei szerint lesznek teljesítendők.

Ha pedig a bejegyzett követelésre nézve harmadik személyek a telekjegyzőkönyvben nem engedményi, hanem alzálogjogi bekeblezéseket nyertek, a törvény 22. §-ának esetében a törlés eszközölendő ugyan, azonban csak a telekkönyvi rendelet 79. §-án alapuló azon fentartással, hogy a zálogjog törlése csak az alzálogjogok törlésével lépend teljes hatályba. Ily esetben az illető tehertétel a a betét C) lapjára, ugy a mint a telekjegyzőkönyvben áll bejegyezve, átviendő és a feltételes törlés azután külön tétel alatt jegyzendő be. (Lásd a XXII. mintát.)

103. §.

Ha a törvény 16. és 18. §§-ai értelmében igényelt tulajdonjogi bejegyeztetés ellen a bejegyzés eszközöléséig maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos élt szabályszerű ellenmondással: a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése mellőzendő és az illető külön jegyzőkönyvre: »Ellenmondás miatt nem teljesíthető« záradék jegyzendő, a tényleges birtokos pedig erről az utasítás 100. §-a szerinti módon értesítendő.

A törvény 16. §-ra esetében mellőzendő a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellenmondás nélkül is, ha az idéző végzés a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a törvény 44., illetőleg a jelen utasítás 87. §-ában előszabott módon nem kézbesített. Ekkor a külön jegyzőkönyvre: »Szabályszerű kézbesítés meg nem történte miatt nem teljesíthető» záradék írandó és a tényleges birtokos ily esetben is a jelen utasítás 100. §-a szerinti módon értesítendő.

Ha akár a tagosítási vagy úrbéri rendezési, akár a kataszteri munkálatban egyesített ingatlan egy részére tényleges birtoklás alapján érvényesíteni kívánt tulajdonjogi bejegyzés, akár telekkönyvi akadály, akár ellenmondás, akár azon ok miatt mellőztetik a bizottság által, mivel a törvény 16. §-a esetében a végzés szabályszerűen nem kézbesített: a betéttér elkészítésekor már elkülönített, de ugyanazon betéttérbe bevezetett külön jószágtesteknek, külön betétekbe való bevezetése tárgyában a bizottság a jelen utasítás 10. és 92. §§-ok értelmében intézkedik.

104. §.

Midőn a külön jegyzőkönyvi kérelem a betét szerkesztésénél teljesített, erről értesítendők:

a törvény 15., 16., 17. §§-ai esetében a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, vagy igazolt örökösei, illetve hagyományosai;

a törvény 18. §-a esetében az elhalt vagy távollevő telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a helyszíni eljárás alkalmával kipuhatolt házastársa és a törvényes öröklésre hivatott legközelebbi rokonai;

a törvény 22. §-a esetében pedig az, a kinek javára a törölt, illetőleg mellőzött jog a telekjegyzőkönyvben bejegyezve volt.

Ezen értesítés az illetőknek lakhelyökre vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levélben küldendő meg. (39., 77. §§.)

105. §.

A törvény 16. és 18. §-ai eseteiben, ha nem maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, hanem annak jogutódja él ellenmondással, ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem gátolja, hanem a külön jegyzőkönyv az arra vonatkozó ellenmondással együtt a bizottság által a törvény 61., 64. §-aiban előszabott eljárás végett a telekkönyvi hatósághoz mutatandó be.

106. §.

Midőn valamely betét szerkesztésénél a törvény 7., 9. §-ai szerinti felosztás esete forog fenn, a felosztást az elkészített vázrajz alapján a bizottság a térképen is azonnal foganatosítja.

A törvény 10. §-a szerint készítendő jegyzéket pedig a vonatkozó vázrajzokkal együtt a bizottság a kataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatósághoz akkor küldi át, midőn a községnek összes telekkönyvi betétei már elkészültek, és a szükséges megosztások a telekkönyvi térképen tényleg végrehajtottak is.

107. §.

Mihelyt valamely telekjegyzőkönyvre nézve a telekkönyvi betétnek szerkesztése megkezdett, az abban foglalandó ingatlanokra és nyilvankönyvi jogokra a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések többé már nem a telekjegyzőkönyvben, hanem a szerkesztés alatt álló betét illető lapján foganatosíttatnak; a szerkesztés közben érkező bejegyzési kérvények és megkeresések pedig szemlei lelet megtétele és széljegyzés végett, úgy a telekkönyvi hatóság által azokra hozott végzések fo-

ganatosítás végett a bizottsági telekkönyvvezetőnek adatnak ki.

Azok a telekjegyzőkönyvek, melyekből a betétek már elkészítetnek, a bizottságnak a 110. §. értelmében benyújtandó jelentése alapján a telekkönyvi hatóság által végzésileg hatályon kívül helyezettnek és külön őrzendők.

Az ily telekjegyzőkönyvek hitelesített másolatban a feleknek vagy esetleg hivatalos használatra azután is kiadhatók ugyan, de a másolat fejére: »Hatályon kívül helyezett telekjegyzőkönyv másolata« írandó.

108. §.

A község telekkönyvi betétei szerkesztésének befejezése után a bizottság a XIII. minta szerint részletlajstromot készít.

Ezen lajstrom 3 rovatból áll:

Az I. rovatba íratnak a betétbeli helyrajzi számok egymásután folyó sorrendben.

A 2. rovatba azon betét száma, a melynek A) lapján foglaltatik a megfelelő helyrajzi számú birtokrészlet.

A 3. rovatban, illetve annak további alrovataiba azon betét száma, melybe az illető helyrajzi számú birtokrészlet vagy annak bizonyos bejegyzett része később átvitetik.

A mennyiben a kataszteri térképen előforduló valamely részlet a szerkesztési eljárás folyama alatt a törvény vagy a jelen utasítás értelmében felosztás alá került: az ezáltal keletkezett tört helyrajzi számok a részletlajstromba a folyó sorrendben veendőek fel. (Lásd a XXIII. minta 41., 42. hr. számát.)

A kataszteri munkálatban és térképen előforduló azon területeknek helyrajzi számai, melyek valamely vasut vagy csatorna tulajdonát képezik, és a központi telekkönyvben felvéve, vagy legalább már az illető vállalat javára a

közönséges telekjegyzőkönyvben lejegyezve vannak, a részletlajstrom 1. és 2. rovatában fel nem veendő, hanem a helyrajzi számok annál a számnál kezdve, a mely a megszakítás után sorrendben következik, a harmadik rovatba írandók, és pedig, ha egymásutáni sorrendben következnek csak az első és utolsó helyrajzi szám kivételével, mindenesetre pedig az illető vállalat megnevezésével. (Lásd a XXIII. minta 8—14. h. r. számát.)

Ugyanezen eljárás követendő a telekkönyvezés tárgyát éppen nem képező köz- és nyilvános ingatlanokra: közutak, utcák és közterekre is, ha ezek a kataszteri munkálatban és térképen helyrajzi számokkal megjelölve fordulnak elő. (A törvény 56. §-a.)

109. §.

A betétek szerkesztésével megbízott közegek egész működése ideje alatt azoknak intézkedései tekintetében a felsőbb bíróságok megvizsgálása alá eső jogorvoslatoknak nincs helye: a mégis esetleg benyújtandó ily jogorvoslatok tehát a telekkönyvi hatóságok által hivatalból visszautasítandók. Ha valamely érdekelt fél azt véli, hogy az említett közegek működésükben az 1886: XXIX. törvény-cikk, vagy ezen utasítás szabályainak mellőzésével jártak el: a betétek elkészítése utáni hirdetmény kibocsátásáig esetről-esetre előterjesztéssel élhetnek. Az előterjesztés a telekkönyvi hatósághoz nyújtandó be, mely azt nyomban megvizsgálja és a szükségesnek mutatózkodó intézkedést megteszi. Az előterjesztés elintézésében a szerkesztő-bizottságnál működő bírót részt nem vehet. Az előterjesztés felett hozott határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye; és a netalán benyújtott felebbviteli beadvány a telekkönyvi hatóság által ezen esetben is hivatalból visszautasítandó.

Mennyiben és kik által tett ellenmondás veendő a bizottság által már a betétek szerkesztésénél olyképen

figyelembe, hogy a külön jegyzőkönyvi kérelem mellőztetik, ez a törvény 44. és 46., illetve a jelen utasítás 87. és 89. §-aiban van megállapítva.

A telekkönyvi betétekben foglalt hibák és sérelmek kiigazítása, illetve orvoslása tárgyában a telekkönyvi betétek elkészítése következtében kibocsátandó hirdetmény után igénybevehető joglépéseket és azok feletti eljárást a törvény 58. §-a, illetőleg a jelen utasítás III. része külön szabályozza.

III. Rész.

A telekkönyvi hatóságok eljárása a telekkönyvi betétek szerkesztése után.

110. §.

Mihelyt egy községnek telekkönyvi betétei elkészültek, a szerkesztőbizottság eljárásáról jelentését a telekkönyvi hatósághoz beterjeszti.

Ezen jelentéséhez a bizottság az 1886: XXIX. t. cz. által rendelveken felül mellékli még: a jelen utasítás 95. §-a értelmében általa felvett jegyzőkönyvet; azonfelül megállapítás és utalványozás végett beterjeszti esetleg a jelen utasítás 35. §-a értelmében a költség-felszámításokat azon esetekben, a melyekben az ingatlanok azonosításánál mérnöki közbenjárást igénybe venni volt kénytelen.

A telekkönyvi hatóság a bizottság jelentése folytán következő hirdetményt bocsát ki.

H i r d e t m é n y.

N. N. községnek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX. t. czikk értelmében elkészítettvén, és a nyilvánosságnak átadatván, ez azon felszólítással tétetik közzé, hogy

1. mindazok, a kik az idézett törvény 15., 17. és 22. §§-ai alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét

kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 188.. évi ..... hó ..-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indítandó törlési keresetük annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik a tényleges birtokos tulajdonjogának az idézett törvénycikk 16. és 18. §§-ai alapján való bejegyeztetése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt, vagyis 188.. évi ..... hó ...-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a fentebbi 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvankönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, az e tekintetbeni felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis az 188.. évi ..... hó ...-ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján, és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, -- hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak — az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Miként a fentebbi hirdetmény szövegezéséből is kitűnik, hogy hirdetményi hat hónapnak utolsó napja mindig naptárilag kiteendő; a telekkönyvi hatóság tehát

akként köteles intézkedni, hogy a hirdetménynek a hivatalos közlönyben való első izbeni megjelenésétől számítva, a kített utolsó napig a törvényes hat hónapi időköz megtartassék.

Ha a körülmények megengedik, a hirdetmény több községre nézve együttesen bocsátandó ki.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és azon vidéki hírlapban, melyet az illető bíróság egyéb hirdetményeire igénybevenni szokott, háromszori beiktatással közzéteendő; azonfelül úgy a telekkönyvi hatóságnak, valamint azon járásbíróságnak, melynek területén a község fekszik, hirdetményi táblájára kifüggesztendő. Végre megküldendő a hirdetmény az illető község előljáróságának (város tanácsának) kellő számú példányokban azon utasítással, hogy az a község (város) képviselő-testületi ülésében, és ezen felül a községekben szokott módon közzététeessék, egy-egy példánya pedig a községben nem lakó, de ismeretes tartózkodásu birtokosoknak posta-bérmentes ajánlott levelekben megküldessék, és egy példánya a község- (város-) háza hirdetményi táblájára kifüggesztessék.

Ha a községhez leérkezett hirdetményi példányok a távollevő birtokosok értesítésére elegendők nem volnának, köteles a községi előljáróság a hiányzó példányok pótlása végett a telekkönyvi hatósághoz rögtön jelentést tenni.

Utasítandó végre a községi előljáróság, hogy a közhirrététel után, az ennek módozatairól szóló körülményes jelentését, a távollevő birtokosoknak megküldött ajánlott levelekről szóló postai feladóvevényekkel együtt a tkvi hatósághoz legkésőbb a hirdetmény vételétől számított 30 nap alatt küldje be.

III. §.

Ezen általános közhirrétéleti intézkedéseken felül köteles a telekkönyvi hatóság a hirdetmény egy-egy példányát ajánlott levélben megküldeni:

1. az osztrák-magyar banknak;
2. a magyar földhitelintézetnek;
3. a kisbirtokosok országos földhitelintézetének;
4. a pesti első hazai takarékpénztárnak;
5. a magyar jelzálogbanknak; és a külön rendelet által meghatározandó azon többi magyarországi vagy ausztriai pénzüzeteknek, a melyek Magyarország területén jelzálogüzlettel nagyobb kiterjedésben foglalkoznak;
6. a kir. jogügyek igazgatóságának;
7. a közalapítványi ügyigazgatóságának;
8. az illető törvényhatóság területén lévő pénzüzeteknek;
9. a püspökségeknek, káptalanoknak és más egyházi főhatóságoknak, a melyeknek hatásköre az illető községre kiterjed;
10. mindazoknak, kik a hirdetmény közzétételének elrendeléseig a hirdetményről való értesítést a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó bélyegköteles beadványban kérelmezik. Az értesítés minden községre nézve külön beadványban kérendő; oly beadvány, melyben a hirdetményről való értesítés több községre nézve együttesen szorgalmaztatik, figyelembe nem vehető.

Az e tárgyban beadott szabályszerű kérvények községenként külön csomókban elhelyezendők, egy azzal megbízott hivatalos közeg által nyilvántartandók és figyelembevétel végett a betétek elkészítéséről szóló jelentés beérkeztekor az illető telekkönyvi előadónak átadandók.

112. §.

A telekkönyvi betétek tartalma ellen, tehát a hirdetmény kibocsátása után háromféle joglépés vehető igénybe:

- a törlési kereset;
- az ellenmondás; és
- a felszólalás.

Azt, hogy ezek közül mely esetekben van egyiknek vagy másiknak helye, a törvény 58. §-a határozza meg.

A tényleges birtokos azon okból, mert tulajdonjogának a törvény 15—18. §-ai szerinti bejegyeztetése a betétszerkesztő-bizottság által nem eszközöltetett, az adós pedig azon ok miatt, hogy a törvény 22. §-a alapján valamely tehertétel nem töröltetett, sem felszólalással, sem más jogorvoslattal az 1886. XXIX. törvénycikk keretében nem élhet; hanem ebbeli jogait csak rendes úton érvényesítheti.

A törlési keresetek az 1868. LIV. és az 1881. LIX. törvénycikkek által előszabott tartalommal, alakban és példányokban; az ellenmondások és felszólalások pedig egy teljes példányban nyújtandók be. A teljes példány, mely a bíróságnál marad, az érdekeltek által mindenkor megtekinthető.

113. §.

Az elkésetten, t. i. a hirdetményben naptárilag kitett záros határnap után benyújtott törlési keresetek, ellenmondások és felszólalások hivatalból, vagyis tárgyalás nélkül visszautasítandók.

Az ilyen visszautasító végzés ellen 15 nap alatt benyújtandó felfolyamodásnak van helye. E kérdésben a kir. tábla végérvényesen határoz, tehát akár adatott általa hely a felfolyamodásnak, akár nem, a másodbírósi végzés ellen felfolyamodással élni nem lehet. A netalán mégis beadott ilyen felfolyamodás az elsőbírósi által hivatalból visszautasítandó.

114. §.

Minden telekkönyvi betéthez, a melynek tartalmára vonatkozólag a hirdetményben meghatározott idő alatt törlési kereset, ellenmondás vagy felszólalás nyújtatik be, vagy a törvény 53. §-a szerint a szerkesztőbizottság által

a telekkönyvi hatósághoz ellenmondás mutattatik be, a a betét számával ellátott és a XXIV. minta szerint vezetendő felszólalási lap füzendő, és abban az említett beadványok a beérkezés napján azonnal feljegyzendők.

Ha az ily beadvány hiányosan nyújtatik be; a hiányok pótlása végett 15 napi záros határidő kitűzése mellett visszaadandó, ez a felszólalási lap »Jegyzet» rovatában megjelölendő és ha a vonatkozó vevény beérkezik, ugyanoda a határnap utolsó napja is feljegyzendő. A kijavított beadvány kellő időben benyújtottnak csak akkor tekinthető, ha a meg nem hosszabbítható záros határidő alatt adatik be. Ellenkező esetben a kijavított beadványnak, mint elkésztetnek kivatalból való visszautasítására az előző §. alkalmazandó.

Az összes igénybevett joglépések jogerejü elintézése után a felszólalási lapnak a betéttől való elkülönítését és a betétszerkesztési ügyiratokhoz csatolását a telekkönyvi hatóság végzés által rendeli el.

115. §.

Az 1886: XXIX. törvenyczikk által a bíróságokhoz utalt peres és nem peres ügyek minden fokozaton sürgősen és soron kívül intézendők el.

116. §.

Ha a törvény 64. §-nak rendelkezése alá eső ellenmondás a telekkönyvi hatóság által elutasított: a feljegyzés az igénylapon az elutasító végzés jogerőre emelkedésével még nem vonandó keresztül, hanem ott a »Jegyzet» rovatban a törlési kereset benyújtására a törvény 64. §-a értelmében nyitva álló 30 napi határidőnek utolsó napja jegyzendő fel; maga a feljegyzés pedig, ha a törlési kereset be nem adatott, csak e határidő elmulta után, ha pedig a 30 nap alatt a törlési kereset megindított, ennek jogerejü elintézése után vonandó keresztül.

117. §.

Ha a hozott érdemleges határozat által a törlési keresetnek, ellenmondásnak, vagy felszólalásnak hely nem adatott, valamint akkor is, ha a hiánypótlás végett visszadott ilyenmü valamely beadvány a kitűzött záros határidő alatt kellőleg pótolva be nem nyújtott, a határozatnak jogerőre emelkedése, illetőleg az ellenmondó részére a törlési keresetre kitűzött határidőnek elmulta után, magában az illető telekkönyvi betétben mi bejegyzés sem eszközendő, hanem a felszólalási lapon a vonatkozó beadvány feljegyzése egyszerűen keresztül vonandó, és ezen törlési tény a »Jegyzet« rovatban az elutasító, illetőleg a mulasztás jogkövetkezményét kimondó határozat számára való hivatkozással kitüntetendő.

Ha a hozott jogerős érdemleges határozat által a törlési keresetnek, ellenmondásnak, vagy felszólalásnak hely adatott: a felszólalási lapon a vonatkozó feljegyzés szintén keresztül vonandó, azonban egyuttal az elrendelt törlés, illetőleg kiigazítás, módosítás, vagy pótlás is a telekkönyvi betét megfelelő lapján szabályszerűleg foganatosítandó akként, hogy a bejegyzésben a határozat keltére és számára hivatkozás történjék. Törlés esetében egyuttal hivatalból törlendők mindazon bejegyzések is, melyek a töröltetni rendelt tételre a hirdetményi határidő kezdetétől fogva időközben eszközölve lettek.

Mivel pedig a törlési keresetek a birtokbíróságok által tárgyaltnak és döntetnek el, kötelesek ezek, mihelyt az ítélet jogerőre emelkedett, annak bélyegtelen hitelesített másolatát foganatosítás végett a telekkönyvi hatóságnak a jogerőre emelkedés körülményének tudatása mellett hivatalból átíratilag megküldeni, és pedig ha a per felebbezés folytán másod- vagy harmadbíróági megvizsgálás tárgyát képezte: az illető felsőbb bírósági ítéleteknek hitelesített másolatait is.

118. §.

Minden község telekkönyvéhez egy betűsoros névjegyzék is készítendő, mely két rovatból áll:

1. az első rovatba írandó a tulajdonos neve, a nevelési megkülönböztető jelzővel, úgy miként az illető telekkönyvi betét B) lapján van bejegyezve;

2. a második rovatba azon betéteknek számai, amelyek A) lapjain az 1. rovatban megnevezettnek telekkönyvi tulajdonát képező ingatlanok bevezetve vannak. (XXV. minta.)

A telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó összes iratok: a betéttervek, a szerkesztő-bizottság eljárására vonatkozó összes ügyiratok, és a külön jegyzőkönyvek, úgy a hirdetményi idő lejárta, illetőleg a folyamatba tett törlési keresetek, ellenmondások és felszólalások jogerejü elintézése után a felszólalási lapok is, községenként elkülönítve együtt kezelendők, és e felirattal ellátva: »N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére vonatkozó iratok« az irattárba helyezendők.

119. §.

A hirdetményi határidő eltelte, illetőleg a benyújtott törlési keresetek, ellenmondások és felszólalások jogerejü elintézése és azon ügyekben elrendelt törlések, kiigazítások vagy pótlások telekkönyvi fogatosítása után a telekkönyvi hatóság erről az adókataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóságot halasztás nélkül értesíteni tartozik.

120. §.

Budapest főváros dunabalparti telekkönyvi betétei újabb szerkesztés alá nem esnek és azokra nézve az 1886: XXIX. t. cikk szabályai csak annyiban alkalmazandók, hogy

a) a kataszteri tiszta jövedelem összege a mostani telekkönyvi betétek A) lapjainak »Jegyzet« rovatába beírandó;

b) hogy az ezentúl nyitandó betétekre az érintett törvénycikk 3. §-ában meghatározott rovatos lapok alkalmazandók.

Ezen eljárás foganatosításának időpontját és módzatait külön rendelet fogja megállapítani.

A polgárosított határörvidékre az 1886: XXIX. t.-cikknek és a jelen utasításnak szabályai ki nem terjednek.

121. §.

Az 1886-ik évi XXIX. törvénycikk alapján felvett jegyzőkönyvek, beadványok és hozott határozatok, — kivéve a felek által a törvény 58. §-a alapján benyújtott felszólalási kérvényeket és törlési kereseteket és az azok tárgyalásaira vonatkozó okiratokat, valamint az azok alapján hozott bírói határozatokat, nemkülönben a törvény 59. §-a alapján a hirdetmény közlése tárgyában beadott kérvényeket — bélyeg- és illetékmentesek.

122. §.

Ha valamely ingatlan a telekkönyvbe be nem jegyzett több átruházásnak képezte tárgyát és a tényleges birtokos joga az 1886-ik évi XXIX. törvénycikkben megállapított eljárás folyamán lesz a telekkönyvbe bejegyezve: azon közbeeső jogügyletek után, a melyek a törvény (1886. XXIX. t.-cz.) életbelépte előtt kötettek, de illetékszabás végett ezen időig be nem jelentettek, vagy ha bejelentettek is, de az illetékről szóló fizetési meghagyás a törvény hatálybaléptét követő egy éven belül nem kézbesítették, bélyeg és illeték nem fizetendő, hanem csakis az utolsó vagyónátruházástól jár a szabályszerű illeték. Ezen illetékkiszabásnál azonban, ha megelőző bir-

tokváltás czimén illetékmérséklésnek van helye, csakis oly megelőző birtokváltás vehető a fennálló szabályok keretén belül figyelembe, a mely után az illeték kiszabott; tehát azon közbeeső átruházások, a melyek után a törvényben megállapított illetékmentesség folytán illeték nem jár, az utolsó átruházás utáni illetékmérséklést nem vonhatják maguk után.

Nyilvánkönyvi jognak a törvény 22. §-a értelmében való törlése esetében a nyugta és a beadvány, illetőleg a jegyzőkönyv és mindennemű a jog megszüntetésére vonatkozó okirat bélyegmentes akkor, ha a töröltetni kért jog 1885. év végeig szünt meg.

A törvény 70., 71. és 58. §§-aiból azonban nyilvánvaló, hogy az itt körülírt illeték- és bélyegmentesség csak azon feleknek esik javára, kik az ezen törvény által nyújtott rendkívüli előnyöket tényleg igénybe is veszik.

Telekjegyzőkönyv,

melyből a telekkönyvi betét szerkesztendő,

Mártonfalva,

14. szám.

A) Birtoklap.

Sorrendi sz.	Helyrajzi szám		Állítólagos térmérték		Jegyzet
			Hold	☐ öl	
		I. Kovács István (nős Varga Judittal)			
		I. Egy $\frac{1}{2}$ — urbéri telek.			
1	14.	Ház 17. ö. i. szám, udvar és kerttel a főutczában	—	1400	} Átiratás B. 2., 3.
2	145.	Szántófield a kecskés dűlőben	14	—	
3	171.	Szántófield a közép dűlőben	16	—	} Lejegyzés B. 1.
4	814.	Rét a Szilason	2	—	
5	145/b.	Szántófield a kecskés dűlőben	7	—	} Átiratás B. 2. 3.
6	171/a.	Szántófield a közép dűlőben	8	—	
7	814/a.	Rét a Szilason	1	—	
		Ehhez tartozik a közös legelőbeli jog. Lásd az 570. sz. telekjegyzőkönyvet			
		+			
I	1071.	Szőlő a Hegyháton . . . . . Terheli 160 frt szőlődézmaváltság	1	200	

A 3., 4., 16 §§-hoz.

B) Tulajdoni lap

Sorszámok		Jegyzet
1	<p>Beérk. 1877. május 1. 714. szám.</p> <p>Nyitramegye törvényszéke mint hagyatéki és birtok-bírósnak 1877. márczius 11-én 370. sz. a. kelt átadási végzése alapján az I. egész úrbéri teleknek 145. h. r. számú szántóföldjéből 7 hold 145./a. hr. sz. alatt, — 171. hr. számú szántóföldből 8 hold 171./b. hr. sz. alatt — és a 814. hr. számú rétből 1 hold 814./b. hr. sz. alatt lejegyez-tetvén az újonnan nyitott 287. számú telekjegyzőkönyvbe örökösödési jogcímen</p> <p>Kovács János javára átvezetetik.</p> <p>Ezen lejegyzés után pedig az egész 14. hr. számú belsőségre, továbbá az 5., 6., 7. s. szám alatt visszavezetett 145./b. 171/a. és 814./a. hr. számú fél kültelekre, vala-mint a + 1071. hr. számú egész szőlőkre nézve örökösödés jogcímen a tulajdonjog</p>	
2	<p>Kovács Kristóf és</p>	
3	<p>Kovács Bálint javára egyenlő részekben bekebleztetik.</p>	Eladás B. 4.
4	<p>Beérk. 1879. okt. 17. 4700. sz. Vételár 1000 frt.</p> <p>Az 1879. okt. 14-én kelt eredeti adásvételi szerző-dés alapján a tulajdonjog az I. és + alatti birtokból Ko-vács Bálintot illető felelészre</p> <p>Béres András javára bekebleztetik.</p>	Eladás B. 5.
5	<p>Beérk. 1880. decz. 1. 5700. sz. Vételár 1200 frt.</p> <p>Az 1880. november 29-én kelt eredeti adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog az I. és + alatti ingatlan vagyonból Béres András nevére irt felelészre nézve</p> <p>Kovács Kristóf javára bekebleztetik.</p>	

I. minta.

Az I. mintabeli mártonfalvai 14. számú telekjegyzőkönyvből szerkesztendő telekkönyvi betét tartalma.

Mártonfalva,

II. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	kr	
I.							
$\frac{1}{2}$ úrbéri telek							
1	11	Ház a főutcában 17. ö. i. sz. alatt udvarral és kerttel	—	1400	90	—	
2	157	Szántófield a Kecskés dűlőben . .	4	—	40	—	
3	158	Szántófield a Kecskés dűlőben . .	3	—	30	—	
4	179	Szántófield a közép dűlőben . .	5	—	70	—	
5	180	Szántófield a közép dűlőben . .	3	—	22	—	
6	870	Rét a Szilason	—	1000	7	—	
7	871	Rét a Szilason	—	600	3	—	
Ehhez tartozik a volt úrbéreseket illető közös legelőtőli illetőség. Lásd az 50. számú betétet.							
+							
1	907	Szőlő a hegyháton . . . . . Terheli: állami közvetítés alapján 160 frt 5 ⁰ / ₀ -os váltásági tőke.	1	200	30	—	
A 3., 4., 16. §§-hoz.							

I. minta.

B e t é t.

Mártonfalva.

11. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
I	Kovács Kistóf (idősb Kovács István fia) $\frac{1}{2}$ részben öröklés jogczimén (1887. máj. 1. 714. sz. a.) $\frac{1}{2}$ részben vételi jogczimen (1880. decz. 1. 5700. sz. a.)	

A 3., 4., 16. §§-hoz,

II. minta.

B e t é t.

Keszi.

I. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	k	
I.							
Nemesi birtok.							
1	1	Kastély a nagy téren 14. ö. i. sz. a. udvarral, angol kerttel	7	—	200	—	
2	7	Tisztartói lak, gazdasági épületek, udvarral	12	—	170	—	
3	127/1	Szántóföld a darvas dűlőben	307	—	1842	—	} Illetí a 128. hr. sz. ingatlant terhelő uti szolgálatom (1856. évi 900. szám.) Ártér
4	127/2	Ugyanott	43	—	—	—	
5	147	Szántó a csillagos dűlőben	700	—	4200	—	
6	417/1	Rét a Szilason	42	—	252	—	
7	417/2	Ugyanott	300	—	—	—	Ártér
8	1091	Legelő a domboson	2000	—	4000	—	
9	1097	Erdő a csertőn	3000	—	7000	—	
A II., 14., 15 §§-hoz.							

II. minta.

Keszi.

1. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	<p>Darvas Gábor (nős Csányi Margittal.) Vétel jogcímén. 1887. márcz. 17-én 780. sz. Tulajdonjogi bejegyzések átvezetése. 1870. szept. 7. 2070. sz. a. a tulajdonjog öröklés jogcímén egyenlő arányban a) Gosztonyi Gábor b) Gosztonyi Géza és c) Gosztonyi Jolán Darvas Károlyné javára bekebelezetett. 1871. aug. 1. 2021. sz. a. Gosztonyi Gábor és Géza jutalécai felerészére vétel jogcímén a tulajdonjog d) Veszprémi Antal javára bekebelezetett. 1873. jul. 1. 1700. sz. a. Gosztonyi Gábor és Géza jutalécai, másik felerészére nézve vétel jogcímén a tulajdonjog e) Gosztonyi Jolán Darvas Károlyné javára bekebelezetett. 1877. márczius 17. 780 sz. a. Az A. I. alatti ingatlanokra vétel jogcímén a tulajdonjog f) Darvas Gábor (nős Csányi Margittal) B. 1. alatti betéti tulajdonos javára bekebelezetett.</p>	<p>Előj. B. 2. Feltét. bekebl. B. 3.</p>
2	<p>Érkez. 1885. nov. 19. 3400. sz. Az 1885. nov. 18-án kelt és Darvas Gábor által kiállított átadási szerződés alapján a tulajdonjog Darvas Gáborné sz. Csányi Margit javára előjegyeztek.</p>	
3	<p>Érkez. 1885. nov. 27. 3700. sz. Az 1885. nov. 1-én kelt és Darvas Gáborral kötött adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog a B. 2. a. előjegyzés nem igazolásától feltételezeten Gosztonyi András javára bekebeleztek.</p>	<p>Felfolyamodás 4100/885. sz. a.</p>

II. minta.

Keszi

I. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Fr.	kr.	Jegyzet
1	<p>Érkez. 1870. decz. 14. 3057. sz.</p> <p>Az 1870. decz. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján 8% kamatozó huszonezter forint kölcsöntőke erejéig Gosztonyi Gábornak az A. I. alatti birtokból öt illető egy harmadrésnyi jutalékára a zálogjog a Hevesmegyei takarékpénztár javára bekebleztetik.</p>	25000	—	
2	<p>Érkez. 1872. máj. 17. 879. sz.</p> <p>Az 1872. máj. 15-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. I. a. birtokból Veszprémi Antalt illető egy harmadrésnyi jutalékra tizenhétézer forint 7% kölcsöntőke erejéig a zálogjog Deutsch Bernát javára bekebleztetik.</p>	17000	—	
3	<p>Érkez. 1876. márcz. 27. 570. sz.</p> <p>Az 1876. márcz. 20-án kelt eredeti kötelezvény alapján az A. I. a. birtokból Gosztonyi Jolán Darvas Károlynét illető két harmadrésnyi jutalékra negyven-ezer forint 7%-os kölcsöntőke erejéig a zálogjog Goldberger Náthán javára bekebleztetik.</p>	40000	—	

Telekjegyzőkönyv.

Kanak.

14. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Jegyzet
			hold	☐ öl	
		+			
1	174	Szántó és rét a Dubaviczában	37	300	
2	282	Szántó és rét ugyanott	9	400	
3	782	Szántó a Vida dűlőben	20	1200	
4	872	Szántó ugyanott	10	200	

A 11. §-hoz.

III. minta.

B e t   t.

Kanak.

II. s m.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi s�m		Kataszteri t�rment�k 1600 ☐ �les holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	☐ �l	frt	kr	
I.							
1	194/1	Szántó a Dubavicz�ban	17	300	41	—	
2	194/2	R�t ugyanott	20	—	5	—	�rt�r
II.							
1	311/1	Szántó a Dubavicz�ban	5	100	11	20	
2	311/2	R�t ugyanott	4	300	1	—	�rt�r
+							
1	873	Szántó a Vida d�l�ben	20	1200	60	—	
2	910	Szántó ugyanott	10	200	32	—	

IV. minta.

J e g y z é k e

az N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztése alkalmával felosztás alá került birtokrészeknek.

Sorszám	A felosztás alá került birtokrészek helyrajzi száma	Egész terület mértéke		A vonatkozó vázrajz mely jegy alatt van	A felosztás folytán keletkezett birtokrészek számai	Tér-mérték keletke		A tulajdonosok nevei, kiknek betéteibe a felosztott részek vezetve lettek	Az illető betétek száma	A felosztás folytán egyenként kiszámított tiszta jövedelem		Jegyzet
		hold	öl			hold	öl			ft	kr.	
1	777	60	1400	1. sz.	777/1. 777/2.	7	700	Kovács István Varga Péter	57 158			

A 13. §-hoz.

V. minta.

B e t é t.

Nagy-Sáró.

3. szám.

A) Birtokalap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmeték 1600 ☐ öles holdakban		Katasz- teri tiszta jöve- delem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	kr.	
I.							
Nemesi birtok.							
1	7	Kastély a garamelléki utcában 5. ö. i. sz. a. udvarral és an- gol kerttel	12	500	40	—	
2	8	Tisztalak és gazdasági épületek udvarral és ker'tel	16	—	27	—	
3	170	Szántóföld a Túzok dűlőben . . .	700	—	3000	—	
4	171	Újra képződött sziget a Garam folyó és a holt ér által kör- nyezve	17	—	170	—	A tulajdon- jog vitás
A 15. §-hoz.							

T e l e k j e g y z ő k ö n y v .

Garam-Szöllős.

37. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tisza jöve- delem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	kr.	
		1. Varsányi Antal (felső) zálogtulajdonos					
		2. Kovács Pál (Nyúl) zálogbirtokos.					
		I. Nemesi birtok.					
1	47	Ház a cigánysoron 70. ö. i. sz. a. beltelekkel	—	800	20	—	
2	280	Szántó a »Törökvér« dűlőben	107	—	300	—	
3	407	Rét a Rekettyéseken	40	—	165	—	
		A 16., 17. §§-hoz.					

VI. minta.

A garam-szöllősi 37. sz. telekjegyzőkönyv A) lapja szerint szerkesztendő betétnek B) tulajdoni lapja.

Garam-Szöllős.

35. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p>Kovács Pál Nyúl melléknévvvel (Eredeti felvétel alapján).</p> <p>Az eredeti felvételkor zálogtulajdonosnak bejegyzett</p>	
2	<p>Varsányi Antal (felső) javára a zálogvisszaváltási jog feljegyeztetik.</p>	
A 16., 17. §§-hoz.		

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p>Kardos Gyula felerészben. (Öröklés jogczimén 1877. május 3. 750. szám alatt.) Kardos Gyula ellen a csőd elrendeltetett a veszprémi kir. törvényszéknek 1887. április 11-én 817. sz. a. kelt végzésével.</p>	
2	<p>Kardos Sándor kiskorú felerészben. (Öröklés jogczimén 1877. május 3. 750. sz. a.) Érk. május 15-én 1877. 1228 sz. n. A hagyatéki bíróságnak 1877. április 28-án 1011. sz. a. kelt átadási okirata alapján az A. I. alatti birtoknak Kardos Sándort illető felerészére az utóörökösödési jog</p>	
3	<p>Abonyi Miklós követségi titkár javára feljegyeztetik. Érk. 1878. szept. 5. 2700. sz. a. A veszprémi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1879. jan. 14-én kelt 3900/78. sz. a. kelt végzése alapján az A. II. 370. és 374. hr. sz. birtokrészletekre vonatkozólag a zálogvisszaváltási pernek folyamatbanléte</p> <p>Keresztes Péter herendi lakos javára feljegyeztetik.</p>	
	A 17. §-hoz.	

VIII. minta.

B e t é t.

Barakony.

47. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		J e g y z e t
1	<p>Bárdos József (Nagy) (vétel jogczimén 1867. aug. 31. 2370. sz.) Érk. 1889. jun. 11. 2900. szám. A szerkesztő-bizottság által 1889. június 8-án felvett jegyzőkönyv, és az 1886. XXIX. t.-cz. 16 §-a alapján a tulajdonjog az A) 1—17. s. számú bel- és kültelekre nézve</p>	
2	<p>Csákány Pál (Ötvös) mint tényleges birtokos javára bejegyeztetik.</p>	
A 24., 98. §§-hoz,		

IX. minta.

B e t é t.

Baksaháza.

18. szám

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Katasz- teri tisztia jüvede- lem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	kr	
I.							
Nemesi birtok.							
1	17	Ház 15. ö. i. sz. a. a holdsoron, beltelekkel és kerttel	3	600	8	—	
2	45 ^o	Szántó föld a régi erdő dűlőben	47	—	370	—	
3	84 ^o	Rét a Zsombékos dűlőben . . .	82	—	170	—	
II.							
1	517	Szántó föld a Berkes dűlőben . .	51	—	102	—	
2	97 ^o	Erdő a Galagonyáson	90	—	400	—	
+							
1	77 ⁱ	Szőlő az Öreghegyen	3	—	25	—	
2	1411	Szőlő a Meszesen	1	—	17	—	
A 25., 99. §§-hoz.							

IX. minta.

B e t é t.

Baksaháza.

18. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
I	<p style="text-align: center;">Gaál Bertalan (Lőki)</p> <p>(Az I. és + ingatlanokra nézve öröklés jogczimén, 1869. július 19. 2500. sz. a.)</p> <p>(A II. telekkönyvi jószágtestre nézve vétel jogczimén 1877. aug. 5. 3200. sz. a.)</p>	
A 25., 99. §§-hoz,		

C) Teherlap.

Sorszám		Fr	kr.	Jegyzet
1	<p>Érk. 1856. márcz. 6. 669. szám.</p> <p>Jelzálogi átkebelezés iránti bejelentvénye Madarász Péternek 2500 pft. kölcsöntőke és 6°/_o kamataira vonatkozólag. Az igényelt elsőbbség 1846. ápr. — Vonatkozik az I. 1—3. s. sz. a. birtoktestre.</p>			
2	<p>Érk. 1856. ápr. 4. 778. szám.</p> <p>Jelzálogi átkebelezési bejelentvénye Kovács Illesnek 900 frt tőke és 6°/_o kamatai iránt. Igényelt elsőbbség 1845. nov. 12. — Vonatkozik az I. 1—3. s. sz. a. jószágtestre, és a + 771. és 1411. hr. számú szőlőkre.</p>			
3	<p>Érk. 1856. ápr. 10. 970. szám</p> <p>Zalamegye törvényszékének mint telekkönyvi hatóságnak 1867. szept. 14-én 1000. sz. a. kelt jogerős ítélete alapján 1847. máj. 3-ki elsőbbséggel a zálogjog az A) I. 1—3. s. sz. a. nemesi birtokra, és a + 771. és 1411. hr. sz. szőlőkre kétszáz forint és 6°/_o kamatai erejéig.</p> <p>Berkes János nagy-kanizsai lakos javára jelzálogilag átkebelezetetik.</p>	200	—	
4	<p>Érk. 1856. febr. 12. 570 szám.</p> <p>Zalamegye törvényszékének mint tkönyvi hatóságnak az előbbi tulajdonos Mohos István ellen 1867. aug. 7-én 960. sz. a. hozott jogerős ítélete alapján az álogjog 1847. június 2-ki elsőbbséggel 370 pft. kölcsöntőke, és 1858. jul. 23-tól számított 6°/_o kamatai erejéig az A) II. 1. és 2. s. sz. a. foglalt jószágtestre</p> <p>Fülöp Antal baksaházai lakos javára jelzálogilag átkebelezetetik.</p>	370	—	
A 25., 99. §§-hoz.				

C. Teherlap.

Sorszám		Frt	kr.	Jegyzet
5	<p>Érk. 1875. okt. 8. 2100. szám.</p> <p>A budapesti kir. ítélőtáblának az elsőbírósági végzést megváltoztató és 1876. decz. 10-én 40074 sz. a. kelt jogerős végzése folytán az 1875. szept. 14-én kelt eredeti kötelezvény alapján nyolczszáz forint kölcsöntőke 5%-os kamatozással az A) I. 1—3. s. sz. a. foglalt jószágtestre a zálogjog Bene István zalaegerszegi lakos javára bekebelezetik.</p>	800	—	
6	<p>Érk. 1888. decz. 30. 3400. sz.</p> <p>Bene István által 1888. decz. 1-én kiállított eredeti okirat alapján a C) 5. a. zálogjogi bekebelezéssel biztosított nyolczszáz forint tőke és kamataira nézve az engedmény Kondor Gyula javára előjegyeztetik.</p>			
7	<p>Érk. 1888. decz. 31. 3407. sz.</p> <p>A szerkesztő-bizottság által 1888. október 26-án felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 22. §-a alapján a C) 5. alatt 5% kamatozó nyolczszáz forint kölcsöntőke erejéig bekebelezett zálogjog a C) 6. alatt előjegyzett engedmény nem igazolásától függő joghatályllyal töröltetik.</p>			

X. minta.

B e t é t.

Maklár.

117. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
	Érk. 1877. május 3. 970. sz.			
1	Az 1877. márczius 17-én eredetileg 1000 frtról kiállított eredeti kötelezvény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $\frac{1}{2}$ úrbéri telekre nézve ötszáz forint 6% kölcsöntőke erejéig Gergely András fűzesabonyi lakos javára bekebelezettek.	500	—	Eredetileg 1000 frt. 500 frt erejéig törlés 1879. épr. 14. 879. sz. a.
	Érk. 1879. okt. 10. 2900. sz.			
2	Az 1879. okt. 1-én Huszár Pál javára kiállított és bekebelezett kötelezvény, ugy az 1880. jan. 14-én 34. szám alatt bekebelezett engedmény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $\frac{1}{2}$ úrbéri telekre háromszáz forint 5%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Görbe István szijhalomi lakos javára bekebelezettek.	300	—	
	Érk. 1879. decz. 22. 3700. sz.			
3	Az 1879. decz. 1-én kelt kötelezvény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $\frac{1}{2}$ úrbéri telekre nézve egyezer forint 6%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Arany István baktai lakos javára bekebelezettek.	1000	—	Részbenát ruházás C) 4. Törlés C) 5.
	Érk. 1880. márczius 12. 790. sz.			
4	Az 1880. márczius 10-én kelt engedményezési okirat alapján a C) 3. a. Arany István javára zálogjogilag bekebelezett 1000 frtból ötszáz forintra nézve az engedmény Bankos Ferencz egri lakos javára bekebelezettek.	500	—	
	Érk. 1888. decz. 31. 3970. sz.			
5	A szerkesztő-bizottság által 1888. szept. 12-én felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §§-a alapján a C) 3. a. bekebelezett követelésből Arany Istvánt illető 500 forint erejéig bekebelezett zálogjog töröltetik.			
	A 26., 102. §§-hoz,			

XI. minta.

K i m u t a t á s

az N. N. község telekjegyzőkönyveiben a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával bejegyezve talált oly állami követelésekőről, melyek a közzadók módjára hajtathatnak be. Az 1886: XXIX. t. czikk 28. §-a értelmében felvéve.

Sorszám	A tulajdonos neve	A telekjegyzőkönyv száma	A bejegyzést rendelő telekkönyvi hatósági végzés száma	A bejegyzett összeg		A bejegyzés alapjúl szolgáló kimutatás, fizetési meghagyás vagy megkeresés, a megkereső hatóság megjelölésével	Jegyzet
				frt	kr.		
1	Kerekes János	75	1884. évi 1270. 1885. » 1420. 1886. » 370.	37 104 241	17 35 ^{1/2} 52 ^{1/2}	1884. évi 1240. adóhivatali kimutatás sz. 1885. évi 1170. ill. szab. hiv. fiz. megh. sz. 1886. évi 240. adófelügy. megkeresése sz.	
2							
3							

A 45. §-hoz.

XII. minta.

Mártonfalva.

Betét-terv.

7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték		Kataszteri fizetajövedelem		Jegyzet
				1000 ☐ öles holdakban	hold ☐ öl	frt	kr.	
I.								
Egy egész urbéri telek.								
1	17		Ház 21. ö. i. sz. alatt a főutcában udvar és kerttel					
2	210		Szántó az agyagos dűlőben					
3	420		Szántó a határdűlőben					
4	507		Rét a Szilason					
5	610		Rét az alsó réteken					
Tagosítási térkép szám								
Tagosítás utáni állapot.								
I. 1 1/2 urbéri telek.								
1	10	11	Ház 21. ö. i. sz. alatt a főutcában udvar és kerttel	1	800	25	—	
2	199	217	Szántó a felső dűlőben	31	—	300	—	
3		218	Szántó a felső dűlőben	9	—	63	—	
4		460	Rét az ujréten	5	—	75	—	
5		461	Rét az ujréten	3	—	36	—	
Ehhez tartozik arányos jog a közös legelőben. Lásd az 507. sz. betéttervet.								
Telekkönyvvezetői feljegyzések.								
Az itteni betéttervben foglaltatik a 7. sz. tjkvre esett 1 egész, és a 27. sz. tjkvre esett 1/2 urbéri telek, mely a tagosításkor egygyé méretett. Mindkét tjkvben Németh Péter az egyedüli tulajdonos, a tjk. C) lapján bejegyzések nincsenek, tehát az egyesítés ellen tjkvi akadály fenn nem forog.								
A 49., 53. és 62. §§-hoz.								

XII. minta.

Mártonfalva.

B e t é t - t e r v.

37. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző- könyvi h. r. szám	Helyrajzi szám	Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Katasz- teri tisztá jövede- lem		Jegyzet	
			hold	☐ öl	frt	kr		
			I.					
			$\frac{1}{2}$ úrbéri telek.					
1	370		Szántó az agyagos dűlőben					
2	430		Szántó a határdűlőben					
3	570		Rét a Szilason					
4	640		Rét az alsó réteken					
			A tagosítás utáni állapo- tot lásd a 7. sz. betétterv A) lapján.					
			Telekkönyvvezetői feljegyzések.					
			A 37. sz. tjkvben foglalt $\frac{1}{2}$ úrbéri kültelek a 7. számú tjkvbeli 1. egész telekkel összeméretvén, a 7. számú betétterv A) lapján van egyesítve bevezetve.					
			A 49, 53., 62. §§-hoz.					

Telekjegyzőkönyv.

Debreczen.

77. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Jegyzet
			hold	☐ öl	
1	777	Szép János, (nős Czifra Eszterrel) Ház 47. ö. i. sz. a a főutczában beltelekkel.	—	1000	

Az 51., 96. §§-hoz.

XIII. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Debreczen.

77. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1 2 3 4	<p>Érk. 1862. június 16. 2700. sz.</p> <p>A debreczeni kir. törvényszék mint birtokbíróságnak 1862. máj. 17-én 1970. sz. a. kelt végzése alapján a tulajdonjog az A) 1. s. 777. hr. számú ház és heltelekre nézve öröklés jogcímén néhai Szép János gyermekei: Szép István, Szép János, Szép Julianna, férjezett Nagy Andrásné, Szép Miklós javára egyenlő arányban bekebelezettek.</p>	<p>Átruházás felerészben B) 9. Öröklés B) 6—8. Eladás B) 5. Eladás B. 10., 11.</p>
5	<p>Érk. 1868. jul. 17. 3700. sz. — Vételár: 300 ft.</p> <p>Az 1868. jul. 1-én kelt adásvételi szerződés alapján Szép Julianna férj. Nagy Andrásnénak B) 3. alatti tulajdoni illetőségére a tulajdonjog Szép István B) 1. a. tulajdonostárs javára bekebelezettek.</p>	<p>Átruházás felerészben B) 9.</p>
6 7 8	<p>Érk. 1871. aug. 21. 4001. sz.</p> <p>A debreczeni kir. törvényszék mint birtokbíróságnak 1871. aug. 3-án 3900. sz. a. kelt végzése alapján a B) 2. tulajdonos szép János elhalálozása folytán öröklés jogcímén, nevezett örökhagyónak gyermekei: Szép Ferencz, Szép Mária, férj. Tenke Jánosné, Szép József javára egyenlő arányban bekebelezettek.</p>	
9	<p>Érk. 1876. szept. 1. 4070. sz.</p> <p>Az 1876. július 22-én kelt és vagyonszösséget megállapító eredeti szerződés alapján Szép István B) 1. és 5. a. tulajdonos illetőségére nézve a tulajdonjog felerészben nevezett tulajdonosnak neje Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia javára bekebelezettek.</p>	
10 11	<p>Érk. 1880. jun. 2. 3900. sz. — Vételár 400 ft.</p> <p>Az 1880. febr. 4-én kelt eredeti adásvételi szerződés alapján Szép Miklósnak B) 4. a. jutalékára nézve a tulajdonjog Szabó Károly, és Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet házastársak javára egyenlő arányban bekebelezettek.</p>	
	Az 51., 96. §§-hoz.	

T e l e k j e g y z ö k ö n y v .

Debreczen.

77. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	<p>Érk. 1860. okt. 1. 4700. sz.</p> <p>Az 1860 szept. 29-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog egyezer forint, 6°/_o kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni első takarékpénztár javára bekebeleztek.</p>	1000	—	
2	<p>Érk. 1865. jan. 15. 97. sz.</p> <p>Az 1865. jan. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak a B) 1. a. illetőségére kétszáz forint 6°/_o kamatozó kölcsöntőke erejéig Krausz Lipót nagyvárad kereshedő javára bekebeleztek.</p>	200	—	
3	<p>Érk. 1865. decz. 12. 5700. sz.</p> <p>Az 1865. decz. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjegy Szép Istvánnak B) 1. a. illetőségére hétszáz forint 6°/_o kamatozó tőke erejéig nevezett tulajdonos, mint Kiss József kezese ellen Bokor János derecskei mészáros javára bekebeleztek.</p>	700	—	Törlesztés C) 5.
4	<p>Érk. 1866. máj. 4. 2900. sz.</p> <p>Az 1866. április 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Julianna férj. Nagy Andrásnének B) 3. a. illetőségére egyszáz forint 5°/_o kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni népbank javára bekebeleztek.</p>			
5	<p>Érk. 1867. szept. 24. 3794. sz.</p> <p>Bokor Jánosnak 1867. szept. 20-án kelt törlési nyugtája alapján a Szép István illetőségére 700 frt kezesség tőke és kamatai erejéig C) 3. a. bekebelezett zálogjognak törlése bekebeleztek.</p>			
Az 51., 96. §§-hoz.				

C. Teherlap.

Sorszám		Fr	kr.	Jegyzet
6	<p>Érk. 1870. jun. 22. 2876. sz.</p> <p>Az 1870. jun. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak B) 1. és 5. a. tulajdoni illetőségére, háromszáz forint vételár-hátralék erejéig 6°/_o kamatozással Szép Julianna férj. Nagy Andrásné javára bekebelezetetik.</p>	300	—	
7	<p>Érk. 1872. jan. 10. 87. sz.</p> <p>Az 1872. jan. 7-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Miklósnak B. 4. a. tulajdoni illetőségére ötszáz forint kölcsöntőke erejéig 5°/_o kamatozással a nyiregyházi takarékpénztár javára bekebelezetetik.</p>	500	—	Törlesztés C. 10.
8	<p>Érk. 1882. jul. 17. 3001. sz.</p> <p>Az 1882. jul. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak tulajdoni illetőségére egyszázötven forint 8°/_o kamatozó kölcsöntőke erejéig Kóbi Mózsés debreczeni tőzsér bekebelezetetik.</p>	150	—	
9	<p>Érk. 1885. ápr. 30. 1976. sz.</p> <p>Az 1885. ápr. 20-án kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Mária férj. Tenke Jánosnénak illetőségére 80 forint 8°/_o kölcsöntőke erejéig Garas Ferencz debreczeni gazdász javára bekebelezetetik.</p>	80	—	
10	<p>Érk. 1885. szept. 24. 4000. sz.</p> <p>A nyiregyházi takarékpénztárnak 1885. szept. 20-án kelt eredeti törlési nyilatkozata alapján a C) 7. a. 500 frt és járulékaik erejéig bekebelezett zálogjognak törlése bekebelezetetik.</p>			
11	<p>Érk. 1887. márcz. 17. 1400.</p> <p>Az 1887. márcz. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szabó Károlynak B) 10. a. tulajdoni jutalékára egyszázötven forint vételár-hátralék erejéig 8°/_o kamatozással Szép Miklós dedreczeni csizmadia javára bekebelezetetik.</p>	150	—	

XIII. minta.

Betét a 77. sz. telekjegyzőkönyvből.

Debreczen.

70. szám.

A) Birtokalap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térérték 1600 ☐ öles holdakban		Katasz- teri tiszta jöve- delem		Jegyzet
			hold	☐ öl	frt	kr.	
I	797	Ház 47. ö. i. sz. a. a főutczában beltelekkel	—	1000	17	—	

Az 51. és 96. §§-hoz.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	<p>Szép István $\frac{6}{24}$ részben (öröklés jogczimén 1862. jun. 16. 2700. sz. a.) (vétel jogczimén 1868. jul. 17. 3700. sz. a.)</p> <p>Szép Ferencz $\frac{2}{24}$ részben *</p> <p>Szép Mária férj. Tenke Jánosné $\frac{2}{24}$ részben.</p> <p>Szép József $\frac{2}{24}$ részben. (Mindhárom öröklés jogczimén 1871. aug. 21. 4001. sz. a.)</p> <p>Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia $\frac{3}{24}$ részben. (vagyonközösségi jogczimen 1876. szept. 2. 4070 sz. a.)</p> <p>Szabó Károly $\frac{3}{24}$ részben.</p> <p>Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet $\frac{3}{24}$ részben (E házastársak vétel jogczimén 1880. jun. 2. 3900. sz. a.)</p> <p style="text-align: center;">Tulajdonjogi bejegyzések átvezetése. Eredeti telekkönyvvezés alapján.</p> <p>a) Szép János, nős Czifra Eszterrel, egyedüli tulajdonos. 1862. jun. 16. 2700. sz.</p> <p>Öröklési jogczimen egyenlő arányban:</p> <p>b) Szép István, c) Szép János, d) Szép Julianna férj. Nagy Andrásné. e) Szép Miklós javára a tulajdonjog bekebelezetett. 1868. jul. 17. 3700. sz.</p> <p>Szép Juliannának d) illetőségére nézve vétel jogczimén:</p> <p>f) Szép István B) 1. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebelezetett. 1871. aug. 12. 4001. sz.</p> <p>Szép Jánosnak c) a. illetőségére nézve öröklés jogczimén egyenlő arányban:</p> <p>g) Szép Ferencz B) 2. a. tulajdonos. h) Szép Mária férj. Tenke Jánosné B) 3. a. tulajdonos, és i) Szép József B) 4. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebelezetett.</p>	
	Az 51., 96. §§-hoz.	

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	<p>1876. szept. 2. 4070. sz.</p> <p>Szép István b) és f) alatti illetőségének felére átruházás jogczimén:</p> <p>k) Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia B) 5. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebelezetett.</p> <p>1880. június 2. 3900. sz.</p> <p>Szép Miklósnak e) alatti illetőségére vételi jogczimen:</p> <p>l) Szabó Károly B) 6. alatti tulajdonos és</p> <p>m) Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet B) 7. alatti tulajdonos javára a tulajdonjog bekebelezetett.</p>	

XIII. minta.

B e t é t.

Debreczen.

70. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	<p>Érk. 1860. okt. 1. 4700. szám</p> <p>Az 1860. szept. 29-én eredeti kötelezvény alapján Szép János eredetileg telekkönyvvezett tulajdonos ellenében a zálogjog egyezer forint 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig az A. 1. s. sz. a. egész belsőségre a debreczeni első takarékpénztár javára bekebelezettek.</p>	1000	—	
2	<p>Érk. 1865. jan. 15. 97. szám.</p> <p>Az 1865. jan. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a Szép Istvánt az A. 1. sor sz. belsőségből ekkor illetett $\frac{6}{24}$ rész jutalékra a zálogjog kétszáz forint 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig Krausz Lipót nagyváradi kereskedő javára bekebelezettek.</p>	200	—	
3	<p>Érk. 1866. május 4. 2900. szám.</p> <p>Az 1866. ápril 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján az 1. számú belsőségből Szép Julianna férj. Nagy Andrásné ekkor illetett $\frac{6}{24}$ rész tulajdoni jutalékra a zálogjog egyszáz forint 5%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni népbank javára bekebelezettek.</p>	100	—	
4	<p>Érk. 1879. jun. 22. 2876. szám.</p> <p>Az 1870. jun. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. 1. s. számú belsőségből Szép Istvánt ekkor illetett $\frac{12}{24}$ résznyi jutalékra a zálogjog háromszáz forint 6%-ot kamatozó vételár hátralék erejéig Szép Julianna férj. Nagy Andrásné javára bekebelezettek.</p>	300	—	
	Az 51, 96. §§-hoz.			

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
5	<p>Érk. 1882. jul. 17. 3001. szám.</p> <p>Az 1882. jul. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján Szép Istvánnak az A. I. s. számú belsősgbéli $\frac{6}{24}$ rész tulajdoni illetőségére a zálogjog egyszázötven forint 8%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Kóbi Mózes debreczeni tőzsér javára bekebeleztek.</p>	150	—	
6	<p>Érk. 1885. ápr. 30. 1976. szám.</p> <p>Az 1885. ápril 20-án kelt eredeti kötelezvény alapján Szép Mária férjezett Tenke Jánosnének az I. s. sz. belsősgből $\frac{2}{24}$ résznyi tulajdoni illetőségére a zálogjog nyolcvan forint 8%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Garas Ferencz debreczeni gazdász javára bekebeleztek.</p>	80	—	
7	<p>Érk. 1887. márcz. 17. 1400. szám.</p> <p>Az 1887. márcz. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. I. s. számú belsősgből Szabó Károlyt illető $\frac{3}{24}$ tulajdoni illetőségre a zálogjog egyszázötven forint 8%-ot kamatozó vételár hátralék erejéig Szép Miklós debreczeni csizmadia javára bekebeleztek.</p>	150	—	

XIV./a. minta.

I.

Összehasonlítási jegyzék.

A telekjegyzőkönyvek számai	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi számok vagy tagosítási térképi számok	Adókataszteri helyrajzi számok	Jegyzet
Belső telkek:			
7.	1.	1., 2., 3.	
2.	2.	4., 5.	
	stb.		
Külső birtokok: Kertalji dűlő.			
7.	307.	720., 721., 722., 723., 724.	
16.	308.	725., 726., 727., 728.,	
	stb.		
			Az 54. §-hoz.

II.

Összehasonlítási jegyzék.

Kataszteri helyrajzi számok	Kataszteri birtokívek számai	Jegyzet	Kataszteri helyrajzi számok	Kataszteri birtokívek számai	Jegyzet
Belső telkek:			15.		
1.	5.		16.		
2.	stb.		17.		
3.			stb.		
4.			Külső birtokok:		
5.			Kertalja dűlő.		
6.			720.	17.	
7.			721.	stb.	
8.			722.		
9.			723.		
10.			724.		
11.			725.		
12.			726.		
13.			727.		
14.			728.		
			stb.		Az 54. §-hoz.

XV. minta.

Betét-terv.

Felső-Várad.

7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold ☐ öl	frt	kr.		
I. $\frac{1}{2}$ urbéri telek.								
1	27	—	Ház a Garam-utczában 29. ö. i. sz. a. beltelek és kerttel					
2	140	—	Szántó föld a »Kutas« dűlőben					
3	150	—	Szántó föld a »Bolygó« dűlőben					
4	189	—	Szántó a »Csillagason«					
5	251	—	Szántó a »Hajósmező« dűlőben					
6	370	—	Szántó a »Tatársáncz« dűlőben					
7	471	—	Kaszáló a »Felső porondon«					
8	587	—	Kaszáló az »Alsó porondon«					
Tagosítási állapot:								
I $\frac{1}{2}$ urbéri állomány.								
1	27	34	Ház 29. ö. i. sz. a. a Garam-utczában beltelek és kerttel	—	1200			
2	157/1	174/1	Szántó a »Kutas« dűlőben	8	400			
3	419/2	478/1	Szántó a »Hajósmező« dűlőben	7	200			
4	514/1	617/2	Kaszáló az »Alsó porondon«	3	900			
Ehhez tartozik a közönsben maradt legelőből $\frac{60}{100}$ (Lásd az 59. sz. betéttervet)								
II. $\frac{1}{4}$ urbéri állomány.								
1	157/2	174/2	Szántó a »Kutas« dűlőben	4	200			
2	419/1	478/1	Szántó a »Hajósmező« dűlőben	3	1400			
3	514/2	617/2	Kaszáló az »Alsó porondon«	1	1250			
Ehhez tartozik a közönsben maradt legelőből $\frac{30}{100}$ (Lásd az 59. sz. betéttervet.)								

Telekkönyvvezetői feljegyzések.

A tagosítási földkönyv . . . . lapja . . . . tétele szerint a 7. sz. tjkvben foglalt $\frac{1}{2}$ bel- és kültekli állomány a 27. sz. tjkvben Kovács János nevén álló $\frac{1}{4}$ kültekli állománnyal egy tagban, és pedig Kiss Péter 7. sz. tjkvbeli tulajdonos részére hasíttatott ki.

Kiss Péter felmutatta Kovács Jánosnak levelét, melyben ez igéri, hogy az általa Kiss Péternek még 1883. évben eladott $\frac{1}{4}$ kültelekre nézve, az írásbeli szerződés kiállításá végett rövid idő alatt Felsőváradra érkezend. Kiss Péter vállalkozik arra, hogy a szerkesztőbizottság előtt az 1886. XXIX. t. cz. 15. §-ának eleget teend.

A 7. és 27. sz. tjkvbeli külsőségek elkülönítéséről a vázrajz A) a. csatoltatik.

Az I. a bejegyzett $\frac{1}{2}$ urbéri telek a 7. — a II. a $\frac{1}{4}$ urbéri telek pedig a 27. sz. tjkvben álló ingatlanoknak felel meg.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p style="text-align: center;">Kiss Péter</p> <p>az A) I. 1—4. s. sz. a tkvi jószágtest tulajdonosa. Öröklés jogczimén. (1879. ápr. 14. 970. sz.)</p>	
2	<p style="text-align: center;">Kovács János</p> <p>az A) II. 1—3. s. sz. tkvi jószágtest tkvi tulajdonosa. Vétel jogczimén (1872. okt. 17. 2700. sz.)</p> <p style="text-align: center;">Telekkönyvvezetői feljegyzések.</p> <p>Ha Kiss Péter a szerkesztő-bizottság előtt az 1886. XXIX. t. cz. kivánalmainak eleget tesz, akkor az A) II. 1—3. s. sz. $\frac{1}{4}$ kültelekre nézve a tulajdonjog tényleges birtoklás alapján lesz Kiss Péter javára bejegyzendő, ellenkező esetben a 27. számú tjkvnek megfelelő tkvi betét A) lapjára lesz, mint Kovács János tulajdona átvezetendő. Ez esetben a jelen terv B) lapjának 2. tétele elmarad.</p>	
	A 61., 98. §§-hoz,	

XV. minta.

Betét-terv.

Felső-Várad.

27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám.	Helyrajzi szám	Kataszteri térmérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet	
			hold	☐ öl	frt	kr.		
			I. $\frac{1}{4}$ urbéri telek.					
1	141		Szántó a »Kutas« dűlőben.					
2	151		Szántó a »Bolgó« dűlőben.					
3	190		Szántó a »Csillagos« dűlőben.					
4	252		Szántó a »Hajósmező« dűlőben.					
5	371		Szántó a »Tatársáncz« dűlőben.					
6	472		Kaszáló a »Felső porondokon.«					
7	588		Kaszáló az »Alsó porondokon.«					
			A 61., 98. §§-hoz.					

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
I	<p data-bbox="262 615 647 669">Kovács János vétel jogczimen (1872. okt. 17. 2700.)</p> <p data-bbox="338 869 747 897">Telekkönyvvezetői feljegyzések.</p> <p data-bbox="262 911 816 1024">Az e lapon tervezett bejegyzés csak azon esetben alkalmazandó, ha a 7. sz. betét-tervben A) II. a. foglalt $\frac{1}{2}$ urbéri telekre nézve Kiss Péter mint tényleges birtokos javára a tulajdonjog bejegyezhető nem leszen.</p> <p data-bbox="262 1597 443 1625">A 61., 98. §§-hoz.</p>	

XV. minta.

Betét.

Felső-Várad.

7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	☐ öl	ftt	kr	
I. $\frac{1}{2}$ úrbéri telek.							
1	34	Ház 29. ö. i. sz. a. Garam-utczában beltelek és kerttel	—	1200	12	—	
2	174/1	Szántó a »Kutas« dűlőben	8	400			
3	478/2	Szántó a »Hajósmező« dűlőben	7	1200			
4	617/1	Kaszáló az »Alsó porondokon« . . . . . Ehhez tartozik a közös köz- ségi legelőből $\frac{60}{100}$ (Lásd a 70. sz. betétet.)	3	900			
II. $\frac{1}{4}$ úrbéri telek.							
1	174/2	Szántó a »Kutas« dűlőben	4	200			
2	478/1	Szántó a »Hajósmező« dűlőben	3	1400			
3	617/2	Kaszáló az »Alsó porondokon« . . . . . Ehhez tartozik a közös köz- ségi legelőből $\frac{30}{100}$ (Lásd a 70. sz. betétet.)	1	1250			
A 61., 98. §§-hoz.							

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p>Kiss Péter</p> <p>az A) I. 1—4. s. sz. tkvi jószágtest tulajdonosa, öröklés jogczimén (1879. ápr. 14. 970. sz.)</p>	
2	<p>Kovács János</p> <p>az A) II. 1—3. s. sz. tkvi jószágtest tkvi tulajdonosa vétel czimén (1872. okt. 17. 2700 sz.)</p> <p>Érk. 1889. szept. 19. 3715. sz.</p> <p>A szerkesztő-bizottság által 1889. aug. 22-én felvett jegyzőkönyv, és az 1886: évi XXIX. t. cz 15. §-a alapján a tulajdonjog az előbbi tkvi tulajdonost, Kovács Jánost illetett A) II. 1—3. s. sz. a. bejegyzett $\frac{1}{4}$ kültelekre nézve</p>	<p>Átruházás tényleges birtoklás alapján B. 3.</p>
3	<p>Kiss Péter mint tényleges birtokos javára bejegyeztetik.</p>	
<p>A 61, 98. §§-hoz.</p>		

XVI. minta.

Betét-ter ..

Kis-Salló.

14. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző-könyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	☐ öl	frt	kr.	
I.								
Egy egész úrbértelek.								
1	170		Szántó a szőlők alatt.					
2	210		Szántó az ugar dűlőben.					
3	3 ¹ / ₄		Szántó a hugodi dűlőben.					
4	777		Rét a Garam-völgyben					
5	1070		Rét a Rekettyésen.					
Tagosításutáni állapot:								
1	290	140	Szántó a szőlők alatt . . .	12	—	90	—	
2		141/b.	Szántó a szőlők alatt . . .	6	—	60	—	
3		142/a.	Szántó a szőlők alatt . . .	8	—	48	—	
4		870/b.	Rét a Garam-völgyben . . .	6	—	60	—	
Telekkönyvvezetési feljegyzések:								
1	<p>A kissallói 14. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt egy egész. és a 27. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt $\frac{1}{2}$ úrbéri állomány a tagosításkor együttesen osztott ki Osváth István 14. sz. tjkvbeli tulajdonos részére. A 27. sz. ingatlan tulajdonosul azonban Kiss Péter van bejegyezve, minélfogva az elkülönítés eszközöltetett, a vázrajz elkészítetett és 1. sz. a. csatoltatik. Az elválasztott $\frac{1}{2}$ telek, tekintettel arra, hogy nem forognak fent oly körülmények, a melyeknek alapján Osváth Istvánnak, mint tényleges birtokosnak tulajdonosul való bejegyzése lehetőségek mutatkoznék, nem lőn külön telekkönyvi jószágtestként a betétbe felvéve, hanem a 27. sz. betét-terv A) lapjára vezetettetik.</p>							
A 63. és 73. §§-hoz.								

Betét-terv.

Kis-Salló.

27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző- könyvi hely- rajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tisztá jövedelem		Jegyzet
				hold	☐ öl	frt	kr.	
I.								
$\frac{1}{3}$ urbéri telek								
1	190		Szántó a szőlők alatt.					
2	270		Szántó az ugar dőlőben.					
3	370		Szántó a hugodi dőlőben.					
4	990		Rét a Garam-völgyben.					
5	1900		Rét a Rekettyésen.					
Tagosítás utáni állapot								
1	290	141/a	Szántó a szőlők alatt . .	7	800	52	50	
2		142/b.	Szántó a szőlők alatt . . .	5	800	55	—	
3	970	870/a.	Rét a Garam-völgyben . .	3	—	30	—	
Telekkönyvvezetői feljegyzések:								
1	A 14 sz. telekjegyzőkönyvbeli egy egész telekkel együttesen adatván ki a 27. sz. telekjegyzőkönyvbeli fél telek; ez utóbbi elválasztott és ide hozott át. A vázrajzot és az elválasztás indokolását lásd a 14. sz. betéttér A) lapja 1. feljegyzésében.							
A 63. és 73. §§-hoz.								

XVII. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd.

27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző-könyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr	
I.								
Nemesi birtok.								
1	102	140	Szántófield a galagonyás dülben	304	—	2700	—	
2		141	Rét ugyanazon dülben	40	—	400	—	
A telekjegyzőkönyvi tulajdonos egyesítési kívánása folytán.								
I.								
Nemesi birtok.								
1	102	140	Szántófield a galagonyás dülben	304	—	2700	—	
2		141	Rét ugyanazon dülben	40	—	400	—	
3	127	162	Szántófield a somos dülben	307	—	1970	—	
4		163	Rét a somos dülben	37	—	370	—	

Telekkönyvvezetői feljegyzések:

A jelen 27. sz. betétterv szerinti tulajdonos Sólymossy Árpád kívánja, hogy az itteni két birtokrészlettel az 57. sz. betéttervben foglalt két birtokrészlet egy telekkönyvi jószágtestté alakíttassék.

Ezen kívánság telekkönyvi akadályokba nem ütközik.

Az egyesítendő 57. számú betéttervbeli 2 birtokrészlet, mely itt 3., 4. s. szám alatt van bevezetve, szintén Sólymossy Árpád telekkönyvi tulajdona.

A 64. § hoz.

A) Birtoklap.

Sorszám	Tételekjegyző- könyvi hely- rajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tisztá- jövedelem		Jegyzet
				hold	☐ öl	frt	kr.	
I.								
Nemesi birtok.								
1	127	162	Szántó föld a somos dűlőben	307	—	1970	—	
2		163	Rét a somos dűlőben . .	37	—	370	—	
Az egyesítési kívánságot és tervezetet lásd a 27. sz. betéti terv A) lapján.								

J e g y z é k e

azon N. N. községbeli ingatlanoknak, melyeknek telekjegyzőkönyvi tulajdonosa elhalálozott, de az ingatlanok az örökösökre még át nem irattak. (Az 1886: XXIX. t. czikk 35. §-a.)

Sorszám	Telek-jegyző-könyv száma	Telekjegyzőkönyvi tulajdonos neve	Elhalálozás ideje	Vélelmezett örökösök nevei	A hatóság melýnél az örökösödési ügy folyamatban van	Jegyzet
1	151	Galambos Péter	1884. szept. 4.	Gyermekel: Galambos Pál, Galambos Anna, Galambos Judit. Alapon, Fehermegye.	A kir. járásbírótság Sárbogárdon.	Felérésben tulajdonos.
2	173	Madarász István	1884. decz. 17.	Gyermekel nincsnek. Végrendeleti örököse: neje szül. Bogár Erzsébet Czecczén.	Ugyanaz.	
						A 72. §-hoz.

J e g y z é k e

azon N. N. községbeli ingatlanoknak, melyek bíróságiilag eljárva, de a tulajdonjog a vevő javára még be nem kezeztetett. (Az 1886: XXIX. t. cz. 35. §-a.)

Sorszám	Telek-jegyző-könyv száma	Az eljárva- elárva- birtok- száma	A telek-jegyző- könyvi tulajd- nos neve	A bíróság, mely az árva- elrendel- te	A megártott árva- elje	Az árva- el- vevő neve	Az ok, mely a vevő tulajdonjogának beke- lezését gátolja	Jegyzet
1	370.	507 602. szőlők	Cörög István	A székeshelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság	1885. évi augusztus 1-je	Rácz András	A vevő állítólag a vétel- árból még 37 forint le- nem fizetett	

A 72. §-hoz.

XX. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd.

17. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám.	Helyrajzi szám		Kataszteri termérték 1600 ☐ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	☐ öl	frt	kr.	
I.								
Nemesi birtok.								
1	70	240	Szántó az »Alsó dűlő«-ben.	87	—	416	50	
2	280	{ 370 371	Rét az »Érvölgy«-ben.	96	—	519	70	
A 83. §-hoz,								

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p>Uray Géza (nős Nagy Judittal) öröklés jogcímén (1887. július 14. 2700. sz.)</p> <p>Telekkönyvvezetői feljegyzések:</p> <p>Az érendrédi 17. sz. tjkvben Uray Géza nevén álló ingatlan birtok Kovács Antalnak van tényleges birtokában, ki azt állítja, hogy a birtokot Uray Gézától még 1873. évben megvásárolta, de írásbeli szerződése nincs, Uray Géza állítólag Amerikában van.</p> <p>A szerkesztő-bizottság feljegyzései:</p> <p>1. Az A) lapra bejegyzett ingatlanra nézve Kovács Antal tényleges birtokosnak az 1886. XXIX. t. cz. 18. §-a értelmében bejegyzési kérelméről 1888. június 12-én jegyzőkönyv vétetett fel.</p> <p>2. A fenti jegyzőkönyvbe folytatólag 1888. jun. 19-én Uray Andor, Uray Géza fiának Kovács Antal tényleges birtokos tulajdonjogi bejegyeztetése elleni ellenmondása vezetett be.</p> <p>A 83. §-hoz.</p>	

XXI. minta.

B e t é t.

Szent-Endre.

76. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	<p>Sulyok Antal (Rácz) vétel jogczímén (1877. okt. 10. 4700. sz.)</p>	
2	<p>Érk. 1888. jun 12. 3400 sz. a.</p> <p>Az 1888. június 11-én kelt adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog az A) 1—14. s. sz. a. ingatlanokra nézve Bírány József javára előjegyeztetik.</p>	
3	<p>Érk. 1888. okt. 21. 5100. sz. a.</p> <p>A szerkesztő-bizottság által 1888. okt. 18-án felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 17. §-a alapján a tulajdonjog az A) 1—14. s. sz. a. ingatlanokra nézve a B) 2. a. tulajdonjogi előjegyzés nem igazolásától függő joghatálylyal Szakállós István tényleges birtokos javára bejegyeztetik.</p>	
	<p>A 99. §-hoz.</p>	

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	<p>Érk. 1887 márcz. 11. 730. sz.</p> <p>Az 1877. márcz. 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján az A) I. 1—14. s. sz. a foglalt ingatlan vagyona kétezer forint 6⁰/₀-ot kamatozó kölcsöntöke erejéig a zálogjog</p> <p>Markos Mihály baracskai lakos javára bekebelezetik.</p>	2000	—	Alzálogjog C) 2. Feltételes törlés C) 3.
2	<p>Érk. 1881 ápr. 6. 870. sz.</p> <p>Az 1881. ápr. 2-án Markos Mihály által kiállított eredeti kötelezvény alapján a C) 1. alatt 2000 frt bekebelezett követelésre nézve háromezerkétszáz forint erejéig az alzálogjog</p> <p>Freund Izsák nyéki lakos javára bekebelezetik.</p>	3200	—	
3	<p>Érk. 1888. szept. 16. 3200. sz.</p> <p>A szerkesztő-bizottság által 1888. augusztus 10-én felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 22. §-a alapján a C) 1. a. 2000 forint erejéig bekebelezett zálogjog töröltetik azzal, hogy ezen törlés teljes joghatályba csak a C) 2. a. bekebelezett alzálogjog kitörlésével fog lépni.</p>			
	A 102. §-hoz,			

XXIII. minta.

Izsaszeg község telekkönyvének birtokrészlet-lajstroma

Helyrajzi számok	A telekkönyvi betét száma	Azon betét száma, melybe a birtokrészletek egészben vagy részben későbbben vitetnek át			
1	3				
2	16				
3	1				
4/1	18				
4/1	52				
5	2				
6	53				
7	63	7/1 alatt felelő részben 347			
		8—14. hr. sz. a magyar kir. államvasut részére a központi telekkönyvbe vitetett át			
15	74				

A 108. §-hoz.

XXV. minta.

..... község telekkönyvének betűsoros névjegyzéke.

A tulajdonos neve, a netaláni megkülönböztető jelzővel	A megfelelő betétek számai
Ádám András	807., 800.
Agárdy István nős Nagy Judittal	502.
Agárdy István nős Szabó Rózával	107., 1000.
Biró József idősebb	407.
Biró József ifjabb	512.
Dacsó Pál bükki	777.
Ember Péter	555.
Farnady József	776.
Galos Gyula nős Kovács Polixenával	750.
Galos Gyula nős Veres Máriával	557.
Halász Gábor cselei	780.
	A 118. §-hoz.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi márczius hó 4-ik napján ^{676.} / I. M. E. / sz. a.)

Az 1886. XXIX. törvénycikk 76. §-ának 10-ik pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. §.

Némely község határának eredeti telekkönyvezése alkalmával az a szabálytalan eljárás követtetett, hogy egyes helyszínelt ingatlanok birtokosai, illetőleg tulajdonosai az illető telekjegyzőkönyvben szabályszerűen be nem jegyeztettek, hanem az ingatlan ismeretlen vagy egyéb-ként határozottan meg nem jelölt személyek tulajdonául jegyeztetett be; avagy pedig olyan birtokok, a melyek se családi alapítványt, se családi közös vagyont nem képeznek, az illető telekjegyzőkönyvbe valamely család tulajdonául vétettek fel a nélkül, hogy a jogosult birtokosok személyenként vezeték- és keresztnévük kitétele mellett, világosan megjelöltettek volna.

A helyszínelési szabályokba ütköző és a hiteltelekkönyv céljával ellenkező ez a helytelen telekkönyvezés — ha a telekkönyvi rendeletek I. része szerinti hirdetményi határidő már lejárt — hivatalból, és pedig lehetőleg a telekkönyvi betétek szerkesztését megelőzőleg a következő szabályok szem előtt tartása mellett helyesbítendő.

1. Köteles minden telekkönyvi hatóság, melynek telekkönyveire vonatkozólag a fentérintett szabálytalanságok fordulnak elő, e rendelet hatályba lépte után a telek-

könyvi bejegyzés helyesbítésére vonatkozó eljárást hivatalból megindítani.

2. Ha valamely ingatlan az eredeti telekkönyvvezés-kor ismeretlen vagy egyébként határozottan meg nem jelölt tulajdonosok nevére vétetett fel, a telekkönyvi hatóság egy telekkönyvvezetőt küld ki oly célból, hogy ez a helyszínen a községi előjárók és a szomszédok meghallgatása és az adókataszteri munkálatok figyelembe vétele mellett állapítsa meg, hogy a kérdéses ingatlanok kinek és mily jogcímen vannak tényleges birtokában.

A kiküldött ezen eljárása folytán az ingatlanokat a tényleges birtokos nevére veszi fel, és pedig akként, hogy ha több ily részlet állana egy telekjegyzőkönyv A) lapján és azok a tényleges birtoklás címén különböző személyeket illetnének: a már meglevő telekjegyzőkönyvben a megfelelő részletre vagy részletekre nézve tulajdonosul az illető egyik tényleges birtokost jegyzi be, a többi részletre nézve pedig annyi telekjegyzőkönyvet nyit, a hány a tényleges birtokos és a megfelelő részleteket a nyitott telekjegyzőkönyveknek A) lapjaira átvive, azokra tulajdonosokul a tényleges birtokosokat jegyzi be.

Ha a C) lapra tehertételek vannak bejegyezve: az ujonnan nyitott telekjegyzőkönyvekbe ezek is szabályszerűleg átviendők.

A kiküldött eljárásáról jegyzőkönyvet vezet, mely jegyzőkönyv; valamint az ujonnan készített telekjegyzőkönyvek és vázrajzok is a községi előjáróság két tagja által aláírandók.

A telekkönyvi hatóság a kiküldött által beterjesztett jelentés folytán, annak eljárását megvizsgálja, a mennyiben szükségesnek mutatkozik, a kellő pótlások és kiigazítások tárgyában intézkedik, ha pedig ilyen intézkedéseknek szüksége fenn nem forog, a kiküldött jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi.

3. Ha a telekjegyzőkönyvben csak valamely család vezetékneve van bejegyezve, és e bejegyzés se az ingatlanok családi alapítványi természetén, se oly jogérvényes intézkedésen nem alapul, mely a koronkint változó egyes részesek névszerinti bejegyezhetését kizárja; se pedig a közösség mikénti megszüntetése és felosztása iránt per folyamatba téve nincsen, a telekkönyvi hatóság az ismeretlen jogosultak képviselőjére ügygondnokot rendel. Ennek kötelessége a jogosultakat kipuhatolni, és magát ezekkel érintkezésbe téven, mindazon adatokat beszerezni, melyek a kérdéses birtok természetére nézve kellő felvilágosítást nyújthatnak.

A telekkönyvi hatóság azon végzésével, melylyel az ügygondnokot kirendeli, egyszersmind tárgyalást tűz azon hozzáadással, hogy az ügygondnokon kívül, mindazok, kik a kérdéses birtok tekintetében jogokat kimutatnak, és a tárgyalásról, akár az ügygondnoktól, akár más uton szerettek tudomást, a tárgyalásban részt vehetnek. Egyúttal felhívja a telekkönyvi hatóság az illető község előjáróságát, hogy a telekjegyzőkönyvbe bejegyzett család ismert tagjainak nevét és lakását a telekkönyvi hatóságnak 8 nap alatt jelentse be. A bejelentett családtagok a kitűzött tárgyalásra utólag külön-külön megidézendők.

Ezen előleges tárgyalásnak egyedüli célja levén a kérdéses birtok jogi természetének és esetleg azon körülménynek megállapítása, vajjon nincs-e már is a közös családi vagyon felosztására vonatkozó per folyamatban; a telekkönyvi hatóság azon esetben, ha a szabálytalannak látszó bejegyzés a birtoknak családi alapítványi természetén, vagy oly jogérvényes intézkedésen alapul, mely a koronként változó jogosított személyek telekkönyvi kitüntetését kizárja, vagy ha a közösség felosztása iránt a per már folyamatban van, a további eljárást indokolt végzéssel megszünteti.

A végzés a kirendelt ügygondnoknak, és az általa, valamint a községi előjáróság által bejelentett érdekelteknek szabályszerűen kézbesítendő.

Ha megszüntetés esete nem forog fenn, a telekkönyvi hatóság újabb tárgyalást tűz, arra a gondnokot, az ismeretessé vált jogosítottakat végzésileg, a netalán ismeretleneket pedig az 1868 : LIV. t.-cikk 269. §-ának megfelelő alkalmazása mellett hirdetményileg megidézi.

A bíró által vezetendő ezen érdemleges tárgyalás, és az annak folyamán bizonyított körülmények alapján szükség esetében hivatalból való pótlások elrendelése után a telekkönyvi hatóság végzést hoz az iránt, hogy a kérdéses birtokra nézve kik és mily arányban jegyzendők be tulajdonosoknak; egyszersmind megállapítja a jogosultak terhére az ügygondnok díját és kiadásait.

Az ebbeli, valamint az eljárás megszüntetését kimondó végzés ellen 15 nap alatt benyújtandó felfolyamodásnak van helye; a harmadbirósághoz azonban csak annyiban, a mennyiben a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatta, avagy újabb pót eljárás megrendelése nélkül megsemmisítette.

4. A telekkönyvi hatóság, a 2. pont esetében a kiküldött telekkönyvvezető eljárásának helyeslő tudomásul vétele, esetleg a szükséges pótlások eszközlése után; a 3. pont esetében pedig az érdemleges végzés jogerőre emelkedése után hirdetményi felhívást bocsát ki, melyben felhívja mindazokat, kik a telekjegyzőkönyvbe a fentebbiek szerint eszközölt bejegyeztetések által, magukat jogaikban sértve vélik, hogy kiigazítási keresetüket naptárilag meghatározandó 8 hónap alatt a telekkönyvi hatósághoz annál bizonyosabban nyujtsák be, minthogy különben igényeiket oly harmadik személyek kárára, a kik a telekjegyzőkönyvben foglalt bejegyzések alapján további nyilvánkönyvi jogokat jóhiszemmel szereznek, többé nem érvényesíthetik.

Ezen felhívásokról szóló hirdetmény a hivatalos közlönyben háromszori beiktatás után, azon felül a telekkönyvi hatóság hirdetési táblájára és az illető községházán való kifüggesztés által közhírré teendő; valamint utasítás adandó a községi előljárásnak, hogy a hirdetményt a község képviselő testülete ülésében is kihirdesse; és hogy annak tartalmáról mindazokat, kik a kérdéses ingatlanokra vonatkozólag érdekelve lehetnek, külön is értesitse.

A hirdetmény ugyanazon telekkönyvi hatósághoz tartozó több községbeli különböző ingatlanokra nézve együttesen bocsátható ki és teenndő közzé.

Ha a hirdetmény a hivatalos lapban közhírré tétetett, a közhírrététel többi módozatainak és az értesítésnek elmaradása vagy szabálytalansága jogi hatálylyal nem bír.

5. A kiigazítási keresetek jegyzőkönyvi eljárás mellett tárgyalandók és ítélettel döntendők el, mely ellen az 1881. LIX. t-cikk 32. §-a értelmében fokozatos felebbezésnek van helye.

6. Ezen egész eljárás, ide értve a felhívási idő alatt benyújtott kiigazítási kereseteket, azok tárgyalásait, és a hozandó ítéleteket, valamint az azok ellen közbevetett felebbezéseket is, bélyeg és illetékmentes.

2. §.

Ha a telekkönyvi rendelet II. része szerint elrendelt tulajdonjogi bejegyzésnél történtek oly szabályellenességek, melyek a telekkönyvnek további szabályszerű vezetését gátolják, ezeknek megszüntetése, illetőleg kiigazítása bármely érdekelt személy kérelmére, illetőleg, ha a telekkönyvi hatóság által észrevétettek, hivatalból is, a telekkönyvi rendelet 168. §-ának megfelelő alkalmazásával, szükség esetében helyszíni eljárás és szemle megtartása után eszközendő. E §-ban szabályozott eljárás esetében bélyegmentességnek helye nincsen.

3. §.

A jelen rendelet szerinti eljárás során a határozatok úgy az első, mint a felsőbb bíróságoknál, soron kívül hozandók.

4. §.

Az esetleg előforduló másnemű szabálytajanságok megszüntetése tárgyában való eljárás szabályozása, külön kiadandó rendeletre tartatik fenn.

5. §.

A jelen rendelet 1888. évi márczius hó 20. napján lép hatályba.

Körrendelet

az összes kir. törvényszékeknek és telekkönyvi hatósággal felruházott kir. járásbíróságoknak.

(Kibocsáttatott 1888. évi márczius 5-ik napján $\frac{947.}{I. M. E.}$ sz. alatt.)

Az 1886: XXIX. törvénycikk 76. §-ának 6., 7., 8., 9. és 12. pontjában foglalt felhatalmazásánál fogva a következőket rendelem:

I.

Az idézett törvényszakasz 6-ik pontja alapján:

1. §.

Ha jelzálogintézeteknél, árvapénztáraknál, takarékpénztáraknál és nyilvános számadásra kötelezett más pénzügyintézeteknél fennálló, és jelzálogilag már biztosított valamely tartozásnak átváltoztatása (conversio) céljából valamely jelzálogintézettől, árvapénztártól, takarékpénztártól, vagy nyilvános számadásra kötelezett más pénzügyintézettől kölcsön vétetik fel: mind a jelzálogi adós, mind az új hitelt nyújtó pénzügyintézet, illetőleg pénztár jogosítva van a zálogjogi bekeblezés iránti beadványban a telekkönyvi hatóságnál kérelmezni, hogy az új kölcsönre nézve bekeblezendő zálogjog azon elsőbbségi rangsorozatban részesíttessék, melylyel az átváltoztatandó régibb tehertétel birt.

2. §.

Hogy az 1. §-nak megfelelő kérelemnek az újabb zálogjog bejegyzésével egyidejűleg hely adathassék, szükséges:

a) hogy a jelzálogilag biztosítandó új tőketartozás a már bejegyzett régi tőketartozást, illetőleg annak hiteles

könyvkivonattal, vagy hitelesített számlával kimutatandó még kifizetetlen tőke hátralékát meg ne haladja; kamatláb, biztosítéki összeg és egyéb mellékkötelezettségek tekintetében az előbbinél terhesebb kikötést ne tartalmazzon; a törlesztési idő különbözősége és az újabb kölcsönt adó pénzügyintézetnek törvényes kiváltságai azonban a kérelem teljesítésének akadályaul nem szolgálhatnak;

b) hogy azon kötelező okirat tartalmából, melynek alapján az új zálogjog bejegyzendő, világosan kitűnjék, hogy az új kölcsönügylet a már jelzálogilag biztosított régiebb követelés átváltoztatása céljából kötöttetett;

c) hogy a régiebb tartozás erejéig bejegyzett zálogjognak törlése egyidejűleg kieszközöltessék és a törlés alapjául szolgáló nyugta tartalmából kitűnjék, hogy a régiebb tartozás a bejegyzendő újabb kölcsönből törlesztett; és

d) hogy azon esetben, ha a törlendő régiebb zálogjog alzálogjoggal van terhelve, ezen alzálogjog törlésének bekeblezése is alkalmas nyilatkozat alapján egyidejűleg kieszközöltessék.

3. §.

Ha a jelzálogi adós, vagy újabb hitelezője az újabb zálogjog bekeblezése iránti kérvénynek benyújtásakor a régi tehertétel és esetleg az arra bejegyzett alzálogjog törlésének bekeblezésére alkalmas és a 2. §. c) és d) pontjainak megfelelő okiratot be nem mutathatja: a 2. §. a) és b) pontjaiban körülírt kellékek kimutatása mellett jogosítva van az újabb zálogjog bekeblezése iránti beadványban, azt kérelmezni, hogy az újabb zálogjog bekeblezése mellett feljegyeztessék, hogy azon esetben, ha a régiebb zálogjognak és esetleg alzálogjognak törlését 6 hónap alatt benyújtandó újabb kérvénnyel a 2. §. c) és esetleg d) pontjának megfelelő okirat alapján kieszközölni: az új zálogjog a törlendő régiebb zálogjognak elsőbbségi rangsorozatába lép.

Az ily feljegyzést elrendelő végzésben a 6 hónapi határidőnek utolsó napja naptárilag kiteendő

Ha a törlés a kitűzött határidő alatt kéretik, és a kérvényben a 2. §. c) és esetleg d) pontjában körülírt kellékek kimutattatnak: a törlés elrendelésével egyidejűleg kimondandó, hogy az újabb zálogjog a törölt régibb zálogjognak elsőbbségi rangsorozatába lépett és ezen körülménynek a C) lapon való telekkönyvi bejegyzése elrendelendő.

A kitűzött 6 hónap elteltével, ha e határidő lejártáig az átváltoztatandó tehertétel törlése iránt a 2. §. c) és d) pontjainak megfelelően felszerelt kérvény be nem adatott, a feljegyzésnek törlése hivatalból rendelő el.

4. §.

Az átváltoztatandó régibb követelés behajtása iránt folyamatba tett pernek, vagy az arra vonatkozó végrehajtási jognak, becslésnek, és árverésnek telekkönyvi feljegyzése nem szolgálhat akadályul arra nézve, hogy az új kölcsön a régi kölcsön zálogjogának rangsorozatában részesíttessék (1. §.) illetőleg e rangsorozat feljegyeztesék. (3. §.)

5. §.

Ha a törlendő régi zálogjog többrendű telekkönyvi jószágtestekre egyetemlegesen van bejegyezve: ennek elsőbbségi rangsorozatával az új zálogjog csak akkor kebelezhető be, illetőleg az új zálogjognak a régebbi zálogjog elsőbbségi rangsorozatába lépte csak azon esetben mondható ki, ha a régi zálogjog az összes egyetemlegesen terhelt ingatlanokról töröltetik.

6. §.

Az e tárgyban benyújtott, és végzésileg elintézendő kérvények és mellékleteik alakjára és tartalmára, vala-

mint az azok elintézésére, az elintéзések foganatosítására és a végzések elleni jogorvoslatokra nézve is az 1855. évi deczember 15-én — és illetve 1870. évi február 5-én kelt telekkönyvi rendeletekben foglalt szabályok szolgálnak zsinórmértékül azon eltéréssel, hogy a kérelem jegyzőkönyvi felvételeinek helye nincsen.

II.

Az idézett törvényszakasz 7. pontja alapján:

7. §.

Ha a telekkönyvi rendeleteknek 116. és 117. §-ai értelmében a bejegyzett egyetemleges zálogjognak teljes törlése rendeltetik el: a törlés nemcsak a főbetétben, hanem az összes mellékbetétekben is, ha pedig az egyetemleges jelzálogoknak csak egy részéről rendeltetik el a zálogjognak törlése, ekkor a törlés a főbetétben s ezen kívül mindazon betétben, mely a zálogjogi megterhelés alól kibocsátott, a telekkönyvi rendeletnek 162. §-ban előírt módon, egész terjedelemben való bevezetés által, foganatosítandó.

Érintetlenül maradnak azonban a telekkönyvi rendeletek 108. §-ának ama szabályai, hogy az egyetemlegesen biztosított követelés tekintetében történt változtatások: alzálogjogok, engedményi átruházások, a főbetétben teljesített bejegyzés által a mellékjelzálogokra nézve is hatályosakká válnak, és hogy mindazon telekkönyvi kérvények, melyek az egyetemlegesen biztosított követelést a fentebbi módon tárgyazzák, tehát a törlési kérvények is azon telekkönyvi hatóságnál nyújtandók be, melyet a főbetét vezetése illet.

III.

Az idézett törvényszakasz 8. pontja alapján:

8. §.

Az, a ki magát valamely bekeblezés által nyilvánkönyvi jogaiban sértve véli, illetőleg annak törvényes

képviselője, ha a bekeblezést rendelő végzés részére saját kezéhez szabályszerűen kézbesítettett, a polgári eljárás alá tartozó törlési keresetet (telekkönyvi rendelet 148—151.) az időközben nyilvánkönyvi jogokat nyert harmadik személyek elleni joghatálylyal csak a végzés kézbesítésétől számított hat hónap alatt indíthatja meg, és pedig ezen határidő alatt is csak azon feltétel mellett, ha ebbeli szándékát a bekeblezést rendelő végzésnek saját kezéhez való kézbesítésétől számított 60 nap alatt feljegyzés végett a telekkönyvi hatóságnál írásban bejelenti.

A törlési kereset vagy közvetlenül 1881 : LIX. t. cz. 6. §-a szerint illetékes birtokbírósághoz, vagy pedig szintén a telekkönyvi hatósághoz adandó be. A mennyiben a kereset közvetlenül a birtokbírósághoz nyújtatik be, ezen körülmény a per feljegyzése végett legfeljebb a hat hónap eltelte után 15 nap alatt a telekkönyvi hatóságnál kérvényileg kimutatandó, mert ellenkező esetben a perindításra vonatkozó bejelentésnek feljegyzése az ellenfél kérelmére kitérőtetik.

Ugy a perindítási szándék bejelentésének, valamint a kereset megindításának a kitett idő alatti elmulasztása azt a következményt vonja maga után, hogy a törlési kereset folytán harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai törlésének csak azon esetben lehet helye, ha ezek jogaik szerzése körül roszhizemüleg jártak el, és ez e körülmény perrendszerűleg igazoltatik.

Ha a törlési kereset a végzés kézbesítésétől számított 60 nap letelte előtt a telekkönyvi hatósághoz nyújtatik be: a perindítás előleges bejelentése nem szükséges.

Ha a bekeblezést rendelő végzés nem a jelen §-ban előszabott módon, tehát nem szabályszerűen kézbesítettett: a törlési kereset a telekkönyvi rendelet 150. §-a szerint harmadik személyek elleni joghatálylyal 3 év alatt indítható meg.

A jelen rendelet hatályba lépte előtt már kézbesített végzések által elrendelt bekelezések törlését tárgyzó keresetekre a jelen szakasz hatálya ki nem terjed.

IV.

Az idézett törvényszakasz 9. pontja alapján :

9. §.

Ha a telekkönyvi tulajdonos, vagy nyilvankönyvi előzője ellen jelzálogilag bejegyzett valamely követelés azon ok miatt, mert alzálogjoggal van terhelve, vagy más törvényes ok miatt a jelzálogos hitelezőnek ki nem fizethető: jogosítva van a telekkönyvi tulajdonos a megfelelő összegnek bírói letéteményezése alapján az 1881. LIX. t.-cz. 6. §-a értelmében illetékes birtokbíróságnál törlési keresetet indítani.

Az ilyen keresetek jegyzőkönyvileg tárgyalandók; és e tárgyalásra a kérdéses bejegyzés tekintetében nyilvankönyvileg érdekelt összes személyek, illetve törvényszerinti képviselőik hivatalból is megidézendők. Ezen ügyek úgy az első, mint a felső bíróságoknál az egész eljárás folyamán soron kívül intézendők el. Ugyanezen szabály áll mindazon keresetekre is, melyek az ősiségi nyilt parancs rendelkezései következtében elenyészett, és többé nem érvényesíthető, valamint az elévülés folytán megszünt jogok törlése iránt indíttatnak.

10. §.

Ha a törlési kereset a megfelelő összegnek bírói letéteményezése alapján indíttatott: a törlési perben hozott ítélettel csak a törlés kérdése annak figyelembe vételével döntendő el, jogosult volt-e a telekkönyvi tulajdonos a letéteményezésre és a törlendő tehertétel és járuléka a letéteményezett összeg által van-e fedezve,

Ellenben azon kérdés eldöntése, hogy a letéteményezett összeg kit illet, ha e kérdés vitás, külön útra tartozik.

A telekkönyvi tulajdonosnak a telekkönyvi rendelet 91. §-án alapuló azon joga, hogy a bírói letéteményezés alapján a zálogjog törlésének előjegyzését kérheti, a fentebbi rendelkezések által nem érintetik,

V.

Az idézett törvényszakasz 12. pontja alapján:

11. §.

A telekkönyvi bejegyzések alapjául szolgáló okiratok az állam hivatalos nyelvén állítandók ki; illetőleg a más nyelven szerkesztett okiratok a bejegyzési kérvényhez bírósági hites tolmács vagy az illető nyelvre fordítási jogosítvánnyal felruházott kir. közjegyző által kiadott hiteles magyar fordításban is csatolandók.

Ily hiteles fordítások, melyek »Telekkönyvi használatra« felirással látandók el, bélyegmentesek és azokat úgy a bírósági hites tolmácsok, valamint a kir. közjegyzők az alább szabályozott mérsékelt díjakért kötelesek eszközölni és kiadni.

Ezen fordítások más ügyekben nem használhatók.

Ha a más nyelven szerkesztett okiratoknak hiteles magyar fordításai a kérvényhez nem csatoltattak, a kérvény, amennyiben már annak tartalmából ki nem tűnnék, hogy a kérelem elutasítandó: a telekjegyzőkönyv, illetve telekkönyvi betét illető lapján rangsorozat végett feljegyeztetik. Egyúttal a kérelmező arra, hogy a hiányzó hiteles fordításokat a végzés kézbesítésétől számítandó 15 napi meg nem hosszabbítható záros határidő alatt mutassa be, oly hozzáadással utasítandó, hogy e határidő eredménytelen lejárta után kérelmével elutasíttatni, és a rangsorozat feljegyzése hivatalból töröltetni fog. Ezen

végzés kapcsában kérelmezőnek a lefordítandó eredeti okirat a kérvény iktató számának feljegyzése és hivatalos pecséttel való ellátása után visszaadatik.

Kérelmezőnek egyébként jogában áll a költségek előlegezése mellett, a fordításoknak a bíróság által való eszközését kérni; e kérelem azonban csak a bejegyzést tárgyzó beadványban (jegyzőkönyvben) terjeszthető elő.

A kir. közjegyzők és bírósági hiteles tolmácsoknak járó mérsékelt díjak következők:

1. A hitelesített fordítások első lapjáért 60 krajczár, a másodikért 40 krajczár, a továbbiakért pedig laponként 30 krajczár.

Minden lapnak legalább 30 sort és egy sornak 16 szótagot kell tartalmaznia.

Egy lapnál rövidebb fordítás egész lapnak számíttatik.

2. Kész fordítások hitelesítésénél az első félvért 40 krajczár, minden további félvért 20 krajczár.

Félvélnél kisebb fordítás egész félvélnek tekintendő.

A jelen rendelet értelmében telekkönyvi használatra eszközendő, vagy a hitelesítendő fordítások után sem a fordítás letisztázásáért, sem a hitelesítési záradékért avagy bármily más czímen a tolmácsot és a kir. közjegyzőt egyéb díj nem illeti.

12. §.

Jelen rendelet az 1888. évi ápril hó 1-ső napján lép hatályba.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi augusztus hó 26. napján ^{2819.}_{I. M. E.} sz. a.)

Az 1886. XXIX. törvényczikk 76. §-ának 3. pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Az országnak abban a részében, melyben az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a bányáügyekre vonatkozó VII. része érvényben van, a földtulajdonost megillető és általa másra átruházott kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogosultság a közönséges telekjegyzőkönyvben, illetőleg telekkönyvi betétben a B) lapon az illető birtokrészletekre a telekkönyvi hatóság által bekebelezhető, vagy előjegyezhető jogok közé soroztatik.

E bekebelezés vagy előjegyzés által a bányajogok megszerzésére nézve a bányatörvényekben előírt szabályok nem érintetnek, hanem a bekebelezésnek vagy előjegyzésnek csak az a hatálya van, hogy a bekebelezett vagy előjegyzett jog a bányatörvényekben előírt feltételek mellett a földtulajdonos személyében történt változástól függetlenül érvényesíthető. (6. §.)

2. §.

Az 1. §-ban említett jogok bekebelezésére és előjegyzésére nézve, amennyiben a jelen rendelet kivételt nem tartalmaz, a telekkönyvi rendeleteknek a dologi jogok telekkönyvi bejegyzésére vonatkozó intézkedései megfelelően alkalmazandók.

3. §.

A köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jognak a közönséges telekjegyzőkönyvben, vagy telekkönyvi betétben való bekebelezése vagy előjegyzése a bányatörvények értelmében mások által a telekkönyvi bekebelezés vagy előjegyzés előtt szerzett bányajogoknak, — és amennyiben a bejegyzés volt úrbéres birtokra vonatkozik, a volt földesurak részéről kötött, és az 1871. LIII. törvénycikk 84. §-ának második bekezdése szerint a birtokrendezés alkalmával kimutatott, vagy már fogantatba vett szerződéseken alapuló jogoknak sérelmére nem szolgálhat.

4. §.

A bekebelezett vagy előjegyzett köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogra zálogjogi bejegyzések nem eszközölhetők.

Ennek a jognak, élők közti jogügylet, vagy öröklés alapján való további átruházása azonban a telekjegyzőkönyvbe, illetőleg telekkönyvi betétbe bejegyezhető. E bejegyzésre nézve a telekkönyvi rendeletek szabályai megfelelően alkalmazandók.

5. §.

Ha akár az eredeti bejegyzés, — akár a későbbi átruházás valamely telekkönyvi birtokrészletnek egy meghatározott részére vonatkozik: szabályszerű vázlatrajz mutatandó ugyan be (telekkönyvi rendelet 56. §. d) pont), de a birtokrészlet szétdarabolása és lejegyzése mellőzendő és csupán a vázlatrajzra való utalással tüntetendő ki, hogy a bejegyzett jog a telekkönyvi birtokrészletnek melyik részére vonatkozik.

6. §.

Ha az ingatlan, melyre a köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogosultság bekebelezett vagy

előjegyeztetett, bírói árverés alá kerül: az árverésnek az érintett jogosultság fentartásával, vagy a nélkül való elrendelésére és az utóbbi esetben e jogosultság egyenértékének a sorrendi tárgyaláson való felszámítására nézve az 1881. LX. törvényczikk 163. és 191. §-ainak a szolgálatra vonatkozó rendelkezései a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

7. §.

Jelen rendelet 1888-ik évi október hó 1-ső napján lép hatályba.

Budapest, 1888. augusztus 26.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi október hó 15. napján $\frac{3884}{1. M. E.}$ sz. a

Az 1886: XXIX. törvénycikk 76. §-ának 1., 4., 5. és 11. pontjaiban foglalt felhatalmazásnál fogva a következőket rendelem:

1. §.

Azon időponttól kezdve, a midőn valamely község telekkönyvi betéeteinek elkészültét a betétszerkesztő bizottság az 1886: XXIX. törvénycikk 58-ik §-a értelmében a telekkönyvi hatóságnak bejelentette, valamely birtokrészletnek szétदारabolása esetében a tulajdonjog bejegyzése iránti kérvényhez az 1855. december 15-iki, illetve 1870. február 5-iki telekkönyvi rendeletek 56. §-a c) pontja értelmében csatolandó vázrajz a kataszteri térkép léptéke (scala) alapján állítandó ki.

A vázrajzon úgy a szétदारabolt birtokrészlet, mint a szétदारabolás folytán keletkezett új részletek teljes alakja és összes határvonalai, valamint a határos birtokrészleteknek helyrajzi számai is kitüntetendők.

Ha az új részletek oly kicsinyek, hogy azok a kataszteri térkép léptékének alkalmazása mellett a vázrajzon éppen nem, vagy csak nehezen tüntethetők ki: akkor a vázrajz a kataszteri térkép léptékének többszöröse (két-szerese, háromszorosa stb.) szerint készítenendő és az alkalmazott lépték a vázrajzon megjegyzendő.

A szétदारabolás folytán keletkezett részletek a vázrajzon törtalakú helyrajzi számokkal jelölendők meg, melyeknek számlálója a megosztott birtokrészlet helyrajzi

száma, nevezője pedig, lehetőleg a szomszéd kisebb számú birtokrészlettől a nagyobbik számú felé haladva, 1., 2., 3. stb. a szerint tudniillik, a hány részre a birtokrészlet felosztott.

Ha a megosztott birtokrészlet helyrajzi száma már törtalakú: akkor az ennek újabb felosztása folytán keletkezett további részletek megjelölésére nevezőül az a, b, c betűi, szükség esetében az a, b, c többszörös betűi (aa, bb, cc stb.) alkalmazandók: így, ha a megosztott birtokrészlet helyrajzi száma például $\frac{407}{7}$, akkor a felosztás folytán keletkezett részletek $\frac{407}{7}|a$, $\frac{407}{7}|b$, $\frac{407}{7}|c$ stb. törtalakú helyrajzi számokkal lesznek megjelölendők.

További felosztásoknál az újabb részletek törtalakú helyrajzi számának nevezőjeül az arabs számjegyek és az a, b, c betűi felváltva használandók.

A vázrajzon minden új részletnek térfogata kataszteri holdakban és $\square$ ölekben teendő ki.

Az új helyrajzi szám az új részlet vázrajzi alakjába, a térfogat pedig vagy az illető vázrajzi alakba, vagy azon kívül a vázrajzot tartalmazó ívre irandó.

Az utóbbi esetben az új helyrajzi számok egymásutáni sorrendben felsorolandók és minden helyrajzi szám mellett az általa megjelölt birtokrészlet térfogata ily módon teendő ki:

$$1. \frac{407}{7}|a = 2 \text{ hold } 270 \square \text{ öl.}$$

$$2. \frac{407}{7}|b = \quad \quad 780 \text{ „ „}$$

$$3. \frac{407}{7}|c = \quad \quad 170 \text{ „ „}$$

Az eképen elkészített vázrajzon a kiállítás helye, éve, hónapja és napja kiteendő és a szerződő személyek sajátkezü névalírásával, illetve kézjegyükkel ellátandó és két kifogástalan férfi tanu által előttemezendő. Az írni nem tudó vagy írni nem képes szerződő fél nevét a tanuk egyike mint névalíró írja alá.

2. §.

Az 1. §-nak megfelelően kiállított vázrajz alapján, ha a bejegyzési kérvény a telekkönyvi rendelet által előírt kellékekkel egyébként el van látva, a kérelemnek hely adatik, és a tulajdonjog bejegyzése, a szétdarabolásnak az illető telekkönyvi betétek A) lapjain és a részletlajstromban való keresztülvitele mellett, a telekkönyvi betétek B) lapjain megfelelőleg foganatosíttatik.

3. §.

Minden tulajdonjogi bekeblezésről, mely az 1. §-ban kitett idő után rendeltetik el, a végzés jogerőre emelkedése után az adókataszter felügyeletével megbízott pénzügyi hatóság és ezen felül az illető község előjárósága is értesítendő. E végből az említett hatóságokhoz áttendő: a tulajdonjogi bekeblezést rendelő, és ha a tulajdonjog előbb csak előjegyeztetett és igazolás útján csak utóbb kebelezetett be, mind az előjegyzést, mind a bekeblezést elrendelő végzés. Ha valamely birtokrészlet szétdarabolásáról van szó, az adókataszter felügyeletével megbízott hatóságnak egyidejűleg a vonatkozó vázrajz is megküldendő.

Ezen adatok alapján: köteles a pénzügyi hatóság az adókataszteri munkálatban az adóköteles tulajdonos személyében történt változást szabályszerűen kitüntetni; szétdarabolás esetében pedig a telekkönyvi hatóság által áttett vázrajzot a megtörtént szétdarabolással összehasonlíttani, esetleg helyesbíttani, a szétdarabolást a kataszteri térképen is foganatosíttani és kiszámíttani, hogy az eldarabolt birtokrészletből keletkezett új részletek mindenikére mennyi esik az adókataszteri tiszta jövedelemnek előbb osztatlan összegéből. Az e tárgyban hozott határozatáról, annak jogerőre emelkedése után, a telekkönyvi hatóság

a helyes vagy helyesbített vázrajznak visszaküldése mellett értesítendő.

A telekkönyvi hatóság tartozik ezen hivatalos értesítés folytán a vázrajz alapján az eldarabolást a telekkönyvi térképen is szabályszerűleg foganatosítani és a vele közölt kiszámítás alapján az új részletek kataszteri tiszta jövedelmét az illető telekkönyvi betétek A) lapjainak 5-ik rovataiba bevezettetni.

Ha a felosztás folytán keletkezett részek oly csekélyek, hogy azok a felosztás alá került birtokrészlet térképi alakjában kellőleg ki nem tüntethetők; akkor ezen birtokrészlet alakjának rajza a térkép szelvényivére, szükség esetén a szelvényivhez ragasztandó külön pótvívre, a kataszteri lépték többszöröse szerint hivatalból elkészítendő, és a felosztás az eképen nagyobbított térképi alakban foganatosítandó.

A nagyobbított térképi alak alatt az alkalmazott lépték kiteendő; az eredeti telekkönyvi térkép megfelelő alakjába pedig a megtörtént felosztás jelzésére veres tintával „f” betű irandó be.

A mennyiben a pénzügyi hatóságtól visszaérkezett vázrajzon a térfogat is helyesbítettett, köteles a telekkönyvi hatóság a térfogat helyesbítését az A) lapon kiűtítettetni és a B) lapon bejegyeztetni.

4. §.

Ha a lejegyzési kérvényhez mellékelte vázrajz az 1-ső §-ban meghatározott kellékekkel nem bír, de a lejegyzési kérelem teljesítésének egyéb akadályja nincs: a benyújtott kérvény rangsorozat biztosítása végett feljegyzendő és erről kérelmező oly megjegyzéssel értesítendő, hogy a telekkönyvi hatósághoz 15 nap alatt szabályszerű vázrajzot terjeszssen be, mert ellenkező esetben a rangsorozati feljegyzés töröltetni és a kérelem megtagadtatni fog.

Ha a szabályszerű vázrajz a kitűzött idő alatt be-terjesztetik, a további eljárás a 2. és 3. §-ok értelmében teljesítendő; ellenesetben a lejegyzési kérelem megtagadandó és a vonatkozó rangsorozati feljegyzés törlendő.

5. §.

Az 1886-ik évi XXIX. t.-czik 55. §-a első bekezdésének rendelkezése alá eső telekkönyvi bejegyzések esetében vagyis akkor, a midőn a betétek elkészültének bejelentése előtt beadott kérvény alapján a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések a betét szerkesztésének megkezdése után már nem a telekjegyzőkönyv, hanem a betét illető lapján foganatosítandók: a mennyiben szét-darabolással kapcsolatos lejegyzés esete forog fenn, az e végből szükséges szabályszerű vázrajzot a korábbi szabályoknak megfelelően bemutatott vázrajz alapján a betét szerkesztésénél közreműködő telekkönyvvezető, a betét szerkesztésének befejezése után pedig az ilyen bejegyzés foganatosítását teljesítő telekkönyvvezető hivatalból készíti el.

A jelen rendelet 3. §-ának rendelkezései ezen esetben is megfelelően alkalmazandók.

6. §.

Azon vázrajz (térkép), mely a kisajátítási joggal felruházott vállalatok részéről a kisajátított területek tömeges le- és illetve átjegyzése végett az 1881: XLI. t. cz. 60. §-a értelmében a lejegyzésre hivatott telekkönyvi hatóságokhoz beadatik, szintén az 1. §-ban foglalt szabályok szerint készítendő, mindazáltal a következő eltérésekkel:

1. Az ily vázrajz (térkép), mindenkor hites mérnök (építész) által készítettendő, keltezendő és aláírandó. A közönséges telekkönyv szerint érdekelt személyeknek aláírása és tanuk előttemezése nem szükséges.

2. A szétdarabolás folytán keletkezett azon új részletek, melyek egyáltalában megszűnnek a telekkönyv tárgyát képezni, valamint ama részletek, melyek az eddigi telekkönyvi tulajdonosok nevére jegyzendők vissza, és végül ama részletek is, melyek a kisajátító vállalat nevére jegyzendők át, a vázrajzon (térképen) külön-külön kitüntetendők és a szabályszerű törtalakú helyrajzi számokkal ellátandók.

Magától értetődik, hogy a fentebbiek szerint a vázrajzon (térképen) külön-külön kiteendő és a megfelelő törtalakú helyrajzi számokkal ellátandó részletek a kisajátítási összeírásban is (1881: XLI. t. cz. 31. §.), mely a vázrajzzal együtt alkotja a lejegyzés alapjául szolgáló kisajátítási tervet, külön-külön nyitandó rovatokban a tulajdonos nevének, az új helyrajzi számnak, és a kataszteri térfogatnak előadásával külön sorolandók fel.

A központi telekkönyv tárgyát képező vállalatok részére eszközendő kisajátítás esetében a lejegyzéshez szükséges vázrajzoknak (térképeknek) és egyedi kimutatásoknak kellékei külön rendeletben fognak szabályoztatni.

7. §.

A 6. §-ban érintett vállalatok részére elrendelt telekkönyvi lejegyzések eszközése után a lejegyzést rendelő végzésnek a községi és a pénzügyi hatósághoz, valamint a vázrajznak (térképnek) a pénzügyi hatósághoz való átküldésére, az adóköteles személyben bekövetkezett változás kitüntetésére, valamint az adókataszteri tiszta

jövedelem felosztása és az ennek folytán teendő intézkedésekre nézve a 3. §. rendelkezései azon eltéréssel alkalmazandók, hogy a műszakilag készített ezen vázrajzok (térképek) a pénzügyi hatóság által való helyesbítésnek tárgyát nem képezik.

Egyebekben az 1881: évi XLI. törvénycikknek rendelkezései érintetlenül maradnak.

8. §.

Azon időponttól kezdve, a midőn valamely község telekkönyvi betéteinek szerkesztése megkezdett, a telki szolgálat nem csupán a telekkönyvi rendeleteknek 54. §-a szerint a szolgalmi jóságot tartalmazó telekkönyvi betét C) teherlapján jegyzendő be; hanem az uralgó jóságot magában foglaló betét A) lapján is, és pedig e lap »Jegyzet« rovatában kitüntetendő ilyképen: »Illeti útszolgálat az . . . . h. r. számú ingatlanra nézve. Lásd a . . . . számú betét C) 7. tételét.«

Midőn az ilykép bejegyzett telki szolgálat törlése elrendeltetik, ez hasonlóan úgy a szolgalmi, mint az uralgó jóságot tartalmazó telekkönyvi betétben foganatosítandó; és pedig az utóbbi betét A) birtoklapján akként: hogy a »Jegyzet« rovatban foglalt bejegyzés a törlést rendelő végzésre való hivatkozással egyszerűen aláhuzatik.

9. §.

Valamely község telekkönyvi betéteire nézve az 1886. évi XXIX. törvénycikk 58. §-a értelmében kibocsátott hirdetménynek a hivatalos lapban harmadszor való közzétételét közvetlenül követő naptól kezdve, az azon község betéteiben foglalt ingatlanokra a telekkönyvi rendeletek I. részén alapuló igények bejelentésének többé helye

nincsen. Az ezen naptól kezdve benyújtott ilyen beadványok hivatalból visszautasítandók. A nyilvánkönyvbe nem jegyzett ily igényeknek érvényesítése, — a mennyiben az harmadik személyek által nyert telekkönyvi bejegyzés által kizárva nincsen — ezen idő után csak a törvény rendes útján a törvény szerint illetékes bíróság előtt szorgalmazható.

1881. évi XLI. Törvényczikk

a kisajátításról.

(Szentelést nyert 1881. évi május hó 29-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1881. évi május hó 31-én.)

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

I. §.

Kisajátításnak csak közérdekből és csak a következő esetekben van helye:

1. közutak és közhidak építésére;
2. közhasználatra szolgáló gép- vagy lóerejű vasutak létesítésére;
3. hajózásra, árvizek levezetésére vagy öntözésre szolgáló csatornák építésére;
4. folyóvizek szabályozására;
5. állóvizek és mocsárok lecsapolására, alapcsövezésekre és belvizek levezetésére;
6. árvizek elleni védtöltések emelésére;
7. közhasználatra szolgáló kikötők, parti rakhelyek (dock) és közraktárak építésére;
8. futó homok meggátlására;
9. távirdák felállítására;
10. hadi erődtésekre;
11. állami épületek és intézetek létesítésére és a szabadságvesztés-büntetés végrehajtására rendelt épületek és intézetek biztosságának eszközlésére;
12. a fennebbi pontokban elősorolt vállalatok (munkálatok) nagyobbítására vagy czélszerűbb berendezésére;

13. mindazon esetekben, melyekben a kisajátítást külön törvény állapítja meg.

2. §.

Községekben az 1. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak új utcák és köztérek nyitására, köztemetők és közdülő-utak létesítésére, községi iskolák, közkórházak, közfürdők, katonai lakatanyák és az azokhoz tartozó épületek építésére, közhasználatra szolgáló víz- és gázvezetékekre, valamint a köztisztaság és közegészség czéljából tervezett csatornák előállítására; — s mindezen vállalatok nagyobbítására vagy czélszerűbb berendezésére.

3. §.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint a rendezett tanácssal és egyszersmind tizezernél több lakossal bíró városokban az 1. és 2. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak utcák és köztérek szabályozására, továbbá közegészségügyi, kereskedelmi, forgalmi és közbiztossági czéloknak szolgáló középületek és intézetek létesítésére; — s ezek nagyobbítására vagy czélszerűbb berendezésére.

4. §.

Budapest főváros területén az 1., 2. és 3. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak közművelődési és szépítési vagy bármely más közcélra szolgáló középületek és intézetek létesítésére s ezek nagyobbítására vagy czélszerűbb berendezésére.

5. §.

A kisajátítási jogot minden egyes vállalat részére, — a mennyiben azt nem külön törvény adja meg, vagy

a külön törvény másként nem intézkedik, — a közmunka- és közlekedési miniszter engedélyezi.

Olyan vállalatoknál vagy munkálatoknál, melyek létesítésére a fennálló törvények értelmében hatósági engedély vagy jóváhagyás kívántatik meg, a kisajátítási jog csak akkor engedélyezendő, ha az illető vállalat az erre hivatott hatóság által engedélyezettett, vagy ha az illető munkálatnak létesítése az arra illetékes hatóság által elhatározott.

6. §.

Ha Budapest főváros területén az 1., 2., 3. és 4. §-ban elősorolt valamely vállalatnak vagy munkálatnak végrehajtása a főváros kezdeményezése nélkül a kormány részéről határozottat el, a határozat ellen a főváros azon miniszterhez, ki a munkálatot elhatározta, a hivatalos értesítéstől számítandó 15 nap alatt előterjesztést intézhet; s azon esetben, ha a felmerült nehézségek kölcsönös felvilágosítások útján meg nem szüntethetnének, a munkálat csak a törvényhozás engedélyezése után hajtathatik végre.

7. §.

Az 1. §-ban elősorolt vállalatok terveinek előmunkálataira az engedélyt rendszerint a közmunka- és közlekedési miniszter adja meg.

Községi utak építésénél, a csupán egy község területén helyi belforgalom céljából létesítendő vasútak építésénél, valamint azon esetekben, melyekben az 1. §. 5., 6. és 8. pontjaiban elősorolt vállalatok csak egy község határára szorítkoznak: az előmunkálati engedélyt az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere is megadhatja.

A 2., 3. és 4. §§-ban elősorolt esetekben az előmunkálati engedélyt az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere adja meg.

8 §.

Az előmunkálatokra kiadott engedély alapján a vonalirányok megállapítása s a vállalat tervének elkészítése céljából szükséges műszaki munkálatokat és anyagkutatásokat mindenki köteles birtokán ingyen eltűrni.

A vállalkozó az előmunkálatok megkezdésének helyét és idejét a megkezdés előtt legalább 3 nappal az illető község előjáróságának bejelenteni tartozik; s az előjáróság erről az érdekelt birtokosokat egyéenként vagy a helyi szokásnak megfelelő hirdetményben értesíti.

Ha az előmunkálatok foganatosítása alkalmával valakinek kár okoztatnék, azt az előmunkálatok készítői azonnal megtéríteni kötelesek. — Ezen kártérítési kötelezettség biztosítása végett valamelyik érdekelt fél kérésére az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere aránylagos óvadék letételét rendelheti el, s annak megtörténteig a vállalkozót az előmunkálatok megkezdésétől vagy folytatásától eltilthatja.

Az előmunkálatokra adott engedély alapján a közigazgatási hatóságok a vállalkozót és megbizottait eljárásokban támogatni kötelesek.

9. §.

Kisajátítás tárgyát csak ingatlan dolog képezheti.

A kisajátítást nem akadályozhatja sem a kisajátítandó ingatlanak, sem a tulajdonosnak minősége.

10. §.

Kisajátítás által az ingatlanak tehermentes tulajdonjoga, vagy annak a jelen törvényben szabályozott időleges használata szereztetik meg.

Valamely ingatlanak kisajátításával a vállalat nem szerzi meg azon jogokat, a melyek a kisebb királyi haszon-

vételi jogok tekintetében, valamint az arányosítás vagy úrbéri rendezés és elkülönítés tárgyát képezhető közös területekre nézve a kisajátított ingatlan tulajdonosát megilletnék. Ezen jogok a kisajátítást szenvedő tulajdonos sajátjai maradnak.

11. §.

A kisajátítási jog csak azon területre terjed ki, mely az illetékes hatóság által jóváhagyott vállalati tervek szerint a vállalat létrehozására, átalakítására, nagyobbítására, czélszerűbb berendezésére vagy fentartására szükséges; továbbá azon területre, mely a vállalat céljaira szükséges kő-, kavics-, homok-, föld- és téglanyagok és víz előállítására vagy a felesleges anyagok lerakására és víz levezetésére megkivántatik, ideértve az e területhez vezető nélkülözhetlen utak előállítására szükséges tért is.

12. §.

Ha a vállalat tervszerű létesítésére valamely birtoktestnek csak egy része vétetik kisajátítás alá, köteles a vállalat a 15. §-ban meghatározott módon gondoskodni arról, hogy a felülmaradó birtokrészek előbbi rendeltetésükre czélszerűen használtathassanak.

13. §.

Valamely birtoktest egy részének kisajátítása esetében a tulajdonosnak joga van az egész birtoktestnek kisajátítását követelni következő esetekben:

1. Külbirtoknál:

a) ha a birtoktestnek felülmaradó része a kisajátítás következtében használhatlanná válik;

b) ha a felülmaradó rész a kisajátítás alá vett egész birtoktest területének egy negyedénél kisebb. — E jog nem illeti meg a tulajdonost azon határokon, melyeken

a tagosítás még nem történt meg, kivéve, ha a kisajátítandó terület olyan minőségű, hogy az tagosítás útján kicserélésnek tárgyát nem képezi (gyümölcsös, szőlő stb. eff.);

c) ha a birtoktest a kisajátítás által több részre darabolatik fel, a tulajdonos a kisajátítást a birtoktestnek csak azon részére nézve követelheti, melyre nézve az a) vagy b) pontok alatt elősorolt feltételek fennforognak.

2. Beltelkeknél:

a) ha valamely gazdasági, gyári, vagy ipariüzlethez tartozó több épület közül egy, vagy az azokhoz tartozó telek egy része esik kisajátítás alá s ez által a fennállott üzlet lehetetlenné válik;

b) ha a telekkel kapcsolatban volt valamely jog vagy üzlet gyakorlatától a tulajdonos a kisajátítás által egészen megfosztatnék, vagy annak használata, illetőleg folytatása tetemesen költségesebbé válnék.

Az utóbbi a) és b) pont alatt felsorolt esetekben a tulajdonosnak a kisajátítás követelése iránti joga megszűnik, ha a kisajátító a birtoktestet egy azzal érintkezésben levő más területtel olyképp ajánlkozik kiegészíteni, hogy az egy részének kisajátítása után is előbbi céljának bebizonyíthatólag meg fog felelni s ha ez esetben a kisajátítás alá veendő építmény helyett ugyanolyan építménynek előállítására vagy teljes készpénzbeli kárpótlásra ajánlkozik.

14. §.

A kisajátítandó területen levő épület, vizimű vagy más tartozék nem részletben, hanem mindig egészben tárgya a kisajátításnak.

Az ut-, hid- s révvámjog kisajátítása esetén köteles a kisajátító, mennyiben ezt a tulajdonos kívánja, az e jog gyakorlata céljából fennálló építményeket is kisajátítani,

15. §.

A létesítendő vállalat által a szomszédirtokok birtokainak használata nem akadályozható s a szükségesen túl meg nem nehezíthető.

Ennél fogva köteles a kisajátító a szomszédirtokokhoz jutásra, az átjárásra s a marha áthajtására szükséges utakat, átjárókat és hidakat, valamint a víz levezetésére megkívántató árkokat, csatornákat és zsilipeket az illető községben létező többi hasonművek módjára s esetleg a vállalat által módosított viszonyoknak megfelelően előállítani, jogában állván az e célra szükséges területeket a kisajátítási tervbe szintén felvenni.

Ezen műveknek használható állapotban fentartása a vállalat feladata, ha az olyan területen fekszik, melyet a vállalat saját céljaira maga is használ; más esetben a fentartás csak annyi részben terheli a vállalatot, a mennyiben annak fentartása a kisajátítás előtt ugyanazon célra szolgáló mű fentartásánál többbe kerül.

16. §.

Gőzmozdonyú vasutak és gőzhajózásra szánt vízi utak vállalatai kötelesek a kisajátítási tervbe belefoglalni azon épületeket is, melyek a szabályszerű tüztávlat körén belül esnek.

A szabályszerű tüztávlat a következő:

1. tűzbiztos anyagból készült s ugyanolyan anyaggal fedett épületeknél, melyeknek összes nyílásai ablakok- vagy ajtókkal elzárhatók, 8 méter;

2. fa, vagy zsindelyes oldalú, vagy fedelű épületeknél, melyeknek nyílásai fentebbi módon szintén elzárhatók, 20 méter;

3. szalma, gyékény, sás vagy náddal fedett, valamint olyan épületeknél, melyeknek nyílásai ablakokkal vagy ajtókkal el nem zárhatók, továbbá a szalma- vagy széna-

kazalok lerakására rendszeren használt szérüs kerteknél, 60 méter;

4. lobbanékony tárgyak készítésére vagy eltartására szolgáló épületeknél 100 méter.

Ezen távolságok vasutaknál a pályaszín és az épület fedelének gerincze, illetőleg a szérüskert földszíne közötti magasság-különbség kétszeresével nagyobbítandók, ha az épület fedelének gerincze, illetőleg a szérüskert földszíne 2 méternél mélyebben fekszik a pálya színénél.

A pálya vagy a hajózható vízfolyás felszínénél 6 méterrel magasabb talajon fekvő épületek se a kisajátítás, se az átalakítás tárgyát nem képezik.

17. §.

A tüztávlat meghatározására gőzmozdonyú vasutaknál az épület legkiállóbb pontja s a folyó pályán az e ponthoz legközelebb eső sínvágány tengelye, állomásoknál ellenben a pályasík széle, a gőzhajózás létesítése tekintetéből eszközendő folyamszabályozásoknál, csatorna- és kikötő-építéseknel pedig az épület legkiállóbb pontja s az ahhoz legközelebb eső hajózható vízfolyás határvonala közti távolság veendő alapul.

18. §.

A 16. §-ban megállapított tüztávlat kissebbíthető a csupán helyi érdekű vasutaknál egyáltalában s más vasutaknál is akkor, ha a nem tűzbiztos épületek vagy szérüskertek, tűzbiztos épületek vagy élőfák által fedeztetnek.

Ilyen esetekben a tüztávlatot s a csupán helyi érdekű vasutaknál e miatt alkalmazandó elővigyázati szabályokat, a közmunka- és közlekedési miniszter állapítja meg.

19. §.

A tüztávlat czímén a kisajátítási tervbe felvett épületeket a vállalat vagy a tüztávlati szabályoknak

megfelelő módon tűzbiztossá tenni, vagy kisajátítani köteles.

A tűztávlatba eső szérűskertek kisajátítását a tulajdonos nem követelheti, hanem köteles megelégedni azon értékvesztés megfizetésével, mely felmerül az által, hogy az illető terület szérűskert gyanánt többé nem használható.

20. §.

A vállalat építésének megkezdése után annak a 16. §-ban körülírt pontjához 60 méter távolságon belül eső területen szérű-kertek egyáltalán fel nem állíthatók, épületek pedig csak az illetékes hatóság engedélyével építhetők.

Az engedély megadása előtt az illető vállalat meghallgatandó s netaláni felfolyamodás esetében, az ügy a közmunka- és közlekedési miniszternek elhatározása alá terjesztendő.

21. §.

A 3. és 4. §§. rendén felsorolt városokban kötelesek a tulajdonosok minden köz- és magánépítkezésnél az illetékes hatóságok által jóváhagyott építkezési szabályokat, valamint az utcák és terek szabályozási céljából megállapított szabályozási vonalakat megtartani.

Ha a szabályozási vonalak megtartása által a tulajdonos telkének egy részét az utca vagy tér szabályozására átengedni kényszerülne, az így átengedett terület kisajátítási jogcímen községi vagyonná válik s a város köteles annak valódi és teljes becsértékét, az új épület tetőzetének felállításakor készpénzben megfizetni; ezen fizetésnek teljesítésénél s illetőleg a becsértéknek birói letéteményezésénél a jelen törvény IV. fejezetében foglalt szabályok tartandók meg.

Ha ellenben a szabályozási vonalak megtartása által a telek tulajdonosa az utcából vagy térből valamely részt

telkéhez kapcsolni kényszerülne, ezen terület kisajátítási jogcímen a telektulajdonos tulajdonába megy át, ki is köteles annak valódi és teljes becsértékét az építés megkezdése előtt a város részére készpénzben megfizetni.

Az ilyen utca-, tér- vagy telekterjedékek becsértéke, a felek megegyezésének hiányában, a jelen törvény IV. fejezetében foglalt határozatok szerint állapítandó meg s az illető város polgármestere köteles az átengedett vagy átvett terjedéknek kisajátítási tervét az illetékes birtokbirósághoz a kártalanítási eljárás megindítása végett, haladéknélkül beadni.

22. §.

Budapest területén a főváros rendezése céljából még a következő határozatok lépnek érvénybe:

1. A fővárosi utcáknak s tereknek akár egészben, akár csak részben eszközendő szabályozása esetében, az ugyanazon utcában vagy téren levő olyan telkek s épületek, melyek a munkálat által elérendő cél igényeinek meg nem felelnek, továbbá olyan épületek, melyek a kitűzött új utca vagy térszabályozási vonalánál hátrább állanak, kisajátítás alá vehetők, ha tulajdonosaik a fővárosi hatóság felszólítására kiállítandó s az illető ingatlanokra telekkönyvvileg feljegyzendő írásbeli nyilatkozatokban kötelezőleg ki nem jelentik, hogy három év alatt az említett igényeknek megfelelő épületet fognak fellállítani, illetőleg épületeiket a szabályozási vonalnak megfelelőleg kiépíteni.

Ha a tulajdonosok a nyilatkozatot a fővárosi hatóság felszólításában kitűzött határidő alatt alá nem írják, valamint akkor is, ha a nyilatkozatban meghatározott három év a nélkül telt el, hogy az illetők a nyilatkozatban foglalt kötelezettségeiknek megfeleltek volna: a kisajátítás azonnal foganatba vehető.

2. Ha a fővárosban kisajátított ingatlanok a célba vett munkálatra nem szükséges olyan része marad fenn, a mely utczára, vagy térre homlokzattal bír és a mely terjedelmét tekintve, nem alkalmas arra, hogy azon az építési szabályoknak megfelelő épület felállíttassék: joga van a kisajátítónak a szomszéd ingatlant szintén kisajátítani s azzal egy telekké egyesíteni, hacsak a szomszédok egyike készen nem nyilatkozik azt becsáron átvenni és telkével egyesíteni.

A szomszédok közül annak van elsőbbsége, a kinek telke kisebb utczaí homlokzattal, illetőleg kiterjedéssel bír.

A szomszédok felszólításának minden esetben a fővárosi hatóság útján kell történni, s ha a szomszédok a telekterjedék átvételére a kitűzendő határidő alatt készen nem nyilatkoznak, ellenük a kisajátítás azonnal fogamatba vehető.

Ha a szomszéd a telekterjedék átvételére hajlandó, de annak becsértéke iránt megegyezés nem jön létre, a becsérték a jelen törvény II. és IV. fejezeteiben foglalt szabályok szerint állapítandó meg, s e végből a kisajátító fél a kisajátítási tervet az illetékes birtokbírósághoz haladéék nélkül beadni köteles.

3. Ha a kisajátító fél az 1-ső pont értelmében kiállított nyilatkozatban foglalt három évnek, vagy az 1. és 2. pontokban említett nyilatkozatok kiállítására kitűzött és sikertelenül letelt határidőnek utolsó napjától számított 90 nap alatt a kisajátítási s illetőleg kártalanítási eljárást meg nem indítja, a jelen szakasz alapján támasztható kisajátítási joga elenyészik.

II. FEJEZET.

A kártalanításról.

23. §.

A kisajátítás valódi és teljes kártalanítás mellett eszközöltetik.

A kártalanítási összeg mennyiségének megállapításánál nemcsak a kisajátított ingatlanak az értéke veendő számításba, hanem :

1. azon értékvesztés is, melyet az ingatlan a megcsonkítás, vagy részekre szakítás által, szenved ;
2. azon átalakítási költségek is, a melyek megkívánatnak arra, hogy a birtok, a melyből egy rész kisajátított, a kisajátítás előtt gyakorolt módon továbbra is használható legyen ;
3. azon költség-többlet tőkéje is, a melyet a megmaradt birtokrésznek a kisajátítás utáni használata a kisajátítás előtti állapothoz hasonlítva, igényel.

24. §.

A kisajátítás alá eső ingatlanon találtató függő termés, ültetvények s állaguk sérelme nélkül elmozditható egyéb tárgyak, a kisajátítási összeg megállapításánál számításba nem vehetők. Ezekért a birtokos a kisajátító ellen, a mennyiben ilyen tárgyakban kár okoztatott, sommás birói eljárás útján, külön kártérítést igényelhet.

25. §.

A kisajátítandó tárgyak értéke a becsléskor létező árak szerint határozandó meg. E meghatározás alapjául a tiszta jövedelem, a helybeli árak, bérek, haszonbérek és egyéb, a közönséges adásvevésnél számba vétetni szokott körülmények szolgálnak; de a tulajdonosnak a kisajátítandó tárgy iránti különös előszeretete, vagy a ki-

sajátítandó tárgyak értékének valamely beállható változásból, vagy épen a kisajátítás folytán létrejövendő vállalatból remélhető emelkedése számításba nem vétethetnek, valamint azon javítások sem, melyek a birtokos által a kisajátítási terv megállapítása, vagy pedig a 22. §-ban meghatározott nyilatkozat kiállítása után tétettek, hanem ha ezek nyilvánvalólag a kisajátítónak is hasznára szolgálnak.

Ha a kisajátítandó területnek állapota a foganatosított építkezési munkálatok által olyan változást szenvedett, hogy annak korábbi minősége a becsléskor fennálló állapot szerint meghatározható nem lenne, a minőség a kisajátítás után a tulajdonosnál maradt s hason művelési ág alatt levő részeknek és ezek hiányában a szomszéd területeknek minősége szerint határoztatik meg. Mindkét félnek azonban jogában áll a polgári eljárásban meghatározott bizonyítékok által igazolni azt, hogy a kisajátított terület a fenn megjelöltektől különböző minőségű volt.

Ezen kérdésekben eskü általi bizonyításnak helye nincs.

26. §.

A kártalanítási összeg rendszerint készpénzben állapítandó meg. Kivételt képez azon eset, ha a kisajátító a tulajdonosnál megmaradt területrészt azzal határos más területtel olyképp ajánkozik kiegészíteni, hogy az a kisajátítás után is, előbbi céljának bebizonyíthatólag meg fog felelni és ha a tulajdonos a kártalanítás ezen nemét elfogadja.

Ez utóbbi esetben a kárpótlás részben vagy egészben, készpénz helyett más ingatlanban is megállapítható.

Ilyen esetekben mind a kisajátítandó, mind a kárpótlásul adandó ingatlanok értéke a fentebbi 25. §. határozatai szerint állapítatik meg.

Ha ez utóbbinak az értéke az előbbinek értékénél csekélyebb, a különbözetet a kisajátító készpénzben tartozik ráfizetni.

Ellenben a kártalanítandó, természetben nyújtani szándékolt olynemű kárpótlást semmi esetben sem köteles elfogadni, a melynek folytán ő tartoznék felülfizetni.

A kártalanításnak ugyanezen szabályai alkalmazandók a 13. §. 2. a) és b) pontjaiban felsorolt esetekben is.

27. §.

A gyárak és egyéb üzletek felszereléséhez szükséges tárgyak csak azon esetben esnek kisajátítás és megtérítés alá, ha elkülönítésük az épülettől jelentékeny rongáltatás nélkül nem eszközölhető.

A felszerelés áthelyezésének költségei, és az ez által okozott netaláni értékcsökkenés azonban az illetőnek megtérítendő.

28. §.

Bérlők, haszonbérlők és haszonélvezeti vagy más szolgalmi joggal bírók igényei a kisajátítást nem gátolják, és rendszerint a kártalanítási összegből, s illetőleg annak törvényes kamataival egyenlítendő ki.

Ha a kisajátítás a telekkönyvileg bekeblezett bérleti vagy haszonbérleti szerződésnek megszüntét vonja maga után, valamint ha a kisajátítás telekkönyvileg bekeblezett olyan telki szolgalmat szüntet meg, mely az uralgó teleknek nagyobb előnyére szolgált, mint a mennyire a terhelt és kisajátított telek értékét csökkentette, ez esetekben a bérlőknek, haszonbérlőknek, vagy az uralgó telek tulajdonosainak igényei a jelen fejezetben megállapított elvek alapján külön kártalanítandók.

29. §.

A kisajátítás miatt a bérlő vagy haszonbérlő a szerződés megszüntetését csak akkor követelheti ;

- a) ha az egész bérlemény kisajátíttatik ;
- b) ha a bérlemény egy részének kisajátítása folytán a szerződés feltételei többé nem teljesíthetők, vagy a bérlemény olyan változást szenved, hogy előbbi rendelkezésének többé meg nem felelhet.

30. §.

Azon időponttól, a melyben a kártérítési összeg egyezség vagy határozat által jogerejüleg megállapított, vagy a mennyiben a kisajátított tárgy a kártalanítás megállapítása előtt foglaltatott el, az elfoglalás napjától kezdve a kártalanítási összeg után a lefizetésig, vagy letéteményezésig 6%-os kamat is fizetendő, hacsak az előbbi tulajdonos a kártalanítási összeg megállapítása után a használatot nem folytatja, mely esetben a 6%-os kamatok csak a tényleges átvételtől folynak.

III. FEJEZET.

A kisajátítási tervről és annak megállapításáról.

31. §.

A kisajátítási joggal felruházott vállalat köteles a kisajátítási tervet jelen törvény rendeleteinek megfelelően s a mennyiben a kisajátítás több község területére terjed ki, minden egyes községre vonatkozólag külön elkészíteni.

A kisajátítási terv a tervrajzból és összeírásból áll, melyek a következő szabályok szerint készítendőek el:

1. A tervrajzon a kisajátítási eljárás tárgyául szolgáló birtokrészletek és azok helyrajzi számai is kitüntetendők.

Ugyane terven a kisajátítandó részletek külön színnel tüntetendők elő, s az összeírás sorszámával és az egyes alkatrészekben fekvő épületek betűkkel, a szolgálmak pedig kereszt-alaku jegyekkel jelölendők meg.

A terv egyes szeletekre is felosztható, de minden szelvénynek egy és ugyanazon mérték szerint kell készítenie.

2. A kisajátítási összeírásnak a tervvel összhangzásban kell lennie, s következő rovatokkal bírnia:

- a) sorszám;
- b) tulajdonos neve;
- c) telekjegyzőkönyvi és helyrajzi, valamint kataszteri helyszínelési száma azon birtokrészletnek, a mely kisajátítás alá esik;
- d) a városrésznek és utcának, illetőleg dűlőnek neve és száma, a melyben az ingatlan fekszik és a részlet művelési ága;
- e) az egész birtokrészlet kataszteri térfogata;
- f) a kisajátítandó rész térfogata, mérnöki felvétel szerint, holdakban és ölekben;
- g) a kisajátítandó egyéb tárgyak leírása;
- h) a kisajátítandó földterület- és tartozékaiért felajánlott kisajátítási ár tételenként és összesen;
- i) a bíróság vagy egyezségileg megállapított ár;
- k) észrevételek.

Az összeírás végére az esetleg kisajátítandó jogok leírása iktatandó be, mely a tulajdoni viszonyokat és az illető jog minőségét tüntesse fel; továbbá ugyanott a kisajátítandó ingatlanokra bekeblezett szolgálomások is kitüntetendők.

Az összeírás elkészítésére szükséges adatokat úgy a telekkönyvi hatóságok, valamint az illető kataszteri és adóhivatalok soronkívül kiszolgáltatni kötelesek.

32. §.

Ha a vállalat a kisajátítás által érdekelt tulajdonosokkal a kisajátítási terv megállapítása iránt megegyezett, s ha az illető község előljárósága az egyezséghez hozzá-

járulását a kisajátítási tervre vezetett záradékokban kifejezte, jogában áll a kisajátító vállalatnak, a mennyiben a kártalanítás iránt, az összes telekkönyvi érdekeltekkel kiegyezni nem tudna, az egyezségileg megállapított kisajátítási terv alapján a kártalanítási eljárás megindítását az illetékes birtokbíróságnál kérni.

Ha a kisajátítási terv megállapítása iránt az egyezség az érdekelt tulajdonosokkal létre nem jött, vagy ha ahhoz a községelőjáróság hozzá nem járult, a kisajátítási eljárás megindítását a közmunka- és közlekedési miniszter rendeli el, mívégre a kisajátítási terv két egybehangzó példánya a nevezett miniszterhez nyújtandó be.

33. §.

A közmunka- s közlekedési miniszter a kisajátítási eljárást elrendelvén, arról az illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottságát a 31. §-ban körülírt terv 2 példányának átküldése mellett értesíti.

A közigazgatási bizottság, esetleg ennek elnöke, a közmunka- s közlekedési miniszter rendeletének vételétől számított legfeljebb 8 nap alatt a közigazgatási bizottság kebeléből, vagy a törvényhatósági bizottság tagjai közül egy elnökből, két tagból és egy jegyzőből álló bizottságot küld ki, s egyuttal a bizottsági eljárás határidejét kitűzi.

A kiküldött bizottság hatásköréhez tartozik: határozni mindazon igények és észrevételek fölött, a melyeket a felek a jelen törvény I-ső fejezete alapján netalán emelnek.

34. §.

A bizottság kiküldéséről, valamint a tárgyalás idejéről az illető község előjárósága, a terv közlése mellett, azon meghagyással értesítetik, hogy a tervrajzot és öszszeírást a községházánál, a tárgyalást megelőzőleg leg-

alább 15 napig közszemlére tegye ki, s erről és a tárgyalás idejéről az érdekelt feleket a helyi szokáshoz képest, haladék nélkül értesítse.

A tárgyalási határnap úgy tüzendő ki, hogy a községben leendő valószínű kihirdetéstől számítva, a tárgyalás napjáig legalább 15 és legfeljebb 30 napi határidő maradjon; a hirdetménybe felveendő, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem jelen meg.

A hirdetmény a hivatalos hirlapban is egy ízben a kisajátítás helyén, vagy ahhoz legközelebb megjelenő valamelyik hirlapban pedig három ízben, közzéteendő.

35. §.

A kisajátítónak jogában áll kérni, miszerint a terv megállapítása végett kitűzött határnapról a telekkönyvi érdekeltek, vagy azok közül némelyek, egyénileg külön is értesíttessenek; köteles a vállalat e célból a kisajátítási összeírásnak minden külön értesítendő érdekelt félre vonatkozó teljes kivonatát kellően címezve kérvényéhez csatolni, hogy a külön értesítés e kivonatokon eszközöltethessék. Az egyéni külön értesítésről szóló vétbizonyítványok a tárgyalási iratokhoz csatolandók.

36. §.

A tárgyalásnál jogában áll minden tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen s minden telekkönyvi érdekeltnek a felajánlott ár ellen felszólalni s kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni.

Ennek elmulasztása azon jogi következménnyel jár; hogy a nem nyilatkozóra nézve:

- a) közhirdetésnél a kisajátítási terv;
- b) szabályszerűen teljesített egyéni értesítésnél pedig úgy a kisajátítási terv, mint a felajánlott ár (31. §.

h) betű) végleg megállapítottak és általa elfogadottak tekintetik.

A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

37. §.

Ha a községelőjáróság jelentéséből az tűnik ki, hogy a kisajátítás által érdekelt tulajdonosok között olyanok vannak, kiknek lakhelyét az előjáróság kipuhatolni nem tudta, vagy a kik az országon kívül tartózkodván, a hirdetményről értesítést nem vehettek, s ha az ilyen tulajdonosok a kisajátító fél kérésére egyénileg külön értesítést nem kaptak, ez esetben a bizottság számukra azonnal ügygondnokot nevez, s azt a távollevő fél érdekeinek képviselőjére utasítja.

Az ügygondnok képviselői jogosultsága a kártalanítás iránti egyezkedésre nem terjed ki.

38. §.

A kitűzött határnapon mindenekelőtt a község előjáróságának, azután sorszám szerint az érdeketteknek észrevételei vétetnek tárgyalás alá.

A barátságos egyezés előzetesen mindig megkísérelendő, és ha létrejött, jegyzőkönyvbe veendő. Ha nem sikerült, az eljáró bizottság a felek kölcsönös meghallgatása és érveik megfontolása s a hol szükségesnek látja, nyomban teljesítendő és jegyzőkönyvbe veendő szemle után érdemleges határozatot hoz, melyben határozottan megállapítja, hogy a kisajátítási tervezet, mely részben hagyatik helyben, s viszont mely részben s minő változást szenved.

E határozatban egyuttal felsorolandók azon érdekelt felek is, kikre nézve a 36. §. b) pontja szerint a kisajátítási ár megállapítottak tekintetik,

39. §.

A határozat szóval rögtön kihirdettetik, és írásba foglalva az iratokhoz csatoltatik. A meg nem elégedő félnek jogában áll a határozat ellen a közlekedési miniszterhez felfolyamodni; köteles azonban a felfolyamodást az eljáró bizottsághoz, a kihirdetéstől számítandó 3 nap alatt írásban benyújtani vagy szóval bejelenteni.

Az eljáró bizottság tartozik a felfolyamodást, vagy az erről felvett jegyzőkönyvet, az eljárásra vonatkozó összes iratokkal és térképszeletekkel együtt, további 3 nap alatt a közlekedési miniszterhez felterjeszteni, a ki a felfolyamodás tárgyát képező kérdésekben véglegesen határoz.

40. §.

Ha a kisajátítási tervezetben akár a felek megállapodása, akár a bizottság intézkedése s felfolyamodás esetében a közlekedési miniszter határozata folytán változások teendők, a bizottság ezek eszközlése iránt minden késedelem nélkül intézkedik.

Az ekkép elkészült tervezetet ezen szavakkal: »egyezség« vagy »végérvényes határozat folytán megállapított« hitelesíti.

A jogerőre emelkedett határozat, a tárgyalási iratokkal és tervekkel együtt az illetékes birtokbirósághoz haladéknélkül átteendő.

41. §.

A kisajátítási terv megállapítása tárgyában keletkezett jogerejű egyezségnek, vagy határozatnak a kisajátítási árt megállapító intézkedései bírói végrehajtás alapjául szolgálnak, mely az illetékes birtokbiróságnál kérendő.

42. §.

A kisajátító vállalat jogosítva van a kisajátítási jog elnyerésének igazolása mellett, a szabályszerű kisajátítási terv alapján, annak megállapítása előtt is ugyanazon község összes érdekelt birtokosai ellen egy kérvényben kérelmezni, hogy a kisajátítási jog a tervbe felvett ingatlanokra telekkönyvileg feljegyeztessék.

A kisajátítás feljegyzése azon hatálylyal bír, hogy a feljegyzés után telekkönyvi jogot szerző felek a kisajátítási és kártalanítási eljárást azon állapotban veszik át, a melyben azt találják; s a telekkönyvi érdekeltek személyében bekövetkezett változásoknál a jogelődök cselekvényei és mulasztásai a jogutódokra nézve is kötelezők.

Ezen kívül minden kisajátításra jogosult vállalatnak, általában, a vasut- és csatorna-vállalatoknak pedig az 1868. évi I. t.-cz.-ben szabályozott eljárás előtt is jogában áll a kisajátításra vonatkozó szerződések vagy egyezségek alapján ugyanazon község érdekelt birtokosai ellen egy kérvényben a kisajátított területekre nézve szerzett tulajdonjognak előjegyzését kérelmezni.

IV. FEJEZET.

A kártalanítási eljárásról.

43. §.

A kártalanítási eljárásra azon törvényszék illetékes, a mely a kisajátítandó ingatlanok birtokbíróságát képezi

44. §.

Ha a kisajátító a tulajdonossal telekkönyvileg terhelt ingatlanok kisajátítási ára iránt megegyezett, tartozik az egyezséget a telekkönyvi hatósághoz benyújtani olyan czélből, hogy arról a telekkönyvi érdekeltek személyesen értesíttessenek.

Azon telekkönyvi érdekeltnek, kinek dologi joga a kisajátítás feljegyzését megelőző elsőbbséggel kebletett be, ha a tulajdonos által kötött egyezség útján megállapított kisajátítási árral megelégedve nincs, jogában áll a kézbesítéstől számított 30 nap alatt követelni, hogy a kártalanítási összeg, tekintet nélkül az egyezségre, a jelen törvényben megállapított kártalanítási eljárás útján határozassék meg.

Ilyen esetben a kártalanítási eljárás hivatalos költségeit a telekkönyvi érdekelt köteles előlegezni s ha az eljárás eredményéből az egyezség által megállapított kártalanítási összeg helyessége tűnik ki, a költségek viselésében végleg elmarasztalendő. Ha ellenben a kártalanítás a bíróság által jelentékenyen nagyobb összegben állapítatik meg, az eljárás költségeit a kisajátító vállalat megteríteni, illetőleg viselni köteles.

A telekkönyvi érdekeltnek ezen szakaszban foglalt követelése nyomán a telekkönyvi hatóság a kisajátító vállalatot felhívja arra, hogy a kiegészített tulajdonosra vonatkozó kisajátítási tervet a kártalanítási eljárás megindítása végett a birtokbírósághoz 30 nap alatt adja be, vagy annak oda történt áttételét ugyanezen idő alatt igazolja. — E felhívás teljesítésére a vállalat 300 frtig terjedhető pénzbírsággal kényszeríthető.

45. §.

A jogerejűleg megállapított kisajátítási tervbe felvett területeken az építési munkálatok a kártalanítási eljárás előtt és a tulajdonos beleegyezése nélkül is megkezdhetők, ha azt a közlekedési miniszter a munkálatnak közérdekből sürgőssége alapján a következő feltételek alatt megengedi:

a) hogy a kisajátító, ha a kártalanítási árra nézve egyezség nem létezik, vagy ha létezik is, de a kisajátítandó ingatlan

a telekkönyvben feljegyzett igényekkel vagy bekeblezett követelésekkel van terhelve, vagy a munka alá veendő ingatlanért felajánlott kártalanítási összeget, vagy ha ez az illető ingatlanak az adókataszterben felvett tiszta jövedelme negyvenszeres összegénél kisebb lenne, ez utóbbi összeget készpénzben vagy óvadékképes s a letétel idejében jegyzett tőzsdei árfolyam szerint számítandó értékpapirokban az építési munkálat megkezdése előtt az illetékes birtokbíróság letéti pénztárába tegye le;

b) hogy az ezen területeken létező bármi építmények meg nem bonthatók, míg értékük biróilag meg nem becsültetett s a kisajátító azoknak a szakértők többségének becsüjében foglalt értékét az a) pont értelmében letétbe nem helyezte.

E végből a kisajátító kérelmére az illetékes birtokbíróság hivatalból 3 szakértőt nevez ki, kik az e célra kiküldött bírósági tag által meghiteltetvén, ennek vezetése alatt a becslést foganatosítják s véleményüket, mely indokolt becsüjököt is tartalmazza, a kiküldött bírósági tagnak átadják, ki azt az eljárásról szóló jegyzőkönyvvel együtt a törvényszéknek bemutatja.

Ezen becslési eljáráshoz a tulajdonos s illetőleg a kisajátítási árral meg nem elégedő telekkönyvi érdekelt is meghívandó, kiknek esetleges észrevételei a jegyzőkönyvbe felveendők s a becslés a kérelem benyújtásától számítandó 8 nap alatt befejezendő.

Az a) és b) pontban foglalt feltételek teljesítése esetében a birtokba vezetést az illetékes birtokbíróság a végrehajtás szabályai szerint rendeli el és foganatosíttatja, mi ellen jogorvoslatnak helye nincs.

46. §.

A törvényszék, mihelyt a kisajátítási terv a 21., 22., 40., 44. §§-ok intézkedéseihöz képest hozzá beérkezett, a

kártalanítási eljárás megkezdésére és pedig, a mennyiben székhelyén kívül esik a kisajátítandó tárgy, a helyszínére tárgyalási határnapot tűz ki, erre a kisajátítót és az összeírásban foglalt azon tulajdonosokat, a kikkel az árra nézve egyezség nem jött létre, úgy nemkülönb a többi összes telekkönyvi érdekelteket vagy azok törvényes képviselőit a hivatalos felzeteken egyéenként külön megidézi, a távollevők vagy ismeretlen tartózkodásuak számára hivatalból gondnokot nevez, s minderről hirdetményt bocsájt ki, mely a községben szokott módon közhirre teendő, a hivatalos hirlapba egyszer, s a kisajátítás helyén, vagy az ahhoz legközelebb eső helyen megjelenő egyik hirlapba háromszor beiktatandó. Az idézés és hirdetményben mindig kifejezendő, hogy az érdekeltek elmaradása a kártalanítás fölött hozandó érdemleges határozatot nem gátolja. Az egyéni külön értesítésnek elmaradása, vagy a tárgyalásról elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

47. §.

A törvényszék a tárgyalás vezetésére kebeléből egy bírói tagot s e mellé egy tollvivőt küld ki.

Mindazon esetekben, midőn a kártalanítási eljárás több községben eszközendő, a törvényszék a vállalat kérelmére és a szükséghez képest több küldöttséget is nevezhet ki, a melyek ugyanazon időben külön-külön községben végzik az eljárást.

48. §.

A bírói küldöttség a hirdetményi határnapon a helyszínén megjelenvén, mindenekelőtt az összeírás sorrendje szerint, a kisajátító és érdekellett tulajdonos és telekkönyvi érdekeltek vagy azok törvényszerű képviselői közt a barátságos egyezséget megkísérteni köteles. Ha az siker-

rül, a létrejött egyezséget az általa megnyitott jegyzőkönyvbe bevezeti, felolvassa, s ezt a felek által aláírattja.

Ezen egyeztetést folytatja mindaddig, a míg a kísérlet minden érdekelt fél irányában meg nem történt.

A felek közt létrehozott valamennyi egyezség ugyanazon jegyzőkönyvbe iktatandó.

49. §.

Az egyeztetés befejeztével a küldöttség azon feleket, a kiket kiegyeztetnie nem sikerült, felszólítja, hogy a kártalanítási összeg meghatározására szakértő becsüsöket nevezzenek.

Az épületekre, az iparművekre, a vízi s egyéb építményekre, úgyszintén az ingatlanok külön művelési ágaira, a mennyiben a becslésre különös szakképzettség kívántatik, külön-külön szakértők lesznek kinevezendők.

50. §.

A szakértőknek a törvénykezési rendtartásban kijelölt kellékekkel szükséges birniok. Az érdeklettek, vagy azok, kik a kisajátított területre nézve telekkönyvileg kiüntetett jogokkal vagy igényekkel birnak, mint szakértők nem alkalmazhatók.

A kisajátítónak jogában áll a becsü eszközléséhez rendesen alkalmazot szakértőit nevezni ki, ha azok a törvénykezési rendtartásban meghatározott kellékekkel birnak.

51. §.

Ugyanazon községnek a kisajátított ingatlanok hasonminőségénél fogva hasonérdekű birtoktulajdonosai egy-egy szakértőt együtt választanak. Ha a választás iránt megegyezni nem tudnának, vagy ha választani nem akarnának — helyettük egy szakértőt a birói kiküldött nevez ki.

Ugyancsak a birói kiküldött nevez ki minden szakértő bizottsághoz egy-egy elnököt.

Az egyes feleknek jogukban áll saját ingatlanaik becslésére a hasonérdekű birtokosok által választott, vagy részükre a bíró által kinevezett szakértő helyett, külön szakértőt választani; azonban ennek díját megtérítési igény nélkül maguk viselni kötelesek.

52. §.

Ha a megnevezet szakértők ellen egyik vagy másik félnek kifogása van: azt a választás vagy kinevezés alkalmával rögtön tartozik előadni. Ilyen kifogások között a bíró azonnal határoz, s ha szükséges, új szakértő választását eszközli.

53. §.

A bíró ezután a becslőbizottságokat megalakultaknak kijelenti s felhívja a feleket, hogy az azoknak adandó utasításra nézve kivánalmaikat és a becsü tárgyainak értékére vonatkozó adataikat terjesszék elő.

Ezen kivánalmak lényeges pontjai jegyzőkönyvbe iktattatván, a bíró a becsü teljesítésére határnapot tűz ki s erre a szakértőket a mulasztásnak a törvénykezési eljárásban meghatározott következményeire figyelmeztetvén, szóval vagy írásban megidézi, s az idézés megtörténtét a jegyzőkönyvben feljegyzi.

54. §.

A becslésre kötött határnapon a bíró a kisajátítási tervet és esetleg létrejött egyezségeket a felek kivánalmairól az 53. §. szerint felvett jegyzőkönyvet és általuk előterjesztett adatokat a szakértőkkel közli, őket a jelen törvénynek a kártalanítás elveit megállapító határozatai figyelemben tartására utasítja, ha még megeskette nin-

ésenek, megesketi s meghagyja, hogy a becsüt az összeírás sorrendje szerint teljesítsék.

A teljesített becsüről a szakértők indokolt véleménye jegyzőkönyvbe vétetik s mind általuk, mind a netalán jelenvolt telek vagy képviselőik által aláíratik.

Nagyobb épületeknél vagy iparműveknél megengedtetik, hogy a szakértők véleményüket írásban nyújthassák be. Az ilyen szakértői vélemények a jegyzőkönyvhez csatoltatnak s ez a jegyzőkönyvben megjegyeztetik.

A becslés befejezése után az érdekelt feleknek jogukban áll a szakértői véleményekre nézve észrevételeiket megtenni s azoknak a jegyzőkönyvbe leendő felvételét követelni.

Mennyiben legyen a szakértői vélemény az ár meghatározására irányadó, a bíróság határozza meg.

Ugy az első folyamodású, mint felebbezés esetén a felsőbb bíróságok bármelyike is jogosítva van, ha a becsü helyes volta iránt alapos aggályai vannak, új becslést rendelni, mely esetben az első becslésnél működött szakértők nem alkalmazhatók.

55. §.

Mihelyt valamely községben a becslési eljárás befejeztetett, a kiküldött bíró a felvett jegyzőkönyvet, az arra vonatkozó összes iratokkal együtt, a törvényszék elé terjeszti; ez iratokhoz csatolandók azon becslési jegyzőkönyvek is, melyek a 45. §. b) pontja szerint korábban keletkeztek.

A törvényszék a beterjesztett ügyiratok felett 8 nap alatt határozatot hozni köteles.

A kiküldött bíró előtt kötött egyezségek (48. §.) csak alaki szempontból képezik bírálat tárgyát s ott, hol gyámság vagy gondnokság alattiak vannak érdekelve, jóváhagyás végett az erre illetékes hatóság által jóváhagyott

és a telekkönyvi érdekeltek részéről kifogás alá nem vett egyezséget a bíróság végzésileg elfogadja, a mely végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs. — A bíróság által elfogadott egyezség a kikötött kártalanítási árra nézve végrehajtási jogot ad. Ha jogerejű egyezség nem jött létre, a törvényszék a szakértői becsü alapján a kártalanítás kérdésében érdemileg határoz, vagy ha ez a fennforgó hiányok miatt nem volna lehetséges, az eljárást a szükséghez képest részben vagy egészben megsemmisíti s új eljárást rendel.

E határozatról az érdekelt feleket s ott, hol gyámság vagy gondnokság alattiak is érdekelvék, a gyámhatóságot, hitbizományhoz tartozó vagyon kisajátításánál pedig a hitbizományi hatóságot is értesíti.

56. §.

Az érdemleges kártalanítási határozatnak magában kell foglalnia:

1. a kisajátítandó ingatlannak, esetleg tartozékainak pontos körülírását;
2. a kártalanítás módjának s a kártalanítási összegnek pontos meghatározását.

57. §.

A törvényszék határozata ellen nemcsak az eljárás formák megsértése miatt, hanem ugyanezen beadványban a kártalanítás módjára és mennyiségére nézve is felebbezésnek van helye, s mindkét esetben másodbíróságilag a kir. tábla, harmadbíróságilag pedig a magyar királyi curia határoz.

Ugy az első, mint másodbírósági határozat ellen csak a kézbesítést követő 8 nap alatt lehet felebbezni.

Más jogorvoslatnak ez ügyekben helye nincs.

58. §.

Ha az ugyanazon községben kártalanítási eljárás alá vont minden tárgy kártalanítására nézve jogérvényes határozat keletkezett, a törvényszék az összeírás illető rovatában a megfelelő összegeket beiktatja, ott, hol e kártalanítás természetben eszközöltetik, ennek módját az észrevételek rovatában kimerítően kiünteti, s az ilyképen kiegészített összeírást hivatalos alakban a kisajátító részére kiszolgáltatja.

59. §.

A kártalanítási határozat jogerőre emelkedése után a kisajátító, a megállapított kisajátítási tervben felvett ingatlanokat, a mennyiben azok még nem volnának birtokában, azonnal tetteleg birtokba veheti, s ha bárki által háborgattnék, folyamodásra őt az illető közigazgatási hatóság a birtokban védelmezni tartozik.

A kártalanítási összeg a bírói határozat jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett kifizetendő, vagy a mennyiben a kisajátított ingatlanon bekeblezett terhek vannak, az illetékes telekkönyvi hatóságnál készpénzben leteendő. A vasutak és csatornák kisajátítása esetében a kártalanítási összeg kifizetése az 1868: I. t. cz. 19. és következő §-aiban meghatározott módon teljesítendő.

60. §.

A jogerejüleg megállapított kártalanítási összegnek lefizetése s illetőleg szabályszerű letétele által, a kisajátított ingatlan minden arra bekeblezett magánjogi terhektől felmentetik, kivéve azokat, melyeket a kisajátító vállalat egyezség útján magára átvállalt.

A vállalat jogosítva van az egyezségileg vagy jogerejü határozattal megállapított kisajátítási tervnek, a kártalanítási egyezségnek vagy jogerejü határozatnak, és a

kártalanítás összeg kifizetését vagy szabályszerű letételét igazoló okiratnak előterjesztése mellett, az ugyanazon egy község területén kisajátított összes ingatlanoknak tehermentes átjegyzése és a tulajdonjognak a vállalat javára bekebelezése végett, egy beadványban folyamodni.

Ha a kisajátítási eljárás rendén a vállalat terhére szolgálomak állíttatnak fel, azok a tulajdonjoggal egyidejűleg bekebelezendők.

A vasutak és csatornák telekkönyvezése az 1868. évi I. t. cz. szabályai szerint foganosítandó.

61. §.

Ha a kártalanítási összegnek a 36. §. értelmében történt jogerejű megállapítása, vagy az 55. §-ban fel- említett kártalanítási egyezség, s illetőleg a kártalanítási határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónap alatt a tulajdonos a kártalanítási összeg kifizetése vagy letétele végett a végrehajtást nem kéri, és ha ugyanezen idő alatt a vállalat sem a kisajátítási tervbe vett ingatlant birtokba nem veszi, sem a kártalanítási összeget az illetékes bírósághoz letétbe nem teszi, vagy ki nem fizeti, ez esetben úgy a vállalat, mint a tulajdonos úgy tekintetnek, mint a kik a kisajátítástól visszaléptek, s a kisajátítási terv és kártalanítási egyezség vagy határozat hatályukat veszítik.

V. FEJEZET.

A közterhekről s költségekről.

62. §.

A kisajátított ingatlan után járó közterheket, a kártalanítás iránt hozott bírói határozatnak vagy a létrejött egyezségnek jogerőre emelkedése napjától, vagy ha az illető tárgy előbb vétetett volna birtokba — a birtokba- vétel napjától kezdve a kisajátító viseli, s azokat a meny-

nyiben az előbbi birtokos által előlegeztettek, annak megteríteni köteles.

63. §.

A jelen törvény alapján eszközlendő kisajátítási eljárásra vonatkozó minden beadvány, tervrajz, összeírás, szerződés, egyezség, jegyzőkönyv, becslevél, bizonyítvány vagy nyilatkozat, határozat és felebbezés bélyegmentes.

Magántársulatok vagy magánfelek által eszközölt kisajátítások eseteiben azonban a fentebb felsorolt okiratok csak feltételesen, vagyis addig maradnak bélyegmentesek, míg más czélokra, mint a jelen törvényben megállapított kisajátítási s telekkönyvezési eljárás keresztül vitelére nem használatnak.

A bírói kézhez letett biztosíték és kártalanítási összegek után letéti díj nem fizettetik.

64. §.

A pénzügyi törvényekben s szabályokban meghatározott vagyonátruházási s telekkönyvezési illetékek a kisajátításoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok azonban tartoznak a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó vagyonátruházási illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyonátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták a II. fokozat szerint járó bélyegilletékek alá esnek.

65. §.

A kisajátítási eljárás folyamában felmerült költségeket, ideértve s 37., 46. §§-ok szerint kinevezendő ügygondnokok díjait is, a kisajátító előlegezni és viselni köteles.

Az érdekelt felek magán és képviseleti költségei felszámításának és megállapításának ez eljárásnál helye nincs, s ezek fizetésére a vállalat nem kötelezhető.

Az eljárási költségeket, a mennyiben a kisajátítási terv megállapítása körüli eljárásra vonatkoznak, azon hatóság, mely a terv megállapítására kirendelt bizottságot kiküldi, a mennyiben pedig a kártalanítási eljárás körül merültek fel, az illetékes bíróság állapítja meg.

VI. FEJEZET.

Az ideiglenes kisajátításról.

66. §.

Az 1. §-ban felsorolt vállalatok s munkálatok céljaira ingatlan dolgok ideiglenesen is kisajátíthatók.

67. §.

Az ideiglenes kisajátítás meghatározott időre engedélyezendő s tartama a tulajdonos beleegyezése nélkül 3 éven túl nem terjedhet.

A jelen törvény hatályba lépte előtt meg nem határozott időre engedélyezett ideiglenes kisajátítások leg-hosszabb tartama, mennyiben a tulajdonos a meghosszabításba bele nem egyezik, a jelen törvény hatályba lépte napjától számított 3 év.

68 §.

Ha a kisajátító az ideiglenesen kisajátított területet a 67. §-ban megjelölt időtartamon túl is szükségesli, tartozik a 3 évi határidőnek lejárta előtt legalább 6 hónappal, a végleges kisajátítást kérni; ha ezt elmulasztaná, a határidő lejárta, vagy ha kérelme később elutasítólag intéztetnék el, a hozott határozat kézbesítése után, az

ingatlant a tulajdonosnak végrehajtás terhe alatt visszabocsátani köteles.

69. §.

Az ideiglenes kisajátítás alól ki vannak zárva:

1. az épületek és iparművek;
2. azon ingatlanok, melyek az illető vállalat vagy építkezés céljaira véglegesen szükségesek;
3. feltárt és használt kő-, kavics- és homokbányák;

70. §.

Az ideiglenes kisajátítás csak olyan vállalat vagy munkálat céljaira adható meg, a mely az 5. §. értelmében már engedélyezettett, vagy melynek létesítése az illetékes hatóság által elrendeltetett.

Az erre vonatkozó kérvény a megfelelő tervvel (31) és a kisajátítás szükségét vagy célszerűségét igazoló adatokkal és bizonyítékokkal felszerelve, a közmunka- és közlekedési miniszterhez nyújtandó be.

71. §.

A közmunka- és közlekedési miniszter a kisajátítási eljárást elrendelvén, erről az illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottságát a kisajátítási terv leküldése mellett értesíti.

A közigazgatási bizottság a kérvény tárgyalására határnapot tűz ki, a tárgyalás vezetésére kebeléből egy tagot rendel ki, s erről az illető község előljáróságát a terv átküldése mellett értesíti.

A község előljáróságának kötelessége az eljárás megindításáról az összes érdeklettetet, vagy azok törvényes képviselőit azzal tudósítani, hogy a kérvényt és mellékleteit tekintsék meg s a tárgyalásnál vagy személyesen, vagy megbizottjaik által jelenjenek meg.

72. §.

A tárgyalásnál mindenekelőtt a barátságos egyezség kísérleendő meg, s ennek nem sikerülte esetén minden érdekelt fél észrevételei s adatai a felveendő jegyzőkönyvbe iktatandók. A jegyzőkönyv az összes iratokkal együtt a közigazgatási bizottságnak határozathozatal végett bemutatandó.

73. §.

A közigazgatási bizottság határozata ellen felfolyamodásnak van helye.

A felfolyamodás, mely az elsőfokú határozat kézbesítésétől számított 8 nap alatt a közigazgatási bizottságnál nyújtandó be, a közmunka- és közlekedési miniszterhez terjesztendő fel, ki a kérelem felett végérvényesen határoz.

74. §.

Az ideiglenesen kisajátított tárgyért, a kisajátítási egyezségnek vagy a határozatnak jogerőre emelkedésétől, avagy ha a birtokbavétel előbb történt volna — a birtokbavétel napjától kezdve, előleges télvéi részletekben, haszonbér fizetendő s azonfelül az ideiglenes kisajátítás megszűnte után, az illető tárgynál beállott értékcsökkenés is megtérítendő.

75. §.

A mennyiben a felek másképp nem egyeztek, a birtokbavétel előtt minden ideiglenesen kisajátított tárgy értéke birói becsü útján megállapítandó. Hasonló érték-megállapítás történik akkor is, mikor a kisajátítás szükségse megszűnven, a kisajátított tárgy a tulajdonos birtokába visszabocsáttatik. A két becsü összehasonlítása után mutatkozó értékcsökkenés, a kisajátító által végrehajtás terhe alatt 15 nap alatt megtérítendő. Az értékemelkedésért azonban a kisajátító semmit sem követelhet,

76. §.

Valamint az évi haszonbérnek, úgy az értéknek megállapítására nézve is azon elvek és azon alaki szabályok szerint kell eljárni, melyek a jelen törvény II. és IV. fejezeteiben meghatározottak és ennél fogva a közigazgatási úton hozott jogérvényes határozat, a tervvel és az összes tárgyalási iratokkal együtt szabályszerű eljárás végett, az illetékes birtokbirósághoz teendő át.

77. §.

Ha az ideiglenes kisajátítás nem az állam, vagy valamely hatóság, hanem valamely vállalat vagy egyesek részére eszközöltetik, az illető tulajdonos jogosítva van követelni, hogy a haszonbérre s a netaláni értékcsökkenésért idővel járó kártalanításra nézve kellő biztosíték nyújtassék.

Ezen biztosítéki összeget a körülmények figyelembe vétele mellett a bíróság állapítja meg s az az ideiglenesen kisajátítandó ingatlan kataszteri tiszta jövedelmének 40-szeres összegét felül nem multhatja. A biztosíték készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban teendő le.

78. §.

Az ideiglenesen kisajátított ingatlan tárgy értékkevesbedéseért járó összeg, ha az ilykép kisajátított ingatlanokon telekkönyvvileg bekeblezett terhek vagy feljegyzett igények léteznek, a telekkönyvi hatóságnál teendő le, mely ugyanazon szabályok szerint jár el, a melyek a kártalanítási összegre nézve e tekintetben fennállanak.

79. §.

Az 1. §-ban felsorolt vállalatoknak joguk van arra, hogy a céljaikra szükséges kő-, kavics, homok- és agyaganyagokat a jogosítottak teljes kártalanítása mellett, fo-

lyókban és patakokban előállíthassák és onnan elszállíthassák.

Ezen jog a hajózható folyókban levő zátonyokra nem terjed ki.

80. §.

Közhasználatra szolgáló vasútak részére az italmérési jog ideiglenesen kisajátítható a végre, hogy állomási étkező helyiségeikben az utazó közönségnek és saját alkalmazottjaiknak, valamint más egyéneknek helyben, esetleg a vonaton való fogyasztásra italokat mérethessenek.

81. §.

Az italmérési jog ideiglenes kisajátítását a vállalat indokolt kérelmére minden további eljárás nélkül, esetrel-
esetre közvetlenül a közmunka- és közlekedési miniszter rendeli el.

82. §.

Ha a kisajátítás elrendelése után a regale-jog tulajdonosa és a vasut között a fizetendő évi haszonbérre nézve egyezés nem jön létre, a haszonbér a vállalat kérelmére, az állomási helyre nézve, illetékes törvényszék által bíróilag állapíttatik meg. Ezen megállapításnál a jelen törvény II. fejezetében foglalt elvek és a IV. fejezetbeni szabályozott eljárás követendők.

83. §.

A bíróilag megállapított haszonbér a határozat jogerőre emelkedésétől számítandó három évre bir hatálylyal, s ha a vasut az italmérési jog további haszonbérlete iránt a tulajdonossal ki nem egyezett, az ideiglenes kisajátítás három évről három évre mindig ugyanazon módon eszközölhető.

84. §.

Az évi haszonbért megállapító birói határozatban megjelölendő azon személy is, kinek kezéhez a haszonbért

fizetni kell, vagy azon hátóság, melyhez az letétbe helyezendő lesz. A határozat után a jogosultak személyében, vagy jogaiban történt változás esetében, a vasut a haszonbért az illetékes törvényszékhez teheti le.

A haszonbér végrehajtás terhe alatt félétvenként előre fizetendő, biztosíték letételét kérni a tulajdonosnak joga nincs. A haszonbéri összegnek birói megállapítása után a vasutnak nem áll jogában a három év letelte előtt az ideiglenes kisajátításról visszalépni.

VII. FEJEZET.

Vegyes és átmeneti intézkedések.

85. §.

Ha az 1. §-ban említett valamely vállalat létesítése csak úgy eszközölhető, hogy az más, már előbb engedélyezett s közhasználatra szolgáló vállalat területét átszelje, az utóbb említett vállalat tulajdonosai területükön e szolgalmat eltérni kötelesek.

Ilyen esetben a szolgalomnak neme és terjedelme, valamint a használat és a fentartás módja iránt, ha a barátságos egyezség létre nem jött, a közmunka- és közlekedési miniszter határoz.

Ellenben azon kérdés, hogy van-e ilyen esetben kártalanításnak helye s miből álljon az, egyezség hiányában a II. és IV. fejezet szabályai szerint a bíróság által állapítatik meg.

86. §.

Háború vagy árviz-veszélyek idején, honvédelmi vagy biztosítási szempontokból, valamint a hegycsúszások, terület-sülyedések vagy árvizek által megszakított közlekedés gyors helyreállítására sürgösen igénybe veendő területek, a közmunka- és közlekedési miniszter egyszerű engedélye alapján elfoglalhatók.

Ez esetben a terv s összeírás megállapítása és a birói eljárás utólagosan lesz eszközendő.

Ha azonban az építkezés egy fennálló építmény elbontását tenné szükségessé, ennek megkezdése előtt az építménynek és tartozékainak értéke becsü útján meghatározandó.

A becsü ez esetben a jelen törvény 31. §-ának a) pontjában előirt módon s időben lesz foganatosítandó.

Az e czélokra megengedett ideiglenes kisajátításokra nézve a jelen törvény 67. és 68. §§. alkalmazandók.

87. §.

A bányászati czélokra szükséges kisajátítások a bányajog szerint eszközendők.

Olyan utak, vasutak, csatornák építéséhez szükséges területek azonban, melyek a bányatermékeknek vagy bányászati czélokra szükséges anyagoknak s eszközöknek a bánya területéről a legközelebbi közlekedési utig, vagy viszont való szállítására építtetnek, csak a jelen törvény értelmében sajátíthatók ki.

88. §.

Az 1868. évi LV. és LVI. t.-cz. ezen törvény hatályba lépte napjától érvényen kívül helyeztetnek s mindazon esetekben, melyekben a fennálló törvénynek rendén azokra hivatkozás történik, a jelen törvény értendő és alkalmazandó.

89. §.

A Szeged sz. kir. város területén eszközendő kisajátításokról szóló 1879. évi XIX. törvényczikk a jelen törvény által nem érintetik.

90. §.

A jelen törvény hatálybalépte előtt folyamatba tett kisajátítási ügyekben a következő átmeneti szabályok tartandók meg:

a) ha a kisajátítási terv egyezségileg még meg nem állapított, sem annak megállapítása, s illetőleg a felszólamlások felett még első foku határozat nem keletkezett, a jelen törvény szabályai a magok teljességében alkalmazandók, s a mennyiben szükségesnek mutatkozik, a kisajátítási terv, a kisajátító vállalatnak kiegészítés végett visszaadandó ;

b) ha a terv megállapítása, s illetőleg a felek felszólalása felett már elsőfokú határozat keletkezett, az ellen a jogorvoslat és annak felülvizsgálata az akkor érvényben volt törvények szerint történik ;

c) ha a kártalanítási eljárásban még első bírói határozat nem keletkezett, az eljárás jelen törvény szerint viendő keresztül, s e végre a szükséghez képest az eljárás kiegészítése rendelendő el ;

d) ha a kártalanítás felett már elsőfokú bírói határozat, illetőleg esküdtszéki ítélet keletkezett, az ellen csak az akkor érvényben állott törvényekben megengedett és azok szerint elbírálendő jogorvoslatnak van helye

91. §.

Az 1868. évi LV. t.-cz. 66., 67., 68. és 69. §§-ban a kisajátított birtok előbbi tulajdonosa részére biztosított visszavásárlási jog és annak érvényesítési szabályai hatályban maradnak azon kisajátításokra nézve, melyek azon törvény hatálya alatt lettek foganatosítva.

Az idézett törvény szerint, ha a vállalat befejezése után a kisajátított területekből oly egyes részletek maradnak fenn, melyeket a kisajátító áruba bocsát: ezekre nézve az előbbi tulajdonosokat a visszavásárlási jog illeti.

A kisajátító tartozik tehát őket ebbeli joguk gyakorlására felhívni; a volt tulajdonosok viszont tartoznak a felszólítás napjától számítandó 30 nap alatt határozottan nyilatkozni, minthogy különben az vélelmeztetik, hogy visszavásárlási jogukról lemondottak. (66. §.)

A 65-ik §-ban érintett területek tulajdona a visszavásárlásra nem jogosult más személyekre telekkönyvileg csak akkor kebelezethetik át, ha egyuttal bemutatattott, hogy a visszavásárlásra jogosult ebbeli jogával a törvényes határidő alatt élni nem kívánt. (67. §)

Ha a visszavásárlás a kisajátított egész tárgyra kiterjed: az egész kártalanítási ár azonnal visszafizetendő; ha azonban annak csak részére terjed ki: a kártalanítási árnak azon hányada fizetendő vissza, mely a visszavásárlott területre esik.

Mindkét esetben a tárgy időközbeni rosszabodásáért kártérítés, illetőleg árlevonás követelhető; de a kisajátító a javulásért vagy értékelkedésért áremelést nem kívánhat.

Ha a kisajátítónak a visszabocsátott téren olyan ültetvényei vagy más tárgyai lennének, a melyek onnan az ingatlan romlása nélkül elvihetők, jogositva van ezeket 90 nap alatt elhordatni. (68. §.)

A jelen fejezetben érintett jogviszonyokból felmerülő bármely kérdés bírói elintézése a törvénykezési rendtartásban szabályozott jegyzőkönyvi eljárás szerint és az illetékes birtokbíróság által eszközözendő. (69. §.)

92. §.

Jelen törvény hatálya kiterjed a magyar korona összes országai területére mindazon esetekben, midőn a kisajátítás olyan vállalatok vagy munkálatok czéljaira eszközözendő, melyek az 1868. XXX. t.-cz. 9. §-a értelmében a magyar korona országai közös törvényhozásának avagy kormányának hatáskörébe tartoznak.

Ilyen kisajátításokra nézve a közigazgatási bizottságokra ruházott jogokat fogják gyakorolni:

a) Fiume városa és kerülete területén a polgármester;

b) Horvát- és Szlavonországok területén az illető alispáni, a határörvidéken a kerületi hatóság.

A levelezést e hatóságok, és a közmunka- és közlekedési miniszter közt közvetíteni fogják:

Fiume városa és területére nézve a fumei kormányzó;

Horvát-Szlavonországok területére nézve a Horvát-Szlavon bán;

A határvidékre, tényleges bekebelezéseig, a határvidéki hatóság főnöke.

93. §.

Azon esetekben, melyekben a jelen törvény a polgári törvénykezési rendtartásra utal, a nevezett társországok területén az ott érvényes perrendtartás szabályai lesznek alkalmazandók.

Fiume városában és területén is az ott érvényes perrendtartás szabályai alkalmazandók.

A kártalanítási eljárásnál felmerülő felebbezések esetében Horvát-Szlavonországok területén az ottani felsőbb bíróságok ítélnék.

94. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi, a belügyi és az igazságügyi miniszterek, Horvát-Szlavonországokra nézve a közmunka- és közlekedésügyi miniszter, — ki e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg jár el, — bizatnak meg.

Szabályrendelete

a m. kir. igazságügyi- és közlekedési minisztereknek a magyar korona országában lévő vasútak és csatornák külön összpontosított tkkvezéséről alkotott 1868. 1. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

A magyar korona országában levő vasútak és csatornák külön összpontosított tkkönyvezéséről alkotott 1868. 1. t.-cz. 48. és 52. §-ban az igazságügyi és közlekedési miniszteriumok ezen törvény végrehajtásával megbízatván, és az erre szükséges intézkedésekre felhatalmaztatván, ennek folytán rendeltetik.

1. §.

A központi telekkönyvi hatóság és központi telekkönyvi hivatal
(a törvény 2. §-hoz).

Mindazon teendőket, melyeket a polg. törv. rendtartás 18. és 19. §§-ai a tkvi hatósághoz utalnak, a vasútak és csatornák összpontosított tkvei körül sz. kir. Pest fővárosának tkvi hatósága mint a »központi tkvi hatóság« végezi.

2. §.

Az összpontosított tkkvek felvétele és vezetése, a segédhivatalok (iktató, kiadó és irattár) vitele, az ügydarabok előadása a jelen rendelet által szervezett »központi telekhivatal« által eszközöltetik.

E hivatal személyzete a magy. kir. igazságügyi miniszter által neveztetik ki s költségei az országos pénztárból fedeztetnek.

E költségek közé tartoznak a személyzet fizetése, a hivatali helyiségek bére, a könyvkötői, nyomtatványi, fűtési, világítási és az irodaszerekre megkivántató kiadások.

3. §.

A központi telekhivatal személyzete a következő tagokból áll: egy hivatalfőnök, egy telekkönyvvezető, egy hivataltitisz és egy hivatalszolga.

Szükség esetében ezeken felül: egy titkár, egy második telekkönyvvezető, és egy díjnok is fog kineveztetni.

E hivatal tagjai államtisztviselők és közvetlen a magyar kir. igazságügyi miniszter alá vannak rendelve.

4. §.

A központi telekhivatal egyes tagjai a következő hatáskörrel bírnak;

a) A hivatalfőnök felügyel a személyzet többi tagjaira, a teendőket köztük felosztja, a pontos és szabályszerű ügyvitelt ellenőrzi; ezenfelül a központi tkkvek felvételét önállólag vezeti és általában végzi az ezen felvételnél felmerülő összes teendőket, különösen pedig az összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésénél közreműködik; végre a központi tkvi hatóságnál a központi tkvi ügydarabokat ő adja elő és ez ügyekben szavazati joga van; ő írja alá a kiadmányozásokat és a tkvi kivonatokat.

b) A tkkönyvvezető az összpontosított telekkönyvet összeállítja, azoknak biztos és sértetlen fentartása felett őrködik, az elrendelt bejegyzéseket foganatosítja, a tkvi és térképi másolatokat elkészíti, a segédhivatalok teendőit végzi, a feleknek értesítést ad és az irodai szükségletek felett rendes számadást vezet.

Ezenfelül a központi tkvi hatóság ülésében, a központi tkvi ügydarabok előadásáról ő vezeti a tanács jegyzőkönyvet.

A hivatalfőnök a tkvvezetőt a hitelesítésekre maga helyett kiküldheti, s a kiadmányozások és kivonatok aláírásával is megbízhatja.

c) A hivataltsízt a tkvvezetőnek teendőiben segítségül van, a másolatokat ő köteles elkészíteni.

d) A hivatalszolga a rendes teendőkön fölül Budapesten a kézbesítéseket végzi.

A titkár a hivatalfőnök helyettese s mint ilyen a központi tkvi hatóságnál előad és szavazati joggal bír.

A hivatalfőnök jogosítva van a lejegyzések gyors foganatosítása céljából a tkkvezetőket, az illető törvényszék elnökének egyetértésével, a vidéki telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsátani.

5. §.

Pest főváros tkkvi hatóság a központi tkkvi ügydarabokat üléseiben minden más ügy előtt fogja elintézni, sőt sürgős esetben rendkívüli ülést is köteles tartani, a központi telekhivatal fölött a felügyeletet annyiban gyakorolja, a mennyiben a hivatalos teendőknek rendes és pontos teljesítése fölött szintén örködik, azonban a személyzet fölötti fegyelmi hatóság kizárólag a m. kir. igazságügyi minisztert illeti.

6. §.

A központi telekhivatalnak külön pecsétje van, mely az ország czimerét a következő körirattal: »A magyarországi vasutak és csatornák központi tkkvi hatósága Pesten« foglalja magában.

7. §.

A vállalat birtokának összeírása és térképe, (a törvény 4—6. §§-hoz).

A központi telekkönyvvezés tárgyát az 1868. I. t. cz. 4. §. értelmében csak az ingatlanok és az azokkal össze-

kapcsolt dologi jogok képezvén: a fölvétel csak ezekre terjesztendő ki.

A fölvétel alá esnek tehát: a vállalat kiegészítő alkatrészeit képező összes ingatlanok és a rajtok emelt építmények és összekötő hidak.

A központi telekkönyvvezés alól a birtokos kívánataira kivétethetnek az oly ingatlanok, melyek a tkkvezendő vállalathoz tartoznak ugyan, de annak üzeméhez nem elkerülhetlenül szükségesek és így a vállalati mű kiegészítő alkatrészei közé nem számíthatók. (29. §.)

Ha pedig a vállalat valamelyik alkatrészén oly építmények emeltettek, a melyek a beváltás esetére, vagy az engedély megszűntével is a vállalkozók tulajdonai maradnak: például az 1868: XXXVII. t. cz. 10. §. szerint a kormány engedélyével épített coaks-kemenczék, dockok, gép- és más gyárak, öntödék, stb. — az ily építmények ezen minőségüknek a birtoklapon való világos kitüntetése mellett, a központi tkvbe szintén felveendők ugyan, de külön átruházás vagy terhelés tárgyát mindaddig nem képezik, míg a beváltás, illetőleg az engedély megszűnte bekövetkezett.

Az összpontosított tkvek az összeírás és térkép alapján állíttatnak össze.

8. §.

A vállalati vonalnak minden egyes határra eső részéről külön és oly összeírás készítendő, mely a vonalnak alkatrészeit teljesen leírja.

Az alkatrészek a törvény 5. §. b) szerint képezendők, így péld. a pályaudvar összes épületeivel, az örházak, a vonalnak ezek közt fekvő részei, a jelentékenyebb hidak, átjáratok, továbbá a csatornáknál az egyes zsilipek közt fekvő részek stb. külön alkatrészeket képeznek. Az alkatrészek mérvadatai a pálya tengelyére alapí-

tott összrendező (Coordinata) által fejezendők ki, és azok jegyzéke az összeíráshoz melléklendő.

Az összeírásban kiteendő az épületek minősége is, p. o. gyár, raktár, vendéglő stb.

Oly al- és felépítmények, melyek a vállalat tartozékát nem képezik, és a beváltás vagy az engedély megszűntének esetére is a vállalkozó tulajdonául maradnak, különösen kitüntetendők.

Ha valamelyik alkatrészt szolgálat terhelné, megemlítendő, ki köteles a szolgáló jószágot jó karban tartani; ha pedig az uralgó dolog, úgy a szolgáló jószág tjkvi lap száma és helyrajzi, illetőleg helyszínelési száma kiteendő.

A vállalat részére szerzett jogok és az azt terhelő szolgálmak jegyzéke a kisajátítási összeírásból átveendő.

Mintogy a központi tkkönyvezés alá eső vállalatok létesítésénél többnyire a tizedes mérték alkalmaztatik: az 1868. I. t-cz. 5. §. e) esetében az összeírásnál e mérték is használható.

9. §.

A vállalati birtok térképének a tkkvi hivatalban őrzött térképpel kell megegyeznie, s a határnak azon részét, a melyen a vonal keresztül megy, a tkkvi helyszínelési, illetőleg helyrajzi számokkal együtt teljesen ki kell tüntetnie.

A vonalnak menete és egyes alkatrészei: az épületek, hidak, zsilipek stb. kék téntával jelölendők.

Az egyes térkép szeletek vászonnal egybe ragasztatnak. Az egyes szeleteknél, egyformaság tekintetéből, a bélyeg papirnál előirt nagyság mértékül (scala) pedig 1:1000 használandó.

10. §.

Az egyedi kimutatás (a törvény 7. §-hoz).

Az egyedi kimutatások községenként a birtokosok nevének betűszerinti sorrendjében készítenendők.

Az egyedi kimutatásnak célja:

a) hogy az annak alapján a kisajátított részletek lejegyeztessenek;

b) hogy az ezekért járó kártalanítási összeg a jogosultaknak gyorsan és biztosan kifizetessék.

11. §.

A lejegyzés szükséges:

a) a tkkvben (hol a tkkvek már léteznek) s e célból az egyedi kimutatásban a tkv lap száma, a helyszínelési szám és a kisajátított térfogat kitétetik;

b) az adóföldkönyvben, hogy a kisajátított birtokrészletre eső adó lerovassék.

Az egyedi kimutatásnak minden egyes tétele a hivatkozás könnyítése céljából folyó sorszámmal látandó el és ezenfelül az egyes tételek közt a netalán szükséges hozzájegyzésekre elegendő tér hagyandó.

12. §.

A kisajátított birtokrészletért járó kárpótlás az ingatlan helyébe lépén, azt fogja illetni, a ki az ingatlanra joggal birt.

Az egyedi kimutatás illető rovatába ily jogosultkép azon birtokos veendő fel, ki az 1868. 55. t. cz. 23. §. szerint készített kisajátítási összeírásba bejegyeztetett, s a kérdéses birtokrészletet mint tulajdonos bírja, és a kisajátítás eszközésénél közbenjárt, habár a tulajdonjog nevére nincs is átírva.

Azok, kik bármi okból a kártalanítási összegre igényt tartanak, kötelesek igényeiket a törvény 17. §. szerint kitüzendő hirdetményes határidő alatt bejelenteni, a tkvi hatóság ez igények felett, még ha azok a telekkönyvbe bejegyezve lennének is, hivatalból csak annyira örökodik, a mennyiben köteles a telekkönyvi érdeklettek a bejelentési felhívásról értesíteni.

13. §.

Minthogy az általános kisajátítási törvény (1868. 55. t. cz.) 30. és 61. §§. értelmében a kisajátítási összeg a birtokbavétel és így a hitelesítés előtt kifizetendő vagy bírói kézhez leteendő, a vállalkozó a kifizetést a jogosult kezéhez köteles teljesíteni:

a) ha a tulajdonjog a jogosult részére van bekebelezve; és

b) ha más tkvi bejegyzések, például igénybejegyzések vagy bejegyzett követelések ezt nem gátolják; vagy ha a tkvi érdeklettek beleegyezése megszerezett.

A tkvi állapot ez esetben a kisajátítási eljárás tkvi feljegyzésének időpontja szerint bíraltatik meg, a mennyiben ezen feljegyzés a telekk. rend. 161. §. és az általános kisajátítási törvény 24. §. értelmében foganatosított.

14. §.

A hitelesítés a törvény (9., 13. §-hoz).

Mihelyt a kisajátítás valamely határra nézve végleg befejeztetett: és a fentebbi három okmány elkészítettett: a vállalkozó köteles ezen okmányokat hitelesíttetni és e czélból:

1., a közlekedési minisztériumhoz folyamodik az 1868. I. t. cz. 8. §. a) és c) pontjaiban megnevezett küldöttségi tagok kinevezése végett;

2., az illető vidéki tkvi hatósághoz beadja az érintett t. cz. 9. §. szerint a fentebbi három okmányt eredetiben, ezenkívül az egyedi kimutatás másolatát az adó- és a térkép másolatát a telekhivatal számára;

3., a központi tkvi hatósághoz beadja a tulajdonjog bekebelezésére szükséges okmányokat, ugymint:

a) az engedélyezési okmánynak, valamint a netalán előfordult átruházásokról szóló okiratoknak hiteles másolatait;

b) az egész vonalnak átnézetés térképét, melyen csak az egyes határok és ezek nevei jelöltetnek meg, és az egész vonal hosszasa ga mértföldekben kimutattatik, és a melyhez a külön határok táblás la jstroma (helyrajzi rendben római számokkal) csatolandó, megjegy ez tetvén, hogy a transversalis vonalok sorrendje Pesthez legközelebb eső végpontjuktól számítandó.

15. §.

A vidéki tkvi hatóság a közlekedési miniszterium kiküldöttje által kitüzött hitelesítési határnapról a vállalkozót, illetőleg képviselőjét, ugy a község előljáróját értesíti és a kibocsátandó hirdetményt a törvényszék táblájára kifüggeszteti; e hirdetmény az illető községben a helyi szokás szerint közzéteendő, és a hivatalos lapba egyszer beiktatandó.

E közzétételnél különösen ügyelni kell, hogy a kihirdetés, illetőleg beiktatás megtörténje és a hitelesítési határnap közötti határidő legalább 15 napot tegyen.

A több községre nézve kitüzött határnapok egy hirdetménybe is foglalhatók.

16. §.

Az 1868. I. t. cz. 11—13. §§-ban és az 1868. 55. t. cz. 72. §-ban említett vitás kérdések a központi és a vidéki tkvi hatóság kiküldöttjei által döntetnek el.

A központi tkvi hatóság kiküldöttje különösen felügyel, hogy a vállalat birtokának összeírása és térképe akkép készíttessék el, hogy azok alapján az összpontosított tkv. akadály nélkül összeállítható legyen; a vidéki tkvi hatóság kiküldöttei pedig arra ügyelnek, hogy az egyedi kimutatás a lejegyzés gyors foganatosftására alkalmas módon szerkesztessék,

17. §.

A telekkönyvi lejegyzés (a törvény 16. §-hoz).

A vidéki tkvi hatóság a kiküldöttei által beadott jelentés folytán:

a) az egyedi kimutatás hiteles másolatát az illetékes kir. adóhivatalhoz 8 nap alatt átküldi az adó lerovása végett; ezenfelül

b) az egyedi kimutatást és térképet eredetiben a kisajátított birtokrészletek lejegyzése végett a telekhivatalnak kiadja; végre

c) az 1868. I. t.-cz. 17. §-ban meghatározott hirdetményt a törvényben felsorolt igények bejelentése végett kibocsátja.

18. §.

A lejegyzés a fennálló tkvi szabályok szerint a következő módon eszközöltetik:

a) ha valamely birtokrészletnek csak egy része jegyzendő le a birtoklapon, a térmérték keresztül huzatik, s a fennmaradt térmérték vörös tentával fölibe iratik: a jegyzet rovatában pedig kiteendő a tulajdonlap sorszáma, mely alatt a lejegyzési végzés bevezettetett, ha pedig helyszüke miatt ezen eljárás nem követhető, a birtokrészlet a fennmaradt térmértékkel új sorszám alatt veendő fel;

b) ha az egész birtokrészlet lejegyeztetik és a községi telekkönyvből kivétetik, ez a birtokrészlet-lajstromban is kiteendő;

c) ha a birtoklapon a térfogat kitéve nem lenne és a fennmaradt térmérték nincs tudva, a lejegyzési végzés a tulajdonlapon bevezettetik és a birtoklapon ezen sorszámra a jegyzet rovatában a hivatkozás kiteendő;

d) tagosztott községeknél, ha a kisajátítás már a kiosztott új birtokból eszközöltetett és ezen új birtok a tkkybe még bejegyezve nem lenne: a lejegyzési végzés

egész terjedelmében a tulajdonlapon bevezettetik, és mint-hogy a birtoklapon a térmérték le nem jegyezhető, a régi birtok mellé a jegyzet rovatában a tulajdonlap sor-számára a hivatkozás kiteendő és a tagosított birtok bevezetése alkalmával csak a fennmaradt térfogat ve-
endő fel;

e) a telekhivatal térképén a vállalati vonal vörös színnel kitüntetendő;

f) ha valamely birtokrészletet szolgálat terhel, ez az illető tjkvben bekebelezendő; végre

g) a fő-tjkvekben foglalt birtokrészleteknél a lejegyzés a községi másolatokban is kitüntetendő.

A lejegyzés megtörténtéről az egyedi kimutatásra hivatalos bizonylat vezetendő.

A telek hivatal ezután a lejegyzés foganatosításáról a tkkvi hatósághoz jelentést tesz, mely a központi tkkvi hatósághoz a végelintézés alkalmával (24. §.) átteendő.

19. §.

Igények bejelentése (a törvény 17., 28. §-hoz).

A hirdetményi felhívás a törvény 17. §-a értelmében kiterjed:

a) azokra, kik az egyedi kimutatásban foglalt kár-pótlási összeg mennyisége vagy megállapítása ellen kifogást tenni szándékoznak; és

b) azokra, a kik ezen összegre erősebb jogot akarnak érvényesíteni.

A bejelentések írásban vagy szóval történhetnek; utóbbi esetben jegyzőkönyv veendő fel.

Oly felszólalásoknak, melyek a kisajátítás jogosultsága, vagy az egyedi kimutatásban kitett térfogat ellen intézvék, helye nincs, s azokra a hirdetményi felhívás nem vonatkozik.

20. §.

Az eljárás gyorsítása tekintetéből a vidéki tkkvi hatóságnak az ált. kisajátítási törvény 62. §. szerint az igénybejelentésre vonatkozó felhívása az 1868. I. t.-cz. 8. és 9. §§-ai szerint a hitelesítés iránt kibocsátandó hirdetménybe is felvehető.

Azonban akár ily együttesen, akár külön eszközöltessék a kihirdetés: az igények bejelentési határnapja úgy tüzendő ki, hogy közte és a hirdetmény beiktatása között legalább 30 napnyi időköz legyen.

21. §.

A tkvi hatóság az igény bejelentési határidőről a tkvi érdeketeket külön értesíteni köteles és pedig a következő módon:

a) azok, kiknek tartózkodása ismeretes, felzet kézbesítése által személyesen értesítendők;

b) azok részére pedig, a kiknek tartózkodás helye a tkvből ki nem tűnik, vagy a kik külföldön tartózkodnak és a tkvi hatóság tudtával ennek székhelyén megbizottat nem rendeltek, gondnok nevezendő;

c) kiskorúak és gondnokoltak helyett a gyámhatóság;

d) jogi személyek helyett előljáróik, illetőleg igazgatóik értesítendők;

e) ha valamely birtok több bekebelezéssel van terhelve és csak aránytalanul kis része esik kisajátítás alá: csak azon korábban bekebelezett hitelezők értesítendők személyenként, a kiknek követelése a kártalanítási összeget kimeríti, a később bejegyzettek gondnok kezéhez értesítettnek; végre

f) csőd alatti birtoknál a felhívás csak a csődtömeggondnoknak kézbesítendő.

22. §.

A tkvi hatóság a bejelentéseket az egyedi kimutatás jegyzet rovatában feljegyzi és a tárgyalási határnapot kitűzi.

A tárgyaláskor mindenekelőtt a vitás kérdéseknek egyezség útján való kiegyenlítése megkísérlendő, mi jelen utasítása 21. §-nak e) esetében főleg azáltal eszközölhető, ha a kártalanítási összeg a legelől bekebelezett hitelezőknek az illető terhek tkvi törlése mellett, kifizettetik.

Ha pedig a megállapított kártalanítási összeg mennyisége ellen adatott be kifogás: az egyedi kimutatás jegyzet-rovatában a követelt többlet letéteményezése elrendelendő, mi ha nem teljesíttetnék, a törvény 26. §-a értelmében ezen többletnek tkvi biztosítása fog elrendeltetni.

23. §.

A bejelentési határidő elmulta után a tkvi hatóság a vállalkozót az egyedi kimutatás kézbesítése mellett az 1868. I. t.-cz. 19. §-a értelmében a kisajátítási ár kifizetésére, illetőleg letételére utasítja és erről a jogosultakat, a kiknek részére t. i. a kifizetés vagy a letétel elrendeltetett, értesíti.

Ha a letéteményezés rendeltetett el, a vállalkozó a jogosultaknak a kárpótlási összeget kifizetheti, mihelyt az érdekeltek nyilatkozatai által a letéteményezés okai megszüntetnek.

E nyilatkozatok a nyugtákkal együtt az illetékes vidéki tkvi hatósághoz nyújtandók be.

24. §.

A vállalkozó az 1868. I. t.-cz. 20. §. értelmében a nyugták, letéti jegyek és a fennérített nyilatkozatok (23. §.) jegyzékét beadni köteles. E jegyzékben az egyedi

kimutatás sorszámait megtartandók s azokkal a melléletek is megjelölendők.

Ez alkalommal a vállalkozó a különbözet tkvi biztosítása iránt is köteles nyilatkozni. (22. §.)

Ha az okmányok rendben találatnak, a tkvi hatóság végzésileg kimondja: hogy a kisajátítási összeg a vállalkozó által teljesen lefizettetett és hogy az átírás tehermentesen foganosítható; ha pedig a peres összegekre nézve zálogjogi bekebelezés szükségeltetnék: ezt az összeg és a jogosítottak nevei kitételével egyuttal elrendeli.

Ugyanezen végzésben a tkvi hatóság a törlést is el fogja rendelni;

a) ha a kisajátítási ár valamely bekebelezett követelés teljes vagy részleges törlesztésére fordított; vagy

b) ha a zálogtárgy a lejegyzés folytán végképpen megszűnt.

Ezen végzés a telekhivatalnak a lejegyzés foganosításáról szóló jelentésével együtt a központi tkkvi hatósághoz elküldendő.

Ha a vállalkozó a fennérintett jegyzéket a kitűzött határidő alatt be nem adja: a tkkvi hatóság köteles őt a jegyzék benyújtására pénzbírsággal is szorítani.

Az eredeti nyugták és letéti jegyek a vállalkozónak visszaadatnak, az eredeti egyedi kimutatás és egy térkép másolat a telekhivatalnál megtartatnak.

25. §.

Ha a kártalanítási összeg az általános kisajátítási törvény 30. és 61. §§. értelmében már a hitelesítés előtt kifizettetett vagy bírói kézbe letéttetett: köteles a vállalkozó a nyugták és a letéti jegyek jegyzékét (24. §.) a bejelentési határidő lefolyta után azonnal beadni.

Ha a bejelentési határidő alatt sem ellenvetés, sem igény nem jelentetett be és a jegyzék is rendben talál-

tatott: a tkkvi hatóság a jelen utasítás 24. §-ban érintett végzést meghozza és ebben egyszersmind hivatalból elrendeli, hogy a letéteményezett és kifogás alá nem eső kártalanítási összeg a jogosultaknak adassék ki.

26. §.

Az összpontosított telekkönyvek összeállítása (a törvény 29. 30. és 41–45. §§-hoz).

A központi tkkvek összeállításánál nyomtatott ivenk használandók. Mindegyik tkkv a későbbi bejegyzésekhez szükséges üres ivenkekkel ellátva, bekötendő és külön folyó számmal megjelölendő.

Az összes központi tkkvekről a folyó számok szerint egy általános jegyzék és ezen felül a czegekről egy betűsorozatos névjegyzék vezetendő.

E két jegyzék elkészülvén, egybekötetik és rendszeren tovább vezetetik.

Az egyes tkkvhöz tartozó összes térképek kellő felirással egy vagy több papírtokban (carton) akkép helyeztetnek el, hogy legelől a vonalnak átnézetes térképe a külön határok táblás lajstromával (14. §. b) és utána a határbeli térképek azon sorban és azon római számokkal ellátva következnek, a mely sorban és szám alatt az illető községbeli birtok a fennebbi táblás lajstromban és így a tkkvben is előfordul.

A központi tkkvek és a térképek tűzmentes helyiségben és zárt szekrényekben őrizendők.

27. §.

Ha a vállalkozó a fővonal tkkvébe a szárnyvonalakat is fölvétetni akarja, akkor először a fővonal és utána a szárnyvonalak felsorolandók.

A fölapon a végpontok mellé a vonal hosszúsága mértföldekben szavakkal kiírva kiteendő és pedig mind a fővonal, mind a szárnyvonalak külön-külön.

Ha valamely vonal a magyar korona országainak határain túl terjed; a tdkvbe csak az ország határáig terjedő birtok veendő fel s a fölapon csak a határon belül fekvő végpontok teendők ki.

A fölapon történő változásokról szóló végzések a tulajdonlapra jegyeztetnek be.

28. §.

A központi tdkvek fő- és birtoklapjai a hitelesített összeírás és térkép alapján állítatnak össze és az összeállítás helyességét a hivatalfőnök vagy helyettese a fölapon aláírásával bizonyítja.

A fennebbi 24. §-ban említett végzés és lejegyzési jelentés beérkezéssel a központi tdkvi hatóság a tulajdonjognak, úgy szükség esetében a zálogjognak bekebelezését elrendeli és egyuttal meghatározza a napot, a melyen a központi tdkv. hatályossága kezdődik. Ily napul mindig a bekebelezési végzés hozatalát követő 15-ik nap tüzendő ki, mely nap a fölapon feljegyzendő.

A kártalanítási összegek biztosítására szolgáló zálogjogi bekebelezések egy és ugyanazon községbeliek javára, egy általános összegben együttesen foganatosítandók, azonban a bekebelezésben hivatkozni kell azon okmányra, mely a kártalanításra jogosítottak nevét és az őket egyenkint illető összegeket kimutatja.

Ezen összegekre felülkebelezések nem eszközölhetők és a törlés az 1868. i. t.-cz. 27. §. értelmében csak az illető vidéki tkvi hatóság végzése alapján rendelhető el.

29. §.

A vállalkozó az egyes önálló vonalakat külön telekkönyvekbe vétetheti fel, de szabadságában áll több összefüggő vonalt egy tkvbe egyesíttetni; köteles azonban ez iránti kérelmét a 14. §. szerint beadandó kérvényben világosan kifejezni.

A vállalati mű kiegészítő alkatrészeit képező birtokrésztetek a központi tkvbe szükségkép felveendők.

A vállalat tulajdonában lévő oly más fekvőségek és építmények, melyek a vállalat érdekében használatnak ugyan, de annak kiegészítő alkatrészét nem képezik, p. o. az igazgatóság háza, vagy más, a fővárosban fekvő épületek stb. — A központi tkvbe csak akkor vétetnek föl, ha azt maga a vállalat kérelmezi, különben az ily birtoktárgy bejegyzése a rendes tkkvekben eszközendő.

30. §.

A központi tkkvek vezetése (a törvény 28. 37—40. §-hoz).

A központi telekkönyvi hatóság külön iktató könyvet vezet, mely egyuttal a naplót a kiadó és irattári könyveket is helyettesíti, miért is az iktatókönyv rendes rovatai ez utóbbi könyvek szokott rovataival kiegészítendő. Az iktatókönyv mellett rendes névjegyzék is vezetetik.

Az iktató- és a központi telekhivatal hétköznapon 5, ünnep és vasárnapokon pedig 3 órán át nyitva tartatik.

A hivatali órák közelebbi meghatározása és a közönség tudomására juttatása a hivatal kötelessége.

A hivatalfőnök vagy helyettese a hivatalos órák elteltevel az iktatókönyvet naponként megtekinti s ennek jeléül aláírja.

31. §.

Ha a tkvezés után a vállalat alkatrészei utólagos szerzés által szaporodnának; az új alkatrészek bejegyzése, a mennyiben azok kisajátítás útján szereztettek, az 1868. 1. t.-cz. és a jelen szabályrendelet, ha pedig az utólagos szerzés más jogczimen történt, az általános tkvi szabályok szerint teljesítendő.

32. §.

Hozzájegyzési kérvényeket, ha egyuttal valamely község tkvében lejegyzés szükséges, az illetékes vidéki tkvi hatósághoz adandók be, mely a lejegyzést foganatosítván, végzését a térkép másolatával a központ tkvi hatósághoz átküldi és egyuttal, ha a birtokrészlet egészben megszűnt, a birtokrészletlajstromban a központi tkvbe való átjegyzést följegyzi.

Ha pedig a lejegyzés a központi tkvben történt és a lejegyzett részlet valamely községi tkvbe vezetendő át; a lejegyzés megtörténtéről az illetékes vidéki tkvi hatóság kellőleg értesíttetik.

33. §.

Ha oly kölcsönök keblezendők be, melyekről a bemutatóra szóló részkötvények adatnak ki: a bejegyzésben a kölcsön egész összege, a részkötvények száma, a kamatláb és a visszafizetési módozatok szabatosan kiteendők; a bekeblezés pedig nem az egyes részvénybirtokosok nevére és részösszegekben, hanem a közvetítő hitelintézet megnevezése mellett az összes hitelezők javára egy összegben teljesítendő, és a bekeblezési záradék csak a főkötelezvényre vezetendő. Az ily bekeblezésre felülkeblezések nem eszközölhetők, és a törlés csak a részkötvények felmutatása, illetőleg azok megsemmisítésének igazolása alapján történik, és a törlési záradék a részkötvényre röviden rávezettetik.

34. §.

Az ügydarabok a következő ülésben mindig elintézendők és további 24 óra alatt kiadandók, sőt sürgős esetben az elintézés rendkívüli ülésben történik és a kiadmányozás haladék nélkül eszközöltetik.

35. §.

Az irattárban az ugyanazon tkkvre vonatkozó iratok egy csomóban lajstromoztatnak, mely az illető telekkönyv folyó számával megjelölendő és ha egy csomó elégséges nem lenne, a többi csomó a szám mellé irandó betű által jelöltetik meg.

A csomókban elhelyezett iratok külön folyó számmal jelöltetnek és mindegyik csomóhoz az abban foglalt iratokról rendszeren vezetett jegyzék csatolandó.

Az irattári jelzés akkép történik, hogy fölül a csomó száma és betűje, alul az iratok folyó száma irandó, például: 1 a 5.

Ha valamely ügydarab több tkkvre vonatkozik, az annak csomójába lajstromoztatik, melyben a főbejegyzés eszközöltetett, p. o. egyetemleges jelzalogoknál a főjelzalog telekkönyvének csomójában.

36. §.

A központi tkkvből a felek kívánatához képest négyféle kivonat adható ki, u. m.:

- a) a tkkv teljes másolata;
- b) a tulajdonképi telekkvi kivonat, mely csak a fennálló tételeket tartalmazza és melyből a megszünt tételek kihagyatnak; különösen a birtoklapról a változások lapja egészen kihagyatik, és a birtok a jelenlegi állapot szerint kimutattik, a tulajdon és teherlapon a megszünt tételek sorszámai mellett ezen körülmény kitétetik, különben a sorszámok megtartatnak;
- c) a részleges kivonat, mely csak az egyes lapokat tartalmazza; és
- d) a sommás kivonat mely a birtoklapok kihagyásával csak a fő-tulajdon- és teherlapokat a mostani állás szerint tartalmazza.

37. §.

A központi tkkvek magyar nyelven vezetettek, a kivonatok szintén ezen nyelven adatnak ki; azonban a felek kívánatára és költségére más nyelven hiteles fordításban is kiadhatók.

A végzések és záradékok magyar nyelven szerkesztendők; azonban a felek kívánatára és költségére a magyar szerkezet mellé hiteles fordítás is csatolandó.

38. §.

A fennálló vállalatok tkkvezése (a törvény 48. §-hoz).

A már fennálló vállalatok tkkvezésénél a fennebbi szabályok szintén irányadók, a mennyiben a következő szakaszok eltérőleg nem rendelkeznek. Az ily vállalatok tkkvezésénél meg kell különböztetni:

- a) azokat, melyeknél a kisajátított birtokrészletek már lejegyezvék; és
- b) azokat, melyeknél a kisajátítás és kifizetés ugyan már befejeztetett, de a tkkvi lejegyzés még nem eszközöltetett.

39. §.

Ha már a helyszínelés alkalmával a vállalati mű a felvételtől kihagyatott és csak a térképen jelöltetett ki, vagy ha már a helyszínelés alkalmával az ily vállalatról külön tlkjkv nyittatott; vagy végre, a helyszínelés után a vállalat részére kisajátított birtok, tlkjkv nyitása mellett vagy a nélkül már lejegyeztetett; az ily vállalatok központi tkkvezésére csak a vállalat birtokáról szóló összeírás s térkép elkészítése és hitelesítése szükséges, mely az 1868. I. t. cz. és a jelen szabályrendelet szerint teljesítendő.

A központi tkkvek összeállítása után a vidéki tkkvi hatóságoknál netalán vezetett tkkvek megszüntetettek.

Miután a telekkönyvezendő birtok már a korábbi jogosult nevéől lejegyeztetett s a vállalat annak tetteles és tkkvi birtokában van: az egyedi kimutatás elkészítése, valamint az igények bejelentése végetti határidőnek kitűzése nem szükséges.

40. §.

Ha a kisajátítás és a kifizetés már megtörtént ugyan, de a tkkvi lejegyzés vagy éppen nem vagy csak részben eszközöltetett: akkor a vállalat birtokának összeírása, térképe és az egyedi kimutatás elkészítendők.

Az egyedi kimutatásra nézve azonban megjegyeztetik: hogy

a) a birtokos rovatában annak neve teendő ki, a kinek a kártalanítás kifizettetett, vagy a kinek részére az letéteményeztetett;

b) a mennyiben a lejegyzés már részben megtörtént, az egyedi kimutatásba csak azon birtokrészletek veendőek fel, melyek még lejegyezve nincsenek;

c) az egyedi kimutatáshoz egyuttal a kifizetésről szóló nyugták, illetőleg a letéteményezésről szóló letéti jegyek is melléklendők.

E három okmány hitelesítése, ugy a felhívás az igények bejelentésére és a további eljárás az 1868. I. t. cz. és a jelen utasítás szerint történik.

A felhívási hirdetményben világosan ki kell tenni, hogy mindazok, kik az egyedi kimutatásba felvett részekért megállapított kártalanítási összegre nézve bármi oknál fogva még kielégítve nem volnának, vagy a kik a netalán letéteményezett kártalanítási összegre igényt tartanak, követeléseiket, illetőleg igényüket a kitűzött határidő alatt annál bizonyosabban jelentsék be, mert a későbbi jelentkezők felszólalásai tekintetbe nem fognak vétetni s a letéteményezett kártalanítási összeg annak és

azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összegben az az egyedi kimutatásban fel van véve; a bekebelezett, vagy felül kebelezett tételek pedig a kisajátított területről hivatalból letöröltetnek.

Az 1868. I. t. cz. 18. §-ban megszabott értesítés a fönállók tkkvi állapot szerint történik.

Ha a bejelentések folytán kitüzött tárgyaláson a már megtörtént kifizetés helyessége vitattatnék: irányadóul egyedül azon tkkvi állapot veendő, mely a kisajátítás befejeztének időpontjában fennállott, későbbi bejegyzések tekintetben nem vehetők.

A tkkvi lejegyzés a jelen szabályok szerint történik. (18. §.)

A kisajátítási összeg kifizetéséről vagy letéteményezéséről szóló nyugtákat, illetőleg letéti jegyeket a tkkvi hatóság megvizsgálja, (1868. I. t. cz. 20. §.) s ha azokat rendben találja, a jelen utasítás 24. és 25. §. szerint intézkedik; egyuttal a letéteményezett és kifogás alá sem vett kártalanítási összegnek kiadását a jogosultak részére elrendeli.

41. §.

Ha pedig a törvény hatályba léptekor a kisajátítás már megtörtént ugyan, de a kifizetés és lejegyzés még nem teljesített: a jelen utasítás 7—24. §§. foglalt szabályok alkalmazandók.

42. §.

Az ily régibb vállalatok telekkönyvezésénél a törvény 48. §. értelmében az engedélyezett elsőbbségi kötvények hivatalból biztosítandók lévén, a vállalati igazgatóság a központi tkkvi hatósághoz a 14. §. szerint beadandó kérvényében egyuttal ezen tartozások összegét kimutatni, és azon esetre, ha részkötvények már beváltak lettek, ezeket eredetiben mellékelni köteles, hogy ezen

kiírtott részösszegek levonása mellett csak a még fennmaradt összlet kebeleztesék be.

Az ily követelések biztosítására a zálogjog a tulajdonjoggal egyidejűleg bekebeleztetik és pedig azon elsőbbség szerint, a mint engedélyeztetett. Ha az eredeti főkötvény beadatnék, akkor e bekebelezési záradék rávezetendő; e célból azon közvetítő hitelintézet, melynél az eredeti kötvény letéttetett, annak bemutatására még a tulajdonjog bekebelezése előtt külön felszólítandó.

A törlés a felmutatott részkötvényekre röviden rávezetetik.

Ha a már törlesztett részkötvényeknek felmutatása nem lehetséges, és a bekebelezendő összegre nézve a már létrejött vállalatok és a közvetítő intézetek között vita támad, akkor a bekebelezés a hitelező által bementett és az eredeti főkötelezvény által is bebizonyított összeg erejéig eszközendő és a vállalati igazgatóság perre utasítandó.

43. §.

Ha a vállalat az elsőbbségi kötvények zálogjogi bekebelezését a 42. §. értelmében kérni elmulasztaná: a hitelezőknek, illetőleg a kölcsönt közvetítő intézetnek kötelessége a bekebelezést a vállalatról nyitott központi tkv. hatályosságának megkezdéseig kérelmezni, különben az ily kötvényeket illető elsőbbség, a vállalat telekkönyvezett vagyonára egy harmadik által a fennérintett időpont után szerzett jogok ellenében többé nem érvényesíthető.

44. §.

A tlkkvezés oly vidékeken, hol tlkkvek még nem léteznek (a törvény 51. §-hoz).

Az 1868. I. t. cz. és a jelen utasítás rendeletei oly vidékekre nézve is alkalmazandók, a hol még telekköny-

vek nem léteznek, és csak annyiban szenvednek módosítást, a mennyiben azok tkkvek létezését feltételezik.

45. §.

A 44. §-ban érintett vidékeken az egyedi kimutatásba a tjkvi lapszám fel nem vétethetvén, hogy azonban az adólejegyzés lehetséges legyen, és a birtokrészletek ugyanazonossága megállapíttassék; mind a térképen, mind az egyedi kimutatásban az adófldkönyvben használt helyrajzi számok kiteendők. A birtokos rovatába azon tetteges birtokos veendő fel, a ki a kérdéses területet tulajdonjoggal bírja.

Az okmányok az illetékes birtokbírósághoz adatnak be, mely a hitelesítési és igénybejelentési határnapot kihirdeti.

A már fennálló vállalatok tlkvezésére nézve a fennebbi §§. rendeletei alkalmazandók, tekintettel a jelen §-ban foglalt módosításokra.

Az 1868. I. t. cz. 18. §-ban megszabott értesítés ott, hol tlkvek még nem léteznek, eszközölhető nem lévén, a birtokbíróság által az igények bejelentésére kitűzendő határidő a lehető leghosszabb időre szabandó ki.

46. §.

Utólagos kisajátítások esetében (31. §.) a jelen utasításban felebb megszabott eljárás követendő (45. §).

Más szerzéseknél a szerződés a községnek azon bizonyítványával, hogy az eladó, átadó, stb. az eladott résznek tetteges tulajdonosa, a birtokbíróságnál benyújtandó.

A birtokbíróság ezután hirdetményt bocsát ki, s abban a netaláni igények bejelentésére egy havi határidőt tűz ki,

E hirdetmény a szokásos kifüggesztésen felül a községben a helyi szokás szerint közzétételek és egy ízben a hivatalos lapba beiktatandó.

Ha e határidő alatt igény nem jelentetett be, vagy a bejelentettek kiegyenlítetttek: a birtokbíróság ezen körülmény bizonyítása mellett az összes iratokat a szerzett rész átírása végett a központi telekkönyvi hatósághoz beküldi.

Ez utóbbi hatóságnál teljesített átírásnak ugyanazon joghatálya van, a melyet az 1868. 1. t.-cz. 17., 21. §§. a kisajátított birtokra nézve megállapítanak.

47. §.

A hitelesítési költségek (a törvény 50. §-hoz).

A hitelesítési költségek közé tartoznak a kiküldött bizottsági tagoknak fuvarbérei és napidijai, melyek számvévői megállapítás után az illető országos vagy törvényhatósági pénztárból előlegeztetnek és a vállalkozó köteles e költségeket az előlegező pénztárnak megtéríteni.

48. §.

Határidő a már fennálló vállalatok telekkönyvezésére nézve.

A már fennálló vállalatok tkkvezésére a törvény 48. §-ban kiszabott egy évi határidő 1869. május 15-én fog letelni. Kötelesek ennél fogva e vállalatok a jelen utasítás 14. §-ban előirt kérvényeket e határnapig benyújtani, vagy ha ezt e napig nem teljesíthetnék, a fennforgó akadályokat, de mindenesetre a határidőn belül, a központi telekkönyvi hatóságnál bejelenteni, mely esetben a tkkvi hatóság a kérvények benyújtására legfőlebb 1869. decz. végeig terjedhető újabb határidőt engedhet.

Azon vállalatok, a melyek igazgatósága nem Pesten székel, kötelesek a törvény 3. §-ban érintett megbizottat

legfőlebb 1869. május 15-ig a központi tkkvi hatóságnál bejelenteni.

49. §.

A szervezendő központi telekhivatal működését 1869. évi ápril 1-én kezdi meg.

50. §.

A vidéki telekkönyvi hatóságoknál szükséges nyomtatványok beszerzése.

Az eljárás gyorsítása céljából, a hitelesítési határnap és az igény bejelentési felhívás iránt hozandó végzések és kibocsátandó hirdetményekhez nyomtatott minták használandók. E nyomtatványok a központi telekhivatal által a vidéki tkkvi hatóságokhoz kívánt mennyiségben megküldetnek, a fel nem használt példányok a központi telekhivatalhoz visszaküldendők.

51. §.

A kitűzött határidők megtartása fölötti örködés.

A közlekedési miniszterium az összes fennálló vállalatok jegyzékét a központi telekkönyvi hatósággal oly felhívással közli, hogy a felett, miszerint a vállalatok a fennebbi 48. §-ban kiszabott határidőt megtartsák, hivatalból örködjék és elmulasztás esetében a közlekedési miniszteriumhoz jelentést tegyen.

52. §.

Vidéki telekkönyvvezetők jutalmazása.

A vidéki telekkönyvi hatóságoknál alkalmazott azon tkkvvezetőknek, a kik terjedelmesebb lejegyzéseknél különös szorgalmat fejtettek ki, az igazságügyminiszter külön jutalmazást fog engedélyezni. Az ily tárgyú kérvények az illető törvényszéki elnökhöz nyújtandók be, a ki azokat a

központi tkkvi hatóság útján az igazságügyi miniszterhez felterjeszti.

53. §.

Egyebekben az általános tkkvi rendelet és az azzal kapcsolatban álló ügyviteli rendszabály követendő.

Kelt Pesten, 1869. márczius 8-án.

Horvát Boldizsár s. k.

m. kir. igazságügyminiszter.

Gróf Mikó Imre s. k.

közmunka és közlekedési miniszter.

A m. kir. igazságügyminiszternek 1870. évi augusztus hóban
2150. sz. a. kelt rendelete

az 1868: I. t. cz. életbeléptetése előtt már fennállott vasuti és csatorna-vállalatok központi telekkönyvezése tárgyában.

Az 1868: I. t. cz. 48. §-ában foglalt felhatalmazásánál fogva, az ezen törvénycikk életbeléptetése előtt már fennállott vasuti és csatorna-vállalatok központi telekkönyvezésének egyszerűsítése és gyorsítása céljából egyetértőleg a közlekedési miniszterrel, a következőket rendelem :

I. §.

Az elkészült összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítését bizottság eszközli, melynek tagja :

- a) a központi hivatal főnöke, vagy egyik hivatalnoka ;
- b) azon tkkvi törvényszéknek egyik bírói tagja, a melynek vezetése alatt az illető határ tkkve áll ;
- c) ugyanazon törvényszék tkkvi hivatalának egyik telekkönyvvezetője ;
- d) egy a tkkvi törvényszék által kinevezendő hitelesítő mérnök.

2. §.

A telekkönyvezési előmunkálatok a központi tkkvi hivatalnál adatnak be, a mely azokat ha helyeseknek találja, vagy ha az észrevett hiányok kiigazítottak, az illetékes tkkvi törvényszékhez elküldi, és a hitelesítési határnapot kitűzi,

A megkeresett tkkvi törvényszék a hitelesítés, és igénybejelentési hirdetményt legfeljebb 15 nap alatt kihirdetni köteles.

3. §.

A központi telekhivatal főnöke köteles a kitzüött hitelesítési határnapokat a közlekedési miniszteriumnak bejelenteni.

A közlekedési miniszterium a hitelesítéshez egy tagot kiküldhet: azonban jelenléte a hitelesítés érvényesítéséhez nem szükséges.

4. §.

Ha a törvényszék által kinevezett hitelesítő mérnök akadályozva lenne: helyettest a bizottság nevez ki.

5. §.

A hol tlkkvek még nem léteznek: az 1. §. b) és c) pontjaiban megnevezett tagok helyett a birtokbíróság két bírói tagja küldetik ki.

6. §.

Egyebekben az 1869. évi márczius hó 8-án kelt szabályrendelet 31—43. §§-ainak határozatai irányadók. Pesten, 1870. évi augusztus hóban.

Horváth Boldizsár, s. k.

Kivételes intézkedést tartalmaz az 1879. évi XIX. t. cz. a Szeged szab. kir. város területén eszközölt kisajátításokra, mely törvény 17. §-a szerint a kártalanítási eljárás befejezte után, az összes iratok a törvényszék telekkönyvi osztályához, a változás tlkvi keresztülvitele végett átteendőik.

A kisajátítás eseteire járó bélyeg- és illetékek iránt az 1881. évi XXVI. t. cz. 20. §-a és az XLI. t. cz. 64. §-a intézkedik, mely §-ok következőleg szólnak:

20. §.

Bélyeg- és jogilletékek kisajátítás eseteiben.

A kisajátítás eseteire járó bélyeg és illetékek iránt eddig fennálló szabályok helyébe (1868: LV. t. cz.) a következő határozatok lépnek.

A kisajátítási törvény alapján eszközendő kisajátítási eljárásra vonatkozó minden beadvány, terv, összeírás, leírás, egyezség jegyzőkönyv, becslevél, bizonyítvány vagy nyilatkozat, határozat, panasz és felebbezés bélyegmentes.

Magántársulatok vagy magán felek által eszközölt kisajátítások eseteiben azonban a fentebb felsorolt okmányok csak addig maradnak bélyegmentesek, míg más czélokra, mint a kisajátítási törvényben megállapított kisajátítási és tkvi eljárás keresztülvitelére nem használatnak.

Az illeték-szabás határozatai által megállapított vagyónátruházási és telekkönyvezési illetékek, a közczélokra történt kisajátításoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok tartoznak azonban a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől, a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó átruházási $4\frac{8}{10}\%$ illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyónátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták ellenben a II. fokozat szerint járó bélyegilleték alá esnek.

A pénzügyminiszter utasítatik, hogy ezen határozatot az 1868. évi LV. t.-cz. hatálya alatt kisajátítás útján eszközölt vagyónátruházásokra nézve függőben lévő illetékek megszabásánál is alkalmazza.

64. §.

A pénzügyi törvényekben és szabályokban meghatározott vagyónátruházási és telekkönyvezési illetékek a kisajátításoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok azonban tartoznak a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó vagyónátruházási illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyónátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták a II. fokozat szerint járó bélyegilletékek alá esnek.

A tkvi hatóságok jogköréhez tartozik a kisajátításoknál felmerült kártalanítási eljárás folyamában létrejött egyezségek, valamint a birói határozatokkal eldöntött ily ügyek elintézése az 1881. évi XL. I. t.-cz. 44., 59. és 60. §-ai szerint, mely §-ok következőleg szólnak:

44. §.

Ha a kisajátító a tulajdonossal a tkvileg terhelt ingatlanok kisajátítási ára iránt megegyezett, tartozik az egyezséget a tkvi hatósághoz benyújtani olyan célból, hogy arról a tkvi érdekeltet személyesen értesíttessenek.

Azon tkvi érdekeltnek, kinek dologi joga a kisajátítás feljegyzését megelőző elsőbbséggel kebleztetett be, ha a tulajdonos által kötött egyezés útján megállapított kisajátítási árral megelégedve nincs, jogában áll a kézbesítéstől számított 30 nap alatt követelni, hogy a kártalanítási összeg, tekintet nélkül az egyezésre, a jelen törvényben megállapított kártalanítási eljárás útján határozassék meg.

Ilyen esetben a kártalanítási eljárás hivatalos költségeit a tkvi érdekelt köteles előlegezni s ha az eljárás eredményétől az egyezés által megállapított kártalanítási összeg helyessége tűnik ki, a költségek viselésében végleg elmarasztalendő. Ha ellenben a kártalanítás a bíróság

által jelentékenyen nagyobb összegben állapíttatik meg, az eljárás költségeit a kisajátító vállalat megtéríteni, illetőleg viselni köteles.

A tkvi érdekelteknek ezen szakaszban foglalt követelése nyomán a tkvi hatóság a kisajátító vállalatot felhívja arra, hogy a kiegyezett tulajdonosra vonatkozó kisajátítási tervet, a kártalanítási eljárás megindítása végett, a birtokbirósághoz 30 nap alatt adja be, vagy annak oda történt áttételét ugyanezen idő alatt igazolja. E felhívás teljesítésére a vállalat 300 frtig terjedhető pénzbírsággal kényszeríthető.

59. §.

A kártalanítási határozat jogerőre emelkedése után a kisajátító, a megállapított kisajátítási tervben felvett ingatlanokat, a mennyiben azok még nem volnának birtokában, azonnal tetteleg birtokba veheti s ha bárki által háborgattnak, folyamodására őt az illető közigazgatási hatóság a birtokban védelmezni tartozik.

A kártalanítási összeg a birói határozat jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett kifizetendő, vagy a mennyiben a kisajátított ingatlanon bekebelezett terhek vannak, az illetékes tkkvi hatóságnál készpénzben leteendő. A vasutak és csatornák kisajátítása esetében a kártalanítási összeg kifizetése az 1868. 1. t.-cz. 19. és köv. §-aiban meghatározott módon teljesítendő.

60. §.

A jogerejüleg megállapított kártalanítási összegnek lefizetése s illetőleg szabályszerű letétele által, a kisajátított ingatlan minden arra bekebelezett magánjogi terhektől felmentetik, kivéve azokat, melyeket a kisajátító vállalat egyezség útján magára átvállalt,

A vállalat jogosítva van az egyezségileg vagy jogerejű határozattal megállapított kisajátítási tervnek, a kártalanítási egyezségnek vagy jogerejű határozatnak és a kártalanítási összeg kifizetését vagy szabályszerű letételét igazoló okiratnak előterjesztése mellett, az ugyanazon egy község területén kisajátított összes ingatlanoknak tehermentes átjegyzése és az ingatlan jognak a vállalat javára bekeblezése végett, egy beadványban folyamodni.

Ha a kisajátítási eljárás rendén a vállalat terhére szolgálmak állittatnak fel, azok a tulajdonjoggal egyidejűleg bekeblezendők.

A vasutak és csatornák tkkvezése az 1868. évi 1. t.-cz. szabályai szerint fogamatosítandó.

1868. évi törvényczikk

a magyar korona országaiban levő vasútak és csatornák külön
összpontosított telekkönyvezéséről.

(Szentesítést nyert 1868-ik évi ápril 7-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1868-ik évi ápril 7-én.)

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát-, Tót-, Halics-, Lodomér-, Róma-, stb. országok Apostoli, úgy Illyria, Jeruzsalem stb. Királya, stb. stb.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvényczikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

I. §.

A magyar korona országaiban levő vasútak és csatornák részére külön, összpontosított telekkönyvek nyitattanak és vezetnek, melyek célja egy összefüggő egészben előtüntetni s nyilvánosságban tartani, egyszersmind pedig hitelképességre emelni az ily országos vállalatok ingatlan vagyonát.

2. §.

Ezen összesített telekkönyvek szab. kir. Pest fővárosa telekkönyvi hatóságának felügyelete és vezetése alatt állanak, a kezelő személyek az igazságügyminiszter által lévén nevezendők.

E telekkönyvi hatóság »központi telekkönyvi hatóság» czímet fog viselni.

3. §.

Ha a vállalat igazgatóságának székhelye Pesten kívül volna, ez esetben köteles az igazgatóság egy ott lakó és a vállalatot jogi ügyekben képviselő megbizottat kinevezni, és azt, valamint a képviselő személyében idő folyán előforduló változást is, a pestvárosi törvényszéknek bejelenteni.

4. §.

A vasút- és csatornatulajdonosoknak ezen összesített telekkönyvekbe vezetett ingatlan vagyona, u. m. azoknak kisajátított összes földterülete, a vasútak és csatornák, minden tartozékaikkal, az azokhoz tartozó udvarokkal, épületekkel, hidakkal, töltésekkel, zsilipekkel, élelmezési, kavicsolási vagy más egyéb jogokkal, miként azok a kisajátítás és hitelesítés alkalmával készülő hiteles térképén s ahhoz mellékelt leírásban ki vannak mutatva, egy telekkönyvi jószágtestnek, s jogi tekintetben egy egésznek tekintendők.

5. §.

A 4. §-ban érintett kisajátítási összeírás kellékei a következők:

a) minden határra nézve külön összeírást kell készíteni;

b) minden alkatrész, mely szélességére nézve az elsőbitől különbözik, az összeírásban új számmal látandó el; azaz: a vállalat annyi alkatrészből kell hogy álljon, a hány változás a mű szélességében előfordul;

c) az egyes alkatrészeknek mind szélessége, mind hosszúsága ölek, lábak és hüvelyk szerint, egy külön rovatban pedig azok összes térfogata is pontosan kiteendő.

d) az épületek, hidak stb. mindig az illető alkatrész után, a melyen léteznek, és pedig betűkkel megjelölve soroltassanak fel;

e) minden egyes összeírás végére a vállalat részére szerzett jogok, mint például az élmezési, kavicsbordási jog stb., továbbá a szolgalmak jegyzéke iktatandó, és pedig, ha e jogok vagy szolgalmak valamely alkatrészszel vagy épülettel jogilag vagy természetszerűleg össze vannak kötve, szám szerinti hivatkozással az illető alkatrészre vagy épületre.

6. §.

A térképnek teljes összhangzásban kell lennie az 5. §-ban említett összeírással. Ez okból a térképen az alkatrészek ugyanazon számokkal s az épületek ugyanazon betűkkel jelöltetnek meg, a melyek alatt azok az összeírásban előfordulnak.

A szolgalmakat minden egyes alkatrészen kereszt alakzatu jeggyel kell kitüntetni.

Ezen kívül a térkép úgy készíthető, hogy azon a vállalat vonalára dülő szomszéd tárgyak, és pedig a határbeli telekkönyv helyszínelési számaival megjelölve, szintén rajta foglaltassanak; ezeket azonban a vállalat tulajdonától mindig külön színnel szükséges megkülönböztetni.

A térkép tetszés szerint osztható fel egyes szeletekre, de mindannyi születnek ugyanazon mérték (scala) szerint kell készíttetnie, s e mérték (scala) minden egyes születen kiteendő.

7. §.

Az összeíráson és térképen kívül minden határra nézve külön egyedi kimutatás is készíthető azon földterület mennyiségéről, mely az egyes birtokosoktól ki lett sajátítva, valamint azon öszszletekről is, melyek a kisajátított térekért az illető birtokosoknak a vállalat részéről megtérítendőek.

Ezen egyedi kimutatásban, melynek egybeállítása körül az illető telekkönyvi hatóság közreműködni tartozik, rovatok szerint ki kell tüntetni:

a) ott, hol telekjegyzőkönyvek már vannak, telekjegyzőkönyvi és helyszínelési számát azon telekkönyvi birtokrésznek, a melyből a kisajátítás történt;

b) a dűlőt, a melyben a földterület fekszik, s a mivelési ágat, a melyhez tartozik;

c) az egész telekkönyvi birtokrésznek térfogatát, a mennyiben ez a telekkönyvben be volt jegyezve;

d) azon térfogatot, a mely abból a vállalat számára ki lett sajátítva;

e) az illető birtokost;

f) a kisajátítási árt, a mint az vagy ítélet által vagy egyezségileg meg van állapítva.

8. §.

Az ekkép elkészült kisajátítási összeírás és térkép hitelesítését egy küldöttség eszközli, melynek tagjai:

A. az egész vonalra nézve:

a) a magyar kir. közlekedési miniszteriumnak egy küldöttje;

b) a központi telekkönyvi hatóságnak (2. §.) egyik hivatalnoka;

c) egy szakértő mérnök, kit a magyar. kir. közlekedési miniszterium nevez ki;

B. az egyes határokra nézve:

d) az illető törvényhatóság törvényszékének egyik tagja, kit a törvényszék elnöke küld ki;

e) azon telekkönyvi hatóságnak egyik hivatalnoka, a melynek vezetése alatt az illető határ telekkönyve áll.

9. §.

A hitelesítés napját és sorrendjét a magy. kir. közlekedési miniszterium küldöttje állapítja meg, s arról az illető megyék, kerületek és városok törvényszéki elnökeit oly felhívással értesíti, hogy küldöttjeiket a

kitűzött napra a helyszínére kirendeljük, s hogy a hitelesítés napját az illetőkkel jó eleve tudassák, azt az illetőköségben köztudomásra juttatván és hirlapilag is kihirdetvén.

10. §.

Mielőtt a hitelesítés megkezdetnék, legalább 30 nappal előbb az illető telekkönyvi hatóságnál leteendők az összeírásnak és térképnek azon részei, a melyek azon telekkönyvi hatóság köréhez tartozó határookra vonatkoznak, az ezen határokról készített egyedi kimutatásokkal együtt. Ezen munkálatokat joga van minden érdekelt félnek a telekkönyvi hatóság helyiségeiben megtekinteni.

Ennélfogva a törvényszékek elnökei azon hirdetményben, a melyet a hitelesítés napjára nézve a fentebbi 9. §. értelmében kibocsátanak, tartoznak a közönséget egyszersmind arról is tudósítani, hogy az illető határra vonatkozó összeírást, térképet és egyedi kimutatást a hitelesítést megelőző 15 nap alatt a telekkönyvi hatóság helyiségeiben megtekinthetik.

11. §.

A hitelesítő küldöttség feladata meggyőződni arról, hogy a kisajátítási összeírás és térkép mind a jelen törvény 5. és 6. §§-aiban foglalt kellékeknek megfelelnek, mind pedig a valósággal megegyezők; meghallgatja az illető város vagy község előjáróit és az érdekelt birtokosokat mindazon jogokra és szolgálomakra nézve, a melyek a vállalatot a határ mentében illetik; ügyel arra, hogy a jogok és szolgálomak mind minőségökre, mind terjedelmökre és feltételeikre nézve pontosan és szabatosan feljegyeztessenek; a vállalat tulajdonosai s a község vagy magán birtokosok közt felmerült vitás kérdéseket a 8. §. b), d) és e) pontjai alatt említett tagjai által a kisajátítási szerződés vagy ítélet alapján azonnal végérvé-

nyesen eldönti; ha pedig a fennforgó kérdés elintézésére a kisajátítási szerződés világos és határozott zsinórmértéket nem nyújt: az ellenvetést az illető jognál vagy szolgálomnál feljegyzi és a követelőt a per rendes útjára utasítja.

12. §.

Ha a küldöttség az összeírást és térképet helyesnek találja, vagy pedig a fennforgó hibák kijavítása, a helyszinén azonnal eszközölhető, ennek megtörténtével mind az összeírásra, mind pedig a térképnek illető szeleteire a hitelesítési záradékot, mely az év, hó és nap kitételén kívül e szóból áll: »hitelesített«, rá jegyzi, s azt a küldöttségnek minden egyes tagja aláírja.

Ha ellenben lényegesebb vagy azonnal ki nem javítható hibák fedeztetnének fel: az összeírás, s illetőleg a térkép a vállalat megbizottjának visszaadandó; s ez esetben a hitelesítésre azon határra nézve új határnap tűzendő ki, e körül a fentebbi 8. és következő §-okban az első hitelesítésre megszabott szabályok lévén megtartandók.

13. §.

Az összeírás és térkép hitelesítése után a küldöttség az egyedi kimutatást veszi bírálat alá.

A mi a kisajátított földterület mennyiségét illeti, az egyes részletek összegének szükségkép meg kell egyeznie azon térfogattal, mely az ugyanazon határról készült összeírásban foglaltatik. E két okirat összhangzása esetében, tehát az egyes birtokosoktól kisajátított földterületre nézve, utánmérésnek csak akkor van helye, ha azt az illető birtokos határozottan kíváná.

A kisajátított területért járó kárpótlási összeg után-számítása szintén csak úgy és annyiban tartozik a küldöttség hatásköréhez, ha és a mennyiben ez iránt egyik vagy másik birtokos részéről felszólíttatnék.

E kimutatást is a küldöttség, a mennyiben azt hibátlanak találta vagy a hibákat rövid úton azonnal kijavíthatja, szintúgy hitelesíti mint a 12. §. szerint az összeírással és térképpel történt.

14. §.

A hitelesítés befejeztével az összeírást és térképet a központi telekkönyvi hatóság kiküldöttje, az egyedi kimutatást s a térkép egy hiteles másolatát pedig az azon határra nézve illetékes törvényszéknek a hitelesítésre kiküldött tagja veszi át, kik ezen okiratokat haladéktalanul bemutatják a telekkönyvi hatóságunknak.

15. §.

A törvényszék, az egyedi kimutatás beérkeztétől számítandó 8 nap alatt, azon okirat hiteles másolatát átteszi az illető adóhivatalhoz, oly czélból, hogy a kisajátított területrészekre eső adórészletek korábbi birtokosaiknál lejegyeztessenek.

16. §.

Továbbá ugyanekkor az egyedi kimutatást s a térképnek egy hiteles másolatát az illető telekkönyvi hivatalhoz teszi át oly meghagyással, hogy a kisajátított területrészeket az egyes telekjegyzőkönyvekben lejegyezze; s erről a törvényszék egyuttal a központi telekkönyvi hatóságot is, a központi telekkönyv birtoklapjának egybeállithatása végett (42. §.) tudósítja.

17. §.

Végre ugyanezen alkalommal az eljáró törvényszék egy hirdetményt bocsát ki, a melyben mindazokat, a kiknek a kisajátított területért járó összeg mennyiségére nézve ellenvetésök van, vagy a kik a kártalanításra bármí

czim alatt igényt tartanak, felszólítja, hogy ellenvetéseiket s illetőleg igényeiket bizonyos záros határidőig, mely egy hónapnál rövidebb és két hónapnál hosszabb nem lehet, annál bizonyozabban jelentsék be, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényére semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási s kártalanítási összeg annak s azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére, és a mely összegel az, az egyedi kimutatásban, ki van téve, a bekeblezett vagy felülkeblezett tételek pedig azontul a kisajátított területről hivatalból le fognak jegyeztetni.

E hirdetmény, a szokott köröztetésen s falragaszokon kívül, a hivatalos lapok utján is köztudomásra hozandó.

18. §.

Mind e mellett a törvényszék azokat, a kik a telekkönyvben azon földterületre nézve, a mely vagy a melynek egy része ki lett sajátítva, tulajdoni jogigénynyel fel vannak jegyezve, vagy a kik arra zálogjogot szereztek, a közhirdetményen kívül külön is értesíti.

19. §.

A mely területekre nézve a hirdetményi határidő lefolyása után sem ellenvetés, sem igénybejelentés nem történt: azokra nézve az illető törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 8 nap alatt a vállalat képviselőjét értesíti, hogy a kisajátítási összeget azoknak, kikre az az egyedi kimutatásban írva van, s ugyanazon mennyiségben kiszolgáltathatja; egyszersmind pedig felszólítja, hogy 15 nap alatt vagy a kifizetésről szóló nyugtát a törvényszéknek bemutassa, vagy pedig az egyedi kimutatásban foglalt kárpótlást, bírói letétemény gyanánt, a törvényszéknél tegye le.

E végzés az illető jogosultnak is, kit a kártalanítás illet, kezéhez adandó azon megjegyzéssel, hogy a pénz-

felvétel megtagadása esetében a kárpótlás, mint bírói letétemény, az ő költségén fog kezeltetni.

20. §.

Mihelyt a vállalat megbizottja nyugta vagy hiteles letéti jegy felmutatása által igazolta, hogy a fentebbi 19. §. alapján hozott bírói végzésnek eleget tett; ha a kisajátított terület, melynek kisajátítási ára lefizettetett vagy bírói kezekre letéttetett, oly egészet képez, a mely valamely előjegyzésnek, bekeblezésnek, felülkeblezésnek vagy feljegyzésnek külön és önálló tárgyaúl szolgált: ezen előjegyzés, bekeblezés, felülkeblezés, feljegyzés törlését a törvényszék végzésileg elrendeli.

Ha azonban azon terület, melynek kisajátítási ára kifizettetett vagy bírói kezekre adatott, csak egy részét képezi azon telekkönyvi jószágtestnek, a mely előjegyzés, bekeblezés, felülkeblezés vagy feljegyzés által terhelve van: ez esetben, miután az illető kisajátított terület a 16. §. értelmében elrendelt lejegyzés által, a tehertétel alapja lenni megszűnt, külön tehertörlési intézkedésnek szüksége nem forog fenn.

21. §.

A kihirdetett határidőnek a fél általi meg nem tartása esetében, s így a fentebbi 20. §. értelmében elrendelt tehertörlés ellen is, semminemű perorvoslatnak helye nincs.

22. §.

A hirdetményi határidő alatt benyújtott ellenvetések vagy igények tárgyalására a törvényszék határnapot tűz ki, melyre a vállalat képviselője is mindenkor megidézendő.

E tárgyaláson a kisajátítás jogosultsága s a kisajátított földterület térfogata nem jöhetnek vitatás alá, hanem a felek csak a következő kérdésekre szorítkoznak:

a) jogérvényes-e az egyezés vagy bírói határozat, melynek alapján a kisajátítási ár kiszámított?

b) a kiszámítás a kisajátítási ár s a kisajátított területhez képest helyesen történt-e?

c) ki és mely részben van a kártalanítási összeg felvételére jogosítva?

d) ha az előjegyzéssel, bekeblezéssel vagy fölülkeblezéssel terhelt földterületnek csak egy része esett kisajátítás alá: szám szerint mennyire olvad le azon tehertétel, a mely a fennmaradt területet továbbra is terhelni fogja?

23. §.

A tárgyalás jegyzőkönyvi alakban történik s legfeljebb 8 nap alatt befejezendő.

24. §.

A tárgyalás befejeztével a törvényszék 8 nap alatt határozatot hoz, a melyben a 22. §-ban kijelölt pontok iránti kérdéseket egyenkint eldönti; s ha a kárpótlási összeg felvétele iránti jogosultság egy más per elintézésétől függne, a kárpótlási összeg vagy az érdekelt felek közös egyetértésével kijelölt személy kezeihez, vagy pedig ily meg egyezés hiányában, bírói kezekre adandó.

25. §.

Ezen határozat ellen mindazon perorvoslatok alkalmazhatók, a melyeket a közönséges polgári perrendtartás megenged; a főlebbviteli bíróságoknál azonban az ily kisajátítási ügyek soron kívüli elintézés előnyében részesülnek.

26. §.

Az első bíróság ugyanakkor, midőn az ellenvetések s igények fölötti határozatát a fentebbi 24. §. értelmében kimondja, egyszersmind végzést hoz az iránt, hogy mind-

azon kisajátítási ár, mely a 22. §. szerint ellenvetés vagy igény tárgyát képezi, ha az illető összeg bírói kézhez nem adatott, a központi telekkönyv teherlapján az ahhoz igényt tartók pontos kijelölésével feljegyeztessék.

Ha a kisajátítási ár mennyisége volna a felek közötti vita tárgya: egyelőre azon magasabb összeg veendő fel, a melyet a felek követeltek.

27. §.

A mint a határozat egyik vagy másik ellenvetés vagy igény fölött jogérvényre emelkedett, a törvényszék hivatalból végzésileg felszólítja a vállalat képviselőjét, hogy a kifizetést, s illetőleg letéteményezést az ítélet vagy határozat értelmében 15 nap alatt teljesítse s ennek megtörténtét szabályszerű okiratokkal igazolja.

Ez igazolás megtörténtéről a törvényszék a központi telekkönyvi hatóságot azonnal köteles oly czélból értesíteni, hogy a központi telekkönyv teherlapjáról a kifizetett kisajátítási ár kitöröltethessék. -- Ez értesítvényben a feljegyzési végzés (26. §.) számára és tartalmára pontos hivatkozás történjék.

28. §.

A központi telekkönyv szerkesztésére és kezelésére nézve a közönséges telekkönyvi rendszer szabályai irányadók az alábbi §§-okban foglalt eltérésekkel.

29. §.

Minden központi telekkönyv egy főlapból, egy tulajdoni lapból, továbbá annyi birtoklapból, a hány határon a vállalat átvonul, s végre egy teherlapból áll.

30. §.

A főlap kitünteti a vállalat cégét, az igazgatóság székhelyét s a vállalat végpontjait.

Továbbá e lapon folyó római számok alatt felsoroltnak mindazon határok, a melyekre a vállalat kiterjed.

E lap mutatja ki a cég körül történt változásokat is.

A tulajdoni lap mutatja ki a vállalat összes ingatlan vagyonára nézve a tulajdonjog átruházásait és korlátozásait, míg az egyes alkatrészekre vonatkozó birtokváltások a birtoklapon fordulnak elő.

31. §.

A vállalat cége mindannyi birtoklap fejeztére is oda iktatandó.

32. §.

A birtoklap minden egyes határra nézve külön készül, s mindenik a fejezeten azon római számmal látandó el, a mely alatt a fölapon előfordul. Rovatai következők:

1. a helyszinelési szám ;
2. az alkatrész leírása ;
3. összes térfogat ;
4. hivatalos jegyzetek.

33. §.

Minden egyes alkatrész helyszinelési számát azon folyó szám képezi, melylyel az a hitelesítettösszeírásban s a térképen van megjelölve.

A helyszinelési számjegyzés minden határban egynél kezdődik.

34. §.

A második rovatban az egyes alkatrészek számláltatnak elő, kitétetvén ezek hosszúsága és szélessége is, úgy a mint a hitelesített összeírásban foglaltatik.

E rovatba jönnek továbbá az épületek, hidak, zsilipek stb., és pedig közvetlenül azon alkatrész után, melyen

léteznek, ugyanazon betűvel jelöltetvén meg, a meylet a hitelesített összeírásban s a térképen nyertek.

Végül ugyanazon rovatban a határbeli összes alkatrészek, s az ezeken létező építmények elsorolása után két jegyzék következik: az első a vállalat jogainak, a másik a vállalatot terhelő szolgalmak jegyzéke.

Mind a jogok, mind pedig a szolgalmak, az összeírás nyomán szabatosan meghatározva iktatandók be; s a mennyiben bizonyos alkatrészszel vagy épülettel jogilag vagy természetszerűleg elválaszthatlan kapcsolatban állanak, hivatkozni kell az illető alkatrész vagy épület helyszinelési számára, s illetőleg betűjegyére is.

35. §.

A birtoklap harmadik rovata, mely az egyes alkatrészek térfogatát foglalja magában, a hitelesített összeírás nyomán töltetik be.

36. §.

A negyedik rovat elvégre a hivatkozásokat tartalmazza azon későbbi iktatványokra, a melyek az egyes alkatrészek körül idő folytán felmerülő változásokat tüntetik ki.

37. §.

Mint már a 30. §-ban említve volt, az egyes alkatrészekben történő birtokváltozásokat szintén a birtoklap mutatja ki. Ily esetek állhatnak be:

1. ha egyik vagy másik alkatrész térfogata bármely oknál fogva nagyobbodott vagy kevesbült;
2. ha egyes alkatrészek, épületek, jogok vagy szolgalmak idő folytán teljesen megszűnnek;
3. vagy elvégre, ha a vállalat új alkatrészekkel, épületekkel, jogokkal vagy szolgalmakkal szaporodik,

Ezen esetek »Változások« felirat alatt, időrendben s folyó római számok alatt iktattatnak a birtoklap végére.

38. §.

A 37. §. 1-ső és 2-ik pontjának esetei a megváltozott régi tételnél is kitüntetendők, és pedig olykép: hogy az első esetben a helyszinelési szám illetlenül hagyatván, a 2. s 3. rovatok tartalma keresztvonallal áthuzatik; a 4. rovatban pedig hivatkozás történik a »Változások« azon pontjára, mely alatt ezen alkatrész új szélessége és hosszúsága és összes térfogata beiktattott.

A második esetben pedig a változott alkatrész helyszinelési száma is keresztülvonatik.

39. §.

Ha valamely alkatrésznek térfogata változik: az új iktatványban, mely az új szélességet, hosszúságot és térfogatot tartalmazza, az alkatrész régi helyszinelési száma megtartandó.

Ugyanez áll az építmények betűjegyeire s a jogok és szolgalmak számaira nézve is.

40. §.

Ellenben, ha új alkatrész, építmény, jog vagy szolgalom jegyeztetik be: az új bejegyzés mindig a korábbi legutolsó bejegyzés száma vagy betűje után következő számot vagy betűt nyeri, tekintet nélkül arra, habár némely törlések által a számok és betűk sorozatában hézagok támadtak is.

41. §.

A központi telekkönyv teherlapja a közönséges telekkönyvek rovataiból áll, de nem vehet fel egyéb teher-

tételeket, mint a melyek az összes vállalatot mint osztatlan egészet terhelik.

42. §.

A fő- és tulajdoni vagy birtoklap szerkesztését a központi telekkönyvi hatóság, a hitelesített összeírás és térképszeletek alapján, köteles azonnal megindítani s folytatni a szerint, a mint a hitelesítés egyik vagy másik határra nézve befejeztetett, s kiküldöttje által a hitelesített összeírás és térképszeletek hozzá benyújtatnak s a mint a vidéki törvényszékek értesítményei (16. §.) hozzá beérkeznek.

43. §.

Ellenben a teherlap szerkesztése csak akkor kezdhető meg, ha a 26. §-ban érintett végzés a vidéki törvényszéktől a központi telekkönyvi hatósághoz beérkezik.

Az ezen végzésben feljegyeztetni rendelt kisajátítási árt oly elsőség illeti, a melyet semminemű más követelés meg nem előzhet.

44. §.

A vállalat tulajdonáról felvett hiteles összeírások és térképszeletek a központi telekkönyvi hatóság őrizete alatt maradnak s a központi telekkönyv kiegészítő részeit képezik.

45. §.

A központi telekkönyvi hatóság, mihelyt a hitelesített összeírások és térképszeletek, úgyszintén a 26. §-ban érintett végzések a vállalathoz tartozó mindannyi határra nézve hozzá beérkeztek, a központi telekkönyv szerkesztését befejezi, ennek megtörténtéről az igazságügyi s közlekedési miniszteriumoknak jelentést tesz, s megállapítja s hirdetményileg nyilvánosságra hozza azon határnapot, a melyen a központi telekkönyv megnyittatik.

È naptól fogva minden, a vállalat ellen intézett olyanmü beadvány, mely tárgyánál fogva a telekkönyvi hatósághoz tartozik, a pestvárosi törvényszéknél nyújtandó be, melynek vezetése alatt a központi telekkönyv áll.

46. §.

Egyéb panaszok, melyek a vállalat s más egyesek közt felmerülnek, a közönséges polgári törvénykezési rendtartásban kijelölt bíróság illetősége alól el nem vonhatók, s ily panaszok eseteiben tartozik a központi telekkönyvi hatóság, ha egyik vagy másik fél kérelmére az illető bíró kivánná, az összesített telekkönyvnek, valamint a telekkönyv mellett létező összeírásnak és térképnek is azon részét, mely a fennforgó ügy eldöntésére szükségeltetik, a folyamodó fél költségén, hiteles másolatban kiadni.

47. §.

Minden változás, mely idő folytán a birtoklapon történik, a telekkönyv melletti térképen is összhangzatosan kitüntetendő.

48. §.

Mindazon vasuti és csatornavállalatok, melyek e törvény életbe léptetésekor a kisajátítási eljárást az egész vonalon, a melyre engedélyök szól, teljesen még be nem fejezték, kötelezőleg a jelen törvény hatálya alá esnek.

Azon vállalatok ellenben, a melyek a jelen törvény hatályba léptekor a kisajátítási eljárást befejezték, kötelesek a jelen törvény életbe léptetésétől számítandó egy év alatt a központi telekkönyvvezést kérni, köteleztetvén egyszersemind az ily vállalatok engedélyezett elsőbbségi kötvényei teljes összegét telekkönyvezett vagyonukra a teherlap megnyitása alkalmával első helyen illetékmentesen bekebleztetni, mely esetben az igazságügyi s közlekedési

miniszteriumok fogják a meglevő munkálatok átalakítására szükséges intézkedéseket megtenni.

49. §.

A kisajátítási összeírások, térképek s egyedi kimutások, valamint a jelen törvény alapján keletkező bárminemű benyújtványok, tárgyalások s ítéletek minden illetéktől mentesek; e mentesség azonban a nyugtákra ki nem terjed.

50. §.

A hitelesítés és köröztetés költségeit a vállalatok viselik.

51. §.

Ezen törvénynek mindazon szakaszainak eseteiben, melyekben a vidéki telekkönyvi hatóságokra történik hivatkozás, ezek helyett azon birtokrészekre, melyek még nincsenek telekkönyvezve, az illetékes törvényszékek mint a dologi bíróságok tartoznak eljárni.

52. §.

Jelen törvény végrehajtása az igazságügyi és közlekedési miniszteriumok hatásköréhez tartozik.

Betűsor szerinti tárgymutató.

A.

	Lap.
Alperességről	22
Adatok beszerzésével bírói tag bizandó meg	26
Arány megállapításáról a közlegelőre nézve	111
Alpereseknek az ítélet mikor kézbesítendő	43
Arányosítási s birtokszabályozási kérdések külön kere- settel indítandók	44
Alaptalanul tagosítást kérők költségeiben maraszta- landók	72
Adatok beszerzéséről, legelő felosztásnál	141
Alpereseknek személyesen mikor kézbesítendő az ítélet	145
Általános szabályok a telekkönyvek átalakításánál	155
Adóföldkönyvi számok mely esetekben mellőzendők	157
Arány felvételéről	166
Átírási kérelemről a birtokváltozásokra	166
Atalakítás általános jogi hatályairól	169
Atalakított telekkönyv mintája	172
Ártér birtokok felvételéről	184
Adóbeli tartozásokra vonatkozó külön jegyzékről	195
Adatok gyűjtése és feljegyzéséről	200
Alaptalan törlési kereset vagy felszólalás	223
Áthelyezhető bírák kinevezéséről	230
A Lap rovatai	179
A Lap mikénti szerkesztése	205—211
Adókataszteri közeg kijelölése	194
Árverési feljegyzés törlése	195
Átváltoztatása a jelzálogos követelésnek	226

B.

Bevezetés	9
Bírói illetőség a rendezési s tagosítási ügyekben	15
Bevezetése a működő mérnöknek	36
Beruházások megtérítéséről	40
Becslés és osztályozásról tagosítási ügyben	40
Becsholdak térfogatának meghatározásáról	41
Birtokosokról (Kis- és nagybirtokos)	41
Becslő bizottság alakításáról	47

	Lap.
Becslő bizottság megesketéséről és eljárásáról	47
Becslés és osztályozás hol kívántatik	48
Birtokrészlet lajstrom alakja	67
Birtokba vezetés határidejéről	69
Birtokba vezetésről	70
Bélyeg és illeték mentességéről	71
Bírói illetőség legelő elkülönzési perekben	123
Bírói illetőség a legelő felosztásból származó perekben	136
Birtok-könyv mintája a törzsbirtokról	146
Birtokrészlet lajstromról legelő felosztásnál	152
Beterjesztése a munkálatoknak	169
Bélyeg és illeték mentességéről	169
Birtokrészlet lajstrom mintája	173
Bizottsági eljárás körülírása	175
Betétek szerkesztéséről	177
Bevezetés	177
Betétek (telekkönyvek fogalma)	178
Betétek lapjai s azok tartalma	179
Betétbe jegyzendő tételek minőségéről	180
B. lap szerkesztésénél követendő intézkedésekről	186
Bizottság teendőiről	203
Bizalmi férfiakról	205
Bizottság teendői a helyszínen	205
Bizottsági külön jegyzőkönyvről	206
Bizottság általi idézésről	207
Bizottsági jegyzőkönyvek s naplók beküldési idejéről	210
Betűsoros névjegyzék	223
Bélyegmentesség	225
Budapesti telekkönyv balparti része	225
Bányakönyvek átalakítására való felhatalmazásról	230
Bejegyzésről értesítés	212
C.	
Csapások be nem számíthatók	118
C) lap szerkesztéséről	191
C) lap rovatai	179
C) lap kiegészítése	191
D.	
Dülőzésről tagosítási ügyben	41
Dülő-utakról	41

Dülözés fogalma	Lap. 46
Dülöbe való beosztás módozatairól	61

E.

Előszó	3
Előmunkálatokról tagosítási ügyben	25
Előmunkálatok tárgyairól tagosítási ügyben	26
Előmunkálatoknál a bírósági kiküldött eljárásáról	27
Eljárás előmunkálatoknál nyomozó	27
Ellentállás következményei	36
Egyezségről (az érdemben) tagosítási ügyben	39
Érdekcsoportokról	40
Egyezség felülvizsgálásáról tagosítási ügyben	43
Egyezség nem sikerülte esetében való eljárásról	43
Eljárás a törzsbirtok kimutatás elleni felszólamlások körül	54
Érdekcsoportokról a sorshuzásnál	59
Erdei legelőilletmény kulcsa	117
Erdei legelőrész külön jelölendő ki	117
Elkülönítés megengedhetőségéről a legelőt illetőleg	119
Egyezkedés megkísérléséről a legelő elkülönítést illetőleg	120
Előmunkálatokról legelőfelosztásnál	141
Egyezségről az érdemben legelőfelosztásnál	143
Egyezkedésnél szem előtt tartandók	143
Egyezség felülvizsgálásáról	145
Előmunkálatok teljesítésének helye	163
Előmunkálatok beterjesztésének ideje	163
Eljárás két részből áll	193
Elárverezett ingatlanok körüli eljárásról	201
Ellentmondások a tkvi tulajdonos részéről	210
Előterjesztés	215
Elkésetten benyújtott jogorvoslatról	218
Ellentmondás után a telekkönyvi hatóság teendőiről	220
Eredeti okiratok visszavétele	216
Ellentmondás hatálya	210
Eldarabolás eszközlése	182—184—211—214

F.

	Lap.
Felosztása a munkának	7
Felperességről	22
Foglalások elleni panaszok megvizsgálásáról	58
Foglalások után legelő vagy erdő illetmény nem jár.	58
Földkönyv (új kiosztási) elkészítésének ideje	62
Földkönyv fogalma	62
Földkönyv (új kiosztási) tervezete	63
Földkönyv (új kiosztási) alakja	64
Földkönyv elleni felszólamlásra vonatkozó határidőről	68
Foglalásokról	76
Foglalások után legelő, erdő vagy nádas nem jár	76
Földesur igényének elenyészése a legelő elkülönítéshez	119
Földkönyv (új kiosztási) elkészítésének ideje legelőfelosztásnál	150
Földkönyv (új kiosztási) alakja	151
Felülvizsgálás s kiigazítás megrendeléséről	169
Földkönyv és térképnek az úrbéri bírósághoz való visszaterjesztéséről	169
Foganatosítási sorrendről	193
Foganatosítás a betét szerkesztése folyamában	214
Felszólamlási lapról	219
Felszólalás visszaadása	219
Felszólalás visszautasítása	218
Fordítás	226
Fuvarszolgáltatás	225

G.

Gondnok(ügy)védelme esetén alpereseknek az ítélet kézbesítendő	43
Gondnokság bejegyzése	186

H.

Halasztásnak jegyzőkönyvi tárgyalásnál mikor van helye	25
Határjárásról tagosítási ügyben	36
Hitelesítő mérnök kinevezéséről	36
Hitelesítés körüli eljárás (az általános mérésekre nézve)	37
Hitelesítési eljárásról (a részletes műszaki munkálatokra nézve)	68
Haszonvehetlen terület be nem számíthatóságáról	75
Határjárásról legelőfelosztási ügyben	142
Hitelesítése az általános felmérésnek	142
Hitelesítő mérnök kinevezéséről legelőfelosztási ügyben	142
Helyrajzi számok alakításáról	152

	Lap.
Hitelesítése az új kiosztási munkálatoknak	153
Hitelesítésről	163
Hitelesítésről értesítendőek	163
Hitelesítés határidejének kitűzéséről	163
Hitelesítő bizottság kikből áll	164
Hitelesítő bizottság teendője	164
Hitelesítési eljárás nyilvános	164
Hitelesítési eljárás miként intézendő	164
Hibák kiigazításáról	165
Hiányok kiegészítéséről	166
Határozatlan aránybani bejegyzések megszüntéről	196
Határidő kitűzéséről a betéti tervek elkészítése után	197
Helyszíni működés utáni teendői a bizottságnak	211
Hirdetmény kibocsátásáról	216
Hirdetmény megküldésének módjáról	217
Hibák kiigazítása felszólalás folytán	221
Határörvidékre kivitel	226
Házastárs meghalgatása	208
Házastárs ellentmondása	210

I. J.

Jogorvoslatról a megengedhetőség kérdésében	25
Iskolai alapról tagosítási ügyben	41
Jogorvoslatokról az érdembeli határozat ellen	44
Ítéletek és egyezségek hivatalbóli felterjesztésének esetei	46
Irtványokról	77
Irtványokról szóló 1871. évi LIV. t.-cz.	78
Irtványokról szóló 1832/6. VI. t.-cz.	84
Jobbágytelki állomány táblázata	89
Jobbágyok legelő mennyiségének mértékéről	116
Jobbágyoknak jutott földek tulajdonjoggal őket illetik	116
Jegyzők legelőbeli illetményéről	122
Igazságügyminiszteri rendelet a legelő, erdő és nádas elkü- lönítésére	124
Jogorvoslatokról legelő felosztási ügyekben	145
Ítéletek hivatalból fel nem terjesztendőek	145
Jegyzetek	170
Jegyzőkönyveknek a telekkönyvvezető általi felvételéről	199
Jogutóda a telekkönyvi tulajdonosnak	213
Jogutódi minőség kimutatása elmulasztásának következménye	220

	Lap.
Jogorvoslatok a 63., 64., 65. §-ok eseteiben	222
Ítéletnek jogerőre emelkedése utáni teendők	222
Illeték mentesség	225
Jogutód ellentmondása	210
Jogczim kitüntetése	186
Jövedelem (kataszteri) bejegyzése	179
Jegyzőkönyvek bemutatása	199—210
Igazságügyminiszteri rendelet a törvény 76. §. 10. pontja alapján	380
Igazságügyminiszteri rendelet a törvény 76. §. 6., 7., 8., 9., 12. pontjai alapján	388
Igazságügyminiszteri rendelet a törvény 76. §. 3. pontja alapján	394
Igazságügyminiszteri rendelet a törvény 76. §. 1., 4., 5., 11. pontjai alapján	397
Igazságügyminiszteri szabályrendelet az 1868: I. t. cz. végrehajtása tárgyában	446
Igazságügyminiszteri utasítás az 1886: XXIX. t. cz. végrehajtása tárgyában	231—325
Igazságügyi és közlekedési miniszteri szabályrendelet a vasutak és csatornák telekkönyvezéséről alkotott 1868: I. t. cz. végrehajtása tárgyában	446

K.

Kútfők megnevezése, a tagosítás, legelő elkülönzés és felosztásra nézve	13
Községi előljáráóság teendői a szavazási lajstromra nézve bejelentett észrevételezések körül	18
Kiküldött bíró eljárása a szavazási lajstrom ellen bejelentett panaszok körül	19
Kimutatás a község határának összes területéről	24
Kiküldött bíró teendői az egyezség körül tagosítási ügyben	39
Község, mint testület illetményéről	41
Községi jegyző illetményéről	41
Községi lelkész illetményéről	41
Községi tanító illetményéről	41
Közös használatra kijelölendő területekről	41
Kicserélés tárgyát képező területekről	42

	Lap
Keresetek birtokszabályozási kérdésekben egybefoglal- landók	43
Kiküldött eljárása a végrehajtás körül tagosításnál	45
Kiküldött eljárása a becslés osztályozás után	50
Kiküldött eljárása a törzsbirtok-kimutatás elleni felszólamlá- sok körül	56
Kisbirtokosokról a sorshúzásnál	59
Kiosztási h. r. számokról	65
Kiküldött eljárása a részletes műszaki munkálatok kitelesi- tése körül	69
Küigazítás iránti keresetről	70
Kiküldött teendője a birtokbavezetés után	70
Költségekről	71
Költségeket a tagosítást alaptalanul kérők viselik	72
Kiküldött eljárása ellen jogorvoslatok alkalmazhatók	72
Képzeti telkek után a legelő-illetmény mely községekben szabandó ki	117
Költségek a legelő-elkülönzéseknél a földesúr által viselendők	123
Kulcsa a felosztandó legelőknek	136
Képzeti telkek után felállítandó kulcsról	137
Kérvény a megszavaztatás iránt	138
Költségekről	154
Küigazítási keresetekről	154
Küigazításnak a tervezetbeni kitüntetéséről	167
Költségekről	169
Közös tulajdont képező jószágtestek bejegyzése körüli el- járás	181
Külön jegyzék vezetéséről	184
Külön jegyzőkönyvnek elintézése a telekkönyvi hatóság által	212
Községek és körjegyzők teendőiről	225
Káptalanok értesítése	217
Kataszteri munkálatok beküldése	194
Kézbesítés módozata a 16. §. esetén	207
Közalapítványi igazgatóság értesítése	217
Köszén kiaknázása	226
L.	
Legelő elkülönzésről	115
Legelő elkülönzés az 1832. évi VI. és az 1871. évi LIII. t. cz. alapján eszközöndő	116

	Lap.
Legelő illetmény képzeti telkek után, mely esetekben szabandó ki	117
Legelő illetmény csak hasznavehetőkből adható ki	120
Legeltetési gyakorlatról a földes úr és jobbágyokat illetőleg	121
Legelő lehetőleg az egész tartozmánnyal együtt adandó ki	121
Legelőnek a rendesnél nagyobb mennyiségben leendő ki- adásáról	122
Lelkészek legelőbeli illetményéről	122
Legelő felosztásról	135
Legelő felosztás megengedhetőségéről	135
Lapok a betéttervhez	297
Lajstrom részlet	115
Lakásröli gondoskodás	225
Lelkész meghallgatása	208
Leszármazók birtokarányának vélelme	193

M.

Miniszteri rendeletek	14
Megengedhetőségi kereset benyújtásának határnapjáról	21
Megengedhetőségi kereset be nem nyújtásának jogi követ- kezménye	22
Megengedhetőségi kérdésben jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye	25
Makacssági ítéletnek úrbéri perekben nincs helye	25
Meg nem jelenésnek következményei	25
Megengedhetőség kérdése ítélettel döntendő el	25
Mérnök gyanánt kik alkalmazhatók	30
Mérnök ellen tett kifogások körüli eljárásról	30
Mérnöki szerződés tárgyai és kellékeiről	31
Mérnöki szerződés felülvizsgálása s elintézése körüli eljárás	35
Mérnöki szerződés elleni kifogások körüli eljárás	35
Mérnöki szerződés bélyeg s illetékmentességéről	36
Mérés kataszt. holdakban eszközendő	36
Maradvány földekről	73
Megengedhetőség iránti kereset kellékei	139
Makacssági ítéletnek helye nincs	140
Megengedhetőség jegyzőkönyvileg tárgyalandó	140
Mérnök felfogadásáról s birói bevezetéséről	142
Megszűnt bejegyzések törléséről	192

	Lap.
Miniszteri felhatalmazásról	226
Miniszteri pótlásról	226
Munkabeosztás	193
Mérnök meghallgatása	183
Mívelési ág bejegyzése	197
Minták az utasításhoz	326—379
Miniszteri körrendelet kibocsájtott 1888. márcz. 4-én ⁶⁷⁶ I. M. E. sz. a.	380—385
Miniszteri körrendelet 1888. márczius 5-én ⁹⁴⁷ I. M. E. sz. a.	386—393
Miniszteri körrendelet 1888. aug. 26. ²⁸¹⁹ I. M. E. sz. a.	394—396
Miniszteri körrendelet 1888. október 15-én ³⁸³⁴ I. M. E. sz. a.	397—404
Miniszteri körrendelet	—

N.

Nagybirtokosok a sorshúzásnál	59
Névjegyzéke a tagosításban részesülőknek	67
Névjegyzék kiigazításáról a telekkönyvi átalakításnál	168
Nem telekkönyvezett ingatlanok felvételéről	185
Nyomozási eljárásról (a telekkönyvvezető részéről)	199
Napló a felvett jegyzőkönyvekről	210
Névjegyzék (betűsoros)	223
Nyilvánosság	205

O. Ó.

Osztályozás s becslésnek szüksége mikor áll elő	48
Okiratok a tulajdonjog-bejegyzéshez	206
Okirat alkalmatlan	210
Okiratok nyelve	226
Osztrák magyar bank értesítése	217
Ösiségből származó igénybejelentvények átvétele	186

P.

Pusztatelkekről	75
Pusztatelkek után legelő, erdő, nádas jár	75
Panaszok felvételéről a törzsbirtokok és foglalásokra vonatközólag	148
Panaszok birói elintézéséről	149
Panaszok felvételeiről s elintézéséről az új kiosztásra vonatközólag	152
Pénzügyi hatóságok munkálatairól	194
Pénzügyi hatóságok munkálata után a tkvi hatóság teendője	194

R.

	Lap.
Részletes műszaki munkálatok felülvizsgálásáról	69
Részletes műszaki munkálatok hitelesítésének határidejéről	69
Rendbeszedésről szóló 1836. X. t.-cz. 6., 7., 8., 9., 10. §§-ai	97
Részletlajstrom rovatairól	215

S. Sz.

Szavazási lajstrom ki által készítendő el	17
Szavazási lajstrom alakja s tartalmáról tagosításnál	17
Szavazás elrendelése körüli bírósági teendőkéről	18
Szavazási lajstrom ellen bejelentett panasz jegyzőkönyv elintézéséről	18
Szavazási jegyzőkönyvnek bírói elintézéséről	21
Szavazási költségek viseléséről	21
Szavazás iránti kérvény tartalma	16
Sorshúzásról	59
Sorshúzási lajstrom alakja	57
Sorshúzási eljárás módozatai	59
Szavazás iránti kérvény kellékei legelő felosztás esetén	138
Szavazási lajstrom alakja legelő felosztás esetén	138
Szavazás körüli eljárás módozatai legelő felosztás esetén	139
Sorshúzás módozatairól legelő felosztásnál	149
Szakértő mérnök meghallgatásáról	183
Szolgalmi jognak kitüntetéséről	185
Sorsjegyek birtokosainak közös képvisellete	230
Sorszám	179
Szabálytalan bejegyzés kiigazítása	211
Személy azonosság	206
Szomszédok meghallgatása	208

T.

Tagosításnak mikor van helye	15
Tagosítás kiterjedése	15
Tagosítás tárgyát nem képezik	16
Tagosítást kik kérhetnek	16
Tagosítási kérvény kellékei	16
Törzsbirtok könyv készítésének módozata	51
Törzsbirtok könyv fogalma	51
Törzsbirtok könyv alapja	52
Törzsbirtok könyv alakja	53
Törzsbirtok kimutatás elleni felszólamlás ideje	54

	Lap.
Törzsbirtok kimutatás elleni felszólamlás körüli eljárás	54
Törzsbirtok könyv hitelesítésének határidejéről	56
Törzsbirtok könyv elleni felszólamlások elintézéséről	57
Törzsbirtok könyv hitelesítéséről	57
Térképi (új kiosztási) helyrajzi számokról	65
Térképi hr. számok alakításánál mire kell ügyelni	66
Törvényszék eljárása a befejezett végrehajtás után	71
Toldalék az 1836. V. t.-cz. a jobbágytelki állományról	87
Törvényczikk úrbéri rendbeszedésről 2836. X. t.-cz. 6., 7., 8., 9., 10. §§-ai	97
Törvényczikk az örök váltságáról 1868. XXXIII. t.-cz. 1-től 22-ik §-ig	102
Törvényczikk 1877. XII. t.-cz. 1-től 4-ik §-ig	112
Terek be nem számíthatók	118
Tanítók legelőbeli illetményéről	122
Törvényczikk erdei haszonvételekről 1871-ik LIII. t.-cz. 23-33. §-ig	125
Törvényczikk az erdei haszonvételekről 1836. VI. VII. t.-cz.	129
Törvényczikk a nádlási haszonvételekről 1871. LIII. t.-cz.	132
Törvényczikk a nádlási haszonvételekről 1836. VI. t.-cz.	133
Törzsbirtok könyv készítésének módozatairól	145
Törvényszék teendői a beterjesztett munkálatok körül	153
Telekkönyvek átalakításának célja	156
Telekkönyvi hatóság eljárása az adóföldkönyvi hr. számok felvétele körül	156
Telekkönyvi tervezet elkészítése körüli eljárás	158
Telekkönyvvezető kiküldetéséről	158
Térmérték bevezetéséről	160
Telekkönyvvezető által készítendő lajstromokról	161
Telekkönyvvezető által készítendő jegyzékről	161
Teherlapokon rendszerint változásnak helye nincs	162
Tényleges birtokosok kinyomozása körüli eljárásról	166
Térvázlat készítéséről	166
Telekkönyvi hatóság eljárása a felülvizsgálásnál	167
Telekkönyvi hatóság eljárása az újbóli felülvizsgálásnál	167
Telekjegyzőkönyveknek a tervezet szerinti megigazításáról	167
Térkép és birtokrészlet lajstrom elkészítéséről	168
Tagosított, de át nem alakított betét szerkesztésének idejéről	181
Tagosított részletekre vonatkozó eljárásról	182

	Lap.
Tulajdonos bejegyzése a B) lapon	186
Tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről	188—189—190
Tényleges birtokosnak kik tekintendők	191
Telekkönyvvezető teendője a betéttérvel elkészítése előtt	195
Telekkönyvvezetőnek a községbeni eljárásáról	198
Telekkönyvvezető teendője a helyszíni eljárás befejezte után	201
Telekkönyvi hatóság teendői a betéttérvek elkészítése után	202
Térképi munkalatról	214
Törlési kereset áttétele a birtokbirósághoz	220
Törvény útjára való utasítás	207—208—212—213
Tulajdonjog bejegyzése a tényleges birtokos javára	212
Tulajdonjog határozatlan aránya iránti intézkedés	196
Tulajdoni jogcím bejegyzése	186
Törvényczikk 1881. XLI. a kisajátításról	405
Törvényczikk 1868. I. a kisajátításról	478—494

U.

Urbéri bizottság megalakítása körüli eljárásról	28
Urbéri bizottság teendőiről, s jog köréről	29
Urbéri bizottság előterjesztéseiről	30
Utakról, országos és községi közlekedési	36
Urbéri bizottság eljárása a birtokkönyv elleni felszólamlások körül	54
Urbéri bizottság eljárása a földkönyv elleni felszólamlások körül	68
Urbéri örökvaltságok megtérítésére vonatkozó 1868: XXXIII. t. cz.	102
Urbéri örökvaltságok táblázata	110
Utcák és utak be nem számíthatók	118
Ujjonnan keletkezett birtokrészletére vonatkozó eljárás	165
Utasítás adási kötelesség	210
Utasítás a betétek szerkesztéséhez	231

V.

	Lap.
Végrehajtásról tagosítási ügyben	45
Végrehajtással törvényszéki bíró bizandó meg	45
Végrehajtás módozatairól	145
Végleges bevezetésről	167
Vázrajz hivatalbóli	211
Végrehajtása a törvénynek	230
Világítás kiszolgáltatása	225

Z. Zs.

Zálog mikénti bejegyzése	191
Zálogvisszaváltási jog vagy per feljegyzése	186
Zálogtulajdonos vagy zálogbaadónak bejegyzése	186
Zsellérek a sorshúzásnál	59
Zsellérek belsőégeinél maradvány-földek felszámításának nincs helye	75
Zsellérek jogosítvány legelőjöknek a jobbágyokétól való elkü- lönítésére	119
Zsellérek legelő-járandóságának mértékéről	123